

LA VALEUR D'UN CHÂTEAU
*Le contrôle du territoire en Vallée d'Aoste
du XIIIe au XVe siècle*

Supplément

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

BIBLIOTHÈQUE DE L'ARCHIVUM AUGUSTANUM

Volumes parus:

- I J.-C. PERRIN, *Inventaire des Archives des Challant*, tome Ier.
- II J. REBOTTON, *Études Maistriennes*.
- III O. ZANOLLI, *Les testaments des seigneurs de Challant*, tome Ier.
- IV J.-C. PERRIN, *Inventaire des Archives des Challant*, tome II.
- V O. ZANOLLI, *Cartulaire de Saint-Ours (XVe siècle)*.
- VI J.-C. PERRIN, *Inventaire des Archives des Challant*, tome III.
- VII F. CHABOD, *Écrits d'Histoire*.
- VIII J.-C. PERRIN, *Inventaire des Archives des Challant*, tome IV
(avec l'index alphabétique).
- IX O. ZANOLLI, *Les testaments des seigneurs de Challant*, tome II.
- X O. ZANOLLI-L. COLLIARD, *Les Obituaires d'Aoste*.
- XI E. GERBORE, *Il territorio di Fénis e della Rivière nel Basso Medioevo*.
- XII F. ORSIÈRES, *Écrits pédagogiques, religieux et politiques* (par les soins de L. Colliard).
- XIII *Sources et documents d'histoire valdôtaine*, tome Ier.
- XIV *Sources et documents d'histoire valdôtaine*, tome II.
- XV *Sources et documents d'histoire valdôtaine*, tome III.
- XVI L. COLLIARD, *Études d'histoire valdôtaine (Écrits choisis)*.
- XVII *Sources et documents d'histoire valdôtaine*, tome IV.
- XVIII O. ZANOLLI, *Inventaire des Archives des Vallaise*, tome Ier.
- XIX M. COSTA, *Les incunables et les impressions du XVIe siècle des Archives Historiques d'Aoste*.
- XX *Sources et documents d'histoire valdôtaine*, tome V.
- XXI O. ZANOLLI, *Inventaire des Archives des Vallaise*, tome II.
- XXII O. ZANOLLI, *Inventaire des Archives des Vallaise*, tome III.
- XXIII M. COSTA, *Le più antiche carte del priorato aostano di Saint-Bénin (1239-1370). Edizione critica e commento*.
- XXIV *Sources et documents d'histoire valdôtaine*, tome VI.
- XXV A. CLOS-O. ZANOLLI, *Inventaire des Archives des Vallaise - Index*, tome IV.
- XXVI L. GIACHINO, *Lettres inédites de Mgr Albert Bailly (Rome, 1658)*.
- XXVII A. BARBERO, *Valle d'Aosta medievale*.
- XXVIII J.-G. RIVOLIN, *Uomini e terre in una signoria alpina: la castellania di Bard nel Duecento*.

- XXIX M. S. BIONAZ, *Un monastero intramontano: la Visitazione di Santa Maria di Aosta (1631-1720)*.
- XXX A. PESSON, *Comptes de la châteltenie de Cly (1376-1385)*.
- XXXI A. PESSON, *Comptes de la châteltenie de Cly (1385-1390)*.
- XXXII A. PESSON, *Comptes de la châteltenie de Cly (1390-1399)*.
- XXXIII B. ORLANDONI, *Costruttori di castelli*, tomo I (il XIII e il XIV secolo).
- XXXIV B. ORLANDONI, *Costruttori di castelli*, tomo II (il XV secolo).
- XXXV B. ORLANDONI (a cura di), *Costruttori di castelli*, tomo III (addenda e apparati).
- XXXVI P. PAPONE, *Il chiostro di Sant'Orso in Aosta e la sua interpretazione*.
- XXXVII C. ANDRIOT, *Un siècle de présence des chanoines réguliers de Notre-Sauveur dans le Val d'Aoste*.
- XXXVIII F. DEGL'INNOCENTI, *Cortemaggiore, Monreale delle Alpi o Curmaier? L'italianizzazione della toponomastica valdostana (1861-1946)*
- XXXIX A. PESSON, *Comptes de la châteltenie de Cly (1399-1409)*.
- XL A. PESSON, *Comptes de la châteltenie de Cly (1414-1424)*.
- XLI B. DEL BO, *La valeur d'un château. Le contrôle du territoire en Vallée d'Aoste du XIIIe au XVe siècle*.
- XLII J.-G. RIVOLIN - R. WILLIEN, *La valeur d'un château: le contrôle du territoire en Vallée d'Aoste du XIIIe au XVe siècle - Supplément*.

BIBLIOTHÈQUE DE L'ARCHIVUM AUGUSTANUM

COLLECTION D'ÉTUDES D'HISTOIRE VALDÔTAINE
PUBLIÉES PAR LES ARCHIVES HISTORIQUES RÉGIONALES
SOUS LA DIRECTION DE JOSETTE MATHIOU

XLII

JOSEPH-GABRIEL RIVOLIN - ROBERTO WILLIEN

LA VALEUR D'UN CHÂTEAU
*Le contrôle du territoire en Vallée d'Aoste
du XIIIe au XVe siècle*

Supplément

AOSTE 2020

LA VALEUR D'UN CHÂTEAU

Le contrôle du territoire en Vallée d'Aoste du XIIIe au XVe siècle

INTRODUCTION

Au Moyen Âge l'hégémonie de la maison de Savoie en Vallée d'Aoste s'appuyait sur deux piliers : la soumission progressive des dynasties seigneuriales locales, à partir de la fin du XIIe siècle, et le contrôle direct d'une partie importante du territoire régional par un réseau de châtelains, chargés d'administrer les forteresses et les territoires que les princes rattachèrent graduellement au « domaine direct » au cours des XIIIe, XIVe et XVe siècles.

C'est grâce à l'efficente organisation administrative de ces châtelainies et au système pointilleux de contrôle de l'activité des châtelains que nous pouvons disposer d'une documentation d'un intérêt extraordinaire sur le passé des États de Savoie, conservée auprès des Archives d'État de Turin et des Archives départementales de Savoie et de Haute Savoie. Pour ce qui concerne la Vallée d'Aoste, les Sections réunies des archives turinoises conservent les comptes des fonctionnaires des châtelainies suivantes :

- Bard, de 1272 à 1560
- Châtel-Argent (y compris le bailliage d'Aoste), de 1362 à 1547
- Cly, de 1376 à 1556
- Quart, de 1377 à 1546
- Brissogne, de 1376 à 1401
- Montjovet de 1444 à 1560
- Graines, de 1450 à 1452

Dans le cadre de son activité visant la publication de sources documentaires, les Archives historiques régionales ont entrepris l'édition d'une série d'ouvrages destinés à faire connaître cet important patrimoine culturel, qui contient des données précieuses de toute nature, concernant tous les aspects politiques, administratifs, sociaux et économiques du Moyen Âge valdôtain. Jusqu'à présent on a édité la

transcription intégrale des comptes des châtelainies de Bard de 1272 à 1300¹ et de Cly de 1376 à 1424,² ainsi que des extraits des comptes de cinq châtelainies valdôtaines³, concernant les frais pour la défense, en annexe à l'ouvrage de Beatrice Del Bo *La valeur d'un château* (XLI volume de la collection *Biblioteca de l'Archivum Augustanum*, Aoste 2019). Le volume que nous présentons aujourd'hui représente le complément de l'étude de Mme Del Bo et contient la transcription des *titula* ayant trait à la même typologie de frais, pour les châtelainies de Bard et de Quart, couvrant respectivement les périodes de 1300 à 1492 et de 1401 à 1492. Pour ce qui est de la période précédente concernant la châtelainie de Quart, M. Anselmo Pession a déjà réalisé la transcription des premiers comptes (1377-1399) qui permettent de connaître, entre autres données historiques, l'évolution du château de Quart au Moyen Âge : il est prévu qu'elle fasse l'objet des prochaines initiatives éditoriales des Archives historiques régionales.

Comme celui de Mme Del Bo, notre étude se concentre donc sur les dépenses relatives à la défense du château et du territoire qui en dépend et comprennent notamment le salaire du châtelain et des personnels chargés de la gestion et de la protection du château, ainsi que les interventions réalisées sur les différents bâtiments (*opera castris*) et sur les autres édifices confiées au châtelain (fours, moulins et fortifications secondaires). En ce qui concerne l'entretien des bâtiments du château de Quart, le présent travail porte à terme et intègre les transcriptions réalisées par M. Michelangelo Lupo dans le cadre du projet de faisabilité en vue de la restauration du château (2004) commissionné par la Surintendance régionale des biens culturels. Pour l'essentiel, les comptes ont été consultés à partir des microfilms conservés aux Archives historiques régionales d'Aoste, réalisés dans les années 1990, grâce à un accord avec les Archives d'État de Turin. Des vérifications ultérieures ont été conduites sur les originaux.

La comptabilité de la châtelainie de Bard des XIVe et XVe siècles, qui présente quelques lacunes (pour certaines années il n'est pas certain que les comptes rendus aient effectivement été rédigés), est particulièrement intéressante en raison de sa position stratégique à l'issue de la Vallée d'Aoste, ce qui explique le rôle crucial, tant au point de vue militaire que diplomatique, rempli par le châtelain à l'époque de la soumission aux comtes de Savoie d'Ivrée et du Canavais. De même il est permis de supposer que le choix du châtelain devait tomber sur des personnages doués de bonnes capacités militaires, vu la fréquence avec laquelle les 154 comptes qui nous

---

1 J.-G. RIVOLIN, *Uomini e terre in una signoria alpina: la castellania di Bard nel Duecento* (BAA XXVIII), Aoste 2002.

2 A. PESSON, *Comptes de la châtelainie de Cly (1376-1385)* (BAA XXX), Aoste 2004; ID., *Comptes de la châtelainie de Cly (1385-1390)* (BAA XXXI), Aoste 2005; ID., *Comptes de la châtelainie de Cly (1390-1399)* (BAA XXXII), Aoste 2006; ID., *Comptes de la châtelainie de Cly (1399-1409)* (BAA XXXIX), Aoste 2015; ID., *Comptes de la châtelainie de Cly (1414-1424)*, (BAA XL), Aoste 2016.

3 Il s'agit des châtelainies de Châtel-Argent, Brissogne, Cly, Montjovet et Graines.

sont parvenus pour la période prise en considération mentionnent les expéditions belliqueuses dans lesquelles ils furent engagés, en Vallée d'Aoste et à l'étranger, notamment contre les rébellions des seigneurs voisins, les Tuchins et les partisans de Fra Dolcino. C'est en raison de l'intérêt historique de ces données qu'on a cru opportun de transcrire aussi les dépenses se rapportant à ce type d'activité du châtelain, même si elles ne s'inscrivaient pas toujours dans le cadre de la gestion et de la défense de la seigneurie *stricto sensu*.

Pour ce qui est des travaux concernant le château de Bard, il s'agit le plus souvent d'interventions d'entretien ordinaire. Il faut par contre signaler une attention particulière pour le maintien en efficacité des fours et des moulins, ainsi que de la route publique (dont l'accessibilité assurait le paiement du péage), qui constituaient une importante source de revenus. Le château de Champorcher fut l'objet de travaux significatifs vers 1320, tandis que l'entretien de celui d'Aviès fut délégué à un particulier, moyennant finances. Il est à signaler que les importants frais de restructuration et de gestion du château de Montalto, nouvellement acquis au domaine du comte de Savoie, furent initialement inscrites au budget de la châtellenie valdôtaine.

Les comptes de la châtellenie de Quart couvrent presque entièrement la période considérée, à peu d'exceptions près : un total de 83 comptes pour la plupart annuels sur 91 ans avec les noms des châtelains qui, à partir de 1413, deviennent également châtelains d'Oyace et de Valpelline comme il est précisé dans l'introduction du compte relatif aux années 1413-1414. À l'entrée en fonction du nouveau châtelain, dans la partie *salarium* du compte, est reproduite la lettre relative à la constitution dudit châtelain par le comte ou le duc de Savoie (après 1416, ici à partir du compte de l'année 1419-1420 avec l'entrée en fonctions du châtelain *Aymonetus de Broczio*).

Pour ce qui est des interventions au château, celles-ci ont notamment permis de suivre l'évolution de la structure au cours du XVe siècle. Jusqu'aux années 1454-1455 les travaux au château sont sporadiques et consistent essentiellement dans la réfection des toits des différents édifices du château ou la réparation de la conduite d'adduction de l'eau. À la fin des années '60 et davantage encore dans la dernière décennie à partir des années '80 les travaux se font plus conséquents. Pour de plus amples informations à ce sujet il est utile de se référer à l'ouvrage de Beatrice del Bo, *Il valore di un castello*, Franco Angeli 2016 et à l'article *Il castello di Quart* publié dans le *Bulletin de la Surintendance des activités et des biens culturels* n° 2 de 2005 (et notamment à la partie intitulée *I conti della castellania di Quart tra XIV e XVI secolo* par Michelangelo Lupo). Par ailleurs il est à signaler la prochaine publication d'une monographie sur le château de Quart par la Surintendance régionale des activités et des biens culturels.

Tant le châtelain de Bard que celui de Quart, dans les comptes des dernières deux décennies du XVe siècle, font mention de la procédure suivie pour l'adjudication des travaux au meilleur prix de marché (*si quis meliori foro et precio faceret*). Parfois dans les *opera castri* figurent également les lettres relatives à la visite de lieux et à la réception des travaux réalisés *pro comodo et utilitate domini*.

Parmi les *magistri operum* figurent aussi les noms bien connus de *Stephanus Mossete* (dans les comptes de 1439-40 à Bard et de 1445-1446 à Quart) qui visite et vérifie les travaux à réaliser et de *Michael de Ecclesia* (dans le compte 1489-90 à Quart). En 1451 on engage le célèbre peintre Jacques (Giacomino) d'Ivrée (*Iacobus Ginocti de Ypporrigia*) pour réaliser une décoration héraldique.

JOSEPH-G. RIVOLIN - ROBERTO WILLIEN

ABRÉVIATIONS

ABRÉVIATION	LATIN	FRANÇAIS
Alamagn.	Alamagnia, e	Allemagne
Asten.	Astensis, e	D'Asti
Astes.	Astesianus, a, um	D'Asti
Aug.	Augusta, e / Augustensis, e	Aoste, d'Aoste
B. p.	Boni ponderis	De bon poids
Bon.	Bonus, a, um	Bon
Cologn.	Colognensis, is	De Cologne
Curs.	Cursalis, e / Cursibilis, e	Courant
Den.	Denarius, ii	Denier
Dimid. / dymid.	Dimidius, ii	Moitié
Ducat.	Ducatus, i	Ducat
Esperon.	Esperonatus, a, um	Éperonné
Flor. / fl.	Florenus, i	Florin
Forc.	Forcius, ii / Fortius, ii	Fort
Franch.	Franchus, i	Franc
Gross.	Grossus, i	Gros
Ian. / ien. / ianuen.	Ianuensis, e	Génois, de Gênes
Lausann.	Lausannensis, e	Lausannois, de Lausanne
Libr. / lbr.	Libra, e	Livre
Mon.	Moneta, e	Monnaie
P. p.	Parvi ponderis	De petit poids
Ob.	Obolus, i	Obole
Part.	Pars, partis	Partie
Quart.	Quartus, i	Un quart
Quartar.	Quartaronus, i	Quarteron
Scut.	Scutus, i	Écu
Sest.	Sestarium, ii	Setier
Sol.	Solidus, i	Sol, sou
Terc.	Tercius, ii	Un tiers
Tur. / turon.	Turonensis, e	Tournois, de Tours
Vet.	Vetus, us	Vieux
Vienn.	Viennensis, e	Viennois, de Vienne (France)

LEGENDA

ASTo: Archivio di Stato di Torino

SR: Sezioni Riunite

CS: Camerale Savoia

inv: inventario

f: foglio

m: mazzo

A - EXTRAITS DES COMPTES
DE LA CHÂTELLENIE DE BARD

1. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1301-1302

Computus Rodeti Diderii de Landrea, castellani Bardi, a die iovis | undecima mensis maii anno Domini M° CCCI° usque ad undecimam diem mensis aprilis anno | a nativitate Domini M° CCCII°, receptus apud Cambariacum per Raussetum de Sancto Raigneberto clericum, presente | domino comite.

...

Summa tocius recepte

XI^{XX} I lbr. XIII sol. III den. vien.

De quibus

In tectis recoperiendis uno centum assidum emptarum ad idem, crochis ballistarum aptandis, XXXIX sol.

Furno leysiando III sol. VI den.

...

In stipendiis | ipsius castellani pro se, sex clientibus et quatuor gaitiis per unum annum finienda¹ undecima die mensis maii | per convencionem factam cum ipso, IIII^{XX} lbr.

In prebenda porterii inferioris porte castri inferioris Bardi | quam debet percipere in castro Bardi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCCII°, VI lbr. | X sol.

In stipendiis Falconini de Vota et Bartholomei de Bardo custodiencium claves burgi de | Bardo per unum annum finiendum eodem termino, XX sol.

...

Summa expense, salarii et librate

IIII^{XX} XIX lbr. IX sol. V den. vien.

...

Computus Marguarite pedagogicis Bardi ab undecima die | mensis maii anno Domini CCCI° usque ad secundam diem mensis aprilis anno M° CCCII°, | receptus apud² Cambariacum per Raussetum de Sancto Raigneberto clericum, presente domino comite, | videlicet de undecim mensibus minus novem diebus

...

Summa tocius recepte

XIX lbr. VIII sol. III den. | ob. vien. et III sol. IX den. strelingorum³

---

¹ Lire: finiendum.

² Effacé: trois lettres illisibles.

³ Lire: sterlingorum.

2. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1302-1303

Computus Rodeti Diderii de Landre, castellani Bardi, ab XI^a | die mensis aprilis anno Domini M^o CCC^o secundo usque ad diem iovis XXV^{am} diem eiusdem | mensis anno CCC^o tercio, videlicet de uno anno et quatuordicem diebus, receptus apud Camberiacum per | Durandum de Fago.

...

Summa tocius recepte

XI^{XX}XIX lbr. II sol. X den. vien

De quibus

In sala castri recuperianda hoc anno centum asedibus et uno miliario clavini emptis ad idem, | XXIX sol.

In ponte inferiori porte dicti castri reficiendo de novo hoc anno et | quatuor trabibus et alia fusta et ferramenta emptis ad idem et sera dicte porte mutanda | ut in particulis, LXVIII sol. VIII den.

In trabibus positis in domo salarum ad sustinendum | trabes dicte domus que putrefacte sunt, VII sol.

...

In tecto domus furni Bardi reficiendo hoc anno et sex trabibus et duodecim lacis | et uno centanerio scindularum emptis ad idem ut in particulis, XXIII sol. II den.

In furno | Donacii leysiando et hore ipsius furni reficiendo hoc anno et taschiis, XXIII sol.

...

In | stipendiis ipsius castellani pro se, sex clientibus et quatuor gaytiis per unum annum finiendum XI^a die | mensis maii anno CCC^o tercio per convencionem factam cum eo, IIII^{XX} lbr.

In prebenda porterii | inferioris porte castri Bardi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis anno CCC^o tercio, | VI lbr. X sol.

In stipendiis Falconerii de Vouta et Bertholini de Bardo custodilencium claves portarum burgi castri per unum annum finiendum eodem termino, XX sol.

...

Summa expense, salarii et librate

VIII^{XX} IX lbr. IIII sol. I den. vien.

3. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1303-1304

Computus Rodeti Diderii de Landrico, castellani Bardi, de redditibus <et> exitibus eiusdem castris | a die iovis vicesima quinta die mensis aprilis anno M° CCC° tercio usque ad diem mercurii octavam diem mensis aprilis¹ | anno CCC° quarto, videlicet de quadraginta novem septimanis quatuor diebus, receptus apud Chamberiacum per | Petrum Francisci, presente magistro Pe[tro].

...

Summa tocius recepte

XII^{XX} IX lbr. VI sol. I den. ob. vien.

De quibus

In duobus ponderibus canabi emptis pro cordis sex balistarum de cornu ad duos pedes et duarum | balistarum ad turnum domini que restant in instaurum in dicto castro factis de novo, tribus clavibus balistarum | et duabus nucibus ad idem, XXV sol. VI den.

Fusta empti ad faciendum flechones et uno centenariio | ferri pro carellis faciendis et in stipendiis operariorum qui fecerunt tercentos quinquaginta carellos et tria lamina² | ferrea posita in porta veteri dicti castris, XXXIII sol.

In garnimentis octo cervelleriarum³ domini factis | de novo, V sol. III den.

In camera super infernetum, quatuor muetis, furno et molendino domini de castro recolperendi longis et grossis scindulis emptis ad idem et in stipendiis operariorum predicta faciendum et in tribus chivrolnibus et perticis positis supra tectum furni et in quinque clavibus castris removendis et aliis de novo ponendis, | III lbr. III sol. VI den.

In muro furni Donacii qui diruerat facto de novo ad taschiam, XVII sol.

In leyssiando furno Bardi, X sol. VIII den.

...

In stipendiis sex clientum quos tenuit in munitionem Bardi ultra convencionem factam cum ipso quando nova venerunt | de infirmitate domini per novem dies, capiente quolibet per diem sex den., XXVII sol.

...

Idem libavit in stipendiis ipsius castellani pro se, sex clientibus, quatuor gayltiis per unum annum finiendum undecima die mensis maii anno CCC° quarto per convencionem | factam cum ipso, III^{XX} lbr. vien.

In prebenda porterii inferioris porte castris Bardi | per unum annum finiendum in festo beati Iohannis anno CCC° quarto ut in computo precedenti, | VI lbr. X sol.

In stipendiis Falconini de Vota et Bertholini de Bardo custodiendum | claves portarum burgi castris Bardi per unum annum finiendum eodem festo, XX sol.

...

Summa expense, salarii et librate

C XIII lbr. XVI sol. vien.

1 *Effacé*: vid.

2 *Effacé*: p.

3 *Lire*: cervelleriarum.

4. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1304-1305

Computus Roleti de Landreto, castellani Bardi, a die mercurii octavo die mensis | aprilis anno CCC° quarto usque ad diem iovis vicesimam secundam mensis aprilis anno CCC° quinto, videlicet de uno anno et quatuor | decim diebus, receptus apud Cambariacum per Roussetum de Sancto Ragneberto clericum, presente magistro Petro.

...

Summa tocius recepte

II^c LXIII lbr. XIX sol. VII den. vien.

De quibus

In tectis cappelle Sancti Mauricii et Sancti Michaelis et quatuor muetarum et tercentum assidibus emptis ad idem, in gradibus | turris et porte ferrate reficiendis, calce empta ad idem et in receptione unius cacabi, IIII lbr. XVI sol. II den.

In duabus molis emptis ad molendinum de ponte Bardi, VII lbr.

...

In stipendiis Falconini de Vota et Berthelini de Bardo custodiencium claves | portarum burgi de Bardo per unum annum finiendum in festo beati Iohannis, XX sol.

In prebenda porterii | inferioris porte castri Bardi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° quinto, | VI lbr. X sol.

In | duobus corceletis¹ entis in parte quos misit apud Cambariacum magistro Petro et pro expensis illius qui ipsos apportavit, XXXII den.²

In furno de Donacio, XXIII sol.

...

In stipendiis ipsius castellani pro se, sex clientibus, quatuor gaytiis per unum annum finiendum | undecima die mensis maii anno CCC° quinto, IIII^{xx} lbr. vien.

Summa expense

C XIII lbr. XIII sol. II den. vien.

5. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1305-1306

Computus Roleti de Landrea, castellani Bardi, a XXII^a die | mensis aprilis anno Domini M° CCC° quinto usque ad diem sabbati sextam decimam diem mensis aprilis | anno Domini M° CCC° sexto, videlicet de uno anno minus sex diebus, receptus per Durandum de Fago | clericum, presente domino comite.

...

Summa tocius recepte

XIII^{xx} XIII lib. XVI sol. III den. vien.

De quibus

In sala inferiori castri Bardi recoperianda et trescentum assidibus emptis ad idem

---

1 Lire : corceletis (*première version, corrigée : corczletis*) ; les mots entis in parte sont ajoutés dans l'interligne.

2 Lecture incertaine du chiffre à cause d'une tache.

ut in particulis, | LXX sol.

In uno canali posito in furno Bardi, V sol.

...

In prebenda porterii inferioris porte castris | Bardi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno Domini M° CCC° sexto, VI lbr. | X sol.

In stipendiis Falconini de Vouta et Bertholini de Bardo custodiencium claves portarum | burgi de Bardo per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° sexto, XX sol.

...

Item in stipendiis ipsius castellani pro se, sex clientibus et quatuor gayltiis per unum annum finiendum XI^a die mensis maii anno CCC° sexto, IIII^{XX} lbr. vien.

...

Item libravit Perreto de Herboys in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendiis sex hominum equitum cum armis et quaterviginti decem balistariorum et decem clientum domini episcopi maurianensis quos secum tenuit in exercitu ante castrum de Arlo, videlicet dictos homines cum armis per novem dies¹ et dictos | clientes per octo dies ut per licteras domini de debito et mandato et per publicum instrumentum de recepta, | quod reddit, LIII lbr. X sol.

Item libravit Iohanni de Chavrair de Bardo cui delbebantur pro stipendiis clientum universitatis de Bardo qui fuerunt in exercitu domini ante castrum de Arlo | per licteras Domini de mandato et per instrumentum publicum de recepta, quod reddit, XIII lbr. XVI sol. vien.

Item libravit in stipendiis quatuor clientum quos secum tenuit ultra alios | clientes quos secum tenere debet ex convencione sibi facta de mandato magistri Petri de Cellanova et | Guioneti de Seyssello per unum annum finiendum XI^a die mensis maii anno CCC° sexto, XXXII lbr. | vien. et allocantur de mandato domini et vult dominus quod ipse teneat duos clientum in municione | dicti castris cum aliis sex clientibus quos ibidem tenere debet ex convencione secum facta.

...

Summa expense, salarii et librate
III^C IIII lbr. III sol. IIII den. vien.

6. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1306-1307

Computus Roudeti de Landrea, castellani Bardi, a die | sabati sextadecima die mensis aprilis anno Domini M° CCC° sexto usque ad diem dominicam sextam decimam | diem mensis aprilis anno CCC° septimo, videlicet de uno anno integro, receptus apud | Chamberiacum per Guillelmum Boni.

...

---

1 *Le mot dies est ajouté dans l'interligne.*

Summa tocius recepte

CC XXXIX lbr. XVII sol. I den. ob. vien.

De quibus

In ducentis et quinquaginta assidibus ad recoperiendum octo muetas castri et quatuor carpentariis | operantibus ad idem, LI sol. vien.

Quatuor clavibus emptis pro portis castri, VI sol. vien.

In perficiendo furno Bardi de novo quod fonditus destructum fuerat, calce empta ad | idem, XV sol. VI den.

Stipendiis viginti octo manoperariorum aportancium lapides et | arenam, XXVIII sol.

In stipendiis triginta octo lathomorum faciencium dictum | furnum, LXI sol.

In stipendiis septuaginta operariorum dictos lathomos iuvancium | ad predicta, LXXIII sol.

Stipendiis quinque carpentariorum ad coperiendum dictum furnum, | X sol. et faciencium ostia.

In assidibus et scindulis emptis pro domo furni coperiendi et ostiis | faciendis, LXVII sol.¹

...

Item in prebenda porterii | inferioris porte Bardi castri finienda in proximo festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC° septimo, | VI lbr. X sol.

In stipendiis Falconini de Vota et Bertholini de Bardo custodiencium claves | burgi Bardi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° septimo, XX sol.

...

Item libravit Godefrey de Valesia | in quibus dominus sibi tenebatur pro soldo novem hominum cum armis quos tenuit in cavalcata | de Arlo per quindecim dies, ut per licteram domini de mandato datam die sabbati ante Penthecostas | anno CCC° sexto et per licteram dicti Gotofredi de recepta, quas reddit, XXXVIII lbr. | V sol. vien.

Item libravit Petro condomino castri Sancti Martini in quibus dominus | sibi tenebatur pro stipendiis suis et sociorum suorum et expensis factis apud Gebennas et apud Arlo | per longum tempus, ut per licteras domini Guillelmi condomini Castellionis baillivi civitatis Gebennarum et Reymondi | de Sisterna, de confessione et per licteras domini de mandato datas die sabbati ante festum Pentecostes | et per publicum instrumentum dicti Petri de recepta, que reddit, XXII lbr. IIII sol. lausanensium | novorum.

Item libravit sibi ipsi in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendiis suis et | unius socii cum armis pro tempore quo fuit ante castrum Intramoncium in exercitu domini | ut per licteras domini de testimonio et mandato datas die lune post festum Omnium Sanctorum anno | CCC° sexto, quas reddit, XIII lbr. X sol. vien.

In stipendiis unius clientis | portantis banneriam domini comitis in quadam fortericia fratris Douzini in monte et est ibi | adhuc, XX sol. vien.

---

1 Note dans la marge gauche du parchemin: Summa furni XII lbr. XIII sol.

In stipendiis ipsius castellani pro se, sex clientibus et quatuor | gaytiis per unum annum finiendum undecima die mensis maii anno CCC septimo per | convencionem factam cum ipso, IIII^{XX} lbr. vien.

Item libravit in stipendiis duorum clientum quos secum tenuit ultra alios clientes quos secum tenere debet per convencionem | de mandato domini ut in computo precedenti, XVI lbr. vien.

...

Summa expense, salarii et librate

...

CC LIII lbr. XX sol. VI den. vien.

7. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1307-1308

Computus Rodeti de Landria, castellani Baldi, a die dominica sexta [decima] | mensis aprilis anno Domini M^o CCC septimo usque ad diem mercurii decimam quintam diem mensis maii anno CCC^o oct[avo] | videlicet de uno anno et quatuor septimanis, receptus apud Chamberiacum per Iohannem de Iacob, presentibus magistro | Petro et comdomino de Seysello.

...

Summa tocius recepte cum aiucto (*sic*)

II^c LXII lib. VIII sol. I den. vien.

De quibus

In septies centum assidibus ad recoperiendam aulam et magnam cameram castri, IIII lbr. XVIII sol. vien.

In tribus miliaribus clavini emptis ad idem, XXX sol.

In stipendiis decem carpentariorum | et novem carpentariorum¹ ad idem, XXVII sol. In quinque magnis perticis positus supra | tecta ad tenenda ipsa tecta, V sol.

In tribus sestariis scalcis,² sex sestariis arene, tribus latholmis ad reficiendum les eynoreles,³ X sol.

In tribus clavibus de novo factis in castro, VI sol.

In⁴ duabus scanalibus⁵ positus in furno castri, VII sol.

...

In quingentis carellis tam ad unum pedem quam ad duos, seu ad turnum, XXXVII sol. VI den.

In aptandis lbalistis domini, VIII sol.

---

1 *Lire*: manuoperariorum.

2 *Lire*: calcis.

3 *Lecture incertaine*.

4 *Effacé*: uno.

5 *Lire*: canalibus.

In stipendiis sex balestariorum per octo dies in castro quando¹ | illi de Sancto Martino parabant se adveniendum eo quo castellanus ceperat quemdam famulum illorum de | Sancto Martino qui ceperat quandam mulierem, quolibet capiente per diem duos sol. vien., IIII lbr. XVI sol. | vien.

In prebenda porterii inferioris porte castri Bardi finienda in festo beati Iohannis anno CCC^o | octavo, VI lbr. X sol.

...

In stipendiis Falconini de Vota et Bertolini² | de Bardo custodiencium claves burgi Bardi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste | anno CCC^o octavo, XX sol.

In duabus molis emptis pro molendinis domini, VIII lbr. vien. et | de duabus molis veteribus debet computare in suo computo subsequenti quoniam in minutis est sibi ut eas | vendat.

...

In stipendiis trium nunciorum missorum ad baillivum ad defendendum locum Bardi contra | illos de Valesia et unius nuncii missi ad dominum Eduardum apud Chamberiacum pro eodem facto et alterius nuncii missi de mandato domini Eduardi, ut dicit, de Bardo usque ad Vercem et de | Vercem ad dominum³ Eduardum usque apud Chamberiacum pro roffensione⁴ habita, XXXVIII⁵ sol. vien.

...

Insuper ipsius castellani pro se, sex clientibus et quatuor gayltiis per unum annum finiendum undecima die mensis maii anno CCC^o octavo per convencionem factam cum ipso IIII^{xx} lbr. vien.

Item in stipendiis duorum clientum quos secum tenuit ultra | alios clientes quos secum tenere debet per convencionem de mandato domini ut in computo precedenti, | XVI lbr. vien.

...

Summa expense, salarii et librate
II^c LXXII lbr. XVI sol. V den. ob. vien.

8. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1308-1309

Computus Rodeti de Landrea, castellani Bardi, a quinta decima die mensis | maii anno Domini M^o CCC^o octavo usque ad quartam diem mensis februarii anno a nativitate Domini M^o CCC^o nono, videlicet de qualdraginta duabus septimanis, receptus apud

1 *Effacé: ... (illisible) venerunt.*

2 *Lire: Bertolini.*

3 *Lire: ad dominum.*

4 *Lire: pro offensione.*

5 *Lecture incertaine à cause du mauvais état de conservation du parchemin.*

Chamberiacum per Petrum Curbaudi clericum domini, presente domino et computat | de redditu dicte castellanie tocius anni et de bannis, eschetis et aliis obvencionibus de tempore predicto de quo computat.

...

Summa tocius recepte

II^c LXXV lib. VIII sol. II den. ob. vien.

De quibus

In lapidibus apportatis ad renovandum solum furni Bardi et stipendiis operariorum faciencium dictum opus, X sol.

In centum | postibus positis supra furnum castri et supra granerium et duobus chivronibus ibidem positis, inclusis stipendiis operariorum faciencium | dictum opus, XXIII sol.

...

Libravit Guillelmo de Porta custodi porte inferioris Bardi cui debentur pro prebenda | sua per unum annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC^o IX°, VI lbr. X sol. vien.

...

Libravit | Falconino de Vota et Berthonino de Bardo custodientibus claves burgi Bardi per unum annum finiendum in festo | beati Iohannis Baptiste anno CCC^o IX°, XX sol.

Libravit sibi ipsi pro salario suo, octo clientum et quatuor gaytiarum | quos secum tenere debet per unum annum finiendum undecima die mensis maii anno CCC^o IX° per convencionem factam cum eodem ut in computo precedenti, IIII^{xx} XVI lbr. vien.

...

Summa expense, salarii et librate

II^c X lbr. X sol. IX den. vien.

9. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1309

Computus Roudeti de Landria, castellani Bardi, a die martis | quarta die mensis februarii anno Domini M^o CCC^o nono usque ad diem martis sextam decimam diem mensis | septembris anno eodem CCC^o nono, videlicet de triginta duabus septimanis, redditus per dominum Iohannem de [Landria] | canonicum tarentasiensem fratrem dicti Roudeti quondam et receptus per Guillelmum Boni apud Chamberiacum, presente domino.

...

Summa tocius recepte

IIII^{xx} VI lib. XVIII sol. I den. ob. vien.

De quibus

In sex assidibus de quercu emptis pro porta plani castri facienda, XVIII sol.

Item libravit Guillelmo | porterio inferioris porte castri Bardi pro prebenda sua cui dantur per annum sex libre decem sol. et allocantur eidem | per duodecim septimanas finitas sexta decima die mensis septembris anno CCC^o nono qua die delivravit | castrum domino Guillelmo de Ponte nunc castellano Bardi, XXX sol.

...

Item libravit sibi ipsi pro salario suo, octo clientum et quatuor gaytiarum | capientis per annum quaterviginti sexdecim libras et allocatur sibi per decem octo septimanis finitis decima | sexta die mensis septembris anno CCC° nono, XXXIII lbr. XVI sol. vien.

In duabus | novis molis emptis et positis in molendinis domini de Bardo, incluso charreagio, ultra quatralginta (*sic*) quinque solidos habitos de molis antiquis pro tanto venditis, VI lbr. vien.

...

Summa expense, salarii et librate
III^{XX} II lbr. XVII sol. VI den. ob. vien.

10. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 1, 1309-1310

Computus domini Guillelmi de Ponte Amalfredi militis, | castellani Bardi, a die martis sexta decima die mensis septembris anno Domini M° CCC° nono | usque ad diem martis ante festum Adnunciacionis beate Marie que fuit vicesima sexta (*sic*) dies mensis | marcii anno CCC° decimo, sumpto millesimo a Nativitate Domini, videlicet de viginti septem septimanis, | receptus apud Chamberiacum per Guillelmum Boni, presente domino comite.

...

Summa tocius recepte
II^C LXXIII lib. LV sol. V den. ob. vien. De quibus

In tectis domus castri recoperiendis ducentis assidibus emptis ad idem et stipendiis septem | carpentariorum operancium ad idem quasi per unam diem, quolibet capiente duos sol. in die, et septem | perticis emptis ad idem, LIII sol.

In duabus scalis emptis ad ascendendum in turres, V sol.

In filo empto ad reficiendum cordas balistarum domini et stipendiis unius hominis operantis ad | idem, XX sol.

In una porta facta de novo in castro, de sex¹ postibus de quercu emptis | per Roudetum de Landrea castellanum ante ipsum et alia secunda porta facienda de antiqua porta ubi | facta sunt² nova, espariis ferreis et ferrolliis grossis et serralliis et stipendiis | duodecim operariorum³ carpentariorum operancium ad idem quasi per unam diem, CXV sol. vien.

...

Item libravit Vuillelmo de Porta | porterio porte inferioris Bardi cui debentur pro prebenda sua unius anni finiendi in festo beati Iohannis | Baptiste anno CCC° decimo,

---

1 *Effacé*: as.

2 *Lire*: est.

3 *Effacé*: op.

ultra triginta sol. quos sibi solvit Roudetus de Landrea castellanus | ante ipsum, C sol. vien.

Item libravit Falconino de Vota et Bertholino de Bar|do custodientibus claves burgi Bardi per unum annum finiendum ad festum beati Iohannis Baptiste anno | CCC° decimo, ut in computo precedenti, XX sol.

...

Item libravit | sibi ipsi pro salario suo, octo clientum et quatuor | gaytiarum quos secum tenere debet, capienti per annum quater viginti sexdecim lbr. vien. et allocantur | sibi pro viginti septem septimanis finitis die martis ante festum Adnonciacionis Dominice anno | CCC° decimo, XLIX lbr. XVII sol. vien.

Summa expense, salarii et librate
LXXIII lbr. IIII sol. IIII den. vien.

11. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 2, m. 1, 1310-1311

Computus domini Guillelmi de Ponte Amauffredi militis, castellani Bar|di, a die veneris¹ vicessima sexta die mensis marci currentibus annis Domini millesimo CCC° | decimo usque² ad diem veneris exclusive decimam nonam diem mensis maii anno CCC° un|decimo, videlicet de uno anno integro octo septimanis, receptus apud Chamberiacum, presentibus | domino Hugone de Rupecula et magistro Petro, per Guillelmum Boni.

...

Summa tocius recepte
III^c XXXV lib. XI sol. vien. esperon.

De quibus

In ducentis postibus emptis pro recoperiendis tectis capelle Sancti Mauricii castri Bardi et aliis tectis | plani castri et aule et aliarum domorum et uno miliario clavini grossi ad idem empto, duabus canallibus emptis et positis supra aulas bassas et alia in doniono et in stipendiis viginti carpentariorum laborantium | ad idem, capiente quolibet duos solidos ut in particulis, IIII lbr. XVIII sol. vien.

In furno Bardi reficiendo de novo, dato ad tachiam Giroudo Alexandri lathomo pro tanto, LX sol.

Ipsa furno recoperiando de postibus, XI sol.

...

In stipendiis unius clientis quem tenuit per viginti | octo dies infra domum fortem Daviaz quando baillivus Vallis Secusie intravit terram illorum [de Val]|pergia quia dubitabitur ne intrarent terra domini et offenderent in eadem et all[ocantur sibi] pro | s[ingu]lis diebus duodecim den., XXVIII sol.

Libravit in duobus molis emptis | pro molendinis domini de Bardo, ultra quadriginta

1 *Le mot veneris est répété.*

2 *Le mot usque est répété.*

solidis sex sol. deducuntur pro molis veteribus, ... VI ...¹ | et positis in molendinis.

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte inferioris Bardi [cui debentur] | pro [pre]benda sua et allocantur per unum annum finiendum in festo b[eati] I[ohannis] B[aptiste] | [anno CCC° un]decimo, ut in computo precedenti, | VI lbr. X sol.

Li[bravit] Falc[onino | de Vota et Bertholino de] Bardo [cu]stodientibus claves burgi Bardi per unum annum | f[inien]d[um in] festo [beati Iohannis] anno CCC° XI°, ut in computo precedenti, XX sol.

...

Quatuor² duodenis chivronum, novem duodenis latarum, octo miliaribus scindulorum, decem | novem miliaribus clavini, uno miliario tachiarum, centum quatuor cavillis ferreis, viginti quinque | esparris cum gayfonibus, viginti tribus duodenis postibus emptis pro edificiis castri Campi | Porcherii quod rehedifici fecit pro rixa et dissensione que erat inter illos de Bardo et illos de | Vallesona et in stipendiis septiesviginti decem octo carpentariorum et septiesviginti decem octo manulooperariorum ad idem laborancium quasi per unum diem et allocantur de mandato domini Hugonis de | Rupecula, Guidonis de Saissello et magistri Petri presencium et particulas expensarum predictarum examinancium | diligenter, XL lbr. vien.

In stipendiis duorum clientum quos tenuit | in municionem castri Campi Porcherii per viginti sex septimanas finitas circa festum Omnium Sanctorum | anno CCC° decimo et in stipendiis alterius clientis quem tenuit ibidem a dicto festo Omnium | Sanctorum anno CCC° decimo usque ad diem qua computat et allocantur de mandato predictorum, XII lbr. vien.

In stipendiis ipsius castellani, octo clientum et quatuor gaytiarum quos secum tenere debet in municionem | dicti castri de Bardo capientis per annum de salario pro se, clientibus et gaytiis predictis quater viginti | sexdecim lbr. vien., et allocantur sibi pro uno anno integro octo septimanis finitis | decima nona die mensis maii anno CCC° XI°, CX lbr. XVI sol. vien.

Summa expense, salarii et librate

II^c III lbr. XV sol. vien.

12. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1311-1312

Computus domini Guillelmi de Ponte Amanffredi militis, castellani Baldi, a | die veneris inclusive, decimam nonam diem³ mensis maii currentibus annis Domini millesimo CCC° undecimo | usque ad diem mercurii exclusive umdecimam diem mensis aprilis anno Domini millesimo CCC° XII°, videlicet | de quadraginta quinque septimanis duobus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus Guidone de

¹ Passages illilibles à cause du mauvais état de conservation du parchemin.

² Dans la marge gauche du parchemin: Campum Porcherii.

³ Lire: decima nona die.

Seysselliys et | magistro Petro, per Guillelmum Boni.

. . . .

Summa tocius recepte huius computi

III^c LVII lbr. XVII den. ob. vien. | cum esperon.

De quibus

Trescentis¹ postibus emptis pro coperienda capella Sancti Michaelis et aliis tectis castri, uno miliario clalvini empto ad idem et in stipendiis sex carpentatorum laborancium ad idem quasi per unum diem, capiente quolibet duobus | solidis ut in particulis, LXXVI sol.

Furno domini Baldi sisando de novo et | hostio ipsius faciendo de novo, lapidibus, calce et arena emptis ad idem et in stipendiis lalthomorum et aliorum manumoperariorum ad idem, ut in particulis, XXI sol.

Una sera | empta ad opus dicti furni, III sol. vien.

Postibus emptis pro pontibus falciendis ad intrandum in tornellis et ipsis pontibus faciendis, V sol. vien.

. . .

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte | inferioris Baldi cui debentur per annum pro prebenda sua et allocatur per unum | annum finiendum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XII, ut in computo precedenti, | VI lbr. X sol. vien. esperon.

Libravit Bertelino et Iohanni | Fabri custodientibus claves burgi Baldi per unum annum finiendum in festo beati Iohannis | Baptiste anno CCC^o XII° ut in computo precedenti, XX sol. vien.

. . .

Item allocantur sibi pro salario unius clientis quem tenuit in municionem domus | fortis Campi Porcherii per unum annum finitum XIX^a die mensis maii anno CCC^o XII° et | allocatur ad rationem aliorum clientum suorum quos tenet apud Baldum, VIII lib.

Libravit in uno turno balistarum empto per ipsum et quod remanet infra castrum in instaulrum XXX sol. vien.

Libravit sibi ipsi pro salario suo, | octo clientum <et> quatuor gaytiarum, capienti per annum quaterviginti sexdecim lbr. vien. | per convencionem factam cum ipso, ut in computo precedenti, et allocatur per unum annum finitum | XIX^a die mensis maii anno CCC^o XII°, IIII^{xx} XVI lbr. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

VI^{xx} XI lbr. VI sol. vien. | cum esperon.

13. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1312-1313

Computus domini Guillelmi de Ponte Amalfredi militis, | castellani Baldi, a die veneris inclusive undecima die mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o XII°

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: capella Sancti Michaelis.

| usque ad diem sabati ultimam diem mensis marcii anno Domini millesimo CCC° XIII° exclusive, | videlicet de quinquaginta septimanis tribus diebus, receptus apud Chamberiacum per Guillelmum | Boni.

...

Summa tocius recepte

II^c IIII^{xx} III lbr. II sol. V den. vien. | esperon.

De quibus

Idem libravit in ducentis eschindulis emptis pro cohoperiendis tectibus¹ castri Baldi, quolibet | centum empto decem octo sol., et ducentis clavinorum emptis ad idem, quolibet centum duos sol. | sex den., et in stipendiis sex carpenthatorum et sex hominum morancium secum et laborancium ad | dictum opus per sex dies, quolibet dictorum carpenthatorum capiente per diem duos solidos et quolibet | aliorum hominum duodecim den. et in aptando ponte levatorio castri Baldi ut in particulis, | LXI sol.

Libravit quatuor hominibus qui apportaverunt lapides ad solandum furnum | Baldi domini de novo et magistro qui dictum furnum solavit et cuidam homini ipsum magistrum | iuvanti et in uno quarterono eschandolarum pro dicto furno cohoperiendo ac duobus | hominibus qui dictum furnum cohoperierunt, XVIII sol. VI den.

...

Libravit Guillelmo de Porta porterio porte inferioris Baldi cui | [debetur pro prebenda sua et] alloquatur [per unum annum] finiendum in festo b[cati Iohannis] | Baptiste anno CCC° XIII°, ut in computo precedenti, | VI lbr. X sol. vien.

Libravit Berthelino et Iohanni Fabri custodientibus claves burgi Baldi per unum annum finiendum eod[em die | anno CCC° XIII°, ut in computo precedenti, XX sol. vien.]

...

Item | [allocantur sibi]² pro salario unius clientis quem tenuit in municione domus fortis | [Campi Porcherii per unum] annum finiendum decima nona die mensis maii anno CCC° XIII° | [et allocatur] ad rationem aliorum clientum quos tenet in garnisione apud Baldum, | VIII lbr.

...

Libravit sibi ipsi pro salario suo, | [octo clientum et quatuor gaytiarum, capienti per annum] quater viginti [sexdecim lbr. vien. | per convencionem factam cum ipso, ut in computo precedenti, et allocatur per unum annum | finitum] decima nona die mensis maii anno CCC° XIII°, [IIII^{xx}XVI lbr.]³ | vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

IX^{xx} XIII lbr. XVIII sol. | vien. esperon.

1 *Lire: tectis.*

2 *Lacune du texte à cause d'une déchirure du parchemin.*

3 *Le texte, illisible à cause du mauvais état du parchemin, est reconstitué sur la base des comptes précédents.*

14. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1313

Computus domini Guillelmi de Ponte <Amalfredi> militis, castellani Baldi, a die sabbati | ultima die mensis marcii currentibus annis Domini millesimo CCC° XIII° usque ad diem lune inclusive nonam | diem mensis decembris anno eodem millesimo CCC° XIII°, videlicet de triginta sex septimanis duobus diebus, receptus | apud Chamberiacum de mandato domini per Guillelmum Boni.

...

Summa tocius recepte huius computi cum arreragiis

VIII^{XX} XIX lbr. XII den. vien.

De | quibus

In camera supra portam donionis reficienda de novo tribus solivis de melezo emptis ad | idem, postibus, scindulis, clavino emptis ad idem et in stipendiis carpentariorum et aliorum manuoperariorum ad idem, | datum in taschiis pro tanto ut in particulis, VIII lbr. XIII sol.

In stipendiis duorum clientum quos tenuit in municionem castri Arnaci per quatuordecim dies, capiente quolibet per diem | duodecim den. propter dissensionem Ypporrigie et illorum de Canapicio, XXVIII sol. vien.

Uno solerio facto de novo in castro Arnaci et ipso castro recuperiando, canalibus positus ibidem, ut in particulis, scindullis et clavino emptis ad idem, ut in particulis, LX sol. vien.

...

Libravit Gothofredo de Valesia in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendiis suis trium hominum equitum cum armis | secum et centum clientum quos tenuit in municionem Ypporrigie per convencionem secum factam per licteram¹ domini | de mandato et per licteram dicti Gothofredi de recepta, quos reddit, III^{XX} lbr. vien.

...

Item allocantur sibi pro stipendiis Petri et Guigonis fratrum filiorum suorum quatuordecim dierum quibus steterunt in municionem infra civitatem Ypporrigie ad requisicionem domini Bosonis de Vilario Aymonis militis et Guillelmeti de Dovia | clerici domini qui portabant licteram domini de credencia et allocantur pro quolibet per diem quinque solidi, VII lbr.

...

In stipendiis ipsius castellani, octo clientum et quatuor gaytiarum quos secum tenere debet in municionem dicti castri de Bardo, | capientis per annum de salario pro se, clientibus et gaytiis predictis, quaterviginti sexdecim lbr. vien. Et allocantur sibi | pro viginti novem septimanis finitis nona die decembris anno CCC° XIII°, LIII lbr. X sol. vien.

Summa expense, stipendii, salarii et librate

VII^{XX} XIX lbr. XIX sol. vien.

---

1 *Les mots per licteram sont répétés.*

15. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1313-1315

Computus domini Humberti Marescalci militis, castellani Bardi, | a die martis quarta die mensis decembris anno Domini M° CCC° XIII° usque ad diem iovis | decimam diem mensis iulii anno CCC° XV°, videlicet de uno anno triginta septimanis sex diebus, | receptus apud Cambariacum per Raymondum de Sisterna, presente domino comite.¹

...

Summa tocius recepte huius computi in pecunia

III^c XVIII lbr. VIII sol. XI den. ob. vien.

De | quibus

In tectis castri Bardi recuperandis scindulis, canalibus, clavino et stipendiis decem carpentariorum ad idem, LVIII sol.

...

Furno Bardi qui erat destructus reficiendo in taschiam, XL sol.

Libravit in factura cuiusdam chiese facte de novo in ceturno ad reponendos caseos, XX sol.

Duobus cornis emptis a cornando,² V sol.

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte inferioris Bardi cui debentur per annum pro prebenda sua | et alloquatur per annum finitum in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XIII°^o, ut in computis precedentibus, VI lbr. X sol.

Libravit eidem pro eodem pro anno CCC° XV°^o, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Berthelino de Bardo custodientibus claves burgi Bardi pro | duobus annis finitis in festo beati Iohannis | Baptiste anno CCC° XV°^o et dantur eis viginti sol. per annum, XL sol.

...

Expensis ipsius castellani euntis in Augustam et stetit ibi per octo dies ad faciendam treuguam inter dominum | Ebalum et dominum Castellionis de mandato domini per licteram domini datam Chillioni die mercurii post quindenam Pasche, LX sol.

...

Libravit sibi ipsi pro salario suo unius anni, triginta septimanarum, sex dierum finitorum decima die mensis iulii | exclusive et dantur sibi per annum centum lbr. vien. et debet tenere secum octo clientes, quatuor gaytias et dantur sibi pro quolibet cliente septem libre, pro qualibet gaytia centum sol. et pro persona sua vigintiquatuor lbr. et alloquatur sibi | pro rata temporis, C LIX lbr. VII sol. IX den.

Summa expense, salarii et librate

II^c I lbr. II sol. IX den. vien. esperon.

¹ Les dates de ce compte-rendu ne coïncident exactement ni avec celles du compte précédent (qui s'achève le 9 décembre 1313) ni avec celles du suivant (qui débute le 20 juillet 1315).

² Effacé: in castro.

16. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1315-1316

Computus domini Humberti Marescalci militis, castellani Bardi, a die iovis | vicesima die mensis iulii currentibus annis Domini millesimo CCC° XV° usque | ad diem iovis vicesimam | quintam diem mensis aprilis anno CCC° XVI°, videlicet | de triginta septem septimanis quinque diebus, | receptus apud Chamberiacum de | mandato domini, presentibus domino Petro de Cellanova milite, Iohanne Lommardi¹ | et | Anthonio de Claromonte, per Leonardum de Mercato.²

...

Summa tocius recepte

II^c XLII lbr. VIII sol. VIII den. vien. esperon., XII lbr. piperis, | I lbr. zinziberis

De quibus

In³ refectioe tectorum et edificiorum ligneorum que ventus discoperivit et | destruxit per totum castrum septimana ante carniprevium, videlicet tectis aule, camere, | coquine, granerii, furni, molendini et tornellarum, datis in taschiam pro tanto, XIII | lbr. VI sol.

Libravit sibi ipsi pro stipendiis suis decem dierum quibus fuit apud Augustam | cum dominis Petro Marescalci, domino Iohanne de Barguiolio et aliis ambasiatoribus | domini | pro facto disensionis nobilium et civium Auguste et in stipendiis suis octo | dierum | quibus fuit apud Augustam de mandato baillivi pro eodem negocio, capiente | septem | solidos per diem et allocantur sibi per iuramentum suum et de mandato | expresso domini | Petri de Cellanova militis et Anthonii de Claromonte presencium in | computo, VI lbr. VI sol. vien.

Item libravit sibi ipsi pro stipendiis suis et duorum hominum equitum cum armis | secum | eunti apud Yporigiam per quatuor dies ad mandatum vicarii pro succurrendo | ipsi vicario quia civitates erant ad arma per licteram ipsius vicarii | de requisicione | datam die mercurii decima nona die novembris, quod reddit, LX sol. vien.

In stipendiis suis trium dierum quibus fuit apud Yporigiam ad recipiendum | clavarii (*sic*) | de mandato domini per licteram domini de mandato datam Chamberiaci | XI^a die mensis iulii anno CCC° XV°, quam reddit, XXI sol. vien.

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte inferioris Bardi cui debentur per | annum pro prebenda sua et allocantur per unum annum finiendum in festo beati | Iohannis | anno CCC° XVI°, ut in computo precedenti, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Berthelino de Bardo custodientibus claves burgi Bardi | pro uno anno finiendo in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XVI° et datur | cuilibet ipsorum per annum decem solidi, XX sol. vien.

...

---

1 Lire: Lombardi.

2 Le châtelain Humbertus Marescalci omet de rendre compte de la période du 10 au 20 juillet 1315.

3 Dans la marge gauche du parchemin : Expense castri.

In stipendiis suis et duorum sociorum secum equitum cum armis, videlicet mistralis | de Donacio et Iohannis Cleysaz commorancium cum principe per quinque dies apud Yporigiam, | capiente dicto castellano septem solidos in die et quolibet ditorum sociorum tres solidos in die, | et allocantur de mandato ditorum domini Petri et Anthonii de Claromonte, LXXV sol. vien.

In stipendiis unius nuncii misi¹ festinanter apud Chamberiacum ad Consilium domini ad significandum novitatem disensionum Vallis Auguste et fuit nuncius eques cum | liceris de credencia et de Chamberiaco apud Brisiam ad dominum Eduardum pro eodem | et allocantur ut supra, XXX sol. vien.

Libravit sibi ipsi pro salario suo per tempus de quo computat et dantur sibi per annum | centum lbr. vien. et debet secum tenere octo clientes et quatuor gaytias et | datur sibi pro quolibet cliente septem lbr. vien., pro qualibet gaytia centum sol. et pro persona sua viginti quinque clientes² lbr. ut in computo precedenti, LXXII lbr. XI sol. [vien].

Summa expense, stipendii et librate
C XVII lbr. IIII sol. II den. vien. esperon.

17. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1316-1317

Computus domini Humberti Marescalci militis, castellani Bardi, a die iovis vicesima | quinta die mensis aprilis inclusive anno Domini M^o CCC^o XVI° usque ad diem sabbati inclusive ultimam diem eiusdem | mensis aprilis anno CCC^o XVII°, videlicet de uno anno integro et quinque diebus, receptus apud Chamberiacum, | presente domino comite, per Iohannem dictum Aquabella, clericum domini.³

18. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1317-1318

Computus domini Bosonis de Vilario Aymonis militis, castellani Bardi, a | prima die mensis maii anno Domini M^o CCC^o XVII° usque ad primam diem mensis iulii exclusive | anno Domini M^o CCC^o XVIII°, videlicet de uno anno integro octo septimanis quinque diebus, receptus apud | Chamberiacum, absente domino, per Andream de Montemeliori clericum domini, presentibus domino Petro de Cella Nova, | Anthonio de Claromonte et Petro Francisci.

...
Summa tocius recepte huius computi, inclusis vendicionibus
III^c LV lbr. XIII sol. VII den. ob. | vien. esperonatorum et XIII lbr. piperis et II

1 *Lire*: missi.

2 *Lire*: viginti quatuor lbr.

3 *Le compte est mutilé: la somme des recettes et la section des dépenses sont perdues.*

lbr. gingeris

De quibus

In¹ una canali posita in tecto maioris sale, inclusis sex solidis pro quodam trabe posita | ibidem et inclusis quinquaginta septem solidis pro trescentis postibus² emptis ad cooperiendum dictam | salam et decem solidis pro septies centum clavinis emptis ad idem et decem solidis | pro fusta empta ad appodiandum et sustinendum tectum dicte sale et inclusis viginti | solidis pro decem carpentariis ad idem operantibus per unam diem et quatuor solidis sex | denariis pro stipendiis trium manuoperariorum ad idem operancium per unam diem, C XVII sol. VI den. vien. esperon.

Arena et calce pro muro subtus canalem aptando, inclusis duobus solidis pro stipendiis | unius lathomi operantis ad idem per unam diem, XII sol.

Quodam hostio facto de novo in dicta sala a parte quoquine³, X sol.

Octo chivronibus emptis et positis in muetis in granerio et in inferiori porta dicti | castri, inclusis quinquaginta septem solidis pro trescentis postibus emptis ad idem et | decem solidis pro lacis emptis ad idem et decem solidis pro septies centum clavinis | emptis et positis ibidem et viginti solidis pro stipendiis decem carpentariorum ad idem | per unam diem laborancium et sex solidis pro stipendiis quatuor manuoperariorum dictos | carpentarios ad idem per unam diem iuvancium, C XI sol.

Quatuor decem postibus emptis et positis in quodam pariete intra hostium celarum la parte turre, inclusis decem solidis pro charpendariis⁴ et manuoperatoribus dictam parietem facientibus, XXIII sol.

Quodam scalaro lapideo facto de novo in turre quadam, fenestra facta | de novo in dicta turre deversus donionem et quodam charforio refacto | de novo in dicta turre, item duabus latrinis lapideis ibidem similiter de novo refactis | et duobus soleriis dicte turre de novo refactis et supra soleria plastrum, facto | dato ad thaschiam Petro de Ravorey lathomo pro tanto, X lbr.

Domo domini de Faretis a Donay⁵ quia penitus erat destructa de novo refacta, | in muro, hostiis, merlis et mueta murea de mandato domini, ut dicit, dato in | taschiam predicto Petro dou Ravorei pro tanto lathomo de consilio Iacobi mistralis | et Iohannis de Cortellis et plurium aliorum proborum virorum, ut dicit, X lbr.

...

Libravit Villelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per annum pro prebenda sua et allocantur per unum annum finitum in festo beati Iohannis Baptiste anno | CCC^o XVIII°, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo per | unum annum finitum in dicto festo beati Iohannis anno CCC^o VIII° et dantur cuilibet ipsorum | decem solidi per annum, XX sol.

1 *Dans la marge gauche du parchemin* : Opera castri.

2 *Le mot postibus est ajouté dans l'interligne.*

3 *Lire*: coquine.

4 *Lire*: carpentariis.

5 *Lire* : Donaz.

...

Libravit pro duobus molis pro duobus molendinis domini de Bardo emptis et positis ibidem, VII lbr.

Et est sibi iniunctum quod veteres molas vendat ita quod de precio computetur in suo computo subsequenti.¹

Idem² libravit sibi ipsi pro salario suo et dantur sibi per annum pro se, octo clientibus et | quatuor gaitiis centum lbr. et allocatur sibi dictum salarium pro rata temporis de quo | computat, C XVI lbr. XIII sol. I den.

...

Summa expense, salarii et librate

III^C LXXV lbr. VIII sol. XI den. vien. esperon.

19. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1318-1319

Computus domini Bosonis de Vilario Aymonis militis, castellani Barldi, de redditibus <et> exitibus eiusdem castellanie a prima die inclusive mensis iulii currentibus annis Domini M^o | CCC^o XVIII° usque ad primam diem exclusive mensis iulii anno CCC^o XIX°, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum per Petrum Francisci.

...

Summa tocius recepte cum forissecas

III^C XVII lbr. III sol. III den. vien. es|peronatorum, XVIII lbr. XVII sol. X den. ob. gebennensium, L sol. grossorum turonensium et | L florenorum auri De quibus

In celo furni domini de Bardo quod ceciderat et diruptum fuerat reficiendo de | novo dato in taschiam pro tanto, XX sol. vien. esperon.

...

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per annum | pro prebenda sua et allocatur sibi pro uno anno integro finito in festo nativitatis beati | Iohannis Baptiste anno CCC^o XIX°, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo | per unum annum integrum finitum in dicto festo beati Iohannis anno CCC^o XIX° et | dantur cuilibet per annum | decem solidi, XX sol.

Libravit³ sibi ipsi pro salario ipsius capienti per annum pro se, octo clientibus, quatuor gaytiis | centum lbr. vien. esper. et allocatur sibi pro uno anno finito prima die iulii an|no CCC^o XIX° ut in computo precedenti, C lbr. vien.

...

Summa expense, salarii et librate

III^C LXXIII lbr. XIX sol. VIII den. ob. | vien. esperon. et VI lbr. gross. turon.

1 Dans la marge gauche du parchemin: Vide.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarii.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarii.

20. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1319-1321

[Computus domini Bosonis de] Vilario Aymonis militis, castellani | [Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a prima] die mensis iulii currentibus annis | [Domini millesimo CCC° XIX° usque ad decimam nonam] diem mensis maii anno CCC° XXI°, videlicet de uno anno integro | [et quadraginta quatuor septimanis, receptus] apud Chamberiacum, presente <domino>, per Petrum Francisci.

...

Summa tocius recepte

VI^c XXII lbr. III sol. II den. ob. vien. esperon.

De quibus

In¹ turri sive domo forti facta de novo de mandato domini in castro suo Campi | Porcherii que quadrata existit et continet in quolibet quadrato tres teysas et | dimidiam in largum et novem teysas unum pedem et dimidium in altum et de | quatuor pedibus in grossitudine et sic sunt in dicta turri sive domo forti | sexciesviginti sex teysis muri et magis et dantur pro qualibet teysa | muri² dicte turris grossitudinis quatuor pedum, quatuordecim sol. sex den. | vien. magistro Iohanni de Castro Novo lathomo qui dictum opus fecit in taschiam | et eidem magistro Iohanni ministrabantur in platea calx, lapides, arena | et cetera eidem necessaria pro opere predicto, per licteram domini datam Secusie XXIII^a | marcii anno CCC° XIX° de mandato et per instrumentum publicum de dicta taschia | et per aliud publicum instrumentum de recepta pecunie, quam et que reddit, et est scilendum quod dominus magister ex convencione facta in dicta taschia cum ipso ponere et | allocare debebat tria travamenta existencia in dicta domo forti suis ex|pensis ac eciam chivronos tecti dicte domus bene et fideliter allocare et | est opus perfecte completum, ut dicit, IIII^{xx} XI lbr. VII sol. vien. esperon.

Libravit³ Iordano Nicholati de Donacio et eius sociis pro calce duorum ralfurnorum parvorum factorum per ipsos, empta ab ipsis tam pro dicta domo forti quam | pro clausuris dicte domus fortis faciendis ut infra et erant in dictis | duabus rafurnis ducenta quatuorviginti modia calcis, per duo publica instrumenta | ipsorum de recepta, que reddit, L lbr. vien.

Libravit⁴ Vuillelmeto de Campis pro taschia sibi data de ministranda et apportanda | suis expensis totam arenam necessariam pro operibus dicte domus fortis, per | publicum instrumentum de recepta, quod reddit, XIII lbr. XI sol. vien.

Libravit⁵ Iaquemino Falconini et eius sociis pro taschia sibi data de rompendis et | frangendis lapides necessarios pro operibus ipsius domus fortis ultra lapides | qui erant parati de antiquo opere, per instrumentum publicum de recepta, quod reddit, VII lbr. XVII sol. VIII den.

1 Dans la marge gauche du parchemin : Expense castris <Campi> Porcherii.

2 Effacé : dicti.

3 Dans la marge gauche du parchemin : Calx.

4 Dans la marge gauche du parchemin : Arena.

5 Dans la marge gauche du parchemin : Lapides.

Libravit¹ Brunoudo muratori et eius sociis pro taschia eis data de dicta | domo forti coperianda de fusta antiqua castri predicti Campi Porcherii et de | uno charforio lapideo, sex hostis, uno scalario de fusta² infra turrim faciendis | et pro foraminibus murandis et pro merlis et antepectis plastrandis et pro | soleriis dicte domus fortis creandis et aptandis et pro quatuor canalibus | positis in ipsa domo forti, per publicum instrumentum ipsorum de recepta, quod reddit, XIII lbr. XIII sol. vien.

In platea in qua facta est dicta domus fortis et curtine domus eiusdem | mondanda et aptanda in taschiam per Bertelinum de Richart et eius socios, L sol. vien.

In duodecim³ sparris et duodecim gryffonibus ferreis pro porta dicte domus | fortis, hostio latrine et quatuor fenestris ibidem et in trescentis tachiis | ferri emptis pro hostio turris seu domus fortis predictae, una sera cum clave ibidem posita, emptis apud Ypporrigiam pro tanto et implicatis | ibidem ut supra, XLVII sol. VI den. vien.

In tribus cordis grossis⁴, qualibet de sexdecim teysis in longum, pro lapidibus | et morterio ascendendis superius et pro fusta similiter ascendendum supra dictam | turrim, emptis pro tanto et que restant in castrum, XXX sol.

In uno turno cum quo lapides, morterium et cetera necessaria ascenduntur | superius empto de novo, una tina pro aqua conservanda pro morterio faciendo, quatuor situlis ferreis, quatuor conchiis fuste pro morterio portando | emptis similiter de novo pro operibus supradictis et infrascriptis pro tanto, XXIX sol.

Libravit⁵ Petro de Rovorey lathomo pro taschia sibi data de faciendis curtinibus circumcirca domum fortem predictam de duobus pedibus in grossum et danltur sibi pro qualibet teysa duorum pedum de grosso octo sol. vien. et ipso | debet omnia necessaria sibi ministrare suis expensis excepta calce que | sibi ministratur de calce empta ut supra, in quibus curtinibus fecit | prout⁶ castellanus fecit teysari per probos viros quaterviginti teyse | muri, et est completum opus, per publicum instrumentum dicti lathomi de recepta, quod | reddit, XXXII lbr. vien.

Libravit eidem Petro pro taschia sibi data de faciendo uno scalario in dicta | domo forti a parte exteriori cuius scalarium medietas est de lapidibus | cisis et alia medietas est de fusta et illa medietas que est de fusta | levatur ad superius ad similitudinem pontis levatorii⁷ et ipsum | fecit expensis suis per instrumentum publicum de recepta et de dicta taschia | supra proximo redditum, III lbr. vien.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin* : Copertura.

2 *Les mots de fusta sont ajoutés dans l'interligne.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin* : Ferramenta

4 *Effacé* : m.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Curtine.

6 *Effacé* : dicit.

7 *Effacé* : per.

In porta magna prime dictarum curtinarum facta de novo septem postibus, quatuor gryfonibus, quatuor sparris ferreis, una sera magna | ferri emptis et positis in dicta magna porta et in forasia eiusdem | ut in particulis, XXVII sol.¹

In hedifficiis² castri de Bardo recoperiendis quatercentum cindulorum de sapilno, quingentis clavinorum emptis ad idem, quolibet centanario cindulorum quatuor | solidis vien. et quolibet centanario clavini duodecim den., tribus canalibus | emptis et positis in tecto magno turre dicti castri, qualibet canali quatuor | solidis octo den., in stipendiis quatuor magistrorum charpentariorum et octo malnuoperariorum quasi per unam diem ad predicta laborancium, capiente quolibet | magistro tribus solidis per diem et quolibet manuoperario quindecim den. ut | in particulis, LVII sol. vien. esper.

In septem³ muetis existentibus, videlicet quatuor infra primum donionum dicti castri | et in quibus morantur et vigilant gaytie et residue tres sunt | infra secundum donionum ubi morantur clientes et municiones dicti castri | recoperiendis duabus trabibus, qualibet trabe de duabus teysis et dimidia in longum, empta | qualibet trabe duobus solidis sex den., trescentis quinquaginta cindulorum de | una teysa qualibet in longum et uno pede in latum, emptis ad idem quolibet | centanario sexdecim sol. et in stipendiis undecim charpentariorum et sexdecim manuoperariorum capiencium ut supra ad predicta laborancium, inclusis viginti solidis pro perticis riortis et clavino emptis ad surandum | dictas cindulas et alloquantur⁴ expense predictae et infrascripte de mandalto domini qui precepit et mandavit per dominum Petrum de Claromonte quod omnes | expense que facte sunt per ipsum dominum Bosonem in castro suo Bardi et quas | asseruerit esse veras, sibi allocentur qualitercumque ipsas fecerit prout⁵ retullit idem dominus Petrus de Claromonte, VI lbr. XIII sol. vien.

In una mueta ultra septem muetas predictas sita supra portam Ferrenchiam | que combusta fuerat et destructa reficienda de novo in taschiam, LX sol.

In uno muro continente quinque teysas de duobus pedibus et dimidio in grossum facto⁶ de novo ante portam veterem castri Bardi per manum Brunodi | lathomi sibi dato in taschiam pro tanto, III lbr. vien.

Libravit Petro⁷ de Rovorey lathomo pro viginti teysis | muri de duobus pedibus vel circa in grossum factis per ipsum in levando murum | antiquum curtinarum castri Bardi qui est inter muetam Ostanam et turlrim porte veteris et dantur sibi pro qualibet teysa viginti solidi vien. per | instrumentum publicum factum per Iohannem Porterii de Bardo notarium anno CCC° XXI° <die> XIII° mensis | maii de recepta, quod reddit, XX lbr. vien.

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Summa operum predictorum XI^{xx} III lbr. VII sol. II den. vien.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Hedifficia castri Bardi.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Muete castri.

4 *Effacé*: dicte.

5 *Effacé*: rel.

6 *Effacé*: m.

7 *Effacé*: dicto Brunodo et.

Libravit eidem Petro pro triginta tribus teysis muri eiusdem grossitudinis | factis per ipsum de novo in levando murum antiquum¹ curtinarum dicti castris videlicet a mueta que vocatur mueta Traverseria usque ad aliam muetam que vocatur | mueta Sancti Michaelis et dantur sibi pro qualibet teysa viginti solidi | per illud idem instrumentum de dicta taschia et de recepta peccunie supra proximo | redditum, XXXIII lbr. vien.

In sepciesviginti grossis lapidibus platis de tribus pedibus vel circa in longum, | uno pede in largum et de tribus pedibus vel circa in grossum emptis pro | faciendis los aliors in dictis muris factis de novo ut supra quolibet lapide | sex denariis, LXX sol.

In uno magno pillerio² ubi ponuntur latrones per unam diem quando | debent fustigari vel eis debent auricule amputari facto de novo, una | trabe duabus postibus et in muro facto ad sustinendum dictum pillerium et | in stipendiis unius³ lathomi et duorum charpentariorum laborancium ad predicta | ut in particulis, XXVIII sol.

In domo furni domini de Bardo recoperiendo datum in taschiam pro tanto, X sol.

...

In grossa clochia sive campana domini existente infra castrum de Bardo que | rupta fuerat reficienda, decem octo lbr. et dimidia metalli de cupro emptis | pro ipsa, qualibet libra quatuor solidis quatuor den. vien., inclusa factura, IIII lbr. II den.

...

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per | annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti | et allocatur sibi pro duobus annis finiendis in festo nativitatibus beati Iohannis Baptiste | anno CCC^o XXI°, XIII lbr. vien.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo⁴ custodientibus claves burgi | de Bardo et dantur ipsorum cuilibet per annum decem solidi vien. ut in computo | precedenti et allocatur sibi pro duobus annis finiendis in festo nativitatibus beati | Iohannis Baptiste anno CCC^o XXI°, XL sol.

Libravit⁵ sibi ipsi pro salario ipsius capienti per annum pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti et allocatur | sibi pro duobus annis finiendis prima die mensis iulii anno CCC^o XXI°, II^c lbr. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii, arreragii et librate
VI^c XLI lbr. III sol. ob. vien. esperon.

---

1 *Le mot antiquum est ajouté dans l'interligne.*

2 *Effacé: f.*

3 *Effacé: trium.*

4 *Effacé: Fabro.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarii.*

21. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1321-1322

Computus domini Bosonis de Vilario Aymonis millitis, castellani | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a vicesima die mensis maii inclusive currentibus | annis Domini millesimo CCC° XXI° usque ad diem sabbati exclusive octavam diem eiusdem mensis maii anno CCC° XXII°, | videlicet de quinquaginta una septimanis, receptus apud Chamberiacum, presente Petro Francisci, per Iohannem dictum | Aqua Bella.

...

Summa tocius recepte huius computi

III^C XLIII lbr. XI sol. | III den. vien. esper.

De quibus

In¹ curtinis castri <Campi> Porcherii elevandis de duobus pedibus circumcirca et in aliquo | loco plus et in aliquo loco minus, licet in computo precedenti dicatur | quod opus curtinarum erat completum, tamen quia cal² supererat et castellano | vidit quod curtine erant nimis basse, fecit eas elevari de duobus peldibus ut supra et ascendunt ad undecim teysas, et dantur per manum | Petri de Revorey muratoris et dantur sibi in tachiam pro qualibet teysa locto solidi, et ministratur sibi dicta taha³ per instrumentum dicti Petri muratoris | de testimonio et recepta, quod reddit, IIII lbr. VIII sol.

Libravit eidem Petro muratori pro septem teysis muri de grossitudine | duorum pedum factis intus dictas curtinas iuxta turrim ad opus illius | qui pro tempore custodiet castrum, et dantur sibi pro qualibet teysa ut supra per instrumentum | supra redditum ipsius Petri muratoris de recepta, LVI sol.

Libravit eidem Petro muratori pro factura hostiorum dicte domus et ferramentis | et pro quadam pila facta ante curtinas pro ponte et pro dicto ponte faciendo | ibidem, et pro fusta canalibus positus in dicta domo et in parietibus | et tecto pro tanto sibi dato in tachiam per predictum instrumentum, quod reddit, de recepta, IIII lbr. XV sol.

Sala⁴ antiqua recoperianda et tablamento reparando quinquaginta anseribus | emptis septem solidis, clavino empto decem octo denariis et stipendiis duorum | carpentariorum ad hoc operancium et <ad> recoperiendam capellam Sancti Mauricii, capiens quilibet | duos solidos, et unius manuoperarii ipsos iuvantis capiendis duodecim denarios | ut in particulis, XIII sol. VI den.

Capella Sancti Michaelis recoperianda, quam ventus omnino decoperierat, quinquaginta magnis scindulis proprie emptis septem solidis, quatuor chivronibus emptis | quolibet sex denariis, riortis emptis ad hoc duodecim denariis, duobus carpentariis et duobus manuoperariis ad hidem operantibus, capiens carpentator duos solidos et manuoperarii duodecim denarios, XVI sol.

Magna sala et camera, granerio et muetis que sunt infra castrum et furno |

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin* : Opera castri Campi Porcherii.

2 *Lire*: calx.

3 *Lire*: tachia.

4 *Dans la marge gauche du parchemin* : Opera castri Bardi.

recoperiendis quinquaginta grossis cindulis emptis septem solidis, | clavino empto duobus solidis, stipendiis quatuor carpentariorum et quatuor | manuoperariorum, capientes carpentatores duos solidos et manuoperarii duodecim denarios, XXI sol.

Tectis quatuor muetarum que sunt extra donionem, in quibus gayte habitant, | que propter ventum in aliquibus locis discoperte fuerant, reparandis quinquaginta | magnis scindulis emptis septem solidis, stipendiis quatuor carpentariorum | et quatuor manuoperariorum ad hoc operancium diversis vicibus, capiencium ut supra, XIX sol.

Ponte levatorio qui est ad primam portam inferiorem castris, qui ruptus fuerat | et putrefactus in aliquibus locis propter vetustatem, reparando, quatuor poynallibus emptis tribus solidis, quatuor latis grossis emptis duobus solidis, | sexdecim cavillis ferreis emptis ad hoc tribus solidis, duobus carpentariis | et duobus monuoperariis ad hoc operantibus per unam diem, capientibus ut supra, XIII sol.

...
 Libravit¹ Thomasseto de Castellario et Guigueto de Avalone pro stipendiis ipsorum | de tempore quo steterunt in exercitu Sancti Germani et Amberiaci cum armis, videlicet | dicto Thome pro stipendiis suis et duorum sociorum secum pro triginta tribus diebus et dicto Guigueto pro se et duobus sociis pro triginta duobus diebus per licteras domini de debito et mandato dato, datas Chamberiaci secunda die mensis octobris anno CCC^o XXI° et per | instrumentum ipsorum de recepta, que reddit, videlicet dicto Thome XVIII lbr. III sol. vien., quorum | viginti denarii valent unum grossum turon.

Item predicto Guigueto de Avalone pro eodem XVII lbr. XII sol. vien. eorundem.

Libravit Godefredo de Valesia et Villelmo condomino Pontis Sancti Martini, in quibus | dominus eis tenebatur pro stipendiis ipsorum et quatuor sociorum equitum cum armis cum ipsis temporis | quo steterunt in exercitu Sancti Germani et Amberiaci per licteras domini de debito et mandato | dato, datas apud Amberiacum prima die septembris anno CCC^o XXI° et per licteras | dictorum Godefredi et Guillelmi et condominorum de Valesia de recepta, quas reddit, XX lbr. XVIII sol. vien. eorundem.

...
 Libravit Villelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per annum | sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur | sibi pro uno anno finiendo in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XXII°, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo | et dantur ipsorum cuilibet per annum decem solidi vien. ut in computo precedenti | et allocatur sibi pro anno finiendo in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XXII°, XX sol.

...
 Libravit² sibi ipsi pro salario ipsius capienti per annum pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti et allocatur sibi

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Cavalcate.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

pro | uno anno integro finiendo prima die mensis iulii exclusive anno CCC° XXII, C
lbr.

...

Item libravit pro salario cuiusdam qui custodivit operarios et opera domus fortis
predicte | de Campo Porcherio pro duobus annis, C sol vien.

Summa expense, salarii et librate

VIII^{XX}VIII lbr. VIII sol. VII den. vien. | esperon. et LVI lbr. XIII sol. vien., quorum
viginti den. valent unum grossum turon.

22. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1322-1323

Computus domini Bosonis de Vilario Aymonis militis, castellani | Bardi, de
redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die sabati inclusive octava mensis maii
anno Domini M° CCC° XXII° usque | ad diem dominicam undecimam exclusive
mensis sepembris anno Domini millesimo CCC° XXIII°, videlicet de uno anno
integro, | quatuor mensibus et duobus diebus, receptus Auguste per dominum Petrum
Marescalci de Monte Meliori | tunc baillivum Vallis Auguste.

...

Summa tocius recepte huius computi, inclusis vendicionibus

IIII^C XII lbr. III den. vien. | esper.

De quibus

Libravit¹ pro capella Sancti Michaelis castri Bardi recoperianda, quam ventus hoc
anno, | ut dicit, discoperierat, in quinquaginta magnis scindulis prime emptis precio
| octo solidorum vien., in decem latis cum riortis ad idem opus precio quinque sol., |
in duobus carpentariis et duobus manuoperariis ad idem opus operantibus, | capiente
quolibet carpentatore duos solidos sex den. et quolibet manuoperario | quindecim
denarios vien. pro quolibet die, XX sol. VI den. vien.

Libravit in IIII^{or} muetis que sunt supra muros extra castrum et in quadam alia |
mueta que est supra coquinam dicti castri, in furno ipsius castri cum granerio | et in
camera que iuxta coquinam eiusdem castri quos et quas ventus hoc | anno, ut dicit,
discoperierat, in ducentis magnarum scindularum in precio | sexdecim solidorum
quolibet centenario, in decem octo latis cum rilortis, in octo carpentatoriis, quolibet
carpentatore capiente | duos solidos sex den. vien. pro quolibet die et in sexdecim
manuoperariis | capiente quolibet quindecim den. vien., in tribus duodenis tachiarum
et in quingentis de clavino ad idem emptis decem sol. et est sciendum quod dicte |
decem octo late cum riortis decostiterunt decem solidos vien., IIIII lbr. XII sol. vien.

...

Libravit Villelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo | cui debentur per
annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda | sua ut in computo precedenti et
aloquatur sibi pro uno anno finito | in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXIII°,

---

1 Dans la marge gauche du parchemin : Opera castri Bardi.

VI lbr. X sol. vien.

Libravitt Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burgi | de Bardo et dantur ipsorum cuilibet per annum, ut in computo precedenti, | decem solidi et aloquatur sibi pro anno integro finito in festo beati Iohannis Baptiste | anno CCC° XXIII°, XX sol. vien.

Libravitt sibi ipsi pro salario ipsius capienti per annum pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis centum lbr. vien. esperon. ut in computo | precedenti et aloquatur sibi pro uno anno integro finito prima die mensis | iulii anno CCC° XXIII°, C lbr. vien.

Summa librate, expense et salarii

VI^{XX} III lbr. XIII sol. VI den. vien. esperon.

23. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 2, 1323-1324

Computus domini Bosonis de Vilario Aymonis militis, castellani Bardi, de | redditibus et exitibus eiusdem castellanie [ab un]decima die mensis septembris inclusive anno Domini millesimo | CCC° XXIII° usque ad secundam diem mensis maii exclusive anno Domini millesimo CCC° XXIII°, videlicet de triginta tribus septilmanis, receptus apud Chamberiacum, presente domino, per Vuirandum Veylleti de Chamberiaco.

...

Summa tocius recepte huius computi

II^C LXXIII lbr. | V sol. VI den. vien. esperon.

De quibus

In capella domini Sancti Mauricii existente infra pontem levatorium castri Bardi que | propter ventus erat discoperta recoperienda diversis trabibus, postibus et lacis | ibidem de novo positus per tachiam datam Iohanni Hugonini pro tanto, ut per | instrumentum dicti Hugonis de tachia data et pecunia recepta, cofectum manu Iaquelmini Perronini, quod reddit, L sol. vien. esperon.

In¹ furno domini apud Bardum qui diruptus erat de novo confecto per Brunoudum | de Conteysio muratorem per tachiam datam dicto muratori pro tanto ut per² | instrumentum dicti muratoris de pecunia recepta et de tachia data³ | confectum manu Iohannis Porterii de Bardo notarii, quod reddit, IIII lbr. vien. esperon.

In⁴ furno domini apud Donacium qui propter vetustatem diruptus erat de novo | refacto per suprascriptum muratorem ut per instrumentum dicti muratoris de tachia | sibi data et de recepcione pecunie supra proxime redditam⁵, VII lbr. X sol. vien. esperon.

1 *Dans la marge gauche du parchemin* : Furnus Bardi.

2 *Effacé* : ipsum.

3 *Effacé* : quod re.

4 *Dans la marge gauche du parchemin* : Furnus Donacii.

5 *Lire*: redditum.

Libravit Guigoni Soriandeis pro cornis sibi datis de quadam platea sua in qua | dictus furnus Donacii de novo factus est quia erat in nimis stricto loco ad locum | ubi dictus furnus erat et fuit facta permutacio pro tanto, ut per instrumentum de | recepta ipsius Guigonis factum per dictum Iohannem Porterii notarium, quod reddit, et allocantur de mandato | domini, VI lbr. vien. esperon.

...

Libravit Iohannino Calderario civi Yporrigiensi pro duabus molis emptis ab ipso Iohannino | pro molendinis domini apud Bardum per instrumentum publicum de recepta, quod reddit, XVI lbr. vien. esperon.

...

Libravit in stipendiis Bonerii de Cous, Petri de Charves, Iohannis de Avillana, Jaquemeti de | Amavilla habitatorum Yporrigie cum equis et armis quos venire fecit de Yporrigia apud | Bardum ad fortificandum se et burgenses Donacii qui rixam habebant cum illis | de Sancto Martino et fuerunt ibidem per duos¹ dies et alloquantur sibi quinque solidi | vien. pro quolibet per diem, XL sol. vien. esperon.

Libravit in stipendiis trium clientum quos tenuit in garnisone domus fortis | domini de Aviays et trium aliorum clientum quos tenuit in garnisone domus Campi | Porcherii per viginti dies propter decessum domini A[medei] condam comitis et postea ipsos licenciavit | et alloquantur sibi pro quolibet viginti den. per diem, X lbr. vien. esperon.

...

Libravit Villelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per annum | sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et alloquatur sibi per | unum annum finiendum in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXIII° , VI lbr. X sol. vien. esperon.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo | et dantur ipsorum cuilibet per annum decem solidi, ut in computo precedenti, et alloquatur sibi | per unum annum finiendum in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXIII° , XX sol. vien. esper.

...

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum | tenere debet in garnisone castri Bardi centum lbr. vien. esperon. de salario per unum annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium per unum annum | finiendum prima die mensis iulii anno CCC° XXIII° , C lbr. vien. esper.

Summa librate et salarii

II^c XIII lbr. VII sol. V den. vien. esperon. et

LXX sol. gross. turon.

---

1 *Lire*: duas.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

24. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 3, 1324-1325

Computus domini Petri de [Verdone militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus] | eiusdem castellanie a prima die mensis augusti intrantis [anno Domini M^o CCC^o XXIII° usque ad] | XXV^{am} diem mensis aprilis anno CCC^o XXV°, videlicet pro triginta octo septimanis, [receptus apud Chamberiacum per] .....¹ | Diderii. Et est sciendum quod dominus Boso de Vilario Aymonis [habet computare de redditibus et exitibus] | dicte castellanie a secunda die inclusive mensis maii anno CCC^o XXIII° usque ad dictam primam diem mensis [augusti exclusive], | videlicet de tribus mensibus.²

...

Summa tocius recepte

III^c XXXVII lbr. VIII sol. VII den. vien. esperon.

De quibus

In tectis aule camere, capelle, furni et molendini domini existencium infra castrum | domini de Bardo recoperiendis, que destructa fuerant propter boream, quatercentum | cindulorum grossorum et septiecentum clavinarum emptis ad idem, quolibet centenario³ cindulorum duodecim solidis et centenario clavium quindecim den. et in stipendiis | novem charpentariorum et novem manuoperariorum quisque per unam diem ad predictum laborancium, capiente quolibet charpentario duos solidos et quolibet operario quindecim den. in die, LXXV sol. VI den. vien. esperon.

In furno domini de Donacio aptando et in orificio eiusdem furni quod omnino | destructum fuerat reficiendo, datis in taschiam pro tanto Petro de Revorey, XXV sol. vien.

Canabo empto pro cordis faciendis in duabus balistis ad turnum et tribus | aliis balistis ad duos pedes et pro factura cordarum dictarum balistarum et pro duabus | clavibus earundem balistarum aptandis ut in particulis, XVI sol. vien.

...

Libravit Vellelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per annum | sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et alloquatur sibi | pro uno anno integro finiendo in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XXV°, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo et | dantur ipsorum cuilibet per annum decem solidi ut in computo precedenti et allocatur sibi | pro uno anno finiendo in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XXV°, XX sol. vien. predictorum

In stipendiis quatuor nunciorum missorum de Bardo apud Chamberiacum et in Bressiam | ad dominum et ad eius Consilium pro facto dominorum de Vallesia et prodicionis castrum domini de | Bardo et ad notificandum domino mortem Godefredi domini de Septo qui custodilebat dictum castrum sive donionum ipsius quod esse

1 *Prénom illisible.*

2 *Le compte de Boso de Vilario Aymonis manque.*

3 *Effacé : cli.*

dicitur de iurisdicione civitatis | Yporrigie, ut in particulis, LXX sol. vien.

...

Libravit in expensis Iohannis Borione de Vallesia et Petri Moy de Donacio qui per prodiciolnem tradere debebant castrum domini de Bardo dominis de Vallesia, ut dicitur, quos captos | tenuit et adhuc tenet de mandato domini, videlicet dictum Iohannem per ducentos triginta octo | dies et dictum Petrum per centum septem dies finitos prima die exclusive mensis maii | anno CCC° XXV° et allocantur sibi pro quolibet ipsorum qualibet die septem denarii vien. | esperon. de mandato Petri Francisci et Anthonio de Claromonte quia melius custodiuntur | quam si essent alii latrones ad sciendum melius veritatem de dicto facto, X lbr. II sol. III den. vien. esperon.

Libravit ad expensas suas trium equitum cum armis secum et Guillelmeti de Dom | clerici factas versus Castellionem ubi steterunt per tres dies incluso (*sic*) adventu | et reditu, pro quadlibet¹ die ibidem recollecta ad tractatum domini de Quarto super facto dissensionis illorum de Vallesia et allocantur de mandato Petri Francisci, XLV sol. vien,

Libravit² sibi ipsi pro salario ipsius capienti per annum pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis centum lbr. vien. esperon. per convencionem factam cum ipso per dominum et | allocatur sibi pro triginta octo septimanis finitis XXV^a die exclusive mensis | aprilis anno CCC° XXV° ad rationem dicti salarii pro rata temporis supradicti, LXXIII lbr. I sol. VI den. vien. esper.

Summa expense, salarii et librate

C XI lbr. XI sol. VII den. vien. esperon.

25. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 3, 1325-1326

Computus domini Petri de Verdone militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a XXV^a die inclusive mensis aprilis anno Domini M° CCC° XXV° usque ad diem iovis exclusive XX^{am} diem mensis | februarii anno Domini M° CCC° XXVI°, videlicet de quadraginta duabus septimanis sex diebus, receptus apud | Avillaniam de mandato domini per Romanetum Barberii de Chamberiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte huius computi cum arragio

IIII^c XLVIII lbr. XII sol. X den. vien. esperon. et X sol. tur. gross. De quibus

...

Libravit Vuillelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per annum sex | libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur sibi pro | uno anno finiendo in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno

1 *Lire*: qualibet.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

CCC° XXVI° et tunc | debebuntur sibi quinquaginta sol. vien. eorundem, IIII lbr. vien esperon.

Libravit Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo | et dantur ipsorum cuilibet per annum decem solidi ut in computo precedenti et allocatur sibi pro uno anno | finiendo in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXVI° et tunc debebuntur sibi septem | solidi octo den. vien., XIII sol. IIII den. vien.

...

Libravit in expensis Iohannis Borione de Vallesia qui per prodicionem una cum Petro | Moy tradere debebat castrum domini de Bardo illis de Valesia, ut dicitur, | pro ducentis quadraginta sex diebus finitis prima die mensis ianuarii anno CCC° XXVI° | et tunc obiit et in expensis dicti Petri Moy quem captum¹ una cum dicto | Iohanne tenuit de mandato domini et adhuc tenet occasione predicta pro ducentis | quatervigint[un]ti decem septem diebus finitis XX^a die mensis februarii exclusive anno predicto | et alloquantur sibi pro quolibet ipsorum per diem septem denarii ut in computo precedenti, XV lbr. XVI sol. IX den. vien.

Libravit in stipendiis ipsius domini Petri, Petri de Podio Grosso, Richardi de Puteo, Guillelmeti | Pipini, Selmoneti del Vilar cum equis et armis et Iohanneti de Croso cum cursario | factis pro sexdecim diebus finitis XIII^a die mensis augusti inclusa anno CCC° XXV | quibus steterunt, incluso accessu et reditu cum domino in exercitu ante castrum | de² Varey quando dominus preliavit cum delphino, excepto Guillelmeto Pipini qui non | stetit nisi per duodecim dies, et alloquantur pro persona dicti domini Petri septem solidi, | pro quolibet aliorum cum magnis equis quinque solidi et pro cursariis tres solidi per diem, XXIII lbr. vien. esperon.

Libravit³ sibi ipsi pro salario ipsius capienti per annum pro se, octo clientibus et quatuor | gaitiis centum libras vien. esperon. per convencionem factam cum ipso per dominum et | allocatur sibi pro quadraginta duabus septimanis sex diebus finitis XX^a | die exclusive mensis februarii anno CCC° XXVI° ad rationem dicti salarii pro rata temporis supradicti, IIII^{XX} II lbr. VIII sol. V den.

...

Summa expense, salarii et librate

III^C XXIX lbr. VII sol. vien. esperon. | et XII sol. VI den. turon. gross.

---

1 *Effacé* : uni.

2 *Effacé* : Vei.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

26. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 3, 1326

Computus Iohannis de Aqua Blanca domicelli, olim¹ castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a XXII^a die inclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC^o XXVI° usque ad nonam | diem exclusive mensis decembris anno eodem, videlicet de viginti octo septimanis quinque diebus, receptus | apud Chamberiacum per Romanetum Barberii clericum domini et redditus per Martinum de Fracia (*sic*) pro dicto Iohanne de Aquablancha | quinta die mensis maii anno CCC^o XXVIII°. Et est sciendum quod dominus Petrus de Verdone castellanus ante ipsum | debet computare de exitibus castellanie predictae a XX^a die mensis februarii inclusive anno CCC^o XXVI° usque ad vicissimam secundam diem exclusive mensis maii anno eodem, videlicet de tresdecim septimanis.

...

Summa tocius recepte huius computi

II^c LXIII lbr. X sol. II den. ob. vien. esperon.

De quibus

In² recohopertura tecti magne sale castri Bardi ubi fuerat decohopertum propter ventum, in emptione quinquaginta scindulorum habentium quodlibet | unam teysam de longo emptorum ad idem, septem sol., uno centanario cum dimidio clavinorum emptorum ad idem viginti den., | duobus carpentatoribus recohoperientibus dictum tectum, capiente | quolibet quindecim den., inclusis viginti den. datis duobus operaliis iuvantibus ad idem, XII sol. X den.

Una clave empta et posita in ponte levatorio qui est iuxta primam | portam castri predicti, XVIII den.

...

In emptione et factura quatuor cordarum duplicium³ pro quatuor balistis domini, | duabus ad turnum et duabus ad duos pedes et ipsis balistis lilgandis et preparandis, XII sol.

In emptione trescentum carellorum cum flechonibus et inpennacinis,⁴ | quorum centum sunt ad turnum, centum ad duos pedes et alii | centum ad unum pedem, emptis dicto centanario ad turnum quinquaginta | sol., dicto centanario ad duos pedes sexdecim sol. octo den. et alio | centanario ad unum pedem octo sol. quatuor den., LXXV sol.

In refectione furni domini de Donacio quasi de novo mense novembris anno | CCC^o XXVI°, qui dirruptus propter vetustatem et putredinem fuerat, dati | in taschiam pro tanto Petro Grassi de Rivorey et Petro de Porta | lathomis, XL sol.

Libravit Villelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur per | annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua et allocatur sibi pro | anno

1 *Le mot olim est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

3 *Le mot duplicium est ajouté dans l'interligne.*

4 *Lecture incertaine.*

finito in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXVI° et de quatuor lbr. sibi fuit satisfactum per castellanum ante ipsum, L sol.

Libravit eidem pro eodem pro anno finito in festo beati Iohannis Baptiste anno | CCC° XXVII° et de centum decem sol. pro eodem anno computavit | dictus castellanus post ipsum, XX sol.

...

Libravit Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burgi | de Bardo et dantur cuilibet ipsorum decem solidi per annum ut in computo | precedenti et de residuo fuit sibi satisfactum per castellanum ante ipsum, ut in | computo precedenti, pro anno finito in festo beati Iohannis Baptiste anno | CCC° XXVI°, VII sol. VIII den.

Libravit eisdem pro eodem pro anno finito in festo beati Iohannis Baptiste anno | CCC° XXVII° et de residuo fuit sibi satisfactum per dictum castellanum post ipsum, ut in computo ipsius, II sol. III den.

...

Libravit sibi ipsi in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendiis octies | viginti unius clientum qui fuerunt apud Bardum per diversa tempora cum domino | Petro de Verdone baillivo Vallis Auguste et domino Petro Francisci pro | castris muniendis, quolibet capiente duodecim denarios per diem et allocatur | per literam domini de testimonio et mandato datam Auguste VI die mensis | n[ov]embris anno CCC° XXVI°, inclusis quatuor lbr. septem sol. et octo den. pro | espensis dictorum baillivi et domini Petri Francisci ac etiam domini Amedei de Mores|tello factis apud Bardum et Donacium in execucione municionis dictorum | castrorum, quam literam reddit, XII lbr. VIII sol. VIII den.

Libravit ad expensas dictorum dominorum Amedei de Morestello quondam et Petri Francisci factas apud Casteillionem per duos dies ubi missi fuerunt per dominum pro | eisdem negociis et ad expensas eorundem et domini Berlionis Delamar, | duorum notariorum et plurium de familia domini superveniendum factas apud | Donacium per novem dies ubi steterunt occasione predicta, inclusis sexdecim | sol. pro preparando et mondificando loco ubi fuerat dirrupta turris | de porta Donacii et inclusis viginti duobus sol. sex den. datis | Villelmo Picardi notario pro redemptione instrumenti permutationis rerum de Helreriis et allocatur per literam domini datam Donacii die VI mensis decembris | anno CCC° XXVI° de testimone et mandato, quam reddit, XXI lbr. XVI sol. X den.

...

Libravit magistro Galterio de Ruppeforti magistro ingeniorum domini tam pro | expensis ipsius quam plurium carpentatorum secum colligentium maeriam versus Cam|pum Porcherii ad faciendum ingenia adducenda ante castrum Arnaudi quod | intendebat dominus obsidere pro rebellione illorum de Valesia et de¹ Sancto Mar|tino et allocatur per literam domini de mandato facto dicto castellano quod omnia | necessaria pro dictis operibus dicto magistro Galterio traderet et reciperet | ab eo literam de

---

1 *Le mot de est ajouté dans l'interligne.*

recepta et ea que sibi traderet mandabat in suo primo | computo allocari, datam XXI^a die mensis octobris anno CCC^o XXVI° et per | literam dicti magistri Galterii de testimonio et recepta, datam III^a die | mensis novembris anno predicto, quas reddit, XXIII sol. VI den. gross. turon.

Libravīt Iaquemīno Emette de Donacio et Burgesio filio Iaquemerii de Helreiiis quondam pro stipendiis ipsorum, capientes per diem quilibet decemocto denarios pro | quinquaginta octo diebus inceptis in octobre festi beati Laurencii anno predicto | quibus steterunt in garnisione in castro Campiporcherii de mandato¹ dicti baillivi Auguste | occasione rebellionis dictorum dominorum de Valesia et de Sancto Martino et allocatur per literam baillivi predicti de mandato datam Auguste die XVII^a mensis | augusti anno predicto et per instrumentum publicum dictorum clientum de testimonio et | recepta, quam et quod reddit, VIII lbr. XIII sol. vien. esperon.

Libravīt Martino de Fracia pro expensis ipsius factis versus Lugdunum ubi fuit | versus dominum comitem ad significandum sibi novitatem quam dicti domini de Valesia et | de Sancto Martino fecerant in villa Donacii quando ipsam cum armis et viollencia fregerunt et intraverunt et ad habendum consilium et ordinacionem domini | quid super hiis dictus castellanus Bardi erat factururus, LX sol. vien. esperon.

...
Libravīt² quibusdam nunciis tramissis tam versus dominum principem quam Consilio domini et | baillivo Vallis Auguste et vicario Ypporigie pro negociis domini occasione | rebellionis predictae dictorum condominorum de Valesia et de Sancto Martino ut in particulis, XVIII sol.

Libravīt³ sibi ipsi capienti per annum de salario, pro se et pro octo clientibus | et quatuor gaytiis quos tenuit in garnisione dicti castri, videlicet | centum lbr. vien. esperon. per conventionem factam cum ipso per dominum ut per | literam domini de conventionem et mandato, datam IX^a die mensis maii anno | CCC^o XXVI°, quam reddit, et allocatur sibi ad rationem dicti salarii pro | rata temporis de quo computat, videlicet pro viginti octo septimanis | quinque diebus finitis IX^a die exclusive mensis decembris anno CCC^o XXVI°, LV lbr. III sol. V den.

...
Libravīt in stipendiis Petri de Bonovilaro, Vuillelmeti Morardi de Ayma, Humberti | Diderii de Ayma et Falconeti de Bardo clientum quos de mandato baillivi predicti let etiam ad requisitionem burgensium de Donacio dubitancium rebellio[n]em illorum de Valesia et de Sancto Martino et quia iam occiderant | Ottobonum de Donacio et adhuc minabantur dictos burgenses et | villam Donacii offendere, tenuit per tres ebdomadas finitas XXV^a | die mensis iulii anno CCC^o XXVI° tam apud Donacium in garnisione | quam ad custodiendum passum de Malbec ne dicti rebellion⁴ et eorum | inimici

---

1 *Les mots de mandato sont ajoutés dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin : Nuncii.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

4 *Lire : rebelliones.*

transirent per ibidem et quandoque duo ipsorum erant ad regendum | garnisionem quam burgenses de Donacio tenebant in balfredo facto de | novo in ruppe de la Varelly supra Donacium ad deffensionem terre contra rellibelliones predictos, XL sol. vien.

Summa expense, salarii et librate

II^c X lbr. XI sol. X den. vien. esperon. et | XLVI sol. VI den. gross. turon.

27. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 3, 1326-1328

Computus domini Francisci de Sarravalle militis, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a nona die inclusive mensis decembris anno Domini millesimo CCC^o XXVI° usque ad vicesimam | diem exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o XXVIII°, videlicet de uno anno integro, decemnovem septimanis. Et | est sciendum quod tam dominus Petrus de Verdone quam Iohannes de Aquablancha castellani ante ipsum debent computare de castellania predicta a XX^a die inclusive mensis februarii anno CCC^o XXVI° usque ad nonam diem exclusive mensis decembris | anno eodem,¹ videlicet de quadraginta una septimanis quinque diebus. Receptus | apud Chamberiacum per Romanetum Barberii | clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

VI^c LVI lbr. XVI sol. III den. ob. vien. esperon.

III sol. III den. gross. turon.

et III floreni auri

De quibus

In² factura trium hostiorum de novo, unum in turre castri et | duo in camera bassa, et in factura quatuor fenestrarum | de novo, unam in turre et tres in camera predicta, decem | postibus emptis ad idem sex sol. octo den. et quinque | carpentatoribus facientibus dictas fenestras et hostia per unam | diem et dedit cuilibet duos sol., XVI sol. VIII den. vien. esperon.

In recohopertura tectorum camere predicte et ecclesie Sancti Michaelis in ebldomada ante festum Nativitatis Domini incipiente currere millesimo CCC^o XXVII° | in pluribus locis ubi propter ventum fuerat decohopertum, in emptione centum | scindulorum habencium quodlibet unam teysam de lungo emptorum ad idem | precio duodecim sol., octies centum clavinorum lungorum emptorum ad | idem decem sol., tribus canalibus emptis pro tecto turris | novem sol., una alia canali pro tecto sale quinque sol., centum | aliis scindulis emptis pro cohoperiendo tecto sale quatuordecim | solidis, duobus fayssis parvorum tavaillonorum pro tecto turris precio | septem sol.,

¹ Ajouté dans l'interligne : CCC^o VI. Iohannes de Aquablancha presenta par la suite son compte-rendu allant du 22 mai au 8 décembre 1326 (cfr. le compte précédent). Celui de Petrus de Verdone pour la période 20 février au 21 mai de la même année fait défaut.

² Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

inclusis duobus sol. sex den. datis in ducentis clavinis grossis emptis pro sarrando dictis scindulis et octo sol. | datis quatuor carpentariis cohoperientibus et aptantibus dicta | tecta quasi per unam diem, LXVII sol. VI den.

In recohoptura tectorum castris predicti alia vice de novo circa festum Epiphannie Domini anno CCC° XVIII° in pluribus locis ubi propter impetum | venti fuerat decohoptum, trescentum scindulorum cum dimidio emptis | diversis precii pro quadraginta tribus sol., octo magnis tachiis | ferri et clavino emptis ad idem tribus sol. quinque den., inclusis quatuor solidis datis duobus carpentariis recohoperientibus tecta predicta quasi per unam diem, et recohoperientibus similiter | tectum furni domini de Bardo,¹ inclusis sex sol. datis in quinquaginta scindulis magnis pro tecto furni predicti, LVI sol. V den.

Furno domini predicto sisando de novo et aptando in tachiam pro tanto, VI sol. VI den.

...

Libraviv Vellelmo de Porta porterio porte inferioris de Bardo cui debentur | per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo | precedenti et allocatur sibi pro uno anno integro finito in festo nativitatibus | beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXVII° et viginti sol. sibi solvit castellanus ante ipsum presens in computo,² C X sol.

Libraviv Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves | burgi de Bardo et dantur cuilibet ipsorum per annum decem solidi ut in | computo precedenti et allocatur sibi pro uno anno finito eodem termino | anno CCC° XXVII° et duos solidos quatuor den. sibi solvit dictus castellanus ante ipsum, XVII sol. VIII den.

...

Libraviv in emptione undecim modiorum et trium sestariorum calcis empte pro tanto a Iordano Nicholati de Donacio que de mandato domini, ut dicit, | tradidit et expedit burgensibus Donacii pro subsidio nove | porte ville Donacii que destructa fuerat per illos de Valesia reffacte | et murate de novo per ipsos burgenses et in sequenti computo³ | debet apportare literas domini super hiis de mandato quas per oblilionem obmisit apportare et literas dicatorum burgensium de testimonio | et recepta et ipsam calcem libraviv eisdem per manum Iohannis de Charleriiis et Stadei de Donacio, ut dicit, IIII lbr. XVII sol.

...

Libraviv Iohanni domino de Sarro in quibus dominus sibi tenebatur pro | stipendiis quorundem balistariorum quos tramisit apud Gebennas quando | dominus comes Amedeus quondam habebat exercitum suum ante Corberiam | et unius equitis quem tramisit in cavalcatam predictam et allocatur per literam domini de dicto debito datam Donacii quinta die | mensis decembris anno CCC° XXVI° et per literam domini

---

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Furnus.

² Les mots presens in computo sont ajoutés dans l'interligne.

³ Effacé: de.

de | mandato facto dicto castellano quod dictum debito solveret datam | Yporregie die XVII mensis predicti et per licteram dicti Iohannis datam | Bardi peneultima die mensis februarii anno CCC° XXVII° de testilmonio et recepta, quam reddit, XXV lbr. XV sol. IIII den. lausann.

Libravit domino Ardiczono de Valesia militi in quibus dominus sibi tenebatur pro emenda unius cursarii perditum per ipsum in bello de | Varey et allocatur per literam domini de debito et mandato | datam Yporregie die XVI^a mensis decembris anno CCC° XXVI° et | per literam dicti domini Ardiczoni de testimonio et recepta datam | Donacii die XXV^a mensis septembris anno CCC° XXVI°, quas | reddit, XXV florenos auri.

Libravit eidem domino Ardiczono in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendiis ipsius et octo sociorum secum cum armis pro | viginti diebus quibus steterit in cavalcata et exercitu de | Varey, incluso reditu, et allocatur per dictas literas domini de mandato | et testimonio debiti predicti et per literas dicti domini Ardiczoni de testilmonio et recepta supra proxime redditas, XXX sol. V den. gross. turon.

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti per annum pro salario ipsius et pro octo | clientibus et quatuor gaytiis quos in garnisone castris predicti tenere debet per conventionem factam cum ipso per dominum, videlicet | centum lbr. vien. currencium per Vallem Auguste, ut per literam domini | de convencione, datam Donacii die IX^a mensis decembris anno Domini M° | CCC° XXVI°, quam ostendit, et penes se retinet pro futuro | tempore et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | rata temporis de quo computat, VI^{XX}XVI lbr. X sol. IX den.

...

Summa expense, salarii et librate
IX^{XX}VII lbr. XIII sol. III den. vien. esperon.
XXV lbr. XV sol. IIII den. lausann.
VIII lbr. V den. gross. turon. et
XXV floreni auri

28. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 3, 1328-1329

Computus Roleti Candie burgensis Chamberiaci, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a XXII^a die inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC° XXVIII° usque ad primam | diem exclusive mensis iulii anno Domini millesimo CCC° XXIX°, videlicet de uno anno integro et novem diebus, | receptus apud Chamberiacum, presente domino, per Romanetum Barberii de Chamberiaco clericum domini.

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

Et¹ est sciendum quod tam² dominus Petrus de Verdone miles olim castellanus dicti loci quam Iohannes de Aquablancha fralter suus subsequens castellanus ibidem debent computare de castellania predicta de quaträginta | una septimanis quinque diebus finitis IX^a die exclusive mensis decembris anno CCC^o XXVI°, ut dicitur in computo precedenti. | Item sciendum est quod dominus Franciscus de Serravalle miles castellanus Bardi | ante Roletum predictum debet computare de exitibus castellanie predictae a XX^a die inclusive mensis aprilis | anno CCC^o XXVIII° usque ad vicesimam secundam diem mensis iunii anno eodem CCC^o XXVIII°, videlicet | de novem septimanis.³

...

Summa tocius recepte huius computi
III^C IIII^{XX} XIX lbr. VII sol. VI den. vien. esper.
XV den. sterlinorum
et IIII floreni auri

De quibus infra | respondet in summa tocius recepte trium computorum et sit hic eque.⁴

Computus eiusdem Roleti Candie castellani Bardi de rebus domino traditis apud | Donacium et infra mandamentum Bardi in permutacionem medietatis domus fortis de Hereriis et rerum | aliarum dudum emptarum per inclite recordacionis dominum Amedeum comitem Sabaudie quondam a Ruffino de Hereriis consorte in | valle de Valesia, que res et bona domino tradita et permutata fuerunt | per dominum Ardiczonum militem et Franciscum filium quondam Florimondi condominos de Valesia et fuerunt extimata valere et pro tanto tradita in | permutacione predicta septuaginta lbr. vien. ian. annui redditus et facta fuit dicta permutacio apud Donacium prout | continetur in quodam publico instrumento facto per Iohannem Mistralis de Burgeto notarium publicum sub anno Domini millesimo CCC^o | XXVI°, ut dicitur in computo precedenti, receptus per dictum Romanetum clericum domini et computat pro tempore | quo supra.

....

Summa tocius recepte huius computi
XXXVII lbr. XVI sol. X den. ob. vien. esperon.
LIX lbr. VII sol. vien. ian.
et XLV sol. gross. turon.

De quibus infra | respondet in summa tocius recepte trium computorum et sit hic eque.

1 Dans la marge gauche du parcemin : Vide.

2 Le mot tam est ajouté dans l'interligne.

3 Ce compte de Franciscus de Serravalle n'a jamais été rédigé.

4 À partir de ce compte et jusqu'à celui de la période 1387-1388 les châtelains enregistreront séparément les revenus de la châtellenie de Bard et ceux des biens provenant des seigneurs de Vallaise et de Pont-Saint-Martin. Les dépenses, par contre, seront enregistrées à partir de la somme totale, que nous publierons en évitant ainsi de transcrire les trois données partielles.

...

Computus eiusdem castellani de redditibus, exitibus, hominibus, iurisdictionibus et rebus aliis datis et traditis domino per Guillelmum et Micheletum fratres condominos castri Pontis Sancti Martini nominibus suis, nepotum et consortium suorum, dominum Ardicionum condominum de Valesia, Franciscum filium Florimondi, Dominicum filium Gotofredi quondam et Assoudinum condominos¹ de Valesia nominibus suis, fratrum et consortium | suorum pro mille ducentis libris in quibus mulctati sive condemnati fuerunt pro eo quia rebelles excitaverant | expediendi castra sua illustri principi domino Edduardo comiti Sabaudie qui in Vallem Augustam intraverat pro | tenenda et reddenda iusticia, que castra et alia castra Vallis Auguste sunt reddibilia comiti Sabaudie | quociens comes Sabaudie² intrat in Vallem Auguste pro iusticia tenenda et reddenda et pro pluribus aliis | offensis et excessibus factis per ipsos condominos et valitores ipsorum in terram domini prout hec plenius continentur | in quodam publico instrumento confecto super compositionem predictorum per Iohannem Reynaudi notarium publicum | et in quodam alio instrumento publico facto super dacione in solutum predicta per Iohannem Mistralis de Burgeto notarium publicum sub anno Domini millesimo CCC° | XXVI° et de recognitione rerum et redditum³ predictorum sunt facta publica instrumenta eodem anno per Iohannem Porterii | de Bardo notarium publicum, que bona in solutum data ut supra, facta extimatione de singulis, valere debent sexaginta lbr. vien. ian. annui redditus prout particulatim inferius declaratur, receptus per dictum Romanetum | clericum domini et computat pro tempore quo supra.

...

Summa tocius recepte huius computi
XXIII lbr. VII sol. X den. vien. esperon.
et XXXIX lbr. IIII sol. I den. vien. ian.

...

Summa tocius recepte trium computorum predictorum, computato uno denario vien. ian. | pro uno denario viennense esperonato quod idem est in castellania predicta et partibus illis, ut dicit,

V^C LIX lbr. III sol. III den. ob, vien. esperon.
XV den. sterlinorum
XLV sol. gross. turon.
et IIII floreni auri

De quibus

In⁴ reparatione et recohopertura edifficiorum et tectorum castri, videlicet | tectorum duarum aularum in pluribus locis ubi propter ventum fuerat delcohopertum et tecti granerii quod est ibidem recohoperendi de novo quia | primum tectum fuerat

---

1 *Le mot condominos est ajouté dans l'interligne.*

2 *Le mot Sabaudie est ajouté dans l'interligne.*

3 *Lire : reddituum.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

omnino propter ventum destructum et in reppalrando et retinendo solanum sale veteris prope pontem levatorium quod | cadere volebat propter putredinem fuste, in emptione tercentum scindulorum longitudinis circa unam teysam emptorum pro copertura tectorum, | cuiuslibet centenario quatuordecim sol. et septies centum grossorum clavorum | emptorum ad idem septem solidis, et quatuor pilariis de quercu | pro retinendo dicto solaro pro decem solidis, in stipendiis novem | carpentariorum et novem aliorum laborerorum operantium ad idem, quasi per | unam diem, quolibet carpentatore capiente duos solidos et quolibet laborerio | duodecim denarios ut in particulis, IIII lbr. VI sol. vien. esperon.

...

Libravit¹ Vellelmo de Porta porterio porte inferioris castri de Bardo cui delbentur per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in comlputo precedenti et allocatur sibi pro uno anno integro finito in festo | beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXIX° et est sciendum quod nichil est adhuc dicto | porterio allocatum pro anno finito in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° | XXVIII quia dominus Franciscus de Sarravalle castellanus ante ipsum habet | computare de novem septimanis finitis vicesima secunda die mensis | iunii anno CCC° XXVIII°, in quo computo si forte dicto Vellelmo² pensionem | predictam solverit sibi allocari debebit, sinautem dictus porterius solutus | fuerit in sequenti computo dicto Roletto Candie nunc castellano Bardi dicte | sex libre decem solidi debebunt allocari si literam dicti porterii apportaverit | de recepta, et iniunctum est quod quilibet castellanus amodo apportet literam | a dicto porterio de recepta dicte pensionis quando veniet computare, VI lbr. X sol. vien. esperon.³

Libravit Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burłgi de Bardo et dantur cuilibet ipsorum per annum decem solidi ut in comlputo precedenti et allocatum est et habuit⁴ pro anno finito in festo beati Iohannis Baptiste | anno CCC° XXIX° et nondum fuit eis⁵ allocatum pro anno finito in festo | beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXVIII° videlicet super eo ordinatum est prout | super pensione quam percipit Vellelmo de Porta ut supra pro eodem anno finito in festo beati Iohannis anno CCC° XXVIII°, XX sol.

...

Libravit⁶ in una mola empta a Follo de Porta yporrigiensi pro tanto, incluso charreagio de terra dominorum de Feniz usque ad molendinum domini de Barldo que fuit posita in ipso molendino et de mola veteri seu precio eius delbebit in sequenti computo computare, VIII lbr.

...

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Librate.

2 *Le mot Vellelmo est ajouté dans l'interligne*.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide.

4 *Les mots et habuit sont ajoutés dans l'interligne*.

5 *Le mot eis est ajouté dans l'interligne*.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Mola empta.

Libravit¹ sibi ipsi capienti per annum pro salario ipsius, octo clientum | et quatuor gaytiarum quos secum debet tenere in garnisione castri | predicti continue per conventionem factam cum ipso per dominum quando ipsum ordinalvit castellanum ibidem, videlicet centum lbr. vien. esperon. currencium | communiter in Vallem² Auguste, ut per literam domini datam die XVI^a mensis maii | anno CCC^o XVIII de ordinacione et mandato quam ostendit et penes | se retinet pro tempore futuro et allocatur sibi pro uno anno integro finito XXII^a die exclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o XXIX°, C lbr. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate
VI^{xx} XII lbr. I sol. vien. esperon.
et VII sol. XI den. gross. turon.

29. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 3, 1329-1330

Computus Roleti Candie burgensis Chamberiaci, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a prima die inclusive mensis iulii anno Domini millesimo CCC^o XXIX° usque ad primam | diem mensis septembris exclusive anno Domini millesimo CCC^o XXX°, videlicet de uno anno integro octo septilmanis quinque diebus, receptus apud Chamberiacum, presente domino, per Romanetum Barberii clericum.

...
Summa tocuis recepte

...
VI^c LXIII lbr. IX sol. X den. ob. vien. esperon.
XXI lbr. V sol. IIII den. grossorum turon.
et IIII floreni auri de Florencia

De quibus

In³ recohopertura tectorum castri Bardi in pluribus locis, ubi fuerat decolhopertum per tempus de quo computat, in emptione unius centanarii scindulorum | lungitudinis circa unam teysam, precio quatuordecim solidorum vien., ducentis | clavellis emptis ad idem duobus solidis quatuor denariis, in stipendiis duorum carpentariorum recoperiencium tecta et dedit cuilibet duos sol., | inclusis duobus solidis datis duobus manuoperariis, XXII sol. IIII den. vien.

In refectione de novo pontis levatorii per quem intratur castrum predictum | qui propter debilitatem destructus fuerat, in emptione duarum tralbium et unius duodene solivarum seu postium sex den. turon., | duabus duodenis tachiarum grossarum pro solivis serrandis, | qualibet duodena tribus solidis, quatuor magnis aliis crochiis fixis | in turno et macia pontis duobus solidis, in stipendiis quatolor carpentatorum refficiencium dictum pontem, quolibet capiente ut supra, inclusis | duobus solidis datis duobus aliis

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

2 *Lire*: Valle.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

operariis iuvantibus ad idem, XVIII sol. vien. et VI den. gross. turon.

In¹ refectione de novo furni domini de Donacio qui propter debilitatem | destructus fuerat et in refectione de novo tecti domus furni | predicti in mense februarii anno CCC° XXX° in tachiam pro tanto per | Petrum Grassi de Rovorey et allocatur sibi per iniunctionem sibi castellano | factam in fine sui computi precedentis quod furnum predictum ruine | paratum refficere et per instrumentum publicum de testimonio tachie et | recepta pecunie, quod reddit, VI lbr. XV sol. VIII den. vien.

...

In refectione de novo pile lapidee pontis per quem intratur in turrim | domini Campiporcherii, videlicet pile a parte ville que destructa fuerat et in | reparatione pro parte pontis predicti, in emptione calcis, arene et lapidum | et in astractu predictorum, inclusis stipendiis operariorum refficiencium | dictam pilam pro tanto, XXXV sol.

...

In stipendiis duorum clientum quos posuit et tenuit in garnisione | dicti castri quando de novo audivit de obitu domini comitis Edduardi et ipsos | tenuit ibidem per quindecim dies continuos de mense novembris anno CCC° | XXIX° ultra garnisionem quam per convencionem tenere debebat et dedit | cuilibet duodecim denarios vien. per diem, XXX vien.

Uni nuncio quem Consilio domini apud Chamberiacum de Bardo tramisit | pro habenda certitudine de vita vel obitu domini quando de novo dicebatur | de obitu et dedit magis nuncio propter gravitatem transitus moncium | in yeme, VIII den. gross. turon.

...

Libravit Guillelmo de Porta porterio porte inferioris castri de Bardo cui | debentur per annum sex libre et decem solidi vien. pro prebenda sua | ut in computo precedenti et allocatur sibi pro uno anno integro finilo in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXX° et allocatum est sibi quamvis | literam non apportaverit de recepta, de quo sibi fuerat iniunctum in computo precedenti quia ipsam non apportavit per oblivionem, ut dicit, ipsam tamen² | debet apportare in sequenti computo aliter sibi deducentur quod allocatur ad presens, VI lbr. X sol. vien.

Libravit Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burgi | de Bardo et dantur cuilibet ipsorum decem solidi per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi pro anno finito in festo beati Iohannis Baptiste anno | CCC° XXX° , XX sol.

...

Libravit³ Stephano Vache domicello in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendio | Guillelmi Dorioysi quem tramisit in cavalcata Vienne pro succursu de Inhanlnages pro duodecim diebus finitis die XVII^a mensis iulii anno CCC° XXX° per | literam

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Reffectio furni.

2 Le mot tamen est ajouté dans l'interligne.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Cavalcate pro succursis Inhanages.

domini de mandato datam die XXII^a mensis iulii anno CCC^o XXX°, quam reddit, | et per confessionem dicti Stephani presentis in computo de testimonio et recepta, XXXVI sol. vien. quorum viginti sol. valent gross.

Libravit Anthonio Candie nepoti ipsius castellani cui dominus in predictis tenebatur pro stipendiis ipsius cum uno socio secum cavalcate predictae | pro quatuordecim diebus finitis XVIII^a die mensis iulii predicti et anno | predicto per literam domini de mandato, datam die et anno predictis et per confessionem | dicti Anthonii presentis in computo de testimonio et recepta, quam literam reddit, C XII sol. vien. predictorum

Libravit sibi ipsi in quibus dominus sibi tenebatur pro stipendiis ipsius | castellani et Roudeti de Castellario missi per nobiles de Castellario et Vuillelmi | de Chamberiaco Veteri quos secum duxit in cavalcata predictam et in exercitum domini ante castrum de Montouz per literam domini de testimonio et allocandi mandato, datam Chamberiaci die XXIII^a mensis iulii anno predicto, quam reddit, XIX lbr. X sol. vien. predictorum

...
Libravit Iaqueto et Guigueto Fardelli fratribus in quibus dominus tenebatur eidem | pro stipendiis suis cavalcate predictae pro sucursu de Inhannages pro tresdecim diebus, quibus steterunt ibidem, finitis die XVII^a mensis iulii | et pro sex diebus quibus steterunt in cavalcata domini versus castrum | Sancti Martini de Fraxino in mense iunii anno predicto CCC^o XXX° et allocatur per literam domini datam die XXII^a mensis iulii anno predicto de | mandato, quam reddit, et per confessionem dicti Iaqueti presentis in computo de | testimonio et recepta, VII lbr. XIII sol, vien. predictorum, quorum vilginti denarii valent gross. turon.

...
Libravit¹ sibi ipsi capienti per annum pro salario ipsius, octo clientum et | quatuor gaytiarum quos secum debet tenere in garnisione castri | predicti per conventionem factam cum ipso per dominum comitem Edduardum | quondam ut in computo precedenti et prout capiebant olim castellani | ante ipsum de tempore comitis Amedei, videlicet centum lbr. vien. esperonatorum | et allocatur sibi ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo computat, videlicet pro uno anno integro octo septimanis quinque diebus finitis prima die exclusive mensis septembris anno CCC^o XXX°, CXVI lbr. XIII sol. IIII den. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

VII^{XX} VII lbr. III sol. IIII den. vien. esperon.

XXXIIII lbr. XI sol. vien. quorum viginti den. valent gross. turon.

et VI lbr. I sol. X den. gross. turon.

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

30. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 3, m. 29, 1330-1331

Computus Roleti Candie burgensis Chamberiaci, castellani Bardi, de redditibus et | exitibus eiusdem castellanie a prima die inclusive mensis septembris anno Domini millesimo CCC° XXX° usque ad vicesimam quintam | diem exclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC° XXXI°, videlicet de novem mensibus tribus septimanis et tribus [diebus], | receptus apud Chamberiacum, presente domino, per Romanetum Barberii de Chamberiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

M XXIIII lbr. III sol. XI den. vien. esperon.

XV lbr. III sol. VI den. gross. turon..

et VIII flor.

De quibus

In¹ recohopertura tectorum castri Bardi in pluribus locis, ubi fuerat propter | ventum decohopertum, in emptione duorum centanariorum scindulorum | habencium circa unam teysam de lungo, precio vigintiocto sol., quater | centum clavinis grossis emptis ad idem, quolibet centanario quatuordecim | denariis, in stipendiis quatuor carpentariorum recohoperencium dicta tecta et | aptancium de dictis novis et veteribus scindulis et dedit cuilibet duos sol., | inclusis sex sol. datis sex manuoperariis iuvantibus ad idem, XLVI sol. VIII den. vien. esperon.

In refectione unius muete que est a parte Durie in magnis corseriis que | dirruerat, fusta empta ad idem, incluso curagio carpentariorum, XI sol.

Cisterna castri curanda circa penchoniam in tachiam pro tanto, III sol.

In recurando quodam croso in plano castri pro aducendis et recurendis | aquis pluviarum ibidem pro necessitatibus castri in tachiam pro tanto et | continet circa decem teysas in lungum et tres in latum, VIII sol..

Una scala empta ad ascendendum in turrim, III sol. IX den.

Quatuor hominibus apportantibus terram per unam diem in sala supra | crotam ubi erat decohopertum, III sol.

Sisia furni domini de Bardo que destructa fuerat refficienda in tachiam pro tanto, | de lapidibus scissis et morterio, XVI sol.

...

Libravit² in precio unius mole empte pro tanto a Iohannino Calderaris | cive Yporrigie pro molendino domini de Bardo de mense novembris anno | CCC° XXX° per instrumentum publicum dicti Iohannis de tesimonio et recepta, quod³ reddit, | deductis novem solidis quatuor den., quos habuit de mola veteri pro tanto vendita, incluso portagio, VII lbr. VIII den.

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Mola empta.

3 *Le mot quod est répété.*

Libravit Guillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri de Bardo cui | debentur per annum sex libre et decem solidi vien. pro prebenda sua ut | in computo precedenti et allocatur sibi pro uno anno integro finito in | festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXXI° et in sequenti computo debet apportare¹ | litteram de testimonio et recepta dicti Guillelmeti de presenti librata et de simili | librata pro anno precedenti, quas obmissit apportare, licet sibi fuisset iniunctum, aliter sibi deducerentur, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burgi | de Bardo et dantur cuilibet ipsorum decem solidi per annum ut in computo | precedenti et alloquatur sibi pro anno finito in festo predicto beati Iohannis Baptiste anno | CCC° XXXI°, XX sol.

...
Libravit² sibi ipsi capienti per annum pro salario ipsius, octo clientum et | quatuor gaytiarum quos tenuit et secum debet tenere in garnisione castri predicti per convencionem factam cum ipso pro tanto ut | in computo precedenti, videlicet centum lbr. vien. esperonatorum | et alloquatur sibi ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo | computat, videlicet pro novem mensibus tribus septimanis et tribus diebus | finitis vicessima quinta die exclusive mensis iunii anno CCC° | XXXI°, IIII^{XX} lbr. XIII sol. vien. esperon.

...
Summa expense, salarii et librate
VII^{XX} IX lbr. IX sol. vien. esperon.
XV lbr. XIII sol. VIII den. ob. turon. gross.
et VII^{XX} flor. auri de Florencia

31. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 4, 1331-1332

Computus Roleti Candie burgensis Chamberiaci, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a vicesima quinta die inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC° XXXI° usque ad | vicesimam sextam diem exclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC° XXXII°, videlicet de quadraginta septem septimanis | sex diebus, receptus apud Chamberiacum per Romanetum Barberii de Chamberiaco clericum domini.

...
Summa tocuis recepte
...
M III^C LXXI lbr. VI sol. IX den. ob. vien. esperon.
et IIII flor. auri de Florencia

De quibus

1 Dans la marge gauche du parchemin: Vide.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

In¹ recohopertura tectorum castri predicti, videlicet tectorum aule, turris, camere | et cappelle Sancti Michaelis in pluribus locis, ubi decohoperta fuerat propter ventum; | in emptione duorum centanariorum cum dimidio scindularum, quolibet | ligitudinis² circa unam teysam, quolibet centanario quindecim sol. vien. | esperon.; quinque centum grossi clavini ad idem, quolibet quatuordecim | den.; stipendiis quinque carpentariis laborantibus ad idem quasi³ per unam diem, | quolibet carpentario capiente duos sol.; septem manuoperariis iuvantibus ad idem, capiente quolibet duodecim den., LX sol. IIII den. vien. esperon.

In emptione quatuor peciarum fuste pro faciendis lindis subtus caminum | camere domini et pro ipso ampliando ab inferiori parte pro fumo melius | recolligendo, decem sol.; in stipendiis duorum carpentariorum et duorum | operariorum laborancium ad idem quasi per unam diem capiencium ut alii supra, | inclusis duobus sol. pro grossis crochiis et tachiis ferri emptis ad idem, XVIII sol.

Dimidio centanario scindularum muisonis predictarum que pro mueta Sancti | Michaelis et mueta Traverseria supra muros castri existentibus recohoperiendis; | uni carpentario et uni manuoperario laborantibus ad idem capientibus ut alii supra, X sol. VI den.

In refficiendo et repparando solano magne sale, quatuor trabibus qualibet | largitudinis trium teysarum et dimidia emptis ad idem viginti solidis; | una duodena postium ad idem sex sol.; in stipendiis duorum | carpentariorum et duorum manuoperariorum secum laborancium ad idem per duos | dies et dedit cuidam ipsorum per diem ut aliis supra, XXXVIII sol.

Libravit Iacobo de Marona reparanti sisiam furni domini de Donacio in tachia pro tanto, X sol.

...
Libravit Guillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri de Bardo | cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua | ut in computo precedenti et allocatur sibi pro uno anno integro filniendo in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XXXII° et promisit dictus | castellanus apportare⁴ | litteram dicti porterii de recepta prebende sue tocus | temporis quo fuit castellanus ibidem, aliter fiat sibi deductio de | omni eo quod sibi fuit allocatum pro dicto porterio quia alibi sibi fuerat⁵ | iniunctum in computo precedenti ut ipsam litteram apportaret, VI lbr. X sol.

Libravit Iohanni Fabro et Bertholino de Bardo custodientibus claves burgi | de Bardo et dantur cuilibet decem solidi per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi pro anno finiendo in festo predicto beati Iohannis | Baptiste anno CCC^o XXXII°, XX sol.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

2 *Lire: longitudinis.*

3 *Le mot quasi est ajouté dans l'interligne.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Vide.*

5 *Les mots sibi fuerat sont répétés et la répétition est effacée.*

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti per annum pro salario ipsius, octo clientum | et quatuor gaytiarum quos tenuit et secum tenere debet in | garnisone castri predicti per convencionem factam cum ipso pro tanto ut | in computo precedenti, videlicet centum lbr. vien. esperonatorum et allocatur | sibi pro uno anno integro finiendo XXV^a die exclusive mensis iunii | anno Domini millesimo CCC^o XXXII°, C lbr. vien. esperon.

...
 Summa expense, salarii et librato cum allocato
 VI^{xx} III lbr. XV sol. VII den. vien. esperon.
 X sol. II den. ob.² gross. turon.
 et VI^{xx} XII flor. auri de Florencia

32. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 4, 1332-1333

Computus Roleti Candie burgensis Chamberiaci, castellani [Bardi, de redditibus] | et exitibus eiusdem castellanie a die XXVI^a inclusive mensis maii anno Domini [millesimo CCC^o XXXII° usque] | ad diem decimam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o XXXIII°, videlicet [de quadraginta quinque] | septimanis tribus diebus, receptus apud Chamberiacum per Romanetum Barb[er]ii de Chamberiaco clericum domini.]

...
 Summa tocius recepte

...
 M VII^c XX lbr. VI sol. VII den. vien. esperon.
 et IIII flor. auri

De quibus

In³ recoopertura tectorum castri videlicet tecti quoquine, aule a parte magne | porte et in pluribus aliis locis, ubi ipsa tecta decooperta fuerant | propter ventum et boream, in emptione ducentorum scindulorum quolibet | centenario quatuordecim sol. sex den. et est quelibet scindula de longitudine unius teyse, in quatercentum clavini grossi, quolibet | cento quindecim den., in stipendiis quatuor carpenthariorum et quatuor | manuoperariorum secum recohoperiencium dicta tecta et ad idem laborancium | quasi per unam diem, quolibet carpenthario capiente duos solidos vien. | et quolibet manuoperario duodecim den., ut in particulis, XLVI sol. vien.

...
 Libravit Guillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri | de Bardo cui debentur per annum sex libre et decem solidi vien. pro prebenda | sua ut in computo precedenti et alloquatur sibi pro uno anno integro | finiendo in festo beati Iohannis Baptiste anno

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Le mot ob. est ajouté dans l'interligne.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

CCC° XXXII° et iniungitur | sibi quod litteras aportet in sequenti computo¹ a dicto Guillelmeto de testimonio et recepta presentis librate et aliarum librarum tempore quo fuit castellanus ibidem, quas obmisit aportare per | oblivionem, licet ipsas habeat apud Bardum penes se, ut dicit, | aliter deducerentur, VI lbr. X sol. vien.

Libravīt Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves bur|gi de Bardo et dantur cuilibet ipsorum decem solidi per annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi pro anno finiēdo in festo beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXXIII°, XX sol. vien.

...

Libravīt Iohanni filio Thome Bonivardi quondam pro remanencia stilpendiorum suorum duodecim dierum quibus cum armis et equo stetit | in exercitu ante bastitam Cosongiāci et in bello de Montouz | et alloquatur sibi ad relationem Viviandi clerici domini qui fecit | libratam dicti exercitus pro domino presentis in computo et dicentis | fuisse ordinatum per dominum quod per dictum castellanum Bardi solvatur | dicta remanencia dicto Iohanni Bonivardi et per confessionem dicti Iohannis de recepta presentis in computo, XX den. et tercium unius den. gross. turon.

Libravīt Anthonio Candie cui dominus ipsos debebat pro stipendiis | suis et duorum sociorum secum cum armis factis in cavalcatis predictis | ubi steterunt per dictum tempus per litteram domini de mandato datam die XXVIII^a | mensis iulii anno CCC° XXXII°, quam reddit, CIII sol. vien. turon. pro XX^{ti} den.

...

Libravīt² sibi ipsi capienti per annum pro salario ipsius, octo clientum | et quatuor gaytiarum quos tenuit et debet tenere in garnisione | castrī predicti de Bardo per convencionem factam cum ipso pro tanto ut | in computo precedenti, videlicet centum lbr. vien. esperonatorum et alloquatur sibi | ad rationem dicti salarii a die XXV^a inclusive mensis iunii anno | Domini M° CCC° XXXII° et pro tempore precedenti sibi est alloquatum in | computo precedenti usque ad diem nonam exclusive mensis aprilis anno | CCC° XXXIII°, videlicet pro quadraginta una septimanis, LXXVIII lbr. XVI sol. XI den. ob. vien.

...

Summa expense, salarii et librate cum arragiis

III^{XX} XIX lbr. XI sol. VIII den. ob. vien. esperon.

C III sol. vien. quorum viginti den. valent unum gross. turon.

C XV sol. XI den. et quinque partes unius den. gross. turon.

et VII^{XX} VIII flor. auri de Florencia

1 Dans la marge gauche du parchemin: Vide.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

33. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 4, 1333-1335

Computus Martini Barralis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die VIII^a mensis iunii anno Domini millesimo CCC° XXXIII° inclusive usque ad diem | XX^{am} mensis marci exclusive anno Domini millesimo CCC° XXXV°, videlicet de uno anno integro, quadraginta | septimanis et quatuor diebus, receptus apud Seyssellum, presente domino, per Romanetum de Chamberiaco | clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XXIX lbr. VIII sol. XI den. et due partes unius denarii turon. gross.

et | item VIII^{XX} II flor. auri de Florencia

De quibus

Idem¹ libravit in duobus centanariis et dimidio scindulorum continencium quolibet unam | teysam de longo, ut dicit, emptorum pro aula et magna camera castri de Bardo | recoperiendis que in pluribus locis decoperta fuerunt, XXXV sol. vien. ianuen.; V^C | clavorum emptorum ad idem, quolibet centanario sexdecim den.; sex perticis pro | dictis tectis serrandis emptis qualibet quinque den.; duabus duodenis | magnarum tachiarum emptarum pro dictis perticis serrandis, tribus solidis; quinque | carpentatoribus ad predicta quasi per unam diem laborantibus, capiente quolibet duobus sol. | per diem, quinque manuoperariis dictum magistrum ad predicta quasi per unam | diem iuvantibus, capiente quolibet per diem duodecim den. ut in particulis visis | et diligenter examinatis penes ipsum remanentibus, et allocatur presens librata | et alie subsequentes, habito prius iuramento ab ipso quod supra, et infrascripta | ita solvit et expendidit prout supra et infra continetur et pena | per dominum ordinata ante omnia imposita de intrando ...² in edificio³ solita per ipsum, LXII sol. II den. vien. ianuen.

In duabus clavibus emptis et positis in duabus archis domini, VIII den. ianuen.

Cuidam magistro carpentatori coperienti domum aule de tegulis que decoperta | fuerat per duas dies quibus vacavit ad idem, capienti per diem duos solidos ut | alii supra; duobus hominibus eidem magistro quasi per unam diem ad predicta iuvantibus, | capiente quolibet per diem duodecim den.; uno quarterono scindulorum | empto ad idem quia defficiebant tegule, tribus solidis sex den.; sexalginta clavis seu clavellis emptis ad idem, decem den. ut in particulis, X sol. III den. vien. predictorum

Duobus chivronibus emptis et positis in mimoriis stabuli domini | aule, quatuor sol.; tribus sestariis calcis emptis et implicatis ad | idem, quinque sol. tribus den.; uno magistro et uno operario ad | predicta laborantibus per tres dies, capientibus magistro per diem duobus sol. et | operario per diem duodecim den. ut in particulis, XVIII sol. III den. vien. predictorum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Mot illisible*.

3 *Lire*: officio.

Tectis muetarum castrī que decoperte fuerunt recoperiendis in tachiam | pro tanto, sex sol. ; uno manuoperario iuvanti magistrum ad predicta | per tres dies, capiente per diem duodecim den. ; uno centanario clavellorum | emptorum ad idem, sexdecim den., X sol. III den. vien. predictorum

Cuidam operario facienti portam muri Traverseriam castrī et stetit¹ ad idem per duas | dies, capiente per diem duos sol. ; cuidam homini eidem iuvanti per dictum tempus ad predicta, | capiente per diem duodecim den. ; postibus emptis pro ipsa porta facienda quinque sol., XI sol. vien. predictorum

Libravī in stipendiis Ph[ilipp]i Barralis filii sui² cum equo et armis et³ Vincencii Museti | secum cum curserio et armis⁴ factis versus Regalem montem ubi fuerunt de mandato | domini per viginti dierum finitorum die XX^a mensis augusti anno XXXIII, ut | per litteram domini de testimonio et mandato datam anno et die predictis, quam reddit, VIII lbr. vien. quarum viginti den. valent unum solidum

...

Libravī in stipendiis ipsius castellani et duorum sociorum cum armis et equis | pro triginta duobus diebus finitis die XII mensis decembris anno CCCXXXIII^o, | quibus de mandato domini ad requisicionem domini Girardi de Grandimonte militis | vicarii civitatis Yporrigie ivit et stetit in civitate predicta ad fortificandum dictum vicarium super quibus execucionibus quas fecit in dicta civitate | pro rebellione illorum de loco et pro dubitatione perdicionis loci rompendo | cathenas et fortalicias destruendo, per litteram dicti vicarii de testimonio | datam die XIII^a mensis decembris predicto anno predicto (*sic*), quam reddit una cum littera | domini de mandato, data Savilliani die XI^{ca} mensis novembris anno predicto, | inclusis stipendiis decem bonorum clientum bene armatorum quos secum ad | requisicionem dicti vicarii tenuit per duos dies et inclusis stipendiis triginta | duorum clientum quos ad idem duxit et tenuit et steterunt per octo dies | ibidem et dedit cuilibet clienti duos solidos vien. ianuen. per diem et inclusis stipendiis triginta aliorum clientum quos secum tenuit ibidem ad idem per | quatuor dies et dedit cuilibet istorum ulteriorum decem octo den. per testimonium | dicti vicarii in dicta littera contentum, | XXIII sol. gross. turon. et | XXXVI lbr. XII sol. vien. ianuen.

Libravī in stipendiis ipsius castellani cum armis et magno equo et | duorum sociorum secum cum armis et curseriis factis per quindecim dies finitos | die ultima mensis octobris anno CCCXXXIII, quibus ad mandamentum | Thome de Provanis baillivi Vallis Auguste steterunt in cavalcata | facta per dominum in Pedemonte pro sucursu castrī Summerippe de Bosco | per litteram dicti baillivi datam apud Villam Francham die prima mensis novembris | anno CCCXXXIII, quam reddit, VIII sol. IX den. gross. turon.

1 *Lire*: stetit.

2 *Les mots* filii sui sont ajoutés dans l'interligne.

3 *Le mot* et est répété.

4 *Le mot* armis est répété.

Libravit ad expensas ipsius castellani et duobus sociis eques secum factas | apud Yporigiam ubi stetit per quatuor dies ad mandamentum baillivi | Vallis Auguste pro quibusdam negociis domini et allocatur per litteram domini de | mandato facto castellano, quod dicto baillivo crederet et per testimonium dicti baillivi | presentis in computo, quam litteram reddit, XXI den. gross. turon.

...

In¹ refectioe furni domini et domus ipsius que destructa fuerunt propter | vetustatem in mense ianuarii anno CCCXXXIII, in emptioe | duarum canalium emptarum pro² tectis dicti furni, XIII sol. vien. | ianuen.; pluribus chivronibus emptis ad idem, incluso portagio, XVI den.; | una duodena latarum habencium qualibet lata tres teysias de longo, | IIII^{or} sol. tribus den.; riortis et una curba emptis ad idem serrandum, VIII den.; | uno centanario et septuaginta sex scindulorum continencium qualibet unam teysam | de longo et unum pedem de largo emptis ad idem, XXII sol.; calce et arena | et una colompna empta ad idem in simul pro tribus sol.; in stipendiis | quadraginta duorum tam magistrorum refectioe dicti furni quam carpentatorum | reficiencium dictum furnum et edificium domus dicti furni ut in | particulis visis et diligenter examinatis, LXXII sol. VI den. ob. vien. ianuen.

Libravit Guillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui | debentur per annum sex libre et decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium pro duobus annis integris finilendis in festo nativitatiss³ beati Iohannis Baptiste anno CCCXXX quinto | ut per instrumentum publicum dicti Vuillelmeti de testimonio et recepta factum manu | Iohannis Porterii de Bardo notarii publici, quod reddit, XIII lbr. vien.

Libravit Iohanni Fabro et Bertolino de Bardo custodientibus claves burgi de Bardo⁴ quibus⁵ dantur | cuilibet ipsorum decem solidi vien. per annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi pro uno anno integro finito in festo beati Iohannis Baptiste | anno CCCXXXIII^o ut per instrumentum publicum dictorum porteriorum de | testimonio et recepta supra proxime reddit, XX sol. vien.

...

Libravit⁶ sibi ipsi capienti de salario per annum pro salario ipsius, octo clientum | et quatuor gaytiarum quos tenere debuit in garnisioe castri predicti de | Bardo per convencioem factam cum ipso per dominum pro tanto, videlicet pro centum lbr. | vien. esperon. ut et capiebat Roletus Candie castellanus ante ipsum ut | in computo precedenti per litteram domini de convencioe, ordinacione et mandato | allocandi datam Chamberiaci die penultima mensis aprilis anno Domini M^o CCCXXXIII^o,

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

2 *Effacé*: dicto.

3 *Effacé*: Domini.

4 *La phrase custodientibus... Bardo est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

5 *Effacé*: debentur.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

quam ostendit et penes se retinet pro futuro tempore et allocatur | sibi ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo computat, videlicet de | uno anno integro, quadraginta septimanis et quatuor diebus finitis | die XX^a exclusive mensis maii anno CCCXXXV, VIII^{XX} XVII lbr. XVII sol. VII den. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

...

XIX lbr. V sol. VII den. gross. turon. et

II^C flor. auri de Florencia

34. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 4, 1335-1336

Computus Martini Barralis castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a XX^a die inclusive mensis marcii anno Domini millesimo CCC^o XXXV° usque ad diem [vice]simam mensis maii anno Domini millesimo CCC^o XXXVI° exclusive,¹ videlicet de uno anno integro octo septimanis et qu[inque] | diebus, receptus apud Chamberiacum per Guiffredum Vechon de Chamberiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XL lbr. XVIII sol. IX den. gross. turon.

De quibus

In² recopertura tectorum aule et granerii castri Bardi : in emptione ducentorum | scindulorum longorum quasi unius teise, quolibet centenario quatuordecim | solidis; sexties centum clavini empti ad idem et pro quibusdam | scindulis veteribus sarrandis ibidem, quolibet centenario quindecim den.; | in stipendiis sex carpentariorum et sex manuoperariorum secum laborancium ad idem quasi per unam diem, quolibet carpentatore capiente | unum denarium grossum et quolibet manuoperario dimidium grossum, XXXV sol. VI den. vien., quorum duo solidi | valent unum grossum, et IX den. gross. turon.

Libravit Iacobo de Laurencio fornerio reparanti in tachiam pro tanto | bochiam furni domini de Donatio circa festum Nativitatis Domini anno CCC^o XXXVI°, VIII sol. vien.

...

In emptione et portagio trium molarum pro molendinis domini de Bardo | et fuerunt posite in molendinis in mense septembris anno CCC^o XXXV° | et costiterunt tam pro empto quam pro portagio a Sancto Marcello in | terra dominorum de Fenis usque ad molendina predicta, ut in particulis, delductis triginta quinque solidis habitis de tribus molis veteribus, XVIII lbr. XI sol. I den. vien. esperon.

...

1 *Le mot exclusive est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

In reparando et ligando uno libro capelle domini, II sol. VIII den. vien.

...

Libravit in stipendiis novem clientum quos tramisit apud Yporregiam | domino Bertrando de Rolloignano vicario Yporregie ad ipsum fortificandum | per duos dies inceptos die XV mensis novembris anno CCC° XXXV°, | quorum tres ipsorum capiebant quilibet viginti denarios et alii quilibet | decemocto denarios et in stipendiis eorundem trium clientum capilencium XX den. quilibet ipsorum et quatuor aliorum clientum | capiencium quolibet ipsorum decemocto denarios ad idem per vigintinovem | dies continue subsequentes et finitos die XVI mensis decembris | anno CCC° XXXV° et in stipendiis decem clientum quos tramisit | dicto vicario ad idem apud Yporregiam triginta quinque dierum inceptorum die XVII mensis decembris predicti inclusive et in stipendiis decem | clientum ad idem sexaginta duorum dierum finitorum die XXVII mensis | marcii anno CCC° XXXVI° et capiebant quilibet ipsorum decem novem | denarios, exceptis duobus qui per dictos sexaginta duos dies | capiebant quilibet viginti denarios per diem; et in stipendiis | decem clientum ad idem sex dierum finitorum die XVI mensis aprilis | anno CCC° XXXVI°, capiente quolibet ipsorum per diem viginti denarios | ianuen. per diem, quorum viginti duo denarii cum obolo valent | unum grossum turon. et alloquantur sibi dicta stipendia per litteram | domini de mandato datam Chamberiaci die XXIX mensis octobris anno | Domini M° CCC° XXXV° et per duo paria litterarum dicti vicarii de testimonio | quod ipse castellanus tenuit dictos clientes per tempus predictum et quod sibi tenluit quantitates pecunie supradictas stipendiorum predictorum, quarum litterarum | prima data fuit Yporregie die XVIII mensis decembris anno CCC° XXXV° et | ultima data fuit Yporegie die XVII mensis aprilis anno CCC° XXXVI°, | quas reddit, IIII^{XX} XIX lbr. XIII sol. II den. vien. ianuen.

...

Libravit Guillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi | cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua | ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium pro uno anno | integro finiendo in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXXVI° | ut per instrumentum dicti Guillelmeti de testimonio et recepta factum | manu Iohannis Cristine notarii publici, quod reddit, VI lbr. X sol. vien.

Libravit Iohanni Fabro et Bertholonino¹ de Bardo custodientibus claves | burgi de Bardo quibus dantur cuilibet ipsorum decem solidi vien. per annum | ut in computo precedenti et alloquantur sibi pro duobus annis integris | finiendis in festo predicto beati Iohannis anno CCC° XXXVI° ut per instrumentum | publicum dictorum porteriorum de testimonio et recepta, supra proxime redditum, XL sol. vien.

...

---

1 *Lire*: Bertholino.

Libravit¹ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos tenere debuit in garnisone castri | Bardi centum lbr. vien. esperonatorum ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis de quo | computat, videlicet pro uno anno integro, octo septimanis et quinque | diebus finitis die XX^a exclusive mensis maii anno CCC^o XXXVI°, CXVI lbr. XV sol. II den. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate ad grossos turon. computatis singulis | viginti duobus denariis cum obolo vien. esperon. seu ianuen. pro uno grosso turon. et duobus solidis | aliorum vien. pro uno grosso turon. in obulis grossis turon.

XL lbr. XVI sol. gross. turon.

35. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 5, 1336-1337

Computus Martini Barralis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die XX^a inclusive mensis maii anno Domini M^o CCC^o XXXVI° usque ad diem terciam decimam exclusive mensis aprilis | anno CCC^o XXXVII°, videlicet de quadraginta sex septimanis sex diebus, receptus apud Augustam, presente | domino, per Aymonem Lupi clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

III^c X lbr. XIII sol. VI den. vien. esperon. quorum viginti sex den. valent unum gross.

item C LXIII lbr. XVII sol. X den. vien. esperon.

item LXII lbr. VIII sol. V den. ianuen.

item XV den. sterlinorum

item XIII sol. V den. ob. gross. turon.

et LVI flor. auri de Florencia

De quibus

In² quatuor travetis parvis positus in granerio domini in tecto eiusdem, duobus | solidis octo den. ; ducentum inscindulis (*sic*) pro recohoperiendis sala, camera, capella, | granerio et duabus muetis in castro domini de Bardo, emptis viginti octo | solidis; quingentis clavinorum ad idem, emptis sex solidis octo den. ; sex postibus pro | hostiis in camera castri Bardi et capella et duabus fenestris faciendis, emptis | sex solidis, et tribus duodenis taschiarum emptis ad idem, duodecim den., inclusis decem novem | solidis sex den. datis cuidam magistro carpentatori operanti ad idem per novem dies | et quinque solidis quatuor denariis datis cuidam homini iuvanti dictum magistrum per | idem tempus, LXX sol. II den. vien. curs.

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

In calce pro aptando murum de camera domini castri Bardi minanti¹ ruinam | empta duobus solidis; in salario cuiusdam magistri aptantis scalaria turre | de Bardo et donionis murumque predictum tribus diebus capientis per diem duos | solidos duos den.; salario alterius magistri solantis furnum domini de Bardo | in taschia capientis pro dicta taschia undecim sol., XIX sol. VI den. vien. curs.

...

Libravit Guillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui | debentur per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium pro uno anno integro finiendo in festo | beati Iohannis Baptiste anno CCC° XXXVII° per instrumentum publicum dicti Guillelmeti de | testimonio et recepta factum manu Iohannis Cristini publici notarii, quod reddit, VI lbr. X sol. vien. curs.

...

Libravit² sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et | quatuor gaytiis quos tenere debuit in garnisione castri Bardi | centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro rata temporis de quo computat, videlicet | pro quadraginta sex septimanis sex diebus finitis XIII^a die exclusive | mensis aprilis anno CCC° XXXVII°, IIII^{XX} X lbr. II sol. II den. ob. vien. esperon.

Summa expense, librate cum salario

IIII^{XX} VI lbr. VII sol. VI den. vien. curs. quorum viginti sex den. valent grossum

IIII^{XX} X lbr. II sol. II den. ob. vien. esperon.

III sol. IX den. vien. ianuen.

XV lbr. VIII sol. X den. gross. turon.

et C XXXIII flor. auri de Florencia

36. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 5, 1337-1338

Computus Martini Barralis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die XIII^a inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC° XXXVII° usque ad primam diem exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo CCC° XXXVIII°, qua die expeditur castrum et castellaniam Bardi de mandato domini ut per | litteram ipsius domini de mandato, quam ostendit, Hugoneto de Bocosello ordinato castellano post ipsum, videlicet de | quinquaginta septimanis duabus diebus, receptus apud C[hamberiacum] de mandato domini per Gauffredum Vechone | de Chamberiaco clericum domini die quarta mensis maii anno millesimo CCC° XXXVIII°.³

...

1 *Lire*: minantem.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *La phrase* die quarta ... XXXVIII° *est ajoutée à la fin du paragraphe avec un rappel.*

Summa tocius recepte

...

IX^{XX} VI lbr. XIII sol. VI den. vien. quorum viginti sex den. valent gross. turon.
 item III^C XXXVI lbr. XI sol. VI den. ob. vien. esperon. seu ianuen. quorum viginti
 den. valent grossum turon.

item VI sol. III den. ob. gross. turon.

et XV flor. auri de Florencia

De quibus

In¹ recopertura tectorum castri Bardi in pluribus locis ubi decoperta fuerant per
 | tempus de quo computat propter ventum et boream, in emptione unius centanarii et
 | dimidii scindulorum magnorum, empto centanario quatuor decem sol. et tercentum
 clavinorum, quolibet cento sexdecim den.; in stipendiis unius carpentarii ad hoc
 valcantis per tres dies capientis per diem duos solidos sex den., XXXII sol. VI den.
 vien. curs.

In reparatione unius saraille et pro factura unius clavis in celario castri Bardi, II
 sol. vien. curs.

Uno hostio facto de novo in turri in summitate graduum fuste dicte turris et in
 aptandis | gradibus lapideis dicte turris insimul pro tanto ut in particulis et pro quadam
 fenestra | aptanda, X sol. VI den.

In sarrailliis porte proprie castri aptandis et duabus clavibus ibidem factis quia |
 dicte saraille propter vetustatem delacerate erant, ut dicit, VII sol. vien. curs.

In recopertura de novo, de mandato domini sibi ore tenus facto, ut dicit, tecti
 capelle | Sancti Mauricii existentis infra primam portam castri Bardi per manum
 Ardicionis dicti | Sofflet in taschiam pro tanto quod tantum asserit per iuramentum
 suum se solvisse, VIII lbr. XVII sol. vien. predictorum

In² vota furni de Bardo aptanda in mense ianuarii anno CCC^o XXXVIII° per |
 dictum Sofflet in taschiam pro tanto, VII sol. vien.

In sisia furni Donacii aptanda et refficienda quasi de novo circa festum beati |
 Iohannis Baptiste anno CCC^o XXXVII° in taschiam per manum Burgesii Iaquini, XI
 sol. vien.

...

Libravit³ in factura unius fornacis seu parvi rafurni calcis facti supra castrum de
 Aves | continentis centum modia et plus per manum Symonis mistralis Donacii facti
 pro | incohanda et construenda una turri apud Verrecium de mandato domini et de
 qua | calce nichil est adhuc implicatum nec etiam de lapidibus infrascriptis, quia non
 est | diu quod dicta calx facta fuit et lapides congregati et dictus castellanus recessit ab
 | officio et est dicta calx adhuc tota in fornace et lapides apud Verrecium in loco ubi
 | fieri debet dicta turris et costiterunt videlicet dicta fornaux viginti octo lbr. et sex |
 sol. vien. curs. et pro magna quantitate lapidum congreganda ut supra qui costiliterunt

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera furnorum.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Calx et lapides pro | turri de Verrecio.

quindecim lbr. et quindecim sol. vien. predictorum, facto de ipsis computo cum domino Petro | de Montegelato bayllivo Vallis Auguste, presentibus Iohanne de Arlie burgense Donacii, | Iacomino pedagiatore et Iohanne Porterii burgense Bardi, et allocantur per | litteram domini de mandato faciendi et construendi dictam turrim ad consilium | dicti bayllivi et quod litteram eiusdem bayllivi de expensis et testimonio predictorum reciperet | datam Chamberiaci die XXVIII^a augusti anno CCC^o XXXVII°, quam reddit cum littera dicti | bayllivi de testimonio et recepta datam Bardi die quarta aprilis anno CCC^o | XXXVIII°, XLIII lbr. I sol. vien. curs.

...

Libravit Guillemeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui debentur | per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur sibi de sex lbr. decem sol. vien. sibi debitis pro anno finiendo in festo | beati Iohannis Baptiste anno CCC^o XXXVIII° et per instrumentum publicum ipsius Guillemeti de recepta, quod reddit, et residuum sibi debet solvere castellano post ipsum, CX sol. vien. curs.

...

Libravit Hugoneto de Bertholino et Iohanni Fabro custodientibus claves burgi de Bardo | quibus dantur cuilibet ipsorum decem solidi vien. per annum ut in computo precedenti | et allocantur sibi pro dicto Iohanne Fabro pro uno anno integro triginta sex septimanis | finitis die tercia mensis marcii anno CCC^o XXXVIII° per instrumentum publicum ipsius Iohannis de | recepta, quod reddit, et allocatur hic sibi de tanto tempore quia residuum abmissum | sibi fuerat allocari in computo precedenti; et pro dicto Hugoneto de Bertholino pro¹ novem | mensibus duabus septimanis et sex diebus finitis die prima mensis aprilis anno CCC^o | XXXVIII° per instrumentum publicum ipsius Hugoneti de recepta, quod reddit, XXV sol. III den. ob. vien. curs.

Libravit² sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos tenere debuit in garnisione castri Bardi centum lbr. vien. esperon., ut in | computo precedenti; et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis | de quo computat, videlicet pro quinquaginta septimanis duabus diebus, IIII^{XX} XVII lbr. X sol. VI den. ob. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii et librate

IIII^{XX} XVII lbr. XVII sol. IX den. ob. vien. esperon. et ianuen.

item LXXVIII lbr. VII sol. XI den. vien. curs.

item LXXII sol. IIII den. gross. turon.

et LXXVII flor. auri

---

1 *Effacé*: decem.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

37. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 5, 1338-1340

Computus domini Hugonis de Bocosello militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die prima inclusive mensis aprilis anno Domini M^o CCC^o XXXVIII° usque ad decimam quartam diem exclusive | mensis ianuarii anno Domini millesimo CCC^o XL°, videlicet de uno anno integro quadraginta septimanis, receptus apud Augustam | de mandato domini et commissione per eum facta per dominum Petrum de Montegelato militem ballivum Vallis Auguste.¹ |

...

Summa tocius recepte

...

III^c XXII lbr. VII sol. VIII den. ob. vien. quorum viginti sex den. valent unum grossum

V^c LIX lbr. V sol. vien. esperon.

et LIII flor. auri

De quibus

Libravit² in recopertura de novo facta in tecto capelle Sancti Michaelis existentis infra castrum | Bardi, in empcione unius quarteroni eschandolarum magnarum empti tribus solidis novem | den.; in stipendiis unius carpentatoris ad hoc vacantis per unam diem, capientis per diem duos sol. sex den. astes.; et in stipendiis duorum manualium ad idem, | capiencium quilibet sexdecim den. astes., existencium ibidem quasi per unam diem, VIII sol. XI den. astesanorum.

Libravit in refectione recoperture octo muetarum sale, camere et granerii castri | Bardi que decoperta fuerant in pluribus locis; in emptione duorum centenariorum | schandolarum magnarum, empto quolibet centenario quindecim solidis astesanorum, quorum | viginti sex den. valent unum grossum turon.; octo centum uno quarterono | clavinorum, quolibet cento sexdecim den.; in stipendiis octo carpentatoriorum³ ad | hoc vacancium quasi per unam diem, capiencium quilibet per diem duos sol. sex | den. astes.; in stipendiis duodecim manualium ad idem vacancium quasi per unam | diem, capiencium quilibet per diem sexdecim den. estes.⁴, que tecta fuerunt relcoperta omnino per predictos carpentatores et manuales tam de scandolis veteris | quam de novis ut supra emptis et in pariete de novo facta in camera inferiori | turris; in duabus duodenis postium et duobus trabibus emptis ad idem precio | sexdecim sol. astes.; in stipendiis trium carpentatoriorum ad hoc vacancium | quasi per unam diem, capiencium per diem quilibet duos sol. sex den. astes., C II sol. VI den. astes.

Libravit in quadam sarrallia nova cum clave posita in porta Traverseria | castri Bardi; in quadam alia sarrallia nova cum clave posita in camera castri, VII sol. astes.

Libravit in reparacione duarum balistarum domini ad turnum et quatuor aliarum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide in dorso.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

3 *Lire*: carpentatorum.

4 *Lire*: astes.

| balistarum ad duos pedes, videlicet in duobus telleriis novis factis pro dictis dulabus balistis ad turnum et in cordis novis factis pro predictis sex balistis | et in preparandis aliis ad dictas sex balistas necessariis ad trahendum | et in stipendiis magistri Bonefacii de Ruppe vacantis ad idem per quatuordecim | dies capientis per diem duos turon. gross. ut per instrumentum publicum de confessione | et recepta dicti magistri Bonefacii de stipendiis ipsius, quod reddit, XV sol. astes. | et II sol. IIII den. gross. turon.

Libraviv¹ magistro Aymoneto Perreti de Rovorey muratori pro muro furni domini | Bardī quod omnino dirruptum fuerat de novo reficiendo et aministravit dicto | magistro Aymoneto omnia necessaria ad predicta, videlicet terram, lapides et alia necessaria | data eidem magistro Aymoneto ad precium factum pro tanto ut per instrumentum publicum | de testimonio et recepta ipsius magistri Aymoneti, quod reddit, LII sol. astes.

In ore seu bochia furni domini de Donatio que dirrupta fuerat refficienda | et pro assidibus et pressanis et riortis ad coperiendum tectum dicti furni, inclusis | stipendiis Iaquemini Porta vacantis ad idem quasi per duos dies, XIII sol. IIII den. astes.

...
Libraviv² Andree de Cognino castellano Montis Alti pro edificio turris nove quam dominus | iussit fieri in dicto castro ut per duo paria litterarum domini de mandato quarum prima est | data apud Pontem Indis die XV^a mensis octobris anno M^o CCC^o XXXVIII°, alia data | est Ripollis IIII^a die mensis marcii anno Domini M^o CCC^o XXXIX°, quam reddit, videlicet | in septem duodenis chivronorum de tribus tesis de longitudine libratis eidem Andree, | emptis qualibet duodena septem sol. estes.³; item in viginti una duodenis | de laonibus seu postibus libratis eidem Andree, emptis qualibet duodena octo sol. | astes.; in undecim trabibus trium tesiarum et unius pedis de longitudine | et unius pedis de grossitudine libratis eidem Andree in loco de Monte Astruto, | emptis quolibet precio octo den. gross. turon.; in duodecim trabibus sexdecim | pedum de longitudine de brenva libratis eidem Andree apud Montem Altum, emptis precio trium sol. sex den. gross. turon.; in quatuor aliis trabibus de longitudine | sexdecim pedum libratis eidem Andree apud Montem Altum, emptis precio triginta | quinque sol. astes.; in quatuor centum de eschandolis libratis eidem Andree | emptis a Martino de Ponte Bosez precio sexaginta quatuor sol. astes.; in sex duodenis latarum libratis eidem Andree emptis precio decem octo sol. astes. | et inclusis eciam viginti sex sol. astes. pro portu dictarum eschandolarum et | latarum usque ad Montem Altum; in quatuor brachiis roche molandini | et tribus canalibus libratis eidem Andree apud Montem Altum emptis, incluso | portu usque ad Montem Altum precio duorum sol. decem den. gross. turon.; | in portu viginti octo modiorum calcis a loco fornacis facte in Aviez usque ad | planum de Quincinay precio centum duodecim sol. astes.; et in portu ipsius | quantitatis calcis a loco de Quincinay usque ad Montem Altum precio novem |

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furnorum.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Librate Andree | de Cognino.

3 *Lire*: astes.

lbr. et quinque sol. ien.¹ ut per instrumentum publicum de testimonio et recepta dicti | Andree factum manu Arducionis de Turre notarii publici anno Domini M° CCC° XXXIX° | indicione VII^a die VII^a intrante mense octobris, quod reddit, XXIII lbr. XII sol. astes., | IX lbr. V sol. ien. seu vien. esperon. | et XIII sol. VIII den. gross. turon.

...

Libravit eidem castellano videlicet in stipendiis Anthonii de Allexandre de Vert, | Iohannis eius filii, Iordani de Ienola et Valleti de Loniono, quos quatuor | clientes secum tenuit in garnisione dicti castris Montis Alti per viginti unam | dies, capiente quolibet cliente viginti den. vien. esperon. per diem ut per idem | publicum instrumentum de testimonio et recepta dicti Andree, quod reddidit, VII sol. gross. turon.

Libravit in stipendiis octo clientum missorum in garnisione dicti castris Montis | Alti ad requisicionem dicti castellani Montis Alti, videlicet Petri Mugnierodi de Riallo, | Falconeti de Alba, Petri filii Iacobi Allodi, Iohanis filii Anthonii de Allexandre, | Perroneti Vullelloti de Riallo, Vullelmi filii condam Ansermi de Cognya, Iohannis filii | Peroneti Guidonis de Donacio et Guigoneti de Eschelis, qui octo clientes stelterunt ibidem per duos dies in mense iunii anno M° CCC° XXXIX° et unus | ipsorum videlicet Guionetus per tres dies, capiente quolibet viginti den. vien. | per diem ut per predictum instrumentum de testimonio dicti castellani quod iam | reddit et per instrumentum publicum dictorum clientum de recepta dicte peccunie factum | manu Arducionis de Turre notarii publici anno Domini M° CCC° XXXIX° indicione | septima die vicesima quinta mensis iunii, quod reddit, XXVIII sol. IIII den. vien. esperon.

Libravit in stipendiis quatuordecim clientum missorum in garnisione et custordia dicti castris Montis Alti ad expressam requisicionem Francisci de Amavilla | tenentis locum dicti castellani Montis Alti, qui clientes steterunt ibidem per duos | dies in mense iunii anno M° CCC° XXXIX°, capiente quolibet cliente per diem | viginti den. vien. esperon. ut per instrumentum publicum dicti locumtenentis de | testimonio et requisicione facto² manu Arducionis de Turre notarii publici anno | Domini M° CCC° XXXIX° die vicesima sexta mensis iunii, quod reddit, et Guiolnetus de Eschelis et Cornutus steterunt per unam diem ultra ut per idem instrumentum, L sol. vien. esperon.

Libravit in stipendiis unius clientis videlicet Laurencii nepotis Peronini Coperii | de Bardo missi in garnisione dicti castris Montis Alti et stetit ibidem per | duos dies in mense septembris anno M° CCC° XXXIX°, capiente per diem | viginti den. vien. esperon.; et in stipendiis Cornuti de Somont missi | in garnisione dicti castris Montis Alti et stetit ibidem per tres dies, capientis per diem viginti | den. vien. esperon. ut per predictum instrumentum dicti castellani de testimonio quod iam | reddidit et per instrumentum publicum dictorum duorum clientum de recepta dicte peccunie | factum manu Arducionis de Turre notarii publici anno Domini M° CCC° XXXIX° die vicesima octava mensis septembris, quod reddit, VIII sol. IIII den. vien. esperon.

Libravit in stipendiis quatuor clientum missorum in garnisione dicti castris |

---

1 *Lire*: ian[uenses].

2 *Lire* : factum.

Montis Alti videlicet Iordani de Iohannola, Anthonii Valleti de Allexandre, Iohannis | eius filii et Valleti filii condam Vullelmini de Loniono, qui clientes steterunt ibidem | per vigintiduos dies tam in mense septembris quam in mense octobris anno CCC° | XXXIX°, capiente quolibet per diem viginti den. vien. esper.on ut per instrumentum publicum | de testimonio dicti castellani, quod iam reddit, et per instrumentum publicum dictorum clientum | de recepta dicte peccunie factum manu Arducionis de Turre notarii publici anno | Domini M° CCC° XXXIX° die octava intrante mense octobris, quod reddit, VII lbr. VI sol. VIII den. vien. esperon.

Libravit in stipendiis sex clientum missorum apud Yporegiam pro garnisione et custodia pallacii domini Yporegie, videlicet Anthonii Valleti de Alexandre de Vert, | Vullelmini eius fratris, Musseti Iohannini de Vert, Iaquemini eius nepotis, Valleti filii | condam Vullelmini de Longono et Bosonini filii Iaquemini de Emeta, qui sex | clientes steterunt ibidem per viginti duos dies tam in mense octobris quam in | mense novembris anno M° CCC° XXXVIII° ut per instrumentum publicum dictorum clientum de | testimonio et recepta dicte peccunie factum die XII^a mensis novembris anno Domini | M° CCC° XXXVIII°, quod reddit, capiente quolibet per diem viginti den. vien. esperon., XI lbr. vien. esperon.

Libravit in stipendiis suis et trium aliorum sociorum octo dierum quibus vacaverunt | eundo cum armis ad dominum apud Pontem Indis et redeundo pro cavalcatis | factis per dominum ad eundum in Franciam in exercitu regis Francorum ut per litteram | domini de debito et mandato, quod allocentur, datam Chamberiaci die XXV^a mensis | octobris anno Domini M° CCC° XXXVIII°, quam reddit, XI lbr. IIII sol. parvorum turon. quorum quindecim | den. valent grossum turon.

...
Libravit sibi ipsi in quibus dominus eidem tenebatur pro emenda unius equi morelli quem | perdidit in bello Parabiagi prope Mediolanum in servicio domini Mediolani ut per litteram | domini <de> debito et mandato quod allocentur datam Ripolis XXIX die mensis marcii anno Domini M° CCC° XXXIX°, quam reddit, XL flor. auri.

Libravit in stipendiis suis et quatuor hominum armorum quos per unum mensem | secum habuit de mandato domini in servicio predicti domini Mediolani ut per eandem litteram de debito et mandato, quod allocentur, XLVI flor. auri.

...
Libravit¹ Iohanni Bertrandi castellano Montis Alti pro edificio turris nove Montis Alti | ut per litteram domini de mandato datam apud Pontem Indis die XV^a mensis octobris | anno M° CCC° XXXVIII°, quam penes se retinet pro tempore futuro, et per litteram | dicti castellani de recepta, datam die XXIII^a mensis novembris anno M° CCC° XXXIX°, quam reddit, XX sol. gross. turon.

Libravit eidem castellano ad opus predicti edificii castri Montis Alti ut per dictam | litteram domini de mandato et per instrumentum publicum dicti castellani de recepta factum | manu Iohannis Porterii de Bardo notarii publici anno M° CCC° XL° die

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Librate Iohannis Bertrandi castellani | Montis Alti.

XXIX^a mensis | decembris, quod reddit, V flor. auri.

Libravit eidem castellano ad opus eiusdem edificii castri Montis Alti ut per litteram | ipsius castellani de recepta, datam die VI^a mensis ianuarii anno M^o CCC^o XL°, quam reddit, XXV flor. auri.

...

Libravit sibi ipsi in expensis ipsius et quatuor sociorum cum armis, videlicet dictum Cornu, Peltrum Lombardi, dictum Pellu cum equis, Iohannem de Somont cum corserio in cavalcatis | factis versus Paterniacum de mandato domini cum gentibus Mediolani pro facto Bernensium | ubi stetit per triginta unum diebus, per litteram ballivi Vallis Auguste de testimonio, quam | reddit, et allocantur sibi pro persona ipsius septem sol. vien. esperon. et pro predictis tribus | sociis cum equis pro quolibet quinque sol. vien. predictorum et pro relico cum corserio tres | solidi monete predictae, capientibus pro qualibet die et computatur pro rata temporis, XXXVIII lbr. XV sol. vien. esperon.

Libravit sibi ipsi in stipendiis ipsius factis apud Yporegiam et duorum sociorum secum eum eunti | ad dictam civitatem de mandato domine pro facto dominorum de Masino et illorum de Yporegia | sedando ubi stetit per tres dies et allocantur pro qualibet die sex turon., XVIII turon. gross.

...

Libravit in expensis quatuor clientum morancium cum Andrea de Cognino apud | Iporegiam in municione palacii tempore vacationis vicarii propter periculum, cui Anldree fuit palacium traditum ad custodiendum de mandato domine et steterunt | dicti clientes per duodecim dies inceptos secunda die mensis decembris anno M^o CCC^o | XXXIX° et fuit eis magis datum propter carestiam que erat ibidem tunc temporis | ut per licteram ballivi de mandato et per instrumentum publicum dictorum clientum de testimonio et recepta factum manu Iohannis Christine de Ona notarii publici, quam et quod reddit, | et allocantur per diem pro quolibet duos sol. sex den. vien. esperon., VI lbr. vien. esperon.

Libravit Vuillelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui debentur per | annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur | dicta prebenda pro uno anno integro et viginti septem septimanis finitis prima die exclusive mensis ianuarii anno M^o CCC^o XL° ad rationem dicti salarii pro rata temporis | ut per instrumentum publicum ipsius Vuillelmeti de recepta, quod reddit, IX lbr. XVII sol. VI den. vien. curs. | quorum viginti sex den. valent grossum.

...

Libravit Hugoneto Bertolini et Iohanni Fabro custodientibus claves burgi de Bardo | quibus dantur cuilibet ipsorum decem solidi vien. curs. per annum ut in computo precedenti et allocantur sibi pro dicto Iohanne Fabri pro duobus annis integris finiendis die III^a mensis marcii | anno M^o CCC^o XL° ut per instrumentum publicum ipsius Iohannis de recepta, quod reddit, et | pro dicto Hugoneto Bertolini pro duobus annis integris finiendis prima die mensis | aprilis anno M^o CCC^o XL° ut per instrumentum publicum ipsius Hugoneti de recepta, quod reddit, XL sol. vien. curs. predictorum.

Libravit¹ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos tenere debuit in garnisione castris Bardi centum lbr. vien. esperon. ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis de quo | computat, videlicet pro uno anno integro quadraginta septimanis, VIII^{XX} XVI lbr. XVIII sol. III den. vien. esperon.

...

Summa expensarum, salarii et librate

LXIII lbr. IX sol. III den. vien. quorum viginti sex den. valent unum grossum

III^C LI lbr. XIX sol. IX den. vien. esperon.

XI lbr. III sol. parvorum turon. quorum quindecim den. valent unum grossum

VI lbr. VII sol. VI den. gross. turon.

VII^{XX} XVI flor. auri

38. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 6, 1340

Computus domini Hugonis de Bocesello militis, olim castellani Bardi, de exitibus | dicte castellanie a die XIII inclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo CCC^o XL° usque ad diem septimam exclusive mensis | iunii anno eodem, qua die expedit dictam castellaniam domino Iohanni de Seduno militi de mandato domini, ut dicit, | videlicet de viginti septimanis et quatuor diebus.

...

Summa totius recepte

...

II^C III^{XX} XVIII lbr. IX sol. V den. ob. vien. esperon. quorum XX^{ti} den. valent unum gross. turon.

XII lbr. V sol. I den. astes. quorum viginti sex den. valent unum gross. turon.

LVI sol. XI den. grossorum turon.

et XX flor. auri

De quibus

Libravit Iohanni Bertrandi olim castellani Montis Alti pro operibus hedificiorum | castris domini Montis Alti et de quibus idem Iohannes computare debuit, per litteram domini | datam² apud Gebennas die XXV februarii anno Domini millesimo CCC^o XL° de mandato | ministrandi pecuniam necessariam castellano Montis Alti pro hedificiis et operibus faciendis | in castro Montis Alti et eciam de mandato alloquandi, quam reddit una cum | duobus publicis instrumentis dicti Iohannis Bertrandi de testimonio et recepta pecunie, | quorum instrumentorum primum fuit factum per Iohannem Cristine de Hona notarium publicum anno Domini | millesimo CCC^o XL°, die XV mensis februarii et aliud instrumentum factum fuit per Iohannem Frileti de | Moriatio

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Effacé: die XXV.

notarium publicum anno Domini millesimo CCC° XL°, die penultima mensis maii,¹ C flor. auri boni ponderis | et XVI sol. astes.

In stipendiis sex clientum per duodecim dies inceptos in crastino Epiphanie Domini | anno Domini millesimo CCC° XL°, quibus steterunt in garnisione castr² Montis Alti et | dedit cuilibet per diem tres sol. vien. augusten. ut per litteram domini datam Gebennis die XXV | februarii anno Domini millesimo CCC° XL° de mandato providendi castellano Montis Alti | ad eiusdem castellani Montis Alti requisicionem, V³ clientibus et gentibus aliis | sibi necessariis et eciam de mandato alloquandi expensas eorundem, quam reddit, una | cum publico instrumento Iohannis Bertrandi tunc temporis castellani Montis Alti de testimonio | quod dicti clientes steterunt per tempus predictum in garnisione predata et eciam per instrumentum | publicum dictorum sex clientum, videlicet Arducionis filii condam Vulleli (*sic*) Fabri de Bardo, | Iohannis filii Cotini de Bardo, Iohannis filii Peroneti Ansermi, Bartholomei de Veyrano, | Iacobi de Arnaudo et Perroneti Vulloleti de Rialo, factum per Iohannem Cristine notarium | publicum de testimonio et recepta pecunie, quod reddit, X lbr. XVI sol. vien. a[ug.]

Stipendiis Bertholini de Tuillia de Bardo per novem dies, Falconerii de Bardo | per duodecim dies et Iohannis Peroneti Ansermo clientum per septem dies, quibus | steterunt in garnisione castr² Montis Alti et dedit cuilibet per diem duos solidos | sex den. monete aug. per litteram domini de mandato supra proxime redditam et per instrumentum | publicum dicti Iohannis Bertrandi factum per Iohannem ⁴ Frileti notarium publicum anno Domini millesimo | CCC° XL° die XXVIII mensis marcii de testimonio predictorum et eciam solutionis stipendiorum | predictorum, quod reddit, inclusis viginti quinque sol. vien. pro stipendiis decem clientum | missorum apud Montem Altum ad requisicionem dicti Iohannis Bertrandi per dictum castellanum Bardi quadam | die pro capiendo Menfredo de Monte Alto, ut per ipsum instrumentum dicti castellani Montis Alti⁵ de testilmonio quod dicti decem clientes sic fuerunt tramissi, IIII lbr. XV sol. vien. aug.

Libravit Borgesio Iaquerii de Donatio pro stipendiis ipsius et duorum sociorum secum | per triginta tres⁶ dies finitos quarta die mensis iunii anno Domini millesimo CCC° XL° videlicet cuilibet | per diem tres solidi; Ardiçono dicto Soflet de Bardo pro stipendiis suis triginta | novem dierum finitorum quarta die mensis iunii predicti capienti per diem duos solidos | sex den. et dicto Torel de Ona pro viginti septem diebus finitis quarta die mensis iunii | anno predicto capienti ut proxime supra et Villelmeto de La Chambreta de Donatio recipienti | pro se et tribus sociis clientibus armatis secum pro triginta sex diebus finitis quarta | die iunii anno predicto et ceperunt quilibet ipsorum

---

1 *Lire: maii.*

2 *Le mot castr² est ajouté dans l'interligne.*

3 *Première leçon, effacée: et.*

4 *Effacé: Fr.*

5 *Les mots Montis Alti sont ajoutés dans l'interligne.*

6 *Le mot tres est ajouté dans l'interligne*

ut alii proxime supra pro quibus diebus | omnes clientes predicti armati steterunt in garnisone castris predicti Montis Alti tralmissi per dictum castellanum Bardi ad requisicionem dicti Iohannis Bertrandi castellani Montis Alti et | alloquatur per dictam litteram domini de mandato tramittendi clientes ibidem ut supra et per | instrumentum publicum dictorum clientum de testimonio et recepta predictorum omni ipsorum iuramento factum per Iohannem | Frilleti de Moriaccio notarium, quod reddit, et solvit dictorum clientum omnium¹ stipendia cariora² plus | de medietate propter caristiam bladurum et vini anno predicto ibidem per testimonium domini Petri de Montegelato | bayllivi Vallis Auguste presentis in computo et alloquatur de mandato domini Petri Mares[calci] et Guillelmi Boni, XXVI lbr. II sol. vien. predicto[rum]

Libravit Villelmeto de Porta porterio porte inferioris castris Bardi cui dantur | per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur | dicta prebenda ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo computat per instrumentum publicum | dicti porterii de testimonio et recepta, quod reddit, LI sol. IX den. vien. predictorum

...
Libravit in emptione undecim canalium longitudinis qualibet quatuor teysiarum pro molendino | domini de Monte Alto, unius duodene provignarum et duarum duodenarum latarum leiusdem muysonis pro operibus et edificio castris predicti Montis Alti emptis insimul pro tanto, | incluso charreagio de Donatio usque apud Montemaltum, per duo paria instrumentorum | Villelmi Valleti venditoris dicte fuste et Iohannis dicti Channela qui ipsam charreavit | per terram et aquam usque apud Montem Altum de testimonio et recepta, quod reddit, XI lbr. vien. predictorum

...
Libravit ad expensas ipsius castellani et trium secum sociorum cum equis et armis secretis³ factas | in civitate Yporrigie ubi fuerunt et steterunt per sex dies de mense aprilis anno | predicto M^o CCC^o XL° cum domino Petro de Montegelato bayllivo Vallis Auguste et ad requisicionem ipsius pro evitandis periculis quibusdam iurium domini in civitate predicta ubi | et in Canapicio tunc tractabat aliqua dominus Saracenus de Mantua per litteram dicti bayllivi | de testimonio, quam reddit, IIII sol. gross. turon.

...
Libravit⁴ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos tenere debuit secum in garnisone castris Bardi centum lbr. vien. esperon. ut | in computo precedenti et alloquatur sibi ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo | computat, XXXIX lbr. X sol. IX den.⁵ vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

---

1 *Effacé*: predictorum.

2 *Effacé*: quasi.

3 *Le mot secretis est ajouté dans l'interligne.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

5 *Le chiffre IX den. est ajouté dans l'interligne.*

CXIII lbr. XVI sol. III den. vien. esperon.
 XVI sol. asten.
 XLII sol. V den. grossorum turon.
 et C flor. auri

39. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 6, 1340-1342

Computus domini Iohannis de Seduno militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | dicte castellanie a die VII^a inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o XL° usque ad diem primam exclusive mensis maii anno Domini | millesimo CCC^o XLII°, videlicet de uno anno integro quadraginta sex septimanis et quinque diebus, receptus apud Sanctum Genesium, | presente domino, per Romanetum Barberii clericum.

...

Summa tocius recepte

...

III^C IIII^{XX} XIII lbr. X sol. VI den. vien. esperon.

item VI^{XX} III lbr. XII sol. II den. vien. ien.¹

item IIII^{XX} XVIII lbr. XIII sol. asten.

item XXII sol. VI den. vien. quorum viginti sex den. valent unum gross. turon.

et XLIX flor. auri de Florencia

De quibus

In² recohopertura tectorum camerarum sale et granerii castri Bardi predicti que in pluribus | locis propter impetum venti et boree decoperta fuerunt et pluribus vicibus per | tempus de quo computat: in emptione quatercentum scindulorum magnorum | ad idem, quolibet centenario pro quatuordecim solidis et sex den. asten.; quinquaginta | clavellis necessariis ad idem pro duobus sol. et sex den.; parvis lacis et | duobus chivronibus emptis ad idem pro duodecim sol. et sex den.; quatercentum clavinarum grossorum quolibet centenario pro quatuordecim den.; in emptione quatercentum alterius clavini minoris, quolibet centenario pro octo den., inclusis undecim sol. datis uno carpentario qui per sex dies vacavit ad coperiendum et aptandum dicta tecta; et est sciendum quod dictus castellanus iuravit opera predicta et alia | que sibi inferius allocantur sic fecisse et solvisse re vera, C III sol asten.

...

In refectone quasi de novo pontis levatorii castri Bardi qui destructus fuerat propter vetustatem fuste, inclusis decem septem sol. pro emptione fuste ad idem et ad hoc vacavit unus carpentator per tres dies, XXIII sol. asten.

...

Libravit Iaquemino de Porta lathomo pro factura decem novem teysis et dimidia

1 *Lire*: ian[uensium].

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

muri | facti in clausuris dicti castris in quibus facti sunt duodecim merli corserie et una mueta per dictum | Iaqueminum in tachiam pro tanto sibi datam per dictum castellanum et ministravit sibi dictus Iaqueminus omnia necessaria pro predictis per instrumentum publicum dicti Iaquemini et recepta florenorum | predictorum factum VIII^a die mensis aprilis anno CCC^o XLII° per Iohannem Cristine de Hona notarium publicum, quod | reddit, et habet dictus murus duos pedes de grosso ut in dicto instrumento testificatur, XX flor. auri.

Libravit personis infrascriptis pro¹ Andrea de Cognino castellano Montis Alti pro edificio turris nove que fit ibidem | et pro aliis necessariis dicti castris Montisalti que dominus iuxit fieri ut per duo paria | litterarum domine comitisse predicte de mandato quorum prima fuit data apud Chamberiacum tercia die | mensis augusti anno Domini millesimo CCC^o XL° et alia data fuit apud Pontem Yndis die | XXIX^a mensis augusti anno eodem, quas reddit, et per litteram domini de mandato, datam | Chamberiaci die ultima mensis novembris anno Domini millesimo CCC^o XL°, quam reddit: et primo | libravit pro dicto castellano Martino de Pont Bosez de Campoporcherio pro solucione | viginti billonum de varnio de longo undecim pedum et uno pede latitudinis ut | de confessione dicti Martini continetur in quodam publico instrumento facto manu Arducionis | de Turre de Donacio notarii anno Domini millesimo CCC^o XL° primo inditione IX^a die XIII^a | mensis aprilis, quod reddit, et fuerunt ad opus castris Montisalti, XLV sol. asten.

Libravit, pro dicto castellano, Aymoneto Perreti pro raissamento dictorum² viginti | billonum de quibus fecit septem duodenas cum dimidia assiduum ad opus dicti castris | Montisalti ut per dictum instrumentum de testimonio continetur, quod reddit, LV sol asten.

Libravit pro dicto castellano Iacobo Cristine de Hona et Laurencio de Marona pro factura | duarum trabarum de brenga ad opus dicti castris | Montisalti de viginti quatuor pedibus | de longo uno et alio de decem octo pedibus de longo et de latitudine quolibet | ipsorum una³ pede et de grosso una espanna, ut de hiis continetur per publicum instrumentum | factum manu Ardutionis de Turre notarii sub anno Domini M^o CCC^o XL° primo inditione IX^a die | octava mensis iulii, quod reddit, inclusis quadraginta quatuor sol. pro charreagio dictarum trabarum, LII sol asten.

Libravit pro dicto castellano dicto Iacobo⁴ Cristine pro octo assidibus de longo decem pedibus et | de latitudine uno pede ad opus dicti castris Montisalti ut continetur per idem instrumentum, | quod reddit, VII sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Perrino Galberti pro sex duodenis chivronorum de vernyo ad opus | dicti castris Montisalti de longo duabus teysis cum dimidia ut continetur

---

1 *Les mots personis... infrascriptis pro sont ajoutés par une autre main dans l'interligne avec un rappel.*

2 *Le mot dictorum est répété.*

3 *Lire : uno.*

4 *Les mots dicto Iacobo sont ajoutés dans l'interligne.*

per idem instrumentum, | quod reddit, XXIII sol. asten.

Libravit pro dicto castellano¹ Symoni de Rovorey de Donacio pro octo duodenis assidum minus una asside | ad opus dicti castri Montisalti ut per idem instrumentum continetur, quod reddit, XLVI sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Aymoni de Eschallo et Petro Anrieti de Eschallo pro duodelcim trabis de rubeo brenque de decimocto pedibus de longo et de dimidio pede | et uno paulo cornuto de largitudine unius panne de grosso et fecerunt charreagium expensis ipsorum usque in castrum per publicum instrumentum dictorum Aymonis et Petri factum | per Iohannem Porterii notarium die XXIII^{or} mensis maii anno M^o CCC^o XL° primo de recepta, quod reddit, VIII lbr. II sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Montisalti Vullielmino nepoti Iohannis Cerdonis de Bardo pro vilginti duobus laonibus de anrolla ad opus dicti castri Montisalti ut continetur quod² | publico instrumento facto manu Iohannis de Campoporcherio notarii anno Domini millesimo CCC^o XL° primo die | ultima mensis iunii, quod reddit, XVI sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Ansermeto Dupioler de Campo Porcherio pro uno centenario scindularum ad opus dicti castri ut per dictum instrumentum, quod reddit, XVI sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Symoni de Rovorey de Donacio pro duobus trabibus emptis | ad opus dicti castri Montisalti de rubeo brenve de quinque teysis de longo et uno | pede de grosso ut per instrumentum publicum factum manu Iohannis Porterii de Bardo notarii publici | sub anno M^o CCC^o XLII°, die XVII^a mensis ianuarii, quod reddit, LX sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Borgesio de Chevrari de Bardo pro quatuor duodenis chilvrororum de tribus teysis de longo ad opus dicti castri ut continetur per idem | instrumentum, quod reddit, XXVIII sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Guillelmo nepoti Iohannerii de Bardo pro tribus duodenis | latarum de tribus teysis de longo ad opus dicti castri ut continetur per | instrumentum supra proxime redditum, XII sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Aymoneto de Eschallo et Petro Anrieti eiusdem | loci pro charreagio quatuor magnarum trabarum³ usque ad ripam Montisalti, XII sol. asten.

Libravit pro dicto castellano Iacobo Cheynola pro charreagio septem duodenarum et | duorum assidum, trium duodenarum latarum et trium duodenarum chivronorum usque ad | Montemaltum ad opus dicti castri ut continetur in quodam publico instrumento facto manu Arldutionis de Turre notarii sub anno Domini millesimo CCC^o XL° die XVII^a mensis novembris, | quod reddit, XXII sol. IIII den. asten.

Libravit pro dicto castellano dicto Iohanni Cheynola pro charreagio a loco de Vert usque | ad Montem Altum unius centenarii scindulorum, trium duodenarum assidum

---

1 *Les mots* pro dicto castellano *sont ajoutés dans l'interligne.*

2 *Lire* : in.

3 *Lire*: trabium.

cum tribus | assidibus et unius duodene chivronorum ad opus dicti castri Montisalti ut contilnetur in quodam publico instrumento facto manu Ardutionis de Turre notarii anno M° CCC° XLI° | XIII^a die mensis februarii, quod reddit, XI sol. asten.

Libraviv pro dicto castellano dicto Iohanni Cheynola pro charreagio sex duodenarum parvorum | chivronorum usque ad Montem Altum ad opus dicti castri ut continetur in quodam | publico instrumento facto manu Iohannis Porterii de Bardo anno M° CCC° XL° primo die XI^a mensis iulii, | quod reddit, IX sol. asten.

Libraviv¹ Villelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui debentur per annum | sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur sibi dicta | prebenda pro duobus annis integris finiendis VII^a die exclusive mensis iunii anno Domini M° CCC° XLII°, XIII lbr. vien. quorum viginti sex den. valent grossum.

...

Libraviv in emptione gallearum seu elmorum emptorum apud Mediolanum de ordinatione et | mandato domini pro ipsis servendis in garnisione castri Montisalti, incluso portagio de Mediolano | apud Montemaltum ubi sunt portati ad idem, per litteram dominorum Petri de Montegelato | militis et Georgii de Solerio iurisperiti de testimonio et mandato pro domino datam | die XI^a mensis decembris anno Domini millesimo CCC° XL° primo, quam reddit cum littera domini de | credencia dominorum Petri et Georgii predictorum, IX flor. auri de Florencia

...

Memorandum² quod Andreas de Cognino castellanus Montisalti confessus fuit habuisse a | dicto castellano Bardi totam fustam emptam a suprascriptis personis pro operibus Montisalti de quo supra particulatim fit mencio post libratam viginti flor. auri, et | de confessione et recepta constat per publicum instrumentum dicti Andree factum octava die mensis | iulii anno M° CCC° XL° primo et per litteram dicti Andree factam quarta die mensis decembris | eodem anno, quod et quam reddit. Et primo confessus fuit habuisse | per dictum instrumentum VII duodenas assidum; due assides quarum in parte sunt | de sex pedibus de longo et alia pars de septem pedibus; I centum scindulorum; | III duodenas assidum; III assides quarum octo asside erant de decem | pedibus de longo, relique de septem pedibus; VI duodenas parvorum chivrolnorum de duobus teysis cum dimidia de longo; IIII trabes de rubeo bregue | quarum tres sunt de viginti duobus pedibus de longo, unam de qualdraginta quatuor pedibus de longo et qualibet ipsarum de uno pede in latitudine et de uno espant in grosso; XII trabes, qualibet longitudinis decem | octo pedum et de dimidio pede cum uno paulo in latum et de uno espant | in grossum; et per dictam litteram: VII duodenas et sex assides, qualibet longitudinis undecim pedum; III duodenas latarum et IIII^{or} duodenas | chivronorum.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Librate.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Vide libratam | fuste

Libravit dicto Andree castellano Montisalti, qui de ipsis debet domino computare, | per eandem litteram dicti Andree de testimonio et recepta supra proxime redditam, | pro operibus Montisalti, II flor. auri de Florencia

Libravit dicto castellano Montisalti pro operibus supradictis, qui de ipsis debet domino | computare, per duo publica instrumenta dicti Andree castellani Montisalti, quorum unum | factum est anno Domini millesimo CCC° XL° primo die XXVII^a mensis octobris et continet duc[entos quatu]or viginti | florenos et aliud factum est anno Domini millesimo CCC° XLI° | die XV^a mensis februarii et continet quindecim florenos auri de recepta, que | reddit, II^c IIII^{xx} XV flor. auri de Florencia

...

Libravit¹ in stipendiis et salario sex clientum armatorum ferro et munitorum | balistis, videlicet Arducioni filii quondam Vullielmi Fabri, Bertolini de Veyrano, Iaquemini | Emete, dicti Coquat eius filii, Iaquemini de Vert et Iaquemeti de Arnaudo, | quos in munitione dicti castris Montisalti tramisit et steterunt ibidem per | quinquaginta tres dies finitos die XII^a mensis martii anno Domini M° CCC° XL° primo | et dedit cuilibet duos sol. et sex den. vien. quorum viginti sex den. valent unum grossum turon. per diem, per instrumentum publicum dictorum clientum et castellani² de testimonio | et recepta, quod reddit; et in stipendiis sex aliorum clientum armatorum | similibus arnesiis, videlicet Petri dicti Berlo, Iaquemini Emete, Coqueti eius filii, | Iaquemini de Vert, Iaquemeti de Arnaudo et Bertoloni de Veyrano, quos tramisit | et tenuit in dicta munitione castris Montisalti et steterunt ibidem a XII^a die | mensis marci anno M° CCC° XL° primo usque ad secundam diem mensis iunii inclusive | eodem anno, videlicet per quatuor viginti et duas dies, et dedit cuilibet viginti | den. vien. esperon. per diem per instrumentum publicum dictorum clientum de testimonio et | recepta, quod reddit, et in stipendiis trium gaytiarum, videlicet Iohannis dicti Grivat | de Bardo, Blanchardi de Ayma habitatoris Bardi et Perroneti filii quondam Laurenleti de Ruyna, quos posuit et tenuit munitione castris predicti Montisalti | a die XIX^a mensis ianuarii inclusive anno Domini millesimo CCC° XL° primo usque ad diem | terciam exclusive mensis iunii eodem anno, videlicet per sexties viginti³ et quindecim dies et | dedit cuilibet tresdecim den. vien. quorum viginti sex den. valent unum grossum | turon. per diem et noctem per instrumentum publicum dictarum gaytiarum de testimonio et | recepta etiam maioris salarii et per instrumentum publicum castellani predicti de testimonio munitionis predictae et stipendiorum ipsorum, que reddit, XLI lbr. vien. esperon. | et LXI lbr. XIII sol. IX den. vien. quorum XXVI den. | valent grossum

Libravit in stipendiis decem clientum missorum per ipsum, ut dicit, apud Yporrigiam | pro garnitione et custodia palatii domini Ypporrigie de mandato domine comitisse consortis | domini per litteram ipsius domine comitisse de mandato datam die lune XXIII^a mensis iulii anno | millesimo CCC° XL° primo, quam reddit, et steterunt

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Munitio Montis | Altis.*

2 *Les mots et castellani sont ajoutés dans l'interligne.*

3 *Le mot viginti est ajouté dans l'interligne.*

ibidem per duas dies et dedit cuilibet | clienti per diem viginti sex den. asten., XLIII sol. IIII den, asten.

Libravit in refectione cisiarum furnorum domini de Bardo et Donatio una vice in anno | M° CCC° XL° et alia vice in anno M° CCC° XL° primo quia propter corruptionem lapidum | dicte cisie confracte et destructe fuerunt per manum Bruneti de Campo Porcherio, | Iohanneti Fabri de Bardo et Petri de Ponte ut per instrumentum publicum dictorum Bruneti, Iohannis | et Petri de testimonio et recepta factum die XII^a mensis aprilis anno CCC° XLII°, | quod reddit, XVIII sol. asten.

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum tenet et tenuit ex ordinatione domini in garnisione castri | de Bardo centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti et allocatur sibi | per litteram domini de ordinatione dicti salarii et mandato allocandi datam Baugiaci die XIX^a | mensis aprilis anno M° CCC° XL°, quam ostendit et penes se retinet pro futuro tempore | ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo computat, videlicet pro uno | anno integro quadraginta sex septimanis et quinque diebus finitis prima die | exclusive mensis maii anno M° CCC° XL° secundo, CIIII^{XXIX} lbr. XVI sol. VIII den. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

XLV lbr. XII sol. VIII den. asten.

item XXXVI sol. IX den. monete cuius XX^{vi} den. valent grossum

item XII lbr. vien. cursibilium

item II^c XXXI lbr. IIII sol. den. vien. esperon.

item LXXIIII lbr. XIII sol. IX den. vien. quorum viginti sex den. valent gross.

turon.

item C XVII sol. IIII den. gross. turon.

et III^c XLVIII flor. auri de Florencia

40. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 6, 1342

Computus heredum domini Iohannis de Seduno militis, olim castellani | Bardi, de exitibus dicte castellanie a die prima inclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC° | XLII° usque ad diem XVI^{am} exclusive mensis augusti anno eodem, qua die Ansermetus condominus | de Chignino castellanus ibidem post ipsum dictum officium recepit, videlicet de quindecim septimanis | duabus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis² Petro | de Montegelato militibus³ et Guillelmo Boni auditorum computorum domini, per Petrum Monachi de | Chamberiaco clericum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

2 *Effacé*: Aymone de Chaland.

3 *Lire*: milite.

domini, redditusque per Petrum de Seduno eius fratrem die XXIII mensis | iunii anno Domini millesimo CCC° LVIII°.

...

Summa tocius recepte

...

XIV lbr. IIII sol. VIII den. astens.

XXXI lbr. XII sol. VIII den. vien. esperon.

et XI sol. VII den. ob. gross.

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et | quatuor gaytiis quos secum tenere debuit in garnissione | castris Bardis centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis | de quo computat, XXIX lbr. VIII sol. vien. esperon.

Summa salarii et librate

VI den. gross. turon.

XXIX lbr. VIII sol. vien. esperon. quorum XX^{ti} den. valent grossum

et III flor. boni ponderis

41. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 6, 1342-1343

Computus Ansermeti de Chignino dicti Cayot domicelli, castellani Bardis, de | redditibus et exitibus dicte castellanie a die XVI^a inclusive mensis augusti anno Domini millesimo CCC° XLII° | usque ad diem XIII^{am} exclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo CCC° XLIII°, videlicet de viginti una septilmanis tribus diebus, receptus apud Chamberiacum presentibus dominis Petro et Iohanne Marescalci, Guillelmo | Boni, receptus per Guiffredum Vechone de Chamberiaco | clericum domini. Et in sequenti computo computet per particulas per ordinationem domini.²

...

Summa tocius recepte

...

LXIII lbr. X den. asten. quorum viginti sex den. valent gross. turon.

item LXI lbr. XVI sol. I den. vien. ien. quorum viginti den. valent gross. turon.

item VI^{XX} XIX lbr. XIII sol. XI den. vien. esperon. quorum viginti den. similiter valent gross. turon.

et L flor. auri de Florencia

De quibus

In³ recopertura tectorum castris Bardis et reparacione canalium et murorum ubi

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

² La phrase receptus per Guiffredum... ordinationem domini est ajoutée à la fin du paragraphe par un rappel.

³ Dans la marge gauche du parchemin: Opera castris.

| sunt in quibusdam locis ubi destructa fuerunt; quatuor hominibus adducentibus arenam cuilibet duodecim den. asten.; in emptione trium sestartiorum | calcis quolibet duobus sol.; charreagio ipsius duobus sol.; in emptione ducentorum scindulorum precio triginta sol., unius milliarii et dimidii clavini | precio novem sol. novem den. et trium canalium precio sex sol. asten., LXI sol IX den. asten, inclusis octo sol. datis quatulor carpentariis laborantibus ad predicta¹

...

Libraviv Villedmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui delbentur per annum sex libre decem sol. vien. pro prebenda sua ut in | computo precedenti et allocatur sibi dicta prebenda pro sex mensibus | finiendis die XVI^a exclusive mensis februarii anno millesimo CCC^o XLIII°, LXV sol. vien. quorum XXⁱ sex² den. valent gross. turon.

...

Libraviv Iaquemino de Porta pro reficiendo camino ante portam, II sol. asten.

Libraviv³ Iohanni Cristine notario pro una mola empta ab eodem pro tanto ad opus | molendini domini de Bardo et tenetur dominus ibi molas ministrare, ut patet de | emptione dicte mole per instrumentum publicum dicti Iohannis Cristine de confessione relcepte pecunie et de confessione Boni Amici molendinarii dicti molendini | de recepta dicte mole et de mola veteri seu de precio ipsius debet computare in suo computo sequenti, quia nundum est vendita, ut dicit, X lbr. asten.⁴

Libraviv Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomar custodientibus claves burgi de Bardo | quibus dantur cuilibet ipsorum decem monete curs. per annum ut in com|puto precedenti et alocatur sibi pro dicto Iohanneto Fabro pro uno anno finiando | die III^a mensis marcii anno CCC^o XLIII° et pro dicto Iohanne de Pomar pro uno | anno finiando die prima mensis aprilis anno CCC^o XLIII°, XX sol. asten.

...

Libraviv⁵ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et | IIII^{or} gaytiis quos secum tenere debet in garnisione castri de Bardo centum | libras vien. esperon. prout capiebat predecessor suus et alocatur sibi dictum salarium | ad rationem superius pro rata temporis de quo computat per litteram domini de mandalto datam in Sancto Genisio die XVIII iulii anno CCC^o XLII°, quam ostendit | et penes se retinet pro futuro tempore, XLI lbr. IIII sol. II den. vien. esperon.

Uno quaterno papiri empto in computis, XV den. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

1 *Les mots* inclusis octo sol. datis quatulor carpentariis laborantibus ad predicta *sont ajoutés dans la marge gauche du parchemin avec un rappel.*

2 *Le mot* sex *est ajouté dans l'interligne.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Mola empta.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Vide molam veterem. *Une autre main a ajouté plus tard:* Computavit de precio dicte | mole in computo sequenti.

5 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

XXIII lbr. XV sol. IX den.¹ vien. quorum viginti sex asten. seu curs. quod idem est quorum viginti sex den. valent grossum
 item XLI lbr. IX sol. II den. vien. esperon. quorum viginti denarii valent grossum turon.
 et C flor. auri boni ponderis

42. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 6, 1343-1344

Computus Ansermeti de Chignino dicti Cayot domicelli, castellani | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a decima tertia die mensis ianuarii | inclusive anno Domini millesimo CCC° XLIII° usque ad undecimam diem mensis marci exclusive anno | Domini millesimo CCC° XLIII°, videlicet de uno anno integro octo septimanis, receptus apud Chamberiacum, | presentibus dominis Ludovico de Sabaudia domino Vuaudi et domino comite Gebennensi, per Iacobum | Regis de Chamberiaco clericum.

...

Summa tocius recepte

...

III^{XX} XI lbr. XVI sol. astens. quorum viginti sex denarii valent grossum
 II^C XVII lbr. III sol. II den. vian. esperon. quorum viginti den. valent grossum
 LXII lbr. IX sol. V den. ianinorum quorum viginti den. valent grossum
 item XLVII flor. auri de Florencia

De quibus

In² copertura tectorum castri Bardi tercentum cendolarum, qualibet longa | unius teissie, emptis³ pro recopertura tectorum dicti castri, quolibet centalario precio quindecim sol. asten. et implicatarum in tectis dicti | castri recoperiendis; uno milliario grossorum clavinorum cum dimidio | empto ad idem, quindecim sol. asten.; decem octo magnis | crochiis ferri de uno pede longitudinis emptis novem sol. et implicatis ibidem ad retinendum tecta dicti castri propter boreas; tribus trabis grossis de mellezo de tribus tesiis de longitudine | emptis et implicatis supra portam in turri dicti castri quia alii trabes | qui ibidem erant pudrifate erant (*sic*), novem sol.; tribus duoldenis latarum emptarum octo sol. asten. et implicatis ad recoperiendum capellam Sancti Michaelis infra dictum castrum, que capella erat quasi decoperta omnino; quinque sol. datis in emptione | unius canalis empte et implicate in dicta capella et habet quinque | tesias de longitudine; sex carpentatoribus quasi per unam | diem ad omnia predicta laborantibus tecta,⁴ trabes supra dictam | portam facientibus et implicantibus ac recoperientibus, capiente | quolibet carpentatore duos sol. sex den. per diem ut in particullis | examinatis et penes ipsum remanentibus, CVI sol. asten.

1 Les mots XV sol. IX den. sont ajoutés dans l'interligne.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

3 Lire: emptarum.

4 Effacé: ponent.

...

Libravit Vullelmeto de Porta porterio porte inferioris castri | Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi vian. pro prebenda | sua ut in computo precedenti et allocatur sibi dicta prebenda | pro uno anno | integro viginti tribus diebus finitis die XVI^a mensis marcii | exclusive anno CCC^o XLIII° et allocatur sibi ad rationem ipsius prebende | pro dicto anno et viginti tribus diebus finitis ut supra, VI lbr. XVIII sol. vian.¹ asten.

...

Libravit Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomar custodientibus claves | burgi de Bardo quibus dantur cuilibet ipsorum decem solidi vian. curs. | per annum ut in computo precedenti et allocatur sibi pro dicto Iohanneto Fabro | pro uno anno integro finito die III^a mensis marcii exclusive | anno CCC^o XLIII° et pro dicto Iohanne de Pomar pro uno anno in integro finiendo die prima mensis aprilis exclusive anno eodem XLIII°, XX sol. asten.

...

Libravit in quadam bellina seu pillerit² de novo facta in villa seu | foro Bardi pro malefactoribus ad hoc sentenciatis, ponenda | fusta empta ad idem incluso salario quatuor carpentatorum | casi³ per unam diem ad idem laborancium, XXX sol. asten.

...

Libravit magistro Adiczoni Fabro⁴ faciendi | de novo unum turnum grossum pro balistis domini tendendis | in castro predicto Bardi, si casus obtineret, quia non erat ibi | turnus, et fuit sibi datum in tachiam pro tanto, XVIII den. gross. turon.

Libravit eidem magistro Adiczono reficienti et reaptanti | balistas domini ibidem per sex dies et debet sibi unum den. | grossum turon., incluso sibo,⁵ et fecit ibi cordas novas, VI den. gross. turon.

...

Libravit in stipendiis quinque clientum ferri armatorum quos de | mandato Lanceloti de Castellione ballivi Vallis Auguste tenuit | in garnisione castri Montis Alti per novem dies inceptos die XXV^a | mensis iunii inclusive anno CCCXLIII^o post obitum domini per litteram | dicti ballivi de mandato datam Auguste die XXIII^a mensis iunii anno | CCC^o XLIII° et per instrumentum publicum dictorum clientum de testimonio et recepta, | quod et quam reddit, et allocatur sibi pro quolibet dictorum clientum duo | solidi asten. per diem, licet in instrumento predicto contineatur, quod dicti | clientes confitentur se habuisse pro qualibet die a dicto castellano | unum grossum turon. pro stipendiis ipsorum, IIII lbr. X sol. vian. asten.

---

1 *Lire*: vien.

2 *Lire*: berlina seu pilerio.

3 *Lire*: quasi.

4 *Effacé*: pro uno turno.

5 *Lire*: cibo.

Libravit in stipendiis quinque clientum quos tenuit in garnisione dicti castri Montis Alti per triginta dies inceptos die | quinta die (*sic*) mensis iulii anno CCCXLIII° et finitos quinta die | mensis augusti anno eodem exclusive, per litteram domini Bartholomei Taberne | iudicis Sabaudie et dicti ballivi Auguste de mandato, datam VII^a | die mensis iulii anno CCC° XLIII° et per instrumentum publicum dictorum clientum | de recepta, quam et quod reddit, et allocantur sibi pro quolibet dictorum clientum | duo solidi asten. per diem, XV lbr. asten.

Libravit in stipendiis duorum clientum quos tenuit in garnisione dicti castri Montis Alti per XXVI dies inceptos die VI^a | mensis iulii anno CCCXLIII° ultra garnisionem supra dictam et dedit | cuilibet ipsorum sex den. per diem et Andreas de Cognino castellanus | dicti loci Montis Alti clientibus predictis cibum ministravit qui | dicto castellano debet allocari, XXVI sol. asten.

Libravit in prandio triginta clientum ferri armatorum quos | dictus castellanus Bardi mandavit apud Montem Altum ad faciendum | fortem Andream de Cognino castellanum dicti loci ad faciendam executionem | Robergonis qui ibidem fuit suspensus propter proditionem quam | facere proponebat de dicto castro Montis Alti, XV sol. asten.

Libravit in stipendiis quatuor clientum ferro armatorum quos | secum tenuit in garnisione castri Bardi per novem dies | post obitum domini comitis Aymonis quondam ultra garnisionem ibidem | tenere statutam et teneri consuetam et allocatur sibi pro quolibet dictorum | clientum¹ sexdecim den. asten. per diem, XLVIII sol. asten.

...

Libravit² sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo | clientibus et quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisione castri de Bardo centum lbr. vien. esperon. | prout capiebat predecessor suus et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro rata temporis de quo computat, | per litteram domini de mandato ostensam in computo precedenti, CXV lbr. VII sol. VIII den. ob. vien. esperon.

Summa librate et salarii

XLIX lbr. IIII den. asten. quorum viginti sex den. valent grossum

C XVIII lbr. X den. ob. vien. esperon. quorum viginti valent grossum

VII lbr. IX sol. VII den. grossorum turon.

et II^C XV flor. auri

43. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 7, 1344-1345

Computus Ansermeti de Chignino dicti Cayout domicelli, castellani [Bardi], | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XI^a inclusive mensis marcii anno Domini millesimo CCC° X[LIIII°] | usque ad octavam diem exclusive mensis aprilis anno

1 *Effacé* : duo.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

Domini M^o CCC^o XL° quinto, videlicet de uno anno [integrò] | et quatuor septimanis, receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Petro Marescalci milite | et Petro Bonivardi, per Romanetum Barberii de Chamberiaco clericum.

...

Summa tocius recepte

...

LXI lbr. XVI sol. I den. ianuen.

item C VII lbr. XIII sol. XI den. ob. asten.

item C LXVIII lbr. V sol. II den. vien. esperon.

item III den. gross. turon.

et XXXIII flor. auri de Florencia

De quibus

In¹ recopertura tectorum castri pro parte, in emptione ducentorum et | quinquaginta cendulorum, qualibet longitudine unius teyse, emptis pro recopertura dicti castri in pluribus locis² ubi decopertum erat, quolibet | centario³ precio quindecim sol. asten.; duorum milliariorum grossorum clavinorum | emptorum ad idem, precio duodecim sol. sex den. asten.; duarum duoldenarum magnarum tachiarum ferri qualibet longitudine dimidii pedis et | trium digitorum, precio trium sol. asten., implicatas in porta Traverseria | dicti castri; in stipendiis duorum carpentatorum recoperencium dicta tecta let preparancium dictam portam Traverseriam et vacaverunt circa predicta per quatuor dies, capiencium quilibet per diem duos solidi astan.,⁴ LXIX sol. astan.

...

Libravit Vullelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui | debentur per annum sex libre decem solidi vien. pro prebenda sua ut in | computo precedenti et allocatur sibi dicta prebenda pro uno anno | integro finito die XVI^a mensis marcii anno CCC^o XL° quinto, VI lbr. X sol. vien. asten.

...

Libravit Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomar custodientibus claves burgi | de Bardo quibus dantur cuilibet decem solidi vien. cursibilium per annum ut | in computo precedenti et allocatur sibi pro dicto Iohanneto Fabri pro uno | anno integro finito die III^a mensis marcii exclusive anno CCC^o XLV° et pro | dicto Iohanne de Pomar pro uno anno integro finito die prima mensis aprilis | exclusive anno eodem CCC^o XL° quinto, XX sol. asten.

...

In reffecione sisiarum furnorum de Bardo et de Donacio quia propter confractionem lapidum dicte sisie dirupte fuerant pro viginti duobus solidis | asten., inclusis septem sol. datis in emptione duarum panium emptarum | pro tanto et implicatarum in tecto⁵

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

2 *Effacé: in.*

3 *Lire: centanario.*

4 *Lire: asten.*

5 *Le mot tecto est ajouté dans l'interligne.*

domus furni domini de Donacio, qualibet longitudine | trium teysiarum cum dimidia, inclusis eciam decem octo den. datis in emptione | unius canalis pro dicto tecto, item inclusis sexdecim den. datis in uno | fayssio riortarum empto pro ferrandis scindulis infrascriptis in dicto tecto, | item inclusis decem octo sol. novem den. datis in emptione unius cenltenarii cum uno quarterono scindulorum magnorum unius teyse de longo | implicatorum in coperiendo dicto tecto, item inclusis quatuor sol. octo | den. datis quatuor hominibus carpentatoribus recoperientibus dictum tectum quasi per unam | diem, capiente quolibet quatuordecim den., inclusis eciam quatuor sol. octo den. | datis in emptione lapidum pro furno predicto Donacii, item inclusis tribus | sol. datis hominibus apportantibus dictos lapides in furno, et inclusis | novem sol. datis in stipendiis sex magistrorum reaptantium celum dicti furni | quasi per unam diem, ut in particulis, LXXI sol. XI den. asten.

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet in garnisione dicti | castris de Bardo centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti et² | prout capiebat predecessor suus et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro rata temporis de quo computat, C VII lbr. XIII sol. X den. vien. esperon.

In reffecione itineris³ inter Bardum et Donacium per longitudinem circa | viginti quinque teysarum quod erat destructum et impletum grossis | lapidibus et ruyna montis superioris, in stipendiis duorum magistrorum et novem laborerorum secum tollencium lapides predictos et | applanancium iter et minancium ab inferiori parte ad retinendum terram et largiandum iter circa que vacaverunt per unam | diem et dedit cuilibet magistro duos solidos et cuilibet laborario | quatuordecim den. per diem, XIII sol. VI den. asten.

Summa expense, salarii et librate

C IX lbr. I sol. III den. vien. esperon.

item X lbr. vien. ad XX^{ti} den. pro grosso turon.

item XXIII lbr. VIII sol. V den. asten.

et IIII^C flor. auri boni ponderis

44. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 7, 1345-1346

Computus Ansermeti de Chignino dicti Cayont domicelli, [castellani] | Bardi, de redditibus et exitibus dicte castellanie a die VIII^a mensis aprilis inclusive [anno] | Domini millesimo CCC^o XL° quinto usque ad diem XI^{am} exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo [CCC^o] | XL° sexto, videlicet de uno anno integro et tribus diebus,

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

2 *Les mots ut in computo precedenti et sont ajoutés dans l'interligne.*

3 *Lire: itineris.*

receptus apud Chamberiacum, presentibus | domino Petro Marescalci, Guillelmo Boni, Petro Bonivardi, per Romanetum Barberii de Chamberiaco [clericum] | domini.

...

Summa tocius recepte

...

VII^{XX} XV lbr. X sol. IX den. vien. esperon.

item VII^{XX} II lbr. XVIII sol. XI den. astens.

item LXI lbr. I sol. I den. vien. ian.

item IIII den. gross. turon.

et XV flor. auri boni ponderis

De quibus

In¹ recoperiendis tectis castri Bardi in pluribus locis ubi deco|perta erant, in emptione centum et quinquaginta scindulorum, | qualibet² longitudine unius teyse, implicatorum et positorum ad idem et costitit centenarium quindecim sol. asten.; trium centenariorum clavinatorum | grossorum emptorum ad idem, precio trium sol. asten.; in emptione trium | trabium, qualibet longitudine trium teysarum positarum in quodam loco dicti castri | dicto Infernot ad sustinendum traveysonem, precio septem sol.; in | una canale posita in tectis castri predicti in quodam loco ubi necessaria erat, | empta precio septem sol.; in una alia trabe posita in | stabulo dicto Saler iuxta castrum ad sustinendum trabes traveysone superiloris, empta precio deceseptem sol. asten. et est dicta trabis longiltudinis circa sex teysarum cum dimidia; in stipendiis unius car|pentatoris et duorum hominum manuoperariorum secum operancium et facencium | predicta opera vacancium ad idem per unam diem, capiente dicto carpentatore | duos sol. asten. et quolibet manuoperario duodecim den. ut in particulis, LX sol. VI den. asten.

...

Libravit Vullelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui | debentur per annum sex lbr. decem sol. vien. pro prebenda sua ut in | computo precedenti et allocatur sibi pro uno anno integro finito | die XVI^a mensis marcii anno CCC^o XL° sexto, VI lbr. X sol. vien. asten.

...

Libravit Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomar custodientibus claves burgi | Bardi quibus dantur cuilibet decem sol. vien. curs. per annum ut in | computo precedenti et allocatur sibi pro dicto Iohanneto Fabro pro uno anno integro finito die III^a mensis marcii exclusive anno CCC^o XLVI° et pro dicto | Iohanne de Pomar pro uno anno | integro finito die prima mensis aprilis | exclusive anno eodem CCC^o XLVI°, XX sol. asten.

...

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: quolibet.

In¹ reffecione de novo tocius edificii fuste² furni domini de Bardo quod | propter vetustatem et putritudinem fuste veteris omnino diructum et fractum | erat, in emptione unius centenarii cum dimidio et quarto unius centenarii³ scindulorum, quolibet longitudine | unius teyse emptorum, quolibet centenario pro quindecim sol. asten.; in | emptione duarum canalium ad idem, qualibet longitudine trium teysarum precio | quatuordecim sol. asten.; unius duodene chivronorum emptorum ad | idem pro octo sol.; unius duodene latarum ad idem implicatarum, | emptarum precio quinque sol.; duarum pannarum emptarum ad idem, qualibet | longitudine quatuor teysarum et dimidie, pro quinque sol.; in emptione riorltorum pro sarrandis et ligandis latis, chivronis et scindulis predictis, precio | sex den., inclusis tresdecim solidis quos solvit in lapidibus pro | dicto furno sisiando seu pro reficienda sisia dicti furni, incluso charrelagio usque ad dictum furnum Bardi et incluso locagio trium hominum | vacancium et operancium circa reffecione dictorum edificii et sisie dicti furni | per duas dies, capientes quilibet per diem duodecim den. asten. ut in particulis, quas ostendit, LXXIX sol. asten.

In furno domini de Donatio, videlicet domificio ipsius furni de novo | omnino faciendo, quod propter incendium ex causa omnino combustum et destructum fuerat in vigilia Ascensionis Domini anno CCC° XL° quinto quando ignis | fuit apud Donacium, in emptione unius centenarii et unius quarteronis | scindulorum ad idem implicatorum, precio decemocto sol. novem den. asten.; | sex chivronorum emptorum et implicatorum ad idem, precio trium sol. | novem den.; in duabus canalibus emptis et positis in tecto dicti | furni, qualibet longitudine quinque teysarum cum dimidia, pro undecim sol.; in | una panna empta ad idem pro tribus sol. sex den.; in riortis emptis | et implicatis ad idem pro octo den., inclusis sex sol. datis sex | operariis operantibus circa predicta per unam diem, ut in particulis visis et | diligenter examinatis, inclusis eciam quinque sol. et sex den., quos sollvit in reffecione medietatis sisie dicti furni, inclusis emptione et portagio lapidum ad idem, XLIX sol. II den. asten.

...
 Libravit in stipendiis ipsius castellani et duorum sociorum secum cum armis | et trium clientum armatorum pro sexdecim diebus inceptis die XIII^a | mensis ianuarii anno millesimo CCC° XL° sexto quibus de mandato Lancelloti de Castellione bayllivi Vallis Auguste fuerunt et steterunt cum dicto | bayllivo et domino de Intramontibus apud Yporrigiam ad inquirendum et pulniendum super maleficio fieri proposito, ut dicebatur, super prodicionem | civitatis Yporrigie de quo inculpabantur Bertholomeus Tayllifer qui se propter hoc absentavit a loco et fuit sentenciatum contra | ipsum quod decapitaretur per litteram dicti bayllivi de testimonio datam Yporrigie | ultima die ianuarii anno | CCC° XL° sexto, quam reddit cum littera domini de mandato ad idem,⁴ X sol. VIII den. gross. turon.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera furnorum.*

2 *Le mot fuste est ajouté dans l'interligne.*

3 *Les mots cum dimidio... centenarii sont ajoutés dans l'interligne.*

4 *Les mots cum littera... ad idem sont ajoutés dans l'interligne.*

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum debet tenere in garnisione | dicti castri de Bardo centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti | et allocatur sibi ad rationem dicti salarii pro uno anno integro | finito VIII^a die exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o XL° sexto, C lbr. vien. esperon.

...
 Summa expense, librate et salarii cum arragio
 XXVI lbr. I sol. VIII den. asten.
 item C XV lbr. XII sol. VI den. vien. esperon.
 item C lbr. imperialium
 item X lbr. XVII sol. X den. ob. grossorum turon.
 et VII flor. auri boni ponderis

45. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 7, 1346

Computus Ansermeti de Chignino dicti Cayout, castellani Bardi, de exitibus dicte | castellanie a die XI^a inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o XL° sexto usque ad diem sextum | exclusive mensis iunii anno eodem, videlicet de octo septimanis, receptus apud Chamberiacum de mandato | domini et dominorum eius tutorum, presentibus Guillelmo Boni et Petro Bonivardi, per Romanetum Barberii de Chamberiaco | clericum domini, et computat eciam de arragiis computi precedentis.

...
 Summa tocius recepte huius computi
 XL sol. vien. esperon.
 item VII^{XX} III lbr. XV sol. VI den. asten.
 et V flor. auri.

De quibus
 Libravit² sibi ipsi in quibus dominus sibi tenebatur pro remanencia sui³ | computi precedentis, XLII sol. III den. et quartum unius den. gross. turon.

Libravit⁴ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum debet tenere in garnisione dicti castri | de Bardo centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti et alloquatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis de quo computat, XV lbr. VII sol. VIII den. vien. esperon.

...
 Summa salarii et librate

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Arragium.*

3 *Le mot sui est répété.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

XV lbr. VII sol. VIII den. vien. esperon.
 item XLII sol. IIII den. et quartum unius den. gross. turon.
 et IIII^C flor. auri boni ponderis

46. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 7, 1346-1347

Computus domini Iohannis condomini de Duynt militis, castellani Bardi, de | redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XXVI^a mensis iunii inclusive¹ anno Domini M^o CCC^o XL° sexto usque ad VIII^{am} | diem exclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC^o XL° septimo, videlicet de quadraginta quinque septimanis et quatuor | diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus Guillelmo Boni et Petro Bonivardi auditoribus computorum | domini, per Romanetum Barberii² de Chamberiaco clericum | domini. Et est sciendum quod Ansermus Cayodi de Chignino castellanus | ante ipsum debet computare de exitibus dicte castellanie a die VI^a inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo CCC^o XL° sexto usque ad diem XXVI^{am} mensis eiusdem³ iunii anno eodem.⁴

...

Summa tocius recepte

...

VIII^{XX} IIII lbr. IIII sol. IIII den. vien. esperon.

item LXI lbr. I sol. I den. ianuen.

item LXVIII lbr. XVI sol. XI den. asten.

item VIII den. gross. turon.

et XVII flor. auri boni ponderis

De quibus

...

Libravit Vullelmeto de Porta porterio porte inferioris castri Bardi cui debentur | per annum sex lbr. decem sol. vien. pro prebenda sua ut in computo precedenti et alloquatur sibi pro uno anno integro finito die XVI^a mensis marcii anno CCC^o XLVII°, VI lbr. X sol. vien. asten.

...

Libravit Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomar custodientibus claves burgi Bardi | quibus dantur cuilibet decem sol. vien. cursibillum per annum ut in computo | precedenti et alloquatur sibi pro dicto Iohanneto Fabro pro uno anno integro finito die | III^a mensis marcii anno CCC^o XLVII° exclusive et pro dicto Iohanne de Pomar pro uno anno | integro finito die prima mensis aprilis exclusive eodem anno, XX sol. asten.

...

1 *Le mot inclusive est ajouté dans l'interligne.*

2 *Le nom Barberii est ajouté dans l'interligne.*

3 *Le mot eiusdem est ajouté dans l'interligne.*

4 *Ce compte de Ansermus Cayodi de Chignino manque.*

Libravit¹ Iaquemino Porterio de Bardo pro factura duarum fenestrarum in magna | turri castri predictis² et reffecione choudinarum charforii et pro factura hostiorum | fusteorum fenestrarum predictarum et duorum aliorum factorum, unum in latrina turris | predicte et aliud in somitate³ graduum eiusdem turris, per instrumentum publicum | dicti Iaquemini de testimonio et recepta in tachiam pro tanto, quod reddit, LX sol. asten.

Libravit in recopertura tecti turris predicte in pluribus locis ubi propter | ventum erat destructum et in emptione scindulorum et clavini ad idem, | ut in particulis, VII sol. asten. | et II den. gross. turon.

In emptione unius sarrayllie cum clavi pro magna porta castri et pro | reffecione esparrarum ipsius porte, VIII sol. asten.

In emptione unius canalis longitudinis sex teysarum posite in tecto | turris predicte quia precedens fuit vetustate destructa, VI sol. asten.

In emptione viginti quinque librarum ferri fabricatarum diversis ferramentis pro fenestris | hostiis et chiminata dicte turris, inclusa fabricatura, XI sol. III den. asten.

...

In emptione decem sestariorum calcis que fuerunt implicata in dictis operibus | dicte turris, XX sol. asten.

...

Libravit⁴ sibi ipsi capienti de salario per annum pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum debet tenere in garnisone dicti castri de Bardo | centum lbr. vien. esperon. ut in computo precedenti capiebat castellanus ante ipsum | per litteram domini de convencione et mandato, datam die V^a mensis marcii anno | Domini millesimo CCC^o XL sexto, quem ostendit et pene se retinet | et allocatur sibi ad rationem dicti salarii pro rata temporis de quo computat, IIII^{XX} VI lbr. XI sol. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii et librate
 IIII^{XX} XII lbr. I sol. XI den. vien. esperon.
 item XXIII lbr. III sol. III den. asten.
 item VII lbr. XIX sol. III den. ob. gross. turon.
 et II^C flor. auri boni ponderis

47. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 7, 1347

Computus domini Iohannis condomini de Duyn, olim castellani Bardi, | de exitibus dicte castellanie a die VIII^a inclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC^o

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire* : predicti.

3 *Lire* : summitate.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

XLVII° | usque ad vicesimam diem exclusive mensis augusti anno eodem, videlicet de quatuordecim | septimanis sex diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Petro de Monte Gellato et Guillelmo Boni familiaribus domini, die XIX^a mensis iulii anno Domini M° CCC° LIX° per | Guiffredum Vechone de Chamberiaco clericum domini et redditus per Bertetum de | Diexya eius procuratorem fidem faciens¹ de procuratorio per instrumentum publicum factum | per Iaquemetum Prebiteri de Duyn die XVII^a iulii anno predicto, quod ostendit.

...

Summa tocius recepte huius computi

XIX lbr. XIX sol. vien. esperon.

et XLI lbr. VIII sol. X den. asten.

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi capienti de salario per annum pro | se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum | tenere debuit in garnisone castris de Bardo centum | lbr. vien. esperonatorum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis | de quo computat, XXVIII lbr. XI sol. II den. vien. esperon.

Summa salarii et librate

VI flor. parvi ponderis

XXVIII lbr. XI sol. II den. vien. esperon.

48. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 8, 1347-1350

Computus nobilis viri domini Theobaldi de Castellione militis cumdomini | Asperimontis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XV^a mensis decembris | inclusive anno Domini millesimo CCC° XLVII° usque ad diem XXVIII^{am} mensis iunii exclusive anno Domini millesimo CCC° | quinquagesimo, videlicet de duobus annis integris et viginti octo septimanis, receptus apud Chamberiacum existente | domino ibidem, presentibus domino Petro de Montegelato, Guillelmo Boni et Petro Bonivardi per Vivianum | Veteris de Chamberiaco. Et est sciendum quod dominus Iohannes cumdominus de Duygno d[ebet compu]tare domino de | exitibus dicte castellanie de quatuordecim septimanis et sex diebus, inceptis die VIII^a mensis maii inclusive | anno Domini M° CCC° XLVII° et finitis die XX^a mensis augusti exclusive anno eodem. Item Ansermus Cayoudi | de Chignino olim castellanus ibidem debet computare de exitibus dicte castellanie a die VI^a inclusive mensis | iunii anno Domini M° CCC° XLVI° usque ad diem XXVI^{am} mensis iunii eodem anno.³

...

Summa tocius recepte

1 *Lire*: facientem.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *Ces deux comptes font défaut*.

...

III^C IX lbr. VI sol. I den. ob. vien. esperon.

item VI^{XX} lbr. II sol. II den. ianuen.

item LXVII lbr. XIII sol. VI den. asten.

item VIII den. gross. turon.

item VI^{XX} XVIII flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit¹ pro tectis castri Bardi recoperiendis quingentis scindulorum | grossorum² longitudinis quolibet unius teyse emptis pro tanto | et implicatis ibidem, C sol. vien. esperon. boni <ponderis>

Libravit pro uno milliaro et dimidio clavini empto pro tanto et implicato ibidem, XV sol. vien. esperon. predictorum

Libravit in emptione decemocto duodenarum postium, empta qualibet | duodena sex solidos vien. et implicatarum in tribus portis castri | de novo refectis et in tornello castri in summitate infra muros ubi iacebant clientes et gaytie, C VIII sol. vien. predictorum

Libravit³ in emptione unius magni granerii de fusta posito in | dicto castro ad reponendum et conservandum blada domini et arnesia | et alia necessaria domini ibidem, incluso charreagio, et alloquatur | presens librata et alie sequentes per litteram domini Camere commissarii specialis | et vices gerentis pro domino in bayllia Vallis Auguste, de qua commissione | fidem fecit per copiam littere domini mandavitque idem dominus Camere nomine | domini dicto castellano ut castrum Bardi muniat furno, molendino, | balistis, carellis, spinguellis, garrotis, scutis, platis | et aliis arnesis et necessariis aliis in dicto castro, ut per litteram | ipsius domini Camere predictam datam Donacii die XVI mensis decembris | anno Domini MCCCXLVII^o, quam reddit, XII lbr. vien. esperon. predictorum

Libravit⁴ in emptione unius parii de mantues seu bugiarum pro fusina | seu fabrica de novo facta in castro ad fabricandum si opus esset, | quinque pariiis tovaillarum ferri, quinque martellis ferreis, | una cornuta ferri, uno bachatz emptis ad idem et positis | in dicto castro, inclusa copertura dicte fusine et copertura furni | ibidem infra existentis et una incude grosso ferreo et calibis empto | ad idem, X lbr. vien. esperon. predictorum | item VIII flor. auri boni ponderis

Libravit⁵ pro uno molendino de novo facto in dicto castro⁶ quod volvitur | cum equo, ferramenta necessaria empta ad idem a dicto Galet fabro | et ibidem in dicto molendino implicata, incluso omagio ipsius ferramente, C sol. vien. esperon. predictorum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Effacé*: empt.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide instrumentum | rerum emptarum ad provsionem | et munitionem castri.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Emptio fabricae.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Molendinum.

6 *Effacé*: ad equo.

Libraviv quinque hominibus fustam necessariam in dicto molendino in nemore | hospitalis Sancti Iohannis scindentibus et facientibus preparantibusque et | eam infra castrum ducentibus vacantibus ad idem quilibet per quinque | dies, capientes quilibet duos solidos vien. predictorum per diem, L sol. vien. esperon. predictorum

Libraviv magistro Vullelmodo car|pentatori domini¹ et eius socio seu valletto | dictam fustam preparantibus et dictum molendinum de eadem facientibus et perficientibus, | vacantibus ad idem per duodecim dies, capiente dicto magistro duos den. | gross. turon. et dicto valletto suo unum den. et obolum gross. turon. per diem, III sol. VI den. gross. turon.

Libraviv pro factura tecti dicti molendini in fabrica | ut in particulis examinatis, quas reddit, | C sol. vien. predictorum²

Libraviv in emptione duarum molarum brunarum emptarum pro dicto molendino | et in eodem positarum et implicatarum, incluso charreagio, IIII flor. auri boni ponderis

Libraviv in emptione novem serarum ferrearum cum clavibus³ de novo factarum et emptarum a Galleto | fabro habitatore Bardi positisque in portis dicti castri ob metum guerre, | videlicet una in porta inferiori dicti castri, alia in porta ultra pontem | levatorium, tres in prima porta castri predicti, una in porta Tralverseria in medio castri, in porta de doniono duabus cum | duabus catenis ferreis et in porta magne turris una, inclusa | quadam quantitate magna tachiarum ferri emptarum ab eodem Galleto pro | ferrando et duplicando tres ex dictis portibus⁴ castri predicti et incluso | labore dicti fabri predicti implicantis, VIII lbr. vien. predictorum

...
Libraviv ad expensas⁵ magistri Iohannis de Bret de Sancto Germano et Petri eius filii et eorum valleti⁶ | qui in castro Bardi fecerunt tres espinguellas et steterunt | ibidem a die XVI^a inclusive mensis octobris anno CCCXLVIII^o usque | ad diem nonam exclusive mensis maii sequentis anno CCCXLIX^o, videlicet | per ducentos et quinque dies, expensis et victualibus dicti castellani ut | per instrumentum ditorum magistri et eius filii de testimonio factum manu Iohannis Cristine | de Hona notarii, quod reddit, et alloquantur sibi per expensas cuiuslibet | ditorum patris et filii unus denarius grossus turonensis per diem et pro dicto valletto | dimidius grossus turon. per diem et magis solito propter caristiam temporis | que tunc erat ibidem, XLII sol. VIII den. ob. gross. turon.

Libraviv eisdem magistro et filio pro suo salario per tempus per quod steterunt ad faciendum dictas espinguellas per litteram domini de mandato | datam Chamberiaci

1 *Le mot domini est ajouté dans l'interligne.*

2 *Cette phrase est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

3 *Les mots ferrearum cum clavibus sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Lire: portis.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Espingelle. Les mots ad expensas sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel.*

6 *Les mots et eorum valleti sont ajoutés dans la marge droite du parchemin.*

die XVI mensis aprilis anno CCCXLIX^o, quam reddit, et | per instrumentum ipsorum de recepta supra proxime redditum, XX flor. auri parvi ponderis

Libravit Iaquemino dicto de Porta et Ardiczono dicto Soflet de Bardo | carpentatoribus laborantibus ad faciendum dictas espinguellas | quilibet per decem novem dies et capiente quilobet unum den. et obolum gross. | turon. per diem ut per instrumentum dicti magistri de testimonio supra proxime redditum, IIII sol. IX den. gross. turon.

Libravit in emptione fuste necessarie pro dictis espinguellis faciendis, L sol. vien. esperon. boni <ponderis>

Libravit duobus rayssiatoribus reyssiantibus dictam fustam necessariam | pro dictis espinguellis in tachiam pro tanto, ut per testimonium dicti | magistri contentum in dicto instrumento supra proxime redditum¹, XIX sol. VI den. vien. esperon. predictorum

Libravit magistro Iacobo Fabro de Arnaudo pro emptione trecentum et | quindecim librarum ferri et trium lannorum calibis implicatarum | in dictis espinguellis ut per instrumentum dicti magistri de testimonio | supra redditum, et remanent dicte espinguelle perfecte in instaurum in castro, IX lbr. XII sol. vien. esperon.²

Libravit in emptione sex quintalium cordarum de pilo pro espinguellis, quolibet quintali sex flor., XVIII flor. auri boni ponderis

Libravit in emptione unius quintalis fili ad faciendum cordas dictarum espinguellarum, III sol. X den. gross. turon.

Libravit³ in emptione quatercentum garrotorum munitorum pro espinguellis, | empto quolibet centenario septem flor. auri boni ponderis, et remanent in instaurum, XVI flor. auri boni ponderis

Libravit in emptione sex centum carellorum ad turnum, empto quolibet centenario | quatuor flor. auri boni ponderis, et remanent in instaurum in castro, XVI flor. auri boni ponderis⁴

Libravit in emptione unius milliarii carellorum ad duos pedes et remanent | in castro in instaurum, XII flor. auri boni ponderis

Libravit in emptione decem pariorum platarum emptarum pro garnitione dicti castris, quolibet pari tres flor. auri boni ponderis et | remanent ibidem in instaurum,⁵ XXX flor. auri boni ponderis⁶

Libravit in emptione decem bacinetorum obergiatorum⁷ maillia et | remanent

1 Lire: reddito.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Vide instaurum | espinguellarum.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Garroti et carelli.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Vide instaurum | carelli.

5 Dans la marge gauche du parchemin: Vide instaurum | platarum.

6 Suit un paragraphe barré: Libravit in emptione quatuor pariorum faudarum et mangiarum | mayllie pro garnitione dicti castris et remanent ibidem in instaurum, XVI flor. auri boni ponderis.

7 Lire: bacinetorum obergiatorum.

ibidem in instaurum,¹ XX flor. auri boni ponderis²

Libravit³ pro furno domini de Bardo reaptando et reparando in anno | CCCXLVIII° in locis necessariis, XXVIII sol. vien. esperon. predictorum

Libravit Iohanni de Eschello ipsum furnum reaptanti et reparanti | in locis necessariis in anno CCCXLIX° in tachia pro tanto, XXV sol. vien. esperon. predictorum

Libravit⁴ in emptione duarum molarum emptarum apud Sanctum Marcellum et positarum in molendino domini de Hona, incluso charreagio, XII flor. auri boni ponderis

...

Libravit liberis Villedmeti de Porta porteriis porte inferioris castri | Bardi quibus debentur per annum ex successione patris sui | sex libre decem solidi vien. asten. pro prebenda sua ut in computo precedenti et | alloquatur sibi pro triginta quinque septimanis tribus diebus finitis die XVI^a | mensis marcii anno Domini M° CCCXLVIII° et tunc fuit annus completus, | et residuum dicti anni fuit alloquatum in computo domini Bartholomei Taberne | castellani ante ipsum, IIII lbr. VIII sol. VI den. asten.

Libravit eisdem porteriis pro sua prebenda duorum annorum suntorum | die XVI^a mensis marcii anno CCC° quinquagesimo, XIII lbr. asten.

Libravit Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomart custodientibus claves | burgi Bardi quibus dantur videlicet cuilibet ipsorum decem solidi vien. | cursibilium per annum ut in computo precedenti et alloquatur sibi tam | in precedenti computo quam in presenti videlicet dicto Iohanneto Fabro⁵ pro⁶ uno anno finito | die III^a mensis marcii anno CCC° XLVIII° exclusive et pro dicto Iohanne de Pomar pro uno anno | integro finito | die III^a mensis marcii anno CCCXLVIII et pro alio Iohanneto pro uno anno | finito die prima mensis aprilis anno eodem, et residuum fuit in precedenti | computo alloquatum, XIII sol. VIII den. asten.

Libravit eisdem porteriis pro suo salario duorum annorum finitorum | quoad dictum Iohannetum Fabri die III^a mensis marcii anno CCC° | quinquagesimo et quoad alium Iohannetum die prima mensis aprilis | anno eodem, XIII sol. asten.

...

Libravit per eandem litteram de testimonio⁷ ad expensas quatuor clientum quos de mandato | et per ordinationem dicti domini Camere tramisit in garnisone in | castro Claverani, LXX sol. vien. predictorum

Libravit Anthonio Corbacii de Tharentasia et Stephano Lovelli clientibus | quibus

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide instaurum.

2 *Suit un paragraphe barré*: Libravit Iohanni de Gay mercatori eunti eques apud Mediolanum ad emendum dicta arnesia et pro portagio ditorum arnesiorum apud Bardum, VI flor. boni ponderis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Furnus Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Molendinum de | Hona - Mole.

5 *Le nom Fabro est ajouté dans l'interligne*.

6 *Effacé*: an.

7 *Les mots de testimonio sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel*.

debebantur pro remanencia stipendiorum suorum de tempore per quod steterunt | in garnisione pro domino in castro Claverani ut per litteram ipsius domini | Camere de mandato facto nomine domini, datam Bardi die XXV^a iunii anno | CCC^o XLIX°, quam reddit, et litteram de recepta debet reddere | in sequenti computo,¹ aliter deducerentur eidem, IX flor. boni ponderis

...

Libravit ad expensas domini Francisci de Serravalle militis domini tramissi | per dominum in Vallem Augustam pro quibusdam discordiis vertentibus | inter nobiles patrie sedandis, et ad expensas procuratoris domini cum ipso | factis apud Bardum per duos dies finitos die XVI^a mensis maii | anno CCCXLIX^o, ut per copiam littere domini de mandato² et per litteram ipsius domini Francisci de testimonio, quam reddit, LXI sol. VI den. vien. curs. predictorum

Libravit per eandem literam de testimonio idem castellanus ad expensas suas cum | quatuor equis et quinque personis factis apud Castellionem et Augustam | ubi fuit cum dicto domino Francisco ad eius requisicionem pro predictis sedandis | per septem dies completos et alloquatur sibi novem den. gross. | turon. per diem, V sol. III den. gross. turon.

Libravit in stipendiis octo clientum quos tenuit in garnisione | castrum Claverani per unum mensem per litteram dominorum Ludovici de Sabaudia | et domini comitis Gebennensis et Consilii domini de mandato datam in Castellario | Boniciarum die XII^a mensis augusti anno CCCXLVIII et eciam per | aliam litteram Consilii precedentis de mandato et per literam domini Amedei | Francisci castellani Claverani de testimonio contentam inter cetera, quod dicti octo clientes | bene muniti et condecetes steterunt ibidem in castro Claverani | in garnisione per unum mensem continuum expensis dicti domini Theobaldi, | datam Claverani die prima mensis octobris anno CCCXLVIII^o, quas | literas reddit, et alloquatur sibi pro quolibet cliente duo denarii | gross. turon. per diem per ordinationem domini propter caristiam temporis, XL sol. gross. turon.

Libravit per suprascriptas literas de mandato ad expensas sex aliorum | clientum quos³ deinde tenuit ibidem in garnisione | per unum alium mensem per literam dicti domini Amedei de testimonio supra | proxime redditam et alloquantur sibi pro quolibet cliente prout aliis supra, XXX sol. gross. turon.

Libravit in stipendiis unius alterius clientis quem ibidem apud Claveranum | tenuit in garnisione per quindecim dies ut per literam dicti domini Amedei | de testimonio sibi redditam et alloquatur sibi prout aliis supra, II sol. VI den. gross. turon.

Libravit ad expensas unius alterius clientis armati, videlicet Anthonii de Turre domicelli,⁴ quem tenuit in garnisione dicti castrum Claverani per duos menses, videlicet

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Vide.*

2 *Les mots ut per copiam... de mandato sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

3 *Effacé: postea.*

4 *Les mots videlicet... domicelli sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

mensibus | septembris et octobris anno CCCXLIX° ut per literam dicti castellani Clalverani de testimonio datam Claverani die XVIIIa iunii anno CCC° quinquagesimo, | quam reddit, et alloquatur sibi prout de aliis supra, X sol. gross. turon.¹

...

Libravit ad expensas viginti quinque clientum peditum armatorum et | octo familiarium suorum in uno prandio apud Donacium in Quadragesima | anno CCCXLVIII°, quos dominus Castellionis ad requisicionem ipsius | castellani tramisit ibidem in garnisione, quia dicebatur quod ipse locus | Donacii debebat prodi per inimicos et invadi, III sol. gross. turon.

Libravit ad expensas Iohannis dicti Mestralet castellani de Yssoignia et | vigintiquatuor clientum armatorum cum ipso quos dominus episcopus | augustensis tramisit in garnisione apud Donacium occasione qua | proxime supra et tempore quo supra et steterunt ibidem dicti² clientes in | garnisione per quinque dies expensis dicti castellani Bardi ut per instrumentum | publicum dicti castellani de Yssoignia de testimonio factum manu Iohannis Cristine | de Hona notarii, quod reddit, XV lbr. vien. esperon.

Libravit Vionino Gontardi castellano Montisalti pro garnisione dicti castris | in anno CCCXLVIII° persolvenda ut per literam domini de mandato datam Chamberiaci | die VII^a iulii anno CCC° quinquagesimo et per literam dicti Vionini de recepta datam | in castro Montis Alti die ultima marcii anno CCCXLVIII°, quas reddit, et de quibus idem castellanus Montis Alti domino computare debebit,³ L flor. boni ponderis

...

Libravit in stipendiis et salario quinque balistariorum quos idem castellanus | Bardi tramisit et tenuit in garnisione castris Montis Alti | per unum mensem et dimidium inceptum die XVI^a mensis decembris inclusive anno CCCXLVII° et quinque aliorum balistariorum quos deinde tenuit | et tramisit ibidem in garnisione per unum alium mensem subsequentem | et solvit idem castellanus Bardi cuilibet balistario pro qualibet die, ultra | victualia, duos solidos et octo den. vien. esperon. pro salario suo | ut per literam dicti castellani Montis Alti de testimonio predictorum supra redditam | in librata dictorum quinquaginta flor., L lbr. vien. esperon.

Libravit nuncio ducenti tute et caute dictos balistarios apud Montem Altum, I flor. auri boni ponderis

...

---

1 *Suit un paragraphe barré*: Libravit in stipendiis suis et quatuor armigerorum eques cum armis | secum qui ad mandamentum Aymonis de Ponte Vitreo bayllivi | Chablasii venerunt in civitate Auguste ad succursum ipsius | civitatis et fuerunt ibidem cum ipso bayllivo per novem dies completos finitos die X^a augusti anno XLIX° | ut per literam ipsius bayllivi de testimonio, datam (*effacé* : die) anno et die quibus supra, quam reddit, | et alloquatur sibi septem solidi et pro quolibet alio equiete (*lire* : equite) quinque sol. | vien. quorum viginti den. valent unum grossum turon.

2 *Effacé*: qui.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide. Castellanus | Montis Alti.

Libravit¹ diversis exploratoribus missis ad diversa loca in terram inimicorum | ad sciendum statum ipsorum tempore dissensionum et guerrarum ad | evitandum pericula ut in particulis, quas reddit, XLV flor. auri boni ponderis

Libravit uno nuncio et exploratori misso apud Calusium in exercitu marchionis quando invasit eum ad providendum futuris periculis, V flor. auri boni ponderis.

...

Libravit ad expensas suas et eius comitive factas gerendo officium bayllivi | Vallis Auguste quando idem bayllivus erat captus ut per literam domini | de commissione, quam reddit, apud Augustam, Sarro, Cly, | Castellionem, Montem Iovetum, Verretum² et Valesiam, ubi fuit et stetit | idem dominus Thebaldus castellanus per decem dies pro sedandis discordiis vertentibus inter nobiles Vallis Auguste, et alloquantur sibi | per ordinationem domini, XII sol. VI den. gross. turon.

...

Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos | secum tenere debet in garnisone castris Bardi centum libras vien. | esperon. de salario per annum prout capiebat castellanus ante ipsum, ut per | literam domini Camere vices gerentis domini in illa parte de convencione quam | obstendit et alloquatur sibi dictum salarium per tempus de quo computat, II^c LIII lbr. XVI sol. XI den. vien. esperon.

Libravit per eandem litteram de convencioni⁴ pro salario quinque clientum quos | ultra suprascriptam⁵ garnisone tenuit in garnisone dicti castris per | tempus de quo computat propter novitates ortas in patria et alloquatur | sibi dictum salarium dictorum quinque clientum per dictum tempus de quo computat | ad rationem decem librarum vien. esperon. de salario per annum et ulterius non allocentur per ordinationem domini,⁶ VI^{xx} VI lbr. XVIII sol. VI den. vien. esperon.

Libravit per eandem litteram de convencione pro salario quatuor clientum quos tenuit | in garnisone castris de Avies prope Donacium⁷ per tempus de quo computat et alloquatur | sibi dictum salarium dictorum quatuor clientum per tempus de quo computat | ad rationem decem lbr. vien. esperon. de salario per annum et ulterius non allocetur nisi pro duobus clientibus per ordinationem domini,⁸ CI lbr. X sol. IX den. vien. esperon.

Summa expense, librate et salarii

VI^c XVII lbr. I sol. II den. vien. esperon. quorum XX^u den. valent unum grossum turon.

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Exploratores.

2 *Lire:* Verretium.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

4 *Lire:* convencione.

5 *Effacé:* dicti.

6 *La phrase et ulterius... ordinationem domini est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

7 *Les mots prope Donacium sont ajoutés dans la marge gauche du parchemin avec un rappel.*

8 *La phrase et ulterius... ordinationem domini est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

item XXXVIII lbr. XVI sol. VI den. asten.
 item C VI lbr. VIII sol. VIII den. vien. cursibilium, floreno pro XX^{ti} quinque sol.
 item XI lbr. II sol. VI den. gross. turon.
 item IIII^C XXX flor. auri boni ponderis
 et XX flor. auri parvi ponderis

49. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 8, 1350-1351

Computus viri nobilis domini Tehobaldi de Castellione militis cumdomini | Asperimontis, castellani Baldi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XXIX^a | inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o quinquagesimo usque ad nonam diem exclusive mensis | iulii anno Domini millesimo CCC^o quinquagesimo primo, videlicet de uno anno integro et decem diebus, | receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Petro de Montegelato et Guillelmo Boni, per Guifredum | Vechone de Chamberiacum clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

LXXIX lbr. IIII sol. IIII den. vien. asten. quorum XXV sol. valent unum flor. boni ponderis

V^C XXXVIII lbr. XVI sol. vien. esperon. et ianuen. quorum viginti solidi valent unum flor. boni ponderis

X den. gross. turon.

et IIII^{XX} XIX flor. boni ponderis¹

De quibus

In² recohopertura tectorum castri Bardi que decohoperta erant propter | ventum et boream in pluribus locis et pluribus vicibus per tempus de quo computat, ut asserit per iuramentum: uno milliario scindulorum magnorum empto centum sol. vien. curs.; quinque milliariis clalvini, quolibet milliario empto duobus solidis; quatuor chivronibus | positis in tecto cappelle, quolibet uno den. gross. turon., inclusis duodecim solidis pro portagio dictorum scindulorum; sex lacis emptis | pro dicta cappella, tribus solidis; stipendiis trium carpentariorum recohoperiencium dicta tecta, cuilibet duos den. gross. turon.; sex chivronibus emptis pro tecto furni refficiendo, quolibet uno den. gross. turon.; duodecim lacis emptis ad idem, sex sol.; una panna empta | ad idem, tribus den. gross. turon.; stipendiis quatuor carpentariorum quasi per | unam diem vacancium ad idem, cuilibet duos den. gross. turon., XXI lbr. I sol. vien. curs. | et II sol. III den. gross. turon.

In refectione tecti molendini in castro quod diruptum fuit propter ventum, | duabus pannis et quatuor chivronibus emptis sex den. gross. turon.; quatuor

1 Dans la marge gauche du parchemin: Valent VII^CII flor.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

laciis emptis duobus solidis vien. curs.; quatuor carpentariis | quasi per unam diem capientibus ut supra et quatuor hominibus iuvantibus ad idem et portantibus fustam, cuilibet tres solidos vien., XIII sol. vien. predictorum | et I sol. II den. gross. turon.

In stipendiis duodecim carpentariorum quasi per unam diem refficiendum tecta | aule, camerarum tornellarumque in pluribus <locis> destructa fuerant propter | ventum insimul de fusta et scindolis que erant exportata, II sol. gross. turon.

Duobus carpentariis repparantibus pontem et portam castri per unam diem, III den. gross. turon.

...

Libravit cuidam sarrailliaceri de Bardo pro una sera nova posita in porta | castri ultra alias ceras¹ et alloquatur de mandato dicti Guillelmi Boni, XII sol. VI den. vien. curs.

...

Libravit liberis Vuillelmeti de Porta porteriis porte inferioris castri Bardum quibus debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. pro prebenda | sua ut in computo precedenti et | alloquatur sibi pro uno anno et tercia parte unius | anni finiendi die XVI^a mensis iulii anno CCC^o LI°, VIII lbr. XIII sol. III den. asten.

Libravit Iohanneto Fabro et Iohanni de Pomar custodientibus claves burgi | Bardum quibus dantur videlicet cuilibet ipsorum decem solidi vien. cursibilium | per annum ut in computo precedenti et alloquatur sibi quoad dictum Iohannem | Fabri pro uno anno et tercia parte unius anni finiti die tercia iulii | anno CCC^o LI°, XXVI sol. VIII den. asten.

...

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum | tenere debet in garnisione castri apud Bardum centum libras vien. esperon. | de salario per annum ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium pro | rata temporis de quo computat, videlicet pro uno anno integro et decem diebus | finitis nona die mensis iulii anno CCC^o LI° exclusive, C II lbr. XIII sol. XI den. ob. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii et librate cum remanencia computi precedentis
item XLI lbr. III sol. VI den. vien. quorum XXV° sol.
item C II lbr. XVIII sol. VIII den. ob. vien. esperon. quorum XXⁱⁱ sol.
item XVI sol. III den. III quartos gross. turon.
et III^c III^{xx} XVI flor. et dimidium auri boni ponderis

---

1 Lire: seras.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

50. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 8, 1351-1352

Computus nobilis viri Iohannis de Cuyna domicelli domini de Ribotto, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a XX^a die mensis augusti inclusive anno Domini M CCC L primo usque ad diem | ultimam mensis aprilis exclusive anno Domini M CCC LII, videlicet de triginta sex septimanis, receptus apud Chamberiacum, | presentibus domino Petro de Monte Gelato milite, Guillelmo Boni et Petro Bonivardi, per Vivandum Veteris de | Chamberiaco.

...

Summa tocius recepte

...

VII^{XX} XIII lbr. III den. vien. esperon.

LXI lbr. I sol. I den. ian.¹

XXXI lbr. XV sol. III den. asten.

XVIII den. gross. turon.

et IX flor. auri boni ponderis

De quibus

...

Libravit Chinardo de Montou tramisso per dominum apud Arnaudum in | Valle Augusta in garnisone per litteram domini de mandato, datam Auguste | die prima mensis septembris anno Domini M CCC LI et per litteram dicti Chilnardi de recepta, quam reddit, XV sol. vien.

Libravit per eandem litteram domini de mandato Iohanni de Vilario Aymonis pro | custodia Pontis Sancti Martini ut per litteram dicti Iohannis de Vilario Aymonis | de recepta, quam reddit, XXXII sol. II den. vien.

...

Libravit² sibi ipsi capienti prout capiebat castellanus ante ipsum pro se, | octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum tenere debet in garnisone | castri Bardi centum libras vien. esperon. de salario per annum prout capiebat | et tenebat castellanus ante ipsum ut per litteram domini de convencionem, quam reddit, | et alloquatur sibi dictum salarium per tempus de quo computat, LXIX lbr. III sol. VIII den. vien. esperon.

Libravit sibi ipsi pro salario duorum clientum quos tenuit in garnisone castri Davyes prope Donacium per tempus de quo computat | et capit pro quolibet ad rationem decem lbr. vien. esperon. de salario | per annum, prout capiebat et tenebat castellanus ante ipsum, et alloquatur sibi per tempus de quo computat, XIII lbr. XVII sol. I den. vien. esperon.

...

Libravit liberis Villelmeti de Porta porteriis porte inferioris castri Bardi | quibus debetur per annum ex successione patris sui sex libre decem solidi vien. | asten. pro prebenda sua ut in computo precedenti et alloquatur sibi per tempus de quo computat,

1 *Effacé*: CII lbr. vien. quorum viginti quinque sol. valent unum flor. boni ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

IIII lbr. III sol. IIII den. asten.

Libravit Aymonerio de Bardo custodienti claves burgi Bardi cui dantur | propter hoc viginti solidi asten. per annum ut in computo precedenti et alloquantur | sibi per tempus de quo computat, XIII sol. X den. asten.

...

Summa librate et salarii

IIII^{XX} III lbr. VIII sol. IIII den. vien. esperon. valentes ad XX^{ti}

XLIX sol. IIII den. vien. curs. ad XXV

XII lbr. X sol. VI den. asten. ad XXV

VIII sol. V den. gross. turon.

II^C XXVI flor. auri parvi ponderis

et VIII^{XX} flor. II tercios auri boni ponderis

51. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 8, 1352-1353

Computus Iohannis de Cuyna domicelli domini de Ribot, castellani | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie ab ultima die inclusive mensis aprilis inclusive (*sic*) anno | Domini M^o CCC^o quinquagesimo secundo usque ad diem quartam exclusive mensis marcii anno Domini M^o | CCC^{mo} quinquagesimo tercio, videlicet de quadraginta quatuor septimanis, receptus apud Chamberiacum, | presentibus domino Aymone de Chalant domino Fenicii, domino Petro de Monte Gelato et Guillelmo Boni, | per Guiffredum Vechone de Chamberiaco clerico domini.

...

Summa tocius computi

...

LXXIIII lbr. VI sol. IIII den. vien. asten. quorum XXV° sol. valent unum flor.

II^C LIX lbr. III sol. II den. vien. quorum XX^{ti} sol. valent unum flor.

X den. gross. turon.

et VII flor. boni ponderis

De quibus

...

Libravit seu allocatur sibi per litteram domini de mandato datam Chamberiaci die XIII^a octobris anno M^o CCC^o LII° de mandato allocandi sibi stipendia consueta pro ipso et tribus sociis secum equitibus | cum armis tresdecim dierum quibus vacaverunt eundo ad dominum | versus Gayum, et locis aliis videlicet pro quolibet ipsorum quinque sol. | vien. quorum viginti den. valent unum den. gross. turon., et nominat ipsos | socios, videlicet pro Alberto de Putheo, Bastardo de Septo | et Iohanne Garcini de Valeyria, quam litteram reddit, XIII lbr. vien. quorum XX^{ti} den. valent unum den. gross. turon.

...

Libravit Raynaudo de Laude et septem eius sociis viagandis in quibus dominus sibi tenebatur pro remanencia quadraginta flor. | auri boni ponderis quos dominus eis debebat pro finali remanencia stipendiorum suorum de tempore quo domino servierunt in garnissione castri | Turbillionis dum per Vallesienses tenebatur obsessum

et allocantur | per literam domini de testimonio et mandato solvendi et allocandi, datam | apud castrum Viviaci die II^a decembris anno Domini M^o CCC^o LII°, | quam reddit cum litera dicti Iohannis de Laude de recepta data die IX^a dicti mensis, XV flor. boni ponderis

...

Libravit Iohanni Veteris porterio porte inferioris castri Bardi cui | debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. pro prebenda | sua et allocatur sibi pro undecim mensibus finiendis ultima die | marcii anno CCC^o LIII° in exhoneracione dicte pensionis, CXIX sol. II den. vien. asten.

Libravit Aymonerio de Bardo custodienti claves burgi Bardi | cui dantur propter hoc viginti solidi vien. asten. ut in computo | precedenti et allocantur sibi pro undecim mensibus suprascriptis, XVIII sol. III den. vien. asten.

...

In¹ empcione quatuor milliarum scindolorum magnorum emptorum | pro recoperiando testum² castri Bardi in pluribus locis, quolibet mille | viginti duobus solidis asten.; tribus carpentariis recoperientibus | dicta tecta quasi per unam diem, capientibus quilibet quatuor sol. asten., C sol. asten.

Una canali empta et posita in aula castri Bardi lungitudinis circa quinque teyssarum, XII sol. VI den. asten.

Uni carpentario ipius implicanti et recoperienti tectum ubi posita | fuit per unam diem, III sol. asten.

Duobus lathomis facientibus iter de ponte levatorio | castri Bardi quod destructum erat in tachiam pro tanto, XXXVII sol. VI den. asten.

Libravit pro recoperiando tecto furni de Donacio tam pro scinldulis quam carpentario per manum fornerii, VII sol. asten.

...

Libravit³ Iohanni de Ponte de Viridi custodi castri de Aviez | pro salario suo capienti duodecim flor. per annum dum fuerit volluntas domini solvendos per castellanum Bardi singulis annis | ut per literam domini, cuius tenor talis est:

«Nos Amedeus | comes Sabaudie notum facimus universis presentes literas inspecturis | quod nos Boni Iohannis de Ponte de Vert fidelis nostri dilecti fidem, | probitatem et legalitatem attendentes ipsum nostrum castellanum castri nostri | de Aviecz prope Donacium et castri ipsius custodem ad ipsius | vitam et dum nostre fuerit voluntatis facimus et constituimus | per presentes sub salario duodecim flor. auri quos singulis annis | per manum Bardi castellanum presentem et futurum eidem solvi volumus | precipimus et mandamus ab eodem Iohanni habita in prima solucione. | Copia presencium in forma publica cum litera de recepta et in | sequentibus solucionibus litera dumtaxat de recepta qui quidem | Bonus Iohannes nobis per iuramentum suum

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: tectum.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium castri de Aviez.

ad santa Dei evangelia corporaliter | prestito promissit et iuravit sub bonorum suorum
 omnium ypotheca dictum | castrum nostrum bene et fideliter custodire cohopenum
 et | edificatum tenere, neminique expedire nisi nobis aut | nostras patentes literas
 defferenti quas a nobis verisimiliter | crediderit emanatas, castellanoque nostro Bardi
 presenti et futuro | de castro ipso obedire tanquam nobis est tamen accensu¹ de |
 nostrique procedit voluntate quod si forte in vita dicti Boni Iohannis | dictum castrum
 vellemus per alium teneri facere quod melioramentum quod ipse fecerit in eddifficiis
 dicti castri ad regardum | et dictum proborum virorum solvere et expedire eidem |
 teneamur volentes per quoscumque eidem parere tanquam | nostro dicti loci castellano
 et eum gracie pertractari. Datum Donacii die XI^a octobris anno Domini M^o CCC^o
 LI° per | dominum relacione domini Petri de Montegelato. Bonifacius».

Et ipsam literam in formam publicam reddit et allocatur | sibi dictum salarium
 virtute² dicte litere domini pro decem mensibus | finitis ultima die mensis februarii
 anno Domini M^o CCC^o LIII° per literam | ipsius de recepta, quam reddit, X flor. parvi
 ponderis

...
 Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum
 tenere debet in garnissione | castri Bardi centum libras vien. experon. de salario per |
 annum ut in computo precedenti et allocatur sibi dictum salarium | pro rata temporis
 de quo computat, videlicet pro quatragentaquatuor | septimanis finitis quarta die
 exclusive mensis marcii anno | Domini M^o CCC^o LIII°, IIII^{XX} IIII lbr. XII sol. III den.
 ob. vien. esperon.⁴

...
 Summa expense, salarii et librate cum remanencia computi precedentis
 XXXI lbr. VIII sol. VI den. vien. asten. quorum XXV sol. | valent unum flor.
 item IIII^{XX} XVII lbr. XVIII sol. VI den. ob. vien. esperon. et cavalcat. quorum XX
 sol. | valent unum flor.
 item I den. I quart. gross. turon.
 item X flor. parvi ponderis
 et III^C XXXI flor. auri boni ponderis

52. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 9, 1353-1354

Computus Iohannis de Cuyna domicelli domini de Ribot, castellani | Bardi, de
 redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die quarta inclusive mensis marcii anno
 Domini M^o | CCC^o LIII° usque ad diem sextam exclusive mensis maii anno Domini

1 Lire: assensu.

2 Le mot virtute est ajouté dans la marge gauche du parchemin.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Nominat clientes et gaytias lin dorso.

M° CCC° LIIII, videlicet de uno | anno integro et novem septimanis, receptus apud Chamberiacum, | presente domino, presentibus eciam domino Aymone de Chalan,¹ domino | Petro de Monte Gelato, Iohanni² Ravaysis milite et Guillelmo Boni auditoribus computorum, per | Petrum Monachi clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

II^c LXX lbr. X sol. VI den. ob. asten. quorum XXV sol. valent florenum boni ponderis

II^c LX lbr. IIII sol. VIII den. ob. vien. ian. esperon. quorum XXⁱ sol. valent florenum

XXII den. gross. turon.

et XLVIII flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit³ in empcione centum eschandulorum seu grossarum | scindularum longitudinis unius teyse emptorum | et implicatorum in tectis sale et granerii recoperiendis | in locis necessariis duodecim den. grossis turon., inclusis | quatuor den. gross. turon. pro tachiis seu grossis clavis | implicatis ad idem de mense octobris M° CCC° LIIII°, XVI den. gross. turon.

Libravit⁴ Iohanni de Ponte et Petro Emete de Donacio | pro refectione furni domini de Donacio reffecti de | novo quia totus erat laceratus propter vetustatem | et pro domo dicti furni refficienda de panis et | chivronibus novis et pro ipsa recoperienda | et ad ministraverunt ibidem omnia necessaria ad idem, | exceptis eschandulis in tachiam pro tanto ut | per instrumentum publicum ipsorum de testimonio et recepta | factum die II^a mensis marcii M° CCC° LIIII°, quod reddit, IIII lbr. XII den. asten.

Libravit in ducentis eschandulis seu grossis | scindulis supradictis emptis et implicatis in tecto | dicti furni una cum quibusdam eschandulis veteribus | et sunt serrata in dicto tecto cum riortis, II flor. auri

...

Libravit Iohanni Veteris porterio porte inferioris castri | Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. | asten. pro prebenda sua et alloquatur sibi dictum salarium | pro duodecim mensibus finitis die ultima mensis marcii⁵ | M° CCC° LIIII°, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Aymonerio de Bardo custodienti claves burgi | Bardi cui dantur propter hoc viginti solidi asten. per | annum ut in computo precedenti et alloquatur sibi pro uno | anno finito die ultima mensis marcii M° CCC° LIIII°, XX sol. asten.

...

1 *Les mots domino ... Chalan sont ajoutée à la fin du paragraphe avec un rappel.*

2 *Lire: Iohanne.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera furni Donacii.*

5 *Lecture incertaine à cause d'une tache.*

Libravit¹ Bono Iohanni de Ponte castellano et custodi castelli | domini de Avyays capienti duodecim flor. de salario per | annum ad vitam suam et dum fuerit voluntas domini | solvendos per castellanum Bardi singulis annis et pro tanto | debet dictum castrum bene custodire copertum et | edificatum tenere ut in computo precedenti ubi est copiata littera | domini de ordinatione et mandato et solvit sibi pro | uno anno integro finito die XIII^a mensis marcii | M^o CCC^o LIII° ut per litteram ipsius de recepta, quam reddit, XII flor. parvi ponderis

...
 Libravit in stipendiis ipsius castellani et Berteti de | Putheo cum equis, Iohannis Mugnerii et Iohannis | Valoyri cum curseriis et armis quindecim dierum | quibus servierunt domino in exercitu suo de Gayo ut | per litteram domini de testimonio et mandato alloquandi | gagia consueta, datam Chamberiaci relatione domini | Nycodi Francisci die XXIX^a mensis maii M^o CCC^o LIII°, | quam reddit, et alloquatur sibi pro quolibet | cum equo quinque sol. et pro quolibet cum curserio tres | sol. vien. quorum viginti den. valent grossum turon. | more stpendiorum domini, XII lbr. vien. quorum ...²

Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum tenere debet in garnisione castrum | Bardi centum libras vien. esperon. de salario per annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro rata temporis de quo computat, videlicet | pro uno anno integro et novem septimanis et dicit | quod tenuit in dicta garnisione clientes et gaytias nominatos | in computo precedenti, CXVII lbr. VI sol. II den. vien. esperon.

...
 Summa expense, salarii, librate et alloquati
 LXIII lbr. VI sol. asten. quorum XXV sol. valent flo[renum]
 VI^{XX} IX lbr. IX sol. XI den. vien. esperon. quorum XX^{ti} sol. valent flo[renum]
 LVII sol. V den. et sextus unius den. gross. turon. quorum XII den. valent flo[renum]
 III^{XX} II flor. auri parvi ponderis
 et VIII^C LIX flor. I quartus auri boni ponderis

53. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 9, 1354

Computus heredum⁴ Iohannis de Cuyna quondam castellani Bardi de | exitibus eiusdem castellanie a VI^a die inclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC^o LIII° usque | ad vicesimam sextam diem exclusive mensis septembris, quo dictus Iohannes

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castrum Davieys.

2 Lacune dans le texte, à cause d'une déchirure du parchemin.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

4 Ce compte est rendu par Richardus et Gonterius de Cuyna.

ivit ultra montes | ubi decessit anno eodem et tunc dominus Gonterius de Cuyna baillivus Vallis Auguste assumpsit | regimen dicte castellanie, ut dicit, de voluntate dicti Iohannis condam et postmodum dominus comisit eidem | officium dicte castellanie, mortuo dicto Iohanne, ut per litteram domini datam die XXIII^a octobris anno | predicto millesimo CCC^o LIIII°, videlicet de viginti septimanis et tribus diebus, redditus per dictum dominum | Gonterium die XI^a maii anno Domini M^o CCC^o LVI° et receptus per Guiffredum Vechone de | Chamberiaco clericum domini apud Chamberiacum, presentibus dominis Aymone de Chalant, Petro de Monte Gelato et | Guillelmo Boni familiario domini.

...

Summa tocius recepte

...

C lbr. I sol. VI den. asten. ad XXV

XXII lbr. XVI sol. VI den. vien. esperon. ad XX

et XXIX flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit Soffredo (*sic*) de Palude, dictus Iohannes de Cuyna quondam cui | Soffredo debebantur per dominum pro emenda unius curserii mortui | ante bastitam de Arbretis ut per licteram domini de debito datam Chamberiaci | die VII^a maii anno Domini millesimo CCC^o LIIII° et allocantur per | licteram domini de mandato solvendi et allocandi datam Chamberiaci die | XIII^a mensis iunii anno Domini M^o CCC^o LIIII° et per licteram dicti Soffredi | de recepta datam die XIII^a eiusdem mensis, quas licteras reddit, XL flor. parvi ponderis

...

Item allocantur dictis heredibus pro salario dicte castellanie pro quo | dantur pro castellano, octo clientibus, quatuor gaytiis quos tenere | debet in garnissione dicti castri Bardi centum lbr. vien. esperon. | de salario per annum et allocatur sibi dictum salarium pro rata temporis | de quo supra computat dictus dominus Gonterius <de Cuyna> pro dictis heredibus ad | rationem ipsius salarii, videlicet pro viginti septimanis et tribus diebus, XXXIX lbr. V sol. VIII den. ob. vien. esperon.

Summa librate et salarii

XXX lbr. asten.

XXXIX lbr. V sol. VIII den. ob. vien. esperon.

XI den. gross. turon.

XL flor. parvi ponderis

et VI^c XLVIII flor. auri boni ponderis

54. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 9, 1354-1355

Computus viri nobilis domini Gonterii de Cuyna militis, olim | castellani Bardi, de redditibus et exitibus dicte castellanie a vicesima sexta die inclusive mensis septembris | anno Domini millesimo CCC^o LIIII° usque ad primam diem exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o | L quinto, qua die recepit castellaniam dominus

Theobaldus de Villeta qui iam computavit de anno | sequenti, videlicet de viginti sex septimanis et quinque diebus, receptus apud Chamberiacum die XII^a mensis | maii anno Domini millesimo CCC^o LVI° per Guiffredum Vechone de Chamberiaco clericum domini, presentibus domino Aymone | de Chalant, domino Petro de Montegelato et Guillelmo Boni in examinacione.

...

Summa tocius recepte

...

VIII^{XX} XVII lbr. XIII sol. V den. ob. asten. ad XXV

II^C IIII^{XX} lbr. XII sol. IIII den. ob. vien. ian. esperon. ad XX

et XV flor. boni ponderis

De quibus

Librav¹ in empcione trium centaneriorum scindulorum grossorum, quolibet | longitudinis unius teyssi,² emptorum quolibet cento triginta solidis | implicatorum in tectis supra cameram novam et supra muetam supra | portam dicti castri et in pluribus aliis locis necessariis ubi | decopertum erat propter ventum, IIII lbr. X sol. asten.

Librav¹ in empcione quinque trabium implicatarum in dicta camera, | empto quolibet³ quinque sol. et in empcione quatuor duodenarum | postium ibidem necessariorum, emptorum quolibet decem solidis, LXV sol. asten.

Librav¹ in empcione sex trabium implicatarum ad refficiendam | muetam supra portam dicti castri predictam, qualibet duobus solidis, XII sol. asten.

Librav¹ in empcione novem duodenarum tachiarum implicatarum | in camera predicta, IX sol. asten.

Librav¹ in empcione duarum trabium implicatarum in stabulo | subterraneo dicti castri, X sol. asten.

Librav¹ in stipendiis octo laborariorum vacancium ad predicta , XXXII sol. asten.

...

Librav¹ Iohanni Chouderon porterio porte inferioris castri Bardi | cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. pro | prebenda sua ut in computo precedenti et allocatur sibi | pro uno anno finito ultima die mensis marcii anno Domini M^o CCC^o LV°, | de quo tempore erat sibi allocandum tam pro presenti quam pro precedenti computo Iohannis de Cuyna, VI lbr. X sol. asten.

Librav¹ Aymonerio de Bardo custodienti claves burgi Bardi | cui dantur propter hoc viginti solidi asten. per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi pro uno anno finito ut supra, XX sol. asten.

...

Librav⁴ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos secum tenere debuit in garnisone castri Bardi centum libras | vien. esperon. prout capiebat

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: teyse.

3 *Lire*: empta qualibet.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

castellanus ante ipsum et allocatur sibi dictum salarium pro rata temporis de quo computat, LI lbr. VII sol. VI den. vien. esperon.

Libravit¹ Bono Iohanni de Ponte de Vert castellano et custodi castris domini de | Avieyz capienti propter hoc duodecim flor. auri de salario per annum ad | vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendo per castellanum Bardi | singulis annis et pro tanto debet dictum castrum bene custodire colhopertum et edificatum tenere ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno integro finito die XIII^a marcii anno M^o CCC^o LV° <ut per publicum instrumentum> factum per Iohannem Christine de Hona notarium publicum die prima mensis | maii anno Domini M^o CCC^o L quinto, quod hostendit, quia continet plures | aliis soluciones factas pro heredibus dicti Iohannis de Cuyna quondam propter quod ipsum retinet, XII flor. parvi ponderis

...

Summa expense, salarii et librate

XXVIII lbr. I sol. asten. quorum XXV sol. valent unum florenum boni ponderis

LI lbr. XI sol. III den. vien. esperon. quorum XX^{ti} sol. valent unum florenum boni ponderis

XXX lbr. XVIII sol. II den. quartus et sextus unius den. gross. turon. quorum XII den. valent florenum boni ponderis

XII flor. parvi ponderis, quolibet pro undecim den. obolo gross. turon.

et LXXV flor. boni ponderis

55. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 9, 1355-1356

Computus domini Theobaldi de Villeta militis, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem [castellanie a prima] die mensis aprilis inclusive anno Domini millesimo tercentesimo quinquagesimo | [quinto] usque ad primam diem mensis aprilis exclusive anno Domini millesimo CCC^o quinquagesimo sexto, videlicet | de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis Aymone de Chalant et Petro | de Monte Gelato militibus et Guillelmo Boni, per Vivianum Vecteris de Chamberiaco.

...

Summa tocius recepte

...

IX^{xx} XI lbr. II sol. X den. ob. vien. esperon. quorum XX^{ti} sol. valent unum flor. auri boni ponderis

item LXI lbr. I sol. I den. vien. ian. quorum XXV solidi valent unum florenum auri boni ponderis

item II^c I lbr. XVI sol. IIII den. asten. quorum XXV solidi valent unum flor. auri boni ponderis

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castris de Avieyz.

et XXV flor. et dimid. auri boni ponderis De quibus
 Libravit¹ pro edificiis castri Bardi et pro ipso recoperiando nelcessario quia propter
 impetum ventus decopertum erat pro maiori parte: | quatuordecim sol. vien. asten.
 datis in emptione quinquaginta magnorum | et grossorum scindolorum implicatorum
 in camera in qua castellanus iacet | recoperianda; quinque sol. vien. asten. datis pro
 ducentis grossis | clavinis ibidem implicatis; quinque sol. asten. datis in triginta | tribus
 tachiis grossis pro latis in dicta camera serrandis; decem | sol. asten. datis Falcono
 et Beniono carpentariis predicta ibidem per | unam diem implicantibus; duobus sol.
 asten. datis in | emptione unius sarraille posite in hostio donionis castri; duodecim
 den. asten. datis in emptione ferroilli magne porte | castri; viginti sol. asten. datis in
 emptione trium quartanarum | magnorum scindulorum pro sala recoperianda; quinque
 sol. asten. | datis in emptione unius centanarii clavinorum ibidem implicatorum; sex | sol.
 octo den. asten. datis pro ferratura trium hostiorum | sale ubi non erant hostia, ut dicit;
 sex sol. asten. datis | in emptione sex solariarum quercus implicatarum in solamento
 camere | in qua iacet castellanus; viginti quinque sol. asten. datis | in emptione quatuor
 sestariorum calcis implicatorum in diversis lolcis castri et pro pluribus foraminibus
 oscurandis ibidem, | incluso charreagio; decem octo sol. asten. datis novem hominibus
 | portantibus arenam in castro; viginti sol. asten. daltis Petro de Albardo et fratri suo
 preparantibus murum coquine | et plura alia ibidem et fuerunt ad idem per duas dies;
 octo sol. | asten. datis duobus hominibus dictos lathomos ad idem per duas | dies
 iuvantibus; triginta sol. asten. datis sex carpentariis dicta | hostia, fenestras et tectum
 dicte sale per unam diem facientibus | et recoperientibus; quatuordecim sol. asten.
 datis in emptione | dimidii centi scindulorum implicatorum in tecto castri in pluribus
 | locis quia ibidem decopertum fuit in festo sancti Blasii propter impetus | borearum;
 decem sol. asten. datis in emptione clavini ibidem | implicati; decem sol. asten. datis
 in emptione grossarum talchiarum ibidem implicatarum; tribus sol. asten. datis in
 emptione | latarum ibidem implicatarum; duodecim sol. datis tribus carpentariis |
 predicta ibidem per unam diem implicantibus; sex sol. asten. datis | duobus portantibus
 dictas latas supra dictum tectum et dictos | carpentarios per unam diem iuvantibus, XI
 lbr. X sol. VIII den. asten.

Libravit² Iohanni de Alberto reficienti de novo furnum domini de Bardo | qui erat
 diructus in tachiam pro tanto et de eius factura | sincere computavit in recepta, ut per
 instrumentum publicum de dicta | tachia factum manu Iohannis Cristine, quod reddit,
 C sol. asten.

Libravit in emptione ducentorum magnorum scindulorum ibidem implicatorum
 et in emptione quatercentum clavinorum ibidem implicatorum, | incluso operagio, LX
 sol. asten.

...

Libravit in stipendiis suis, Iaquemeti Paluelli, Iohannis Donnerii | et Francisci de

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Refectio furni.

Guillermola qui cum equis et armis ad | mandamentum baillivi Vallis Auguste fuerunt ad capiendum nomine | domini castrum de Nuns per quatuor dies finitos die tercia mensis...¹ | anno Domini millesimo CCC° LV°, ut per testimonium domini Gonterii de | Cuyna baillivi Vallis Auguste presentis in computo et allocantur | sibi pro se septem sol. et pro quolibet aliorum quinque sol. vien. | esperon. per diem quorum viginti den. valent unum den. gross. turon., IIII lbr. VIII sol. vien. esperon.

Libravit in stipendiis suis et quatuor hominum equitum cum armis | secum, videlicet Iaquemeti Paluelli, Iohannis Donnerii, Francisci Rolissani et Iohannis Dierne qui fuerunt in garnisione civitatis Yporrigie pro deffensione loci per duodecim dies finitos die quinta | mensis ianuarii inclusive anno Domini millesimo CCC° LVI° et allocantur | sibi pro se septem sol. et pro quolibet alio equite quinque sol. vien. esperon. per diem, XVI lbr. IIII sol. vien. esperon.

Libravit in stipendiis quindecim clientum armatorum quos ibi tenuit per tempus suprascriptum pro securitate civitatis | Yporrigie et eius custodia et allo|cantur sibi pro quolibet quindecim den. | vien. esperon. per diem allocatur eciam | presens librata et alia suprascripta per ordinationem magistrorum computorum domini, | XI lbr. V sol. vien. esperon.

Libravit ad expensas suas, Guigonis de Submonte domicelli domini | et eorum comitive existencium cum equis et armis in garnisione | Yporrigie a quinta die mensis ianuarii inclusive anno Domini millesimo CCC° | LVI° usque ad diem octavam mensis martii sequentis anno eodem, videlicet | per sexaginta tres dies, incluso bissesto, et allocantur per tria paria | litterarum domini de credencia super hoc data dicto Guigoni de Soumont, | continentes quod dictus castellanus ipsum Guigonem credat super hiis que sibi | dicet ex parte domini et quod expense quas inde faciet dictus castellanus | eidem castellano in suo primo computo allocantur, habita dicti Guigonis | super hoc littera de testimonio, quarum litterarum prima data fuit Burlgeti die XXVIII^a decembris anno Domini millesimo CCC° LVI° et per instrumentum | publicum dicti Guigonis de testimonio dictarum expensarum, factarum manu Iacobi Cuzelie notarii die IX^a mensis marcii anno quo supra, quas | et quod reddit, presenti particula examinata per magistris computorum, IIII^{XX} IIII flor. et tercium unius flor. auri boni ponderis

...

Libravit in stipendiis suis et eius comitive factis in cavallcata domini mandata apud Gebennas pro facto Focigniacy per arestum factum et computum per marescalcos et thesaurarium exercitus | domini die XXIII^a mensis aprilis anno Domini millesimo CCC° LV° et | allocantur per litteram domini de mandato cui dominorum² est celdula dicti aresti datam Gebennarum anno et die quibus supra | signatamque per Nycoletum de Mouxy, quas reddit, XVII flor. auri parvi ponderis

...

---

1 *Lacune dans le texte.*

2 *Lecture incertaine.*

Libravit¹ Bono Iohanni de Ponte castellano et custodi castri domini | Davyais capienti propter hoc duodecim flor. auri de salario per | annum ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendos per castellanum Bardi singulis annis et pro tanto debet | dictum castrum bene custodire copertum et edificatum tenere | ut in computo precedenti et in tercio computo precedenti est copiata | littera dicte ordinationis ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno integro finito die XIII^a mensis marcii anno Domini | millesimo CCC^o LVI° per instrumentum publicum dicti castellani de recepta, quod reddit, XII flor. auri parvi ponderis

...

Libravit Iohanni Chouderon porterio porte inferioris castri Bardi | cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocantur sibi pro uno | anno finito prima die mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o LVI°, | de quo computat, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Thome et Iohanni de Perreto custodientibus claves burgi | Bardi quibus dantur propter hoc viginti solidi asten. per annum ut | in computo precedenti et allocantur sibi pro uno anno finito prout proxime supra, XX sol. asten.

...

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos secum tenere debet in garnisione castri Bardi centum libras vien. | esperon. de salario per annum prout tenebat et capiebat castellanus ibidem | ante ipsum ut per litteram domini de convencione, quam ostendit, et allocatur sibi dictum salarium pro uno anno de quo computat, C lbr. vien. esperon.

...

Summa expense, librate et salarii

VI^{XX} XII lbr. IX den. vien. esperon.

item XXXVII lbr. XVIII sol. VIII den. vien. asten.

item VII^C LX flor. et dimid. et tercia pars unius floreni auri boni ponderis et III^C XXIX flor. auri parvi ponderis

56. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 9, 1356-1357

Computus domini Theobaldi de Vileta militis, castellani Bardi, de redditibus [et] | exitibus eiusdem castellanie a die secunda inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^{mo} LVI° usque ad | [diem decimam quintam exclusive men]sis aprilis anno Domini millesimo CCCLVII^o, videlicet de uno anno integro et duabus | [septimanis], receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis Ludovico Revoyra, Aymone de Chalat, | Petro de Monte Gelato militibus et Guillelmo Boni auditoribus

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium castri Davieys.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

computorum domini, [per ....]¹ | de Thoyris clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

IX^{XX} XVIII lbr. XII sol. III den. ob. vien. esperon. ad XX^{ti}

LXI lbr. I sol. I den. ian. ad XX^{ti}

LXV lbr. XIII sol. X den. asten. ad XXVI

VIII den. gross. turon.

et LVI flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit² pro edificiis infrascriptis in castro Bardi necessario faciendis | quia propter impetum venti in pluribus locis erat decopertum et | dirruptum, videlicet quatuordecim sol. in emptione dimidii | centanarii magnorum scindolorum longitudinis unius teisie pro | capella et turri castri Sancti Michaelis recoperiendis; duobus sol. | in emptione unius centanarii grossorum clavinorum implicatorum ad idem; | III^{or} sol. pro stipendiis unius carpentatoris predictum implicantis et | vacantis ad idem per unum diem, inclusis expensis; sexdecim | sol. datis octo hominibus apportantibus terram ad terrandum | supra crotam dicti castri per unam diem, capientibus quolibet | duos sol.; quatuor sol. sex den. pro precio duarum | clavium pro porta donioni; octo sol. datis cuidam | laboratori refficiendi tornellam donioni per unam diem, | incluso precio unius sere et duarum postium implicatarum ad idem; quatuor decem sol. pro precio unius | centi magnorum scindulorum ad recoperiendam coquinam et muetam Preliosam; quatuor sol. datis | cuidam carpentatori predictam implicanti una die, | inclusis expensis; duobus solidis precio unius centi clavinorum implicatorum ad idem; decem octo solidis | pro precio unius duodene magnorum postium ad faciendum | pontem levatorium qui omnino dirruptus erat; decem solidis pro precio duarum trabium et quatuor grossarum | latarum ad idem; decem solidis pro precio sex duodenarum grossarum tachiarum ad firmandum ipsum pontem; octo | solidis datis duobus carpentatoribus predicta implican/tibus per unam diem; quatuordecim solidis pro precio | dimidii centi magnorum scindulorum ad recoperiendas | quatuor muetas exteriores dicti castri; quinque | solidis pro duobus centis et dimidio clavinorum implicatorum ad idem; quatuor solidis datis cuidam | carpentatori predicta implicanti una die, inclusis | expensis; quatuor solidis pro una sera nova | ad opus dicti pontis levatoris; et quinque solidis | pro calice capelle domini dicti castri reparando qui | fractus fuerat, VII lbr. VI sol. VI den. asten.

...

Libravit³ Bono Iohanni de Ponte castellano et custodi castri domini Davies | capienti propter hoc duodecim flor. auri de salario per annum | ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendos per | castellanum Bardi singulis annis et pro tanto

1 *Le parchemin est déchiré.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castri | Davies.*

debet dictum castrum | bene custodire copertum et edificatum tenere ut in computo precedenti | et in quarto computo precedenti est copiata litera dicte ordinationis | ut dicitur in computo precedenti et solvit sibi pro uno anno integro finito | die XIII^a mensis marcii anno Domini millesimo CCCLVII^o et per | instrumentum publicum dicti Boni Iohannis de recepta, quod reddit, XII flor. parvi ponderis

...

Libravit Iohanni Chouderon porterio porte inferioris castris | Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. | asten. pro prebenda sua ut in computo precedenti et alloquantur | sibi pro uno anno finito die prima mensis aprilis anno Domini millesimo CCC^o LVII°, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Thome et Iohanni de Perreto custodientibus claves burgi | Bardi quibus dantur propter hoc viginti solidi asten. per annum | ut in computo precedenti et alloquantur sibi pro uno anno finito | die et anno quibus proxime supra, XX sol. asten.

...

Libravit in stipendiis octo clientum armatorum quos de mandato domini Aymonis | de Chalant commissarii domini ad hoc deputati tenuit per totum mensem iulii | anno Domini millesimo CCC^{mo} LVI° in garnisione apud Ypporrigiam pro securitate | et custodia civitatis Ypporrigie per litteram dicti domini Aymonis de mandato | dictos clientes tenendi et ponendi datam Bardi die secundo madii¹ anno | predicto, quam reddit annexam copie littere dicte commissionis domini cum instrumentis | domini Amedei de Vileta vicarii tunc dicte civitatis Ypporrigie de confessione | quod dictos clientes tenuit ibidem et habuit in dicta garnisione per dictum | mensem et instrumento dictorum clientum de recepta stipendiorum, et | alloquantur sibi pro quolibet dictorum clientum LX sol. esperon. per mensem | de mandato magistrorum computorum, XXVIII lbr. vien. esperon.

...

Libravit Hugoneto de Vileta cui dominus in ipsis tenebatur pro stipendiis suis duorum mensium et octo dierum finitorum die VIII^a mensis | februarii inclusive anno CCCLVII^o quibus servivit domino in armis et | equis in garnisione civitatis Ypporrigie per litteram domini de testimonio <et> | mandato solvendi et alloquandi datam Rippolis die XXIII^a dicti mensis | februarii, quam reddit, et per instrumentum publicum dicti Hugoneti de recepta | supra proxime redditum, XVII flor. parvi ponderis

Libravit in stipendiis sui ipsius, Iohannis de Vileta filii sui, | Iohannis Meytan et Iohannis de Castro Novo quatuordecim | dierum finitorum die XVIII^a exclusive mensis decembris anno Domini | millesimo CCC^{mo} LVI° quibus steterunt cum armis et equis in garnisione | et custodia civitatis Ypporrigie et ordinatione et mandato domini | Humberti bastardi de Sabaudia et quorundam aliorum commissariorum domini | per litteram domini de mandato solvendi sibi stipendia consueta et alloquandi, datam Ypporrigie die XII^a februarii anno CCCLVII^o, quam reddit cum | littera dominorum Petri et Iohannis fratrum cum dominorum de Chalant et Montis | Ioveti et alloquantur

---

1 *Lire*: maii.

sibi pro persona sua ratione status sui septem | sol. per diem: pro Iohanne filio suo cum equo quinque solidi et pro | quolibet aliorum duorum per diem tres sol. vien. quorum viginti | den. valent unum gross. turon., de mandato magistrorum computorum, XL lbr. X sol. vien. ad XX^{ti}

...

Libravit in stipendiis suis, Hugonis filii sui et Iohannis Domnerii trium | dierum finitorum die XIII^a februarii anno CCCLVII^o quibus venerunt ad | mandamentum dicti domini apud Ypporrigiam cum armis seu apud Palrella¹ per litteram domini de testimonio et mandato alloquandi, datam Ypporrigie | die et anno predictis, quam reddit, et alloquantur sibi pro persona | sua per diem septem solidi, pro Hugoneto filio suo quinque sol. et | pro Iohanne Dompnerii tres solidi vien. quorum viginti per diem, XLV sol. vien. ad XX^{ti}

Libravit in stipendiis suis, Iohannis et Hugonis de Vileta, Iohannis Darlie | et Iohannis Domnerii quatuor dierum quibus vacaverunt mense iunii | anno Domini millesimo CCC^{mo} LVI° ad mandamentum domini Lanceloti | de Castellione bayllivi Vallis Secusie et commissarii domini apud Ypporrigiam | cum armis et equis per litteram domini de testimonio <et> mandato eundi ad | requisicionem dicti domini Lanceloti et dicta stipendia alloquandi, | datam in Sancto Martino castro die quinta iunii predicto, quam | reddit cum littera dicti domini Lanceloti de testimonio predictorum, et | alloquantur sibi pro persona sua septem solidi, pro quolibet filiorum suorum quinque solidi et pro quolibet aliorum duorum tres | solidi vien. predictorum per diem, IIII lbr. XII sol. vien. ad XX^{ti}

Libravit in stipendiis suis, Iohannis Donnerii et Iohannis de Castronovo | quatuor dierum quibus steterunt in garnisione civitatis | Ypporrigie de mandato domini Lanceloti predicti cum equis et armis mense | augusti² <anno> Domini millesimo CCC^{mo} LVI et alloquatur sibi dicta stipendia prout supra proxime dicti domini Lanceloti de testimonio, quam | reddit, LII sol. vien. predictorum

Libravit in stipendiis suis unius diei quo vacavit de mandato | Consilii domini ad visitandum castra Claverani, Montis Alti, Montis | Astructi,³ Couaczolii et de Bey per litteram dicti Consilii datam | Rippolis die XII^a septembris, quam reddit, IX den. gross.

Libravit⁴ in empicione et precio duarum molarum positarum et implicatarum in molendino domini de Hona in quibus dominus tenetur ministrare molas suis sumptibus, ut dicit, et alloquatur sibi plus | quam alibi fuerit alloquatum ratione caristie laboratorum qui non inveniuntur absque labore grandi. Et dictus castellanus debet vendere | si voluerit molas veteres et de ipsarum precio et valore in suo sequenti | computo computare, XVI flor. boni ponderis⁵

1 *Lire: Parellam.*

2 *Le mot augusti est répété.*

3 *Effacé: et.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Mole.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Vide molas veteres.*

...
 Libravit¹ sibi ipsi pro se, octo clientibus et quatuor gaitiis quos secum | tenere debet in garnisione castri Bardi capienti centum lbr. vien. es|peron. de salario per annum prout tenebat et capiebat castellanus | ibidem ante ipsum ut per litteram domini de convencione ostensam in computo | precedenti et alloquatur sibi dictum salarium pro uno anno integro et | duabus septimanis de quibus computat ut supra, C IIII lbr. II sol. VIII den. vien. esperon.

...
 Alloquatur sibi de mandato domini relacione dicti Nycoleti pro | stipendiis viginti quinque clientum quos secrete duxit lapud Ypporrigiam mense septembris anno CCC^{mo} LVI° et tenuit in | palacio pluribus diebus, inclusis accessu et redivo, videlicet quando | dominus Humbertus bastardus de Sabaudia proposuerat intrare | dictam civitatem Ypporrigiam circa festum beati Michaelis anno predicto, IIII lbr. X sol. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate

IX^{XX} II lbr. XV sol. V den. vien. esperon. ad XX^{ti}

XXV lbr. XI sol. VI den. asten. ad XXVI

XX sol. VI den. gross. turon.

C flor. et dimid. parvi ponderis

et C XIX flor. I terc. boni ponderis

57. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 10, 1357-1358

Computus domini Theobaldi de Villeta militis, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XV^a inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo CCC^{mo} LVII° usque ad diem XXV^a exclusive mensis februarii anno Domini millesimo | CCC^o LVIII°, videlicet de quadraginta quinque septimanis una die, receptus apud | Chamberiacum, presente domino, presentibus eciam dominis Aymone de Chalant et Petro de Monte | Gelato militibus et Guillelmo Boni auditoribus computorum domini, per Petrum Monachi clericum domini.

...
 Summa tocius recepte

...
 Item II^C XXVI lbr. VIII sol. II den. vien. esperon. quorum XX^{ti} solidi valent flor.

item LXI lbr. I sol. I den. vien. ian. quorum XX^{ti} solidi valent flor.

item IIII^{XX} VI lbr. VII sol. II den. asten. quorum XXVI sol. valent flor.

item XXXVIII sol. III den. III quart. et dimid. gross. turon.

et XXXVI flor. boni ponderis

De quibus

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

Libravit¹ pro edificiis infrascriptis in castro Bardi necessario | faciendis: et primo in emptione unius centanarii | cum dimidio magnarum scindolarum longitudinis unius teysie² implicatarum in pluribus locis | castri Bardi ubi decopertum erat, videlicet quoquina et sala | dicti castri, precio quadraginta solidi vien. asten.; in emptione | duorum centanariorum grossorum clavinorum implicatorum ad idem, precio quatuor | solidi; in stipendiis duorum carpentatorum, scilicet Falconis et | Bonini de Albardo, vacancium ad predicta refficienda, aptanda et | recoperienda per unam diem,³ capiente quolibet per diem quatuor solidi; item | in emptione unius alterius centanarii cum dimidio magnarum | scindolarum eiusdem ....⁴ implicatarum ad recoperiendas muetas Sancti Michaelis | adversariam Augustam et muetam Porte que quasi⁵ ex toto decolperte erant propter ventum, precio quatraginta duorum solidorum; | in emptione quinque centum grossorum clavinorum implicatorum | tam ad recoperiendum tecta dictarum muetarum et stabuli | quam in locis pluribus aliis dicti castri et fuerunt dicte muete | de dictis scindulis quasi de novo recoperte, precio decem sol.; | in emptione duarum canalium positarum inter salam et | cameram longitudinis qualibet trium teyssarum cum dimid., precio | decem octo sol.; salario duorum carpentatorum vacancium | per duos dies ad predicta, capiente quolibet per diem quatuor | sol.; in refectione et factura muri iuxta cameram | castellani et introitu sale ubi erat quedam paries postium potrefactarum | et continet dictum murum quatuor teysias in longum et tantumdem | in latum; et primo in emptione quinque sestariorum calcis | emptorum implicatorum ad idem, incluso portagio, triginta | sol. vien.; in portu arene implicate ad idem a Doria | usque infra castrum, viginti octo sol. vien. asten.; Bonino | de Fobia lathomo dictum murum facienti de lapidibus colectis | in plano castri, calce et arena predictis et ibidem in dicto | muro hostium dicte camere de lapidibus ad que vacavit per | quinque dies, capienti per diem, incluso victu, quinque sol; | quatuor hominibus dictos lapides astraentibus et apportantibus | in loco predicto vacantibus ad predicta quasi per unam diem, capientibus | quolibet per diem duos sol. vien. esperon.; et decem aliis | hominibus dictum lathomum iuvantibus ad predicta quasi per unam diem, | capiente quolibet ut sibi per diem duos sol. vien. asten., XII lbr. IX sol. asten.

...
 Libravit⁶ Bono Iohanni de Ponte castellano et custodi castri domini | Davies capienti propter hoc duodecim flor. auri de | salario per annum ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis | domini solvendos per castellanum Bardi singulis annis | et pro tanto debet dictum castrum bene custodire coplertum et edificatum tenere ut in computo precedenti et in | quarto computo precedenti est copiata litera dicte

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

2 *Les mots longitudinis unius teysie sont ajoutés dans l'interligne avec un rappel.*

3 *Les mots per unam diem sont ajoutés dans l'interligne avec un rappel.*

4 *Les mots eiusdem .... (illisible) sont ajoutés dans l'interligne.*

5 *Le mot quasi est ajouté dans l'interligne.*

6 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castri Delvies.*

ordinacionis | ut dicitur in computo precedenti et solvit sibi pro uno | anno integro finito die XIII mēsis marcii | anno M° CCC° LVIII° et per instrumentum publicum dicti Boni Iohannis | de recepta, quod reddit, XII flor. auri parvi ponderis

...

Libravit Iohanni Chouderon porterio porte inferioris | castri Bardi cui debentur per annum sex libre decem | solidi vien. asten. pro prebenda sua ut in computo precedenti et | alloquantur sibi pro uno anno finiēdo die prima | mēsis aprilis anno M° CCC° LVIII°, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Thome et Iohanni de Perreto custodientibus claves | burgi Bardi quibus dantur propter hoc viginti solidi | asten. per annum ut in computo precedenti et alloquatur | sibi pro uno anno, anno et die predictis finiēdo, XX sol. asten.

...

Libravit ad expensas suas se tercio cum equis factas apud Paldonem ubi fuit ad dominum episcopum Yporrigie ut ipse mandaret | et preciperet nobilibus supradictis Castri Uzonis, Castelleti, Montis | Astruti et Septimi ut ipsi feuda que tenebant ab | ipso recognoscerent domino qui dominus episcopus litteram suam dictis | nobilibus super hoc destinavit, cuius tenor talis est:

«Nos Iacobus, Dei et apostolice sedis | gratia episcopus Yporegiensis et comes, cum in contractu per nos inhabito cum illustri et magnifico | principe domino Amedeo comite Sabaudie actum fuerit et conventum quod ipse in feudum teneat | a nobis et ecclesia nostra Yporegiensis res, bona et iura infrascriptas per infrascripta sibi per nos in feudum | concessa pro nobis et nostra ecclesia prelibata causis multis utilitatem et necessitate concernentibus | tam nostrorum quam ecclesie supradicte prout in aliis continetur cum factis super eo documentatis, | in primis videlicet omnia et singula superioritatem, rationes, actiones et iura directa dominilium et feuda, fidelitates, homagia et alia que nos et Yporegiensis ecclesia habebamus, habere | poteramus et deberemus quoquomodo racione vel causa in omnibus et singulis castris, villis, | locis, mero misto imperio, iuriditione, mandamentis, territoriis, hominibus, vassallis emphyteutis, | feudatariis, rebus, bonis et iuribus aliis quibuscumque de Monte Astruto, de Nomalio, | de Septimo, de Castelleto, de Cheynola, de Castro Uczono, de¹ Tavuanasco, de | Rolenga et de tota valle Valesie et de Caresmo, de Quinczonasco et de tota ripperia | Durie ab utraque parte sive in plano sive in monte ab aqua de Alesio citra usque | ad Montem Astructum inclusive cum suo territorio una etiam cum castro et territorio | adque² fidelitatibus alibi sibi pridem concessit in Monte Alto, ecce quod nos tempore presenti | iniungimus, precipimus et mandamus omnibus et singulis dictorum castrorum, villarum et locorum | seu rerum et bonorum aut iurium predictorum et predictarum et singulorum vel singularum ex eis | tenentoribus aut possessoribus tam nobilibus quam innobilibus quibuscumque de illis | parreant, respondeant et intendant dicto domino comiti et suis officiariis eaque

---

1 *Effacé*: Teva.

2 *Lire*: atque.

| sibi recognoscant ex integro prestant et faciant sine contradictione ad que prout | et comodo nobis antea tenebantur sub harum nostrarum testimonio litterarum datarum Padone die | prima decembris anno Domini M^o CCC^o LVII° ».

Quam litteram reddit magno sigillo dicti domini | episcopi sigillatam, ubi vacavit per unam diem et noctem, IX den. gross. turon.

...
 Libravit¹ sibi ipsi pro se, octo clientibus et quatuor gaitiis quos | secum tenere debet in garnisone castris Bardi capienti propter hoc | centum lbr. vien. esperon. de salario per annum ut in computo | precedenti et alloquatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | rata temporis de quo computat, IIII^{XX} VI lbr. XVI sol. III den. <vien.> esperon.

Summa expense, salarii et librate

XLIII lbr. XV sol. VIII den. asten. quorum XXVI sol. valent flor.

item IIII^{XX} VII lbr. vien. esperon. quorum XX sol. valent flor.

item XI sol. II den. ob. gross. turon.

item XII flor. parvi ponderis

et C X flor. boni ponderis

58. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 10, 1358

Computus domini Theobaldi de Villeta militis olim castellani Bardi, | de² exitibus eiusdem castellanie a die XXV³ inclusive mensis februaryi anno | Domini M^o CCC^{mo} LVIII° usque ad diem secundam exclusive mensis maii anno eodem, qua die expeldivit castrum et castellaniam domino Richardo de Cuyna castellano post ipsum, videlicet de | novem septimanis et tribus diebus, receptus apud Chamberiacum, presente domino Petro de Montgelato milite et Guillelmo Boni auditoribus computorum domini per Petrum Monachi de | Chamberiaco clericum domini.

...
 Summa tocius recepte

...
 Item XX lbr. XV sol. I den. ob. vien. esperon. quorum XX^{ti} den. valent gross. turon.

item XVII lbr. XV sol. IIII den. asten. quorum XXVI sol. valent flor. boni ponderis et V flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit⁴ Iohanni Chouderon porterio porte inferioris castris | Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. | asten. pro prebenda sua ut in computo

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Effacé: redditibus et.

3 Effacé: exclusive.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium porterii.

precedenti et alloquantur | sibi pro uno mense finito die prima mensis maii inclusive anno | Domini M° CCC° LVIII, IX sol. vien. asten.

...

Libravit¹ sibi ipsi pro se, octo clientibus et quatuor gaitiis quos | secum tenere debet in garnisione castri Bardi capienti | centum lbr. vien. esperon. de salario per annum ut in | computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium pro novem | septimanis et tribus diebus ad rationem supradictam, XVIII lbr. II sol. VI den. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii, librate et alloquate
XIX sol. II den. ob. pict. asten.
XVIII lbr. II sol. VI den. vien. esperon.
II sol. III den. II tercii et quart. unius den. gross. turon.
et VI^c XXIII flor. auri boni ponderis

59. ASTo, SR, CS, inv. 68, m. 10, 1358-1359

Computus domini Richardi de Cuyna militis, castellani Barldi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die secunda inclusive mensis maii anno | Domini M° CCC° LVIII°, qua die recepit castrum et castellaniam a domino Theobaldo de Villelta castellano ante ipsum, usque ad diem XIII^{am} exclusive mensis marcii anno Domini M° CCC° | LIX°, videlicet de quadraginta quinque septimanis, receptus apud Ch[amberiacum, presente domino et] | presentibus eciam domino Petro de Monte Gelato milite et G[uillelmo Boni auditoribus computorum] | domini, per Petrum Monachi de Chamberiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XLVIII lbr. XVII sol. X den. asten. quorum XXVI sol. valent flor. boni
item LXI lbr. I sol. I den. ian. quorum XX^{ti} sol. valent flor. boni
item IX^{xx} V lbr. XIII sol. XI den. vien. esperon. quorum XX^{ti} sol. valent flor. boni
et LIX flor. boni ponderis De quibus

Libravit² in emptione unius centanarii cum dimidio³ scindolarum magnarum | longitudinis unius teysie emptarum et implicatarum in | tectis castri Bardi recoperiando in pluribus locis | ubi decoperta erant propter aliarum scindularum vetustatem, | triginta septem sol. asten., inclusis octo sol. | pro salariis duorum carpentatorum operancium ad predicta per unam | diem infra tempus de quo computat, XLV sol. asten.

...

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

3 Les mots cum dimidio sont ajoutés dans l'interligne.

Libravit in refectione furni domini de Bardo qui pro maiori | parte propter pluvias diruptus fuerat et fuit de novo | reffectus et pro domo ipsius furni recuperianda, videlicet pro | scindulis et aliis necessariis, XLV sol. asten.

Libravit¹ Bono Iohanni de Ponte custodi castri domini de Aviez | capienti pro custodia dicti castri duodecim flor. auri | de salario per annum ad vitam ipsius et dum fuerit domini | voluntatis solvendos per castellanum Bardi singulis annis | et pro tanto debet dictum castrum bene custodire copertum | et edificatum tenere ut in computo precedenti et in sexto | computo precedenti fuit copiata littera dicte ordinationis et solvit | sibi pro decem mensibus finitis die prima mensis martii M° CCC° | LIX°, ut per litteram publicam dicti Boni Iohannis de recepta datam die sexta | mensis predicti, quam reddit, X flor. parvi ponderis

...

Libravit Iohanni Chouderon porterio porte inferioris castri | Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. | asten. per annum (*sic*) pro prebenda sua ut in computo precedenti | et allocantur sibi pro decem mensibus finiendis die prima | mensis martii M° CCC° LIX°, CVIII sol. asten.

Libravit Thome et Iohanni de Perreto custodientibus claves | burgi Bardi quibus dantur propter hoc viginti sol. | asten. per annum ut in computo precedenti et allocantur | sibi pro decem mensibus finitis die et anno predictis, XVI sol. VIII den. asten.

...

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum tenere debet in garnisone | castri Bardi centum lbr. vien. esperon. de salario per | annum prout capiebat castellanus ante ipsum ex convencione | secum facta per dominum ut per litteram domini de convencione sub | salario et familia consuetis, quam ostendit, et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis | de quo computat ut supra, IIII^{XX} VI lbr. X sol. IX den. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii et librate

XXIII lbr. XVIII sol. V den. asten. quorum XXVI sol. valent flor. bonum

IIII^{XX} VI lbr. XIII sol. VI den. vien. esperon. quorum XX^{ti} sol. valent flor. bonum

IX sol. I den. tercium et quartum gross. turon. quorum XII den. valent flor. bonum

X flor. parvi ponderis

et VII^C XLIII flor. boni ponderis

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castri de | Avies.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

60. ASTo, SR, CS, inv. 68, m. 10, 1359-1360

Computus domini Richardi de Cuyna militis, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a die XIII^a inclusive mensis martii anno M^o CCC^o LIX° usque | ad diem XXI^{am} exclusive mensis maii anno Domini M^o CCC^o LX°, videlicet de uno anno integro novem | septimanis et sex diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis Aymone de Chaland, | Petro de Montegelato militibus, Guillelmo Boni de Chamberiaco et Petro Gerbeysii familiaribus | domini, per Stephanum Bestie de Chamberiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

II^c XXVI^l lbr. VII sol. XI den. vien. esperon. quorum XX sol. valent flor. boni

LXXI lbr. VI sol. I den. asten. quorum XXVI sol. valent flor. boni

LXI lbr. I sol. I den. ian. quorum XX sol. valent flor. boni

XVIII den. gross. turon.

et IX^{xxv} flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit² in tectis castri domini de Bardo videlicet magne turris, | aule et coquine recoperiendis per tempus de quo computat in pluribus | locis ubi propter boream decoperta fuerant: in empcione unius | centenarii magnarum eschandolarum longitudine unius teysie | implicatarum in tectis predictis, XL sol. asten., inclusis | viginti solidis datis pro uno milliario clavini grossi et octo | solidis octo den. datis pro duabus duodenis grossarum crochiarum | emptarum ad idem; decem sol. datos duobus carpentatoribus predicta | implicatibus una die, inclusis expensis; duobus florenis | datos pro uno milliario parvorum cindulorum quercus implicatorum in tecto | magne turris; viginti novem sol. datos pro duobus milliariis | clavini emptis ad idem; XX sol. datos quatuor carpentatoribus dictam | magnam turrim de predictis et aliis veteribus recoperientibus | quasi per unam diem, capiente quolibet quinque sol., inclusis expensis; sex | sol. datos pro una canali posita in tecto dicte turris per | carpentatores antedictos; XX sol. datos pro quatuor fayssis parvorum | cindulorum de melezo implicatorum in tecto capelle dicti castri | recoperiendo; XII sol. datos pro quinque centenariarum parvorum clalvinorum emptorum ad idem, incluso salario unius carpentatoris predicti implicati | et dictum tectum recoperientis de predictis et aliis ut in particulis, quas ostendit, XXIII lbr. XVII sol. VIII den. vien. asten. | et II flor. auri boni ponderis

Libravit³ in refectioe furni domini de Donacio et alterius furni domini | de Bardo qui pro parte erant dirrupti rectorum per tempus de | quo computat in tachiam pro tanto, inclusis decemnovem | sol. vien. eorundem datis pro dimidio centenariorum magnorum chanldolarum emptarum pro dicto furno de Bardo recoperiendo, inclusis |

1 *Première leçon, corrigée*: II^c XXVII.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Furni.

etiam stipendiis et expensis unius carpentatoris dictum furnum recoperientis, XXXII sol. vien. asten.

Libravit magistro Petro de Moriaco perrerio removenti quoddam | magnum lapidem qui erat in medio itineris publici de Bardo | quod dominus debet preparare ratione pedagii Bardi de quo sibi computat | et qui turbabat bestias et gentes ita quod transire non poterant | absque magna pena et difficultate, in tachiam sibi datam | per dictum castellanum pro tanto per instrumentum publicum de tachia predicta | et recepta dictorum florenorum, qui lapis remotus fuit cum magno | labore et fortidine¹ ignis, factum per Petrum Humberti notarium, | quod reddit, VI flor. auri parvi ponderis

...

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri domini de Aviez capienti | pro custodia dicti castri duodecim flor. auri de salario per annum | ad vitam ipsius et dum fuerit <domini> voluntatis solvendos per castellanum | Bardi singulis annis et pro tanto debet dictum castrum custodire | bene copertum et difficutum² tenere ut in computo precedenti et | in septimo computo precedenti fuit copiata littera dicte ordinationis | et solvit sibi pro quindecim mensibus finitis prima die mensis iunii | anno M° CCC° LX° per instrumentum publicum dicti Boni Iohannis factum per Hugonem | de Leyssia notarium, datum die prima mensis iunii <anno> eodem, ante conclusionem presentis | computi, quod reddit, XV flor. auri parvi ponderis

...

Libravit Iohanni Chouderan porterio porte inferioris castri | Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. | per annum (*sic*) pro prebenda sua ut in computo precedenti et alloquatur | sibi pro uno anno finito die prima mensis martii^{anno} M° CCC° LX°, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Thome et³ Bonifacio Borsiodi custodientibus claves burgi | Bardi quibus dantur propter hoc viginti solidi asten. per annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi pro uno anno finito | die et anno predictis, XX sol. asten.

...

Alloquatur sibi pro stipendiis suis certorum dierum quibus cum | equis et armis domino servivit in eius cavalcata Pedelmoncium per litteram domini de testimonio et mandato alloquandi datam | Ripolis die quinta novembris M° CCC° LIX°, quam reddit, IIII flor. auri parvi ponderis

Libravit in stipendiis suis se quinto cum armis et equis septem | dierum quibus, de mandato domini Lanceloti de Castillione baillivi | Vallis Secusie, Montis Alti et Canapicii et domini Theobaldi | de Villeta castellani Rippolarum, sibi facto virtute littere domini | de credencia fuit ac stetit apud Yporrigiam pro domibus plurium | de Solerio et de capitulo dicti loci dirruendis per litteram | dictorum baillivi et castellani de testimonio rogacione alloquandi | gageria consueta, datam Yporrigie in galicio die IIII^a

---

1 *Lire*: fortitudine.

2 *Lire*: edificatum.

3 *Le mot et est ajouté dans l'interligne.*

decembris | M° CCC° LIX°, quam reddit cum littera domini credencie et alloquatur | sibi pro se septem sol. quia miles, pro duobus eius sociis | pro quolibet quinque sol. et pro quolibet aliorum duorum tres | sol. vien. quorum viginti den. valent grossum | per diem more stipendiorum domini de mandato magistrorum computorum, VIII lbr. I sol. vien. esperon.¹ ad XX.

...

Libravit² sibi ipsi pro salario suo potestarie civitatis Ypporrigie pro septem | septimanis inceptis die XII^a mensis augusti anno Domini MCCCLIX° finitisque die quinta mensis octobris anno eodem quibus post finem unius | anni per quem fuerat potestas constitutus dictum officium exercuit | de mandato domini pro eo quod dominus Petrus de Loyes potestas | constitutus post ipsum certis de causis venire non poterat ut per | dua paria litterarum domini de mandato dictum officium exercendi post finem | sui terminum usque ad adventum dicti domini Petri et alloquatur sibi | dictum salarium pro rata dicti temporis per aliam litteram de mandato alloquandi | in presenti computo pro tempore de quo faceret fidem dictum officium | exercuisse, datas Rippolis die X^a decembris anno MCCCLIX°, | quas litteras reddit simul annexas, et per instrumentum publicum procuratoris | et consulum civitatis Ypporrigie de testimonio, quod dictus dominus Richardus | cum tota sua familia steti³ in dicto officio et ipsum exercuit | sine intervallo per tempus supra dictum factum per Bonifacium de Rosseto | notarium die III^a mensis octobris M CCC LIX, quod reddit, et alloquatur | sibi dictum salarium ad rationem octies centum flor. auri quos | capiebat de salario per annum prout constat per litteram dicti officii | datam Chamberiaci die XVII iulii M CCC LVIII°, quam ostendit, C XVI flor. II terc. auri parvi ponderis

...

Libravit⁴ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos secum tenere debet in garnisone castris Bardi centum | lbr. vien. esperon. de salario per annum ut in computo precedenti et | alloquatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro uno anno intelgro novem septimanis et sex diebus de quibus computat ut supra, CXVIII lbr. XVI sol. VI den. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii et librate et alloquate
 L lbr. IX sol. VIII den. asten. quorum XXVI sol. valent flor. bonum
 item VI^{XX5} VII lbr. I sol. III den. vien. esperon. quorum XXⁱⁱ sol. valent flor. bonum
 item X sol. VI den. II terc. gross. turon.
 item III^C XV flor. et tertium unius flor. auri parvi ponderis
 item XI^C XVIII flor. auri boni ponderis

1 *Le mot esperon. est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium potestatis Ypporrigie.*

3 *Lire: stetit.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

5 *Effacé: lbr.*

61. ASTo, SR, CS, inv. 68, m. 10, 1360-1361

Computus domini Richardi de Cuyna militis, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XX^a prima inclusive mensis maii anno | Domini M^o CCC^o LX° usque ad diem quintam decimam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | CCC^o LX primo¹, videlicet de quadraginta septem septimanis, receptus apud Chamberiacum, | presentibus domino Petro de Montegelato milite, Guillelmo Boni de Chamberiaco et Petro Gerbaysii thesaurario domini, magistris et auditoribus computorum domini, per Iohannem de Fonte de Chamberiaco | clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XXVI lbr. I sol. asten. quorum XXVI den.

LVI lbr. I sol. I den. ian. quorum XX^{ti}

IX^{xx} VI lbr. X sol. VI den. ob. vien. esperon. quorum XX^{ti}

XIX den. gross. turon.

et LXIII flor. cum quarto unius floreni auri boni ponderis

De quibus

Libravit² in emptione sexcentum cindulorum magnorum longitudinis unius teysie³ emptorum et implicatorum in recoperiendis tectis turris, sale et coquine castri Barldi qui decoperti erant in pluribus et diversis locis propter impetum ventorum, quolibet centenario tresdecim den. gross.; emptione | trium miliariorum cum dimidio grossi clavini implicatorum in dictis | tectis ad clavandas dictas cindulas et alias cindulas veteres | que dirrupte erant, quolibet miliario viginti duobus solidis | vien. esperon.; quatuor chivronibus novis emptis et implicatis tam in turri quam sala ubi alii certi chivroni fracti et | putrefacti erant, quolibet duobus solidis et tribus den. esperon.; tribus | chivilliis ferri emptis implicatis in serrandis dictis chivronibus in dicta turri, quatuor sol. vien. esperon.; duabus | duodenis lattarum emptarum et implicatarum in dictis tectis in certis | locis ubi deficiebant, ⁴ sex sol.; locagio Iohannis | Perroti et Iacobi Donni carpentatorum implicancium predictos | cindulos, clavinum, chivrones, lattas et chivillas ferri | in dictis tectis et locis necessariis ad que vacaverunt | ipsorum quilibet quatuor diebus, capiente quolibet per diem tam pro salario | quam expensis, quinque sol., et locagio unius manuoperaltoris dictos carpentatores quatuor diebus predictis iuvantis, | capientis per diem duos solidos et octo denarios de salario per | diem ut in particulis visis et diligenter examinatis penes | ipsum remanentibus, VII lbr. VI sol. VIII den. vien. esperon. | et VI sol. VI den. gross. turon.

Libravit⁵ in refectione fondi seu sisie furni domini que destructa erat in taschiam

1 *Le mot primo est répété.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

3 *Les mots magnorum... teysie sont ajoutés dans a marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Effacé: fex.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera furni.*

pro tanto, datam dicto Gorgi fornerio, | ut asserit iuramento, XII den. gross. turon.

...

Sciendum est quod de salario Boni Iohanni de Ponte custodis | castri domini de Avvez¹ capienti duodecim flor. auri boni | ponderis de salario per annum ut in computo precedenti nichil sibi | allocatur quia debetur sibi die prima mensis iunii quia nundum lest terminus et nundum sibi solvit.

...

Libravit Iohanni Chouderon porterio porte inferioris castri Bardi | cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. | pro prebenda sua ut in computo precedenti et allocantur sibi pro | uno anno finito die prima mensis marcii ^{anno} Domini | M CCC LXI°, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Iacobino Avoyon et Thome Borsioudi custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur propter hoc viginti solidi | asten. per annum ut in computo precedenti et allocantur sibi pro | uno anno finito die et anno predictis, XX sol. asten.

...

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gayltiis quos secum tenere debet in garnisione castri Bardi | centum lbr. vien. esperon. de salario per annum ut in comlputo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro quadraginta septem septimanis de quibus supra | computat, IIII^{XX} X lbr. VII sol. VIII den. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii, librate et alloquati
XXV lbr. VI sol. VIII den. vien. asten. quorum XXVI den.
IIII^{XX} XVII lbr. XVIII sol. I den. vien. esperon. quorum XX^{ti} den.
XVIII sol. IIII den. cum duodecima parte unius den. gross. turon.
et M II^C LIX flor. auri boni ponderis

62. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 11, 1361-1362

Computus domini Richardi de Cuyna militis, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima quinta inclusive mensis | aprilis anno Domini M^o CCC^o LXI° usque ad diem decimam mensis iunii exclusive anno | Domini M^o CCCLXII^o, videlicet de uno anno integro et octo septimanis et una die,³ receptus apud | Chamberiacum, presentibus dominis Aymone de Chalant, Petro de Monte Gelato militibus | et Petro Gerbaysii thesaurario domini, magistris et auditoribus computorum domini, per | Iohannem Morerii de Bissiaci clericum domini.

...

---

1 *Lire*: Aviez.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *Les mots* et una die sont ajoutés à la fin du paragraphe avec un rappel.

Summa tocius recepte

...

VIII^{XX} V lbr. IX sol. III den. ob. vien. esperon.

C VII lbr. XV sol. IIII den. asten.

LXI lbr. I sol. I den. ian.

V sol. IIII den. gross. turon.

et II^C LV flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit¹ in emptione centum et quinquaginta scindulorum | magnorum longitudinis unius teysie emptorum et implicatorum | in tectis castri Bardi recuperiendis in pluribus locis ubi | decoperta erant propter aliarum scindularum vetustatem, | sexaginta quinque sol. asten.; unius miliarii cum | dimidio clavini empti ad idem, quod clavinum fecit apportari | de Valle de Bru quia non reperiebatur apud Bardum, | milliari precio viginti unius solidis asten., XXXIII sol. | asten.; trium duodenarum grossarum tachiarum pro ipsis implicandarum in locis dictorum tectorum necessariis seu ad latandum, | X sol. asten.; locagio quatuor carpentatorum dicta tecta | de predictis scindulis et clavino cum veteribus recolperencium vacantium ad idem quasi per unam diem, capiente | quolibet per diem V sol. asten. ut in particulis, quas ostendit, VI lbr. VIII sol. asten.

Libravit in emptione trium duodenarum grossarum tachiarum | chapelutarum pro ponte levatorio castri Bardi seu prime | porte de novo reffecto chivilliando seu clavellando | et trium grossarum trochiarum sustinencium dictum pontem et | preparatione cathene dicti pontis, inclusis sexdecim sol. | asten. datis in locagio duorum carpentatorum dictum pontem de | novo refficiencium dictas trochias et cathenam in dicto | ponte implicancium quasi per unam diem, capiente quolibet V sol. asten., | inclusis eciam sex sol. datis duobus carpentatoribus² dictos carpentatores | iuvantibus per unam diem ut in particulis, quas ostendit, et | alloquantur predictae librate de mandato domini Aymonis de Challant presentis in computo, IIII flor. auri boni ponderis | et XVI sol. vien. asten.

...

Alloquantur sibi de mandato dicti Petri Gerbaysii, presentis in computo, | pro stipendiis quatuor clientum quos dictus castellanus | tenuit in castro Bardi per tres menses in anno | M^o CCCLXI^o ad rationem decem librarum vien. quorum³ viginti | den. valent grossum turon. per annum pro quolibet | cliente, X lbr. vien. esperon. ad XX

...

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri | de Avez capienti duodecim flor. auri per annum | de salario ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini | solvendos per castellanum Bardi singulis annis et | pro tanto debet dictum castrum custodire bene copertum | et edificatum tenere ut in secundo computo precedenti | et in nono

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: manuoperatoribus.

3 *Lire*: quarum.

computo precedenti fuit copiata littera | dicte ordinacionis et solvit sibi pro uno anno | integro finito die prima mensis iunii anno Domini | M° CCCLXI° et pro undecim mensibus finitis die prima | mensis maii anno Domini M° CCCLXII° per instrumentum | publicum dicti Boni Iohannis factum per Martinum de Monino | notarium publicum de recepta die XIII mensis maii | anno M° CCCLXII°, quod reddit, XXIII flor. auri parvi ponderis

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisione castri Bardi centum lbr. vien. | esperon. de salario per annum ut in computo | precedenti et alloquatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno integro et | octo septimanis et una die² de quibus supra computat, C XV lbr. XIII sol. III den. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii, librate et alloquati

VII lbr. III sol. asten. quorum XXVI

C XXV lbr. XIII sol. III den. vien. esperon. quorum XX

X sol. III den. cum quarto unius den. gross. turon.

XXIII flor. parvi ponderis, quolibet pro XI den. et ob. gross.

et M II^C LXVI flor. auri boni ponderis, quolibet pro XII den.

63. ASTo, SR, CS, inv. 68, m. 11, 1362-1363

Computus domini Richardi de Cuyna militis, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a die decima mensis iunii anno Domini millesimo CCC° sexagesimo secundo inclusive usque ad diem XXIII^{tam} exclusive mensis marci anno Domini M° CCCLXIII°, videlicet quatragesima una | septimanis, receptus apud Chamberiacum, presentibus magistris et auditoribus computorum domini, per Iohannem | Morerii de Bissiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

VII^{XX} III lbr. XIII sol. I den. ob. vien. esperon. ad XX

III^{XX} XI lbr. XV sol. X den. asten. ad XXVI

LXI lbr. I sol. I den. ian. ad XX

XVIII den. gross. turon.

et III^{XX} V flor. et IIIes partes unius floreni auri boni ponderis De quibus

Libravit³ in operibus castri, videlicet in empcione ducentorum scindulorum | magnorum longitudinis unius theysie implicatorum ad recoperienda tecta | dicti castri

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Les mots et una die sont ajoutés à la fin du paragraphe avec un rappel.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

in pluribus locis ubi decoperta erant, quolibet cento precio | triginta sex solidorum asten.; in empcione quingentorum clavinorum maglnorum implicatorum ad idem, emptorum tresdecim solidorum astensium et in | locagio quatuor carpentatorum predicta scindula et clavinum implicancium | in locis supradictis, vacancium ad idem quasi per unam diem, quapiente quolibet | per diem quinque sol. asten., inclusis expensis, ut in particulis visis et | examinatis, V lbr. V sol. asten.

Libravit in refficione unius epistancerii seu charferii camere dicti castris | quod quasi penitus erat destructum, inclusis tribus sestariis calcis, arena, | portu arene et salario magistri refficientis ipsum charfeorium | et duorum manuoperariorum dictum magistrum iuvancium ad idem | quasi per duas dies, LX sol. asten.

Libravit¹ Gorgi fornerio <pro reficiendo> solamen et tectum furni domini Donacii | que quasi destructi erant in tachiam pro tanto, ut asserit iuramento, XXV sol. asten.

Libravit Iohanni dicto Ver fornerio pro refectione furni domini de Bardo | in tachiam sibi datam pro tanto, XIII sol. asten.

...

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castris de Avvez capienti duodecim | flor. auri de salario per annum ad vitam ipsius et dum fuerit volluntatis domini solvendos per castellanum Bardi singulis annis et pro | tanto debet dictum castrum custodire bene copertum et edifficatum | tenere ut in tercio computo precedenti et in decimo computo precedenti fuit | copiata littera dicte ordinacionis et solvit sibi pro uno anno finiundo die | prima mensis maii anno Domini M° CCCLXIII° cuius librate instrumentum | dicti Boni Iohannis apportare obmisit de recepta, sed iniungitur | sibi in sequenti computo ipsum apporet taliter quod in ipso computo reddatur, XII flor. auri boni ponderis²

...

Libravit Martineto de Porta porterio porte inferioris castris Bardi | cui debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. | pro prebenda sua ut in secundo computo precedenti et allocantur sibi pro | uno anno finito die prima mensis martii anno Domini M° CCCLXIII°, VI lbr. X sol. asten.

...

Libravit Iacobo Avoyon et Peroneto dicto Monmeliour custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur propter hoc viginti solidi asten. | per annum ut in computo precedenti et allocantur sibi pro uno | anno finito die prima mensis martii anno Domini M° CCCLXIII°, XX sol. asten.

...

Libravit in factura unius cep facti pro hominibus carceratis tenendis, | quia nullum erat in castro Bardi, in tachiam datam cuidam | carpentatori pro tanto, XL sol. asten.

...

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furnorum.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide.

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis | quos secum tenere debet in garnisione dicti castris Bardi centum | lbr. vien. esperon. de salario per annum ut in computo precedenti et | alloquatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro quatragesima | una septimanis de quibus supra computat, LXXVIII lbr. XVI sol. XI den. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii, librate et allocati
LIII lbr. III sol. asten.
LXXIX lbr. III sol. V den. vien. esperon.
X sol. gross. turon.
L flor. parvi ponderis
et M IIII^{XX} III flor. et dimid. boni ponderis

64. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 11, 1363-1364

Computus domini Richardi de Cuyna militis, castellani Bardi, de redditibus et | exitibus eiusdem castellanie a die XXIII^a inclusive mensis marci anno Domini M^o CCCLX tercio usque ad diem | primam exclusive eiusdem mensis anno Domini M CCC LXIII, videlicet de quatragesima octo septimanis et sex diebus, | receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Petro de Monte Gelato milite et Petro Gerbaysii thesaurario domini | magistris et auditoribus computorum domini, per Iohannem Morerii de Bissiaci clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

VIII^{XX} I lbr. II sol. V den. ob. vien. experon. ad XX
LVI lbr. X den. asten. ad XXVI
LXI lbr. I sol. I den. ian. ad XX
XVIII den. gross.

et LI flor. I quartus unius floreni boni ponderis

De quibus

Libravit² pro quodam muro nupper perfecto pro reforczamento³ | castris Bardi prope dictum castrum, loco dicto Glorietta a parte Lomlbarde, ubi erat locus periculosus ad ascendendum dictum castrum | et in dicto loco propter societatem Englicorum morantur omni nocte | tres escubie, incluso salario et victu magistrorum et | manuoperariorum qui vacaverunt ad dictum murum perficiendum | et inclusis lapidibus emptis et implicatis ad idem. Et adhuc | oportet necessario quod dicte escubie in dicto loco pro custodia dicti | castris morentur et dicit dictus castellanus suo

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castris.

3 Effacé: dicti.

iuramento pro predictis tantum solvisse, VIII flor. parvi ponderis

Libravit in empcione dimidii centenarii scindullorum emptorum ad | recoperiendam gardam robam dicti castri, incluso clavino implicato | ad idem et incluso eciam salario et victu duorum magistrorum carpentatorum | vacancium ad idem, XXXV sol. asten.

Libravit in refectione clavis magne porte ac eciam martelli | et bernellarum ferri pro dicta porta aptanda, incluso uno magno | anello ferreo in catena pontis levatorii reffecto, XXX sol. asten.

Libravit¹ in refectione furni domini de Bardo qui pro maiori | parte destructus erat in tachiam pro tanto datam dicto Gorgi fornerio, ut asserit iuramento, I flor. parvi ponderis

...

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Aviays capienti | duodecim florenos auri de salario per annum ad vitam ipsius | et dum fuerit voluntatis domini solvendos per castellanum Bardi | singulis annis et pro tanto debet dictum castrum custodire bene | copertum et hedifficatum tenere ut in quarto computo | precedenti et in undecimo computo precedenti fuit copiata littera | dicte ordinacionis et solvit sibi pro uno anno finiendo die | prima mensis maii anno Domini M^o CCCLXIII^o ut per instrumentum | publicum dicti Boni Iohannis de confessione et recepta, factum et | signatum per Petrum La Franquin de Valesia notarium publicum | die quarta mensis aprilis anno Domini M^o CCCLXIII^o, quod reddit, XII flor. auri boni ponderis

...

Libravit Martineto de Porta porterio porte inferioris | castri Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi | vien. asten. pro prebenda sua ut in tercio computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini M^o CCCLXIII^o, VI lbr. X sol. asten.

...

Libravit Iacomino dicto Avoyon et Petro de Clerico custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur propter hoc viginti | solidi asten. per annum ut in computo precedenti et solvit eis | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno M^o CCCLXIII, XX sol. asten.

...

Libravit² Iohanni et Facio fratribus filiis quondam Boni Amici mugnerii molendinorum domini, videlicet in empcione duarum molarum emptarum | ad opus molendini domini de Bardo, quibus dominus suis propriis | sumptibus et ex antiqua ordinacione tenetur ministrare | ut in computis precedentibus et maxime domini Theobaldi de Villeta | castellani quondam dicti loci Bardi et quocumque plurium aliorum castellanorum, ut | per instrumentum publicum confessionis ipsius Iohannis et Facii fratrum habuisse et recelpisse dictas duas molas pro et ad opus dicti molendini et | eciam predictas molas in presencia ipsorum per familiares dicti castellani | emptas

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera furni.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Mole empte pro mollendino domini reficiendo.

fuisse precio viginti flor. auri boni ponderis, inclusis | expensis factis pro dictis molis adducendis a loco Sancti Marcelli | in poderio dominorum Fenicii usque Bardum, factum et signatum | per Petrum La Franquin de Valesia notarium publicum die quarta mensis aprilis | anno M° CCCLXIII°, quod reddit, XX flor. boni ponderis

Libravit Bonifacio de Mota secretario domini in quibus dominus eidem | Bonifacio tenebatur pro quibusdam expensis per eum factis ut per | licteram domini de mandato alloquandi, datam Thaurini die XXII | mensis septembris anno Domini M° CCCLXIII° et per confessionem ipsius Bonifacii | in eadem lictera domini descripta die prima octobris anno predicto, quam reddit, VIII flor. boni ponderis

Libravit eidem Bonifacio destinato per dominum ad partes Vallis Auguste pro | certis negociis domini peragendis ad que vacavit cum tribus equis, scilicet apud | Bardum duabus noctibus et apud Castellionem, inclusis expensis dicti castellani | cum quatuor equis, ubi steterunt pro treuguis dominorum Montis Ioveti | et de Cly fiendis per duos dies et alloquantur sibi per licteram domini de | mandato solvendi et alloquandi, eundo, stando et redeundo ad loca predicta | expensas eiusdem Bonifacii cum tribus equis, datam Rippolis die VIII^a augusti | anno M° CCC LXIII et per licteram dicti Bonifacii de confessione, datam die XX^a | eiusdem mensis anno predicto, quas reddit, II flor. boni ponderis

Libravit ad expensas eorundem castellani et Bonifacii qui fuerunt apud | Castellionem, Augustam et plura alia loca de mandato domini pro | threugis inter dictos dominos Montis Ioveti et de Cly faciendis ad que | vacaverunt recedendo de Bardo et eundo ad loca predicta sex diebus | finitis die dominica prima octobris inclusive, cum sex equis et familia | eorundem, ut per licteram domini de credencia et mandato solvendi et alloquandi expensas eiusdem Bonifacii directam baillio Vallis Auguste, castellano | Bardi et ceteris dicte Vallis et alliis officiariis domini quibuscumque, datam Thaurini die vicesima secunda mensis septembris anno Domini M CCC LXIII et per | licteram dicti Bonifacii de testimonio et attestacione, datam Bardi die primo octobris | anno predicto, quas reddit, VI flor. auri boni ponderis

Libravit in stipendiis sui ipsius et quatuor hominum cum equis et armis | qui fuerunt ad custodiendam civitatem Ypporrigie et ibidem morari | steterunt spacio quindecim diebus quando Robinus de Pino cum suis sociatibus | intravit castrum Padoni et alloquantur sibi dicta stipendia ad rationem | trium gross. turon. tam pro se quam pro quolibet dictorum hominum per diem de mandato | domini Aymonis de Chalant militis consilliarii domini et commissarii eiusdem | in terris et baroniis Vallis Auguste, Yporrigie et Canapicii, ut per litteram domini | de dicta commissione datam Burgeti die XX^a aprilis anno Domini M° CCCLXIII°, | cuius copiam reddit cum littera dicti domini Aymonis de testimonio et rogacione alloquandi datam Ypporrigie die XV mensis decembris anno M° CCCLXIII, XVIII sol. IX den. gross. turon.

Alloquantur sibi per eandem litteram quos expendidit de mandato dicti | domini Aymonis pro Guyeto de Solerio ducendo in hostagia apud | Bardum pro novitate Padoni supradicta, II flor. auri parvi ponderis

Alloquantur sibi quas et quos libravit in stipendiis quatuor hominum quos | tenuit in castro Bardi pro tuciori custodia dicti castri per unum mensem | continuum

et completum ultra garnisionem consuetam de mandato domini | Francisci de Longacomba militis commissarii domini, ut per litteram domini de dicta | commissione datam Burgeti die XXIII^a novembris sub signeto domini, absente | cancellario, cuius copiam reddit cum littera dicti domini Francisci de precepto et | mandato dictam garnisionem tenendi et rogacione alloquandi expensas dictorum quatuor hominum et alloquavit sibi ad rationem sex denariorum forcium pro quolibet | dictorum hominum per diem more solito, VII sol. gross. turon.

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum | tenere debet in garnisione dicti castri Bardi centum libras vien. | esperon. de salario per annum ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro quatragesimo octo septimanis et sex | diebus de quibus supra computat, III^{XX} XIII lbr. XVIII sol. XI den. [vien. esperon.]

...
 Summa expensarum, salariorum, librate et alloquati
 III^{XX} XIII lbr. II sol. VIII den. ob. vien. esperon. ad XX
 XXIII lbr. XV sol. asten. ad XXVI
 XXXVI sol. VIII den. quartus et sextus unius denarii gross. turon.
 XI flor. auri parvi ponderis
 et XI^C XLVIII flor. auri boni ponderis

65. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 11, 1364-1365

Computus domini Richardi de Cuyna [militis], castellani | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die prima inclusive | mensis marcii anno Domini millesimo CCC^o LX III° usque ad diem | [primam] exclusive | mensis marcii anno Domini millesimo CCC^o LX quinto, videlicet uno anno [integro], receptus | apud Chamberiacum, presente domino, mense iulii anno predicto, per G...² | clericum domini.

...
 Summa tocius recepte

...
 LXI lbr. I sol. I den. ian. ad XX^{ti}
 XXXVIII lbr. XVIII sol. VIII den.³ asten. ad XXVI
 IX^{XX} VII lbr. XVII sol. I den. vien. experonatorum ad XX^{ti}
 II sol. VIII den. gross. turon.
 et LXVIII flor. auri boni ponderis

De quibus

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Lacune dans le texte à cause d'une déchirure du parchemin.

3 Effacé: vien.

Libravit¹ in empcione ducentorum scindullorum magnorum | longitudinis unius teysie implicatorum in recoperiando tecta | castrī que in pluribus locis decoperta erant, emptorum quolibet² | cento precio quatráginta sol. asten., IIII lib. asten.; | item in empcione unius milliarī et ducentorum clavinorum | implicatorum ad idem, XL sol. asten.; item duobus | hominibus vacantibus per unam diem ad portandum | supradicta scindula in dicto castro, VI sol.; item | duobus carpentatoribus et duobus manuoperibus³ predicta | implicantibus vacantibus ad idem per duas dies, | XXVI sol. VIII den., VII lbr. XII sol. VIII den. asten.

Libravit in empcione unius trabis implicate in quadam camera | castrī, incluso⁴ portu et salario magistri qui ipsam posuit, | XXX sol. asten.; item in refectioe duorum hostiorum | de novo factorum in dicto castro, incluso salario dicti magistri qui | ipsos reficit, I flor.; item in empcione duarum | duodenarum tachiarum sive croches ferri magnarum | implicatarum ad firmanda tecta dicti castrī in pluribus locis, | X sol.; item in empcione unius canalī implicate | in tecto dicti castrī, incluso portu, X sol, L sol. asten. | et I flor.

Libravit⁵ Petro Gorgi de Donacio pro tachia sibi data | refficiendi furnum domini de Donacio et pro tecto | dicti furni refficiendo, XXXV sol.; item Iohanni⁶ | Vaz de Bardo pro refectioe furni dicti loci Bardi qui | de novo refectus fuit, quia totus erat destructus et | in sequenti computo apporet instrumentum ipsorum duorum | furnorum de recepta et testimonio aliter deducuntur eidem, LXXV sol. asten.⁷

...
Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castrī de Arvieys | capienti duodecim florenos auri de salario per annum | ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendos | per castellanum Bardi singulis annis et pro tanto debet dictum | castrum custodire bene copertum et edificatum tenere | ut in quinto computo precedenti et in duodecimo computo | precedenti fuit copiata littera dicte ordinacionis et solvit | sibi pro uno anno finiēdo die prima mensis maii | anno Domini M CCC° LX quinto per instrumentum ipsius⁸ de recepta, quod reddit, XII flor. boni ponderis

...
Libravit Martino de Porta porterio porte inferioris | castrī Bardi cui debentur per annum sex libre decem | solidi vien. asten. pro prebenda sua ut in quarto computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis martii anno Domini M° CCC° LXV°, VI lbr. X sol. asten.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castrī.

2 *Le mot* quolibet est répété.

3 *Lire*: manuoperariis.

4 *Lire*: inclusis.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

6 *Effacé*: de.

7 *la marge gauche du parchemin*: Vide apporta (*sic*) litteram.

8 *Le mot* ipsius, ajouté dans l'interligne, en remplace un autre effacé, illisible.

Libravit Iacobo dicto Avoyon et Petro de Clerico custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur propter hoc viginti | solidi asten. ut in computo precedenti et solvit | pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno M CCC° LX quinto, XX sol. asten.

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisone castri Bardi centum libras vien. | esperon. de salario per annum ut in computo precedenti | et alloquatur sibi dictum salarium pro uno anno | integro finito prima die exclusive mensis marcii | anno Domini M CCC° LXV de quo supra computat, C lbr. vien. esperon.

Summa expensarum, salarii et librate

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

XXXIII lbr. VII sol. VIII den. asten. ad XXVI

X sol. gross. turon.

et XXII flor. auri boni ponderis

66. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 12, 1365

Computus domini Richardi de Cuyna militis, olim² castellani | Bardi, de exitibus et obvencionibus dicte castellanie a die prima inclusive | mensis marcii anno Domini M CCC LXV° usque ad diem XXIII^{am} exclusive mensis | octobris anno eodem, videlicet de triginta tribus septimanis et quinque diebus, receptus | apud Chamberiacum, presentibus dominis Petro de Monte Gelato milite et Petro Gerbaisii | thesaurario domini, magistris et auditoribus computorum domini, per Iohannem Morerii de Bissiaco | clericum domini. Et respiciatur computus precedens quando subsequens recipietur.

...

Summa tocius recepte

...

LII lbr. III sol. I den. asten.

XL lbr. VIII sol. I den. experon.

III sol. III den. gross. turon.

et XLVI flor. et dimid. boni ponderis

De quibus

...

Libravit Martino de Porta porterio porte inferioris | castri Bardi cui debentur per annum sex libre decem solidi | asten. pro prebenda sua ut in quinto computo precedenti | et solvit sibi pro triginta tribus septimanis et quinque | diebus finitis die XXIII exclusive mensis octobris anno | M° CCCLXV, III lbr. V sol. asten.

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Le mot olim est ajouté dans l'interligne.

Libravit dicto Avoyon et Petro de Clerico custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur viginti solidi | asten. ut in computo precedenti et solvit eis pro triginta | tribus septimanis et quinque diebus finitis die XXIII mensis | octobris anno M° CCCLXV predicto, XII sol. VIII den. asten.

...

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Arvieys | capienti duodecim florenos auri de salario per annum | ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendi per | castellanum Bardi singulis annis et pro tanto debet dictum | castrum custodire bene copertum et hedificatum tenere | ut in computo precedenti et in tresdecimo computo precedenti | fuit copiata littera dicte ordinacionis et solvit sibi pro | triginta tribus septimanis et quinque diebus finitis | ut supra, cuius instrumentum de confessione¹ obmisit apportare | et alloquantur sibi per iuramentum dicti castellani | asserentis sibi tamen solvisse, VII sol. IX den. I terc. gross. turon.

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum tenere debet in garnisione castri | Bardi centum libras vien. esperon. de salario per annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium | pro triginta tribus septimanis et quinque diebus finitis | die XXIII mensis octobris anno M° CCCLXV de quibus ut supra computat, LXIII lbr. XVI sol. VIII den. esperon.

...

Summa expense, salarii, librate et allocati
IX lbr. I sol. X den. asten. ad XXVI sol. pro flor.
LXIII lbr. XVI sol. VIII den. esperon. ad XX sol. pro flor.
XIII sol. V den. ob. dimid. quart. gross. turon.
et VIII^c XVI flor. auri boni ponderis

67. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 12, 1365-1367

Computus Iohannis de Submonte dicti Cornu domicelli, castellani | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die XXIII^a inclusive mensis octobris anno | Domini M CCC LXV° usque ad diem quartam exclusive mensis ianuarii anno Domini M CCC LXVII°, videlicet | de uno anno integro decem septimanis et tribus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis | Aymone de Chalan domino Fenicii et Aymeville, Petro de Monte Gelato milite et Petro | Gerbaysii thesaurario domini magistris et auditoribus computorum domini, per Iohannem Morerii | de Bissiaco clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

1 *Les mots de confessione sont ajoutés à la fin de la ligne avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

VI^{XX} I lbr. XIII sol. VI den. ianuen. ad XX

XXX lbr. III sol. asten. ad XXVI

III^C XVI lbr. III sol. II den. ob. vien. esperon. ad XX

VII sol. VI den. colonien. quorum unus den. valet tres den. vien. esperon.

et XL flor. auri boni ponderis

De quibus

Libravit¹ in operibus castri: et primo in empcione | ducentum scindulorum magnorum longitudine (*sic*) implilcatorum ad recoperienda tecta dicti castri que | in pluribus locis erant decoperta, quolibet | cento empto precio quatradingta sol. asten., | IIII lib. asten.; item in empcione dimidii | milliarii magnorum clavinorum implicatorum ibidem, | inclusis sex duodenis tachiarum ferri implilcatarum ad idem, XXI sol. VI den.; in | empcione duarum duodenarum magnorum postium | implicatorum ad facienda tria hostia, videlicet | duo in dicto castro et unam in aula inferiori | dicti castri, XL sol.; in locagio Bonini de² | Fobia, Boni Amici de Ludonia et Iacomini de | Ludonia et Iacomini de Cotino magistrorum carlpentatorum vacantium ad implicandum predicta in | tectis suprascriptis, quolibet per tres dies, capiente quolibet | per diem quinque sol., inclusis expensis, XLV sol.; | item dicto Iacomino de Cottina et Perreto de Aibaldo | magistris carpentatoribus vacantibus, quolibet per | tres dies ad recuperendam magnam aulam dicti castri | que penitus decoperta erat, capiente quolibet per | diem, inclusis expensis, quinque sol., XXX sol.; locagio | Guillelmi Papelicti carpentatoris vacantis in reparatione | pontis levatorii dicti castri per duas dies , capientis | per diem quinque sol., inclusis expensis, X sol.; | duorum hominum vacancium per unam diem ad portandos | dictos postes a loco Donatii usque ad dictum castrum, | capiencium per diem duos solidos, IIII sol.; et in | refectioe clavis porte dicti castri que fracta erat, | III sol. ut in particulis visis et diligenter | examinatis penes ipsum remanentibus. Que opera | asserit dominus castellanus suo iuramento et alia infrascripta prout sibi allocantur solvisse et fieri fecisse, XI lbr. XIII sol. VI den. asten.

Libravit³ in locagio Guillelmi de Labornei et Guillelmi | de Parpelu carpentatorum vacancium ad reficiendum quodam | granerium rotum de castro⁴ et portatum iuxta magnam | aulam dicti castri ad reponenda blada domini et | cetera victoria⁵, vacancium ad idem, scilicet quolibet | ipsorum per quatuor dies, capiente quolibet per | diem quinque sol. vien., inclusis expensis, et fuit | positum dictum granerium ibidem de consensu burgenisium dicti loci considerata utilitate domini, ut dicit, | XL sol.; in locagio quatuor manuoperariorum | vacancium ad portandam portam dicti granerii quibus | per duas dies, capiente quolibet per diem tres sol., | XXIII sol.; duorum manuoperariorum vacancium | cum dictis magistris carpentatoribus ad incaperandum | et perficiendum dictum granerium, quolibet per | quatuor dies, capiente ipsorum

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Le mot de est répété.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Opera granerii.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Vide granerium et | ponatur in inventarium

5 Lire: victualia.

quolibet per diem | tres sol., XXIII sol.; in empcione unius quarteroni | scindulorum magnorum longitudinis unius teissie implicatorum ad recuperiendum dictum granerium, X sol.; | in empcione clavinorum et trabium implicatorum in dicto | granerio recoperiundo, VIII sol.; quatuor malnuoperariorum solanum introytus quoquine dicti castrri | quod putritum et deruptum erat reficientibus, valcantibus ad idem quasi per unam diem, capiente quolibet | per diem tres sol., XII sol. ut in particulis | visis et examintis penes ipsum remanentibus, C XVIII sol. asten.

Libravit¹ in reparacione furni domini de Donacio, videlicet | pro paracione et recopertura dicti furni et eciam furni | Bardi et eciam pro solamento dicti furni de Donatio reficiendo et actendo,² XVI sol. asten. | et I flor. boni ponderis

Libravit³ in reparacione facta de novo in castro Bardi virtute | littere domini nostri Sabaudie comitis de mandato reparandi | dictum castrum Bardi in suis memoris et partibus | quas necessitas reparandi compellat ac reficiendi | modis omnibus in dilate ut per litteram domini de | mandato reficiendi et reparandi dictum castrum in | dilate in locis necessariis et eciam de mandato | preysias dicte castellanie de anno millesimo CCCLXV implicandi et espendendi in altiendis, reficiendis et | reparandis muris et clausuris dicti castrri secundum et | iuxta consilia proborum⁴ expertorum hominum in talibus | et insuper de mandato ipsam preysiam alloquandi | sine difficultate qualibet alloquandi, dato Yporigie die | septima novembris anno Domini millesimo CCCLXV subsignato, | domini absente cancellario et per instrumentum publicum Iohannis | Dierna, Iohannis Roysani, Dominici, Iohannis Iordan, Iacomini eius fratris, Iohannis Mugnerii, Hugoneti de Pomar | et Iacomini Avoyon de Bardo de testimonio fuisse | ad dictum castrum Bardi et vidisse edificium per dictum | castellanum in dicto castro factum virtute mandati domini supraddicti ipsumque legaliter fideliter mensurasse et taxatum | fuisse ad quater viginti et quindecim teysias muri, videlicet | qualibet teysia longitudinis quinque pedum cum dimidio, | et amplitudinis sive grossitudinis unius pedis cum dimidio | et examinatis minutis particulis et computo dictarum | expensarum per dictum castellanum factarum pro dicto edificio taxasse | et computasse quamlibet teysiam dicti muri croysiatam | ad duos florenos auri boni ponderis, factum et signatum | manu Petri Lafranquin de Valesia notarii publici | sub anno Domini millesimo CCCLXVII, indicione prima, die | prima mensis ianuarii, ac etiam de testimonio magistrorum | Bonini de Fobia, Bonini⁵ Amici de Ludonia de Donatio | et Falcone de Albardo carpentatorum predicta fecisse testificancium | ut in instrumento supra proximo continetur.

Et primo in empcione quaterviginti novem modiorum et trium sestariorum | calcis emptorum a Iohanne de Ponte pro ipsis edificiis, | implicandis quolibet modio precio

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

2 *Lire*: actando.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Domificium novum dicti | castrri

4 *Effacé*: ep.

5 *Lire*: Boni.

viginti duorum sol. | asten. ut per instrumentum Boni Iohannis de Ponte de testimonio | dictam calcem prefato castellano vendidisse et dictum | precium ab eodem castellano recepisse, factum manu notarii | supradicti sub anno Domini millesimo CCC LXVI die ultima | mensis decembris, quod reddit, LIIII lbr. IX sol. asten.

Libravit Dominico de Iordano pro uno modio calcis alportato¹ | de Monte Alto ad dictum castrum, incluso portu, I flor. boni ponderis

Libravit in portagio dictorum quatraginta novem modiorum | et trium sestariorum calcis emptorum a preminato Bono | Iohanne de Ponte, videlicet pro quolibet modio sex | sol., XIIII lbr. XVII sol. asten.

Libravit Bonino de Campo Porcherio pro se et quatuor | suis asinis portantibus arenam per quatuor | decendies (*sic*) a riparia versus dictum castrum, vacanti | ad idem cum dictis suis asinis per quatuor decem | dies capienti per diem pro se duos solidos et sex denarios | et pro dictis suis quatuor asinis sex solidos, inclusis expensis, V lbr. XIX sol. asten.

Libravit eidem Bonino pro se et quatuor asinis | portantibus arenam in dicto castro per sex dies, | capienti de salario prout supra, LI sol. asten.

Libravit Iohanni Magnino de Campo Porcherio vacanti | ibidem ad portandam arenam pro se et quatuor | asinis, capienti de salario prout supra per sex dies, LI sol. asten.

Libravit eidem pro se et certis quatuor asinis vacantibus | ibidem ad portandam dictam arenam per sex dies, | capienti de salario pro se duos solidos sex den. et | pro dictis asinis sex sol. ut supra, LI sol. asten.

Libravit Bonino de Campo Porcherio et Parvo Iohanni | eius socio vacantibus ad idem ad portandam dictam arenam | per quinque dies cum sex asinis, capiente quolibet | dictorum hominum duos solidos et sex denarios et pro | dictis sex asinis novem solidos per diem, inclusis | expensis, LXX sol. asten.

Libravit eisdem vacantibus ad dictam arenam ducendam | cum sex asinis per tres dies, capientibus ut supra, XLII sol. asten.

Libravit eidem Bonino pro se et tribus asinis vacantibus | ad portandam dictam arenam per quinque dies, | capienti de salario ut supra, XXXV sol. asten.

Libravit eidem Bonino pro se et tribus asinis vacantibus | per decem dies ad portandam dictam arenam, | capienti de salario ut supra, LXX sol. asten.

Libravit Bastardino pro se et duobus roncinis vacantibus ad portandos lapides in dicto castro, capienti | pro dicto Bastardino de salario per diem tres | sol. et pro quolibet roncino quinque sol., incluso | victu dictorum Bastardini et roncinatorum et vacaverunt ad predictam occasionem quilibet ipsorum per quater | viginti et quinque dies, LV lbr. V sol. asten.

Libravit cuidam salariario vacanti ibidem cum dicto | Bastardino per octo dies ad portandos dictos | lapides, capienti tres sol. per diem, incluso victu, XXIIII sol. asten.

Libravit sex laboratoribus vacantibus ad frangendum | et extrahendum lapides

---

¹ *Lire*: apportato.

per sex dies, capientibus pro quolibet per diem tres solidos, incluso victu, V lbr. VIII sol. asten.

Libravit decem hominibus ad idem vocantibus per | octo dies capientibus pro quolibet per diem de salario prout supra, XII lbr. asten.

Libravit septem hominibus per undecim dies vacantibus | ad idem capientibus de salario per diem pro quolibet ut supra, XI lbr. XI sol. asten.

Libravit Bonino de Fobia et Bono Amico de Lugdony | de Donacio magistris maczonibus vacantibus ad perfiliendum murum ibidem edificantibus quilibet per triginta | quinque dies, capientibus per diem pro qualibet eorundem sex | sol. cum dimidio, incluso victu, XXII lbr. XV sol. asten.

Libravit magistro Falcono de Albardo vacanti ibidem | per triginta duos dies, capienti de salario per | diem sex solidos, IX lbr. XII sol. asten.

Libravit Vullelmeto Ayacini vacanti ad idem per | quatuor dies, capienti de salario per diem quinque | solidos, incluso victu, XX sol. asten.

Libravit quatuor hominibus vacantibus ibidem per duos | dies ad faciendum morterium, capientibus de salario per | diem pro quolibet eorundem tres solidos, incluso victu, XXIII sol. asten.

Libravit novem manualibus portantibus lapides | et morterium vacantibus per unam diem, capientibus | tres solidos per diem pro quolibet eorundem, incluso | victu, XXVII sol. asten.

Libravit octo manualibus vacantibus per unam diem | ad idem, capientibus de salario prout supra, XXIII sol. asten.

Libravit quinque manualibus facientibus morterium per | unam diem, capientibus de salario prout supra, XV sol. asten.

Libravit novem hominibus manualibus vacantibus per | unam diem portantibus lapides et facientibus | morterium, capiente quolibet de salario prout supra, XXVII sol. asten.

Libravit octo hominibus manualibus vacantibus ibidem | per unam diem pro lapidibus et morterio dictis malgistris ministrandis, capientibus pro quolibet de | salario per diem prout supra, XXIII sol. asten.

Libravit duobus hominibus portantibus lapides per | unam diem, capientibus de salario pro quolibet prout supra, VI sol. asten.

Libravit quatuordecim manualibus per tres dies | vacantibus ad idem, capientibus pro quolibet de | salario per diem pro ut supra, VI lbr. VI sol. asten.

Libravit decem hominibus manualibus per unam diem | ad idem vacantibus, capientibus pro quolibet per | diem prout supra, XXX sol. asten.

Libravit decem hominibus manualibus laborantibus | ad idem per quinque dies, capientibus de salario | pro quolibet prout supra, VII lbr. et X sol. asten.

Libravit quatuordecim laboratoribus manualibus | laborantibus ad idem per unam diem, capientibus | de salario pro quolibet per diem prout | supra, XLII sol. asten.

Libravit undecim manualibus laboratoribus per unam | diem ad predicta, capientibus de salario per diem pro | quolibet prout supra, XXXIII sol. asten.

Libravit undecim hominibus manualibus vacantibus per unam | diem, capientibus

pro quolibet de salario prout supra, XXXIII sol. asten.

Libravitt quatuordecim manualibus laboratoribus ibidem, | capientibus pro quolibet per diem ut supra, XLII sol. asten.

Libravitt undecim laboratoribus manualibus ibidem vacantibus, | capientibus pro quolibet per diem de salario pro quolibet | prout supra, XXXIII sol. asten.

Libravitt undecim manualibus vacantibus ibidem per unam diem, | capientibus ut supra pro quolibet de salario, XXXIII sol. asten.

Libravitt quatuordecim hominibus laborantibus ibidem, capientibus | de salario prout supra pro quolibet, XLII sol. asten.

Libravitt duodecim hominibus per duos dies ad predicta | vacantibus et laborantibus, capientibus pro quolibet per diem | prout supra, LXXII sol. asten.

Libravitt decem laboratoribus manualibus vacantibus ibidem | per unam diem, capientibus pro quolibet de salario per diem | ut supra, XXX sol. asten.

Libravitt quatuor manualibus per unam diem facientibus | murum, XII sol. asten.

Libravitt octo hominibus manualibus per quatuor dies vacantibus | laboratoribus (*sic*) ad idem, IIII lbr. XVI sol. asten.

Libravitt octo manualibus vacantibus ad predicta per duos | dies, capientibus de salario pro quolibet per diem prout supra, XLVIII sol. asten.

Libravitt in empcione unius grosse corde ad elevandos | lapides et morterium supra muros empte per manum | Dominici de Iordano, XVIII den. gross. turon.

Libravitt in empcione unius maillii ferri cum duabus | palis et una picha, inclusis ferramentis, ad falciendam turim,¹ ad elevandos dictos lapides et morterium, LXI sol. asten.

Libravitt in empcione octo magnorum postium longitudinis quinque teisiarum et latitudinis unius pedis | cum dimidio ad faciendos pontonos, inclusis duodecim magnis perticis longitudinis decem teisiarum | ad faciendos dictos muros, inclusis duabus duodenis | chivronorum positorum ad faciendos dictos pontonos | et inclusis septem conchiis ad portandum lapides | et morterium, incluso portu dictarum fustarum, V lbr. VII sol. asten.

Libravitt novem hominibus scindentibus fustam in rovia | domini, videlicet decem octo trabis conductis in dicto castro, | implicatis in solamentis de tornellis, incluso | portu dictarum trabarum et sunt longitudinis duarum | teisiarum cum dimidia, LXVII sol. asten.

Libravitt novem hominibus vacantibus per unam diem ad | reparandum iter dicti castri per quod bestie que | portaverunt lapides et arenam transierant . capientibus | pro quolibet per diem tres sol. de salario, incluso victu, XXVII sol. asten.²

Libravitt Bono Iohanni de Ponte custodi castri de | Ayvyes capienti duodecim florenos auri de salario | per annum ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis | domini

---

1 *Lire*: turrim.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide dorssum (*sic*).

solvendos per castellanum Bardi singulis | annis et pro tanto debet dictum castrum | bene copertum custodire et edificatum tenere | ut in computo | precedenti et in decimo tercio precedenti | computo fuit copiata littera dicte ordinacionis | et solvit sibi pro uno anno finito die XXII^a | mensis octobris anno Domini millesimo CCCLXV ut | per instrumentum dicti Boni Iohannis de testimonio et | recepta supra redditum in librata domificii novi, XII flor. boni ponderis

...
 Libravit Martino de Porta porterio porte inferioris | castri Bardi cui debentur per annum sex libre | decem solidi vien. asten. pro prebenda sua ut | in computo precedenti et solvit sibi pro uno | <anno> finito die prima mensis marcii anno Domini millesimo | CCCLXVI, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Iacobo dicto Avoyan¹ et Petro de Clerico | custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | propter hoc² viginti solidi asten. in computo | precedenti et solvit eis pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo CCCLXVI, XX sol. asten.

...
 Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor gaytiis quos secum tenere debet in garnisone castri Bardi centum libras vien. esperon. | de salario per annum ut in computo precedenti et | allocatur sibi dictum salarium pro uno anno integro | decem septimanis et tribus diebus de quibus supra | computat, VI^{XX} lbr. I sol. vien. esperon.

Summa expense, salarii et librate
 VI^{XX} lbr. IIII sol. X den. vien. esperon. ad XX^{ti}
 III^C XXVII lbr. II sol. VI den. asten. ad XXVI
 VI sol. II den. vien. escut. ad XVI
 C VII sol. I den. fort. escut. ad VIII
 XIII sol. II den. gross. turon.
 et III^C XIII flor. auri boni ponderis

68. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 12, 1367-1368

Computus Iohannis de Submonte dicti Cornu domicelli, | castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die quinta | inclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo CCC^o LXVII° usque ad diem | primam exclusive mensis martii anno Domini millesimo CCC^o LXVIII°, videlicet | de uno anno integro et octo septimanis, receptus | apud Chamberiacum, presentibus domino Aymone de Chalant milite domino | Fenicii et Ayme Ville et Petro Gerbaysii thesaurario domini magistris | auditoribus

1 Lire: Avoyon.

2 Le mot hoc est ajouté dans l'interligne.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

computorum domini, per Petrum de Fago clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XIII sol. III den. vien. colognen. quorum unus den. valet III den. vien. esperon.
ad XX

XLVII lbr. V sol. III den. asten. ad XXVI

IX^{XX} V lbr. III den. vien. esperon. ad XX

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX

et XLII flor. et quarta pars unius floreni boni ponderis De quibus

Libravit¹ in empcione unius centenarii² et dimid. | scindulorum magnorum
longitudinis unius teysie | implicatorum ad recoperienda tecta dicti castri | ubi in
pluribus locis erant decoperta, vendito quolibet | milliario quatráginta sol. vien.
esperon., LX sol. vien. esperon.

Libravit in empcione unius milliarii magni | clavini implicati ad idem, XX sol.
esperon.

Libravit duobus carpentatoribus vacantibus | ad implicandum predicta scindula et
clavinum per duas dies, inclusis expensis, XII sol. vien. esperon.

Libravit in empcione duarum magnarum barrarum | ferri implicatarum ad
reparandam magnam portam | castri, V sol. vien. esperon.

Libravit in empcione quorundam ferramentorum | implicatorum ad refficiendum
pontem levatorium | dicti castri, V sol. vien. esperon.

Libravit magistro Iohanni Bertrandi de Revorey | lathomo pro estrapando et
frangendo quemdam | grossum lapides existentem in strata publica | inter Bardum
et Donacium quia occupabat viam dicte strate graviter in tachiam | sibi datam pro
tanto, ut per confessionem dicti | magistri Iohannis factam per publicum instrumentum
| receptum manu Iohannis Chistine notarium die | XXIII octobris anno LXVII° de
recepta, quod reddit, III lbr. imperial.

...

Libravit³ Aymoneto Grignati et dicto Avoyon | custodientibus claves burgi Bardi
quibus | dantur propter dictam custodiam viginti | solidi asten. ut in computo precedenti
et | solvit eisdem pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini M^o CCC^o
LXVII°, XX sol. asten.

Libravit⁴ pro reparacione furnorum domini de Bardo | et de Donacio, videlicet pro
reparacione et recupertura | eorundem, XV sol. asten. | et I flor. auri

Libravit heredibus Vuillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte
inferioris Bardi quibus | debentur per annum sex libre decem solidi | vien. asten. pro

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: milliarii.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furnorum.

prebenda et custodia sua | predicta ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini M° CCC° LXVII°, VI lbr. X sol. vien. asten.

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castrum | de Aveys capienti duodecim florenos auri | per annum ad vitam ipsius et dum fuerit | voluntatis domini solvendo per castellanum Bardi singulis | annis et pro tanto debet dictum castrum | bene et fideliter custodire¹ et edificatum | tenere ut in computo precedenti et in X^{mo} | quarto computo precedenti fuit copiata littera dicte | ordinacionis domini et solvit sibi pro uno anno | finito die XXII^a octobris anno LXVI° secundum | formam computi precedentis ut per instrumentum dicti | Boni Iohannis de confessione et recepta factum manu | Iacobini de Madelena notarii publici sub | anno M° CCC° LXVIII° die XXI° mensis februarii, quod reddit, XII flor. boni ponderis

...
 Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere | debet in garnisone castrum Bardi centum | libras vien. esperon. de salario per annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius pro rata | temporis de quo computat, videlicet pro uno anno | integro et octo septimanis, CXV lbr. VIII sol. X den. ob. vien. esperon.

...
 Summa librate, salarii et alloquati

...
 IIII lbr. imperial. ad XLVIII sol. pro floreno
 XXI lbr. V sol. asten. ad XXVI
 VI^{XX} lbr. XV sol. X den. ob. vien. esperon. ad XX
 XVI sol. gross. turon.
 et M VIII^C XXXIII flor. auri boni ponderis

69. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 12, 1368-1369

Computus Iohannis de Submonte dicti Cornu domicelli, | castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die prima | inclusive mensis marcii anno Domini M° CCC° LXVIII° usque ad diem primam | exclusive mensis marcii anno Domini millesimo CCC° LX° nono, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Aymone de Chalant milite | domino Fenicii et Ayme Ville et Petro Gerbaysii thesaurario domini magistris | auditoribus computorum domini, per Nycoletum Ruffi de Chamberiaco clericum | domini.

...
 Summa tocius recepte

---

1 *Effacé*: b.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium castellani.

...

XXXIII lbr. XVI sol. IIII den. asten. ad XXVI sol.

IX^{XX} XVII lbr. XV sol, VI den. ob. vien. esperon. ad XX

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX

XVII sol. III den. colognen. quorum unus den. valet tres den. vien. esperon.

VIII sol. IX den. esterlinorum quorum unus den. valet quinque den. vien. esperon.

XVIII den. gross. turon.

et XIX flor. I quart. auri boni ponderis

De quibus

Libravit¹ in empcione ducentorum magnorum scindulorum | longitudinis unius teysie, emptorum quolibet centenariorum | quadraginta solidis vien. esperon., implicatorum in tectis | castri Bardi in pluribus locis decopertis propter aliorum scindulorum | vetustatem, quatuor lbr. vien. esperon.; unius milliarii | grossorum clavinorum emptorum ad idem, viginti sex sol. vien. | esperon.; salario et expensis duorum carpentatorum vacancium ad | predicta tribus diebus, viginti solidos viennenses | esperonatorum, dicta tecta recoperiendo; et allocantur | de mandato domini Aymonis de Chalant magistri | computorum domini, VI lbr. VI sol. vien. asten.

...

Libravit² Aymoneto Grignati et dicto Avoyon custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur de salario per annum | propter dictam custodiam viginti solidi asten. ut in computo | precedenti et solvit eisdem pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno M^o CCCLXVIII^o, XX sol. asten.

Libravit³ in reparacione et recopertura furnorum domini de | Bardo et de Donacio, I flor. et dimid. auri boni ponderis

Libravit heredibus Vuillelmeti de Porta custodientibus claves | prime porte Bardi eundo ad castrum, quibus debentur | per annum sex libre decem solidi vien. asten. pro prebenda | et custodia sua predicta ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | M^o CCCLXVIII^o, VI lbr. X sol. asten.

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Avyays | capienti occasione predicta duodecem florenos auri per annum ad | vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendos | per castellanum Bardi singulis annis et pro tanto debet | dictum castrum bene et fideliter custodire et bene copertum | et edificatum ut in computo precedenti et in XV^{to} computo | precedenti fuit copiata littera dicte ordinacionis domini et | solvit sibi pro uno <anno> finito die prima mensis martii anno | Domini M^o CCCLXIX^o secundum formam et tenorem instrumenti dicti | Boni Iohannis de Ponte de confessione et recepta factum | et signatum manu Dominici Mermeys de Donacio notarii | publici sub anno Domini M^o CCCLXIX^o indicione VII die | XXV mensis februarii, quod reddit, XII flor. boni ponderis

...

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furnorum.

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor gaytiis quos secum tenere debet in garnisone castri Bardi centum libras vien. esperon. | de salario per annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis | de quo computat ut supra, C lbr. vien. esperon.

...

Summa expense, salarii, librate et allocati
LXXI lbr. III sol. I den. vien. ad XXVIII sol. IX den. pro floreno
C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX
XXVI lbr. XVI sol. asten. ad XXVI
X lbr. XIX sol. X den. vien. escut. Ad XVI
XI sol. III den. dimid. quart. gross. turon.
et M VII^C LXXVII flor. et dimid. auri boni ponderis

70. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 13, 1369-1370

Computus Iohannis de Submonte dicti Cornu domicelli, | castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die prima inclusive | mensis marcii anno Domini millesimo CCC^{mo} LXIX° usque ad diem quintam exclusive mensis | marcii anno Domini millesimo CCC^{mo} LXX°, videlicet de uno anno integro et quatuor | diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis Aymone de Chalant milite | domino Fenicii et Aymeville et Andrea Bellatruchi nomine Petri Gerbaysii magistris | et auditoribus computorum domini, per Petrum Mistralis de Burgeto clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XLI lbr. XIX sol. VI den. asten. ad XXVI
VIII^{XX} XIII lbr. XVI sol. VIII den. ob. vien. esperon. ad XXⁱⁱ
LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱⁱ
XII sol. IX den. Cologne quorum unus den. valet III den. esperon.
VIII sol. IX den. esterlinorum quorum unus den. valet V den. esperon.
et XXI flor. et dimid. boni ponderis

De quibus

Libravit² pro reparatione tectorum castri Bardi propter | vetustatem cindulorum in aliquibus locis destructorum, | videlicet in emptione unius centenarii et dimid. magnarum | cindularum longitudinis unius teysie emptis | quolibet centenario precio quadraginta solidorum | asten.; in emptione unius milliarii clavinorum | empti ad idem, precio viginti sex sol. asten. quia | est grossum clavinum, quadam quantitate magnarum | tachiarum ad idem implicatarum, precio quatuor sol. | asten. emptarum, inclusis septuaginta duobus sol. | pro salario duorum carpentatorum ad idem vacancium per

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castellani.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

| sex dies pro salario et expensis et allocantur sibi de mandato domini Aymonis de Chalant militis magistri computorum domini presentis in computo et per iuramentum dicti | castellani qui sic asserit esse iuramento suo, VIII lbr. II sol. vien. asten.

Libravit Bono Amico de Ledoigny, Bonino de Fobia | et Falconino de Albardo magistris vacantibus per unam | diem ad reparandum pontem levatorium dicti castri, incluso victu eorundem et inclusa una trabe implicata¹ ad idem, seu precio ipsius, XXXIII sol. asten.

Libravit dictis Bono Amico et Falcono vacantibus | per unam diem ad reparandum moetam super capellam | Sancti Michaelis dicti castri Bardi, inclusis tribus trabis | emptis et implicatis ad idem seu precio ipsarum et | allocatur sibi de mandato predicto, XXI sol. vien. asten.

Libravit in reparacione furni domini de Donacio, videlicet | in copertura eiusdem et furni domini de Bardo, I flor. cum dimid. boni ponderis

...

Libravit² Aymoneto Grignati et dicto Avoyon custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur de | salario per annum propter dictam custodiam viginti | solidi asten. ut in computo precedenti et solvit eisdem | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo CCCLXX, XX sol. asten.

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Aveyz | capienti occasione predicta duodecim florenos auri per annum | ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini | solvendos per castellanum Bardi singulis annis et pro | tanto debet dictum castrum bene et fideliter custodire | et bene copertum et edificatum | <tenere> ut in computo precedenti | et in decimo sexto computo precedenti fuit colpata litera ordinacionis domini et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | millesimo CCC^o LXX inclusive secundum formam et | tenorem instrumenti dicti Boni Iohannis de Ponte de confessione | et recepta facti et signati manu Iohannis Christine de | Hana³, augustensi diocesi, notarii publici sub anno Domini | millesimo CCC^{mo} LXX, indicione VIII^a, die XVIII mensis februarii, | quod reddit, XII flor. boni ponderis

...

Libravit⁴ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet in | garnisione castri Bardi centum libras vien. esperon. | de salario per annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro rata temporis | de quo computat, ut supra, CI lbr. II sol. vien. esperon.

Libravit heredibus Vuillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte Bardi eundo ad castrum, quibus | debentur per annum sex libre decem solidi vien. asten. | pro prebenda et custodia sua predicta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo CCC^{mo} LXIX, VI lbr. X

1 *Lire*: implicata.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

3 *Lire*: Hona.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium castellani.

sol. vien. asten.

...

Summa expense, salarii, librate et allocati

XXXI lbr. VI sol. asten. ad XXVI

C I lbr. V sol. IX den. esperon. ad XV

XXXIII sol. III den. ob. gross. turon.

et M VIII^C LXXII flor. et dimid. boni ponderis

71. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 13, 1370-1371

Computus Iohannis de Submonte dicti Cornu domicelli, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die quinta inclusive mensis marcii anno Domini | millesimo CCC^{mo} LXX usque ad diem quintam exclusive mensis marcii anno Domini millesimo CCC^{mo} LXX primo, | videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Aymone de Chalant | milite et Petro Gerbaisii thesaurario domini, magistris et auditoribus computorum | domini, per Perretum Mistralis de Burgeto clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

Ĉ IX lbr. X sol. VII den. vien. asten. ad XXX^{ta}

XXIII lbr. XIII sol. asten. ad XXVI

C LIX lbr. VIII den. esperon. ad XX^{ti}

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}

III sol. VI den. Collonie quorum unus den. valet III den. esperon.

et XXIX flor. et dimid. boni ponderis

De quibus

Libravit¹ in reparacione unius clavis magne porte burgi Bardi | que propter vetustatem fracta erat, III sol. asten.

Libravit in reparacione furni domini de Donacio, videlicet in copertura | eiusdem furni et eciam furni de Bardo, I flor. et dimid. parvi ponderis

...

Libravit² Bertholome Ruynelli et dicto Avoyon custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur de salario per | annum propter dictam custodiam viginti solidi asten. ut | in computo precedenti et solvit eisdem pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo CCCLXX primo, XX sol. asten.

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Aveyz | capienti occasione predicta duodecim florenos auri per annum ad | vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendos | per castellanum Bardi singulis annis et pro tanto | debet dictum

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavilum burgi Bardi.

castrum bene et fideliter custodire et bene | copertum et edificia <tenere> ut in
 computo precedenti et in decimo | septimo computo precedenti fuit copiata litera
 ordinacionis | domini et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno
 millesimo CCCLXX primo inclusive secundum | formam et tenorem instrumenti dicti
 Boni Iohannis de Ponte | de confessione et recepta facti et signati manu Gervaysii | de
 Mesuya in Francia notarii publici sub anno Domini | millesimo CCCLXX die tercia
 mensis marcii, quod reddit, XII flor. boni ponderis

...

Libravit heredibus Vullemeti de Porta custodientibus claves | prime porte Bardi
 eundo ad castrum, quibus debentur | per annum sex libre decem solidi vien. asten. pro
 prebenda | et custodia sua predicta ut in computo precedenti et | solvit sibi pro uno
 anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo CCCLXX, VI lbr. X sol.
 asten.

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus ac quatuor | guaytiis quos
 secum tenere debet centum libras vien. | esperon. de salario per annum ut in computo
 precedenti | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro rata temporis de
 quo computat, videlicet pro uno | anno integro de quo computat ut supra, C lbr. vien.
 esperon.

...

Summa librate, expense, solarii² et alloquati
 XX lbr. XIII sol. asten. ad XXIX
 C lbr. III sol. IX den. esperon. ad XX^{ti}
 II sol. VI den. vien. estuc.
 X sol. ob. gross.
 I flor. et dimid. parvi ponderis
 et M VII^C LIII flor. auri boni ponderis

72. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 13, 1371

Computus Iohannis de Submonte dicti Cornu | domicelli, castellani Bardi, de
 reddictibus et exitibus eiusdem castellanie a die quinta | inclusive mensis marcii anno
 Domini millesimo CCC^o LXX primo usque ad diem vicesimam secundam | exclusive
 mensis septembris anno eodem, videlicet de viginti octo septimanis et | quinque
 diebus, qua die vicesima secunda septembris dictus castellanus expedivit | castrum
 et castellaniam dicti loci domino Aymoni de Chalant militi, castellano ibidem post
 ipsum, | ut dicit. Et est sciendum quod de titulis contentis in computo precedenti de
 quibus in presenti computo | non computat, debet computare idem dominus Aymo
 de Chalant in computo sequenti pro anno | M CCCLXXI^o, ut dicit. Receptus apud

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

2 *Lire: solarii.*

Chamberiacum per Perretum Mistralis de Burgeto clericum | domini et examinatus per Andream Bellatruchi de Chamberiaco et videantur presens et precedens computi quando | recipietur subsequens.

...

Summa tocius recepte huius computi

XLIII lbr. XII sol. IX den. ob. vien. asten. ad XXX^{ta}

XXVIII lbr. XI sol. III den. esperon. ad XX^{ti}

et III flor. et tres partes unius floreni boni ponderis

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gueytiis quos secum tenere debuit | centum libras vien. esperonatorum de salario per annum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum sallarium ad rationem ipsius pro viginti octo septimanis et quinque diebus de quibus computat, ut supra, LV lbr. III sol. V den. esperon.

...

Summa librate, salarii, et alloquati

LXIII sol. vien. ad XXX^{ta}

LV lbr. III sol. V den. esperon. ad XX^{ti}

et M VI^c LXXVI flor. III den. ob. dimid, et quart. gr[oss, turon.]

73. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 13, 1371-1373

Computus viri nobilis domini Aymonis de Chalant domini | Fenicii et Ayme Ville militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die vicesima secunda inclusive mensis septembris anno Domini | M^o CCCLXXI^o usque ad diem XIII^{am} exclusive mensis aprilis anno Domini M^oCCCLXXIII^o, | videlicet de uno anno integro et viginti novem septimanis, qua die XXII^a mensis septembris | recepit castrum et castellaniam dicti loci a Iohanne de Submonte dicto Cornu castellano ibidem ante ipsum, | receptus² apud Augustam per Iohannem Morerii de Bissiaci clericum domini et | examinatus apud Burgetum die ultima mensis novembris anno Domini M CCCLXXV per Andream | Bellatruchi de Chamberiaco magistrum et auditorem computorum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XXXV lbr. XIII sol. V den. asten. ad XXXV

XXV lbr. XVIII sol. IX den. asten. ad XXXII

II^c LXXIII lbr. I sol. esperon. ad XX^{ti}

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium castellani.

2 Le mot receptus est répété.

VI^{xx} II lbr. II sol. II den. ianuen. ad XX^{ti}

III sol. VI den. colognien. valente quolibet tres den. esperon.

IX sol. VII den. gross. turon. quorum XII

et LXXI flor. III quart. unius floreni boni ponderis

De quibus

Librav¹ in empcione unius centi cum dimidio scindullorum | emptorum pro tectis aule et capelle castri domini de Bardo | recoperiendis, inclusis octo sol. datis in quodam quantitate | clavinorum ibidem implicatorum, LIII sol. asten. ad XXXII

Librav² in empcione unius milliari tavallionorum emptorum | pro tectis alterius capelle vocate de Sancto Mauricio recoperiendis | et duorum milliariorum clavini ibidem implicatorum, milliario | tavalliorum² LX sol. asten. et quolibet milliario clavini | duodecim sol. eorundem; unius duodene latarum | ibidem implicatarum, octo sol. et octo den.; quatuor duodenarum | tachiarum tam in dictis tectis quam refectione pontis | castri implicatarum, IX sol. asten. eorum; locagio sex | carpentorum predicta in locis predictis implicantium, | capiente quolibet per diem, inclusis expensis, quinque sol. | eorundem, VI lbr. XI sol. VIII den. asten.

Librav³ in empcione unius clavis pro secunda porta dicti castri | quia alia antiqua erat lacerata, III sol. asten.

Librav⁴ in empcione unius mense et unius banchie | pro provisione dicti castri et que semper remanere debent | in dicto castro, XV sol. asten.

...

Librav⁵ Bartholomeo Ruvinielli et Thome Albe custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti solidi asten. | ut in computo precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis | die prima mensis marcii anno Domini M^o CCCLXXIII, XL sol. vien. asten.

Librav⁶ Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Avies capilenti occasione predicta duodecim florenos auri per annum ad | vitam ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvendo | per castellanum Bardi singulis annis et pro tanto debet dictum | castrum bene et fideliter custodire ipsumque et eius | edificia tenere bene coperta ut in computo precedenti et ut⁴ in | XVIII° computo precedenti in quo⁵ fuit copiata litera ordinacionis | domini et solvit sibi pro duobus annis finitis die | prima mensis marcii anno Domini M^o CCCLXXIII inclusive, | ut asserit Perrodus de Arculo eius locumtenens, sed | literam vel instrumentum dicti Boni Iohannis de recepta apportare obmisit, quam apportet in computo sequenti, | aliter supra ipsum allocabuntur, XXIII flor. auri boni ponderis⁶

...

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: tavallionum.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

4 *Les mots* et ut sont ajoutés dans l'interligne.

5 *Les mots* in quo sont ajoutés dans l'interligne.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide.

Libravit¹ heredibus Vuillelmeti de Porta custodientibus claves | prime porte Bardi eundo ad castrum, quibus debentur per | annum sex libre decem solidi vien. asten. pro prebenda | ut in computo precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis | die prima mensis marcii anno Domini M° CCC° LXXII, XIII lbr. asten. ad XXX

...
 Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum tenere debet in garnisione castris | dicti loci Bardi centum libras vien. esperon. de salario | per annum prout capiebat castellanus ibidem ante ipsum | ut in computo precedenti et alloquatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro et viginti novem | septimanis de quibus computat, ut supra, VII^{XX} XV lbr. XLII sol. vien. esperon.

Summa expense, librate et salarii

LXXVI sol. X den. asten. ad XXXV

XXVI lbr. III sol. VIII <den.> asten. ad XXXII

XIX lbr. asten. ad XXX

VII^{XX} XVI lbr. III sol. VI den. esperon. ad XX^{ti}

XXII sol. I den. et VI^{tus} unius den. gross. turon. quorum XIII

MIIII^{XX} IIII flor. auri boni ponderis

et VI^{XX} XII frans (*sic*) auri quorum V valent sex floreni boni ponderis

74. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 13, 1373-1374

Computus viri nobilis domini Aymonis de Chalant | domini Fenicii et Aymeville militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die decimatercia inclusive mensis aprilis anno Domini | M° CCCLXXIII° usque ad diem primam exclusive mensis | augusti anno Domini millesimo CCC LXXIII°, videlicet de uno anno integro quindecim septimanis et quinque | diebus, receptus apud Chamberiacum per Iohannem Morerii de Bissiaci clericum domini et examinatus | apud Burgetum die ultima mensis novembris anno Domini millesimo CCCLXXV° per Andream | Bellatruchi de Chamberiaco magistrum et auditorem computorum domini.

...

Summa tocius recepte

...

LXVII lbr. VIII sol. VIII den. asten. ad XL

IX^{XX} XI <lbr.> VII sol. II den. esperon. ad XX^{ti}

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}

I sol. III den. III quart, unius den. gross. turon. quorum XII

et XLVI flor. auri boni ponderis

De quibus

1 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

Libravit¹ in empcione unius milliarii et unius centenarii | clavinorum implicatorum in pluribus locis tecti | castri recoperiendis et eciam in tecto capelle | dicti castri de novo coperto, emptorum pro tanto, | XXXIII sol. asten., empcione unius centenarii cum | dimidio scindulorum in dictis tectis implicatorum, | longitudinis unius teisie, quolibet ipsorum scindulorum | habito pro tanto, I flor. et dimid.; empcione | dimidie duodene latarum ibidem implcatarum, | VIII sol. asten.; et in locagio Iohannis de Perreto | carpentatoris et unius manuoperis² secum predicta | in locis supradictis implicancium ad que vacaverunt | per duos dies scilicet pro salario et expensis, XXIII sol. asten.; | et eciam in empcione unius corneti empti pro tubicilnando in dicto castro, XVIII sol. asten. ut | in particulis visis et examinatis, III lbr. III sol. asten. ad XL | et I flor. et dimid. auri parvi ponderis

...
Libravit fornerio Bardi pro reparacione furni domini dicti | loci qui in pluribus locis reparacionum indigebat, dimid. flor. auri parvi ponderis

...
Libravit³ Bartholomeo et Thome Grossi de Lanchi Ioyrio | custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | de salario per annum pro dicta custodia viginti | solidi asten. ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini M^o CCCLXXIII^{to}, XX sol. asten. ad XXXII

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri Daviez | capienti occasione predicta duodecim florenos auri per | annum ad vitam ipsius et dum fuerit voluntatis | domini solvendos per castellanum Bardi singulis annis et | pro tanto debet dictum castrum bene et fideliter | custodire et bene copertum et edificia <tenere> ut in computo | precedenti et in decimo nono computo precedenti | fuit copiata litera ordinacionis domini et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini M^o CCCLXXIII^{to} ut per instrumentum publicum | de confessione et recepta dicti Boni Iohannis factum et receptum per Iohannem filium Iacobi de Iordano | de Bardo notarium sub anno Domini M^o CCCLXXIII^o die | XIX mensis iulii, cuius copiam reddit in quadam | cedula papirea manu dicti notarii scrtptam, subsciptam et signatam, XII flor. auri boni ponderis

...
Libravit⁴ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte castri⁵ Bardi eundo ad castrum, | quibus debentur per annum sex libre decem | solidi vien. asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis | die prima mensis marcii⁶ anno Domini M^o CCCLXXIII^{to}, XIII lbr. asten. ad XXX

Libravit ad expensas factas per plures et diversos lathomos, | perrerios et alios

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Lire: manuoperarii.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium burgi | Bardi.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

5 Le mot castri est ajouté à la fin de la ligne avec un rappel.

6 Le mot marcii est ajouté dans l'interligne.

manuoperarios ad frangendum | et estrapandum quendam¹ grossum et maximum | lapidem qui de montibus diruerat et | in itinere publico remanxerat taliter quod | dictum iter erat sic occupatum dicto lapide | quod gentes et bestie per ipsum minime transire | vallebant, dicit Henricus de Stipullis eius | locumtenens, III flor. auri parvi ponderis

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor gueytiis quos secum tenere debet in | garnisione dicti castri centum libras vien. esperon. | de salario ut in computo precedenti et | alloquatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro quindecim septimanis et | quinque diebus de quibus computat, ut supra, VI^{XX} X lbr. V sol. esperon.

...

Summa expense, librate, salarii et alloquati

VI lbr. III sol. asten. ad XL

VIII lbr. asten. ad XXXII

XIX lbr. asten. ad XXX

VI^{XX} X lbr. VIII sol. IX den. esperon. ad XX^{ti}

XX sol. III den. dimid. quart. gross. turon. quorum XII

XI flor. auri parvi ponderis

et IX^C XLIX flor. auri boni ponderis

75. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 14, 1374-1375

Computus viri nobilis domini Aymonis de Chalant domini Fenicii | et Aymeville militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die | prima inclusive mensis augusti anno Domini M CCCLXXIII usque ad diem vicesimam exclusive | mensis novembris anno Domini M CCC LXXV, videlicet de uno anno integro quindecim septimanis | sex diebus, receptus apud Burgetum, presente Andrea Bellatruchi de Chamberiaco | magistro et auditore computorum domini, per Iohannem Morerii de Bussiaco clericum domini | et examinatus per dictum Andream ibidem die prima mensis decembris anno Domini M^o | CCC LXXV predicto.

...

Summa tocius recepte

...

XXXVI lbr. VI sol. VI den. asten. ad XLIII

VI^{XX} II lbr. VII sol. X den. ian. ad XX^{ti}

III^C XII lbr. V sol. IX den. ob. esperon. ad XX^{ti}

et IIII^{XX} XVI flor. auri boni ponderis

De quibus

1 *Lire*: quemdam.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

Libravit¹ in operibus castri domini de Bardo factis per tempus de | quo computat: et primo in una clave facta pro ponte | levatorii² dicti castri, V sol. asten.; una alia clave | facta in orreo dicti castri, VIII sol. eorundem; una alia clave | et una sera factis pro hostiis dicti castri, X sol. eorundem; | ferratura duorum hostiorum in dicto castro necessariorum factorum | de fusta domini in dicto castro exeunti, XX sol. eorundem, XLIII sol. asten. ad XLIII

Libravit in locagio novem hominum lapides et arenam de | ripparia ad locum furcharum castri Bardi portancium quasi per | unam dien,³ capiente quolibet per diem, ultra expensas, duos | sol. asten.; expensis ipsorum in pane | et vino, carnibus et caseo emptis a Martino de | Montegrandi, Martino Melanys, dicto Grinda et dicto | Mugneri, inclusis expensis lathomorum, et alio infrascriptorum, ut in particulis visis et examinatis, IIII lbr. | XIX sol. asten.; locagio Iohannis de Perreto lathomi vacantis | ad faciendas dictas furchias de novo per unam diem, capientis per diem ultra expensas supra alloquatas, IIII sol. asten.; Iohannis de Cresto lathomi per tres dies ad predicta vacantis, capientis ut supra, Dominici Copi et Iohannis de Revorey lathomorum ad | predicta vacancium, quolibet ipsorum per duos dies, capiencium | per diem ut supra, XXXII sol. asten.; emptione trium modiorum calcis emptorum ad opus dictarum furcharum, quolibet | modio pretio quatragentaquatuor sol., VI lbr. XII sol. asten.; portu dicte calcis a locis quibus capta fuit | usque ad dictas furchas, XLII sol. asten., XVI lbr. III sol. asten. ad XLIII[I]

...
Libravit⁴ Bartholomeo Ruvinelli et Thome Albe custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidi asten. ut in computo | precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis die prima | mensis martii anno Domini M CCCLXXV, XL sol. vien. asten. eorundem

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Avies capienti | occasione predicta duodecim florenos auri per annum ad vitam | ipsius et dum fuerit voluntatis domini solvandos per castellanum | Bardi singulis annis et pro tanto debet dictum castrum | bene et fideliter custodire ipsumque et eius edificia | tenere bene coperta ut in computo precedenti et ut in decimo | nono computo precedenti in quo fuit copiata litera ordinacionis domini | et solvit sibi pro duobus annis finitis die prima mensis | marcii anno Domini M CCCLXXV inclusive, ut per instrumentum | publicum dicti Boni Iohannis de confessione et recepta factum et signatum | manu Iohannis Iaquemini de Iordano notarii publici sub | anno Domini M CCCLXXV die dominico decimo octavo mensis | novembris, quod reddit, XXIII flor. auri boni ponderis

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: levatorio.

3 *Lire*: diem.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clalvium burgi Bardi.

Libravit¹ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte castri Bardi eundo ad dictum castrum, | quibus debentur per annum sex libre et decem solidi vien. | asten. pro prebenda ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito | die prima mensis martii anno Domini | M CCC LXXV, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

Libravit sibi ipsi quos solvit et tradidit nomine domini | Bonifatio de Chaland eius filio in quibus dominus eidem | Bonifacio tenebatur scilicet remanentia stipendii suorum | temporis quo domino servivit cum octo lanceis in guerris | suis ultra montaneas et ultra Tysinum, quantum quos solvit | Guillelmo Marchiandi stipendiario domini pro resta stipendiorum suorum facto super hoc² computo apud Thaurinum cum | Thoma Orselli clerico domini die septima iulii anno Domini | M CCC LXXIII°, ut in cedula seu politia facta et signata | per dictum clericum anno et die predictis, quatercentum sexaginta duos flor. et unum den. gross. turon. parvi ponderis; | item et in quibus dominus eidem Bonifacio tenebatur pro | remanentia stipendiorum suorum temporis quo domino servivit in guerris | suis ultra montaneas et Tysinum, facto super hoc computo apud | Ripollas die XIII^a mensis ianuarii³ anno Domini M CCC LXXIII° cum | Anthonio Barberii clerico domini, ut in politia seu cedula manu eiusdem clerici scripta et signata anno et die predictis | continetur, quaterviginti quatuordecim flor. et | duas partes unius flor. auri parvi ponderis, et alloquatur per literam domini de mandato alloquandi una cum viginti | quinque flor. per dictum Bonifacium pro domino solutos dicto Derious de Vallegrinosa, datam Burgeti die XXVII^a mensis ianuarii | anno Domini M CCCLXXV, quam reddit annexam dictis duabus | cedulis seu politiiis, V^cIII^{xx}I flor. IX den. gross. turon. parvi ponderis

...
Libravit Iaquemino Vausoneys fornerio celum furni domini | de Bardo quod dirruerat refficienti in tachiam | sibi datam pro tanto, ut asserit Petrus Bordeti eius | locum tenens predictus suo iure, II flor. boni ponderis

Libravit⁴ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gueytiis quos secum tenere debet in garnisione | dicti castri centum libras vien. esperon. de salario | per annum ut in computo precedenti et alloquatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro uno anno | integro quindecim septimanis et sex diebus de | quibus computat, ut supra, VI^{xx}X lbr. IX sol. IIII den. ob. vi[en.]

...
Summa expense, librate, salarii et alloquati
XX lbr. X sol. asten. ad XLIIII
XVI lbr. asten. ad XXXII
XVIII lbr. X sol. asten. ad XXX
VI^{xx}X lbr. XVI sol. X den. ob. esperon. ad XX

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

2 *Le mot hoc est ajouté dans l'interligne.*

3 *Le mot ianuarii est ajouté à la fin de la ligne vec un rappel.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

III sol. II den. vien. escut. ad XVI
 XX sol. VI den. terc. et dimid. quarti unius den. gross. quorum XII
 V^C III^{XX} I flor. IX den. gross. turon. parvi ponderis, valente quolibet XI den. ob.
 et M VI^C III^{XX} V flor. auri boni ponderis

76. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 14, 1375-1378

Computus viri nobilis domini Aymonis de Chalant domini Fenicii et | Aymeville militis, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die vicelsima inclusive mensis novembris anno Domini M CCCLXXV usque ad diem primam | exclusive mensis augusti anno Domini millesimo CCC° LXXVIII°, videlicet de duobus annis integris | triginta sex septimanis et duobus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus Andrea | Bellatruche et Anthonio Barberii de Chamberiaco, magistris et auditoribus computorum domini, per | Iohannem Morerii de Bissiaci clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

III^{XX} XIII lbr. II sol. X den. ob. asten. ad XLIII
 VI^{XX} II lbr. VII sol. X den. ianuen. ad XX
 III^C XXXV lbr. VI sol. II den. ob. esperon. ad XX
 XIII ambroysan.

et VIII^{XX} XII flor. et dimid. auri boni ponderis

De quibus

Libravit¹ in operibus castri domini de Bardo factis per tempus de | quo computat: et primo in empcione scindularum | emptarum ab Aymoneto de Cristo pro ipsis in recopertura | tecti dicti castri implicandarum, LX sol. monete Auguste; | octies centum clavinarum emptorum a Iaquemino de | Iordano pro ipsis ibidem implicandis, XVI sol. eiusdem | monete; duorum postium nucum et unius postis de brenva, | duarum trabium de brenva et alterius de castanea | implicatorum in refectione porte² pontis levatorii dicti castri, | inclusis ferramenta ibidem posita et salario carpentatorum ipsam | portam faciencium et tectum castri de predictis scindulis | et clavino recoperencium, ut in particulis, IIII flor. auri | boni ponderis et III sol. monete supradicte; et allocantur | dicte librate de mandato Andree Bellatruchi magistri computorum | domini, presentis in computo, LXXIX sol. monete Auguste ad XLIII sol. let IIII flor. auri boni ponderis³

Libravit in empcione centum scindularum emptarum | pro ipsis in tecto dicti castri implicandis, emptis | pro tanto, LV sol. monete Auguste; clavino empto | ad idem, V sol. eorundem; Dominico de Cortello carpentatori | pro suo salario duorum dierum

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Le mot porte est ajouté dans l'interligne.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Vide dorsum. Dans la marge droite: IIII lbr. X sol. eorundem in dorso.

quibus vacavit ad implicantum dictas scindulas et clavina, VI sol. eorundem | et in empcione circularum emptorum pro doliis dicti castri | religandis in anno millesimo CCC° LXXVII°, XXIII sol. eorundem | et allocantur ut supra, IIII lbr. X sol.¹

...

Libravit² ad expensas factas coperiendo de novo tectum <furni> | Bardi cuidam carpentatori de cuius nomine non recordatur,³ | omnibus inclusis in tachiam sibi datam pro tanto, | VIII lbr. VI sol. predictae monete

Et pro celo dicti furni preparando et aptando, II flor. auri boni ponderis

...

Libravit⁴ Bertholomeo Georgii et Petro Cavalliot custodientibus | claves burgi Bardi quilibet⁵ dantur de salario per annum racione | dicte custodie viginti solidi asten. ut in⁶ computo | precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis die prima mensis | marcii anno Domini M CCC LXXVII, XL sol. asten. eorundem

Libravit Bono Iohanni de Ponte custodi castri de Avies capienti | occasione predicta duodecim florenos auri per annum ad vitam ipsius et | dum fuerit voluntatis domini solvendo per castellanum Bardi singulis | annis et pro tanto debet dictum castrum bene et fideliter custodire ipsumque et eius edificia tenere bene coperta ut in | computo precedenti et ut in vicesimo computo precedenti | in quo fuit copiata littera ordinacionis domini et solvit | sibi pro duobus annis finitis die prima mensis marcii anno | Domini millesimo CCC° LXXVIII°, ut per duo instrumenta publica confessionis | et recepte dicti Boni Iohannis, recepto uno videlicet per Iohannem | Iaquemini de Iordano notarium sub anno Domini millesimo CCC° | LXXVI° die secunda mensis decembris de solucione primi dictorum | duorum annorum et alio per Petrum Alamandi de | Portheriis notarium de solucione secundi dictorum duorum annorum sub | anno Domini M° CCC° LXXVIII°, que reddit, XXIII flor. auri boni ponderis

...

Libravit⁷ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte castri Bardi eundo ad dictum castrum, | quibus debentur per annum sex libre et decem solidi vien. | asten. pro prebenda ut in computo precedenti et | solvit sibi pro duobus annis finitis die prima mensis | marcii anno Domini millesimo CCC° LXXVII°, XIII lbr. asten. ad XXX

Libravit in empcione duorum cornuum emptorum tubicinando | in dicto castro, XXVII sol. monete Auguste

1 Note écrite au verso du parchemin.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Vide.

3 Dans la marge droite du parchemin: Iniungitur tamen sibi quod nomen et confessio dicti | carpentatoris apportet in computo sequenti, | aliter de computo deducetur.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium burgi Bardi.

5 Lire: cuilibet.

6 Le mot in est répété.

7 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum tenere debet in garnisone dicti | castrī centum libras vien. esperonatorum de salario per | annum ut in computo precedenti et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet pro duobus annis | integris triginta sex septimanis et duobus diebus | de quibus computat ut supra, II^c LXIX lbr. XV sol. IX den. vien. esperon.

...
 Summa expense, librate, salarii et allocati
 XX lbr. XIX sol. monete Auguste ad XLIIII
 XVI lbr. vien. ad XXXII
 XXV lbr. asten. ad XXX
 XLIIII lbr. XVI sol. VI den. monete Auguste ad XXVI
 II^c LXX lbr. III sol. III den. esperon. ad XX
 XXI sol. I den. ob. I terc. unius den. gross.
 et M IX^c XVIII flor. auri boni ponderis

77. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 14, 1378-1379

Computus viri nobilis domini Aymonis de Chalant militis domini | Fenicii et Ayme Ville, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die | prima inclusive mensis augusti anno Domini millesimo CCC^o LXXVIII° usque ad diem ultimam exclusive mensis | ianuarii anno Domini millesimo CCC^o LXXIX°, videlicet de viginti sex septimanis et una die, | receptus apud Chamberiacum, presente Anthonio Barberii de Chamberiaco magistro et auditore compultorum domini per Iohannem Morerii de Bissiacō clericum domini et examinatus per dictum Anthonium die XXVII^a | mensis iulii anno Domini millesimo CCC LXXIX°.

...
 Summa tocius recepte

...
 XXVIII lbr. III sol. asten. ad XLIIII
 XL lbr. I sol. III den. vien. ad XXVI
 LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱ
 VII^{XX} XV lbr. XI sol. III den. esperon. ad XX
 et VIII^{XX} II flor. IV den. et XII^{us} unius den. gross. turon. boni ponderis De quibus

Libravit² in operibus castrī factis per tempus de quo computat: | et primo in empcone ducentorum scindulorum implicatorum in castro | tecti Bardi, quolibet cento precio triginta duorum solidorum sex den. asten., LXV sol. | asten.; clavino empto ad idem, VIII sol. | eorundem; et in locagio cuiusdam carpentatoris predicta implicantis, |

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castrī.

IX sol. eorundem, et allocantur de mandato magistrorum computorum, IIII lbr. II sol. monete Auguste ad XXVI

...
 Libravit¹ Barthelomeo Georgii et Petro Cavalliot custoldientibus claves burgi Bardi quibus dantur de salario | per annum racione dicte custodie viginti solidi asten. ut | in computo precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini M^o CCC^o LXXVIII°, XX sol. asten. eorundem

...
 Libravit² heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte castri Bardi eundo ad dictum | castrum, quibus debentur per annum sex libre | et decem solidi vien. asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo CCC^o LXXVIII°, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
 Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor gaytiis quos secum tenere debet in | garnisone dicti castri centum libras vien. | esperonatorum de salario per annum ut in computo | precedenti et alloquatur sibi dictum salarium ad | racionem ipsius pro rata temporis de quo computat, | videlicet pro viginti sex septimanis et una die, L lbr. V sol. VI den. vien. esperon.

...
 Summa expense, librate, salarii et allocati
 VI lbr. XIX sol. monete Auguste ad XXVI pro floreno veteri valente XIII den. ob. gross. turon.
 IX lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XII lbr. X sol. asten. ad XXX
 L lbr. IX sol. III den. esperon. ad XX^{ti}
 XXV lbr. gebenn. veterum
 XIII ambroysane ad XVI pro floreno veteri valente XIII den. ob. gross. turon.
 VI lbr. XIII sol. gross. turon. ad XII den. ob. pro floreno boni ponderis
 et M IIII^C XIX flor. auri XI den. VI^{us} et XXIII^{us} unius den. gross. boni ponderis ad XII den. ob.

78. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 14, 1379-1380

Computus viri nobilis et potentis domini Aymonis de Challant | militis domini Fenicii et Aymeville, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die ultima inclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo tercentesimo | septuagesimo

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium burgi | Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

nono usque ad diem primam exclusive mensis ianuarii anno Domini | millesimo tercentesimo octuagesimo primo, videlicet de uno anno integro quadraginta septem | septimanis et sex diebus, receptus apud Chamberiacum, presente Anthonio Barberii de Chamberiaco | magistro et auditore computorum domini qui ipsum examinavit die XIII mensis novembris | anno predicto M CCC LXXX primo, per Andream de Submonte clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

XXXVI lbr. V sol. VI den. monete Auguste ad XXVI

VI^{XX} II lbr. II sol. II den. ianuen. ad XX^{ti}

III^C XXX lbr. XIX sol. III den. ob. esperon. ad XX^{ti}

et VIII^{XX} I flor. et dimid. boni ponderis

De quibus

Libravit¹ in operibus castri Bardi factis per tempus de quo | computat: et primo in emptione tercentum scindulorum in pluribus et diversis locis dicti castri implicatorum reparando tecta dicti castri per tempus de quo | computat ut supra, emptorum a pluribus et diversis personis pro tanto, IIII lbr. XII den. monete Auguste; | item emptione quatercentum clavinorum emptorum | pro tanto et in reparacione dictorum tectorum implicatorum, | IX sol. monete Auguste; item locagio Iohannis | de Perreto et Dominici de Cortello carpentatorum | dicta clavinum et scindula in locis et tectis predictis | implicantium ad que vacaverunt, quilibet ipsorum quasi | per unam diem, capiente quolibet ipsorum pro | salario et expensis per diem tres sol. et sex | den. monete Auguste, VII sol. monete Auguste; et allocantur de mandato Anthonii Barberii de Chamberiaco | magistri et auditoris computorum domini et sub | iuramento dicti castellani, IIII lbr. XVII sol. monete Auguste ad XXVII

Libravit in emptione sexaginta trium fassorum | spinarum apud Donatium emptarum et apud | Bardum infra dictum castrum dicti loci apportatarum pro expinando menia seu muros dicti | castri Bardi a parte ville, quolibet fasso empto | pretio decem octo den. monete Auguste, | IIII lbr. XIII sol. VI den. monete Auguste; item | locagio Iohannis Chouderon, Petri Boyssonis, Roleti | de Molendino et Petri Albi manuoperariorum vacantium | ad extrahendum et faciendum lapides pro | ipsis ponendis supra dictas spinas supra dictos muros | et ipsos ad apportandos dictos lapides infra castrum² et | iuxta dictum castrum a parte ville terram applanantium, | ad que vacaverunt insimul spacio quinquaginta unius | dierum, capiente quolibet ipsorum per diem pro salario | et³ expensis tres sol. monete Auguste, VII lbr. X sol. | monete Auguste; item locagio Petri Ruffi | expinantis de dictis spinis et murantis crenellos | muri dicti castri de predictis lapidibus murantis et | expinantis, ad que vacavit per tresdecim dies, | capientis per diem pro salario et expensis quatuor | sol. monete Auguste, LII sol.

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Le mot castrum est ajouté dans l'interligne.

3 Le mot et est répété.

monete Auguste, | et allocantur de mandato et sub iuramento | quibus supra, XIII lbr. XVI sol. VI den. monete Auguste ad XXVII

Libravit¹ in confectione pontis levatorii prime | porte dicti castri de Bardo de novo facti quia alter | propter vetustatem erat destructus, videlicet tam | in emptione fuste necessarie ad faciendum de | novo dictum pontem quam factura eiusdem, ferramenta et salario et expensis carpentatorum dictum | pontem de novo facientium pro tanto et allocantur de mandato quo supra, V flor. auri parvi ponderis

Libravit² in emptione unius mole per ipsum empte | ad opus molendini domini de Bardo, empte apud | Sanctum Marcellum in Valle Augusta, videlicet | a Petro de Chalant de Usello, pro tanto empte, | IIII flor.; item portu dicte mole a dicto loco | Sancti Marcelli usque ad dictum molendinum, | videlicet pluribus et diversis bubulcis ipsam molam | dicentibus, incluso transitu Dueyrie, | VIII flor. et dimid., et allocantur | de mandato quo supra, XII flor. et dimid. auri parvi ponderis

Libravit³ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot | custodientibus claves burgi Bardi quibus | dantur de salario per annum ratione dicte | custodie XX sol. asten. ut in computo | precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis | die prima mensis marci anno Domini millesimo | CCCLXXX, XL sol. asten. ad XXX

...

Libravit⁴ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus claves prime porte castri Bardi | eundo ad dictum castrum, quibus debentur | per annum sex libre et decem solidi vien. | asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro duobus annis finitis | die prima mensis marci anno Domini millesimo | CCCLXXX, XIII lbr. asten. ad XXX

...

Libravit⁵ pluribus et diversis lathomis, perreriis et | manuoperariis reparantibus et actantibus iter | existens inter Bardum et Donacium quod pro parte | in pluribus et diversis locis ipsius itineris⁶ propter | pluviarum crementa et inundaciones aquarum | pro parte ceciderat in ruynam ad que vacaverunt | per plures dies mense octobris anno Domini millesimo | CCCLXX nono, et allocantur per duas litteras domini quarum prima est clausa, | tenor cuius talis est:

«Dilecto nostro castellano Bardi vel eius locumtenenti⁷ | comes Sabaudie, salute premissa, vobis scripsisse | meminimus super reparandis itineribus castellanie vestre verum quia fient percepimus | modica diligentia adhibetur vobis districtius iterato mandamus quatenus in predictis | talem diligentiam adhibere curetis quod nos tum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera pontis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Molendinum.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Reparacio itineris (*sic*).

6 *Lire*: itineris.

7 *Les mots* Dilecto... locumtenenti *sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

gente nostra possimus sine lesione | qualibet pertransire. Vale. Datum Bugelle die XXVII octobris»

Alia vero apperta, | tenor cuius est:

«Amedeus comes Sabaudie dilectis magistris | et receptoribus computorum nostrorum salutem. Cum castellanus noster Bardi seu | eius locumtenens vigore mandatorum circa itinera publica in castellaniis nostris Bardi | et Castri Uczonis reparari seu emendari fecerit et que tam propter inundationem | aquarum quam aliter dirrupta fuerit et vastata, mandamus vobis quatenus si et ubi per | tenorem computorum nostrorum aliter quicquam occasione consimili nos solvisse constiterit, | habito testimonio trium vel quatuor proborum hominum ex locis predictis, expensas quas | ipse castellanus seu eius locumtenens pro predictis fecerit et persolverit in ipsius primo | et seque<n>tibus computis sine difficultate qualibet allocetis. Datum Auguste | die XII mensis novembris anno Domini M CCCLXX nono per dominum. Iohannes Rayes»

Item per tenorem computorum domini Richardi de Cuyna militis castellani | dicti loci Bardi condam finiti die vicesima prima exclusive mensis maii anno Domini | M CCCLX, recepti per Stephanum Bestie de Chamberiaco clericum domini cuidam in quo inter alias | continetur librata que talis est:

«Libravit magistro Petro de Moriacio perrerio | removenti quodam magnam lapidem qui erat in medio itineris publici | de Bardo quod dominus debet preparare ratione padagii Bardi de quo supra computat | et qui turbabat bestias et gentes ita quod transire non poterant absque magna | pena et difficultate in tachiam sibi datam per dictum castellanum pro tanto per | instrumentum publicum de tachia predicta et recepta dictorum florenorum et qui lapis remotus | fuit cum magno labore et fortidine ignis factum per Petrum Humberti notarium, quod | reddit, VI flor. parvi ponderis.»

Et viri nobiles domini Aymonis de Chalant domini Fenicii et Ayme | Ville militis castellani moderni supradicti finiti die prima exclusive mensis augusti anno Domini | M CCCLXXIII, recepti per Iohannem Morerii de Bissiacio clericum domini condam in quo continetur | librata que talis est:

«Libravit ad expensas factas per plures et diversos lathomos, perrerios | et alios manuoperarios ad frangendum et extirpandum quendam grossum et maximum | lapidem qui de montibus dirruerat et in itinere publico remanxerat taliter | quod dictum iter erat sic occupatum dicto lapide quod gentes et bestie per ipsum minime | transire valebant, dicit Henricus de Stipulis eius locumtenens, III flor. auri parvi ponderis».

Et per instrumentum publicum Iohannis Dierne notarii, Dominici et Iacobini Iohannis de Iordano mercatorum, | Iaquemeti Bachelier et Iohannis dicti Prince amborum cerdonum, omnium burgensium et habitatorum Bardi, | Guillelmi filii naturalis condam Edduardi de Pomario et Baudi filii naturalis | condam Iaquemeti Cardinalis Ruynelli amborum de Bardo | et habitatorum ipsius loci de testimonio premissorum asserencium | dictum opus vidisse et expensas inde factis examinasse | diligenter, quas dixerunt eorum conscientia ad tantum, | salvo pluri ascendere, receptum anno Domini millesimo | CCCLXXX die tertia mensis ianuarii per Iohannem Iacolbini de Iordano de

Bardo notarium publicum, | continens aliud instrumentum de testimonio quorundam pro bono | super reparacione Castri Uczonis, quas litteras domini | cum instrumento supradicto reddit, et etiam de | mandato Anthonii Barberii de Chamberiaco magistri et | auditoris computorum domini, XX flor. auri parvi ponderis

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gueytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castri centum libras | vien. esperon. de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro quadraginta | septem septimanis et sex diebus de quibus | computat ut supra, IX^{XX} XII lbr. VIII den. vien. esperon.

...

Summa expense, librate, salarii et allocati

XVI lbr. XVII sol. asten. ad XXXII

XXVII lbr. asten. ad XXX

LXXIII lbr. V sol. monete Auguste ad XXVII

IX^{XX} XII lbr. VIII sol. II den. vien. esperon. ad XXⁱ

LXIII sol. VI den. gross. inclusis florenis parvi ponderis

et MII^C XV flor. II den. , quartus et VI^{us} unius den. gross. boni ponderis

79. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 15, 1381-1382

Computus viri nobilis et potentis domini Aymonis de Challant | militis domini Fenicii et Aymeville, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die prima inclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo tercentesimo | octuagesimo primo usque ad diem primam exclusive mensis ianuarii anno | Domini millesimo CCCLXXXIII, videlicet de duobus annis integris, receptus apud | Chamberiacum, presentibus Andrea Bellatruchi thesaurario Sabaudie et Anthonio Barberii magistris | et auditoribus computorum domini et examinatus per Anthonium Barberii predictum die XXIII mensis | octobris anno predicto M CCC LXXXIII per Andream de Submonte clericum domini.

...

Summa tocius recepte

...

X lbr. monete ad XL

C sol. monete ad XXX

LXXIII lbr. IX sol. XI den. monete Auguste ad XXVII

VI^{XX} II lbr. II sol. II den. ianuen. ad XX

III^C XLVI lbr. III sol. X den. esperon. ad XX

VIII sol. III den. monete Colompnie ad VI sol. VIII den.

XL sol. II den. et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

et III^C IIII^{XX} VI flor. et VI^{us} unius flor. boni ponderis veteres De quibus
 Libravit¹ in operibus castri domini de Bardo factis per tempus | de quo computat:
 primo videlicet in emptione tercentum | scindulorum emptorum ab Aymone de
 Cresto et implilicatorum in reparatione et repatinatione tectorum castri | per tempus
 de quo computat, quolibet cento viginti | quinque sol. quatuor den. monete Auguste,
 | LXXVI sol. monete Auguste; item in emptione sexcies | centum clavinorum ad idem
 implicatorum et | emptorum a Iaquemino de Iordano, quolibet cento XVIII | den.
 vien. Auguste, IX sol. monete Auguste; | item locagio Bonini de Fobi carpentatoris
 vacantis | ad implicanda predicta clavinum et scindulum per | duos dies, capientis per
 diem pro salario et expensis | tres sol. et sex den. monete Auguste, VII sol. | monete
 Auguste; item in emptione unius cerroillionis² ferri et unius virie ferri positorum in |
 porta donioni castri de Bardo pro tanto emptorum, | IIII sol. monete Auguste; item
 in emptione | duarum clavinum, unius videlicet pro hostio pedis turris | dicti castri et
 alterius pro tercia porta dicti castri, | emptorum a fabro de Chancil pro tanto, III sol. |
 VI den. monete Auguste, et allocantur presens et alie | infrascripte librare de mandato
 magistrorum computorum | domini et sub instrumento dicti castellani asserentis pro
 predictis | tantum solvisse et in locis predictis predicta implicata | fuisse, C sol. VI
 den. monete Auguste

Libravit³ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot | custodientibus claves burgi
 Bardi quibus | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti sol. asten.
 ut in computo precedenti | et solvit sibi pro duobus annis finitis die prima | mensis
 marcii anno Domini M CCCLXXXII, XL sol. asten. ad XXX

...
 Libravit⁴ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte
 castri Bardi eundo ad dictum | castrum, quibus debentur per annum sex libre |
 et decem solidi vien. asten. pro prebenda ut in | computo precedenti et solvit pro
 duobus annis | finitis die prima mensis marcii anno Domini | M CCCLXXXII, XIII
 lbr. asten. ad XXX

...
 Libravit⁵ sibi ipsi capienti pro se et octo clientibus et quatuor | gueytiis quos
 secum tenere debet in garnisione dicti | castri centum libras vien. esperonatorum
 de salario per | annum ut in computo precedenti et allocatur sibi | dictum salarium
 ad racionem ipsius, videlicet pro duobus | annis integris finitis die prima exclusive
 mensis | ianuarii anno Domini M CCC LXXXIII de quibus computat | ut supra, II^C
 lbr. vien. esperon.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Lire*: serroillionis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

Summa librate, expense, salarii et allocati
 XVI lbr. XVII sol. monete ad XXXII
 XXVII lbr. monete ad XXX
 XXII lbr. VII sol. II den. monete Auguste ad XXVII
 II^c I lbr. I sol. VI den. vien. esperon. ad XX
 XIII lbr. VI sol. gross. inclusis florenis parvi ponderis
 VIII^c IIII^{xx} I flor. III den. dimid. quarti gross. boni ponderis
 VI^{xx} XIII flor. veteres
 et LXX flor. auri ducat.

80. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 15, 1383-1385

Computus viri nobilis et potentis domini Aymonis de | Chalant militis domini Fenicii et Aymeville, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die prima inclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo | CCCLXXX tertio usque ad diem sextam exclusive mensis marci anno Domini | M CCCLXXXV, videlicet de duobus annis integris novem septimanis et una | die, receptus apud Thononum ex ordinatione domini et domine, presente Anthonio | Barberii de Chamberiaco magistro et auditore computorum domini per Iohannem Palrilliacti de Chamberiaco clericum domini, examinatusque per dictum Anthonium die XXVIII^a | iunii anno Domini millesimo CCCLXXX quinto.

...

Summa tocius recepte

...

C XXV lbr. XVIII sol. VI den. monete Auguste ad XXVII
 C XXII lbr. II sol. II den. ianuen. ad XX^{ti}
 IIII^c XLIII lbr. XIX sol. V den. ob. vien. esperon. ad XX^{ti}
 C IIII^{xx} flor. auri et tercius unius flor. boni ponderis veteres
 et XXVII ianuenses auri

De quibus

Libravit¹ in operibus castri Bardi factis per tempus | de quo computat: et primo emptione octies | centum scindulorum emptorum ab Aymoneto | de Cresto et Iaquemono de la Varesa de Campo | Porcherio in pluribus particulis et vicibus | pro reparatione castri, quolibet cento viginti | quatuor sol. monete Auguste, IX lbr. XII sol. | monete Auguste; item emptione unius canalis | empte ab Ardiczono Symonis de Donatio | implicate in tecto castri predicti et empte pro tanto, | XXV sol. monete Auguste; item emptione | quinque milliarium clavinorum emptorum a quodam de Canalpecio implicatorum in tectis dicti castri una | cum dictis scindulis, videlicet in camera ipsius castri | de novo coperta, in aula, inferneto et in | muetis ipsius castri, emptorum pro tanto, | LX sol. monete Auguste; item emptione

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

quatuor | duodenarum latarum emptarum a dicto Marchiant | de Hona et a Iohanne de Becha, qualibet | duodena septem sol. monete Auguste, | XXVIII sol. monete Auguste; item emptione decem | lbr. tachiatarum emptarum a Iaquemono¹ de Iordano | pro tanto implicatarum ibidem, XV sol. monete Auguste; | item locagio Bonini de Folia, Iohannis de | Albardo, Bono Amico Porterii, Vullielmo Mugnerii | de Bardo, Iohannis Perreti carpentatorum predictas | scindulas, clavinum, canalem et tachias in dictis | operibus implicantium pro tanto, inclusis salariis | et expensis plurium manoperariorum cum ipsis | carpentatoribus vacantium, LII sol. monete Auguste; | item et emptione unius clavis nove facte | et posite in porta dicti castri quia alia erat | destructa et fracta, empte pro tanto, II sol. | monete Auguste, et allocantur de mandato | Anthonii Barberii de Chamberiaco magistri et | auditoris computorum domini, XVIII lbr. XIII sol. monete Auguste

...

Libravit² Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot custoldientibus claves burgi Bardi quibus dantur de | salario per annum racione dicte custodie viginti | sol. asten. ut in computo precedenti et | solvit sibi pro tribus annis finitis die prima | mensis marcii anno Domini M CCCLXXXV, LX sol. asten. ad XXX

...

Libravit³ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte castri Bardi eundo ad dictum | castrum, quibus debentur per annum sex libre | et decem solidi vien. asten. pro prebenda ut in | computo precedenti et solvit sibi pro tribus | annis finitis die prima mensis marcii anno | Domini M CCCLXXXV, XIX lbr. X sol. asten. ad XXX

...

Libravit⁴ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gueytiis quos secum tenere debet in garnisione | dicti castri centum libras vien. esperonatorum de | salario per annum ut in computo precedenti | et allocatur eidem dictum salarium ad racionem | ipsius pro duobus annis integris novem septimanis | et una die inceptis die prima inclusive mensis ianuarii | anno Domini millesimo CCCLXXX tertio et finitis die sexta | exclusive mensis marcii anno Domini millesimo CCC^o | LXXX quinto de quibus computat | ut supra, II^c XVII lbr. IX sol. VII den. ob. vien. esperon.

...

Summa librate, salarii, expensarum cum remanencia computi precedentis
 XVI lbr. XVII sol. asten. ad XXXII
 XXXIII lbr. X sol. asten. ad XXX
 XXIII lbr. IX sol. monete Auguste ad XXVII
 II^c XVII lbr. XIX sol. I den. ob. vien. esperon. ad XXⁱⁱ

---

1 Lire: Iaquemino.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium | burgi Bardi.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

VIII lbr. VI sol. VIII den. monete domini ad XII
 XXX lbr. III sol. VIII den. I terc. dimid. quartus unius den. gross. turon. parvi
 ponderis
 VIII^{XX} flor. auri boni ponderis
 et II^C L flor. auri boni ponderis veteres

81. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 15, 1385-1387

Computus viri nobilis et potentis domini Aymonis | de Chalant militis domini Fenicii et Ayme Ville, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die sexta inclusive mensis marcii anno Domini millesimo tercentesimo | octuagesimo quinto usque ad diem sextam exclusive mensis marcii anno Domini | millesimo CCCLXXX septimo, videlicet de duobus annis integris, receptus apud | Chamberiacum, presentibus Amblardo Gerbaysii thesaurario Sabaudie generali et Anthonio | Barberii magistris et auditoribus computorum domini per Anthonium Domengii | de Cognino clericum domini extimatusque per dictum Anthonium Barberii | die ultima mensis maii anno Domini MCCCLXXXVIII.

...

Summa tocius recepte

...

III^{XX} I lbr. VIII sol. VII den. monete Auguste ad XXVII

VI^{XX} II lbr. II sol. II den. ianuen. ad XX^{ti}

III^C LVI lbr. XVIII sol. VI den. esperon. ad XX^{ti}

II^C XLIII flor. III den. ob. gross. boni ponderis veteres

et III ianuentes et dimid. auri

De quibus

Libravit¹ in empcione cindulorum, clavini et maerie infrascriptorum emptorum pro edificii castri Bardi reparandis | in annis M CCCLXXX quinto et LXXX sexto: et primo | empcione unius milliarrii unius centi et quinquaginta | octo cindulorum, emptorum quolibet cento viginti tribus sol. | sex den. monete Auguste, XIII lbr. X sol. III den. monete | Auguste; item empcione septem milliariorum octies | centum cum dimidio grossi clavini empti pro | tanto, VI lbr. XVII sol. monete Auguste; item | empcione septies viginti et tresdecim lbr. et unius | duodene magnarum tachiarum emptarum pro tanto, | VII lbr. V sol. IX den. dicte monete; empcione septem | duodenarum lactarum emptarum pro tanto, XLV sol. | dicte monete; item empcione viginti trabium | seu pennes et quadraginta trium chivronorum | et quater viginti et sexdecim postium emptorum pro | tanto, incluso precio unius canalis posite et implicate | subtus tectum capelle, XXVIII lbr. VI sol. dicte | monete; item empcione viginti duarum theysiarum | losarum emptarum pro coperiendo de novo turrim pontis | levatorii et bertrachiam novam pro tanto, incluso | portu ab Arnodo usque ad castrum

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

Bardi, XIII | lbr. XII sol. VI den. monete Auguste

Item salario | et expensis carpentatorum infrascriptorum : primo Iohannis | Perreti, Iaquemeti eius filii, magistrorum Bonini de Fobia, | Iohannis de Cresto, Dominici filii naturalis dicti Bonini, Anthonii | de Pedelays, Dominici de Cortello et Iohannis de Pruneysse; | qui predicta superius empta implicaverunt in edificiiis | castri Bardi : et primo in comperiendo¹ et faciendo de | novo unam logiam ante turrim; item coperiendo | de novo granerium dicti castri nemoreum; in coperiendo | supra aulam et coquinam dicti castri; in | recoperiendo capellam dicti castri et moetas seu | tornellas claustrorum exteriorum et interiorum | et in magna turri predicti castri et in faciendo | trabaturam et solanum postium et quatuor tornellarum | claustrorum exteriorum et in faciendo de novo² | unam trabaturam turre pontis levatorii | et ipsam turrim coperiendo de losis supradictis et | in faciendo unam bertrachiam in angullo turre | Auguste; item fecerunt prenominati carpentatores | plura et diversa alia edificia de marrino | et maeria predictis et edificia antiqua in pluribus locis | reparaverunt, que edificia faciendo vacaverunt, | tam unus plus quam alius minus, triginta duobus | diebus seu iornatis, capiente quolibet ipsorum per diem, | inclusis expensis, quinque sol. monete Auguste, | VIII lbr. dicte monete

Item locagio manuoperariorum | infrascriptorum qui predictos carpentatores et lathomos ad operagia | predicta iuverunt,³ cindulas, postes, maeriam et | marrinum ac alia necessaria in operibus predictis ministraverunt, ad que vacaverunt videlicet dictus Cavalot | et Iohannes de Fornello quilibet ipsorum tribus diebus, Iohannes | Priodi et Petrus dictus Bel quilibet ipsorum quatuor diebus, | capiente quolibet ipsorum per diem, inclusis expensis, tres sol. | monete Auguste, XII sol. dicte monete

Item empcione | sex scararum novarum emptarum ad ascendendum in turribus | et tornellis dicti castri pro tanto, L sol. dicte monete

Item locagio dictorum magistri Iohannis de Albardo et | Iohannis Perreti octo dierum quibus vacaverunt ad | recoperiendum tecta magne turris, garde robe, capelle, | aule et camere iuxta coquinam capientes ut supra, | inclusis expensis; item locagio Iaquemeti <et> Iohannis Perreti | manuoperariorum predictos carpentatores ad predicta facienda iulvaverunt per tempus predictum capientes ut supra, inclusis | expensis, LII sol. dicte monete

Item empcione | trium modiorum calcis implicatorum in muro superius⁴ | declarato, empto quolibet modio triginta solidis dicte | monete, IIII lbr. X sol. dicte monete; item pro arena | necessaria et implicata in muro predicto, L sol. dicte | monete

Item locagio predicti magistri Bonini et Dominici | eius filii lathomorum quatuor dierum quibus | vacaverunt faciendo de calce et arena predictis circa | sex theysias

---

1 *Lire*: coperiendo.

2 *Les mots de novo sont répétés.*

3 *Lire*: iuvaverunt.

4 *Première leçon corrigée*: inferius.

muri novi supra ruppem in clausura | castri a parte ville Bardi et super murando turrim | pontis levatorii, capiente quolibet ipsorum quinque | solidos per diem, inclusis expensis, incluso locagio | sex manuoperariorum qui cum dictis lathomis vacalverunt duobus diebus ministrando eisdem | morterium, lapides et alia necessaria, capiente quolibet | ipsorum per diem tres sol., inclusis expensis ut | supra, LVI sol. dicte monete, ut per instrumentum | publicum de testimonio dictorum magistri Bonini de Fobia | et Iohannis de Cresto de Albardo lathomorum et carpentatorum | predicta omnia et singula superius descripta suis iuramentis | corporalibus esse vera testificancium, receptum per | Iaqueminum filium Vullelmi Mugnerii de Bardo notarium | publicum sub anno Domini M CCCLXXX septimo indicione | decima die dominico decimo nono mensis iulii, quod | reddit, in formam publicam; et allocantur presentes | et infrascripte librate de mandato Amblardi Gerbaysii | thesaurarii Sabaudie et Anthonii Barberii magistrorum | computorum domini, IIII^{XX} XVII lbr. XVII sol. VI den. monete Auguste

Libravit¹ magistro Iohanni de Albardo lathomo pro | tachia sibi data per dictum vicecastellanum reparandi et | refficiendi de novo furnum domini de Bardo qui | totaliter destructus erat et allocatur de | mandato quo supra necnon per instrumentum | confessionis recepte et testimonii dicti Iohannis de | Albardo receptum per notarium superius declaratum | anno indicione et die predictis, quod reddit, LXX sol. monete Auguste

Libravit² Bartholomeo Georgii et Petro Cavalot | custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | de salario³ per annum racione dicte custodie | viginti sol. asten. ut in computo precedenti | et solvit sibi pro duobus annis integris finitis | die prima mensis marcii anno M CCCLXXX septimo, XL sol. asten. ad XXX

Libravit⁴ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus | claves prime porte castri Bardi eundo | ad dictum castrum, quibus debentur per annum | sex libre et decem solidi vien. asten. pro prebenda | ut in computo precedenti et solvit sibi pro | duobus annis finitis die prima mensis marcii | anno M CCCLXXXVII, XIII lbr. asten. ad XXX

Libravit nobilibus et scutifferis inferius nominatis pro stipendiis | et expensis ipsorum certi temporis quo fecerunt in castro | Bardi in garnisione et pro custodia eiusdem de | mandato et ordinacione domini: et primo Vuillelmo de | Chalant domicello pro ducentis et viginti uno | diebus finitis die vicesima prima exclusive mensis | novembris anno M CCCLXXX sexto; Iohanni Archii⁵ | de Gigno domicello pro ducentis et quatuordecim | diebus finitis die et anno predictis; dicto Perraili de

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

3 *Effacé*: pen.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Lire*: Archerii.

| Chalant naturali pro triginta uno diebus finitis | die quindecima exclusive mensis maii anno predicto; Iohanni | de Grassano domicello pro quinquaginta duobus | diebus finitis die vicesima quinta mensis iunii | anno predicto; et Bonifacio de Rivo de Graczano | domicello pro septuaginta diebus finitis die | septima exclusive mensis iulii anno predicto, quibus | diebus dicti nobiles steterunt in dicto castro Bardi | in garnisione ut supra, qui dies valent decem | novem menses cum dimidio et tres dies, computatis | triginta diebus pro qualibet¹ mense, et allocantur | sibi dicta stipendia cum expensis ad rationem septem flor. | auri parvi ponderis pro quolibet dictorum mensium, exclusis tribus diebus predictis pro quibus nichil | eidem allocatur,² inclusis | expensis duorum equorum dictorum nobilium factis in | dicto castro Bardi ducentis et viginti uno diebus | finitis die XXI exclusive mensis novembris anno | supradicto, et allocantur sibi dicte expense duorum | equorum predictorum ad rationem duorum den. grossorum | turon. per diem de mandato Amblardi Gerbaysii | thesaurarii Sabaudie et Anthonii Barberii magistrorum | computorum, VIII lbr. XIII sol. III den. gross. parvi ponderis

Libravit Petro Robini, Iohanni Martinodi, Iohanni de | Rippa, Iohanni Babelle, Petro de Porthia, Berthodo Vaczoneis, | Bonino de Raspa et Iohanni de Playno clientibus | pro ipsorum stipendiis et expensis ducentorum et qualdraginta quinque dierum inceptorum die XXI | inclusive mensis marcii et finitorum die³ XXI | exclusive mensis novembris anno M CCCLXXX sexto, | quibus diebus quilibet ipsorum stetit in garnisione | dicti castri Bardi cum nominibus⁴ et scutifferis superius | nominatis pro custodia et conservacione dicti castri de mandato | et ordinacione domini, qui dies valent octo menses | et quinque dies, computatis triginta diebus pro quolibet | mense, et allocantur sibi pro quolibet clientum predictorum⁵ ad | rationem quinque flor. parvi ponderis per mensem, exceptis quinque diebus predictis pro quibus nichil allocatur,⁶ de | mandato magistrorum computorum domini predictorum, XVI lbr. gross. turon. parvi ponderis

Libravit Hugoneto Picodi et Hugoneto filio Petri Cresti | pro stipendiis et expensis ipsorum triginta dierum finitorum | die prima exclusive mensis novembris anno M CCCLXXX | sexto quibus quilibet ipsorum stetit in turri castri de | Avies in garnisione et custodia ne tuchini de valle | Brocii ipsam caperent et allocantur sibi ut supra et | de eodem mandato, X flor. parvi ponderis

Libravit de mandato capitaneorum Pedemoncium dominorum Bartholomei | de Chignino et Petri Gerbasii: primo ad expensas Anthonii | Voudani vicecastellani Bardi

1 *Lire*: quolibet.

2 *La phrase exclusis... allocatur est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

3 *Le mot die est répété.*

4 *Lire*: nobilibus.

5 *Le mot predictorum est ajouté dans l'interligne.*

6 *La phrase exceptis... allocatur est ajoutée dans la marge droite du parchemin.*

et quinque equitum secum | euncium factas tam apud Septimum ubi steterunt | pro succurrendo et auxilium dando dominis dicti loci certis | diebus de mense ianuarii anno M CCCLXXX sexto, | Ypporrigie, quam pluribus aliis locis patrie, pro visitando patriam | et recursum dando castro Montis Astructi et | alia negocia domini sibi ordinata faciendo, VI sol. | VII den. gross.; item Martino de Porta misso | apud Augustam cum litteris domini de mandamento ad dominum | baillivum Auguste et castellanos Quarti et Cleti,¹ VII den. gross.; | item salario et expensis plurium clientum qui steterunt | per diversa intervalla in garnisione in castro predicto | Montis Astructi de mandato et ordinacione dominorum predictorum, | XXIX sol. II den. ob. gross. pro <ut> in particulis dictarum | expensarum, quas reddit, in quodam folio papireo descriptarum, | quas reddit (*sic*) cum littera dictorum duorum capitaneorum Pedemoncium, | Bartholomei de Chignino et Petri Gerbaysii de testimonio | premissorum rogatoque allocandi, data Ypporrigie die XIX | ianuarii anno M CCCLXXX sexto in eodem folio descripta, | et allocantur dicte expense de mandato magistrorum computorum | domini suprascriptorum, XXXVI sol. IIII den. ob. gross. turon.

...
 Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castris centum libras vien. | esperonatorum de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur eidem dictum salarium ad | rationem ipsius pro duobus annis integris | inceptis die sexta inclusive mensis marcii anno | Domini millesimo tercentesimo octuagesimo quinto | et finitis die sexta exclusive mensis marcii anno | Domini M CCCLXXX septimo de quibus computat | ut supra, II^c lbr. vien. esperon.

...
 Summa expensarum, librate, salarii et allocati
 XVI lbr. XVII sol. asten. ad XXXII sol. pro florino vetere
 XXVII lbr. asten. ad XXX
 C XVIII lbr. VIII sol. VI den. monete Auguste ad XXVII
 II^c lbr. VII sol. VI den. vien. esperon. ad XXⁱⁱ
 XLIX sol. IIII den. monete domini
 IIII^{xx} I lbr. XVII sol. VIII den. I quart.³ gross. turon. inclusis florenis parvi ponderis
 et XL franch. auri

82. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 15, 1387-1388

Computus viri nobilis et potentis domini Aymonis de | Chalant militis domini Fenicii

1 *Lire*: Cliti

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *Le chiffre I quart. est ajouté dans l'interligne.*

et Ayme Ville, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die sexta inclusive mensis marcii anno Domini millesimo tercentesimo | octuagesimo septimo usque ad diem terciam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | tercentesimo octuagesimo octavo, videlicet de uno anno integro et quatuor | septimanis, receptus apud Chamberiacum, presentibus Amblardo Gerbaysii thesaurario Sabaudie | generali et Anthonio Barberii magistris et auditoribus computorum domini per Anthonium | Domengii clericum domini examinatusque per dictum Anthonium Barberii die ultima | mensis maii anno Domini MCCCCLXXXVIII.

...

Summa tocius recepte

...

XXXIII lbr. III den. monete Auguste ad XXVII

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱ

VIII^{XX} XV lbr. XII sol. III den. II terc. unius den. vien. esperon. ad XXⁱ

VI^{XX} V flor. quartus et VI^{us} unius flor. boni ponderis veteres

et VIII flor. et tercius unius flor. auri ianuen.

De quibus

Libravit¹ Iohanni de Cresto de Albardo lathomo et | carpentatori pro tachia sibi data per dictum vicecastellanum | faciendi pro tanto unum granerium in turri | pontis levatorii castri Bardi pro victualibus | dicti castri custodiendis ibidem, videlicet faciendi ibidem | pro ipso granerio faciendo quemdam parietem muri | a parte castri; item faciendi duo pavimenta | seu betumos et solanos cum trabibus et postibus | necessariis desubtus et desuper dealbandi dictum | granerium, faciendique ibidem unam fenestram | novam ferratam; faciendi eciam in dicto granerio | quinque interloca seu media ministrandique postes et | ferramenta necessaria et implicata in hostio et fenestra | dicti granerii una cum postibus necessariis implicatis in pariete et hostiis duorum crenellorum | seu merlos (*sic*) existencium in dicta turri, que edificia | dictus vicecastellanus fieri fecit de mandato et | ordinacione baillivi Auguste commissis per dominam | ordinati super custodia et conservacione castri² | Bardi predicti ut per litteram domine directam dicto | baillivo de mandato eundi et visitandi dictum castrum | Bardi, garnisionem et alia ibidem necessaria pro | conservacione dicti castri ponendi et ordinandi et expensis | garnisionis per ipsum baillivum in dicto castro Bardi | ponende et ordinande eidem castellano Bardi allocandi, | datam Rippaillie die decima mensis iunii anno | M CCCLXXX septimo et per litteram dicti baillivi | de mandato et ordinacione dictum granerium faciendi | in castro Bardi predicto; et quatuor clientes in | garnisionem dicti castri ultra garnisionem solitam | ponendi et tenendi pro custodia dicti castri donec | mandatum a domino vel domina haberet dictus castellanus | de contrario, cuius quidem littere domine copiam | reddit cum littera dicti baillivi predicta simul annexa | una cum quodam instrumento publico dicti Iohannis de | Cresto de Albardo lathomi et carpentatoris de testimonio | confessioneque et recepta premissorum, receptum per

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

2 Le mot castri est répété.

| Martinum filium quondam Francisci Roissani notarium | sub anno Domini M CCC LXXXVIII die penultima mensis | marcii et allocatur tam virtute dictarum litterarum | quam de mandato Anthonii Barberii magistri computorum | domini, XLVIII flor. et IIIes partes unius floreni ianuen. auri

Libravit dicto Iohanni de Cresto de Albardo lathomo et | carpentatori pro factura et operagio duarum berltrachiarum per ipsum de novo factarum pro tanto in | dicto castro Bardi unam videlicet loco dicto Croppa | et aliam inter capellam dicti castri et tornellam | vocatam Traversieri, inclusis precio trabium, lapidum, | chivronorum, lactarum, tachiarum ferri, clavinorum, | cindulorum, postium et aliorum emptorum pro dictis | bertrachiis faciendis et in ipsis implicatorum, V flor. | boni ponderis veteres; item tam in empcione | duorum centorum scindulorum longitudinis trium pedum, | septies centum clavinorum et cindulorum emptorum | pro tectis castri Bardi predicti recoperiendis et reparandis quam salariis et expensis operariorum qui predictas | cindulas et clavinum in certis <locis> et copertura dicti castri | implicaverunt, L sol. monete cursibilis Auguste ut | per instrumentum publicum dicti Iohannis de Cresto de Albardo | lathomi et carpentatoris de testimonio premissorum, receptum per | Martinum filium quondam Francisci Roysani notarium sub | anno M CCC LXXX octavo indicione undecima die penultima | mensis marcii, quod reddit, et allocatur de mandato | quo supra, V flor. boni ponderis veteres | et L sol. monete Auguste

Libravit¹ in empcione duarum molarum molendini emptarum | a Petro de Chevrarey et Iaquemeto de Vuereni pro tanto | pro molendino domini de Bardo, incluso portu ipsarum | molarum a dicto loco de Chevrarey usque ad Bardum | ut per instrumentum publicum Vullelmeti Mugnerii de | Bardo mugnerii dicti molendini domini de confessione et | recepta dictorum molarum receptum per notarium | supradictum anno M CCC LXXXVIII die sexta mensis aprilis, quod reddit, | et iniungitur sibi quod in suo sequenti | computo apporet litteram dictorum Petri de Chevrarey | et Iaquemeti Vuereni de confessione et recepta precii | dictarum molarum infra allocati pro verifficatione | quantitatis dicti precii,² et allocatur de mandato quo supra, XIII flor. veteres

Libravit³ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalot | custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | de salario per annum racione dicte custodie viginti | solidi asten. ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini M CCC LXXXVIII, XX sol. asten. ad XXX

...

Libravit⁴ heredibus Guillelmeti de Porta custodientibus claves | prime porte castri Bardi eundo ad dictum castrum, | quibus debentur per annum sex libre et decem solidi | asten. pro prebenda ut in computo precedenti et | solvit sibi pro uno anno finito die

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera molendini.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

prima mensis | marcii anno M CCC LXXXVII, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
 Libravit¹ in stipendiis septem clientum inferius nominatis | qui steterunt in castro Bardi in garnisione tempore | guerre Canapicii de mandato et ordinacione baillivi | Vallis Auguste commissarii per dominam ad hoc ordinati ut | in littera domine dicte commissionis superius in operibus | castris redditibus continetur: et primo in stipendiis | Petri Robini quinque mensium inceptorum die XVII | mensis iunii, inclusive anno M CCC LXXXVII et finitorum | die XVII exclusive mensis novembris anno eodem, | videlicet pro quolibet ipsorum quinque mensium quinque flor. | auri parvi ponderis, XXV flor. auri parvi ponderis; | item in stipendiis Iohannis Babelle, Iohannis filii Pellerini | de Charreres et Iohannis de Macza de Donacio trium | mensium et decem dierum inceptorum die decima septima | mensis iunii anno M CCC LXXX septimo et finitorum die | vicesima sexta mensis septembris anno eodem quo | tempore quilibet ipsorum stetit in garnisione predicta et | solvit cuilibet ipsorum ad rationem predictam pro quolibet dictorum | trium mensium et decem dierum, L flor. auri | parvi ponderis; item et in stipendiis Bernardi | Valsuaneys, Vuillelmeti de Fontana et Petri Porcharii | de Castro Argento; unius mensis et viginti dierum | inceptorum die XXVI mensis septembris anno M CCC LXXX | septimo et finitorum die XVII mensis novembris anno | eodem quo tempore quilibet ipsorum stetit in garnisione | castris predictis et solvit cuilibet ipsorum ad rationem | predictam pro dicto mense et viginti diebus, XXV flor. | auri parvi ponderis, ut per instrumentum publicum dictorum | clientum testificantium suis iuramentis corporalibus | stetisse in garnisione dicti castris Bardi per modum | superius declaratum, receptum per Martinum filium | Francisci Rossani notarium sub anno M CCC LXXXVII | die XVI mensis novembris, quod reddit, et | allocantur eidem dicta stipendia ad rationem predictarum | de mandato Anthonii Barberii magistri computorum | domini, C flor. auri parvi ponderis

Libravit Petro Porcherii et Iohanni Chouderon clientibus | pro suis stipendiis unius mensis finiti die quarta | septembris anno M CCC LXXX septimo quo mense quilibet | ipsorum stetit in garnisione in castro Porcherio de mandato | et ordinacione domini Aymonis de Chalant ut per instrumentum | dictorum clientum de testimonio premissorum supra proxime | redditum et designatum, et allocantur eidem ad rationem | quinque flor. parvi ponderis pro quolibet ipsorum de mandato | quo supra, X flor. parvi ponderis

Libravit ad expensas Yeny de Prez scutiffieri domini | et Hugonis Roude castellani Quarti factas apud Bardum | duobus diebus integris quibus steterunt ibidem | cum quatuor² equis et duobus vallis vacando | circa quedam negocia domini sibi iniuncta et | allocantur sibi per litteram domini de mandato | solvendi et allocandi, datam Rippaillie die XXVIII | aprilis anno M CCC LXXXVII, cuius copiam reddit | cum littera dicti Yenini de confessione et recepta | data Bardi de die secunda mensis iunii

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Clientes.

2 *Première leçon corrigée:* duobus.

anno M CCC LXXX | septimo et allocantur ut supra, II sol. VI den. ob. gross. parvi ponderis

...

Libravit Iohanni dicto Grand de Bardo messagerio misso | ad dominos Aymonem de Chalant et Franciscum de Chalant | filium domini capitanei Pedemoncium et ad baillivum | Auguste portanturo eisdem quasdam litteras missas | per potestatem Ypporigie continentes quod dominus marchio | Montis Ferrati intendebat intrare Vallem Augustam et allocatur ut supra, X sol. curs.

Libravit dicto Iohanni Grand et Bartholomeo de Soney | missis de nocte cum omni festinacione apud Montem | Altum ad dominum capitaneum Pedemoncium qui ibidem erat | portaturis eidem domino capitaneo quasdam litteras pro | facto ultimarum intratarum fiendarum per montes Vallis Auguste | supra tuchinos et allocantur ut supra, X sol. curs.

Libravit dicto Ians et Iohanni Anthonii nunciis qui portaverunt quasdam litteras domini capitanei predicti dominis | episcopo Auguste, Aymoni de Chalant baillivo Auguste | et dominis Uselli et filio dicti domini capitanei de nocte | et festinanter pro facto ordincionis dictarum ultimarum intratarum et allocantur, ut supra, XX sol. curs.

Libravit Iohanni Rippe, Bernardo Valsuaney et uni | alteri eorum socio missis cum litteris domini de contraman/damento dictarum intratarum ultimo fiendarum supra tuchinos | videlicet die et nocte per montes usque ad vallem Pontis | seu Cirisoles, montes Cognie et Campi Porcherii et | allocatur ut supra, XL sol. monete curs.

Libravit Petro Robini de Bardo pro locagio unius sui | equi sex dierum quibus ipsum equitavit Petremendus | messagerius domini eundo Augustam ad baillivum, | castellanum Quarti et plura alia loca ad quos destinatus | erat per dominum et pro eius negociis ut per litteram | domini de mandato providendi de equo eidem | Petremando si necesse foret eidem datam in | campo domini ante Burgarum Masini, die XXIX anno | M CCC LXXXVII, cuius copiam reddit, inclusis | tribus den. gross. eidem Petremando pro eius expensis | traditis per dictum vicecastellanum et allocatur ut | supra, XXI sol. curs.

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor guaytiis quos secum tenere debet in garnisione | dicti castris centum libras vien. esperonatorum de salario | per annum ut in computo precedenti et allocatur | eidem dictum salarium ad rationem ipsius pro uno | anno integro et quatuor septimanis inceptis | die sexta inclusive mensis marcii anno Domini | M CCC LXXXVII et finitis die tercia exclusive mensis | aprilis anno Domini M CCC LXXXVIII de quibus computat | ut supra, CVII lbr. XIII sol. X den. vien. esperon.

...

Summa expense, librate, salarii et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
XIII lbr. X sol. asten. ad XXX

---

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

VIII lbr. monete Auguste ad XXVII
 C VII lbr. XVII sol. VII den. esperon. ad XXⁱ
 LXV lbr. XI sol. I den. I terc. unius den. gross. turon. inclusis florenis parvi
 ponderis
 XIX flor. veteres auri
 et XLVIII ianuen. et IIIes partes unius ianuen. auri

83. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 16, 1388-1389

Computus viri nobilis et potentis domini Boniffalcii de Chaland militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus dicte | castellanie necnon de redditibus et exitibus traditis domino apud Donacium in permutacionem per quosdam | nobiles de Valesia et eciam de certis redditibus qui obvenerunt domino a nobilibus et condominis castri | Sancti Martini de Valesia pro quibusdam condempnacionibus in ipsos factis in composicione domini Edduardi comitis | quondam, a die tercia inclusive mensis aprilis anno Domini M CCC LXXX octavo usque ad diem | primam exclusive mensis maii anno Domini millesimo tercentesimo octuagesimo nono, | videlicet de uno anno integro et quatuor septimanis, receptus apud Chamberiacum, presentibus dominis | Iohannardo Provane milite et Anthonio Barberii magistris et auditoribus computorum domini | per Anthonium Domengii de Cognino clericum domini examinatusque per dictum dominum | Iohannardum Provane die XVIII mensis aprilis anno Domini M CCC LXXX primo.

...

Summa tocius recepte huius computi
 XXII lbr. XIX sol. IIII den. monete Auguste cursibilis ad XXVII
 LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱ
 II^C XIX lbr. IIII sol. VI den. vien. esperon. ad XXⁱ
 VIII^{XX} flor. auri parvi ponderis
 VI^{XX} XVIII flor. V den. II terc. dimid. quart. unius den. gross. boni ponderis veteres
 et XXIII flor. auri boni ponderis ianuen. De quibus
 Libravit¹ in operibus castri domini Bardi manu dicti Anthonii | Voudani sui
 locumtenentis per tempus de quo computat | prout infra, et primo Iohanni Ruina
 lathomo | pro factura quorumdam graduum lapideorum per | ipsum de novo factorum
 iuxta et prope turrim pontis | levatorii dicti castri pro eundo ad orreum seu gralnerium
 dicte turris in tachiam sibi datam pro | tanto, XL sol. monete Auguste; item in empcione
 | duarum clavaturarum seu sarrailliarum factarum pro | hostis granerii dicte turris
 firmandis, emptarum et | ibidem implicatarum una cum duabus clavibus, | serroilliis,
 tachiis et esparris ibidem necessariis | pro tanto, XXX sol. monete Auguste; item in
 empcione | unius grosse clavis necessarie in clavatura seu | sera secunde porte dicti castri

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.

et reparacione dicte sere | pro tanto, IIII sol. monete Auguste, et allocantur | sibi dicte librate de mandato domini Iohanardi Provalne militis et Anthonii Barberii magistrorum computorum | domini sub iuramento dicti Anthonii Voudani | locumtenentis predicti testificantis suo corporali | iuramento, tactis sacrosanctis Dei evangeliiis, opera | predicta prout superius describuntur facta fuisse et | pro ipsis quantitates suprascriptas solvisse, LXXXIII sol. monete Auguste

Libravit¹ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalot custoldientibus claves burgi Bardi quibus dantur de | salario per annum racione dicte custodie viginti | solidi asten. ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii anno Domini millesimo CCC LXXX nono, XX sol. asten. ad XXX

...

Libravit² Babelle Porterie³ custodienti claves | prime porte castris Bardi eundo ad dictum | castrum, cui debentur per annum sex | libre decem solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | CCC LXXXVIII, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...

Libravit Petro dou Rovenu et Henrico de Balmis in | quibus dominus eisdem tenebatur pro remanenciis | stipendiorum suorum temporis quo prefato domino | nostro Sabaudie comiti servierunt cum equis et armis | in partibus Francie et Flandrie in guerra regis | Franchorum contra regem Henglie⁴ pro transeundo | in Hengliam in anno Domini millesimo CCC LXXXVI facto | super hoc computo per Petrum Vicini clericum domini die prima | mensis marcii anno Domini M CCC LXXXVII et de quibus | dicti Petrus et Henricus⁵ habebant parcellam domini de debito manu dicti | Petri Vicini anno et die proxime scriptam <et> signatam et allocantur sibi per litteram domini de mandato quantitatem subscriptam | dictis Petro et Henrico solvendi et expediendi et | dicto castellano allocandi, datam Rippaillie die XXVII | octobris anno Domini M CCC LXXXIX, quam reddit, | sub signeto domini manu Mermeti Rougeti secretarii | domini signatam et dicte parcellae domini de debito annexam | una cum littera dictorum Petri dou Revenco (*sic*) et Henrici | de Balmis de confessione et recepta quantitatis subscriptae | dicta die quinta mensis marcii anno Domini millesimo | CCC LXXXIX manu Iaquemeti de Contamina clerici signata, IIII^{XX}XII flor. parvi ponderis

...

Libravit⁶ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor gaytiis quos secum tenere debet in garnisone dicti castris centum libras vien. esperonatorum de | salario

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Cette personne sera plus tard appelée* la belle portiere.

4 *Lire*: Anglie.

5 *Les mots* et Henricus sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

per annum ut in computo precedenti | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro et quatuor septimalnis inceptis die tercia inclusive mensis aprillis anno Domini millesimo CCC LXXX octavo | et finitis die prima exclusive mensis maii | anno Domini millesimo CCC LXXX nono de quibus | computat ut supra, CVII lbr. XIII sol. X den. vien. esperon.

...

Summa librate, expense, salarii et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
XIII lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}
LXXIII sol. monete Auguste ad XXVII
CVII lbr. XVII sol. VII den. vien. esperon. ad XX^{ti}
et M XIX flor. II den. et VI^{tus} unius den. gross. parvi ponderis

84. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 16, 1388-1389

Computus viri nobilis et potentis domini Bonifacii de Chalant militis | domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus terre et hereditatis Dominici de | Hereriis domicelli condomini¹ vallis Vallesie necnon Iohannis et Ansodini filiorum dicti Dominici | nuper in anno Domini millesimo CCC LXXX octavo, sine liberis deffunctorum, domino obventis et pertinentibus | ob mortem preinatorum Dominici et eius filiorum, ut premittitur, sine liberis deffunctorum | vigore consuetudinis generalis Vallis Auguste, videlicet a die duodecima inclusive | mensis septembris anno Domini millesimo CCCLXXX octavo, qua die Anthonius | Voudani de Villa Nova Castri Argenti vicecastellanus Bardi ob mortem dicti Ansodini ultimi | dictorum filiorum ipsa die tumulati possessionem hereditatis bonorum et iuridicionis dictorum | patris et filiorum nomine domini accepit et ad manus domini reduxit una cum | iuribus, pertinentiis et appendeciis² quibuscumque hereditatis bonorum et iuridicionis | predictorum, usque ad diem primam exclusive mensis maii anno Domini | millesimo CCC LXXX nono, videlicet de triginta tribus septimanis, receptus apud | Chamberiacum presente domino Iohanardo Provane milite magistro et auditore computorum | domini, per Anthonium Domengii clericum domini examinatusque per dictum | dominum Iohanardum die XX mensis aprilis anno Domini M CCC LXXXX primo.

...

Summa tocius recepte huius computi
LXX lbr. XV sol. X den. ob. monete ad XXIII
et XLIX sol. III den. monete curs. ad XX^{ti} De quibus
Libravit tam salariis plurium nunciorum tam domino apud Nyciam | quam domine

1 *Le mot condomini est répété.*

2 *Lire: appendeciis.*

apud Chamberiacum et Consilio eorundem ibidem residenti | missorum quam pluribus et diversis clientibus pro ipsorum salariis et | expensis occasione garnisionis et tute custodie domus fortis seu | castri Hereriarum et capionis possessionem dicti loci per tempus | de quo computat prout infra: et primo ad expensas | Anthonii Voudani de Villa Nova Castri Argenti vicecastellani | Bardi et triginta sociorum seu clientum cum dicto vicecastellano | die undecima mensis septembris anno Domini millesimo CCC LXXXVIII | vacancium tam in accipiendo possessionem castri seu domus | fortis de Hereriis et iurisdicionis eiusdem loci nomine domini quam | eciam pro pluribus cridis ibidem fiendis nomine domini occasione adprensionis¹ | dicte possessionis in ecclesiis vallis Valesie tribus vicibus | quibus ibidem fuerunt, II sol. VIII den. gross.; item Petro dicto | Porchary et Vuillelmo dicto Fontana de Campo Porcherio pro | suis stipendiis, salario et expensis, videlicet dicto Petro pro uno | mense finito die XI mensis octobris et dicto Vuillelmo Fontana | pro septem mensibus finitis die XI mensis aprilis | anno Domini millesimo CCC LXXXIX inclusive quibus steterunt | in custodia et garnisione dicti castri Hereriarum, | capienti quolibet ipsorum per mensem duos sol. et sex den. | gross., XX sol. gross.; item Iohanni Martinodi de Bardo | nuncio qui portavit litteras domine nostre Sabaudie comitisse | apud Chamberiacum et eius venerabili Consilio de notificacione | premissorum et informacione iurium domini ad que vacavit | eundo Chamberiaci ibidemque stando et inde redeundo | spacio decem dierum, capienti per diem pro suo salario | et expensis tres den. gross., II sol. VI den. gross. turon.; | item Martineto de Porta de Donacio nuncio misso domino | apud Nyciam litteras domino super notificacione premissorum | et iurium domini ibidem portando ad que vacavit spacio | viginti sex dierum, capienti per diem pro suis salariis | et expensis tres den. gross., VI sol. VI den. gross. turon.; | item ad expensas prandii facti in dicto castro de Hereriis | die dominico post festum beati Martini yemalis pro | hominibus dicti condam Dominici de Hereriis qui ibidem | tunc erant assignati ad solvendum in manibus dicti | vicecastellani omnia usagia annualia per eosdem debita | et solvi consueta dicto Dominico ex consuetudine antiqua | quia in temporibus preteritis consuetum erat dictis | hominibus ipsa die in dicto castro dare prandium, | licet non venerunt, et eciam in expensis factis in exigendo | usagia per eosdem debita per familiares dicti vicecastellani | pluribus vicibus quibus iverunt ad dictam vallem | Valesie pro ipsis pignorandis et dictis usagiis | exigendi quia ipsa usagia solvere recusabant, | IIII sol. gross. turon.; item in empcione unius clavature cum clave porte in magna porta castri | Hereriarum in qua non etat aliqua clavatura pro | clavando dictam portam a parte externa, IIII den. gross.; | et que expense facte fuerunt de mandato domini Ibleti | domini Chalandi et Montis Ioveti locumtenentis et generalis | capitanei ultra montes nomine domini ut per litteram dicti | domini Ibleti de testimonio premissorum requisicioneque dictas | expensas allocandi, datam Rippaillie die XIX | septembris anno Domini M CCC LXXXIX sub sigillo dicti | domini Ibleti, quam reddit, in quodam folio papiri subtus | particulas dictarum expensarum scriptam et manu Guillelmi | Meynerii signatam, et

---

¹ *Lecture incertaine.*

allocatur quantitas dictarum | expensarum subscripta per litteram domini de mandato | quantitatem dictarum expensarum subscriptam allocandi, | datam Rippaillie die XIX mensis septembris anno | domini M CCC LXXXIX sub sigillo domini manu Guignonis | Martinodi secretarii domini signatam, quam reddit, | adiunctam littere dicti capitanei et particulis dictarum expensarum | una cum instrumento Guillelmi de Fontana et Petri de | Porcharia de confessione <et> recepta sexdecim franchorum | auri loco viginti sol. gross. turon. eisdem ut supra libratorum | una etiam cum quodam alio instrumento Iohannis Martinodi | de Bardo et Martineti de Porta de Donacio de confessione | et recepta novem lbr. et sex sol. monete Auguste | loco novem solidorum gross. eisdem ut supra libratorum, | receptis et grossatis per Iaqueminum Mugnerii de Bardo | notarii sub anno Domini M CCC LXXXIX die XX mensis aprilis | in una et eadem membrana scriptis, XXXVI sol. gross. turon.

Summa librate et expensarum
XXXVI sol. gross. turon.

85. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 16, 1389-1390

Computus viri nobilis et potentis domini Boniffacii de Chalant | militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus dicte castellanie | nec non de redditibus et exitibus traditis domino apud Donacium in permutacionem | per quosdam nobiles de Valesia ac etiam de certis redditibus qui obvenerunt domino | a nobilibus et condominis castri Sancti Martini de Valesia pro quibusdam condempnacionibus | in ipsos factis in tempore domini Edduardi comitis quondam, a die prima | inclusive mensis maii anno Domini millesimo tercentesimo octuagesimo nono usque ad | diem primam exclusive mensis maii anno Domini millesimo tercentesimo nonagesimo, | videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presente domino Iohannardo | Provane milite magistro et auditore computorum domini per Anthonium Domengii de | Cognino clericum domini examinatusque per dictum dominum Iohannardum die XIX mensis | aprilis anno Domini MCCCLXXXX primo.

...

Summa tocius recepte computi
XIX lbr. VIII sol. X den. monete curs. Auguste ad XXVII
LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱ
IX^{xx} lbr. XIII sol. VI den. vien. esperon. ad XXⁱ
XLIX flor. auri boni ponderis veteres
et XVIII flor. ianuen. auri

De quibus

Libravit¹ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalot custodientibus | claves burgi Bardi quibus dantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidi asten. ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium | burgi Bardi.

anno Domini millesimo CCC LXXXX, XX sol. asten. ad XXX

...
 Libravit¹ Babelle Porterie custodienti claves prime porte | castri Bardi eundo ad dictum castrum, cui debentur per | annum sex libre decem solidi asten. pro prebenda ut | in computo precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini millesimo | CCCLXXXIX°, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
 Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et quatuor | gaytiis quos secum tenere debet in garnisione dicti castri | centum libras vien. esperonatorum de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium pro uno anno | integro incepto die prima inclusive mensis maii anno | Domini millesimo CCCLXXXIX° et finito die prima exclusive | dicti mensis maii anno Domini millesimo CCCLXXXX de quo | computat ut supra, C lbr. vien. esperon.

...
 Summa librate, expense, salarii et allocati
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XIII lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}
 C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}
 et XXIII lbr. XII sol. VII den. XXIII^{us} unius den. gross. parvi ponderis

86. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 16, 1390-1391

Computus viri nobilis et potentis domini | Boniffacii de Challant militis domini Fenicii, castellani Bardi, de | redditibus et exitibus dicte castellanie nec non de redditibus et exitibus | traditis domino apud Donacium in permutacionem per quosdam nobiles | de Valesia ac eciam de certis redditibus qui obvenerunt domino a | nobilibus et condominis castri Sancti Martini de Valesia pro quibusdam condempnacionibus | in ipsos factis in tempore domini Edduardi comitis quondam, a die prima | inclusive mensis maii anno Domini M° CCC° nonagesimo usque ad diem primam exclusive | mensis maii anno Domini M° CCCLXXXX primo, videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus domino Iohannardo Provane milite, Anthonio Barberii et Petro | Magnini de Chamberiaco magistris et auditoribus computorum domini per Franciscum Calodi | de Chamberiaco clericum domini redditusque per dictum Perralli locumtenentem dicti castellani et | examinatus per dictum Petrum magistrum die VI^a iullii anno Domini MCCC nonagesimo secundo.

...
 Summa tocius recepte huius computi
 III^{XX} I lbr. V sol. VI den. monete cursibilis Auguste ad XXVII

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱⁱ
 VIII^{xx} XII lbr. IX sol. X den. ob. vien. esperon. ad XXⁱⁱ
 II^c XXXI flor. et II terc. unius flor. boni ponderis veteres
 et XXVIII ianuen. et VI^{us} unius ianuen.

De quibus

Libravit¹ in et pro operibus castri Bardi per | tempus de quo computat prout infra: | et primo in et pro empcione unius C | cum dimidio scindulorum supra aulam et coquilnam dicti castri Bardi seu tectorum ipsarum aule | et coquine positorum et implicatorum emptorum | pro tanto, XXXIII sol.; item in tercentum | clavinorum ibidem implicatorum et emptorum pro | tanto, VIII sol.; item in et pro precio | unius canalis ibidem posite et implicate et | empte pro tanto, XXIII sol.; item Iohanni | dicto Riva carpentatori pro suo salario et | expensis duorum dierum quibus stetit et vacavit | ad predicta in dictis tectis implicando et ipsa | tecta exinde reparandis, X sol.; item in et pro restauracione seu reparacione | bayete dicti castri Bardi dirupte,² videlicet | in et pro empcione quatuor chivronorum seu | cignorum ad dicte bayete restauracionem implicatorum | et emptorum per ipsum castellanum pro tanto, X sol.; | item in empcione sex lattarum ibidem implicatarum | et emptarum per ipsum castellanum pro tanto, III sol.; | item in empcione octo asserum seu postium | ad iddem³ positorum et implicatorum emptorumque | pro tanto, XV sol.; item in empcione unius C | scindulorum ad iddem implicatorum et emptorum pro | tanto, XXII sol.; item in et pro empcione | ducentorum clavinorum grossorum per iddem et ad iddem | implicatorum et emptorum et (*sic*) pro tanto, V sol.; | item Iaquemeto filio Iohannis Perreti carpentatori pro suis salariis et expensis duorum dierum | quibus vacavit circa huiusmodi bayete restauracionem et refecionem et predicta in ipsius bayete | constructionem et reparacionem posuit et implicavit | capienti die qualibet duorum dierum predictorum | pro salariis et expensis quinque sol., X sol.; | item libravit ulterius in empcione duodecim | tachiarum ponderancium sex lbr. positarum et | implicatarum in dicta bayeta et emptarum pro | tanto, VI sol. Que quidem librata supra scripte | una cum libratis infra scriptis dicto castellano | allocantur in presenti computo de mandato domini | Iohannardi Provane in litteris et Anthonii Barlberii de Chamberiaco magistrorum et auditorum computorum | domini, recepto tamen prius a dicto locumtenente | iuramento corporali quod predicta prout supra scribuntur posita et implicata sunt et fuerunt | in dictarum aule, quoquine et bayete reparacione | prout supra est expressum et per ipsum | soluta, VII lbr. VI sol. vien. esperon.

Libravit⁴ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalot | custodientibus claves burgi Bardi quibus | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi asten. ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini M CCC | nonagesimo primo, XX sol. asten. ad XXX

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Restauratio bayete | dicti castri Bardi

3 *Lire*: idem.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

...
 Libravit¹ Babelle Porterie custodienti claves | prime porte castris Bardi eundo ad dictum castrum, | cui debentur per annum sex libre decem solidi | asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marci anno Domini M^o CCC^o nonagesimo, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
 Allocantur sibi quos et quas solvit et libravit nomine, | pro parte et de expresso mandato domini causis, | modis, diebus, personis et in particulis contentis, | descriptis et declaratis in cedula papirea cuius | tenor sequitur: Et ecce expense facte | per Iaquetum de Ferreria: et primo libravit | tribus sociis qui custodierunt per spacium | sex dierum nocteque ne dictus Iaquetus non | recederet quod non sciretur dando cuilibet | tres gross. videlicet tam pro die quam pro nocte, | IIII flor. et dimid.; libravit die XVI mensis | marci qua die dictus Iaquetus fuit captus | et detentus per gentes Bardi et Donacii, videlicet | pro duodecim quartinis vini et pane et | carnibus pro predictis sociis, XIII sol.; libravit | quatuor custodibus qui ipsum custodierunt | in burgo Bardi quatuor diebus et quatuor | noctibus qui non valebat ire ad castrum | quia erat vulneratus, IIII flor. parvi ponderis; item | libravit Bartholomeo qui ipsum mederi | fuit, I flor. boni ponderis; item libravit | pro miiallia² predicti Iaqueti, videlicet pro XIX diebus | et pro una custodia quam sibi tenebat | de pluri tres gross. pro qualibet die, V flor. | parvi ponderis; qui Iaquetus fuit rebellatus et | suspensus apud Bardum; libravit in una | cathena ad suspendendum dictum Iaquetum | ponderanti sex lbr., VI sol.; item libravit | lanistori sive carnacerio qui suspendit | predictum Iaquetum tam pro pasto quam pro | labore suo, XIII gross.: summa XVI | flor. et septem den. ob.³ gross.; quo quidem | particule et librate ad dictos sexdecim flor. | et septem den. ob.⁴ parvi ponderis ascendentes eidem castellano allocantur vigore littere domini de mandato ipsas florenorum | et grossorum turonensium quantitates indifficiliter allocandi, | date Ypporrigie die quinta mensis aprilis | anno Domini M^o CCC^o nonagesimo primo, quam reddit, | sub signeto domini manu Guigonis Martinodi | secretarii domini signata, annexa supra | copiate cedula et cuidam alteri littere domini | directe dicto castellano de mandato dictum | Iaquetum capiendum et detinendum, data⁵ Ypporrigie | die ultima mensis februarii anno nuper dicto, XVI flor. auri et VII den. ob. gross. turon. parvi ponderis

Allocantur sibi quos solvit et libravit de expressis | licencia et mandato domini causis, modis, | forma, diebus et in particulis contentis delclaratis et descriptis in papirea cedula, tenor | cuius sequitur in hec verba: «Libravit die | XI^a decembris qua die ivit Ypporregiam | de precepto seu mandato domini nostri Sabaudie | comitis pro

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

2 *Lire: miniailia.*

3 *Le mot ob. est ajouté dans l'interligne.*

4 *Le mot ob. est ajouté dans l'interligne.*

5 *Lire: date.*

aducendo de Ypporrigia ad castrum | Bardi sex tuchinos sive carceratos, videlicet | Martinum bastardum de Chalio, Franciscum dictum | Malatran, dictum Volla de Castro Novo, Iohannem | de Rua, Martinum filium Petri de la Plati, | Iaquemetum dictum Oysel; libravit pro expensis | factis causa adducendi supra dictos pro se et | sociis infra scriptis, videlicet expensis unius | diei: primo dictus castellanus et duo | eius familiares, videlicet Petrus Porcherii <et> Vuillelmus de Glarey, item Perronetus Aboyon,¹ | item Anthonius Recagnini, item Michellodus, | item Eymericus de Pomar, item Anthonius | Iacobini, item Iohannes Bellete, item Iohannes | Peon, item Andreas Iacobini, item Iohannes | Martinodi, item Petrus Faber, item Iohannes | de Arlie, Item Dominicus Symonis, item Georgius | Valerii, item Petrus de Georgii, item Iohannes | Chouderon, item Bonus Amicus Porterii, item | Iohannes Pellerini, item Baldus de Hona, | item Dominicus Baczollodi; item libravit die | duodecima mensis ianuarii pro reducendo | dictum Malacarn de castro Bardi ad castrum | Ypporrigie ad expensas factas per infra scriptas | personas, primo dictus dominus castellanus | et Petrus Porcherii eius famulus, Anthonius | Iacobini, Andreas frater eius, Iohannes de | Graczano nobilis, Iohannes Coquinodi; item | libravit die XIX^a mensis ianuarii causa revertendi | predictos tuchinos sive carceratos, videlicet pro | expensis factis per dictum vicecastellanum pro personis | infrascriptis; primo magister Anthonius, | Iohannes de Pellerino, Anthonius de Leancio, | Anthonius Recagnini, Raymondus de Clusis, | Aymericus de Pomar, Iohannes Martinodi, | Iohannes Magnino, Bonus Amicus Porcherii, Iohannes Bellete, Petrus Faber, | magister Stephanus, Bernardus de Savoys, dictus Fontanna, Petrus Vercelloni, Theobaldus de Hona, Petrus Porcherii;² pro | quibus expensis allocantur eidem quos dominus | mandavit sibi allocari infra scripti quindecim | flor., inclusis expensis quondam Francisci Malacarn | exequuti, per litteram domini de mandato | allocandi, datam Ypporrigie die quinta | marci anno Domini M^o CCC^o nonagesimo primo» | Quam reddit annexam cedula supra proxime | copiate et tribus aliis litteris dominicis ipsi castellano | directis de mandato contenta in dicta cedula | faciendi allocatur que de mandato quo supra, XV flor. auri parvi ponderis

...
 Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castrum centum libras vien. | esperonatorum de salario⁴ per annum ut in computo precedenti et | allocatur sibi dictum salarium pro uno | anno integro incepto die prima inclusive | mensis maii anno Domini M^o CCC^o nonagesimo | et finito die prima exclusive eiusdem mensis | maii anno Domini M^o CCC^o nonagesimo primo, de quo computat ut supra, C lbr. vien. esperon.

---

1 Lire: Avoyon.

2 Les noms de Theobaldus de Hona et de Petrus Porcherii sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

4 Les mots de salario est ajouté dans l'interligne.

Libravit¹ in et pro constructione unius cepz de novo constucti in castro Bardi pro incarcerandis tuchinis et | malefactoribus prout infra: et primo in empcione | duarum trabium ad idem emptarum pro tanto, X sol.; | item in empcione duorum asserum emptorum pro tanto | pro faciendo hostium dicti cepz, IX sol.; item uni carpentatori qui laboravit ad predicta facienda duobus | diebus , capienti per diem pro salario et expensis | quinque solidis, X sol.; item in empcione duodecim | librarum ferri emptarum pro ferrando dictum cepz, | inclusa una conclavatura cum una clavi et duabus | duodenis tachiarum, XIII den. gross., et allocantur | de mandato et sub iuramento predictis, XXIX sol. vien. esperon. | et XIII den. gross.

Summa librate, salarii et allocati

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

XIII lbr. X sol. asten. ad XXX

LII lbr. X den. ob. vien. ad XXIII sol. pro flor. parvi <ponderis>

C VIII lbr, XVIII sol. IX den. vien. experon. ad XX^{ti}

VI^C IIII^{XX} XII flor. XI den. VI^{us} et XXIII^{us} unius den. gross. parvi ponderis

VI flor. auri boni ponderis

et LX flor. auri boni ponderis veteres

87. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 17, 1391-1392

Computus viri nobilis et potentis domini Boniffacii | de Challant militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus dicte | castellanie necnon de redditibus et exitibus traditis domino apud Donacium in | permutacionem per quosdam nobiles de Valesia ac eciam de certis redditibus qui | obvenerunt domino a nobilibus et condominis castri Sancti Martini de Valeisia | pro quibusdam condempnacionibus in ipsos factis in tempore domini Edduardi comitis | quondam, a die prima inclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo | primo usque ad diem vicesimam quintam exclusive mensis iunii anno Domini millesimo | CCC nonagesimo secundo, videlicet de uno anno integro, septem septimanis et sex | diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus Anthonio Barberii et Petro Magnini | de Chamberiaco magistris et auditoribus computorum domini per Franciscum Calodi | de Chamberiaco clericum domini redditusque per dictum Perralli dicti castellani locumtenentem.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII lbr. XIX sol. IIII den. monete cursibilis Auguste ad XXVII

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}

II^C XLV lbr. IIII sol. XI den. vien. esperon. ad XX^{ti}

VIII flor. auri parvi ponderis

---

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Constructio unius cepz | pro incarcerandis tuchinis. Ce paragraphe est écrit par une autre main.

II^c XIII flor. auri boni ponderis veteres

III flor. ianuen.

et CX flor. auri ad XV

De quibus

Libravit¹ in et pro operibus et reparacione furni domini | Bardi per tempus de quo computat prout | infra, et primo in empcione et pro precio | quinque grossorum chivronorum et duarum duodenarum | cum dimidio latarum emptorum et implicatorum | in recoperiando dictum furnum pro tanto, I flor | auri ianuen.; item in empcione et pro | precio quatercentum scindullorum seu assidum ad idem | emptorum et implicatorum pro tanto, IIII flor. parvi ponderis; | item in empcione et pro precio unius milliarii grossorum | clavinorum ad iddem² octo asserum seu postium | ad iddem emptorum et implicatorum, IIII sol. parvi ponderis; | item in empcione et pro precio unius milliarii grossorum | clavinorum ad iddem emptorum et implicatorum | pro tanto, XXIII sol. monete Auguste; item | magistro Iohanni de Cresto de Bardo et Iaquemeto | filio Iohannis Perreti habitatoris Bardi carpentatoribus³ pro suis salario | et expensis quatuor dierum quibus tam unus | quam alter ipsorum vacavit implicando predicta in | reparacione dicti furni, capiente quolibet ipsorum | per diem de salario, inclusis expensis quinque solidis | monete Auguste, XX sol. monete Auguste ut per | instrumentum publicum dictorum carpentatorum de testimonio | premissorum, receptum per Anthonium filium Iohannis | de Clerico de Bardo sub anno domini M CCC LXXXX secundo | indicione XV die XVI mensis iunii, quod reddit, | manu dicti notarii signatum; item salario et | expensis trium manoperariorum dictos carpentatores | ad predicta facienda una die iuvancium, capiente quolibet | ipsorum per diem de salario, inclusis expensis, tres sol. | monete Auguste, IX sol. monete Auguste; et alio cantur sibi presentes⁴ et subscribe librate de mandato | Petri Magnini magistri et auditoris computorum | domini sub iuramento dicti locumtenentis asserentis suo | corporali iuramento (*sic*), tactis evvangelis Dei sacrosanctis, predicta operagia bene et fideliter facta fuisse et | pro ipsis quantitates predictas solvisse realiter et | librasse, LIII sol. montete Auguste ad XXVII, | item IIII flor. auri parvi ponderis | et I flor. auri ianuen.

Libravit⁵ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur de | salario per annum racione dicte custodie viginti solidi | astensium ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini M CCC | LXXXX secundo, XX sol. asten. ad XXX

...

Libravit⁶ Babelle Porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre decem solidi asten. | pro prebenda

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

2 *Lire*: idem.

3 *Le mot carpentatoribus est ajouté dans la marge droite du parchemin avec un rappel*.

4 *Lecture incertaine*.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium burgi | Bardi.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini M CCC LXXXX primo, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gueytiis quos secum tenere debet in | garnisione dicti castris centum libras vien. esperon. | de salario per annum ut in computo precedenti et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro uno anno integro septem septimanis et | sex diebus inceptis die prima inclusive mensis | maii anno Domini M CCC LXXXX primo et finitis die | vicesima quinta exclusive mensis iunii anno Domini | M CCC LXXXXII°, de quibus computat ut supra, CXV lbr. II sol. II den. ob. vien. esperon.

...
 Summa librate, salarii et allocati
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XIII lbr. X sol. asten. ad XXX
 LIII sol. monete Auguste ad XXVII
 CXV lbr, V sol. XI den. ob. vien. esperon. ad XXⁱⁱ
 VI^c XLV flor. VIII den. tercius et quartus unius den. gross. parvi ponderis
 CXL flor. auri boni ponderis veteres ad XIII den. ob.
 et VII flor. et dimid. et tercius unius flor. ianuen.

88. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 17, 1392-1394

Computus viri nobilis et potentis domini Bonifacii | de Chalant militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | dicte castellanie necnon de redditibus et exitibus traditis domino apud | Donacium in permutacionem per quosdam nobiles de Valesia ac eciam | de certis redditibus qui obvenerunt domino a nobilibus et condominis castris | Sancti Martini de Valesia pro quibusdam condempnacionibus in ipsos | factis in tempore domini Edduardi comitis quondam, a die vicesima quinta | inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^{mo} nonagesimo secundo usque ad diem | vicesimam quintam exclusive mensis iunii anno Domini millesimo tercentesimo | nonagesimo quarto, videlicet de duobus annis integris, receptus | apud Chamberiacum, presentibus Anthonio Barberii et Petro Magnini de Chamberiaco | magistris et auditoribus computorum domini per Franciscum Calodi de | Chamberiaco clericum domini redditusque per Andream de Iordano procuratorem | et factorem specialem et generalem dicti domini Boniffacii ad hec specialiter per eundem deputatum, ut de dicta | procura constat per litteram dicti domini Boniffacii castellani datam die quinta mensis iunii anno | Domini millesimo CCC^o nonagesimo sexto, sigillo dicti domini Boniffacii sigillatam et manu Guillelmi de Del | notarii signatam, quam reddit, et fuit infilata cum litteris per dictum castellanum in eius computo reddicto anni Domini |

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

millesimo CCC° nonagesimo quinto.

...

Summa tocius recepte huius computi, inclusa | forisseca
 LVI lbr. VI sol. VIII den. monete cursibilis Auguste ad XXXVII
 C XXII lbr. II sol. II den. ianuen. ad XX^{ti}
 II^C III^{XX} XVIII lbr. XVI sol. VII den. ob. vien. esperon. ad XX^{ti}
 III flor. II den. gross. parvi ponderis
 VI^{XX} I flor. II den. gross. boni ponderis veteres
 VI ianuen. auri
 et II^C XX flor. ducat. auri ad XV den. gross.

De quibus

...

Libravit¹ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot custodientibus claves burgi Bardi quibus | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi astensium ut in computo | precedenti et solvit sibi pro duobus annis finitis | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | CCC^{mo} nonagesimo quarto, pro quolibet dictorum annorum | viginti solidi, XL sol. asten. ad XXX

...

Libravit² Babelle Porterie custodienti claves | prime porte castris Bardi eundo ad dictum | castrum, cui debentur per annum sex libre | decem solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro tribus annis | finitis die prima mensis marcii anno Domini | millesimo CCC° nonagesimo quarto, pro quolibet dictorum annorum | sex libre et decem solidi asten., XIX lbr. X sol. asten. ad XXX

...

Libravit³ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus et | quatuor gueytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castris centum libras | vien. esperon. de salario per annum ut in | computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad racionem ipsius pro duobus | annis integris inceptis die vicesimaquinta | inclusive mensis iunii anno Domini millesimo tercentesimo | nonagesimo secundo et finitis die XXV | exclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^{mo} | nonagesimo quarto, de quibus computat | ut supra, II^C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi | precedentis
 XVI lbr. XVII sol. vien. asten. ad XXXII
 XXXIII lbr. X sol. vien. asten. ad XXX
 II^C lbr. VII sol. VI den. vien. esperon. ad XX^{ti}
 MXLIII flor. VI den. et XXIII^{tus} unius den. gross. turon. parvi ponderis
 et XXII flor. VIII den. gross. boni ponderis veteres

1 Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium | burgi Bardi.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

89. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 17, 1394-1395

Computus viri nobilis et potentis domini | Boniffacii de Chalant militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et | exitibus dicte castellanie necnon de reddictibus et exitibus traditis domino apud | Donacium in permutacionem per quosdam nobilles de Valeyssia ac eciam de certis | redditibus qui obvenerunt domino a nobilibus et condominis castri Sancti Martini de | Valeyssia pro quibusdam condempnacionibus in ipsos factis in tempore domini Edduardi | comitis quondam, a die vicesima quinta inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo CCC^{mo} nonagesimo quarto usque ad diem vicesimam quintam exclusive mensis eiusdem | iunii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo quinto, videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus Anthonio Barberii et Petro Magnini de Chamberiaco magistris | et auditoribus computorum domini per Iohannem Parilliacti de Chamberiaco clericum domini redditusque per Andream de Iordano dicti castellani procuratorem, de quo procuratorio fidem fecit in suo | computo precedenti, et examinatus per eundem Petrum¹ Magnini die prima mensis iulii anno Domini millesimo CCC^o | nonagesimo sexto.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso dono
VIII lbr. V sol. I monete ad XXXIII sol. pro ianuense auri
XXXV lbr. VI sol. VIII den. monete cursibilis ad XXVII
LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}
C LV lbr. XIX sol. VII den. vien. esperon. ad XX^{ti}
VIII den. gross. turon. parvi ponderis
LXI flor. II den. gross. turon. boni ponderis
et C LVIII flor. X den. gross. turon. ducat. et ianuen. ad XV

De quibus Libravit² in operibus et reparacionibus domifficiorum | castri domini de Bardo prout inferius particulariter describitur: | et primo in empcione tercentum cindulorum | implicatorum supra aulam et coquinam dicti castri | emptorum pro tanto, LXVI sol. monete cursibilis Auguste; | item in empcione centum quindecim clavinorum | implicatorum ad idem emptorum pro tanto, XXX | sol. dicte monete; item in empcione decem octo | lattarum implicatarum in tecto dicte coquine | emptarum pro tanto, IX sol. dicte monete; item | salario et expensis Iohannis de Cresto, Iohannis | Perreti et Iaqueti eius filii carpentatorum | predicta scindulum, clavinum, et latas in | locis supradictis implicantium ad que vacaverunt | quilibet ipsorum per duos dies, capiente quolibet | ipsorum per diem quinque sol. dicte monete | de salario, inclusis expensis, XXX sol. dicte | monete; item in empcione unius libre tachiarum | ad latandum implicatarum ad idem, X sol. VI den. | dicte monete; item in empcione unius centi | scindulorum implicatorum supra salam dicti | castri emptorum pro tanto XXII sol.

1 *Le nom Petrus est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera castri.*

dicte monete; | item in empcione sex lattarum ad idem implicatarum | et pro tanto emptarum, III sol. dicte monete; | item in empcione quingentorum clavinorum | implicatarum ad idem emptorum pro | tanto, X sol. dicte monete; item Iohanni | de Albardo et Iohanni de Perreto carpentatoribus | pro suis salario et expensis unius diei quo quilibet | ipsorum vacavit implicando scindulum latas | et clavinum predictas (*sic*) in loco superius declarato, | capiente quolibet ipsorum per diem quinque solidos | de salario, inclusis expensis, X sol. dicte monete; | Item in empcione unius centi scindulorum implicatarum in tecto turris dicti castrī empti pro | tanto, XXII sol. dicte monete; item in empcione | tercentum clavinorum implicatarum ad idem emptorum | pro tanto, VI sol. dicte monete; item Iaquemeto de | Bardo carpentatori pro suo salario et expensis | duorum dierum quibus ad predicta implicanda valcavit, capienti ut supra, X sol. dicte monete;¹ | item in empcione sex peciarum fuste implicatarum in mueta supra portam dicti castrī | domini, videlicet supra portam donioni dicti | castrī emptarum simul pro tanto, XII sol. dicte | monete; item in empcione sex lattarum in dicta | mueta implicatarum emptarum pro tanto, III sol. | dicte monete; item in empcione duarum librarum | tachiarum implicatarum in latando dictam | muetam emptarum pro tanto, III sol. dicte monete; | item in empcione trium theysiarum losarum | implicatarum in dicta mueta seu baeta emptarum | a Martinono de Arnaudo pro tanto, incluso | portu a dicto loco de Arnaudo usque ad dictum | castrum domini de Bardo, XLVIII sol. dicte monete; | item in empcione sex postium in dicta mueta | implicatarum simul emptorum pro tanto, XII sol. | dicte monete; item Iohanni de Polorey et Iaquemeto | de Bardo magistro pro suis salario et expensis | unius diei quo ad predicta implicanda valcaverunt, capiente quolibet ipsorum per diem | quinque sol. dicte monete de salario, inclusis | expensis, X sol. dicte monete; item in empcione | duodecim lattarum implicatarum supra magnam | muetam porte dicti castrī Bardi simul | emptarum pro tanto, III sol. dicte monete; item | in empcione sex chivronorum ibidem implicatarum | et pro tanto emptorum, XII sol. dicte monete; item | in empcione quatuor librarum tachiarum ad | lattandum implicatarum ad idem emptarum pro | tanto, VI sol. dicte monete; item in empcione | duodecim cavilliarum seu crochiarum ferri | emptarum a magistro Iohannino Sola implicatarum | ad idem et pro tanto simul emptarum, XII sol. | dicte monete; item in empcione duodecim | postium in dicta mueta implicatarum in solando | et pareando dictam muetam simul emptorum | pro tanto, XXVIII sol. dicte monete; item in | empcione sex theysiarum losarum positarum | implicatarum in dicta mueta et emptarum | a supradicto Martinono de Arnaudo pro tanto, | incluso portu a dicto loco de Arnaudo usque | ad dictum castrum domini de Bardo, IIII lbr. XV sol. | dicte monete; item Iohanni de Polorey et Iaquemeto | filio Iohannis Perreti pro suis salario et expensis | quatuor dierum, quibus quilibet ipsorum vacaverunt dictam muetam construendo, solando, | pareando et coprendo, capiente quolibet ipsorum | per diem quinque solidos de salario, inclusis expensis lut supra, XL sol. dicte monete; item Girodo | de Hona et Mermeto portantibus fustam

---

1 Ce paragraphe est ajouté dans la marge droite du parchemin.

| supradictam a burgo Bardi usque ad castrum | dicti loci pro suis salario et expensis trium dierum | quibus ad predicta vacaverunt, XXIII sol. | dicte monete; item in empcione unius centi | scindulorum implicatorum in moeta dicti castri | domini de Bardo vocata moneta Augustana, emptorum | simul pro tanto, XXII sol. dicte monete; item in | empcione quatercentum clavinorum ad idem | implicatorum simul emptorum pro tanto, VIII sol. | dicte monete; item in empcione octo peciarum | fuste tam trabium quam chivronorum in dicta | mueta implicatorum simul emptorum pro tanto, | XXIII sol. dicte monete; item in empcione | sex lattarum ad idem implicatarum, III sol. | dicte monete; item in empcione duarum | librarum tachiarum ad idem implicatarum, III sol. dicte | monete; item in empcione duodecim postium | in dicta mueta implicatorum et pro tanto | emptorum, XXIII sol. dicte monete: item Iohanni | de Albardo et Iaquemeto carpentatoribus pro suis | salario et expensis unius diei quo ad predicta | implicanda et facienda vacaverunt, X | sol. dicte monete; item in empcione dimidii | centenarii scindulorum positorum et implicatorum | in moeta dicti castri vocata moeta Tralversoria emptorum pro tanto, XI sol. dicte monete; | item in empcione sex lattarum emptarum simul | pro tanto et implicatarum ad idem, III sol. | dicte monete; item in empcione duarum librarum | tachiarum ad idem implicatarum emptarum pro | tanto, III sol. dicte monete; item Iaquemeto | magistro carpentatori pro suis salario et expensis | unius diei quo ad predicta una cum clavino | subscripto implicanda vacavit, V sol. dicte monete; | et in empcione ducentorum clavinorum | ad idem implicatorum, VIII sol. dicte monete; | et allocantur sibi suprascripte particule de | mandato Anthonii Barberii et Petri Magnini | de Chamberiaco magistrorum et audictorum computorum | domini, facto die nona mensis iunii anno | Domini millesimo CCC^o nonagesimo quinto, recepto a dicto | locumtenente corporali iuramento ex supra suprascriptas (*sic*) | libratas et expensas fieri fecit solvit et libravit | prout in eisdem particulis specificco continetur | et per instrumentum publicum supranominatorum | Iohannis de Cresto de Albardo, Iohannis de Perreto et | Perreti eius filii carpentatorum supradicta operagia | faciencium et in locis supradictis, res ut supra emptas | implicancium sic que facta esse empta et implicata | suis iuramentis testificancium, receptum per Iohannem | Iacobini de Iordano notarium anno Domini millesimo CCC^o | nonagesimo sexto indicione quarta die XX prima mensis iunii, | quod reddit cum litteris sui computi sequentis,¹ manu dicti notarii subscriptum et signatum | licet suprascriptis particulis latius et clarius quam in dicto | instrumento dicta operagia res et precia earundem | designationesque locorum in quibus facta fuerunt designaretur, XXXII lbr. XII sol. VI den. monete Auguste

Libravit² Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot cusltodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | de salario per annum racione dicte custodie viginti | solidi astensium ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo quinto, XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

---

1 Les mots cui... sequentis sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium | burgi Bardi.

Libravit¹ Babelle Porterie custodienti claves | prime porte castrī Bardi eundo ad dictum castrum, | cui debentur per annum sex libre decem solidi | asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima mensis | marci anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo quinto, VI lbr. X sol. vien. asten. ad XXX

...

Libravit² sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gueytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castrī centum libras vien. | esperonatorum de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur eidem dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno integro incepto die vicesimaquinta inclusive mensis iunii | anno Domini millesimo CCC^o nonagesimoquarto et | finito die vicesimaquinta exclusive mensis eiusdem | iunii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo quinto de quo | computat ut supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa expensarum, salarii, librate et allocati cum remanencia sui computi | precedentis

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

XIII lbr. X sol. asten. ad XXX

XXXII lbr. XII sol. VI den. monete Auguste ad XXVII

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

et III^c IIII^{xx} XVIII flor. IIII den. ob. I terc. dimid. quarti gross. turon. parvi ponderis

90. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 17, 1395-1396

Computus viri nobilis et potentis domini | Boniffacii de Chaland militis domini Fenicii, castellani | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie nec non de redditibus [et] | exitibus traditis domino apud Donacium impermutacionem per quosdam nobilles [de] | Valleysia ac eciam de certis redditibus qui obvenerunt domino a nobilibus | et condominis castrī Sancti Martini de Valleysia pro quibusdam condempnacionibus | in ipsos factis in tempore domini Eduardi comitis quondam, a die vicesima quinta | inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo quinto usque ad diem | vicesimam quintam exclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo sexto, | videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus Anthonio | Barberii et Petro Magnini de Chamberiaco magistris et auditoribus computorum [domini] | per Iohannem Parilliacti de Chamberiaco clericum domini redditusque per Andream | de Iordano dicti castellani procuratorem et locumtenentem ut dicitur in secundo computo precedenti | et ut in littera sue procure reddita cum litteris presentis et precedentis computi et exi[aminatus]

1 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

| per eundem Petrum Magnini die prima mensis iulii anno Domini millesimo CCC° nonagesimo s[e]ptimo].

...

Summa tocius recepte huius computi

...

XIX lbr. VI sol. II den. monete Auguste ad XXVII

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}

C LVI lbr. VI sol. esperon. ad XX^{ti}

XLV flor. et tercius unius floreni auri boni ponderis veteres

et C XXXIII flor. et IIIes partes unius flor. ianuen. auri

De quibus

Libravit ad expensas Guillelmeti de Challes domicelli | et commissarii domini factas apud Bardum cum | quatuor equis et totidem personis die undecima | mensis novembris in prandio anno dicto millesimo | CCC° nonagesimo quinto veniendo de Burgo in Breysia | missis per dominum cum domino Iohanne de Montebello | milite, castellano Rippollarum, super et pro visitacione, | municione et provissione villarum, castrorum, terrarum | et locorum domini baillivatus Vallisauguste et plurium | aliorum locorum racione adventus Faccini de | Canibus venturi tunc ad partes Canapicii | et alia loca domini et pro aliis arduis negociis | domini de commissione predicta cum mandato, expensas | ad predicta vacando factas solvendi et habita | littera de recepta allocandi datam Burgi in Breysia | die duodecima mensis octobris anno Domini millesimo | CCC° nonagesimo quinto, cuius copiam reddit et | est in dorso ipsius copie scripta confessio dicti | Guillelmeti de Challes de confessione et recepta subscripte | quantitatis data Bardi die XI^{ma} novembris anno predicto | manu dicti Guillelmeti signata, et allocantur sibi | presens et alia infrascripte librata de | mandato Petri Magnini de Chamberiaco malgistri et auditoris computorum domini | facto die vicesima septima mensis iunii anno | Domini millesimo tercentesimo nonagesimo | sexto, recepto prius a dicto locumtenente | seu procuratore corporali iuramento | quod presentem et alias infrascriptas libratas | fecit, solvit realiter et expedivit prout | in eisdem paciffice et plenius | describuntur, VI den. ob. gross.

Libravit¹ egregio militi domino Ybleto domino | Montis Ioveti capitaneo Pedemuncium recipienti | pro domino qui de ipsis domino computare delbebit virtute assignacionis per dominum sibi facte | de preysiiis et victualibus Secusie, Avillanie, Lancei, | Ciriaci, Casellarum, Ripperollii, Montisalti et | tocius baillivatus Vallisauguste in exoneracione | expensarum et onerum per eundem capitaneum sibi factarum (sic) | occasione offensionum, invasionum et iniuriarum | domino suisque subdictis ultramontanis factarum | per rebelles domini dominos de Maxino, ut per | litteram domini de assignacione predicta cum | mandato tradendi et expediendi habitaque | littera de recepta allocandi, datam Chamberiaci | die undecima mensis aprilis anno Domini | millesimo CCC° nonagesimo quarto, cuius copiam | reddit, manu Iohannis Marqueti notarii | signatam, videlicet de et super preysiiis et preciiis | bladorum et victuallium dicte

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Capitaneus | Pedemuncium.

castellanie | annorum Domini millesimi CCC nonagesimi quarti et nonagesimi quinti, de quibus tam in presenti quam | precedenti computo computavit et per litteram | publicam dicti domini capitanei de testimonio | premissorum confessioneque et recepta subscriptarum | quantitatum, datam Auguste die decima | octava mensis februarii anno Domini millesimo | CCC^o nonagesimo quinto, quam reddit, in pergameno | scriptam sigilloque dicti domini capitanei imprecendenti | sigillatam et manu Petri Magnini | iunioris signatam, M flor. parvi ponderis | et L franch. auri regis ad XVI

Libravit¹ eidem domino capitaneo Pedemoncium | recipienti pro domino et qui de ipsis domino | computare debebit tradictos manu dicti | Andree de Iordano dicti castellani locumtenentis | quos idem dominus capitaneus solvit quibusdam | stipendiariis domini qui domino servierant in | sua guerra Amaxini² per litteram publicam | dicti domini capitanei de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscribe quantitatis, | datam Ypporrigie die decima quarta mensis | februarii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo | quinto, quam reddit, sigillo dicti domini | capitanei sigillatam et manu Guillelmi Meynerii | sui clerici signatam, II^c L flor. auri parvi ponderis

...
Deducuntur eidem quos dominus ad humillem | et lacrimosam supplicacionem hominum communitatum | Bardi et Donacii donavit, quictavit provida | deliberacione prehabita et remisit in subsidium | et relevacionem operum per homines dictarum | communitatum factorum et fiendorum in barreriis | et aliis deffensionibus necessariis et opportunis ad | tuicionem et deffensionem burgi Donacii nuper | pro maiori parte dirutti propter ruynas et | aquarum dilluvia aquarum Durie³, scilicet donum septemni | pro tribus turnis seu annis Domini CCC^o nonagesimo | quarto, nonagesimo quinto et nonagesimo sexto⁴ | ita tam quam homines dictarum communitatum | quantitatem infrascriptam sibi per dominum remissam | pro dictis tribus annis in dictis operibus | et deffensionibus factis et fiendis teneantur et debeant | fideliter implicare ut per litteram domini de dolnacione et remissione predictis cum mandato | de dicto dono per eundem castellanum nichil | pro dictis tribus annis exigendi ipsumque castellanum ac computandi non compellendi, | cui littere est annexa quedam supplicacio | hominum dictarum communitatum pridem porrecta | domino capitaneo Pedemoncium et littera responsalis | dicti capitanei, cuiusquidem littere domini tenor sequitur in hec verba:

«Nos | Amedeus comes Sabaudie notum serie presencium facimus universis quod | nos, tenore supplicacionis dilectorum hominum nostrorum communitatum Bardi et Donacii | litterarumque confessionis hiis presencium,⁵ actento dolentes de dampnis per | supplicantes substentis de quibus faciunt dicte supplicacio et littere mencionem,

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Idem*

2 *Lire: Maxini.*

3 *Les mots aquarum Durie sont ajoutées dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Vide.*

5 *Lecture incertaine.*

| volentes eos sicut convenit et est nobis possibile iuvare ad onera | operum de quibus faciunt supplicacio et littere mencionem supportanda | provida deliberacione damus eisdem quittamus et remittimus per presentes | donum septempnii de quo canetur in dictis litteris tribus annis durantibus, | videlicet pro annis Domini curentibus¹ millesimo CCC^o nonagesimo quarto, nonagesimo quinto | et nonagesimo sexto, eo mediante quod quantitate florenorum in qua nobis tenetur | racione doni predicti pro dictis tribus annis in dictis operibus faciendis debeantur | utilliter implicare, mandantes castellano nostro Bardi vel eius locumtenenti | quatenus nichil a dictis hominibus et communitate ad causam doni predicti penitus | exigat durante termino supra dicto; magistris et receptoribus computorum nostrorum inhibentes | ne castellanum predictum ad computandum de dictis donis cogant quovismodo | vel compellant pro annis et terminis memoratis. Datum Castellioni | in Dombis die vicesima secunda mensis iunii | anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo sexto per | dominum, relacione dominorum Oddonis de Villario, item | archiepiscopi Tharentasiensis, capitanei Pedemoncium, Phililberti de Balma et Boniffacii de Challand | marescalli Sabaudie».

Reddit litteras partitim | Andreas Martini, quas litteras et supplilacionem reddit simul annexas. Pro quibus | quidam tribus annis doni dicti septenii eam in presenti quam precedenti computis in recepta | plenarie computavit. Nichilominus | iniungitur eidem castellano quod in suo | sequenti computo apporet inserimentum | seu litteram publicam curati et octo vel | decem ex notabillioribus dicti loci Donacii | de testimonio dictarum barreriarum et | deffensionum pro quantitate subscripta factarum | in oppositum dictarum ruynarum, III^c XXX flor. auri duc. ad XV²

Libravit³ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalot | custodientibus claves burgi Bardi quibus | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi astensium ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo CCC^o nonagesimo sexto, XX sol. asten. ad XXX

Libravit⁴ Babelle Porterie custodienti claves | prime porte castris Bardi eundo ad dictum | castrum, cui debentur per annum sex libre | decem solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo CCC^o nonagesimo sexto, VI lbr. X sol. vien. asten. ad XXX

Libravit⁵ sibi ipsi capienti pro se, octo | clientibus et quatuor gueytiis quos secum | tenere debet in garnissione dicti castris | centum libras viennenses esperonatorum | de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur eidem dictum | salarium ad

---

1 *Lire: currentibus.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Vide. Une autre main a ajouté: Apportavit inserimentum | in suo computo sequenti.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Custodes clavium | burgi Bardi.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

rationem ipsius pro uno | anno integro incepto die vicesima quinta | inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo CCC^o nonagesimo quinto et | finito die vicesima quinta exclusive mensis | iunii anno Domini millesimo tercentesimo | nonagesimo sexto de quo computat | ut supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa expensarum, salarii, librate et allocati cum remanencia sui computi | precedentis

VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. ad XXXII

XIII lbr. X sol. vien. ad XXX

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

MIII^c LXX flor. I den. terc. dimid. quarti unius gross. turon. parvi ponderis

III^c XXX flor. ianuen. auri ad XV

L franch. auri ad XVI

et XL scuti auri

91. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 17, 1396-1397

Computus viri nobilis et potentis domini | Boniffacii de Challand militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie nec non de redditibus et exitibus tradictis | domino apud Donacium in permutacionem per quosdam nobilles de Valleysia | ac eciam de certis reddictibus qui obvenerunt domino a nobilibus et condominis | castri Sancti Martini de Valleysia pro quibusdam condempnacionibus in ipsos | factis in tempore domini Edduardi comitis quondam, a die vicesima quinta | inclusive mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo sexto usque ad diem | decimam quintam exclusive mensis septembris anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo septimo, | videlicet de uno anno integro undecim septimanis et quinque diebus, receptus apud Chamberiacum, | presentibus Anthonio Barberii et Petro Magnini de Chamberiaco magistris et auditoribus com|putorum domini per Iohannem Parilliacti de Chamberiaco clericum domini redditusque per Andream | de Iordano procuratorem et locumtenentem dicti castellani ut in computo precedenti | et examinatus per eosdem magistros die quinta mensis iunii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo octavo.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso dono

XXIII lbr. II sol. II den. monete cursibilis Auguste

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}

C LXXVII lbr. XI sol. X den. vien. esperon. ad XX^{ti}

XXXV flor. quartus et sextus unius floreni boni ponderis veteres

et C LXV flor. ducat. et ianuen. auri

De quibus

Libravit¹ domino Ybleto de Chaland domino Chalandi et Montis | Ioveti capitaneoque generalis² de ultra montes recipienti | pro domino et qui de ipsis domino computare debet | mutuo per ipsum gracie facta pro solutione plurium | stipendiorum domini contra suos rebelles de Masino de summa | sexties centum flor. auri parvi ponderis per ipsum capitaneum | ut supra haborum ut per litteram publicam dicti capitanei | de confessione et recepta datam Auguste die XVI^a mensis | marcii anno Domini millesimo CCC nonagesimo quinto, | quam reddit annexam littere domini de mandato allocandi, | cuius tenor talis est:

«Amedeus comes Sbaudie dilectis magistris et receptoribus | computorum nostrorum salutem. Visis litteris capitanei nostri Pedemuncium presentibus annexis vobis precipimus | et mandamus quatenus dilecto fideli domino Boniffacio de Chaland castellano nostro Bardi et Gaii | in ipsius quarumlibet castellaniarum predictarum priori computo anni M CCC nonagesimi sexti | indifficiliter allocetur medietatem quantitatis sexcentum flor. parvi ponderis ibidem descriptam | quos nomine nostro habuit et recepit capitaneus noster predictos causis in dictis litteris declaratis | de quibus sicut in eis scribitur nobis computare debet. Datum Burgi die XXVI^a mensis | iulii anno Domini M^o CCC nonagesimo septimo per dominum, relatione dominorum Oddonis de Villar | gubernatoris etc., Iohannis de Conflens cancellarii et Amblardi Gerbaisii. Pugini».

Reliqui tercentum floreni supradicte quantitatis sex centum flor. | sunt eidem castellano allocati in suo computo castellanie | Gaii de annis Domini M^o CCC nonagesimo quinto et nonagesimo | sexto finito die ultima exclusive mensis maii anno | Domini M^o CCC nonagesimo septimo ut in ipso computo | Gaii et in dorso littere domini superius copiate plenius describitur | et allocantur eidem de mandato quo supra, III^c flor. parvi ponderis

...

Libravit³ Bartholomeo Georgii et Petro Cavalliot | custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | de salario per annum ratione dicte custodie viginti | solidi astensium ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo tercentesimo nonagesimo septimo, XX sol. asten. ad XXX

...

Libravit⁴ Babelle Porterie custodienti claves | prime porte castris Bardi eundo ad dictum | castrum, cui debentur per annum sex libre decem | solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | tercentesimo nonagesimo septimo, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Capitaneus Pedemuncium.

2 *Lire*: generali.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gueytiis quos secum tenere | debet in garnissione dicti castris centum | libras viennenses esperonatorum de salario per | annum ut in computo precedenti et | allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro | undecim septimanis et quinque diebus inceptis die | vicesima quinta inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo CCC^o nonagesimo sexto et finitis die quindecima exclusive mensis septembris anno Domini | millesimo CCC^o nonagesimo septimo de quibus | computat ut supra, C XXII lbr. X sol. VI den. ob. vien. ad XXⁱⁱ

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi | precedentis VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XIX lbr. X sol. asten. ad XXX
 C XXII lbr. XIII sol. III den. ob. vien. ad XXⁱⁱ
 et M III^C III^{XX} V flor. VI den. I quartus unius den. gross. parvi ponderis

92. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 18, 1399-1400

Computus viri nobilis et potentis domini Bonifacii | de Chaland militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie nec non de redditibus et exitibus tradictis domino apud | Donacium in permutacionem per quosdam nobiles de Valleysia ac eciam | de certis redditibus qui obvenerunt domino a nobilibus et condominis castris Sancti | Martini de Valleysia pro quibusdam condempnacionibus in ipsos factis | in tempore domini Edduardi comitis quondam, a die vicesima quarta inclusive | mensis maii anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo nono usque ad diem | ultimam exclusive mensis maii anno Domini millesimo CCC^o, videlicet de uno anno | integro et una septimana, receptus apud Chamberiacum, presentibus Anthonio | Barberii, Petro Magnini et Anthonio Domengii magistris et auditoribus computorum | domini per Iohannem Curati de Chamberiaco clericum domini redditusque per Petrum | de Challand domicellum, locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius | computi III sol. X vien. esperon. ad XXXII
 III lbr. V sol. VIII den. monete cursibilis Auguste LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XXⁱⁱ
 C XLIII lbr. VII sol. III den. ob. esperon. ad XXⁱⁱ
 XII flor. et dimid. auri boni ponderis veteres
 et IX flor. et dimid. ianuen. et ducat. auri

De quibus

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

Libravit¹ in et pro operibus castri domini Bardi per tempus | de quo computat ut in particulis infrascriptis manu | dicti Petri de Challand vicecastellani ibidem: et primo | in empcione tercentum scindulorum emptorum a Burdeto et | eius filio de Campo Pocherio positorumque et implicatorum | in tecto sale, cochine et supra turrin, emptorum pro tanto, | LXVI sol. monete cursibilis; item in empcione | octies centum clavinatorum positorum et implicatorum | ad idem emptorum pro tanto, XVI sol. monete cursibilis; | item in empcione sex clavorum magnorum implicatorum | ut supra et emptorum pro tanto, VI sol. monete cursibilis; | item libravit Perrodo de Bannies carpentatori | qui vacavit per duos dies implicando predicta | in reparacione dicti tecti sale et turris, capienti | per diem, inclusis expensis, quinque sol. monete, | X sol. monete cursibilis, et allocantur | sibi de mandato Anthonii Barberii, Petri Magnini | et Anthonii Domengii magistrorum et auditorum | computorum domini et sub iuramento | dicti Petri de Challand locumtenentis dicentis et | asserentis suo iuramento presentem et subscriptas | libratas fecisse, solvisse et realiter expedisse | prout in eisdem describitur, IIII lbr. XVIII sol. monete cursibilis

Libravit² Iohanni Magno et Bartholomeo de³ Iaqueto | custodientibus claves burgi Bardi quibus dantur | de salario per annum racione dicte custodie viginti | solidi astensium ut in computo precedenti et solvit sibi pro | duobus annis finitis die prima marcii anno Domini millesimo | CCC^{mo} nonagesimo nono, pro quo sibi fuerat obmissum allocari in computo precedenti, | et prima marcii anno Domini M CCCC°, pro quolibet anno viginti | sol. asten. ad XXX, XL sol. asten. ad XXX

Libravit⁴ Iohanni filio Babelle Porterie custodienti | claves prime porte castri Bardi eundo ad dictum | castrum, cui debentur per annum sex libre decem | solidi asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini M° CCCC° et eciam pro anno finito | die prima marcii anno Domini M CCC nonagesimo nono pro | quo obmissum fuerat allocari in computo precedenti ad | racionem sex lbr. decem sol. asten. pro quolibet anno, XIII lbr. asten. ad XXX

Libravit⁵ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castri centum libras | viennenses esperonatorum de salario per annum ut in | computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad racionem ipsius pro uno anno | integro et una septimana inceptis die vicesima | quarta inclusive mensis maii anno Domini millesimo | CCC^{mo} nonagesimo nono et finitis die ultima | exclusive maii anno Domini M CCCC^{mo} de quibus | computat ut supra, C I lbr.

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

3 *Le mot de est répété*.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

XVIII sol. V den. ob. vien. ad XX^{ti}

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi | precedentis

XVI lbr. XVII sol. asten. ad XXXII

XXI lbr. asten. ad XXX

III lbr. XVIII sol. monete cursibilis Auguste

C II lbr. V sol. XI den. vien. esperon. ad XX^{ti}

et M VII^C III^{XX} flor. II den. ob. gross. turon. parvi ponderis

93. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 19, 1401-1402

Computus viri nobilis et potentis | domini Boniffacii de Chaland militis domini Fenicii, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie necnon de redditibus et | exitibus traditis domino apud Donacium in permutacionem per quosdam | nobiles de Valleisia et eciam de certis redditibus qui obvenerunt domino | a nobilibus et condominis castri Sancti Martini de Valleisia pro quibusdam | condempnacionibus in ipsos factis in tempore domini Edduardi comitis | quondam, a die ultima inclusive mensis februaryi anno Domini millesimo quatercentesimo | primo usque ad diem ultimam exclusive eiusdem februaryi anno Domini | millesimo quatercentesimo secundo, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus Anthonio Barberii, Petro Magnini | de Chamberiaco et Anthonio Domengii de Cognino magistris et auditoribus | computorum domini per Guigonetum Marescalci de Chamberiaco | clericum domini redditusque per Reymondum Martini locontenentem¹ | et procuratorem dicti castellani prout in computo precedenti et examinatus apud | Chamberiacum per prenomatos magistros die septima mensis februaryi | anno Domini millesimo CCCC^o secundo.

...

Summa tocius recepte huius computi

CI lbr. VII sol. monete ad XXIII

VI^{XX}XVIII lbr. III sol. XI den. vien. esperon. ad XX^{ti}

LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}

XII flor. et dimid. veteres

et XLIX flor. et quartus unius flor. ianuen. ad XVI

De quibus

Libravit² Iohanni Magno et Bartholomeo de Iaqueto | custodientibus claves burgi Bardi quibus | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi astensium ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo secundo, XX sol. asten. ad XXX

1 *Lire*: locumtenentem.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custodes clavium | burgi Bardi.

Allocantur¹ sibi quos solvit. Libravit | in reparacione cappelle domini beati Michaelis | de castro Bardi prout infra: et primo | in empcione et pro precio ducentorum cindulorum peysie emptorum a Iohanne Sola de Bardo, quolibet | cento viginti duobus sol. monete dicto Iohanni, | XLVIII sol. monete Auguste; item Petro | Grivelli de Bardo pro precio quinque centorum | clavini capitalis emptorum ab eodem precio, quolibet | cento duobus sol. dicte monete, X sol. monete | Auguste; item Iorio dou Valley de | Hona carpentatori pro suis salario et expensis unius | diei quam vacavit ad implicandum predicta | cindulum et clavinum in tecto dicte cappelle, | V sol. dicte monete; et allocantur | sibi dicte expense de mandato magistrorum | computorum domini superius in titulo huius | computi nominatorum actentoque dictus Reymondus | locumtenens dicti castellani iuravit dictas | libratas esse et fuisse factas per modum superius | expressum et declaratum et que quictaciones | sunt in summa, LIX sol. monete Auguste

Libravit² in operibus et reparacione dicti furni | Bardi Iohanni dicto Charles pro tachia | sibi data per dictum locotenentem reparandi fogagium | seu la sycz dicti furni in anno Domini | M° CCCC^{mo} primo in certis locis, facto pacto cum | eodem pro tanto et allocatur sibi quantitas | subscripta de mandato quo supra, habito prius | iuramento a dicto locotenente iuranti quantitatem | subscriptam racione premissorum dicto Iohanni | Charles solvisse, XXX sol. monete Auguste

...
Libravit³ Iohanni filio Babelle Porterie | custodienti claves prime porte castrum | Bardi eundo ad dictum castrum, cui | debentur per annum sex libre decem | solidi asten. pro prebenda ut in | computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finiendo die prima mensis | marcii anno Domini M° CCCC° secundo VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
Allocantur sibi quos solvit et libravit | manu dicti Reymondi Martini sui | ipsius castellani locotenentis⁴ Petro | Vicini de Confleto secretario et thesaurario | guerrarum domini et quos idem Reymondus | Martini pro dicto castellano libravit dicto | Petro Vicini pro solvendo certis personis | de Ypporegia pro stipendiis plurimum | gentium armorum existencium in servicio | domini in partibus ultramontanis contra Facinum | Canis et hoc de et super preisiis et victuallibus dicte castellanie Bardi anno currenti | Domini M° quatercentesimo primo, et qui | Petrus Vicini de ipsis inde domino | computare debebit ut per litteram | dicti Petri Vicini de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscribe quantitatis | tum rogato allocandi datam Chamberiaci | die XIII mensis marcii anno Domini M° | quatercentesimo primo, quam reddit, | sigillo et signeto manuali dicti Petri Vicini | sigillatam et signatam, III^CLV flor. parvi ponderis

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: mot illisible à cause d'une déchirure du parchemin.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Opera f[urni].

3 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

4 Le mot locotonentis est répété.

Libravit¹ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gaytiis quos secum tenere debet | in garnisone dicti castris centum libras viennenses | esperonatorum de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro incepto die ultima inclusive mensis | februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | primo et finito die ultima exclusive | mensis februarii anno Domini M^o CCCC^{mo} secundo, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi | p[recedent]is
 IIII lbr. IX sol. monete Auguste ad XXIII
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XIII lbr. X sol. asten. ad XXX
 C lbr. III sol. IX den. esperon. ad XX^{ti}
 et MV^cLXXII flor. IIII den. II terc. unius den. gross. parvi ponderis

94. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 19, 1406-1407

Computus viri nobilis et | potentis domini Bonifacii de Chalant | militis domini Fenicii, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta | inclusive mensis februarii anno Domini millesimo CCCC^{mo} sexto usque ad | diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem februarii anno Domini | millesimo CCCC^{mo} septimo, videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Sarvagii legum doctore, Amblardo | Gerbaysii, Petro Magnini et Anthonio Domengii magistris et auditoribus | computorum domini per Iohannem Curati de Chamberiaco clericum domini, | redditusque per Andream de Iordano locumtenentem et procuratorem dicti castellani | ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi inclusa | forissecam
 C III sol. monete cursibilis Auguste ad XXIII
 LXI lbr. I sol. I den. vien. ianuen. ad XX
 C XLI lbr. XI sol. XI den. vien. esperon. ad XX
 C flor. auri parvi ponderis
 XIII flor. auri boni ponderis veteres
 et LXII flor. et dimid. et terc. unius flor. ian. et ducat. auri² De quibus
 Libravit³ Petro dicto Dymerio de Sancto Marcello | habitatori Auguste pro precio duarum molarum novarum | lapidearum ab ipso Petro emptarum per dictum | Andream de Iordano locumtenentem dicti castellani | et positarum atque implicatarum

1 Dans la marge gauche du parchemin: [Salari]um.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Valet presens recepta | IIII^cXXX flor. VIII den. | et XII^{um} unius den. gross. parvi ponderis.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Mole nove molendinorum.

in molendinis | domini de Bardo quia due mole ipsius | molendini erant taliter
diminute, consumate | et destructe quod granum molere non poterint | sed deffectu
ipsarum molarum gentes de | dicto loco Bardi in ipsis molendinis molentes | multimode
dampnificabantur, prout predicta | testificati fuerunt Anthonius et Iohannes fratres |
filii quondam Iacobi Dierne, Martinus | filius Iacobi Bernardeis, Petrus filius condam
| Aymoneti Grivel de Hona hospes, Anthonius | filius quondam Aymoneti de Cresto
cerdo, | Petrus dictus Pollaz et Petrus dictus | Frideynaz, omnes burgenses et habitatores
| Bardi, ut per instrumentum publicum de testimonio | predicto dictique Petri Dimerii
de confessione | et recepta subscripte quantitatis et eciam | testimonio Iacometi filii
Iohannis de Perreto | de Bardo molendinarii et rectoris dictorum | molendinorum
testificantis cum burgensibus |supradictis quoniam ipse mole erant necessarie | ad
ponendum, empteque a dicto Petro et | posite in dicto molendino, receptum per |
Anthonium filium Malani Grelli civis | Ypporrigie burgensis Bardi anno Domini
millesimo | CCCC septimo indicione quindecima die XIII | mensis februarii, quod
reddit, manu dicti | notarii signatum et subscriptum, XI flor. ian. auri

Libravit¹ dicto Ioseph^t (*sic*) custodienti claves burgi | Bardi cui dantur de salario
per annum | racione dicte custodie viginti solidi astensium | ut in computo precedenti
et solvit sibi pro | uno anno finiendo die prima mensis marcii | anno Domini millesimo
CCCC septimo, XX sol. asten. ad XXX

Libravit² Iohanni filio Babelle Porterie custodienti | claves prime porte castris Bardi
eundo ad | dictum castrum, cui debentur per annum | sex libre decem solidi asten. pro
prebenda | ut in computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finiendo die prima
mensis marcii | anno Domini M^o CCCC septimo, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

Libravit de mandato domini Oddonino et Bartholomeo | ex dominis Masini quos
dominus eisdem seu eorum | certo nuncio tradi et expediri mandavit pro | municione
victualium castris dicti loci Masini | per litteram domini de testimonio premissorum
mandatolque dictam quantitatem eisdem solvendi, datam | Ciriaci die XIII mensis
februarii anno Domini | millesimo CCCC sexto, domino absente, sub sigillo domini
| manu Peroneti Cultri secretarii domini signatam | et quia dicta littera facta fuit
domino absente, | sed ad relacionem dominorum abbatis Cluse cancellarii | et capitanei
Pedemoncium non fuerunt | sibi allocata in computo precedenti ex | ordinacione
supradictorum magistrorum computorum | domini, sed allocantur sibi hic per aliam
| litteram domini directam magistris et auditoribus | computorum domini de mandato
eandem | subscriptam quantitatem dicto castellano allocandi | habitis cum dicta littera
et annexa littera de | confessione et recepta dictorum condominorum | Masini aut
alterius eorundem datam Gaii | die XXVIII mensis iulii anno Domini millesimo | CCCC
sexto sigillo domini sigillatam et manu | Iohannis Boubat eius secretarii signatam et

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Custodes clavium | burgi Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Claves.

| annexam littere domini primo supra designate, | quas reddit, et per litteram dicti Odonini de | confessione et recepta subscripte quantitatis | habite nomine suo et dicti Bartholomei eius | fratris receptam per Renarium de Mercato | civem Ypporrhie notarium publicum anno | Domini millesimo CCCC sexto indictione decimaquarta | die tertia mensis maii manu dicti Reynerii | signatam et subscriptam, quam reddit, LX flor. parvi ponderis

Libravit de mandato domini Aymoneto de Bruz | scutifero et Humberto de Rivo secretario | domini missis per dominum ad partem Vallis | Auguste et ultra montes pro requirendo | in dicta patria subsidium pro domino ad | deffensionem patrie ultra montes querendam | per litteram domini de testimonio premissorum mandatoque solvendi et realiter expediendi pro | domino super preysiis, preciiisque victualium | et obvencionibus cuiuslibet officiorum | dictarum terrarum, videlicet cuilibet eorum qualibet | die qua per loca officiorum eorundem extiterit | vacando ad predicta cum duobus equis | et totidem personis unum flor. auri | parvi ponderis et habita cum copia dicte littere | littera de recepta allocandi datam Annessiaci | die XII mensis novembris anno Domini millesimo | CCCC sexto, cuius copiam reddit, et | solvit subscriptam quantitatem pro expensis | factis per dictos Aymonetum et Humbertum | apud Bardum duobus diebus ut per litteram | ipsorum Aymoneti de Brozio et Humberti de | Rivo de confessione et recepta subscripte | quantitatis, datam apud Bardum die XXVIII | mensis novembris anno predicto in dorso | dicte copie scriptam et manibus dictorum | Aymoneti et Humberti signatam, quam reddit, IIII flor. parvi ponderis

Libravit¹ dicto Humberto de Rivo secretario domini | pro ipsis tradendis nobili viro Iacobo de Fistilliaco | thesaurario Sabaudie generali et qui Humbertus² | de ipsis computare | debebunt³ domino et quos homines et communitas ville | et mandamenti Bardi domino nostro Sabaudie comiti | semel gracie donaverunt de mense novembris | anno predicto M CCCC sexto pro guerra | sua Pedemoncium ut supra in titulo forissee⁴ per litteram dicti Humberti | de testimonio premissorum confessionelque et recepta subscripte quantitatis habite manu | dicti Andree de Iordano, datam et scriptam | Burgeti manu propria dicti Humberti die XXV | mensis februarii anno Domini millesimo CCCC septimo | manu eiusdem Humberti signatam, quam reddit, C flor. parvi ponderis

Libravit⁵ sibi ipsi capienti pro se, octo clientibus | et quatuor gueytiis quos secum tenere debet | in garnisione dicti castris centum libras | viennenses esperonatorum ad viginti de salario per | annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro incepto | die decima

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Humbertus de Rivo.

2 *Effacé:* seu dictus thesaurarius.

3 *Lire:* debebit.

4 *Les mots* ut supra ... *forissee* *sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

sexta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | sexto et finito die decima sexta exclusive | mensis eiusdem februarii anno Domini millesimo quatercentesimo septimo de quo computat ut supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi | precedentis
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
XII lbr. X sol. asten. ad XXX
C I lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}
M III^C XLVII flor. VII den. III quart. unius den. gross. parvi ponderis
et XIII flor. ianuens. auri ad XVI

95. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 19, 1413-1414

Computus viri nobilis et potentis domini Bonifacii de | Challand militis domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo decimo tercio usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis eiusdem februarii anno Domini millesimo CCCC^{mo} | decimo quarto, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus Guillelmeto de Challes, Petro Magnini, Anthonio Domengii et | Iacobo de Fistilliaco magistris et auditoribus computorum domini per | Anthonium Payni de Chamberiaco clericum domini, redditusque per Andream | de Jordanis locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo | precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi cum | foriseca¹
VI lbr. XIX sol. II den. monete cursibilis Auguste ad XXVIII
C LVIII lbr. XIII sol. vien. esperon. ad XX^{ti}
LXI lbr. I sol. I den. ianuen. ad XX^{ti}
II^C III^{XX} V flor. III den. gross. parvi ponderis
XII flor. et dimid. boni ponderis veteres ad XIII den. ob.
et IX flor. ianuen.²

De quibus

Libravit³ dicto Iosep custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti | solidi astensium ad XXX ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finiendo die prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo decimo | quarto, XX solidi asten. ad XXX

...

1 Lire: forisseca.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Valet, cambsis monetis, presens | recepta V^C LXVIII flor. | III den. et XII unius den. gross. parvi ponderis.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.

Libravit¹ Iohanni filio Babelle Porterie custoldienti claves prime porte castris Bardi | eundo ad dictum castrum, cui debentur | per annum sex libre decem solidi asten. pro | prebenda ut in computo precedenti et | solvit sibi pro uno anno finiendo die | prima mensis marci anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo quarto, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...
 Libravit² sibi ipsi capienti pro se et octo | clientibus, quatuor gueitis quos secum | tenere debet in garnisione dicti castris | centum libras viennenses esperonatorum ad XX | de | salario per annum ut in computo precedenti | et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro incepto die decima sexta inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo tercio et finito die | XVI mensis eiusdem exclusive anno | Domini millesimo quatercentesimo decimo | quarto de quo computat ut supra, C lbr. vien. esperon. ad XX

...
 Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi | precedentis
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XIII lbr. X sol. asten. ad XXX
 C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX
 et M III^c XII flor. X den. ob. I terc. et quart. unius den. gross. parvi ponderis

96. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 20, 1418-1419

Computus viri nobilis et potentis | domini Boniffacii de Challand militis domini Fenicii, castellani Bardi, de | redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo decimo octavo usque ad | diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo nono, scilicet de uno anno integro, receptus apud | Chamberiacum, presentibus viro venerabili domino Iohanne Servagii | legum doctore et milite, presidente, Petro Magnini, Iacobo de Fistilliaco | et Anthonio Domengii magistris et auditoribus computorum domini | per Anthonium Payini de Chamberiaco clericum domini et redditus per | Iohannem Championis de Thaurino locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut | in computo precedenti.

...
 Summa tocius recepte huius | computi
 XI^{XX3} lbr. XIII sol. II den. vien. esperon.
 I^c XII (*sic*) lbr. IX sol. II den. vien. ad ...⁴

1 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

3 Lecture incertaine.

4 Lacune du texte.

VII flor. I quart. unius den. ianuen. ad XVIII
 et XII flor. et dimid. boni ponderis veteres ad XIII den.
 et ...¹

Libravit² dicto Iosept custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de | salario
 per annum racione dicte custodie | viginti solidi astensium ad triginta ut | in computo
 precedenti et solvit sibi | [pro uno] anno finiendo die prima mensis | [marcii anno]
 Domini millesimo quatercentesimo | decimo nono, XX solidi asten. [ad XXX]

...

Libravit³ Iohanni filio Babelle Porterie | custodienti claves prime porte castris |
 Bardi eundo ad dictum castrum, cui | debentur per annum sex libre decem | solidi
 astensium pro prebenda ut in | computo pre[cedenti] et solvit sibi | pro uno anno
 finiendo die prima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo
 nono, VI lbr. X sol. asten. ad [XXX]

...

Libravit⁴ sibi ipsi capienti pro se et octo | clientibus et quatuor gueytiis quos secum
 | tenere debet in garnisione dicti castris centum | libras viennensium esperonatorum
 ad viginti | de salario per annum ut in computo precedenti | et allocatur sibi dictum
 salarium ad racionem | ipsius, videlicet pro uno anno integro incepto | die decima sexta
 mensis februaryi anno Domini | millesimo quatercentesimo decimo octavo et | finito
 die decima sexta exclusive mensis | eiusdem anno Domini millesimo quatercentesimo |
 decimo nono de quo computat ut supra, C lbr. vien. esperon. ad X[X]

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi preced[entis]
 VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. ad XXXII
 XIII lbr. X sol. asten. ad XXX
 C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX
 et M III^{XX} VII flor. dimid. quart. unius den. gross. parvi ponderis

97. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 20, 1420-1421

Computus viri nobilis | et potentis domini Boniffacii de Challand militis domini
 | Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die decima
 sexta inclusive mensis februaryi | anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo
 usque ad diem | decimam sextam exclusive dicte mensis februaryi anno Domini
 | millesimo IIII^C vicesimo primo, videlicet de uno anno integro, | receptus apud

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Valet... (note illisible à cause du mauvais état de conservation du parchemin).

² Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.

³ Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

⁴ Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii | legum doctore et milite, Petro Magnini et Anthonio | Domengii magistris et auditoribus computorum domini per | Bartholomeum Chabodi clericum domini reddictusque | per Nicoletum Auberti burgensem Bardi procuratorem dicti castellani | et de dicta procura constat per [notam] cuiusdam instrumenti | receptam per Aymonem Lamberti notarium sub anno Domini millesimo | IIII^c XXI die vicesima tertia mensis februarii, quam reddit | in quadam cedulla papirii scriptam et manu dicti notarii | signatam, et examinatus per dictos magistros anno | proxime dicto die ultima februarii.

...

Summa tocius recepte huius computi

XIX lbr. I sol. vien. ad XXIIII

II^c XVII lbr. II sol. IIII den. vien. ad XX^{ti}

XI flor. IX den. ob. gross. parvi ponderis

XII flor. et dimid. boni ponderis veteres

et VI ianuen. auri¹

De quibus

Libravit² in reparacione furni domini burgi | Bardi necessario reparari prout infra, | videlicet magistro Iohanni filius³ Vuillelmi | Barlet de Albardo de supra Bardum carpentario | qui ad petitionem, requisicionem et ordinacionem | Philippi Borgeys de Chamino vicecastellani | Bardi et ad ordinacionem plurium burgensium | et habitatorum burgi Bardi cum predicto | vicecastellano existencium promisit et convenit | facere construere de novo, aptare et refficere | furnum domini dicti burgi Bardi et in quo | furno omnes burgenses et habitatores dicti | burgi Bardi faciunt decoqui eorum panum⁴ | suis sumptibus et expensis pro novem florenis | parvi ponderis, quos dictus vicecastellanus nomine | domini solvere promisit dicto carpentario | facto et completo opere supradicto, post que | dictus vicecastellanus et nobiles Andreas et | Anthonius de Jordanis fratres et ceteri alii | burgenses burgi Bardi, viso et examinato opere | et labore per dictum magistrum Iohannem | Barlet facto de dicto furno et circa ipsum | furnum viderunt et apperte cognoverunt | dictum magistrum Iohannem Barlet carpentarium | fecisse bene et sufficienter ac complevisse | dictum opus per eundem magistrum Iohanni | fieri promissum de dicto furno construendo | et ipsum opus per ipsum magistrum Iohannem | factum circa dictum furnum dictus | vicecastellanus nomine domini de consilio | predictorum nobilium Andree et Anthonii de | Jordanis factum et quorundam aliorum burgensium | et habitatorum dicti burgi Bardi recepit | et assectavit, quo facto et assectato opere predicto | dictus vicecastellanus dicto magistro Iohanni | Barlet carpentatori dictos novem florenos | parvi ponderis nomine domini solvit et realiter expedit | prout omnia predicta lacius sunt contenta | et declarata in

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | II^c IIII^{xx} XIII flor. XI den. ob. | I terc. unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Reparacio furni | domini burgi Bardi.

3 *Lire*: filio.

4 *Lire*: panes.

quodam publico instrumento | inde recepto per Martinum filium Iohannis | Iacobini de Jordanis de Bardo notarium publicum | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo primo, indicione decima quarta, | die decima mensis februarii, quod reddit in | quadam membrana pargameni scriptum | et manu dicti notarii subscriptum et signatum | et allocatur sibi subscripta quantitas | vigore dicti instrumenti et de mandato | supradictorum magistrorum et audictorum | computorum domini et sub iuramento | dicti procuratoris asserentis predicta fore | vera, IX flor. parvi ponderis

Libravit¹ dicto Iosept custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario per | annum ratione dicte custodie viginti solidi | asten. ad triginta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finiendo die | prima mensis marcii anno Domini millesimo | III^C vicesimo primo, XX solidi asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit² Iohanni filio Babelle Porterie | custodienti claves prime porte castris | Bardi eundo ad dictum castrum, cui | debentur per annum sex libre decem | solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finiendo die prima mensis marcii anno | Domini millesimo III^C | XXI^{mo}, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit³ sibi ipsi capienti pro se et | octo clientibus et quatuor gueytiis | quos secum tenere debet in garnisione | dicti castris centum libras viennensium | esperonatorum ad viginti de salario per | annum ut in computo precedenti et | allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro incepto die decima sexta inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo III^C | vicesimo et finito die decima sexta | exclusive eiusdem mensis februarii | anno Domini millesimo III^C vicesimo primo | de quo computat ut supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis
VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. ad XXXII
XIII lbr. X sol. vien. ad XXX
C lbr. III sol. IX den. vien. ad XX^{ti}
et M II^C XLV flor. V den. dimid. quart. unius den. parvi ponderis⁴

98. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 20, 1421-1422

Computus viri nobilis et | potentis domini Boniffacii de Challant militis domini

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet M III^C LXXIII flor. II den. | dimid. quart. et XII^{um} unius den. gross. et | dimid. quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

Fenicii, | castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die decima sexta inclusive mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo primo usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo | secundo, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus domino Iohanne Servagii legum doctore et milite, presidente, | Petro Magnini et Anthonio Domengii magistris et auditoribus computorum | domini per Petrum Curti clericum domini reddictusque per Nicoletum | Auberti locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

XVI lbr. XIII sol. V den. monete cursibilis ad XXIII

C LXXVII lbr. XVIII sol. VIII den. vien. et ianuen. ad XX^{ti}

XLVI flor. parvi ponderis

XII flor. VI den. gross. boni ponderis veteres

et XXI flor. II den. gross. ianuen. ad XVIⁱ

De quibus

Libravit² in operibus seu reparacione castri | domini³ necessario reparari prout infra, | videlicet magistro Iohanni filio Vuillelmi Barleti | pro quadam reparacione per ipsum magistrum | Iohannem facta in castro Bardi, videlicet | in domo vocata Cropa, sibi data ad taxam⁴ pro | tanto, ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum, confessioneque et recepta quantitatis | subscripte habicte a dicto Nicoletto Auberti vicelcastellano per dictum magistrum Iohannem pro premissis | receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo secundo die XXIII mensis februarii, | quam reddit in quadam cedulla papiri scriptam et manu Iohannis Barbere notarii | signatam et allocantur sibi de mandato | dictorum domini presidentis et magistrorum et audictorum | computorum domini et sub iuramento | dicti locumtenentis asserentis predictam reparacionem | esse factam et tantum pro eadem ut supra | solvisse, XXXII sol. monete cursibilis ad XXIII

Libravit⁵ dicto Iosept custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti solidi | asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti et | solvit sibi pro uno anno finiendo die | prima mensis marcii anno Domini millesimo IIII^C | vicesimo secundo, XX solidi asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁶ Iohanni filio Babelle Porterie | custodienti claves prime porte castri Bardi | eundo ad dictum castrum, cui debentur | per annum sex libre decem solidi asten. pro

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa recepta subscripta | III^C II flor. IIII den. VI^{tus} et dimid. | quart. unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

3 *Suit un mot effacé illisible*.

4 *Lire*: taschiam.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

| prebenda ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finiendo die prima | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo secundo¹, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...
 Libravit² sibi ipsi capienti pro se et | octo clientibus et quatuor gueytiis quos | secum tenere debet in garnisione dicti | castris centum libras vien. esperonatorum | ad viginti de salario per annum ut in | computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro incepto die | decima sexta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo IIII^C vicesimo primo | et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis februarii anno Domini | millesimo IIII^C XXII^{do} de quo computat | ut supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

Summa librate et salarii

VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

XXXII sol. monete Auguste ad XXIII

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

et II^C X flor. parvi ponderis³

99. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 20, 1422-1423

Computus viri nobilis et | potentis domini Boniffacii de Challand militis domini | Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die decima sexta inclusive mensis februarii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo secundo usque ad diem decimam sextam | exclusive eiusdem mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo tercio, videlicet de uno anno integro, receptus apud | Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii legum doctore et milite, | presidente, Petro Magnini et Anthonio Domengii magistris et auditoribus | computorum domini per Petrum Curti de Chamberiaco clericum domini | redditusque per Anthonium de Platio locumtenentem et procuratorem | dicti castellani ut de dicta procura fidem facit per notam instrumenti | inde receptam sub anno predicto Domini millesimo quatercentesimo vicesimo | tercio, indicione prima, die XIII^a mensis aprilis, quam reddit | in quadam cedulla papiri scriptam manu Dyonisii Billionis notarii | subscriptam et signatam.

...

Summa tocius recepte huius computi

XVI lbr. VIII sol. II den. monete Auguste ad XXIII

1 *Le mot secundo est répété.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet presens librata | III^C XXXV flor. VII den. et. quart. gross. parvi ponderis.*

C LXXVII lbr. XVIII sol. VIII den. vien. ad XX^{ti}
 C III^{XX} I flor. ob. I terc. unius den. gross. parvi ponderis
 XII flor. et dimid. boni ponderis veteres
 et XXI flor. II terc. unius flor. ian. ad XVI^l

De quibus

Libravit² in operibus et reparacione furni domini dicti | loci Bardi cuius furni tectum et copertura | erat fere tota destructa et lacerata prout | Nicoletus Auberti vicecastellanus ibidem ante | ipsum modernum locumtenentem ad ordinationem nobilis | Iohannis de Iordanis, Iohannis Dierne, Petri | Grivelli et plurium aliorum burgensium et | habitatorum Bardi dederat magistro Iohanni | Barlet dictam coperturam dicti furni refficiendi | suis sumptibus pro quinque florenis cum dimidio | parvi ponderis ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum, continentem eciam quod dictus | Anthonius de Platio modernus locumtenens, viso | et examinato dicto opere per dictum magistrum | Iohannem Barlet facto cum consilio | supradictorum burgensium Bardi secum existencium | confessus fuit dictam coperturam per dictum | magistrum Iohannem bene et fideliter fore | factam, per quam eciam idem magister Iohannes | Barlet pro premissis a dicto vicecastellano | moderno predictos et subscriptos quinque flor. | cum dimidio habuisse et recepisse confessus | est, receptam sub anno Domini millesimo III^C | vicesimo tercio, indicione prima, die XIII^a | mensis aprilis, quam reddit in quadam | cedulla papiri, scriptam et manu Anthonii | Sole notarii subscriptam et signatam, V flor. et dimid. parvi ponderis

Libravit³ in operibus et reparacione furni domini | Donacii necessario reparati prout infra, | videlicet magistro Bartholomeo de Verrua | pro reparacione solaminis furni predicti sibi data | ad taschiam, videlicet pro salario, lapidibus | et arena positis in dicto furno ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum, confessionelque et recepta quantitatis subscribe, habite per dictum | magistrum Bartholomeum pro premissis a dicto | vicecastellano moderno, recepta sub anno predicto | die XII mensis aprilis, quam reddit in quadam | cedulla papiri cum quadam alia infra proxime | designata, scriptam et manu Anthonii Sole notarii | subscriptam et signatam, II scut. | auri; item eidem magistro Bartholomeo de | Verrua, Anthonio Brucz et Vercello de Valle | Secida burgensibus Donacii pro domificio et | copertura furni predicta Donacii eis datis ad | taschiam: primo pro eorum labore chivronum, latis et tavallionis, XI lbr. monete | cursibilis; item pro decem centum clavinatorum, | X den. gross. parvi ponderis; item pro tribus | trabibus grossis positis de subtus dictam coperturam, | XXII den. gross., ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum, confessionelque et recepta quantitatum predictarum habitarum | per superius nominatos pro premissis a dicto | Anthonio de Placio locumtenente, receptam sub | anno et die quibus supra, quam reddit in | cedulla papiri cum alia supra proxime designata, | scriptam manu dicti notarii

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens recepta | III^C XXXVII flor. X den. | quart. et quart. unius den. et quart. | XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Opera furni domini | Bardi.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Opera furni domini | Donacii.

et signatam; et | allocantur sibi suprascripte quantitates ad subscriptas | ascendentes de mandato supradictorum domini | presidentis et magistrorum computorum domini et sub | iuramento dicti locumtenentis asserentis predictas | reparaciones prout supra fore factas sufficientes et completas et easdem quantitates ut supra | describitur solvisse, XI lbr. monete cursibilis Auguste, | item II flor. VIII den. gross. parvi ponderis | et II scut. auri

...

Libravit¹ dicto Iosept custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} | ut in computo precedenti et solvit sibi pro uno | anno finiendo die prima mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo tercio, XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit² Iohanni filio Babelle Porterie | custodienti claves prime porte castris Bardi | eundo ad dictum castrum, cui debentur per | annum sex libre decem solidi asten. pro prebenda | ut in computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finiendo die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo XXIII^{cio}, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit³ sibi ipsi capienti pro se et octo | clientibus et quatuor gueytiis quos secum | tenere debet in garnisione dicti castris centum | libras vien. esperonatorum ad XX^{ti} de salario | per annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad racionem ipsius, videlicet | pro uno anno integro incepto die decima | sexta inclusive mensis februarii anno Domini | millesimo III^C XXII^{do} et finito die decima | sexta exclusive eiusdem mensis februarii anno | Domini millesimo III^C vicesimo tercio de quo | computat prout supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

Summa librate et salarii

VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

XI lbr. monete⁴ Auguste ad XXIII^{tuor}

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

III^C LXVIII flor. II den. gross. parvi ponderis

et II scut. auri⁵

1 Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

4 Le mot monete est répété.

5 Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa librata | V^C IIII flor. VII den. XII^{um} unius den. et | quart. et quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

100. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 21, 1423-1424

Computus viri nobilis et potentis | domini Boniffacii de Challand militis domini Fenicii, castellani Bardi, | de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta | inclusive mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo tercio | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis februarii anno | Domini millesimo III^C vicesimo quarto, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii legum | doctore et milite, presidente, Petro Magnini, Anthonio Domengii et | Iohanne Lyobardi magistris et auditoribus computorum domini per Petrum | Curti clericum domini reddictusque per Anthonium de Platio locumtenentem | et procuratorem dicti castellani ut in computo proxime precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

LII sol. monete Auguste

C LXXVII lbr. XVIII sol. VIII den. vien. ad XX^{ti}

XXVI flor. XI den. dimid. quarti et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis

XII flor. et dimid. boni ponderis veteres

et XXXV flor. ian. ad XVIII¹

De quibus

Libravit² in operibus et reparacione castri domini | dicti loci Bardi in pluribus eius partibus | necessario reparati prout continetur in visitacione | reparacionum predictarum factarum per magistrum Aymonem | Cornialx ac eciam in recepcione eorundem | reparacionum seu notis instrumentorum contentis | et descriptis in duobus quaternullis papiri | continentibus sex folia, quasi ad plenum scripta, | quorum tenor sequitur prout infra:

«In nomine Domini amen. | Anno eiusdem Domini millesimo quatercentesimo vicesimo, indicione decima | quarta, die secunda mensis iulii, apud Bardum in castro dicti loci, | presentibus nobiles viris Roletto de Gilliaco vicebaillivo Vallisauguste, | Andrea de Iordanis condomino Montisalti, Anthonio eius fratre, Philippo | Borgesii vicecastellano Bardi, Boniffacio de Villa commissario pro illustrissimo | domino nostro Sabaudie duce et Nycholeto Auberti burgense Bardi, | testibus ad hec vocatis et rogatis: sequitur taxacio reparacionis | necessarie fiende in dicto castro Bardi, facta per magistrum Aymonem | Corniaulx magistrum operum prefati domini nostri ducis Sabaudie ad | hoc per prefatum dominum nostrum ducem missum causa visitandi et | ordinandi necessaria et opportuna pro reparacione ipsius castri Bardi.

Et primo sunt necessaria pro reparacione et nova constructione tocius | tecti sale ipsius castri quia est tota decipata et decoperta taliter quod | propter pluvias et deffectus ipsius tecti murus seu crota existens | subtus dictam salam et operturam deruetur et

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | II^C III^{XX} XV flor. X den. et | XII^m unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

perveniet ad | decipacionem, nisi succurratur per tectum novum conficiendum in | dicta sala; item in coquina dicti castri sunt necessaria et | nova constructione tecti dicte coquine quia est tota decipata et decoperta; | item in capella dicti castri sunt necessaria et de novo construenda | tectum dicte capelle quia est tota decipata et decoperta taliter | quod propter deffectus dicti tecti murus dicte capelle deruitur et | decipatur; item in predictis operibus sunt necessaria due duodene | chevrenorum brengue de longo duarum teysiarum cum dimidia | et de latitudine circa dimidium pedem, que due duodene taxantur, | in castro reddite, V flor. parvi ponderis

Item de lattis duodecim | duodene taxantur, reddite in castro ut supra, pro qualibet | duodena quatuor grossi, IIII flor. parvi ponderis

Item de | tavaglioni brengue triginta milliarum taxantur, reddite in | castro ut supra, pro quolibet milliari XXII gross., LV flor. parvi ponderis

Item de clavinis quatuor balloni clavinorum continens in | quolibet ballono quatuordecim milliarum clavinorum et est necesse | ponere in quolibet tavaglione clavinos duos, taxantur, in castro | reddicti ut supra, pro quolibet ballono sex flor. parvi ponderis, | XXIII flor. parvi ponderis

Item necesse est construendi et faciendi solanum | camere prope salam quia est destructum et putridum, et necesse | est ponere octo trabes, qualibet de longitudine unius teysie cum dimidia | et latitudinis unius spane seu protense et densitudine unius semissi | de brenga taxantur valere dicte octo pecie, XVIII den. gross.

Item necessaria sunt quinque duodene assiduum pro faciendo celarium | predictum et quinque hostia in dicto castro necessaria seu portas novas, | videlicet in capella unam, in sala duo, in celario¹ unam, in | camera unam, et que quinque duodene assiduum debent esse de | rubea arole seu castanee et taxatur valere quelibet² duodena in | castro reddicta novem den. grossis, III flor. IX den. gross. parvi ponderis

Item necessaria sunt ponende tam in lattis quam in trabibus quatuor | centum tabes seu clovi taxantur valere I flor. parvi ponderis

Item | ibidem debent poni canales necessarias, videlicet tam in coquina | et camera quam in sala seu aula et capella de brengua que | canales taxantur valere V flor. parvi ponderis

Item dicunt et | dixerunt plures burgenses Bardi quod copertura durabit bene | sexaginta annis salvo pluri; item ordinavit quod de antiquis | tavaglioni qui sunt in dicto castro reactari debeat et repatinare | capella Sancti Mauricii sita infra clautras dicti castri; item ordinavit | idem magister Aymo fieri debere unum fornellum seu charfieur | novum in coquina quia in dicto castro non est aliquis fornellus | ubi possit fieri ignis et oportet inbochiare seu muniliare murum | dicte camere deversus spondam, qui fornellus taxatur costare, | inclusa tota materia, XII flor. parvi ponderis; item pro magistris | carpentatoribus et massonis seu lathomis atque opperariis necessariis | administrandis dictis magistris tam pro salario quam expensis eorundem | continendo

---

1 *Effacé*: un.

2 *Lire*: qualibet.

premissa et dictam materiam implicando et predicta | faciendo, qui magistri debeant predicta omnia facere, construere¹ | prout decet in talibus taxatur tam pro salario quam expensis ut | supra, XL flor. parvi ponderis. Item anno, indicione, die, loco et | presentibus quibus supra, notum sit omnibus ibique Iaquemetus Perreti | iuratus in manibus dicti magistri operum ad evvangelia Dei | sancta et sub obligacione omnium bonorum suorum quorumcumque promisit | predicta operagia, edificia et reparaciones facere et construere bene | et sufficienter et ydonee ac ea reddere sufficienter constructa et | operata ad ordinacionem et visionem magistrorum talia cognoscencium | videlicet hinc ad proximum mensem ianuarii pro precio septem | viginti et undecim flor. parvi ponderis et trium grossorum ad racionem duodecim | den. grossorum pro quolibet floreno, quod quidem precium septem viginti | undecim flor. et trium grossorum promisit nobilis Philippus Borgessii | vice castellanus Bardi dare et solvere realiter vice domini dicto Iaquemeto | Perreti magistro predicto terminis opportunis sic quod solucionis deffectu | dictum opus non remaneat² complendum, datum ut supra. | Summa: VII^{xx} XI flor. III den. gross. parvi ponderis. De mandato dicti magistri | Aymonis Corniaulx magistri operum domini, Anthonius Sole.»

«Anno | Domini millesimo quatercentesimo vicesimo quarto, indicione secunda, | die decima sexta mensis iulii, in castro Bardi, presentibus | Iaquemino de Clapey, Iohanne de Anna burgense et habitante Donacii | et Philippino filio quondam Andree Girodi testibus ad hec vocatis | et rogatis, notum sit omnibus quod ibidem in dicto castro Bardi | personaliter constituti in presencia nobilium virorum Iohannis et | Anthonii de Iordanis condominorum Montisalti, dompni Hugonis vicarii | Bardi, Guillelmi Vuillencii capellani Bardi, Nycoleti Amberti³ | burgensis Bardi, Petri Givelli⁴ et Octoboni de Bocza: massoni et | carpentatores infrascripti, primo Iohannes Vacho, Iohannes Pastoris, | Bartholomeus de Verua, Anthonius Prati Mutonum, Anthonius Brut, | Eymeritus Iohannis Eymeriti, Anthonius filius Iohannis Barleti conducti | per Anthonium de Placio vice castellanum Bardi predictum, facta | prius per eos debita visitacione occullatim de dictis paragiis | et reparacionibus supra particulariter descriptis premissis ordinatis | eisdem magistris lectis et expuntis divisim ipsi enim nobiles, burgenses | et magistri actestati sunt et retulerunt eorum mediis iuramentis se videre | et reperisse reparaciones supra designatas fuisse factas et constructas | sufficienter et ydonee prout supra ordinatum est, de quibus | dictus vicecastellanus preceperit michi notario subscripto fieri et tradi | unum et plura publica instrumenta. Peronetus Vuillieti.»

«In nomine Domini amen. Anno eiusdem Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo quarto, indicione secunda, die vero sexta mensis maii, | apud Bardum in castro dicti loci, presentibus nobili Anthonio | de Iordanis, Nycoletto Auberti habitatore Bardi

---

1 *Le mot construire est répété.*

2 *Effacé: g.*

3 *Lire: Auberti.*

4 *Lire: Grivelli.*

notario et Petro Grivelli | hospite Bardi testibus ad hec vocatis et rogatis. Sequitur taxacio | reparacionis necessarie fiende in dicto castro Bardi facta per Bartholomeum de | Verrua, Iohannem Vuillermini de Albardo, Iaquemetum¹ Iohannis Perreti de Bardo | lathomos et carpentatores conductos propter hec per discretum virum | Rudetum Charvinil procuratorem Vallis Auguste pro illustrissimo domino | nostro Sabaudie duci vigore licterarum ab eodem domino nostro emanatarum | et dicto procuratori super hoc directarum super contentis in quodam | memoriali in dictis licteris dominicalibus incluso, quarumquidem | licteram et memorialis tenores sequuntur in hec verba: »

«Dux Sabaudie, salute premissa, | recepimus litteras tuas reparacionem continentes castri nostri Bardi, | tibi mandantes quatenus, visis presentibus, conducas lathomos et carpentatores | per quos facias dictam reparacionem fieri descriptam in memoriali presentibus | incluso et precium ipsius reparacionis facias solvi per castellanum nostrum | Bardi de et super denariis nostris et aliis quibuscumque exitibus et emolumentis | dicti officii Bardi et eddifficia destructa ex premissis culpa deffectu | dicti castellani Bardi per eum facias restaurari dictamque restauracionem | per eum et de suis propriis denariis persolvi nec defficias quomodolibet in | premissis quantum indignacionem nostram cupis evictare. Vale. Scriptum Thononi die decima tertia aprilis millesimo quatercentesimo vicesimo | quarto. Dyvona.»

Superscripcio vero talis est: «Dilecto Rudeto Chalvini | procuratori nostro Vallis Auguste».

Item tenor dicti memorialis: «Memoriale | quod alias produxit necesse est in castro Bardi ultra ordinata per magistrum | Corniaulx: primo reparare et refficere domum vocatam Cropa in qua habitant | custodie et refficere murum quia non est factum cum calce; item | coperire² la garda roba in qua poniuntur detenti in castro; item reparare | coperturam turre quia pluit in multis locis; item imbochiare muros castri | veteris seu dongionis intus et extra quia sunt valde veteres et dirruntur | propter magnam habundanciam aquarum et ventorum; item facere portas | castri de novo quia sunt fracte et nichil valent. Item in Campo Porcherio | est turre que descoperitur et pluit intus et coperietur de losis ad taxam | pro duodecim ducatis: et primo sunt necessaria pro reparacione | et nova constructione domus seu bertrachie vocate Cropa in qua stant | vigilles seu custodes dicti castri quia constructa est et murata lapidibus | tantum cuius muri deruunt nec super dictis muris posset coperiri nec super | eisdem fieri copertura durabilis propter impectus³ borearum ibidem agitantium | et ipsam coperturam deruentium: primo videlicet teysie muri de novo | construendi cum calce et arena undecim teysie, spesitudinis unius pedis | cum dimidio.

Pro quo muro construendo requiruntur de materia: | primo de calce undecim modia taxantur, in castro reddicta, videlicet | XIII flor. parvi ponderis; de arena modia triginta quatuor taxantur, | reddicta in castro ut supra, X flor. parvi ponderis;

---

1 Lire: Iaquemetum.

2 Le mot coperire est répété.

3 Lire: impetus.

lapides ibidem | necessarii extrahendi et levandi in ruppe dicti castrī taxantur, | ultra lapides in eadem bertrachia existentes, III flor. parvi ponderis; item | chivroni brenve decem taxantur, in castro reddicti, XX den. gross. parvi ponderis; | item latte una duodena taxatur, in castro reddictē, III den. gross. parvi ponderis; | item lose octo teysiarum que costant in Arnado in loseria .....¹, pro qualibet | teysia taxantur, in castro reddictē quia portus distat a Bardo una bercta salvo pluri, V flor. III den. gross. parvi ponderis; item pro magistris | lathomis et massonis atque operariis necessariis ad ministrandum dictis | magistris tam pro salario quam expensis eorundem contruendo² | premissa et dictam materiam implicando, qui magistri debent dictum | murum noviter construendum altiariē super tecto a parte ville per dimidium | bonum pedem ad deffensionem coperture propter boreas et debet ipse | tectus destillare a parte interni dicti castrī super quo muro debent | ulterius construi les merlos prout decet in talibus, taxatur dictum | opus reddictum ydonee, tam pro salario quam expensis ut supra, | VIII flor. et dimid. parvi ponderis

Item in garda roba noviter construenda | in qua reponuntur captivi non criminosi sunt necessarii chivroni | brenve septem, taxantur in castro reddicti, XX den. gross. parvi ponderis; item latte³ | una duodena taxatur in castro reddicta, III den. gross. parvi ponderis; item | lose teysie novem taxantur, in castro reddictē ut supra videlicet, | VI flor. parvi ponderis; item pro dimidia teysia muri ibidem necessaria | altiando murum pro copertura taxatur, inclusa materia in eadem | necessaria, XVIII gross. parvi ponderis; et pro implicando dictam materiam | tam pro salario quam expensis ut supra, XVIII den. gross. parvi ponderis

Item | pro porta introitus donioni quatuor postes arole spesitudinis trium | digitorum longitudinis septem pedum cum dimidio taxantur, in | castro reddicti, X den. gross. parvi ponderis; et pro duobus bateriis eiusdem | fuste taxantur, in castro reddicti, V den. gross. parvi ponderis; et pro duplicando | ipsam portam septem postes taxantur, in castro reddicti, V den. gross. parvi ponderis; | et pro serraenta et tachiis in eadem necessariis, XII den. gross. parvi ponderis

Item in⁴ magna porta introytus castrī quinque postes longitudinis decem | pedum vel circa spesitudinis trium⁵ digitorum taxantur, in castro reddicti, | XII den. ob. gross. parvi ponderis; item pro ferrando dictam portam septem | postes taxantur, in castro reddicti, V den. gross. parvi ponderis et pro ferramenta | necessaria in eadem, XII den. gross. parvi ponderis; item pro una sera nova bona | et sufficienti pro dicta porta, XII den. gross. parvi ponderis; item implicando | et operando dictam materiam duarum portarum refficiendarum ut | supra, II flor. et dimid. parvi ponderis; item pro imbochiando et millimiando | seu remurando foramina derupta in muro donioni et

---

1 *Lacune du texte.*

2 *Lire: construendo.*

3 *Le mot latte est ajouté dans l'interligne.*

4 *Le mot in est ajouté dans l'interligne.*

5 *Le mot trium est ajouté dans l'interligne.*

castrī predicti, qui | murus in deffectu premissorum ruyne paratur quia fuit devestatus pluviis | et boreis, sunt necessaria tria modia calcis taxantur, in castro reddicta, | III flor. VII den. ob. gross. parvi ponderis; item pro novem modiis arene¹ taxantur, | reddita in castro, II flor. et dimid. parvi ponderis; et pro implicando dictam | materiam tam pro salario quam expensis magistrorum et operariorum, | II flor. X den. gross. parvi ponderis

Item in muro capelle de novo iungendo | et altiando qui deruerat et necessarie pro situando coperturam et firmando | portam eiusdem capelle taxatur, inclusa materia necessaria atque salario | et expensis magistrorum et operatorum, III flor. parvi ponderis

Item pro hostio | dicte bertrachie de Cropa et fenestra ibidem fiende tam pro postibus, ferramentis | et aliis necessariis in eisdem atque operando easdem² taxatur | XII den. gross. parvi ponderis

Item pro copertura turris Campi Porcherii de | nova³ coperienda cum losis, inclusa fusta ibidem iungenda pro refforciando | ipsum tectum taxatur tam pro fustibus, losis, lattis, chivronis quam expensis | et pro salario magistrorum et operatorum qui dictam materiam | implicabunt et dictum tectum construent taxatur, omnibus inclusis, videlicet | XII flor. ian. auri ad XVIII gross. pro quolibet.»

«Anno et indicione | quibus supra die decima dicti mensis in dicto castro presentibus | Iaquemino de Clapeto, Iohanne Vacho et Bartholomeo de Verrua testibus etc. | Iaquemetus Perreti et Iohannes Vuilliermini de Albardo iurati in manibus dicti | commissarii ad evvangelia Dei sancta et sub obligacione omnium bonorum | suorum quoruncumque promiserunt predicta operagia, edificia et reparaciones | facere et construere bene sufficienter et ydonee ac ea reddere sufficienter | constructa et operata ad ordinacionem et visionem magistrorum talia | cognoscencium videlicet huic ad proximum festum beate Marie Magdalene | pro pretio septuaginta octo flor. et octo den. grossorum parvi ponderis ad racionem | duodecim grossorum pro quolibet flor., exclusa tamen reparacione | necessaria in dicta turri de Campo Porcherio cuius tacheria fuit | data per vicecastellanum subscriptum, ut asserit, Anthonio Clerici et Iohanni de | Bosco de dicto loco Campi Porcherii pro precio dictorum duodecim flor. | bonorum, quodquidem precium⁴ septuaginta octo flor. et octo den. grossorum promisit | Anthonius de Placio vicecastellanus Bardi dare et solvere realiter vice domini | dictis Iaquemeto Perreti et Iohanni Vuilliermini magistris predictis terminis | opportunis sic quod solucionis deffectu dictum opus non remaneat complendum. | Datum ut supra.»

Summa eadem pro castro Bardi LXXVIII flor. | VIII den. gross. parvi ponderis; et pro turre Campi Porcherii XII flor. bonos ut | supra. Summa summarum: LXXXXVI flor. VIII den. gross. parvi ponderis de | mandato dicti procuratoris et commissarii Iohannes de Petra.

---

1 *Le mot arene est ajouté dans l'interligne.*

2 *Effacé: taxt.*

3 *Lire: novo.*

4 *Le mot precium est ajouté dans l'interligne.*

«Anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo quarto, indicione secunda, die | decima sexta mensis iullii in castro Bardi, presentibus Iaquemino de | Clapey, Iohanne de Anna burgense et habitatore Donacii et Philippino filio quondam | Andree Girodi testibus ad hec vocatis et rogatis, notum sit omnibus | quod ibidem in dicto castro Bardi, personaliter constituti in presencia nobilium | virorum Iohannis et Anthonii de Iordanis condominorum Montisalti, dompni | Hugonis vicarii Bardi, Guillelmi Vuillielli capellani, Octoboni de Bocza: | massoni et carpentatoris infrascripti, primo Iohannes Bacho, Iohannes Pastoris, | Bartholomeus de Verrua, Anthonius Prati Mutonum, Anthonius Bouc,¹ | Eymeritus Iohannis Eymeriti et Anthonius filius Iohannis Barleti, conducti per | Anthonium de Placio vicecastellanum Bardi predictum, facta prius | per eos debita visitacione occullatim de dictis operagiis et reparacionibus | supra particulariter descriptis premissis ordinatis eisdem magistris, | lectis et expositis divisim ipsi enim nobiles, burgenses² et magistri actestati | fuerunt et retulerunt eorum mediis iuramentis se videre et | reperisse reparaciones supra³ designatas fuisse constructas et factas | sufficienter et ydonee prout supra ordinatum est de quibus | dictus vicecastellanus precepit michi notario subscripto fieri et | tradi unum et plura publica instrumenta. Peronetus Vuillieti.»

Quibusquidem quaternullis superius inserta | sunt annexe tres note instrumentorum, primo | videlicet quedam nota instrumenti Iaquemeti | Perreti carpentatoris et lathomi in priori | tachia superius inserta nominati de confessione | et recepta septem viginti undecim florenorum | et trium den. gross. parvi ponderis ad rationem duodecim den. gross. pro quolibet floreno habitorum | per eundem a dicto Anthonio de Placio | vicecastellano dicti loci Bardi pro tachia | et nova reparacione seu construxione dicti | castri Bardi dicto Iaquemeto data per | supradictum magistrum Aymonem Cornialx | magistrum operum domini ut supra, recepta | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo quarto, indicione secunda, die XVI | mensis iulii manu Peroneti Vuillieti notarii | subscripta et signata; item quedam alia | nota instrumenti Iaquemeti Perreti predicti | et Iohannis Vuillelmini carpentatorum et lathomorum | de confessione et recepta septuaginta octo | flor. et octo den. grossorum parvi ponderis per eosdem | habitorum a supradicto Anthonio de Placio | vicecastellano pro tachia et nova | reparacione seu constructione certarum | rerum dicti castri Bardi ultra | tachiam datam ut supra per supradictum | magistrum Aymonem Cornialx magistrum | operum domini dictis Iaquemeto | et Iohanni data per discretum | virum Rudetum Chervini procuratorem | Vallis Auguste prout superius in | secunda tachia seu reparacione eiusdem | supra inserta et copiata continetur, | recepta sub anno et indicione | quibus supra ac eciam dicta die | decima sexta mensis iulii manu | supradicti Peroneti Vuillieti notarii | subscripta et signata. Item quedam | alia nota instrumenti Iohannis filii | Petri Bo de Campo Porcherio | carpentatoris de confessione | et recepta duodecim flor.

---

1 *Autre lecture possible*: Brut.

2 *Le mot burgenses est ajouté dans l'interligne*

3 *Effacé*: desig.

ducat. | habitorum per eundem a supradicto | Anthonio de Placio vicecastellano | dicti loci Bardi nominibus suo et Anthonii | Clerici de eodem loco et hoc | pro copertura turris Campi Porcherii | ut supra in secunda visitacione per | supradictum Rudetum Charvini facta | superius inserta ad tantum taxata | continetur recepta sub anno et indicione | supradictis, die decima septima mensis | iulii, manu supradicti Peroneti Vuillieti | notarii subscripta et signata quibusquidem | quaternis papiri insertus et notis | instrumentorum superius designatis est | annexa lictera domini de mandato septem XXⁱⁱ | flor. et tres den. gross. parvi ponderis ex una parte et nonaginta | sex flor. et octo den. gross. parvi ponderis ex alia in unum | asten. ad ducentos et quadraginta septem | florenos et undecim gross. parvi ponderis pro reparacionibus | supradictis in precedenti computo sine difficultate | qualibet allocandi libratas vero edifficiorum | destructorum ex premissis culpa et deffectu | supradicti domini Boniffacii castellani dicti loci | Bardi et per supradictum Anthonium de | Placio vicecastellanum ad ipsorum edifficiorum | sic destructorum restauracionem ut | supra facta per dictum dominum Boniffacium | fieri solvi et realiter restitui in manibus | thesaurarii sui mandavit cuiusquidem | lictere domini tenor sequitur prout infra:

«Amedeus dux Sabaudie dilectis | presidenti magistrisque et receptoribus computorum nostrorum salutem. Visis | tachiis datis super reparacione castri nostri Bardi libratisque per dilectum fidelem | Anthonium de Placio locumtenentem castellani nostri Bardi inde factis ascendentibus | ad septem viginti undecim flor. tres gross. parvi ponderis ex ¹ una parte | et ad nonaginta sex flor. octo gross. parvi ponderis ex alia, necnon notis instrumentorum | de confessionibus et receptis artificum, scilicet lathomorum et carpentatorum | atque duobus instrumentis seu ipsorum notis visitacionum complementi | dicte reparacionis presentibus annexis mandamus vobis quatenus dictas | libratas in unum ascendentes ad ducentos et quadraginta septem | flor. et undecim grossos parvi ponderis eidem Anthonio de Placio vice castellano | Bardi in suo de presenti computo reddendo intretis et allocetis absque | difficultate quacumque libratas vero eddifficiorum destructorum | ex premissis culpa et deffectu dilecti fidelis et consilarii marescalli | Sabaudie et castellani nostri Bardi domini Boniffacii de Challand et per | dictum Anthonium de Placio ad ipsorum eddifficiorum sic destructorum | restauracionem ut supra factas per dictum dominum Boniffacium faciatis | nobis solvi et realiter restitui in manibus thesaurarii nostri qui inde | nobis teneatur computare ipsum dominum Boniffacium ad hec viriliter | compellendo taliter quod indempnes in premissis ut guerentis est releventur | nullo alio mandato a nobis super hoc expectato. Datum Thononii die | secunda mensis augusti anno Domini millesimo III^c XXIII^{to} sub signeto, | nostro cancellario absente, per dominum, presentibus dominis bastardo de Sabaudia, | Manfredo ex marchionibus Saluciarum, Henrico de Columberio et Guillelmo | Diderii. Iohannes Boubat.»

Quam litteram domini | superius insertam unacum predictis quatenus | et aliis notis

---

1 *Effacé*: alia.

instrumentorum superius copiatis et | designatis simul annexis redit¹ signeto | domini, cancellario absente, sigillatam et manu Iohannis | Boubat eius secretarii signatam et allocantur | sibi presens et alie infrascripte librate de | mandato supradictorum domini presidentis et magistrorum | computorum domini, vise presens et examinate | diligenter per eosdem habitoque corporali | iuramento dicti Anthonii de Placio locumtenentis | ad evvangelia Dei sancta sic fuisse solutum | et libratum prout in ipsis et qualibet ipsarum continetur reparacionesque predictas fore factas | sufficienter et completas prout supra | describuntur, videlicet de quantitate | predictorum ducentum quadraginta | septem flor. et undecim den. grossorum in | dicta lictera domini superius inserta contetorum ducenti | quatuor flor. et octo den. gross. subscripti de | quantitate ducentorum quadraginta quatuor | flor. et octo den. grossorum parvi ponderis ad quos predictae | librate facte debicta cartulacione | tantummodo ascendunt pro eo quod de | dictis reparacionibus non reperitur esse ad | onus dicti domini Boniffacii ob culpam | ipsius fuisse destructum seu vastatum | ad quantitatem quadraginta flor. | parvi ponderis salvo pluri, II^c IIII flor. VIII den. gross. parvi ponderis

Libravit² dicto Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidi asten. den. | ad XXX^{ta} ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finiendo die prima | mensis marcii anno Domini millesimo IIII^c | vicesimo quarto, XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...
Libravit³ Iohanni filio la belle portiere | custodienti claves prime porte castri | Bardi eundo ad dictum castrum, cui debentur | per annum sex libre decem solidi asten. pro prebenda | ut in computo precedenti et solvit sibi pro uno | anno finiendo die prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo XXIIII^{to}, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...
Libravit⁴ sibi ipsi capienti pro se et octo | clientibus et quatuor gueytiis quos | secum tenere debet in garnisone dicti | castri centum libras vien. esperonatorum | ad viginti de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad racionem ipsius, videlicet | pro uno anno integro incepto die⁵ | decima sexta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo XXIIII^{to} | et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis februarii anno Domini | millesimo quatercentesimo XXIIII^{to} de quo | computat prout supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

Summa librate et salarii

VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

---

1 Lire: reddit.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

5 Effacé: de.

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}
 et III^c LXXIX flor. III den. gross. parvi ponderis

101. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 21, 1424-1425

Computus viri nobilis | et potentis domini Boniffacii de | Challand militis
 domini Fenicii, castellani Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie¹ a die
 | decimasexta inclusive mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo
 vicesimo quarto usque ad diem decimam sextam | exclusive eiusdem mensis februarii
 anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo quinto, videlicet de uno anno
 integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Sarvagii | legum
 doctore et milite, presidente, Petro Magnini, Anthonio | Domengii et Iohanne Lyobardi
 magistris et auditoribus computorum | domini per Henricum de Clarevallibus clericum
 domini redditusque per Anthonium de Placio locumtenentem et | procuratorem dicti
 castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

X lbr. XVIII sol. VIII den. monete cursibilis Auguste ad XXIII

C LXXVII lbr. XVIII sol. VIII den. tam ian. quam vien. esperon. ad XX^{ti}

VIII flor. VI den. gross. parvi ponderis

XII flor. et dimid. boni ponderis veteres ad XIII den. ob. gross.

et IX flor. II terc. unius flor. ian. ad XX den. gross²

De quibus

Libravit³ dicto Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario per |
 annum racione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti
 | et solvit sibi pro uno anno finiendo | die prima mensis marcii anno Domini | millesimo
 quatercentesimo vicesimo quinto, | XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ Iohannete Choderone alias la belle portiere custodienti claves prime
 porte | castri Bardi eundo ad dictum castrum, | cui debentur per annum sex libre decem
 solidi | asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno
 finiendo | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo
 quinto, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁵ nobilibus Iohanni et Anthonio | de Iordanis habentibus ad firmam

1 *Les mots de redditibus... castellanie sont ajoutés à la fin du paragraphe avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens recepta | II^c XLVII flor. XI den. quartum | VI^{um} et dimid. quartum unius | den. gross. parvi ponderis.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera molendini.*

molendinum¹ | domini de Bardo, ut dicit dictus locumtenens, | de et precio duarum molarum dicti molendini | emptarum in valle de Pont de Canaveys et | pro conductu et allocacione earundem positarum | et allocatarum in dicto molendino per ipsos | nobiles de Iordanis, ut per notam instrumenti | dictorum nobilium de Iordanis de testimonio premissorum | confessioneque et recepta causa pretensa subscripte | quantitatis recepti per Boniffacium de Villa | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo quinto die decima sexta mensis | aprilis, quam reddit, in quadam cedula | papirea scriptam et manu dicti Boniffacii | de Villa signatam et allocatur sibi | presens necnon supra et subscripte librata de | mandato predictorum domini presidentis et magistrorum computorum | domini, XIX flor. parvi ponderis

Libravit Parvo Iohanni de Vullelmo pro una | conclavatura cum clave posita in turri prope | pontem castris in qua ponuntur victualia | castris et allocatur sibi de mandato quo | supra ac mediante iuramento dicti locumtenentis, III den. gross.

...
Libravit² sibi ipsi capienti pro se et octo | clientibus et quatuor gueytiis quos | secum tenere debet in garnisone dicti | castris centum libras vien. esperonatorum | ad viginti de salario per annum ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro incepto die decima sexta inclusive mensis | februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo quarto et finito die decima sexta | exclusive eiusdem mensis februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo vicesimo quinto | de quo computat prout supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

Summa librata et salarii

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

et CXLIX flor. III den. gross. parvi ponderis³

102. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 21, 1425-1426

Computus virorum nobilium et potencium dominorum | Boniffacii et Amedei de Challant militum filiorum et heredum | viri nobilis et potentis domini Boniffacii de Challant militis quondam | domini Fenicii castellanique Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decimasexta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo CCCC^o vicesimo quinto usque ad diem | decimam sextam exclusive mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo sexto, videlicet

1 *Lire*: molendini.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valent presentes librata cum | salario II^cLXXIII flor. | VI den. dimid. quart. gross. parvi ponderis.

de uno anno | integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus viro venerabili | et egregio domino Iohanne Sarvagii legum doctore et milite, | presidente, Guigoneto Marescalci thesaurario, Anthonio Domengii et | Iohanne Lyobardi magistris et auditoribus computorum domini | per Iohannem Virardi clericum domini redditusque per | Nycoletum Auberti eorundem castellanorum locumtenentem et | procuratorem fidem de | suo procuratorio facientem per notam instrumenti receptam per Iohannem Villionis | notarium publicum sub anno Domini millesimo CCCC^o vicesimo sexto indicione | quarta die XI mensis februarii, quam reddit, manu dicti notarii signatam.

...

Summa tocius recepte huius computi

XVI lbr. XVIII sol. VI den. monete cursibilis Auguste ad XXIII

C LXXVII lbr. XVIII sol. VIII den. ian. et vien. esperon. ad XX^{ti}

II^c XXIII flor. V den. ob. gross. parvi ponderis

XII flor. et dimid. boni ponderis veteres

et I flor. ian. auri¹

De quibus

Libravit² dicto Ioseph custodienti claves burgi | Bardi cui donantur de salario per annum ratione | dicte custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut in | computo precedenti et solvit sibi pro uno anno | finiendo die prima mensis³ marcii anno Domini | millesimo CCCC^o vicesimo sexto, | XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ Iohannete Choderone alias la belle portiere | custodienti claves prime porte castris Bardi eundo | ad dictum castrum, cui debentur per annum sex | libre decem solidi asten. pro prebenda ut in | computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finiendo die prima mensis marcii | anno Domini millesimo | CCCC^o vicesimo sexto, ut | per ipsius Iohannete licteram de confessione et recepta | quantitatis subscripte per ipsam habite et recepte a dicto | vicecastellano pro premissis datam die XXIII | mensis marcii anno Domini millesimo CCCC^o vicesimo | sexto, quam reddit, in quadam cedula papirea | cum quadam alia superius designata scriptam | et manu Perrini Oldi notarii subscriptam et | signatam, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁵ sibi ipsi capienti pro se et octo | clientibus et quatuor gueytiis quos secum | tenere debet in garnisione dicti castris centum | libras vien. esperonatorum ad viginti de salario | per annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro incepto die | decima sexta inclusive mensis februarii anno | Domini millesimo CCCC^o vicesimo quinto et | finito die XVI^{ta}

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | recepta IIII^c XLV flor. | IX den. ob. gross. parvi ponderis.

2 *Lire*: libnaverunt. *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

3 *Effacé*: le mot mensis répété.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

exclusive eiusdem mensis | februarii anno Domini millesimo CCCC° vicesimo | sexto de quo computat prout supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa librate et salarii

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. asten. ad XXX^{ta}

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}

et III^C XLVI flor. II den. gross. parvi ponderis

103. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 22, 1426-1427

[Computus virorum nobilium et potencium dominorum Boniffacii et Amedei de Challant militum filiorum et heredum domini Fenicii castellanique Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis februarii anno Domini millesimo CCCC° vicesimo sexto usque ad diem decimam sextam exclusive mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo septimo, videlicet de uno anno integro¹.]

...

Summa tocius recepte huius computi inclusa | forissecā

XXVII lbr. II sol. II den. monete cursibilis Auguste

C III^{XX} I lbr. I sol. III den. et XXIII^{tum} unius den. vien. esperon.

C III^{XX} II flor. VIII den. gross. parvi ponderis

VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV

et XV flor. et dimid. ian. ad XX²

De quibus

Libravit³ dicto Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario | per annum ratione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini | millesimo III^C vicesimo septimo, | XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ Iohannete Choderone alias la belle | portiere custodienti claves prime porte | castri Bardi eundo ad dictum castrum, cui | debentur per annum sex libre decem solidi | asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini M° | III^C vicesimo septimo, ut per ipsius Iohannete | licteram de confessione et recepta quantitatis subscripte | per ipsam habite et recepte pro premissis datam | die XIII mensis marcii anno proxime | dicto,

1 *Le compte étant mutilé, le début du texte est perdu.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valent in summa presens recepta | III^C LXXVII flor. quart. VI^{ti} et | quart. unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Custos clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Claves.

quam reddit, in folio papireo superius | redditam, scriptam et manu Anthonii Sole notarii | signatam, VI lbr. X sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Librav¹ sibi ipsis castellanis capientibus pro | se et octo clientibus et quatuor gueytiis quos | secum tenere debent in garnisione dicti castrⁱ | centum libras vien. esperonatorum ad XX^{ti} de salario | per annum ut in computo precedenti et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro incepto die decima sexta | inclusive mensis februaryi anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo sexto et finito die XVI^{ta} | exclusive mensis februaryi anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo septimo de quo computat | prout supra, C lbr. vien. esperon. ad XX^{ti}

...

Summa librate, salarii et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. asten. ad XXX
C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX^{ti}
et III^c III^{xx} XIII flor. parvi ponderis

104. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 22, 1427-1428

Computus virorum nobilium et potencium | dominorum Boniffacii et Amedei de Challand militum filiorum | et heredum spectabilis militis domini Boneffacii de Challand | domini Fenicii quondam marescalli Sabaudie castellanique Bardi, | de reddictibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima | sexta inclusive mensis februaryi anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo septimo usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis eiusdem februaryi anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo octavo, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus viro venerabili et egregio | domino Iohanne Sarvagii legum doctore et milite, presidente, Guigoneto | Marescalci, Anthonio Domengii et Iohanne Lyobardi magistris | et auditoribus computorum domini per Iohannem | Virardi clericum domini reddictusque per | Nycoletum Auberti | locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum prout | in computo precedenti, et examinatus die XXVII | mensis aprilis anno Domini millesimo CCCC^o XXIX per dictos dominum Iohannem | Sarvagii, Guigonem Marescalci et Iohannem Lyobardi.

...

Summa tocuis recepte huius computi
XIII lbr. VI sol. II den. monete cursibilis
C III^{xx} lbr. III sol. VI den. quart. VI^{um} et quart. unius den. vien. esperon.
XXVII flor. V den. gross. parvi ponderis

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV

et XIII flor. boni ponderis ian.¹

De quibus

Libravit² dicto Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario | per annum ratione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo CCCC^o vicesimo³ octavo, | XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ Iohannete Choderone alias la belle | portiere custodienti claves prime porte | castri Bardi eundo ad dictum castrum, cui | debentur per annum sex libre decem solidi | asten. pro prebenda ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini | millesimo CCCC^o vicesimo octavo, ut per | ipsius Iohannete licteram de confessione | et recepta quantitatis subscripte per ipsam | habite et recepte pro premissis datam | die XXII mensis februarii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo octavo, | quam reddit in folio papireo superius | reddito scriptam et manu Iohannis Bacherie notarii | signatam, VI lbr. X sol. asten. ad XXX

...

Librauerunt⁵ sibi ipsis castellanis capientibus | pro se et octo clientibus et quatuor gueytiis | quos secum tenere debent in garnisone | dicti castri centum libras vien. esperonatorum | ad viginti de salario per annum ut in | computo precedenti et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro incepto | die decima sexta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo CCCC^o vicesimo septimo et finito die decima sexta | exclusive mensis eiusdem februarii anno | Domini millesimo CCCC^o vicesimo octavo | de quo computat ut supra. Nec | allocetur sibi ulterius nisi ad recionem | viginti quinque flor. parvi ponderis ex ordinatione | facta per dominos presidentem et magistris | computorum domini et eciam de mandato | domini facto per eius licteras dictis magistris | computorum directas per quas mandavit dictum | salarium consuetum ipsis castellanis intrari et | allocari pro annis Domini millesimo CCCC^{mo} | vicesimo sexto et vicesimo septimo | tantum, quam in computo precedenti reddidit, sigillo domini sigillatam, C lbr. vien. esperon. ad XX⁶

...

Summa librate, salarii et allocati

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. asten. ad XXX

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | II^c III^{xx} XVIII flor. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

3 *Effacé*: septimo.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide.

C lbr. III sol. IX den. vien. esperon. ad XX
 et C XIII flor. et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis

105. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 23, 1428-1429

Computus nobilium | et potencium dominorum Boniffacii et Amedei de Challand militum | filiorum | et heredum spectabilis militis domini Boneffacii de Challand | domini Fenicii quondam marescalli Sabaudie castellanique Bardi, de | redditibus et exictibus eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo octavo usque | ad diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo vicesimo nono, videlicet de uno anno | integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus viro venerabili et egregio | domino Iohanne Sarvagii legum doctore et milite, presidente, Guignoneto | Marescalci¹ et Iohanne Lyobardi magistris et auditoribus | computorum domini per Aymonem Lamberti clericum domini, redditusque | per Nycoletum Auberti locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum prout | in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio
 XI lbr. VI sol. V den. monete cursibilis Auguste
 C LXXVI lbr. II sol. VI den. et XXIII^{um} unius den. vien. esperon.
 II^C IIII^{XX} X flor. I den. terc. dymid. quart. unius den. gross. parvi ponderis
 VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV
 et XV flor. ian.²

De quibus

Libravit³ dicto Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui donantur de salario | per annum ratione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo nono, | XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ Iohannete Choderone alias la belle portiere | custodienti claves prime porte castris | Bardi eundo ad dictum castrum, cui debentur | per annum sex libre decem solidi asten. pro | prebenda ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo | nono, ut per ipsius Iohannete licteram de | confessione et recepta quantitatis subscripte | per ipsam habite et recepte pro premissis datam | die nona mensis aprilis anno Domini

1 *Effacé*: Anthonio Domengii.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | V^C LIII flor. I den. et | XII^{um} unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

millesimo | quatercentesimo vicesimo nono, quam reddit, in | folio papiri superior
reddicto, scriptam et | manu Perrini Oldi notarii signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...

Libravit¹ in operibus et reparacione furni domini | dicti loci de Bardo, videlicet
magistro Iaquemeto | Iohannis Perreti pro reparacione seu pro solignando | furnum
domini dicti loci de Bardo ut per notam | instrumenti ipsius magistri Iaquemeti de
| confessione et recepta subscripte quantitatis | per ipsum habite pro premissis a
supradicto | Nycoleto Auberti vicecastellano receptam | sub anno Domini millesimo
quatercentesimo vicesimo | nono, die nona mensis aprilis, quam | reddit, in quadam
cedula papiri scriptam | et manu Perrini Oldi notarii signatam, et | allocantur sibi presens
et alie supra et | subscripte librate de mandato supradictorum | domini presidentis et
magistrorum computorum | domini, vise prius et examine diligenter | per eosdem et
sub iuramento dicti locumtenentis | asserentis ad evangelia Dei sancta ipsas libratas
| esse factas quantitatesque predictas solvisse et | librasse personis et causis in dicta
presenti | librata et aliis supra et subscriptis nominatis | particulariter et descriptis, X
den. ob. gross. parvi ponderis

Libravit² Iohanni Charvint carpentathori et | pluribus aliis personis tam pro fusta
necessaria | ad faciendum berlinam seu pillirit factam | et constructam loco dicto
Martorey prope | Donacium et pro ducendo dictam fustam quam | pro factura ipsius
berline ut supra constructe | et allocatur sibi³ quantitas subscripta | de mandato et sub
iuramento quibus supra, | videlicet XVIII den. gross.

...

Libraverunt⁴ sibi ipsis castellanis capientibus | per presens pro se et octo clientibus
et quatuor | gueytiis quos secum tenere debent in garnisione | dicti castris centum libras
vien. esperonatorum ad | viginti de salario per annum et nunc | percipientibus viginti
quinque flor. parvi ponderis | de salario per annum tantum ex ordinatione facta |
per dominos presidentem et magistris computorum | domini et eciam de mandato
domini facto | per eius licteras dictis magistris computorum | domini directas, per quas
mandavit | supradictum salarium consuetum ipsis castellanis | intrari et allocari pro
annis Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo sexto et millesimo IIII^C | vicesimo
septimo tantum ut plenius | dicitur in computo proxime precedenti de | anno Domini
millesimo IIII^C vicesimo septimo et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem |
ipsius, videlicet pro uno anno integro | incepto die decima sexta inclusive mensis |
februarii anno Domini millesimo CCCC^O vicesimo octavo | et finito die decima sexta
exclusive eiusdem | mensis februarii anno Domini millesimo IIII^C | vicesimo nono de
quo computat prout | supra, XXV flor. parvi ponderis

Summa librate, salarii et allocati

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Factura berline seu | pillirit.

3 *Effacé*: dictam.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. asten. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et II^C XXXIX flor. X den. quart. dymid. quart. gross. parvi ponderis

106. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 23, 1429-1430

Computus nobilium et potencium dominorum Boniffacii et | Amedei de Challand militum | filiorum et heredum spectabilis | militis domini Boniffacii de | Challand¹ domini Fenicii quondam marescalli Sabaudie castellanique | Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo III^C vicesimo nono usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis eiusdem februarii anno Domini millesimo III^C trigesimo, | videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus | Guigoneto Marescalci, Iohanne Lyobardi et Iohanne Virardi magistris et auditoribus | computorum domini per Bernardum Mercerii clericum domini, redditusque per | Nycoletum Auberti locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum ut in computo | precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio
 VI lbr. XVII sol. monete cursibilis Auguste
 C III^{XX} VIII lbr. X den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.
 III^C III^{XX} XII flor. III den. et quart. et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis
 VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV
 et III^{XX} flor. ian auri ad XIX.²

De quibus

Libravit³ dicto Ioseph custodienti claves burgi Bardi | cui donantur de salario per annum ratione dicte | custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut in | computo precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ Iohannete Choderone alias la belle portiere | custodienti claves prime porte castri Bardi | eundo ad dictum castrum, cui debentur per annum sex | libre decem solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo III^C XXX°, | ut per ipsius Iohannete licteram de confessione et recepta | quantitatis subscripte per ipsam habite et recepte pro | premissis datam die nona mensis aprilis anno Domini M^o | III^C XXX, quam

1 *La phrase filiorum... de Challand est ajoutée dans la marge gauche du parchemin avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens recepta | VII^C III^{XX} XV flor. III den. | ob. I tercius gross. parvi ponderis.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

reddit, in dicto folio papiri scriptam et | manu Guillelmi Vuillelmi notarii signatam, VI
lbr. X sol. vien. ad XXX^a

...
Libravit¹ in operibus et reparacione pontis levatorii existentis | iuxta turrim et
prope portam de Prato castri | Bardi et eciam porte burgi Bardi existentis a parte Vallis
Auguste, videlicet magistro Anthonio | dou Plata habitatori Yporrigie et Vuillelmeto
de la | Costa habitatori in Arnado carpentatoribus < tam > pro reparacione | et factura
pontis levatorii existentis iuxta | turrim et prope portam de Prato Porterio | castri
Bardi quam pro fusta dicti pontis et eciam | pro factura porte burgi Bardi existentis a
| parte Vallis Auguste totam duplam, inclusa | fusta et trabibus positis et implicatis in
dictis | ponte et porte² et expensis dictorum carpentatorum | ut per licteram dictorum
carpentatorum de confessione | et recepta subscripte quantitatis receptam sub | anno
Domini millesimo quatercentesimo vicesimo nono, | die XXV mensis iunii, quam reddit,
in quodam | folio papiri scriptam et manu Anthonii Sole notarii signatam, | XVIII flor.
parvi ponderis. Item librauerunt Anthonio | Sole fabro pro factura grosse ferramente
posite | et implicate in predictis ponte et porta | quam pro uno cento ferri ut per notam
| instrumenti dicti Anthonii Sole de confessione et | recepta subscripte quantitatis,
receptam sub | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo, die | decima terciã
mensis aprilis, quam reddit in | quodam folio papiri cum pluribus aliis scriptam | et
manu Martini de Iordanis notarii | signatam, II flor. et dimid. parvi ponderis; et per
licteram testifficati nobilis Petri | Carelli vice ballivi Auguste testifficantis et pro bene
factam nomine domini recipientis | predictum pontem et portam esse bene factos
et | completos prout supra, datam die XIII mensis | aprilis anno Domini millesimo
quatercentesimo trigesimo, | quam reddit in quodam folio papiri scriptam | et manu
Martini de Iordanis notarii | signatam; et allocantur sibi presens et alie | supra et
subscripte librate de mandato supradictorum | domini presidentis et magistrorum
computorum domini, vise prius et examine diligenter per eosdem et sub | iuramento
dicti locumtenentis asserentis ad evngelia | Dei sancta ipsas libratas esse factas
quantitates|que predictas solvisse et librasse personis et causis | in dicta presenti librata
et aliis supra et sub|scriptis nominatis | particulariter et descriptis, que particule sunt in
summa, XIX flor. et dimid. parvi ponderis

...
Librauerunt³ sibi ipsis castellanis capientibus per presens | pro se et octo clientibus
et quatuor gueytiis | quos secum tenere debent in garnisione dicti | castri centum libras
vien. esperonatorum ad viginti | de salario per annum tantum ex ordinatione facta |
per dominos presidentem et magistros computorum domini | et eciam de mandato
domini facto per eius licteras | dictis magistris computorum domini directas, | per quas
mandavit supradictum salarium | consuetum ipsis castellanis intrari et allocari | pro

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera pontis levatorii | castri porte burgi | Bardi.

2 *Lire*: porta.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

annis Domini millesimo quatercentesimo vicesimo sexto | et quatercentesimo vicesimo septimo tantum ut plenius | dicitur in computo precedenti de anno Domini millesimo IIII^C | vicesimo septimo et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius, videlicet pro uno | anno integro incepto die decima sexta | inclusive mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo nono et finito die decima sexta | exclusive eiusdem mensis februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo de quo computat prout | supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

et VII^C LIIII flor. X den. III quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis

107. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 23, 1430-1431

Computus nobilium | et potencium dominorum Boniffacii et Amedei de Challand filiorum et | heredum spectabilis militis domini Boniffacii de Challand domini Fenicii quondam | marescalli Sabaudie castellanique Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo usque ad diem decimam sextam | exclusive eiusdem mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | primo, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus | nobili et potente Glaudio de Saxo, presidente, Guigoneto Marescalci, | Iohanne Lyobardi et Iohanne Virardi magistris et auditoribus computorum | domini per Aymonem Lamberti de Chamberiaco clericum domini, redditus/que per Nycoletum Auberti locumtenentem et procuratorem ditorum castellanorum ut | in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

VII lbr. XVI sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C LXXVI lbr. II sol. VI den. et XXIIII^{tus} unius den. vien. esperon.

CV flor. XI den. I quart. gross. parvi ponderis

VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV

et VIII flor. ian.¹

De quibus

Libravit² dicto Ioseph custodienti claves burgi Bardi | cui donantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo | precedenti

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | III^C LV flor. IX den. ob. I tercius | dymid. quart. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi et Bardi (*sic*).

et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo primo, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Librav¹ Iohannete Choderone alias la belle portiere custodienti | claves prime porte castrⁱ Bardi eundo ad dictum castrum, | cui debentur per annum sex libre decem solidi asten. | pro prebenda ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo primo, ut per notam instrumenti | ipsius Iohannete de confessione et recepta quantitatis | subscripte per ipsam habite et recepte pro premissis | receptam sub anno Domini millesimo III^c trigesimo primo, | indicione nona, die XXVII mensis² ianuarii, quam | reddit cum quadam alia, scriptam et manu Martini de | Iordanis notarii signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Librav³ sibi ipsis castellanis capientibus per presens pro se et | octo clientibus et quatuor gueytiis quos secum tenere | debebant in garnisone dicti castrⁱ centum libras vien. | esperonatorum ad viginti de salario per annum tantum, tantum nunc percipientibus⁴ ex | ordinatione facta per dominos presidentem et magistr^{os} | computorum domini | et eciam de mandato domini facto | per eius licteras dictis magistr^{is} computorum domini directas, | per quas mandavit supradictum salarium consuetum ipsis | castellanis intrari et allocari pro annis Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo sexto et quatercentesimo vicesimo | septimo tantum ut plenius dicitur in computo precedenti | de anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo septimo | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro incepto die decima | sexta inclusive mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo primo de quo computat prout supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate et salarii
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
et III^c III^{xx} I flor. V den. ob. gross. parvi ponderis

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

2 *Effacé*: mar.

3 *Lire*: libraverunt. *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

4 *Les mot tantum nunc percipientibus sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel.*

108. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 23, 1431-1432

Computus nobilium et potencium dominorum | Boniffacii et Amedei de Challand filiorum et heredum spectabilis militis | domini Boniffacii de Challand domini Fenicii quondam marescalli Sabaudie | castellanique Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die | decima sexta inclusive mensis februaryi anno | Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo primo usque ad diem decimam sextam exclusive mensis¹ | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo secundo, videlicet | de uno anno integro, otto septimanis et duabus <diebus>, receptus apud | Chamberiacum, presentibus viris | nobilibus Guigoneto Marescalci et Iohanne Virardi | magistris et auditoribus computorum domini per Iohannem Voyronis | de Chamberiaco clericum domini, redditusque per Andream de Villareto | locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum prout de dicto procuratorio | fidem facit quodam publico instrumento inde recepto, subscripto et signato | per Iohannem Saluardi de terra Cliti notarium publicum sub anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo, indicione ottava, die quarta mensis novembris, | quod exhibet in presenti computo et ipsum reddit.

...

Summa tocius recepte huius computi

LXVI sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C LXXVI lbr. II sol. VII den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

C XXVI flor. quart. et quart. gross. parvi ponderis

VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV

et LXXVIII flor. quart. et VI^{tus} unius flor. ian auri.²

Librauerunt³ dicto Ioseph custodienti claves burgi | Bardi cui dantur de salario per annum racione | dicte custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} | ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo IIII° | XXXII^{do}, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Librauerunt⁴ Iohannete Choderone alias la bella⁵ | portiere custodienti claves prime porte | castris Bardi eundo ad dictum castrum, | cui debentur per annum sex libre decem | solidi asten. pro prebenda ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo secundo, ut | per notam instrumenti ipsius Iohannete de | confessione et recepta quantitatis subscripte | per ipsam habite et recepte pro premissis receptam | sub

1 *Effacé*: eiusdem.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | IIII^C IIII^{XX} X flor. III den. | ob. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi et Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Lire*: belle.

anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | secundo, indicione ...¹, die XXV² | mensis aprilis, quam reddit in quadam | cedula papiri, scriptam et manu Nycoleti | Auberti notarii subscriptam et signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX^a

...
 Libraverunt³ sibi ipsis castellanis capientibus per presens | pro se et octo clientibus et quatuor gueytiis | quos secum tenere debebant in garnisione | dicti castri centum libras vien. esperonatorum ad XXⁱⁱ | de salario per annum tantum, tantum nunc percipientibus | ex ordinatione facta per dominos presidentem | et magistris computorum domini et eciam | de mandato domini facto per eius licteras dictis | magistris computorum domini directas, per quas | mandavit supradictum salarium consuetum | ipsis castellanis intrari et allocari pro annis | Domini millesimo IIII^C vicesimo sexto et quatercentesimo | vicesimo septimo tantum ut plenius dicitur | in computo precedenti de anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo septimo et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro, octo septimanis et duabus diebus⁴ inceptis die decima | sexta inclusive mensis februarii anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo primo et finitis die decima quinta exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo secundo, de quibus computat ut supra, videlicet XXVIII flor. XI den. III quartus et | quart. gross. parvi ponderis⁵

...
 Allocantur sibi de mandato et per licteram domini | infra reddictam et adsignatam, quos dictus | locumtenens de eodem mandato solvit et libraverunt | Anthonio de Placio et in quibus dominus | sibi Anthonio tenebatur causis et rationibus | descriptis in quadam parcella dicte lictere | domini annexa, cuius tenor talis est:

«Debentur per dominum | nostrum dominum Amedeum Sabaudie ducem Anthonio de | Plazio pro remanencia stipendiorum suorum Iohannis de Castelleto | et Ludovici nepotis temporis quo cum armis pro tribus | lanceis, quilibet cum tribus equis prefato domino nostro serverunt | in partibus Pedemoncium et Vercellesii contra ducem Mediolani | in anno presenti, facto super predictis computo per me Iacobum | Gareti secretarium et thesaurarium guerrarum prefati domini nostri. Thaurini | die secunda mensis novembris anno Domini millesimo IIII^C XXVI^{to}, | videlicet septuaginta quinque flor. parvi ponderis. Iacobus Gareti.»

Et allocantur sibi dicti et subscripti, | septuaginta quinque flor. parvi ponderis de mandato | et per licteram dicti domini nostri datam | Thononi die vicesima februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo primo, | quam reddit dicte parcellae superius inserte | annexam, signeto domini, cancellario absente, | sigillatam et manu

1 *Lacune du texte.*

2 *Effacé: me.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

4 *Les mots octo... diebus sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet septimana V den. III quart. | et quartus XII^{mi}, valet dies | III quartus III den. et III quartus et | quart. XII^{mi} III den. gross.*

Guillelmi Bolomerii | eius secretarii signatam, in cuius | dorso scripta est confessio dicti Anthonii | de Placito¹ de recepta predicte quantitatis pecunie | data anno Domini millesimo III^C XXXI | die XIII mensis decembris² manu | Iohannis Sapientis notarii signata, LXXV flor. parvi ponderis

Summa librate, salarii et allocati

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

II^C LIII flor. XI den. III quart. et quart. gross. parvi ponderis et LX ducat. auri

109. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 24, 1432-1433

Computus nobilium | et potencium dominorum Boniffacii et Amedei de Challand fratrum militum, | filiorum et heredum spectabilis militis domini Boniffacii de Challand militis | domini Fenicii quondam marescalli Sabaudie castellanique Bardi, de | reddictibus et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo secundo | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo tercio, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus Guigoneto Marescalci et | Iohanne Virardi magistris et auditoribus computorum domini per | Aymonem Lamberti de Chamberiaco ex receptoribus computorum predictorum | reddictusque per Andream de Villareto locumtenentem et procuratorem dictorum | castellanorum ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVI sol. VIII den. monete Auguste cursibilis

C LXXVI lbr. II sol. VI den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

C VI flor. XI den. gross. parvi ponderis

VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV

et XXXIII flor. et dimid. ian. auri.³

De quibus

Libraverunt⁴ dicto Ioseph custodienti claves burgi et | Bardi cui dantur de salario per annum racione | dicte custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut | in computo precedenti et solvit sibi pro uno | anno finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo III^C trigesimo tercio, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

1 *Lire*: Placio.

2 *Effacé*: quo.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | III^C III^{XX} XV flor. X den. III quart. gross. parvi ponderis.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium burgi | et Bardi.

...
 Libraverunt¹ Iohannete Choderone alias la bella | portiere custodienti claves prime porte castris | Bardi eundo ad dictum castrum, cui debentur per | annum sex libre decem solidi asten. pro prebenda | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo tercio, ut per notam instrumenti | ipsius Iohannete de confessione et recepta quantitatis | subscripte per ipsam habite et recepte pro premissis | receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo ... die ... mensis ..., | ... manu ... notarii signatam², VI lbr. X sol. vien. ad XXX^{3a}

...
 Libraverunt³ sibi ipsis castellanis capientibus per presens | pro se, octo clientibus et quatuor gueytiis quos | secum tenere debebant in garnisione dicti castris | centum libras vien. esperonatorum ad XXⁱ de salario per | annum tantum, tantum nunc percipientibus ex | ordinacione facta per dominos presidentem et | magistris computorum domini et eciam de mandato | domini facto per eius licteras dictis magistris computorum | domini directas, per quas mandavit supradictum | salarium consuetum ipsis castellanis intrari et | allocari pro annis Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo sexto et quatercentesimo vicesimo septimo tantum | ut plenius dicitur in computo precedenti de anno | Domini millesimo quatercentesimo vicesimo septimo et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro incepto die quindecima inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo secundo et finito die quindecima exclusive | mensis eiusdem aprilis anno Domini millesimo IIII^c | trigesimo tercio de quo computat prout supra, XXV flor. parvi ponderis

...
 Summa librate et salarii
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et CXXXV flor. parvi ponderis

110. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 24, 1433-1434

Computus nobilium et potencium | dominorum Boniffacii et Amedei de | Challand fratrum militum, filiorum et heredum spectabilis | militis domini Boniffacii de Challand domini Fenicii quondam marescalli | Sabaudie castellanique Bardi, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die decima sexta inclusive mensis aprilis

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

2 *Lacunes du texte. Note dans la marge gauche du parchemin*: Apportet confessionem in computo sequenti, aliter deducentur.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo tercio usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis predicti aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo quarto, videlicet de uno anno integro, receptus apud | Chamberiacum, presentibus viris nobilibus Guigoneto Marescalci, Iohanne | Lyobardi et Iohanne Virardi magistris et auditoribus computorum domini | per Glaudium de Molario de Chamberiaco ex receptoribus computorum | domini, redditusque per Andream de Villareto locumtenentem et procuratorem | dictorum castellanorum ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi
LVI sol. VIII den. monete cursibilis Auguste
C III^{XX} XVIII lbr. V sol. X den., quart.,¹ VI^{us} et 3 quart. unius den. vien. esperon.
LXXIII flor. IX den. et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis
VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV

et III^{XX} XII ducat. et terc. unius ducat. auri.² De quibus
Libravit³ dicto Ioseph custodienti claves burgi⁴ | Bardi cui dantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidi asten. ad | XXX^{ta} ut in computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini M III^C XXX quarto, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁵ Iohannete Chouderone alias la bella porterie | custodienti claves prime porte castri Bardi | eundo ad dictum castrum, cui debentur per annum | sex libre et decem solidi asten. pro prebenda | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | quarto, ut per notam instrumenti ...⁶ | Iniungitur sibi quod provideat de aliquo probo et ydoneo | ad custodiendum dictas claves de cetero pro tuta custodia | dicti castri⁷ quia de cetero non allocatur pro dicta muliere salarium dictarum clavium,⁸ VI lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Librauerunt⁹ sibi ipsis castellanis percipientibus per presens | pro se, octo clientibus et quatuor gueytiis quos | secum tenere debebant in garnisione dicti castri | centum libras vien. esperonatorum ad viginti de | salario per annum tantum tunc autem percipientibus

1 *Le mot quart. est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa recepta | subscripta III^C III^{XX} IX | flor. et dimid. parvi ponderis.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium burgi | Bardi.*

4 *Effacé: et.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

6 *Lacune du texte. Note dans la marge gauche du parchemin: Vide.*

7 *Le mot castri est ajouté dans l'interligne.*

8 *Dans la marge gauche du parchemin: Apportet confessionen, alias deducuntur | pro annis precedenti et presenti.*

9 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

ex ordinacione facta per dominos presidentem | et magistros computorum domini et eciam de mandato | domini facto per eius licteras dictis magistris computorum | domini directas, per quas mandavit supradictum | salarium consuetum ipsis castellanis intrari et | allocari pro annis Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo sexto et vicesimo septimo, videlicet viginti | quinque flor. parvi ponderis et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro incepto die XV inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo tercio et | finito die XV exclusive dicti mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quarto | de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
et C III^{XX} V flor. parvi ponderis

111. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 24, 1434-1435

Computus nobilium et potencium | dominorum Boniffacii et Amedei de Challand fratrum militum, filiorum et | heredum spectabilis militis domini Boniffacii de Challand domini Fenicii | quondam marescalli Sabaudie castellanique Bardi, de reddictibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quarto usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis predicti aprilis anno Domini millesimo III^C | trigesimo quinto, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobili et potenti viro domino Roberto de Monte Vugnardo milite, presidente, Guigoneto | Marescalci, Iohanne Lyobardi et Iohanne Virardi magistris et auditoribus computorum | domini per Iohannem Mutra de Chamberiaco clericum domini redditusque per Franciscum Camany locumtenentem | et procuratorem dicti castellani.¹

...

Summa tocius recepte huius computi
VII lbr. XIX sol. VI den. vien. monete cursibilis Auguste
C LXXVI lbr. XIII sol. VI den. et XXIII^{tus} unius den. esperon.
II^C XLIX flor. XI den. dimid. quart. et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis
VIII flor. et dimid. boni ponderis ad XV
et III^{XX} XIX ducat. et dimid. auri ad XX^{ti}.²

De quibus

¹ Lire: dictionum castellanorum

² Dans la marge gauche du parchemin: Valet presens recepta | VI^C LIII flor. XI den. | et I terc. gross. parvi ponderis.

Libravit¹ dicto Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per | annum ratione dicte custodie viginti solidi | asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini M^o | quatercentesimo XXXIIII^{to}, XX sol. vien. experon.

...

Libravit² Iohannete Chouderone alias la bella porterie | custodienti claves prime porte castris Bardi | eundo ad dictum castrum, cui debentur per annum sex | libre et decem solidi asten. pro prebenda et solvit | sibi pro anno uno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | quarto, ut per notam instrumenti ...³ | VI lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Libravit⁴ sibi ipsis castellanis percipientibus per presens pro | se, octo clientibus et quatuor gueytiis quos secum | tenere debebant in carnisione⁵ dicti castris centum libras vien. | esperonatorum ad viginti de salario per annum tantum nunc | autem percipientibus ex ordinacione facta per dominos | presidentem et magistris computorum domini et eciam de mandato | domini facto per eius licteras dictis magistris computorum | domini directas, per quas mandavit supradictum | salarium consuetum ipsis castellanis intrari et | allocari pro annis Domini M^o III^c XXXVI et XXXVII°, | videlicet viginti quinque flor. parvi ponderis et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet pro | uno anno integro incepto die XV^a inclusive | mensis aprilis anno Domini M^o III^c XXXIIII^{to} et finito | die quindecima exclusive dicti mensis aprilis anno | Domini M^o III^c XXXV° de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. experon.
et VI^c XXVI flor. III den. gross. parvi ponderis⁶

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Lacune du texte*.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

5 *Lire*: garnisione.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet librata subscripta | VI^c XXXVIII flor. II den. et | quart. unius den. gross. parvi ponderis.

112. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 25, 1436

Computus nobilium et potencium dominorum | Boniffacii et Amedei de Challand fratrum militum, | filiorum et heredum | spectabilis militis domini Boniffacii de Challand domini Fenicii quondam | marescalli Sabaudie castellanique Bardi, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto usque ad diem ultimam | exclusive mensis octobris anno eodem, quibus die et anno castrum | et dicte castellanie Bardi officium hūidem castellani remiserunt et expeldierunt nobili Theobaldo de Annachiaco castellano ibidem post ipsos | per dominum noviter constituto, videlicet de viginti octo septimanis et | duobus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobili | et potente viro domino Roberto de Monte Vuagniaro milite, presidente, | prudentibusque et nobilibus viris Iohanne Lyobardi, Iohanne Virardi, | Petro Voyronis et Manfredo Beczonis magistris et auditoribus | computorum domini per Agnemonum Girardi de Chamberiaco ex | receptoribus dictorum computorum domini, redditusque per Andream de | Villareto locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum ut in computo | precedenti, et examinatus per nobiles et prudentes viros | Guilliermum Rigaudi magistrum hospicii, Manfredum Beczonis et | Iohannem Marescalci magistros et auditores computorum domini | die XXVI octobris anno Domini M^o III^c quadragesimo primo.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio

III lbr. I sol. vien. esperon.

II^c XXXIII flor. VIII den. ob. gross. parvi ponderis

III flor. et dimid. boni ponderis ad XV

II flor. boni ponderis ad XX

et III^{xx} XVII ducat. et XII^m unius ducat. auri¹

De quibus

Librauerunt² dicto Ioseph custodienti claves burgi Bardi | cui dantur de salario per annum racione dicte custodie viginti solidi vienn. esperon. ad triginta ut | in computo precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini M^o | quatercentesimo trigesimo sexto, XX sol. vien. ad XXX^a

...

Librauerunt³ Iohannete Chouderone alias la bella portiere | custodienti claves prime porte castri Bardi eundo | ad dictum castrum, cui debentur per annum sex libre | et decem solidi astensium pro prebenda et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | sexto, ut per notam

1 *Effacé*: ad XXI gross. Dans la marge gauche du parchemin: Valet III^c XVIII flor. VII den. ob. gross.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium | burgi Bardi.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

instrumenti...¹

...

Librauerunt² sibi ipsis olim castellanis capientibus pro se, | octo clientibus et quatuor gueyitiis quos secum | tenere debet³ in garnisione dicti castri quindecim flor. | auri parvi ponderis de salario per annum secundum | admoderacionem salariorum officiariorum dicionis | Sabaudie per sanctissimum dominum nostrum papam Felicem | quintum genitorem domini nostri moderni pro tunc duce | Sabaudie factam descriptam in quodam quaterno | papiri per ipsum sanctissimum dominum nostrum papam tunc duce | in Camera computerum suorum transmissam, et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | viginti octo septimanis et duabus diebus inceptis | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto | et finito die ultima exclusive mensis octobris | anno eodem, quibus die et anno castrum domini dicti | loci et dictum castellanie officium de mandato domini | remisit Theobaldo de Annanchiaco⁴ ut supra in prohemio huiusmodi computi | continetur, VIII flor. II den. et quart. gross. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi precedentis
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
et M C LXXI flor. IX den. III quart. unius den. et quart. XII^{mi} unius gross. parvi ponderis

113. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 25, 1436-1437

Computus nobilis viri Theobaldi | de Ananchiaco castellani Bardi per illustrem dominum nostrum | dominum Ludovicum de Sabaudia, principem Pedemoncium, primogenitum | et locumtenentem generalem illustrissimi principis et domini nostri | domini Amedei Sabaudie ducis noviter constituti post nobiles et | potentes dominos Boniffacium et Amedeum de Challand milites, | fratres, castellanos ibidem ante ipsum, per unum annum proximum | die adhipiscende possessionis huiusmodi officii incohandum et | ulterius dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis sub annuis | stipendiis aliisque comoditatibus pariter et oneribus ibidem ultimo | percipi et supportari consuetis, ut per licteram domini de dicta | constitucione et testimonio premissorum cuius tenor in librata salarii | de verbo ad verbum est insertus, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die ultima inclusive mensis octobris anno

---

1 *Lacune du texte. Dans la marge gauche du parchemin:* Apportet confessionem | huic ad ultimam novembris | sub pena quinquaginta | sol. fort.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

3 *Lire:* debent.

4 *Ce nom est ajouté dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo sexto usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCCC^{mo} | trigesimo septimo, videlicet de viginti tribus septimanis et sex | diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus et prudentibus | viris Iohanne Liobardi, Iohanne Virardi, Petro Voyronis et Manfredo | Beczonis magistris et auditoribus computorum domini per Agnemon dum | Girardi de Chamberiaco ex receptoribus computorum domini, redditusque | per nobilem Albertum Bartholomey de Secusia locumtenentem et | procuratorem dicti castellani fidem facientem de sua procura per | quandam licteram publicam datam Bardi die vicesima mensis | novembris anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto, quam | reddidit in quodam folio papiri scriptam et manu Anthonii Sole notarii subscriptam et signatam.

...

Summa tocius recepte huius computi

VII lbr. XIII sol. II den. monete cursibilis Auguste

C LXXII lbr. IX sol. et XXIII^{um} unius den. vien. esperon.

XXVIII flor. VII den. ob. gross. parvi ponderis

III flor. III den. gross. boni ponderis ad XV

et XXXI flor. II terc. unius flor. ian. auri boni ponderis ad XXI¹ De quibus

De² viginti solidis vien. ad XXX^{ta} per dominum | solvi solitis et debitis pro custodia clavium | burgi Bardi de salario per annum qualibet die | prima mensis marcii nichil allocatur sibi hic | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto quia | non cadunt infra tempus de quo computat, sed | cadunt infra tempus castellanorum precedencium quibus | allocabuntur et intrabuntur in cauda ipsorum ultimi computi | dicte castellanie.

...

De³ sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} | per dominum solvi solitis pro custodia clavium prime porte | castris Bardi eundo ad dictum castrum annis singulis | qualibet die prima marcii nichil allocatur | sibi hic pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto | quia non cadunt infra tempus de quo computat, | sed cadunt infra tempus castellanorum ibidem | ante ipsum quibus allocabuntur in cauda sui ultimi computi.

...

Libravit⁴ sibi ipsi castellano capienti de salario | per annum pro se, octo clientibus et quatuor gueyetiis quos | secum tenere⁵ debet in garnisione dicti castris⁶ Bardi | centum lbr. vien. esperon. ad viginti de | salario per annum tantum prout capiebant castellani

1 Dans la marge gauche du parchemin: Valet III^c XI flor. III den. | terc. et quart. gross.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Custos clavium burgi | Bardi.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

5 Les mots secum tenere sont ajoutés dans la marge droite du parchemin.

6 Les mots in garnisione dicti castris sont répétés.

| ibidem ante ipsum ex constitutione sibi noviter¹ facta per dominum | ut per licteram domini de dicta constitutione et testimonio | premissorum, cuius tenor sequitur et est talis²:

«Ludovicus de Sabaudia princeps Pedemoncium | primogenitus locumtenensque generalis illustrissimi | domini genitoris mei domini Amedei ducis Sabaudie, Chablaysii et Auguste, | principis, marchionis in Ytalia, comitis Pedemoncium et Gebennarum, Valentinensisque et Dyensis universis serie presencium fiat manifestum quod nos fidelitatis | constanciam solitudinem indefessam quibus dilectum fidelem scutifferum | nostrum Theobaldum de Ananchiaco fidedigno testimonio non minus comprobatum | ut convenit actendentes, ipsum Theobaldum facimus et constituimus per presentes | castellanum castri, castellanie et mandamenti Bardi ac solitarum pertinenciarum | eiusdem ad et per unum annum proximum die adhispcende possessionis sue eiusdem | officii incohandum et ulterius dum bene fecerit et prefati domini mei nostreque | fuerit voluntatis eidem propterea regimen exercicium et omnimodam, administracionem | ipsius castellanie officii per tempus predictum comictentes sub annuis | stipendiis aliisque commoditatibus pariter et oneribus ibidem ultimo percipi | et supportari consuetis, ipse enim Theobaldus nobis promisit corporaliter | et iuravit sub suorum omnium expressa obligacione bonorum dictum castellanie | officium bene et fideliter exercere iura prefati domini mei et nostra perquirere | diligenter et servare neminem ipsius officii pretextu indebite opprimere | vel gravare, de redditibus, preysiis et aliis obvencionibus eiusdem officii | singulis annis in Camera computorum | bonum computum reddere et legitimam | racionem cum reliquorum restitutione, statuta generalis Sabaudie | refformacionis stilumque et constituciones ipsorum computorum | illesa servare sub penis in eis contentis necnon hedifficia que ibidem | habemus nostris moderatis sumptibus sufficienter cooperta manutenere | et ulterius citra quamvis premissorum derogacionem per fidem sui corpore | in nostris manibus datam dictum castrum bene et fideliter custodire | illudque cum dicto officio nemini expedire nisi prefato domino | meo aut nobis seu alteri patentes licteras defferenti quas de | nostrum conscencia crediderit verissimiliter emanasse et generaliter | omnia alia legaliter facere, que dicto incumbunt officio remoto quolibet | inhonesto mandantes propterea baillivo et procuratori Vallis Auguste | seu ipsorum³ vices gerentibus quatenus ipsum Theobaldum ad huiusmodi | castellanie officium graciose admictant ac illud per eum faciant et | permictant fideliter exerceri necnon universis et singulis eidem castellanie | officio submissis quod eidem Theobaldo quamdiu ipsum exercebit officium | pareant,

---

1 *Le mot noviter est ajouté dans la marge droite du parchemin.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Non allocatur sibi dictum | salarium quia dominus mandavit | suis litteris patentibus sub pena | eius indignacionis non allocari | aliqua salaria seu stipendia | annua ballivis, iudicibus, | castellanis et aliis officariis | suis computare solitis in | ipsorum computis de cetero, datis | Rippaillie die XXV ianuarii | anno M° IIII° XXXVII° sigillo | domini sigillatis et manu Anthonii | Bolomerii eius secretarii signatis | et hoc donec aliud ab eodem | domino nostro habeantur in mandatis.

3 *Effacé: vige.*

solvant, respondeant, intendant efficaciter et assistant | velud castellano per nos ibidem constitutus et insuper dilectis fidelibus | presidenti magistrisque et receptoribus computorum quod predicta omnia | et solita stipendia eidem Theobaldo quamdiu ipsum exercebit officium | in suo primo et sequentibus computis debite intrent et allocent | sic quod de illis ut convenit condignam satisfactionem assequi possit. | Datum Thononii die decima quarta iullii anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo sexto per dominum principem, presentibus | dominis Iohanne domino Bellifortis cancellario, bastardo | de Sabaudia, Ludovico bastardo Achaye marescallo | Sabaudie, Lancellocto domino Luyriaci, Rodulpho domino | Coudree, Francisco de Thomatis presidente, Anthonio | de Draconibus, Iacobo Rosseti iudice Chablaysii | et Bartholomeo Chabodi thesaurario Sabaudie. | Reddat litteras portator Franciscus Fabri».

Quam litteram | domini superius insertam in pergameno scriptam, sigillo | domini inpendenti sigillatam | et manu Francisci Fabri eius secretarii, ostendit et penes | se retinet pro ipsam dicto castellano restituenda | ad suorum iurium conservacionem, et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius pro viginti | tribus septimanis et sex diebus inceptis die | ultima inclusive mensis octobris anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo sexto, quibus die et anno | possessione ipsius officii adheptus fuit et | intravit¹ et finitis die decima | sexta exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo septimo de quibus computat ut supra.

...

Summa librate et allocati
III sol. IX den. vien. esperon.
et C L flor. parvi ponderis²

114. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 25, 1437

Computus nobilis viri Theobaldi de | Ananchiaco castellani Bardi per dominum nostrum principem | Pedemoncium, constituti ut in computo precedenti, de reddictibus | et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo septimo usque | ad diem septimam exclusive mensis octobris anno eodem, quibus | die et anno castrum et dicte castellanie Bardi officium idem castellanus | remisit et expedivit nobili Francisco Camagnye castellano ibidem | post ipsum per dominum nostrum principem Pedemoncium³ constituto, | videlicet de viginti quatuor septimanis et sex diebus, receptus apud | Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Iohanne Lyobardi, Maffredo | Beczonis, Stephanno Rosseti et Iohanne Marescalci magistris et | audictoribus computorum domini, per Henricum

¹ *Les mots* quibus die ... intravit *sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

² *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet C L flor. II den. III quart. | et IIIes partes XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

³ *Effacé:* noviter.

de Clarevallibus | ex receptoribus dictorum computorum, redditusque per nobilem | Aldricum Bartholomei de Secusia locumtenentem et procuratorem dicti | castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso | arragio

V lbr. monete Auguste

XXVII sol. III den. vien. esperon.

III^c XIII flor. VI den. quart. dimid. quart. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis ad XIII den. ob.

et IX floreni et dimid. ianuensium auri¹

De quibus

Libravit² relicte dicti Ioseph custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per annum | ratione dicte custodie viginti solidi asten. | ad XXX^{ta} ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | septimo, et de quibus obmiserat | computare in librata in eius computo | proxime precedenti in quo cadebat | presens solucio et in quo de eadem | nichil computavit³, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De⁴ sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} | Iohannete Chouderone alias la bella porterie (*sic*) | custodienti claves prime porte castris Bardi | debitis per annum pro prebenda nichil allocatur | pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo septimo | quia non cadit infra tempus de quo hic computat | et licet cadere in tempore eius computi proxime | precedentis, nichil tamen in eodem reperitur fuisse solum | nec etiam allocatum pro ipsis termino et anno.

...

Libravit⁵ Iohanni Vuliermini pro reparacione⁶ | solaris furni domini Bardi, II flor. | parvi ponderis

Item eidem pro octo dietis (*sic*) seu iornalibus, | quibus ipse Iohannes laboravit ad planandum et | faciendum banchos contra pares terre patrie | Vallis Auguste unacum victu dictorum octo iornalium, | XX den. gross. ut per licteram publicam dicti | Iohannis de testimonio premissorum confessioneque et | recepta dictarum duarum particularum per eum propter ea | habitarum a dicto locumtenente recepta sub anno Domini | M^{mo} quatercentesimo trigesimo septimo die XIII octobris, quam | reddit in quadam cedula papiri scriptam et manu | Perrini Oldi notarium signatam, et allocantur | sibi ipse due particule de mandato supradictorum | magistrorum computorum actento quod dictus

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet presens recepta III^c XXXVIII flor. III den. I terc. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi et Bardi.

3 *La phrase* et de quibus... computavit *est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Reparacio furni.

6 *Lire*: reparacione.

locumtenens retulit | dictum salarium bene et sufficienter fuisse reparatum | et quod ipse Iohannes pro facto dictorum banchorum quos, | iubente viceballivo Auguste, fieri facere proposuerat dictus locumtenens | prout et fecisset nisi fuisset contremandatus | pro ipsis ponendis in stratis seu viis publicis | in quibus dicti pares iuridicionem dicebant se habere | ut super eis sederent officarii, videlicet pro possessione | earundem viarum capienda seu tenenda magistrum cuius | in cindendo¹ plures pecias fuste que sibi remanserunt | habuit ad quantitatem subscriptam ascendentes, III flor. VIII den. gross. parvi ponderis

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti de salario | quod esse solebat centum lbr. vien. esperon. | ad viginti reducto postmodum ad vigintiquinque | florenos ut in computo dominorum Bonifacii et | Amedei de Challant militum precedentis anni Domini³ | M^{mi} IIII^{ci} XXXIII, prout capiebant ipsi domini | Bonifacius et Amedeus olim castellani ibidem ante ipsum | per annum, videlicet ipsos vigintiquinque flor., et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro vigintiquatuor septimanis et duobus diebus | inceptis die XVI inclusive mensis aprilis anno Domini | M^o IIII^c XXXVII° et finitis die septima exclusive | mensis octobris anno eodem de quibus ut supra computat.⁴

Summa librate

XX sol. vien. ad XXX^{ta}

et III^c III flor. VIII den. gross. parvi ponderis

115. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 25, 1437-1438

Computus nobilis viri Francisci | Camagnie castellani Bardi per illustrem dominum nostrum dominum | Ludovicum de Sabaudia, principem Pedemoncium, primogenitum et locumtenentem | generalem illustrissimi principis et domini nostri domini Amedei Sabaudie | ducis constituti post nobilem virum Theobaldum de Ananchiaco | castellanum ibidem immediate ante ipsum, per unum annum proximum die | adhipiscende possessionis sue eiusdem castellanie incohandum et ulterius | quamdiu bene fecerit et ipsius domini nostri ducis dictique domini nostri principis | fuerit voluntatis sub annuis stipendiis aliisque commoditatibus pariter | et oneribus ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, ut per | licteram ipsius domini nostri principis de dicta constitutione datam Thononii | die quarta septembris anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | septimo, cuius tenor inferius in librata salarii de verbo ad verbum | est insertus, de redditibus et exitibus dicte castellanie a die | septima

1 *Lire*: scindendo.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *Le mot* Domini *est répété*.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Non allocatur causis | in margine salarii | sui computi precedentis | declaratis.

inclusive mensis octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo septimo, quibus die et anno possessionem dicte castellanie | officii adheptus fuit, ut dicit ipse castellanus, usque ad diem | decimam sextam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo octavo, videlicet de viginti septem septimanis | et duobus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus potente viro domino Bartholomeo Chabodi milite, presidente, | nobilibusque viris Iohanne Lyobardi, Maffredo Beczonis, | Stephano Rosseti et Iohanne Marescalci magistris et auditoribus | computorum domini per Henricum de Clarevallibus de Chamberiaco ex | receptoribus dictorum computorum redditusque per eundem | castellanum.

...

Summa tocius recepte huius computi

VI lbr. VIII sol. III den. monete cursalis Auguste

C LXXI lbr. XI sol. VII den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.

C III^{XX} II flor. VI den. ob. gross. parvi ponderis

VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV

et XIII ducati et dimid. auri¹

De quibus

Libravit² relicte dicti Ioseph cusodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per annum | ratione dicte custodie viginti solidis astensium | ad triginta ut in computo precedenti et | solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo III^c | trigesimo octavo, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Libravit³ Iohannete Chouderone alias la bella | porterie custodienti claves prime porte | castris Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre et decem solidi | asten. pro prebenda et solvit sibi pro | uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo octavo ut per notam instrumenti...⁴

...

Libravit⁵ sibi ipsi castellano per supradictum | dominum nostrum principem constituto sub annuis | stipendiis aliisque commoditatibus pariter | et oneribus ibidem ultimo percipi et supportari | consuetis pro salario suo quod esse solebat | pro octo clientibus et quatuor gueytiis quos | tunc tenere solebant castellani dicte castellanie | centum librarum vien. esperon. ad viginti, | post modum vero reducto ad viginti quinque | flor. parvi ponderis, ut in librata salarii continetur precedentis | anni Domini millesimi quatercentesimi trigesimi tercii, | capienti propter hoc ipsos viginti quinque | flor. de salario per annum prout capiebant | domini Boniffacius et Amedeus de

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet presens recepta | III^c XXXV flor. VIII | den. XII^{us} unius den. et quart. XII^f | unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium burgi | Bardi.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

4 *Lacune du texte*. *Dans la marge gauche du parchemin*: Apportet confessionem, | aliter deducuntur in | computo sequenti.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

Challand | fratres, milites, filii quondam et heredes domini | Boniffacii de Challand
marescalli Sabaudie | ex constitucione predicta sibi facta per | dictum dominum
nostrum principem ut per ipsius | licteram cuius tenor sequitur et est talis:¹

«Ludovicus de Sabaudia princeps Pedemoncium primogenitus locumtenens|que
generalis illustrissimi domini genitoris mei domini Amedei ducis | Sabaudie, Chablaysii
et Auguste, principis, marchionis in Ytalia, | comitis Pedemoncium et Gebennarum,
Valentinensisque et Dyensis universis | serie presencium fiat manifestum quod nos dilecti
fideli nostri Francisci | Camagnie fidelitatis constanciam, industriam, probitatemque et |
alia virtutum merita quibus apud nos specialiter commendatur ut | convenit actendentes
ex nostra certa scientia deque prefati domini | mei iussu et beneplacito ipsum
Franciscum humiliter deposcentem | facimus et constituimus per presentes castellanum
castri, ville, | castellanie, mandamenti et ressorti Bardi ac solitarum pertinenciarum |
eorundem, videlicet per unum annum proximum die adhispcende possessionis | sue
eiusdem castellanie incohandum et ulterius quamdiu bene fecerit | et prefati domini
mei nostreque fuerit voluntatis eidem propterea | regimen exercicium et omnimodam
administracionem ipsius castellanie | officii per tempus predictum commictentes sub
annuis stipendiis | aliisque commoditatibus pariter et oneribus ibidem ultimo percipi
et | supportari consuetis, mandantes propterea baillivo et procuratori | Vallisauguste
ac ceteris officariis prefati domini mei ac nostris | ad quos spectat quatenus ipsum
Franciscum ad huiusmodi officium graciose | admictant ac illud faciant et permictant
dicto tempore durante | fideliter exerceri necnon universis et singulis aliis eidem
officio | submissisque eidem Francisco quamdiu ipsum exercebit officium | pareant,
obediant, assistant, solvant, respondeant et intendant | velud castellano ibidem per
nos constituto et insuper dilectis | fidelibus presidenti magistrisque et receptoribus
computorum | quod dicta omnia et solita stipendia eidem Francisco in suis primo
et | sequentibus dicte castellanie computis intrent debite et allocent | sic quod de eis
ut convenit condignam satisfacionem assequi possit. | Ipse enim Franciscus nobis
promisit ad evngelia Dei sancta corporaliter | iuravit sub suorum omnium expressa
obligacione bonorum dictum castellanie | officium bene et fideliter exercere² iura
prefati domini mei et nostra | perquirere diligenter et servare, neminem ipsius officii
preceptu | indebite opprimere et gravare deque reddictibus, preysiis, obvencionibus |
et aliis valoribus eiusdem officii singulis annis Chamberiaci in Camera | computorum
domini computum reddere et legitimam racionem | statuta generalis refformacionis
Sabaudie stilumque et consuetudines | ipsorum computorum sub penis in eis contentis

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Non allocatur sibi | dictum salarium quia dominus | man-
davit suis licteris | patentibus sub pena eius | indignacionis non allocari | aliqua salaria seu stipendia
| annua ballivis, iudicibus, | castellanis et aliis offilciariis suis computare | solitis in ipsorum computis
| de cetero, datis Ripallie | die XXV ianuarii M° | IIII^c XXXVII° sigillo | domini sigillatis et manu |
Anthonii Bolomerii eius | secretarii signatis | et hoc donec aliud | ab eodem domino nostro | super
hoc habeantur in | mandatis.

2 *Lire*: exercere.

illesas¹ servare, | castrum et alia edificia que prefatus dominus meus ibidem habet | ipsius domini mei moderatis sumptibus sufficienter cooperta manutenere | et ulterius citra quamvis premissorum derogacionem per fidem sui corporis | in nostris manibus datam dictum castrum bene et fideliter custodire | illudque cum dicto castellanie officio nemini expedire preterquam ipsi | domino meo nobisve aut nostrum legitimo successori seu alteri | patentes licteras deferrenti quas de nostri consciencia crediderit | verissimiliter emanasse et generaliter omnia alia legaliter facere, | que dicto incumbunt officio remoto quolibet inhonesto inhibendo hoc | ideo dilecto fideli Theobaldo de Ananchiaco moderno castellano dicti | loci Bardi necnon Uldrado Bartholomei eius locumtenenti sub pena | viginti quinque librarum forcium per eorum quemlibet si non paruerit | commictenda et fisco nostro irremissibiliter applicanda ne de ipso | castellanie officio illiusve exercicio se ulterius quomodolibet intromictet. | Datum Thononii die quarta septembris anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo septimo | per dominum principem, presentibus dominis Iohanne domino Bellifortis cancellario, Io[hanne] domino Barjacti marescallo, P[etro] | Marchiandi presidente, Bartholomeo Chabodi presidente | computorum, Vauterio Chabodi iudice appellacionum | generali, Ia[cobo] Rosseti iudice Chablaysii, Mermeto² | Arnaudi et Guillelmo Bolomerii. | Reddat litteras portator Guillelmus de Bosco».

Quamquidem licteram ipsius | domini nostri principis superius insertam exhibet | in presenti computo sigillo suo sigillatam et | manu Guillelmi de Bosco eius secretarii signata | et penes se retinet pro tuhicione et cautela, | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius, videlicet supradictorum viginti quinque flor. | pro viginti septem septimanis et duobus | diebus inceptis die septima inclusive | mensis octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo septimo et finitis die decima | sexta exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo octavo de quibus ut supra computat³

...
 Summa librate et allocati
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et III^C LX flor. parvi ponderis⁴

---

1 *Lire*: illesa.

2 *Lecture incertaine*.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Non allocatur sibi | dictum salarium quia dominus | mandavit suis licteris | patentibus sub pena eius | indignacionis non allocari | aliqua salaria seu stipendia | enim a ballivis, iudicibus, | castellanis et aliis officariis suis computare solitis in ipsorum computis | dicenti, datis Ripallie | die viginti quinque ianuarii M^{mo} | III^C XXXVII^{mo} sigillo domini sigillatis et manu | Anthonii Bolomerii eius | secretarii signatis | et hoc donec aliud | ab eodem domino nostro | super hoc habeantur in | mandatis.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet presens librata | III^C LXXI flor. IX den. terc. | unius den. et quart. XII^l unius den. gross. | parvi ponderis.

116. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 26, 1438-1439

Computus nobilis viri Francisci Carmagnie | castellani Bardi per illustrem dominum nostrum dominum Ludovicum | de Sabaudia, principem Pedemoncium, primogenitum et locumtenentem | generalem illustrissimi principis et domini nostri domini Amedei | Sabaudie ducis constituti ut in computo precedenti per unum | annum tunc proximum et ulterius dum bene fecerit et ipsius domini | nostri ducis dictique domini nostri principis fuerit voluntatis | sub annuis stipendiis aliisque comoditatibus pariter et | oneribus ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, ut | per licteram ipsius domini nostri principis de dicta constitutione | datam Thononii die quarta septembris anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo septimo, cuius tenor in computo proxime | precedenti de verbo ad verbum est insertus, | de redditibus et exitibus dicte castellanie a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo III^C | trigesimo octavo usque ad diem decimam sextam exclusive | mensis eiusdem aprilis anno sequenti Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo nono, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, in absentia nobilis et potentis | viri domini Bartholomei Chabodi domini Escherene, militis, presidentis, | et presentibus nobiles viris Iohanne Lyobardi, | Manfredo Beczonis, Stephano Rosseti et Iohanne Marescalci | magistris et auditoribus computorum domini per Micheletum | Allegetti ex receptoribus dictorum computorum redditus|que per eundem Franciscum castellanum ut in computo precedenti et examinatus per dictos magistros die...¹

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursalis

C LXXII lbr. XVII sol. IX den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

C LX flor. VII den. III quart. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis ad XIII den. ob. gross.

VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV

et C V ducati et dimid. auri ad XXI²

De quibus

Libravit³ relicte dicti Ioseph custodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario | per annum racione dicte custodie viginti solidi | astensium ad triginta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo nono, XX sol. vien. ad XXX^{1a}

...

Libravit⁴ Iohannete Chouderone alias la | bella porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo ad dictum | castrum cui debentur per annum sex libre |

1 *Lacune du texte.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens recepta | V^C LXXV flor. IX den. et VI^{tus} | unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Custos clavium | burgi Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Claves.

et decem solidi asten. pro prebenda et | solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo nono ut per notam | instrumenti quam nunc apportavit tam pro | presenti quam precedenti causanti peste ibidem regnante, | sed apportavit in computo sequenti tam | pro presenti quam sequenti, alias detraherentur, | VI lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

...
 Libravit¹ sibi ipsi castellano per supradictum | dominum nostrum principem constituto sub annuis | stipendiis aliisque comoditatibus pariter et | oneribus ibidem ultimo percipi et supportari | consuetis pro salario suo quod esse solebant | pro octo clientibus et quatuor gueytiis | quos tunc tenere solebant castellani dicte | castellanie centum librarum vien. esperon. ad | viginti, post modum vero reducto ad viginti | quinque flor. parvi ponderis, ut in librata salarii computi | precedentis anni Domini millesimi quatercentesimi | trigesimi tercii, capienti propter hoc ipsos | viginti quinque flor. parvi ponderis de salario per annum | prout capiebant domini Bonifacius et Amedeus | de Challand fratres, milites, filii quondam et | heredes domini Bonifacii de Challand marescalli | Sabaudie ex constitutione predicta sibi facta | per dictum dominum nostrum principem ut per ipsius | domini nostri licteram constitutionis predictae | cuius tenor in computo proxime precedenti | de verbo ad verbum est insertus, et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius, videlicet pro uno anno integro incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | octavo et finito eadem die decima sexta | exclusive mensis eiusdem aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo nono de | quo computat ut supra et quod salarium | ipsorum viginti quinque flor. parvi ponderis annum ut supra | allocatur sibi hic non obstantibus inhibicionibus | factis per dominum non allocari aliqua salaria | ut in margine superiori librate dicti salarii | computi precedentis continetur et hoc de mandato | et per licteram dicti domini nostri principis | datam Thononii die ultima aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo octavo | mandati dictum salarium dicto castellano allocari | in suis computis tam pro tempore preterito | quam tunc presenti et futuro cuius tenor in computo | precedenti de verbo ad verbum est insertus | subsequenter, vero post datam predictae | lictere domini superius designate prelibatus | dominus noster Sabaudie dux salaria officiariorum | suorum tam citra quam ultra montes mictigavit | et taxavit prout et quemadmodum in quodam | querneto papiri in predicta Camera computorum | apportato per supradictum dominum presidentem | misso per eundem dominum nostrum causa salaria | in eodem descripta in computis ditorum | officiariorum intrandi et allocandi et non | alia, in quo dictus castellanus est pro | dicto suo salario taxatus sit mictigato, | videlicet ad XV flor. parvi ponderis

...
 Summa librate et salarii
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

III sol. IX den. vien. esperon.
 et III^C III^{XX} III flor. I den. gross. parvi ponderis

117. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 26, 1439-1440

Computus nobillis Francisci Camagnie | castellani Bardi per dominum constituti ut in computo precedenti de reddictibus | et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C trigesimo nono usque ad diem decimam sextam | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo III^C quadragésimo, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobilibus viris Iohanne Lyobardi, Manfredo Beczonis, Stephano | Rosseti et Iohanne Marescalci magistris et audictoribus computorum domini | per Agnimondum Girardi ex receptoribus dictorum computorum reddictusque per discretum virum Gabrielem Novayrie de Monte Callerio habitatorem | Ville Franche dyocesis augustensis locumtenentem et procuratorem dicti castellani prout | fidem facit quodam publico instrumento inde recepto per Guillelmum Henrici | Cathollonyensis dyocesis notarium publicum sub anno Domini millesimo III^C quadragésimo | indicione tercia die nona mensis aprilis, quod reddit in pergamento | scriptum et manu dicti Guillelmi subscriptum et signatum.

...
 Summa tocius recepte huius computi incluso arragio
 XII lbr. IX sol. VI den. monete cursalis Auguste
 C LXXIII lbr. XIX sol. XI den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.
 II^C XXII flor. XI den. quart. VI^{tus} et quart. unius den. et quart. et quart. XIIⁱ den.
 gross. parvi ponderis
 II flor. boni ponderis ad XIII den. ob.
 VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV
 et XXXII ducati et quart. unius ducati quart. XIIⁱ et quart. XIIe partis XIIⁱ III
 quarti ducati auri¹ De quibus
 Libravit² relicte dicti Ioseph cusodienti claves burgi | Bardi cui dantur de salario
 per annum racione dicte | custodie viginti solidi astensium ad triginta ut | in computo
 precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini |
 millesimo quatercentesimo quadragésimo, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...
 Libravit³ Iohannete Chouderona alias la bella porterie | custodienti claves prime
 porte castris Bardi eundo | ad dictum castrum cui debentur per annum sex libre | et

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | V^C XIX flor. ob. et quart. unius den. et VI^{tus} | XIIⁱ et quart. XIIe partis XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

decem solidi astensium pro prebenda et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo IIII^C quadragesimo ut per notam | instrumenti de confessione et recepta subscripte quantitatis datam | die XI mensis¹ aprilis anno Domini millesimo | IIII^C quadragesimo, quam reddit, in quadam | cedulla papiri scriptam et manu Guillelmi Henrici notarii | subscriptam et signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX^{ta}

...

Libravit² in et pro operibus et recopertura castri domini | dicti loci Bardi necessariis et reparacionibus et coperturis | infrascriptis indigentis prout magister Stephanus Mosseta | civis Auguste magister deputatus super operibus et edificiis | fortalicionum domini, in presencia Andree de Villareto | tunc vice castellani dicti loci Bardi, Anthonii de Placio | burgensis Donacii, Petri Grivelli et Iaquemeti Iohannis Perreti | amborum burgencium³ dicti loci Bardi et plurium aliorum | fide dignorum, dictum castrum Bardi visitavit | diligenter et particulariter ipsoque visitato reperuit | coperturam magne turris dicti castri totam⁴ | distructam ac merlos seu crenellos quasi fractos | seu putrefactos sic quod ipsam coperturam cum | dictis merlis et crenellis, de consilio superius | nominatorum, vice et nomine domini dedit, tradidit | et concessit at⁵ refficiendum, aptandum et reparandum | Perrino de Aldis⁶ hospiti dicti loci Bardi et magistro | Iohanni de Vulliermino de Albardo dictam coperturam | turris predictae cum omnibus ipsis copertura et merlis | seu crenellis prout infra describitur necessariis, | in quibus operibus⁷ implicare debeant duas trabes | de rubeo brengue longitudinis trium theysiam⁸ et | duorum pedum et⁹ specitudinis unius pedis | et spanne reddictas in gleriis Durie supra burgum | Bardi a montibus Montis Ioveti unacum sumptibus | portandi ipsas trabes a dictis gleriis in predicto | castro constantes quatuor flor. cum dimidio

Item | duas collompnas ponendas supra dictas trabes | dicti nemoris longitudinis unius theysie cum dimidia | reddictas in dictis gleriis et cum sumptibus | valentes unum florenum cum dimidio

Item quatuor | tyrantes dicti nemoris longitudinis unius theysie | cum dimidia sufficientes quamlibet reddictas ut supra | et cum sumptibus moderatis usque ad valorem | unius flor. cum dimidio

Item sex brachia sufficiencia | pro ponendo in predictis collompnis de dicto

---

1 *Effacé*: m.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castri.

3 *Lire*: burgensium.

4 *Effacé*: def.

5 *Lire*: ad.

6 *Lire*: Oldis.

7 *Effacé*: implar.

8 *Lire*: theysiarum.

9 *Effacé*: specif.

nemore | reddicta cum sumptibus pro uno flor. parvi ponderis

Item quatuor | plumas¹ ponendos (*sic*) subtus culmum dicti² coperture | de dicto nemore et longitudine unius theysie | cum uno pede, latitudine unius pedis et specitudine | unius pedis reddictos cum sumptibus ut supra | pro duobus flor. et octo den. gross.

Item unum | culmum longitudinis quinque theysiarum et spicilstudinis (*sic*) unius spanne in cauda dicti nemoris | reddicto cum sumptibus ut supra pro tribus flor. | cum dimidio

Item duas pannas de dicto nemore | longitudinis quinque theysiarum et specitudinis unius | spanne reddictus cum sumptibus ut supra pro | tribus flor

Item quatuordecim collios seu | paria chivronorum de dicto nemore longitudinis | duarum theysiarum specitudinis dimidii pedis cum | turro ab alio latere reddicta eorum sumptibus ut supra | pro octo flor. parvi ponderis

Item quinque duodenas latarum | longitudinis trium theysiarum de dicto nemore | reddictarum et cum sumptibus | ut supra pro tribus | flor. cum dimidio

Item unum rup tachiarum sive | cavilliarum grossarum implicatarum ad clavellandum | dictos chivronos, necnon duodecim libras | aliarum tachiarum sive clavorum ad clavellandum | latas et chivronos supradictos pro uno flor. | cum dimidio parvi ponderis

Item viginti theysias lausarum | implicandas supra dictam turrim reddictas et | portatas in dicto castro pro quatuordecim flor. | et quatuor den. gross.

Item sex modia calcis | pro decem flor. cum dimidio

Item triginta sex | modia arene portanda in dicto castro ad faciendum | morterium in dicto castro pro decem octo flor. | parvi ponderis

Item pro portu duarum theysiarum lapidis | portandarum in dicto castro in sumitate dicte | turris pro duobus flor. cum dimidio parvi ponderis et pro manu | ditorum tacheriorum et suorum valetorum operariorum, | inclusis eorum expensis, qui tenebuntur laborare | et facere omnia predicta, necnon infra murum | dicti castri duas canales calcis rubee ad modum | bettumi et verniciatas cum quatuor gargallis | portantibus aquam pluvinalem extra dictam | turrim et dealbare omnes merlos extra et | subtus merlos dealbare unam theysiam | hominis de bona calce alba et hoc pro triginta | duobus flor. parvi ponderis

Que quantitates predictae | sunt et ascendunt in summa centum et octo | flor. parvi ponderis subscriptorum pro³ quibus dicta omnia | opera supra dicta ac omnes materias predesignatas | et descriptas promiserunt super sanctis Dei evangeliiis | corporaliter et iuraverunt prefati Perrinus de | Oldis et Iohannes de Vullermino tacherii facere | sumptuare, ministrare et complere bene, | sufficienter et probe ad dictum et cognitionem | proborum operariorum in talibus expertorum et prout | et quemadmodum superius

---

1 *Lecture incertaine.*

2 *Lire: dicte.*

3 *Effacé: tribus.*

particulariter describuntur | et declarantur ut per instrumentum publicum de testimonio | dicte tachie et testimonio omnium premissorum receptum | sub anno Domini M^o IIII^c trigesimo quinto indicione | tercia decima et die decima tercia mensis decembris | in pergameno scriptum et manu | Iohannis Sapientis notarii publici subscriptum et signatum; quibus | operibus sic factis et completis, ad ipsa opera visitanda | et pro domino recipienda prefatus magister Stephanus | Mosseta burgensis Auguste magister operum domini personaliter | accessit et dictam turrim ac omnia alia opera | supradicta in presencia Petri Grivelli, Iohannis de | Exchallo, Iohannis Borete, Andree de Porcylo, Petri | Vallesie, Girodi Georgii et Anthonii de Rubeo diligenter | visitavit et particulariter inspessit¹ ipsaque sufficienter | plene et integre fuisse facta reperuit sic quod vice | et nomine domini ipsa opera pro bene facta et sufficienter | completa recepit secundum dicte tachie formam | ut per aliud instrumentum publicum in pergameno scriptum, | receptum sub anno Domini millesimo IIII^c trigesimo | septimo, indicione decima quinta et die tercia | mensis iunii manu Anthonii Sole de Bardo notarii publici | subscriptum et signatum; ad quamquidem quantitatem | centum et octo flor. eisdem tacheriis solvendam | per modernum castellanum Bardi, qui dictis tacheriis | dictam quantitatem differebat solvere ipsi tacherii | humiliter domino supplicaverunt illam sibi solvi facere | et mandare actento quod illa opera finita per | magistrum operum domini sufficienter recepta | qua supplicacione instrumentisque tachii et recepcionis | predictarum² per dominum, visis consideratisque contentis in eis affectatus itaque de dicto debicto | dictis operariis debicte satisfffieri per dictum castellanum | eisdem solvi voluit et mandavit dictos centum let octo flor. de et super quibuscumque obvencionibus | in dicto castellanie officio factis et fiendis ut | per licteram domini de testimonio omnium premissorum | et mandato eisdem tacheriis sicut supra | solvendi, librandi et realiter expediendi vice | domini ac eciam sine difficultate qualibet | allocandi recipiendo ab eisdem tacheriis cum | dicta lictera domini et annexis licteram opportunam | de confessione et recepta datam Chamberiaci die | quinta iunii anno Domini millesimo IIII^c trigesimo octavo, sigillo domini sigillatam et manu Guillelmi | de Bosco sui secretarii signatam, quas simul | annexas reddit, unacum quibusdam alia supplicans | dictorum tacheriorum domino iterum facta ad sibi | solvi faciendum et alia lictera domini mandati districte | sibi solvendi et realiter sicut supra expediendi | continente inter cetera mandatum dicto Iohanni de | Vullermino ex dictis tacheriis octo ducatos ad | quos composuerat cum dicto castellano anno | elapso de dicta tachie quantitate deducendi et | detrahendi, de quaquidem quantitate detracto | suo quarto denario dictus castellanus domino computavit | in recepta in suo computo proxime precedenti sub | titullo bannorum concordatorum, per quam litteram dictus | castellanus eisdem tacheriis dictam tachie | quantitatem minime solvere voluit et dictos | octo ducatos de dicto debicto detrahere recusavit | propter quos dominus iterum displicenter ferens iterum dicto | castellano mandavit districte mandavit (*sic*) et pena | viginti quinque

---

1 *Live*: inspexit.

2 *Effacé*: ipse dominus noster.

librarum forcium ipsos dictos octo ducatos | de dicto debito deduci necnon licteras domini | mandati debictum dicte tachie solvendi observari | et sibi indillate solvi, ut per licteram domini de | testimonio premissorum et mandato sicut supra | deducendi et eciam solvendi datam Pignerolii | die vicesima tertia mensis maii anno Domini millesimo | IIII^C trigesimo nono, quam reddit, instrumentis, supplicacionibus | et licteris domini superius designatis et reddictis annexam, | sigillo domini sigillatam et manu Vincencii de Ruppe | eius secretarii signatam in cuius dorso scripta est | lictera confessionis de recepta per dictos Perrinum de Oldis suo et nominibus | dicti Iohannis Vulliermini¹ tacherios facta | de dictis et subscriptis centum et octo flor. parvi ponderis | quos habuerunt a dicto castellano manu Anthonii | de Placio eius locumtenentis causa supradicta data | Donacii die undecima mensis augusti anno Domini | M^o IIII^C trigesimo nono et manu dicti Perrini de | Oldis contacherii subscripta et signata, et allocantur | sibi presens et alie supra et infra scripte de mandato | et ex ordinacione magistrorum² et audictorum | computorum domini prius vise et diligenter inspesse (*sic*); et iniungitur sibi quod quittanceam | sive testifficacionem dicti Iohannis | Vuilliermini contacherii in suo | sequenti computo infallibiliter aportet | cum convencione quod medietas | subscripte quantitatis detrahetur,³ C VIII flor. parvi ponderis

Libravit⁴ magistro Iohanni de Vulliermino lathomo in | et pro reparacione furni domini dicti loci Bardi | qui reparacione infrascripta indigebat prout | dompnus Aymo Bonodi capellanus capelle Sancte | Crucis de Baldo, nobillis Guillelmus de Iordanis, | Martinus Iohannis Iaquerii, Philippus Grivelli hospes, | Perretus de Croso, Versollocus de Bousa et Anthonius | Iaqueti Perreti, omnes burgenses et habitatores Bardi, | dixerunt et retulerunt dicto vice castellano | quod solanus seu sedis dicti furni erat fractus | et deruptus cum copertura domus dicti furni erat | refficienda et melioranda, quibus testifficacione et | visitacione predictis sic factis et ipsis actentis dictus | vice castellanus dictum solanum furni et copertura | dicti furni at tachium et precium⁵ factum | eidem magistro Vuilliermino lathomo faciendi et reparandi | vice et nomine domini tradidit et concessit pro et⁶ mediantibus duobus florenis parvi ponderis subscriptis ut per | notam instrumenti de testimonio visitacionis et | tachie predictarum receptam sub anno Domini | millesimo IIII^C quadragesimo indicione tertia | et die quarta mensis ianuarii, manu Anthonii | Sole notarii subscriptam et signatam; quo opere sic facto et completo et per dictum | vice castellanum nomine domini recepto ipse vice castellanus | eidem tacherio solvit et realiter libravit dictos | et subscriptos duos florenos parvi ponderis pro dicta tachia | dare conventos ut per aliam notam instrumenti | de testimonio premissorum ac

---

1 *Les mots Perrinum... Vulliermini sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

2 *Effacé: comp.*

3 *La phrase et iniungitur... detrahetur est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera furni domini | de Bardo.*

5 *Effacé: fec.*

6 *Effacé: cum.*

confessione et | recepta per dictum tacherium facta de dicta et | subscripta quantitate,
 quam habuit a dicto vice castellano | causa supradicta, receptam sub anno et indicione
 | supradictis et die octava mensis februarii, quam | reddit, in fine note instrumenti
 tachie et visitacionis | dictis operis superius designate, scriptam et manu | Anthonii
 Sole notarii subscriptam et signatam et | allocantur de mandato et ex ordinacione quo
 | supra,¹ II flor. parvi ponderis

...
 Libravit² sibi ipsi castellano per supradictum dominum | nostrum principem
 constituto sub annis, stipendiis | aliisque comoditatibus pariter et oneribus ibidem |
 ultimo percipi et supportari consuetis pro salario suo | quod esse solebant pro octo
 clientibus et quatuor | gueytiis quos tunc tenere solebant castellani | dicte castellanie
 centum librarum vien. esperon. | ad viginti, post modum vero reducto ad viginti |
 quinque flor. parvi ponderis, ut in librata salarii computi | precedentis anni Domini
 millesimi IIII^C trigesimi tercii, | capienti propter hoc ipsos viginti quinque flor. parvi
 ponderis de | salario per annum prout capiebant domini Bonifacius | et Amedeus
 de Challand fratres, milites, filii quondam | et heredes domini Bonifacii de Challand
 marescalli | Sabaudie ex constitutione predicta sibi facta per | dictum dominum nostrum
 principem ut per ipsius domini | nostri licteram constitutionis predictae cuius tenor in
 secundo | computo precedenti de verbo ad verbum est insertus, | et allocatur sibi dictum
 salarium ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro incepto die decima | sexta
 inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C trigesimo nono et finito eadem
 die decima | sexta exclusive mensis eiusdem aprilis anno | Domini millesimo IIII^C
 quadragesimo de quo computat | ut supra et quod salarium ipsorum viginti quinque |
 flor. parvi ponderis annum ut supra allocatur sibi hic non | obstantibus inhibicionibus
 factis per dominum non allocari | aliqua salaria ut in margine superiori librate | dicti
 salarii computi precedentis continetur et | hoc de mandato et per licteram dicti domini
 nostri | principis datam Thononii die ultima aprilis | anno Domini millesimo IIII^C
 trigesimo octavo | mandati dictum salarium dicto castellano allocari | in suis computis
 tam pro tempore preterito quam³ | futuro cuius tenor in computo | precedenti de
 verbo ad verbum est insertus subsequenter | vero post datam predictae lictere domini
 superius designate | prelibatus dominus noster Sabaudie dux salaria | officiariorum
 suorum tam citra quam ultra montes | mictigavit et taxavit prout et quemadmodum | in
 quodam querneto papiri in predicta Camera | computorum apportato per supradictum
 dominum | presidentem misso per eundem dominum nostrum causa | salaria in eodem
 descripta in computis dictorum | officiariorum intrandi et allocandi et non alia, in |
 quo dictus castellanus est pro dicto suo salario | taxatus sit mictigato ad XV flor. parvi
 ponderis

Summa librate et salarii

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Declaret materias | in presenti tacheria | implicatas.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

3 *Effacé*: tunc presenti et.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 II^C IIII^{XX} V flor. parvi ponderis
 et XL ducat. auri

118. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 26, 1440-1441

Computus nobilis Georgii de Vallepergia | castellani Bardi per dominum nostrum constituti et ordinati | per unum annum proximum continuum et integrum die | adhipiscende possessionis sue eiusdem officii incohandum | et ulterius quamdiu benefecerit et domini nostri fuerit | voluntatis eidem propterea regimen exercitium et omnimodam | administracionem ipsius castellanie officii per tempus predictum | comicentes sub annuis stipendiis aliisque commoditatibus | pariter et oneribus in ipso officio ultimo percipi et supportari | consuetis, ut per licteram eiusdem domini nostri constitu[cionis] | predicte et <de> testimonio premissorum cuius tenor infra in libra[ta] | salarii de verbo ad verbum est insertus de redditibus | et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo, qua die et anno dictus nobillis Georgius possessionem ipsius castella[nie] | officii adheptus fuit et ipsum exercere¹ incohavit post nobilem Franciscum | Camagnie castellanum ibidem ante ipsum, usque ad diem decimams[extam] | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C | quadragesimo primo, videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Manfredo Beczoni[s], | Stephano Rosseti et Iohanne Marescalci magistris et audic[toribus] | computorum domini per Glaudium de Molario ex receptoribus di[ctorum] | computorum reddictusque per Iacobum Belloni locumtenentem et | procuratorem dicti castellani per ipsum castellanum constitutum in predicta Camera | computorum in presencia nobillium Guillelmi Rigaudi et magistrorum computorum | superius nominatorum in reddicione huiusdem computi et examinatus | per prenomatos Manfredum Beczonis et Iohannem Marescalci ex magistris | predictorum computorum die peneultima octobris anno Domini M^o IIII^C | quadragesimo primo.

...

Summa tocius recepte huius computi
 LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste
 C LXXIII lbr. et XXIIII^{tus} unius den. vien. esperon.
 C IIII^{XX} XVIII flor. VI den. et quart. unius den. gross. parvi ponderis
 II flor. boni ponderis ad XIII den. ob. gross. parvi ponderis
 VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV

---

1 *Live*: exercere.

et II^C XVII ducati¹

De quibus

Libravit² relicte dicti Ioseph cusodienti claves | burgi Bardi cui³ dantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidi astensium ad | triginta ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo primo, videlicet XX sol. vien. ad XXX

...

Libravit⁴ Iohannete Chouderona alias la bella porterie | custodienti claves prime porte castris Bardi eundo | ad dictum castrum cui debentur per annum sex libre | et decem solidi astensium pro prebenda et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo | primo ut per notam instrumenti de confessione et | recepta subscripte quantitatis datam die XII^a mensis | aprilis anno Domini M^o IIII^C XL°, quam reddit, in | quadam cedulla papiri scriptam et manu Aymonis | Sole notarii subscriptam et signatam, VI lbr. X sol. vien. ad [XXX]

...

Libravit⁵ sibi castellano per supradictum dominum | nostrum ducem constituto et ordinato sub annuis | stipendiis aliisque comoditatibus pariter et oneribus | ibidem ultimo percipi et supportari consuetis pro salario | suo quod esse solebat pro octo clientibus et quatuor | gueytiis quos tunc tenere solebant castellani | dicte castellanie centum librarum vien. esperon. ad | viginti, post modum vero reducto ad viginti | quinque flor. parvi ponderis, ut in librata salarii computi | precedentis anni Domini millesimi IIII^C trigesimi tercii, | capienti propter hoc ipsos viginti quinque flor. parvi ponderis de | salario per annum ut in computo precedenti | ut per ipsius domini nostri licteram constitutionis | predicte cuius tenor sequitur et est talis:

«Ludovicus de Sabaudia | princeps Pedemoncium primogenitus locumtenens|que generalis illustrissimi domini | genitoris mei domini Amedei ducis Sabaudie, Chablaysii et Auguste, princip[is], | marchionis in Ytalia, comitis Pedemoncium et Gebennarum, Valentinensisque et Dyensis | universis serie presencium fiat manifestum quod nos fidelitatis constanciam obsequendi, | promptitudinem ac alia laudabilia diuturna que servicia per dilectum fidelem | scutifferum nostrum Georgium de Vallispergia prefato domino meo nobisque et postre[mo] | illustri primogenito nostro Amedeo de Sabaudia comiti Vercellarum obsequiose | impensa circa cuius morum erudicionem idem Georgius per ipsum dominum | meum extitit dedicatus certisque aliis iustis moti consideracionibus ipsum | Georgium presentem et humiliter deposcentem facimus et constituimus per | presentes castellanum castris, ville, castellanie, mandamenti et solitarum pertinenciarum | Bardi, videlicet ad et per unum annum proximum continuum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | VIII^C VIII flor. X den. terc. quart. et | quart. unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Custos clavium | burgi Bardi.

3 *Effacé*: dante.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

et integrum | die adhispcende possessionis sue eiusdem officii incohandum et ulterius | quamdiu bene fecerit ac ipsius domini mei et nostre fuerit voluntatis eidem | propterea regimen exercicium et omnimodam administracionem ipsius castellanie | officii per tempus predictum commictentes sub annuis stipendiis aliisque commoditatibus | pariter et oneribus in ipso officio ultimo percipi et supportari consuetis, | mandantes propterea baillivo et procuratori Vallis Auguste ipsorumque loca tenentibus | et cuilibet eorundem quatenus, visis presentibus, ipsum Georgium ad huiusdem castellanie | officium graciose admictant ac illud per eum predicto tempore durante | faciant et permictant fideliter exerceri necnon universis et singulis | aliis officariis, fidelibus et subdictis nostris eidem castellanie officio submissis | quod prefato Georgio et ab eo deputato ipsorumque ordinacionibus iussibus et | mandatis in et circa premissa fiendis pareant, solvant, respondeant | ac in omnibus assistant velut castellano per nos ibidem constituto ipse | enim Georgius nobis promisit corporaliter et iuravit sub suorum omnium expressa | obligacione bonorum predictum castellanie officium bene et legaliter exercere | iura ipsius domini mei et nostra perquirere diligenter et servare, neminem | ipsius officii pretextu indebicte opprimere vel gravare unicuique rite postulanti | celere et debithum iusticie complementum ministrare de redditibus, preysiis, | obvencionibus et aliis quibuscumque emolumentis ipsius officii annis singulis in Camera | computorum bonum computum reddere et legitimam rationem cum reliquorum | omnium restitutione, statuta generalis Sabaudie reformationis stilumque et | consuetudines ipsorum computorum illesas servare sub penis in eis contentis | edificia que ibidem habemus nostris propriis sumptibus sufficienter | coperta manutenere et ulterius per fidem sui corporis in nostris | propriis manibus datam predictum castrum cum dicto officio nemini expedire | nisi prefato domino meo seu nobis autem alteri nostrorum patentes li[cteras] | deferenti quas de nostrorum consciencia crediderit verissimiliter emanasse et | generaliter omnia alia legaliter facere, que dicto incumbunt officio, | amore lyvore favore et aliis quibusvis reiectis inhonestis. Datum | Rippaillie die vicesima septima novembris anno Domini millesimo III^c | trigesimo nono per dominum principem, presentibus dominis Ludovico Raconixi[i et] | Io[hanne] Barjacti marescallis Sabaudie, P[etro] | Marchiandi, Bartholomeo Chabodi presidente | computorum, Guillelmo Bolomerii magistro requestarum. Franciscus Fabri».

Quamquidem¹ licteram domini | superius insertam in presenti computo ostendit, | sigillo eiusdem domini nostri impendenti sigillatam | et manu Francisci Fabri eius secretarii signatam | et penes se retinet; et allocatur sibi dictum | salarium virtute alterius lictere domini de mandato | dicto castellano facto solvendi Francisco Camagnie | olim castellano ibidem in exoneracionem remanencie | sui ultimi computi dicti loci centum flor. | parvi ponderis, quos centum flor. eidem Georgio castellano | moderno prelibatus dominus noster imposuit | pariter et assignavit de et super predicto castellanie | officio, continentem eiam mandatum allocandi | viginti quinque flor. parvi ponderis

---

1 *Lire*: quamquidem.

subscriptos pro stipendiis | annuis dicti officii pridem actenuatis decem flor. | quoniam ipsos viginti quinque flor. salarii predicti | reintegravit per ipsum singulis annis quamdiu ipsum | tenebit officium percipiendos, non obstantibus quibuscumque | aliis licteris diffalcacionibus huiusmodi stipendiorum quibus | et aliis qui ad hec per licteras suas predictas predictus dominus noster | derogavit, data Gebennis die vicesima | sexta februarii anno Domini M^o IIII^C quadragesimo | primo et manu Francisci Fabri sui secretarii signate, | in fine presentis computi, ubi de predictis centum | flor. fit mencio de verbo ad verbum, inserte ad | rationem ipsius, videlicet pro uno anno integro incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo primo | de quo computat, XXV flor. parvi ponderis

...
Summa librate, salarii et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
VI^C LX flor. parvi ponderis¹

119. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 26, 1441-1442

Computus nobilis | Georgii de Vallepergia castellani Bardi per dominum nostrum constituti | et ordinati ut in computo precedenti de redditibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo primo usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo secundo, videlicet de | uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris | Guillermo Rigaudi magistro hospicii, Manfredo Beczonis et Iohanne Marescalci | magistris et auditoribus computorum domini per Iohannem Voyronis de Chamberiaco | ex receptoribus dictorum computorum reddictusque per Philipinum Riczii | locumtenentem et procuratorem dicti castellani per ipsum castellanum die quindecima | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo secundo constituti et lordinati verbothenus et cum iuramento de rato habendo omnia gesta per | dictum Philipinum circa reddiciones et conclusiones computorum suorum | dicti loci Bardi in presencia supradictorum magistrorum et auditorum dictorum | computorum et in Camera eorundem computorum.

...
Summa tocius recepte huius computi incluso arragio
LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste

---

¹ *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens librata | VI^C LXXI flor. IX den. quartus | et VI^{us} unius den. gross. parvi ponderis.

C IIII^{XX} V lbr. I den. et XXIII^{tus} unius predicti¹ vien. esperonatorum
 III^C XXIII flor. VI den. quart. VI^{tus} et dimid. quart. in denariis grossis parvi
 ponderis

VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV

et IIII^{XX} XIII ducati et dimid. et tercius in ducatis²

De quibus

Libravit relicte dicti Ioseph cusodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario
 per annum racione | dicte custodie viginti solidi astensium ad triginta ut | in computo
 precedenti et solvit sibi pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini
 millesimo IIII^C | quadragesimo secundo, XX sol. vien. ad XXX

...

Libravit³ Iohannete Chouderona alias la bella porlterie custodienti claves prime
 porte castris Bardi eundo | ad dictum castrum cui debentur per annum sex libre | et
 decem solidi astensium pro prebenda et solvit sibi | pro uno anno integro finito die
 prima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo qualdragesimo secundo
 ut per notam instrumenti de confessione | et recepta subscripte quantitatis datam die
 nona | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo secundo,
 quam reddit, in quadam | cedulla papiri scriptam et manu Perrini de Ordinis notarii |
 publici scriptam et signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...

Libravit⁴ sibi ipsi castellano per supradictum dominum | nostrum ducem constituto
 et ordinato sub annuis stipendiis | aliisque comoditatibus pariter et oneribus ibidem
 | ultimo percipi et supportari consue⁵ pro salario suo quod | esse solebat pro octo
 clientibus et quatuor gueytiis | quos tunc tenere solebant castellani dicte castellanie |
 centum libras vien. esperon. ad viginti, post modum | vero reducto ad viginti quinque
 flor. parvi ponderis, | ut in librata salarii computi precedentis anni Domini | millesimi
 quatercentesimi trigesimi tercii, capienti propter | hoc ipsos viginti quinque flor. parvi
 ponderis de salario per | annum ut in computo precedenti ut per ipsius | domini nostri
 literam constitutionis predicte cuius | tenor in computo proxime precedenti de verbo
 ad verbum | est insertus, et allocatur sibi dictum salarium | virtute alterius litere domini
 de mandato dicto castellano | ibidem in exoneracionem remanencie sui ultimi | computi
 dicti loci centum flor. parvi ponderis quos centum | flor. eidem Georgio castellano
 moderno prelibatus | dominus noster imposuit pariter et assignavit | de et super predicto
 castellanie officio continentem | eciam mandatum allocandi viginti quinque | flor. parvi
 ponderis subscriptos pro stipendiis annuis dicti | officii pridem actenuatis decem flor.
 quoniam ipsos | viginti quinque flor. salarii predicti reintegravit | per ipsum singulis

¹ *Lecture incertaine.*

² *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens recepta | VII^C XXXIII flor. X
 den. | terc. et quart. et quart. in den. gross. parvi ponderis.

³ *Dans la marge gauche du parchemin:* Claves.

⁴ *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

⁵ *Lire:* consuetis.

annis quam diu ipsum tenebit | officium percipiendi non obstantibus quibuscumque | aliis literis diffalcacionibus huiusmodi stipendiorum | quibus et aliis quo ad hec per literas suas predictas | predictus dominus noster dux derogavit, data Gebennis | die vicesima sexta februarii anno Domini millesimo | IIII^C quadragesimo primo et manu Francisci | Fabri sui secretarii signate in fine computi proxime | precedenti ubi de predictis centum flor. fit mencio de | verbo ad verbum inserte ad rationem ipsius, | videlicet pro uno anno integro incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragesimo primo | de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

Libravit¹ in operibus et reparacione furni domini Bardi, | reparacione indigentis prout infra, facta primitus diligenti | visitacione in presencia dicti vicecastellani per viros nobiles | Iohannem de Iordanis dominum Montis Alti, Guillerum | eius filium necnon discretos viros Petrum Oldi | hospitem, I[ohannem] Martinum, Iohannem Iaquemini notarii, Philippum | Grivelli, Anthonium de Croso et quamplures alios burgenses | dicti loci Bardi, exponenti qualiter dictus furnus | reparacione indigebat, cuiusquidem visitacionis pretexta | dictus vicecastellanus solvit et libravit Petro de | Cleurolio de Valle Cicida muratore pro suis salario | et expensis certi temporis quo vacavit reparando | solanum dicti furni destructum intantum quod deroqui non | poterat, et allocantur sibi duo floreni parvi ponderis | subscripti per dictum castellanum propter solucionem | vigore dicte visitacionis necnon et per literam publicam | dicti muratoris de confessione et recepta predictorum | et subscriptorum duorum florenorum per ipsum | propterea hitorum et receptorum ab eodem vicecastellano inde receptam sub anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo secundo et die vicesima | prima ianuarii, quam reddit in quodam dimidio folio | papiri scriptam et manu Perrini Oldi notarii signatam deque | mandato et ex ordinacione supradictorum magistrorum computorum | domini subque iuramento corporali dicti locumtenentis | asserentis dictam reparacionem fore et esse necessariam | propriamque, duos flor. subscriptos solvisse et libralisse, II flor. parvi ponderis

Libravit² in operibus et reparacione castris domini | Bardi, reparacione indigentis prout infra manu Iacobi Belloni eiusdem locumtenentis,³ videlicet | Anthonio Ogerii de Campo Porcherio lathomo | pro suis salario et expensis certi temporis quo vacavit | in reparacione et refectione unius muri rupti | ante primam portam dicti castris Bardi pro substinendo iter per quod itur ad dictum castrum, VIII den. gross.; item Petro filio Iohannis | de la Bruna clavateriori seu serraliatori pro | precio unius clavature cum ferrollio posito | et implicato in prima porta introitus dicti | castris pro tanto, IIII den. gross., | et allocantur sibi predictae due libratarum particule | ad subscriptam quantitatem ascendentem per literam publicam | dictorum lathomi et clavaterii de confessione et recepta | predictarum et subscriptarum duarum quantitatum, datam |

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Reparacio furni | domini Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera castris.

3 *Les mots manu... locumtenentis sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

die quatuordecima mensis decembris anno Domini | millesimo IIII^C quadragesimo, quam reddit, manu | Perrini Ordī notarii signatam necnon et relacione | Philipini de Ricis locumtenentis dicti loci testificantis | in verbo veritatis reparacionem predicti muri completam | vidisse cum dicta clavatura et serolio, XII den. gross. parvi ponderis

Libravit manu predicta¹ Petro de Cresto de Albardo carpentatori | pro suo salario et expensis certi temporis quo vacavit | faciendo duo hostia nova posita in clausuris | dicti castri Bardi incluso nemore in eisdem necessario | ut per literam dicti Petri de confessione et recepta, datam | die septima septembris anno Domini millesimo IIII^C | quadragesimo primo, quam reddit, manu | Anthonii Sole notarii signatam, et allocantur | sibi subscripti duo floreni parvi ponderis, vigore litere confessionis | supra designate, necnon relacione dicti Philipini | actestantis predicta hostia facta positaque et | completa vidisse in locis suprascriptis delque mandato et ex ordinatione supradictorum magistrorum | et auditorum computorum domini, II flor. parvi ponderis

Libravit de mandato et per literam clausam venerabilis | Consilii ultra montani residentis dicto castellano propterea | directam de mandato in et circa tutam et bonam | custodiam die noctuque dicti castri Bardi providendi | ibidemque ponendi duos custodes fideles et ydoneos | deputandos et tenendos qui continuo ipsi custodie | adsint et advertantur solerteque intendant | nec abhinc dicedant² quovismodo donec aliud | fuerit ordinatum ex eo quia in partibus Ytallie | regnareque ignoscebatur cuius minusque dietim per | nonnullos adversus prefatum dominum nostrum et eius | territorium inferebantur cuius occasione dictus | locumtenens libravit Iohanni dicto Sarii habitatori Bardi torrosano pro suis salario et expensis³ pro | duorum mensium (*sic*) cum dimidio quibus stetit in | turri ipsius castri die noctuque pro tuta custodia | ipsius castri ad rationem quatuor flor. per mensem, | X flor. parvi ponderis; item Michaeli Bernardeys | alias Nichodi pro suis salario et expensis duorum | mensium cum dimidio quibus vacavit in⁴ circa nocturnam | custodiam dicti castri pacti sic habito cum | eodem per dictum locumtenentem ut per eius confessionem, videlicet | IIII flor. parvi ponderis; quequidem due quantitates | ascendunt ad quatuor decim flor. parvi ponderis | subscriptos, qui hic sibi allocantur de mandato | et per literam domini infra proxime reddictam | et designatam propter hec directam presidenti | magistrisque et receptoribus computorum eiusdem | domini de mandato, visis primictus literis | Consilii ultramontani atque confessionibus | superius mencionatis presentibus annexis eidem vicecastellano | primo computo dicti officii intrandi et indifficiliter | allocandi predictos et subscriptos quatuor decim flor. | parvi ponderis, quos de mandato dicti Consilii ultramontani | traxit et libravit duobus custodibus predictis pro | custodia dicti castri Bardi ut in dictis annexis | canetur nullo alio ab eodem domino nostro super hiis | espectato mandato, datam Chamberiaci in absentia | ipsius domini nostri die decima

1 *Les mots manu predicta sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

2 *Lire: decedant.*

3 *Les mots torrosano... expensis sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Le mot in est ajouté dans l'interligne.*

septima aprilis anno | Domini millesimo III^C quadragesimo secundo, quam | reddit annexam litere et confessionibus superius | memoratis sigillo Consilii Chamberiaci residentis sigillatam | et manu Iohannis de Aveneriis eiusdem domini nostri | secretarii signatam, XIII flor. parvi ponderis

...

Summa librate et salarii
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
et VII^C LXI flor. ob. gross. parvi ponderis¹

120. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 27, 1442-1443

Computus nobilis | Georgii de Vallepergia castellani Bardi per dominum nostrum constituti | et ordinati ut in computo precedenti de redditibus et exitibus dicte | castellanie a die decima sexta inclusive mensis² aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo secundo | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo tercio, videlicet de | uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus | nobilibus viris Guillermo Rigaudi magistro hospicii, Manfredo Beczonis | et Iohanne Marescalci magistris et auditoribus computorum domini per Gladium | de Molario ex receptoribus dictorum computorum reddictusque per Philipinum | Rixii locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio
LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste
C LXXVIII lbr. XIX sol. XI den. II terc. unius den. et quart. et quart. XIIⁱ unius den. vien. esperon.
III^C LIII flor. VIII den. III quart. et quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis
VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV
et XVIII ducati auri ad XXI³

De quibus

Libravit relicte dicti Ioseph cusodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti solidos⁴ asten. | ad triginta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens librata VII^C LXXII | flor. X den. VI^{us} et quartus unius den. | et quartum XIIⁱ in den. gross. | parvi ponderis

2 *Le mot mensis est répété.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | VI^C XXI flor. I den. quart. et quart. | unius den. et terc. et quart. XIIⁱ in den. | gross. parvi ponderis.

4 *Lire*: solidi.

millesimo | quatercentesimo quadagesimo tercio, XX sol. vien. ad XXX

...
 Libravit¹ Iohannete Chauderona alias la bella porterie | custodienti claves prime porte castru Bardi | eundo ad dictum castrum cui debentur per | annum sex libre et decem solidi asten. pro preben|da et solvit sibi pro uno anno integro finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo quadagesimo tercio ut per notam | instrumenti de confessione et recepta subscripte | quantitatis datam die secunda mensis maii | anno Domini millesimo quatercentesimo | quadagesimo tercio, quam reddit in | quodam folio papiri scriptam cum supradicta | et pluribus aliis infilatam, et manu | Perrini de Ordiss² notarii publici signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...
 Libravit³ sibi ipsi castellano per supradictum | dominum nostrum Sabaudie ducem constituto | et ordinato sub annuis stipendiis aliisque comoditatibus | pariter et oneribus ibidem ultimo percipi et | supportari consuetis pro salario suo quod esse | solebat pro octo clientibus et quatuor gueytiis | quos tunc tenere solebant castellani dicte | castellanie centum libras vien. esperon. ad | viginti, post modum vero reducto ad viginti | quinque flor. parvi ponderis, ut in librata salarii computi | precedentis anni Domini millesimi quatercentesimi | trigesimi tercii, capienti propter hoc ipsos viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum ut | in computo precedenti ut per ipsius domini | nostri literam constitutionis predictae cuius | tenor in secundo⁴ computo precedenti de verbo ad | verbum est insertus, et allocatur sibi dictum | salarium virtute alterius litere domini de | mandato dicto castellano facto solvendi | Francisco Camagnie olim castellano ibidem in | exoneracionem remanencie sui ultimi computi | dicti loci centum flor. parvi ponderis, quos centum | flor. eidem Georgio castellano moderno | prelibatus dominus noster dux imposuit | pariter et assignavit de et super predicto | castellanie officio continentem eciam | mandatum allocandi viginti quinque flor. | parvi ponderis subscriptos pro stipendiis annuis dicti | officii pridem actenuatis decem flor. | quoniam ipsos viginti quinque flor. salarii predicti | reintegravit per ipsum singulis annis quamdiu | ipsum tenebit officium percipiendos non | obstantibus quibuscumque aliis literis diffalcacionibus huiusmodi stipendiorum quibus et aliis | quo ad hec per literas suas predictas predictus | dominus noster dux derogavit, data Gebennis | die vicesima sexta mensis februaryi anno | Domini millesimo quatercentesimo quadagesimo | primo et manu Francisci Fabri eius | secretarii signate in fine computi secundo⁵ precedenti | ubi de predictis centum flor. fit mencio | de verbo ad verbum inserte ad rationem | ipsius, videlicet pro uno anno integro | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadagesimo secundo de quo

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

2 *Lire: Oldis.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

4 *Le mot secundo est ajouté dans l'interligne.*

5 *Le mot secundo est ajouté dans l'interligne.*

computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate <et> salarii
VIII lbr. VIII sol. VI den. I den. (sic) asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
IIII^C XXIIII flor. ob. gross.¹

121. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 27, 1443-1444

Computus nobilis Georgii de Vallepergia | castellani Bardi per dominum nostrum constituti et ordinati | ut in computo precedenti de redditibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragésimo tercio usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis eiusdem anno Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo | quarto, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobilibus viris Guillermo Rigaudi magistro hospicii, | Manfredo Beczonis et Stephano Rosseti magistris et auditoribus | computorum domini per Michaelem Boni Lucri ex receptoribus | dictorum computorum redditusque per Philipinum Rixii locumtenentem | et procuratorem dicti castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi
LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste
C LXXIX lbr. I den. et XXIIII^{uus} unius den. vien. esperon.
C LIII flor. IX den. ob. gross. parvi ponderis
VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV
et LVIII ducati et II terc. unius ducat. auri² <De quibus>

Libravit relicte dicti Ioseph cusodiente³ | claves burgi Bardi cui dantur de | salario per annum racione dicte custodie | viginti solidi asten. ad triginta ut in | computo precedenti et solvit sibi pro uno | anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo quarto, XX sol. vien. ad XXX

...

Libravit⁴ Iohannete Chauderona alias la bella | porterie custodienti claves prime porte | castris Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre et decem solidi | asten. pro prebenda et solvit sibi pro | uno anno integro finito die prima

1 Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens | librata IIII^C XXXV <flor.> | IX den. quart. et quart. unius den. et | quart. XIIⁱ unius den. unius den. (sic) gross. parvi ponderis.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens | recepta IIII^C IIII^{XX} XI flor. | XI den. ob. et quart. gross. parvi ponderis.

3 Lire: custodienti.

4 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo quadra|gesimo quarto ut per notam instrumenti | de confessione et recepta subscripte quantitatis | datam die XXVII mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragésimo quarto, | quam reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu Perrini de Oldis notarii | publici signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...
 Libravít¹ sibi ipsi castellano per supradictum | dominum nostrum Sabaudie ducem constituto | et ordinato sub annuis stipendiis aliisque comoditatibus pariter et oneribus | ibidem ultimo percipi et supportari consuetis | pro salario suo quod esse solebat pro octo | clientibus et quatuor gueytiis quos | tunc tenere solebant castellani dicte castellaníe | centum libras vien. esperon. ad viginti, | post modum vero reducto ad viginti quinque | flor. parvi ponderis, ut in librata salarii computi | precedentis anni Domini millesimi quatercentésimi trigesimi | quarti, capienti propter hoc ipsos viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum ut in | computo precedenti ut per ipsius domini | nostri literam constitucionis predicte cuius | tenor in tercio computo precedenti de verbo | ad verbum est insertus, et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragésimo tercio de quo | computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...
 Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi | precedentis VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et III^C III^{XX} III flor. III den. III quart. et quart. ob. parvi ponderis²

122. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 27, 1444-1445

Computus nobilis Georgii de | Vallepergia castellani Bardi per dominum nostrum constituti et ordinati | ut in computo precedenti de redditibus et exitibus dicte castellaníe a | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragésimo quarto usque ad diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo quinto, videlicet de uno | anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Guillermo | Rigaudi magistro hospicii et Manfredo Beczonis³ magistris | et auditoribus computorum domini per Gladium de Molario | ex receptoribus dictorum computorum redditusque per

¹ Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

² Dans la marge gauche du parchemin: Valent librate subscripte | III^C III^{XX} XV flor. | IX den. ob. et quart. XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis.

³ Effacé: et Stephano Rosseti.

Philippinum Rixii locumtenentem et | procuratorem dicti castellani ut in computo
precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi
LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste
C LXXIX lbr. I den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.
C XLI flor. III den. ob. gross. parvi ponderis
VII flor. IX den. gross. boni ponderis ad XV
et LXXIX ducati et dimid. auri¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseph | cusodienti claves burgi Bardi cui dantur
de | celario² per annum racione dicte custodie | viginti solidi asten. ad triginta ut in
| computo precedenti et solvit sibi pro uno | anno finito die prima mensis marcii
millesimo | quatercentesimo quadragesimo quinto, XX sol. vien. ad XXX

...

Libravit³ Iohannete Chouderone alias la belle | porterie custodienti claves prime
porte castris Bardi | eundo ad dictum castrum cui debentur per annum | sex libre
et decem solidi asten. pro | prebenda et solvit sibi pro uno anno | integro finito die
prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | quinto
ut per litteram Anthonii Sole causam | habentis ab eadem Iohanneta de confessione
| et recepta subscripte quantitatis datam die | XIII aprilis anno Domini millesimo
III^c | quadragesimo quinto, quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et manu
eiusdem Anthonii | Sole signatam, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...

Libravit⁴ sibi ipsi castellano per supradictum dominum | nostrum constituto et
ordinato sub annuis, stipendiis | aliisque comoditatibus pariter et oneribus ibidem
ultimo | percipi et supportari consuetis pro salario suo quod esse | solebat pro octo
clientibus et quatuor gueytiis quos | tunc tenere solebant castellani dicte castellanie |
centum libras vien. esperon. ad viginti, postmodum | vero reducto ad viginti quinque
flor. parvi ponderis, ut in | librata sallarii computi precedentis anni Domini millesimi |
quatercentesimi tricessimi quarti, capienti propter hoc ipsos | viginti quinque flor. parvi
ponderis de salario per annum | ut in computo precedenti ut per ipsius domini nostri
litteram | constitutionis predicte cuius tenor in tercio⁵ computo | precedenti de verbo
ad verbum est insertus, et | allocatur sibi dictum salarium ad racionem ipsius, videlicet
pro | uno anno integro incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini
millesimo quatercentesimo | quadragesimo quarto de quo computat ut supra, XXV

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | recepta V^c XVI flor. | III den. II terc. unius den. et quart. | XII¹ unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Lire*: salario.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

5 *Lire*: quarto.

flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi | precedentis

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

et V^C XXXVIII flor. IX den. III quart. et quart. unius den. et 3 quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis¹

123. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 27, 1445-1446

Computus viri nobilis Gaspardi Paluelli castellani | Bardi per dominum post nobilem Georgium de Vallepergia noviter constituti et | ordinati ad et per unum annum integrum proximum die sue adhispicende | possessionis eiusdem officii incohandum et ulterius dum bene fecerit | et domini fuerit voluntatis sub annuis stipendiis aliisque commoditatibus | pariter et oneribus percipi et supportari consuetis ut per litteram domini | dicte sue constitutionis inferius in librata salarii reddictam et plenius | designatam, a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo quinto, quibus die et | anno computus precedens finitur et dictus modernus castellanus | ipsius officii possessionem adheptus fuit, intravit et exercere incohavit | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo sexto, videlicet | de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus | nobilibus et prudentibus viris Guillermo Rigaudi magistro hospicii, Manfredo | Beczonis et Stephano Rosseti magistris et auditoribus computorum domini redditusque per Agnesmondum Girardi ex receptoribus dictorum computorum | per dictum castellanum et examinatus per dictos Manfredum Beczonis et Stephanum | Rosseti die tercia mensis iunii anno Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo | sexto.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste

C LXXIX lbr. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

II^C LXII flor. V den. gross. parvi ponderis

VII flor. IX den. gross. boni ponderis veteres

et LXXV ducati et II terc. unius ducat.²

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseph cusodienti | claves burgi Bardi cui dantur

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens librata | V^C L XV flor. VII den. quart. terc. | den. et quart. 3 quart. XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | VI^C XXXIII flor. X den. | quart. et VI^{tus} unius den. gross. parvi ponderis.

de celario¹ per annum | racione dicte custodie viginti solidi asten. ad | triginta ut in
computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finito die prima mensis marcii anno
Domini | millesimo quatercentesimo quadragésimo sexto, XX sol. vien. ad XXX

...

Libravit² Iohannete Chauderone alias la belle | porterie custodienti claves prime
porte castri | Bardi eundo ad dictum castrum cui debentur | per annum sex libre
et decem solidi asten. pro | prebenda et solvit sibi pro uno anno | integro finito die
prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragésimo sexto |
ut per licteram Anthonii Sole causam habentis | ab eadem Iohanneta de confessione
et recepta | subscripte quantitatis datam die decima octava | mensis februarii anno
Domini millesimo quatercentesimo | quadragésimo sexto, quam reddit in quadam |
cedula papiri scriptam et manu eiusdem | Anthonii Sole signatam, VI lbr. X sol. vien.
ad XXX

...

Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | flor. parvi ponderis de salario
per annum prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum ex constitucione | sibi facta
per dominum sub annuis stipendiis aliisque comoditatibus pariter et oneribus ibidem
| ultimo percipi et supportari consuetis pro salario | suo quod est⁴ solebat pro octo
clientibus et quatuor | gueytiis quos tunc tenere solebant castellani dicte | castellanie
centum librarum vien. esperon. ad XX^{ti}, | postmodum reducto ad viginti quinque
flor. parvi ponderis, ut | in librata salarii computi precedentis anni Domini | millesimi
quatercentesimi trigésimi quarti, ut per licteram | domini dicte constitucionis cuius
tenor sequitur | et est talis:

«Ludovicus dux Sabaudie, Chablaysii et Auguste, Sacri | Romani Imperii princeps
vicariusque perpetuus, marchio in Ytalia, | comes Pedemoncium et Gebennarum,
Valentinensisque et Dyensis universis serie presencium | fiat manifestum quod nos,
actendentes fidelitatis constanciam | sensum, diligenciam, probitatem et alia virtutum
merita, quibus | dilectus fidelis noster Gaspardus Paluelli apud nos experto comprobatur
| ex nostra certa sciencia ipsum Gaspardum facimus et constituimus per presentes |
castellanum nostrum castri, castellanie et mandamenti et solitarum pertinenciarum
| Bardi, videlicet ad et per unum annum integrum proximum die adhispcende |
possessionis sive eiusdem officii incohandum et ulterius dum benefecerit | et nostre fuerit
voluntatis eidem propterea regimen exercicium et | omnimodam administracionem
ipsius castellanie officii per tempus predictum | commictentes sub annuis stipendiis
aliisque comoditatibus pariter et | oneribus ibidem ultimo percipi et supportari
consuetis, mandantes | propterea baillivo et procuratoribus nostris Vallisauguste ac
ceteris nostris lad quos spectabit ipsorumque locatenentibus et cuilibet eorundem

---

1 *Lire*: salario.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

4 *Lire*: esse.

quatenus | ipsum Gaspardum ad huiusmodi castellanie officium graciose admittant ac | illud per eum faciant et permittant dicto tempore durante fideliter | exerceri necnon universis et singulis aliis officariis, fidelibus et subditis | eidem castellanie officio submissis quod eidem Gaspardo pareant et | obediant, solvant, respondeant et assistant velud castellano pro | nobis ibidem constituto, dantes insuper expresse mandatum presidenti | et magistris computorum nostrorum quod predicta annua et solita | stipendia eidem Gaspardo in eius primo et sequentibus computis | intrent et allocent sic quod de eis ut convenit condignam satisfactionem | assequi possit ipse enim Gaspardus nobis promisit corporaliter | et iuravit sub suorum omnium expresse obligatione bonorum huiusmodi castellanie | officium bene et legaliter exercere et iura nostra perquirere diligenter | et servare, neminem ipsius officii pretextu indebite opprimere | vel gravare, statuta generalis refformacionis nostre dicionis illesa | servare sub pena in eis contenta deque redditibus, preysiis et | obventionibus ipsius castellanie officii in Camera computorum | nostrorum singulis annis nobis bonum computum reddere et | legitimam rationem, edifficia que ibidem habemus nostris sumptibus | moderatis sufficienter coperta manutenere dictumque castrum nemini | expedire nisi nobis aut legitimo successori alio nostras patentes | licteras defferenti, quas de nostri consciencia crediderit verissimiliter | emanasse et generaliter omnia alia legaliter facere et exercere huiusmodi | officio incumbencia, amore favore et aliis quibusvis reiectis | inhonestis. Datum Gebennis die decima octava februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo quinto per dominum, presentibus dominis P[etro] | Marchiandi cancellario, L[udovico] domino Raconisii <et> Io[hanne] domino Bariacti | marescallis, Io[hanne] domino Choutagnie Varambonis | ...¹ Ruppis, Petro de Grolea, Petro de Mentone, | Iacobo de Chaland, Iohanne de Costis, Guillermo | de Viriaco magistro hospicii et Iohanne Morerii | thesaurario Sabaudie. Lescelley».

Quam licteram | domini superius insertam in pargameno scriptam, | sigillo domini impendenti sigillatam et manu Lescelley | secretarii domini signatam ostendit et penes | se retinet pro suis iuribus conservandis; et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius videlicet pro uno anno, intragio incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | quinto, de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii, deducti et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
VII lbr. X sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
et IIII^c XXXV flor. parvi ponderis²

¹ *Prénom illisible.*

² *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens | librata IIII^c XLVI flor. | X den. quart. 3 quart. unius den. quart. | XIIⁱ et quart. XIIe partis | XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

124. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 28, 1446-1447

Computus viri nobilis Gaspardi Paluelli condam | castellani Bardi per dominum post nobilem Georgium de Vallepergia | noviter constituti et ordinati ad et per unum annum integrum et proximum | die sue adhispicende possessionis eiusdem officii incohandum et | ulterius dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis sub annuis stipendiis | aliisque comoditatibus pariter et oneribus percipi et supportari consuetis | ut per licteram domini dicte sue constitucionis in computo proxime precedentis | in librata salarii reddictam et plenius designatam, a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo sexto usque ad diem quintam exclusive mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo septimo, quibus | die et anno nobilis Iohannes Cagnia castellanus ibidem post dictum | Gaspardum Palluelli quondam castellanum possessionem dicti castellanie | officii adeptus fuit ut in computo sequenti anno Domini millesimi | quatercentesimi quadragesimi septimi in titulo ipsius computi | lacius continetur, videlicet de quadraginta sex septimanis, receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili et potente viro domino Guillelmo de | Viriaco milite domino Expagniaci presidente virisque nobilibus Stephano | Rosseti, Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii et Iohanne Malleti magistris et | auditoribus computorum domini per Glaudium de Molario de Chamberiaco ex | receptoribus dictorum computorum reddictusque per ...¹

...

Summa tocius recepte huius computi incluso | arragio
LVIII sol. VIII den. monete Auguste
C LXXIX lbr. I den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.
III^c XVIII flor. VI den. gross. parvi ponderis
VII flor. IX den. gross. boni ponderis veteres ad XV
et XXXIII ducat. et dimid. auri.²

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseph cusodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario | per annum racione dicte custodie viginti solidi | asten. ad triginta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini | millesimo IIII^c XLVII, XX sol. vien. ad XXX

...

Libravit³ Iohannete Chouderone alias la belle | porterie custodienti claves prime porte | castrum Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre et decem solidi | asten. pro prebenda et solvit sibi pro | uno anno integro finito die prima

1 *Lacune du texte.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens recepta | VI^c XXIII flor. et VI^{us} unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Claves.

mensis | marci anno Domini millesimo IIII^C XLVII | ut per licteram ...,¹ | VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...
 Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum ex constitutione sibi facta per | dominum sub annuis stipendiis aliisque | commoditatibus pariter et oneribus ibidem | ultimo percipi et supportari consuetis | pro salario suo quod esse solebat | pro octo clientibus et quatuor gueytiis | quos tunc tenere solebant castellani dicte | castellanie centum librarum vien. esperon. | ad XXⁱ, post modum reducto ad viginti | quinque flor. parvi ponderis, ut in librata salarii | computi precedentis anni Domini millesimi | IIII^C trigesimi quarti continetur, ut per | licteram domini de constitutione predicta cuius | tenor in librata salarii computi proxime | precedentis anni Domini millesimi quatercentesimi | quadragesimi quinti de verbo ad verbum | est insertus et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius et pro rata | videlicet pro quadraginta sex septimanis, | inceptis die³ decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo sexto et | finitis die quinta exclusive mensis | marci anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo septimo, de quibus computat | ut supra, XXII flor. I den. | terc. et 3 quart. unius den. et terc. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis

...
 Summa librate, salarii, deducti et allocati
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VII lbr. X sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et V^C IIII flor. I den. terc. 3 quart. unius den. et | terc. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis⁴

---

1 *Lacune du texte. Dans la marge gauche du parchemin:* Apportet confessio | huic ad festum | omnium sanctorum.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

3 *Effacé:* quin.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valent V^C XV flor. | X den. ob. terc. 3 quart. unius den. | et terc. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

125. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 28, 1447-1448

Computus nobilis et potentis¹ viri Iohannis Cagna ex | comitibus Sancti Martini castellani Bardi per dominum post nobilem | Gaspardum Paluelli condam noviter constituti ad et per unum annum | integrum proximum die sue adhispicende possessionis eiusdem officii | incohandum et ulterius dum bene fecerit et domini nostri fuerit | voluntatis sub annuis stipendiis aliisque comoditatibus pariter | et oneribus percipi et supportari quomodolibet consuetis | ut per licteram domini dicte sue constitutionis inferius in librata salarii | et plenius designatam, videlicet de uno anno integro et sex septimanis | inceptis die quinta mensis marcii inclusive anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo septimo, qua die ipsius castellanie | officii adheptus fuit possessionem, usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | octavo, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris | Guillermo Rigaudi magistro hospicii et Manffredo Beczonis ex magistris | et auditoribus computorum domini per Hugonem Curti de | Chamberiaco ex receptoribus dictorum computorum reddictusque per nobilem | Ludovicum de Ducibus de Monte Callerio locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, ut constat quoddam publico instrumento inde recepto per Eldratum de Divicia de Avilliana notarium sub anno Domini millesimo III^C XLVIII° et die | secunda mensis maii, quod reddit in pergameno scriptum et manu dicti | notarii signatum.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C III^{XX} III lbr. XII sol. I den. et XXIII^{us} XIIⁱ unius den. vien. esperon.

III^C XIX flor. IX den. I terc. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis veteres ad XV

et IX ducati et dimid. auri ad XXII.²

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseph cusodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario | per annum ratione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | octavo, XX sol. vien. ad | XXX

...

Libravit³ Iohannete Chauderone alias la belle | porterie custodienti claves prime porte castris | Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre et decem | solidi asten. pro prebenda et solvit sibi | pro uno anno integro finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo octavo ut per

1 *Les mots et potentis sont ajoutés dans la marge gauche du parchemin avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens recepta | V^C LXXI flor. VII den. II terc. unius | den. et IIIes part. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

licteram Agnesie | relicte magistri Iohannis Sole de Bardo de confessione et | recepta subscripte quantitatis per ipsam habite a dicto | castellano premissis, datam anno Domini millesimo IIII^C | quadragésimo octavo die XXVI mensis aprilis, | quam reddit in quodam cedula papiri scripta | et manu Eldrati de Divicia de Avillania notarium signata, et allocatur sibi | subscripta quantitas tantum, quamvis dicta confessio ascendat ad | maiorem quantitatem, VI lbr. X sol. vien. ad XXX

...

Item¹ pro salario eiusdem castellani nichil allocatur | sibi hic deffectu lictere sue constitucionis per eundem | nondum apportate sed quando eandem licteram | apportabit dictum salarium suum allocabitur et | hoc de mandato et ex ordinacione supradictorum | magistrorum et auditorum computorum domini.²

Summa librate et allocati

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VII lbr. X sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

et II^C X flor. parvi ponderis

...

Libravit³ Iohanni Ceruti habitatori Bardi, Michelodo | Bernadeys de Hona, Iohanni de Avoyiono | alias Peroneti, Philippo filio Iohannis de Queda | de Varadio, Iohanni naturali de Turre et | Anthonio de Grosso de Hona pro suis | salario⁴ octo mensium et octo dierum | integrorum quibus vacaverunt die | noctuque continuo, tres ex ipsis alternatis vicibus, ita quod | dum tres ex ipsis erant absentes alii tres | semper intererant in custodia dicti castri | Bardi inceptorum die vicesima secunda mensis | inclusive marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragésimo septimo, qua die infra dictum castrum | ad eundem custodiendum per dictum castellanum | positi sunt, et hoc virtute mandati sibi | facti tam illustrissimi domini nostri eiusque magnifici | Consilii Chamberiaci residentis quam egregiorum domini Iacobi | de Turre ducalis consilarii et Guillelmi de | Foresta pro tunc baillivi Vallisauguste et | finitorum die vicesima octava inclusive mensis novembris | anno eodem, qua die fuerunt sibi presentate | lictere domini inferius designate per quas mandavit | decem custodes in dicto castro ponendi, inclusis | tamen supradictis tribus custodibus prout in | quodam rotullo infra proxime designate lictere domini | annexo, predicta plenius continentur unacum | certis aliis libratis et hoc ad rationem | duorum florenorum cum dimidio parvi ponderis pro quolibet mense | cuiuslibet dictorum trium custodum, et solvit | eisdem ad rationem predictam tam uno | magis quam alio minus secundum exigenciam temporis | cuiuslibet quo ibidem fuerunt ut per | notam instrumenti de confessione et

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Apportavit prout infra.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium trium custodum | per dictum castellanum in | principis insultus | illorum de Valeysia in | castro dicti loci positorum.

4 *Lire*: salariis.

recepta | duodecim florenorum cum dimidio parvi ponderis per | prefatum Iohannem Ceruti causa predicta a predicto | castellano habitorum pro suo salario quinque mensium¹ receptam sub anno predicto | et die vicesimaquinta mensis septembris; | item per quandam aliam notam per quam Michelodus | Bernadeys de Hona etiam confitetur habuisse | a predicto castellano octo florenos et novem | den. grossos causa supradicta pro tribus mensibus | cum dimidio quibus idem servivit, receptam sub | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | octavo et die nona mensis maii; item et per | quandam aliam notam instrumenti per quam | Iohannes de Avoyrono alias Peroneti de Bardo | confessus fuit se habuisse a dicto castellano tres florenos | parvi ponderis causa supradicta pro uno mense cum dimidio | quo ibidem servivit, receptam sub anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo septimo et die octava | novembris; item per quandam aliam notam instrumenti | per quam Philippus filius Iohannis de Queda de | Varadio habitator Bardi confessus fuit habuisse a | dicto castellano decem flor. et decem den. gross.² parvi ponderis causa predicta pro | quinque mensibus quibus ibidem servivit receptam sub | anno predicto et die quindecima novembris; item | per quandam aliam notam instrumenti per quam Iohannes | naturalis de Turre confessus fuit habuisse a | dicto castellano pro suo salario duorum mensium | cum dimidio quibus predicta servivit,³ videlicet | octo flor. et novem den. grossos, receptam sub | anno predicto et die penultima decembris; item | per quandam aliam per quam Anthonius de Grosso | de Hona confitetur habuisse et recepisse a dicto castellano | viginti flor. et septem den. ob. gross.⁴ et hoc pro octo mensibus | octo diebus, quibus ad predicta vacavit, receptam | sub anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo octavo | et die ultima aprilis, quas reddit in sex parvis | cedulis papiri scriptas et manibus videlicet | prima et⁵ secunda Aldrati de Divicia de Avillania | notarii signatas, tertia et quarta Perrini de | Oldis notarii signatas, quinta vero Anthonini | Sole notarii et sexta dicti Perrini de Oldis notarii | signatas, ipsis quantitibus confessionum | superius mencionatarum ascendentibus ad sexaginta | quatuor flor. quinque den. et ob. gross., ex quibus | tantum modo allocantur sibi subscripti sexaginta | duo floreni parvi ponderis ad quos ad rationem | predictorum duorum flor. cum dimidio⁶ salariorum | predictorum trium custodum pro predictis octo | mensibus et octo diebus ascendit et hoc vigore | ipsarum confessionum necnon per licteram domini de mandato | presidenti et magistris computorum constitis prius | de confessione et de recepta libratarum predictarum | ipsas libratas, maxime primam⁷ ex eis custodiam | castru Bardi concernentem dicto castellano ad rationem | cuiuslibet mensis quo dicta custodia ibidem tenuta | extitit et

---

1 *Les mots* pro... mensium *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel.*

2 *Les mots* et decem den. gross. *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel.*

3 *Effacé:* recepta.

4 *Les mots* et septem den. ob. gross. *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel.*

5 *Le mot* et *est ajouté dans l'interligne.*

6 *Effacé:* ad quos.

7 *Lire:* primam.

deinceps tenebitur et alias que | subsequentes in rotullo ipsi lictere annexo¹ descriptas in eius | primo computo intrandi et allocandi datam | Chairium die vicesima sexta novembris | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo septimo, | quam reddit in papiro scriptam, dicto | rotullo et cuidam supplicacioni simul annexam sigillo | domini sigillatam et manu Petri Dyvone eius secretarii | signatam, LXII flor. parvi ponderis

Libravit | Iacobo de Porchilio carpentatori pro factura pontis | secunde porte dicti castris levatorii, quem ipse | Iacobus fecit suis propriis sumptibus, inclusisque | nemore et omnibus aliis necessariis, V | flor. parvi ponderis, ut per notam instrumenti de confessione | et recepta dictorum quinque flor. per eundem Iacobum | a dicto castellano causa predicta habitorum receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo octavo et | die ultima aprilis, quam reddit in quadam cedula | papiri scriptam et manu dicti Perrini de Oldis | notarii signatam.

Libravit Eymerico de la Cubita | de Hona pro suis salario et expensis portus | duarum bombardelarum et quatuor colovrinarum² | cum certa quantitate pulveris bombarde a | loco Siriati ad dictum castrum Bardi, X den. | ob. gross. parvi ponderis et per notam instrumenti ipsius Eymerici | de confessione et recepta dictorum decem den. cum dimidio | gross. propterea a dicto castellano habitorum, receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo octavo | et die decima iunii, quam reddit in quadam cedula | papiri scriptam et manu Aldrati de Divicia notarii signatam

Libravit Bertrando de Meda habitatori Donacii pro | precio vigintiquinque lapidum bombardarum | per eundem factarum pro dicto castro, XII | den. gross. ut per notam instrumenti dicti Bertrandi de confessione | et recepta dictorum duodecim den. gross. per eundem | a dicto castellano habitorum receptam sub anno predicto | et die vicesima quarta iunii, quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et manu Perrini de Oldis notarii | signatam

Quequidem tres librate supra | proxime describe sibi eciam hic allocantur | cum supra dicta maiori quantitate et hoc | virtute proxime scriptarum confessionum eciam lictere | domini superius designate necnon de mandato | et ex ordinacione supradictorum Guillelmi Rigaudi | magistri hospicii et Maffredi Beczonis ex | magistris computorum domini facto die vicesima quarta | maii anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo | octavo recepto prius ab eodem vicecastellano corporali | iuramento asserenti tantum et plus solvisse | pro premissis prout supra describitur et | cum iniunctione dicto castellano facta quod in suo | sequenti computo apporet licteram a domino vel a³ | domino nostro vel dominis de Consilio de mandato | dictos tres custodes in dicto castro prout supra | describitur ponendos actento quod in rotullo | suo sit expressa mencio ipsos possuisse de | ipsorum mandato et hoc sub pena viginti | quinque lbr. forcium et eciam detrahendi | subscriptam quantitatem ipsius librate de suis | computatis ipsis

1 *Les mots ipsi lictere annexo sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel.*

2 *Effacé: p.*

3 *Effacé: dominis nostris vel.*

omnibus particulis asten. ad LXVIII flor. X den. ob.

Allocantur¹ sibi quos solvit et libravit decem custodibus | ibidem per dominum dicto castellano pro custodia | necessario fiendo, inclusis tamen in dicto numero | tribus custodibus per eundem castellanum aliis licteris | domini in eodem castro prout supra² poni mandato, et hoc | sub stipendiis quibus cum eis quodvis convenire | posset ut per ipsius domini licteram de testimonio | premissorum cum mandato isos³ ibidem tenendos sub | stipendiis predictis donec aliud ab eodem habeant | in mandatis recipiendo ab eisdem sine altero ipsorum | licteram de confessione et recepta dictorum stipendiorum | necnon per presidentem et magistros computorum | in computis dicti castellani primo et sequenti ipsa stipendia | indifficiliter allocari, datam Thaurini die XXVI | novembris anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | septimo, quam reddit in papiro scriptam | sigillo domini sigillatam et manu Petri Dyvone | eius secretarii signatam, quiquidem decem | custodes tam unus plus quam alter | minus prout refertur | particulariter describitur⁴ | in dicto castro permanserunt spacio | quatuor mensium et vigintiduum dierum integrorum | inceptorum die vicesima nona inclusive mensis novembris anno proxime | dicto, qua die fuerunt sibi presentate⁵ | lictere predictae et finitorum die vicesima prima mensis aprilis exclusive anno eodem, | qua die prefatus dominus noster dicto castellano certis | consideracionibus mandavit quatenus ex decem custodibus | quos adhuc ordinarie tenebat in dicto castro | sex abire permittendi et a modo in antea | quatuor custodes duntaxat retinendi, videlicet | torrerium, unum porterium et duos alios pedites, | et hoc donec aliud ab eodem habuerit in mandatis | sub salario trium flor. pro quolibet mense | ut per ipsius domini licteram de testimonio premissorum | mandatoque per presidentem et magistros computorum | habitis prius confessionibus dicta stipendia | dicto castellano indifficiliter allocari, quam | ostendit in papis scriptam sigillo domini | sigillatam et manu Vincencii de Ruppe sui | secretarii signatam et penes se retinet | pro ipsa in suo proximo sequenti computo | reddenda in librata salarii dictorum quatuor | custodum in dicto castro ut supra restancium | in cuius dorso descripta est receptio dicte | lictere manu nobilis Hectoris de Alladio, data die | predicta vicesima quarta mensis aprilis anno | predicto et manu Aldrati de Divicia signata: | et primo⁶ Iohanni de Turre naturali Francisco | de Riparolio, Petro Paperolii et Iacobo de Alladio | pro suis salario⁷ unius mensis quo steterunt | ibidem in custodia dicti castri, et hoc ad | rationem quatuor flor. pro quolibet facto | pacto per eundem castellanum cum ipsis ad tantum, | ut dicit, XVI flor. parvi ponderis, ut per notam | instrumenti de confessione et recepta dictorum |

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium decem | custodum ibidem | per dominum prout infra | poni madatorum pro | custodia dicti castri | tempore dicti insultus.

2 *Les mots* prout supra *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel*.

3 *Lire*: ipsos.

4 *Les mots* tam... describitur *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel*.

5 *Les mots* mensis... presentate *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel*.

6 *Effacé*: librav.

7 *Lire*: salariis.

sexdecim flor. per predictos custodes a | dicto castellano causa predicta habitorem
| receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo septimo et
die peneultima | decembris, quam reddit in quadam cedulla | papiri scriptam et manu
Anthonii Sole | notarii signatam

Item libravit Bertino de Eymerico | de Hona pro suo salario duorum mensium,
scilicet | decembris et ianuarii, quibus vacavit in dicta | custodia die noctuque ipsius
castri et hoc | ad rationem trium flor. cum dimidio pro | quolibet mense, facto pacto
per dictum | castellanum cum eodem ad tantum, ut dicit, | VII flor. parvi ponderis, ut
per notam instrumenti | ditorum septem flor. per eundem Bertinum | propter ea a
dicto castellano habitorem receptam | sub anno Domini millesimo III^C quadragesimo
octavo | et die decima septima mensis februarii, quam | reddit in quadam cedula papiri
scriptam et | manu Aldrati de Divicia notarii signatam

Item | libravit Iacobo de Alladio pro suo salario duorum | mensium quibus ad
predictam custodiam | vacavit, capienti pro quolibet mense ad | rationem trium flor.
cum dimidio parvi ponderis, acto pacto | cum ipso per dictum castellanum ad tantum,
ut dicit, | VII flor. parvi ponderis, ut per notam instrumenti ditorum | septem flor. de
confessione et recepta ditorum | septem flor. per eundem propterea a dicto castellano
| habitorem, receptam sub anno predicto et die XXVII | mensis marcii, quam reddit in
quadam cedula | papiri scriptam et manu dicti Aldrati notarii signatam

Item libravit Iohanni de Croso de | Bardo pro suo salario quatuor mensium et octo
| dierum quibus in dicto castro circa dictam custodiam | servivit ad rationem trium flor.
cum dimidio pro | quolibet mense, facto pacto per ipsum castellanum | cum eodem ad
tantum, ut dicit, XIII | flor. X den. gross. parvi ponderis, ut per notam instrumenti |
dicti Iohannis de Croso de confessione et recepta | dicte quantitatis per eundem a dicto
castellano habite, | receptam sub anno predicto et die secunda | maii, quam reddit in
quadam cedula papiri | scriptam et manu Perrini Olde notarii signatam

Item libravit Anthonio de Grosso pro suo salario | duorum mensium et octo
dierum quibus circa | custodiam dicti castri prout supra servivit | et hoc pro tanto acto
pacto per dictum castellanum | cum eodem ad tantum, ut dicit, VII flor. | X den. gross.
parvi ponderis, ut per notam instrumenti dicti Anthonii | de confessione et recepta
dicte quantitatis per eundem | a dicto castellano habite, receptam sub anno predicto |
et die secunda maii, quam reddit in quadam cedula | papiri scriptam et manu Perrini
Olde notarii | signatam

Item libravit Bono Amico de | Porcili pro suo salario trium mensium quibus | circa
dictam custodiam servivit et hoc ad | rationem trium flor. cum dimidio pro quolibet
| mense, facto pacto per eundem castellanum cum eodem | ad tantum, ut dicit, X
flor. cum dimidio | parvi ponderis, ut per notam instrumenti dicti Boni Amici | de
confessione et recepta predictae quantitatis per | eundem propterea a dicto castellano
habite, receptam | anno quo supra et die nona mensis maii, quam | reddit in quadam
cedula papiri scriptam et | manu dicti Aldrati notarii | signatam

Item libravit Petro de Alberdo¹ pro suo salario | trium mensium quibus circa custodiam | dicti castri vacavit, capienti pro quolibet | mense ad rationem trium flor. cum dimidio parvi ponderis, | facto pacto cum eodem ad tantum per dictum castellanum, | ut dicit, X flor. et dimid. parvi ponderis, ut | per notam instrumenti dicti Petri de confessione et recepta | dicte quantitatis per eundem a dicto castellano habite, | receptam sub anno predicto et die tercia maii, | quam reddit in quadam cedula papiri scriptam | et manu Hectoris de Alladio notarii | signatam

Item libravit Iohanni de Faciocto de Sancto Germano | misso ibidem per dominum nostrum cum decem fantibus, | incluso² ipsis, et hoc pro suo salario trium | mensium quibus ipsi decem tantummodo sine aliquo | alio ad predictam custodiam ibidem servierunt, | facto pacto per eundem ad rationem trium flor. | cum dimidio parvi ponderis pro qualibet persona et | quolibet mense, ut dicit, CV flor. | parvi ponderis, ut per notam instrumenti dicti Iohannis | Faciocti de confessione et recepta dictorum | centum et quinque flor. per eundem pro | premissis per eundem a dicto castellano habitorem, | receptam sub anno predicto et die³ duodecima | aprilis, quam reddit in quadam cedula papiri tum infra proxime designata,⁴ | scriptam et manu dicti Aldrati notarii signatam

Item libravit Anthonio de Rivero⁵ habitatori de Sancto Martino | de Monte pro suo salario duorum⁶ mensium | quibus circa custodiam dicti castri vacavit, | capienti pro quolibet mense ad rationem trium | flor. cum dimidio parvi ponderis, facto pacto cum eodem | per dictum vicecastellanum ad tantum, ut dicit, VII | flor. parvi ponderis, ut per notam instrumenti dicti Anthonii | de confessione et recepta dictorum septem flor. | per eundem a dicto vicecastellano propterea habitorem, | receptam sub anno predicto et die nona | maii, quam reddit in pede proxime dicte note | scriptam et manu dicti Aldrati notarii signatam, | ipsis particulis ascendentibus ad centum | quater viginti quinque flor. et octo den. gross. | parvi ponderis ex quibus allocantur sibi hic tantum | modo subscripti centum sexaginta septem | floreni et octo den. gross. parvi ponderis, ad quos salarium | dictorum decem custodum pro dictis quatuor | mensibus et viginti duobus diebus ascendit, computato | pro quolibet custodi ad rationem trium flor. cum dimidio | pro quolibet mense iuxta formam confessionum | predictarum necnon pro quatuor supra | primo in presenti librata descriptis, qui ibidem | servierunt spacio unius mensis, computato | quolibet ad rationem quatuor flor. pro | dicto mense prout in dicta confessione continetur, | facto debito cartulo, virtute dictarum | confessionum necnon predictarum duarum licterarum | domini superius designatarum, et hoc de | mandato supradictorum Guillelmi Rigaudi magistri | hospicii et Maffredi Beczonis ex magistris

---

1 *Lire*: Albardo.

2 *Lire*: ipsis.

3 *Effacé*: do.

4 *Les mots* tum... designata sont ajoutés dans la marge droite.

5 *Lecture incertaine*.

6 *Première leçon corrigée*: trium.

| computorum facto anno et die in fine predicte | librato descripto, recepto prius per eosdem | a dicto vicecastellano corporali iuramento asserentis | tantum et plus prout supra describitur | pro premissis solvisse, CLX VII flor. et VIII den. gross. | parvi ponderis

Allocantur¹ sibi quos solvit et libravit | pro certis oneribus et expensis per ipsum | vicecastellanum durante tempore dicti insultus | factis et sustentis et hoc causis et modis | particulariter et districte descriptis in quodam | folio papiri cuius tenor sequitur:

«Sequitur declaracio per | nobilem Ludovicum de Ducibus vicecastellanum Bardi, facta ad | causam expensarum factarum circa custodiam castri dicti loci Bardi | ob metum illorum de Valexia qui multos insultus faciebant | in castellania predicta Bardi et iactaciones capiendi villam | et castrum Bardi, ex quo oportuit tenere ibidem gardas | continuas ultra numerum decem personarum de mandato i[llustrissimi] | principis d[omini] domini nostri Sabaudie ducis in dicto castro continue | custodiam diurnam vacarunt² circa predictam custodiam a | die XVII mensis decembris usque ad diem ultimam predicti | mensis decembris nuper elapsi, quod factum fuit ante | adventum magnificorum dominorum Iacobi domini Montismaioris | et Iohannis de Compesio capitaneorum i[n] t[empore] dum fuerunt | ad resistendum rebellionibus predictorum de Valexia, | que persone fuerunt ultra dictum numerum decem personarum | ab illustrissimo domino nostro iussarum item viginti tres prout canetur attestacione | facta per prefatum dominum Iacobum de Monte Maiori», que exhibetur, | XL flor. III den. gross. parvi ponderis³

Item tenuit idem vicecastellanus ex iniuncione sibi per | predictum dominum Iacobum facta ultra numerum dictarum decem | personarum undecim alias personas que circa dictam custodiam | vacarunt die noctuque, videlicet a predicta die ultima | decembris usque ad diem XXI mensis ianuarii inde sequentem, | quas personas XI dictus vicecastellanus sumptuavit vidualibus,⁴ | XXVIII flor. X den. gross. parvi ponderis⁵

Item libravit idem vicecastellanus ad causam promissionis | castri Pontis Sancti Martini de mandato nobilis Umberti | domini Aquarie commissarii in illa parte pro una vacha seu | iumenta,⁶ III flor. VIII gross.

Item libravit Philippo Grivelli | hospiti Bardi tam pro expensis quorundam nunciorum missorum | a loco Bardi ad civitatem Auguste versus dominum baillivum | Auguste et castellanum Montisioveti causa habendi secursum, | I flor. II gross. parvi ponderis

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Expense per dictum | castellanum facte tempore | supradicti insultus.

2 *Lire*: vacaverunt.

3 *Ce chiffre est ajouté dans l'interligne*.

4 *Lire*: vidualibus.

5 *Ce chiffre est ajouté dans l'interligne*.

6 *Lire*: iumenta.

Item libraviv magistro Alberto | Guyf ferrario pro construcionē unius cathene pontis | levatoris prime porte castri Bardi clavorumque et certarum | ferramentarum pro fortificatione et reparatione dicti castri | Bardi per dictum magistrum Albertum fabricatorem, IIII | flor. IIII gross. parvi ponderis

Item libraviv magistro Petro de Albardo | carpentario tam pro constructione quinque bataglieriarum, | duodecem mantelletorum seu barbicanarum factorum super | turribus et meruis¹ ipsius castri Bardi, sex schalarum quibus | ascenditur et descenditur ad bataglierias seu² | bartrechas predictas quam pro constructione unius turni | quo levatur pons dicte prime porte castri Bardi, duarum | leticarum et duarum fenestrarum et reparatione porte | dongioni dicti castri et eciam pro sexdecim duodenis | postium ex quibus constructa fuerunt prenarata³ opera unacum | octo trabetis, computatis dictis postibus ad rationem et | valorem septem grossorum Sabaudie pro qualibet duodena | postium, XVI flor. IIII den. gross. parvi ponderis

Libraviv⁴ Petro de Cresto de Albardo pro constructione | unius furni per ipsum facti in dicto castro Bardi | et hoc de mandato supradicti Iacobi de | Monte Maiori capitaneus ibidem prout in actestacione | eiusdem in precedenti librata designata continetur | ut per notam instrumenti dicti Petri de Cresto | de confessione et recepta subscriptorum octo | florenorum per eundem causa predicta a dicto vicecastellano | habitorum receptam sub anno Domini millesimo IIII^c | quadragesimo octavo et die undecima maii, quam | reddit in quadam cedula papiri scriptam et manu | Aldrati de Divicia notarii signatam, et allocantur | sibi hic dicti et subscripti octo floreni virtute | dicte actestacionis recepto prius ab eodem prout | supra debito corporali iuramento et hoc de | mandato quorum supra facto anno et die predictis⁵ | cum iniunctione in suo sequenti computo apportandi | receptionem ipsius furni necnon supradictarum bertrachiarum | et aliarum rerum ibidem prout | supra factarum⁶ debite factam alias detrahentur, | videlicet VIII flor. parvi ponderis

Libraviv Anthonio de Foys pro precio duarum | duodenarum assidum seu postium⁷ per ipsum Anthonium dicto | vicecastellano venditarum et positarum in mantellis turrium | castri Bardi ut per notam instrumenti dicti Anthonii | subscriptorum quatuordecim gross. per eundem a | dicto vicecastellano causa predicta habitorum receptam sub anno | domini millesimo quatercentesimo quadragesimo octavo et die | ultima mensis aprilis, quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et manu Perrini Olde notarii | signatam qui sibi allocantur de mandato quorum | supra cum iniunctione

---

1 *Lire*: merlis.

2 *Effacé*: barb.

3 *Lire*: prenarrata.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Opera furni.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide.

6 *Les mots* necnon... factarum *sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

7 *Les mots* seu postium *sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

qua supra, XIII den. gross. parvi ponderis

Libravit Anthonio de Croso pro suis expensis | per eundem factis eundo et redeundo cum tribus | sociis secum existentibus et una mula de | Bugella apud Bardum causa conducendi unam | duodenam lancearum, dimidiam duodenam | targonum et queysiam unam virotonorum pro | municione dicti castri propter dictum insultum | illorum de Valeisia ut per notam instrumenti | dicti Anthonii de Croso de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscriptorum viginti | unius den. gross. per eundem a dicto vicecastellano causa | predicta habitorum receptam sub anno Domini millesimo | III^c quadragesimo octavo et die secunda maii, quam | reddit in quadam cedula papiri scriptam et | manu Perrini Olde notarii signatam qui sibi allocantur | virtute dicti confessionis necnon et per licteram | domini de mandato clavario Bugelle Anthonio | de Orsenen (*sic*) quatenus certis de causis Iohanni Cagnie | castellano Bardi seu alteri eius nomine presentes | defferenti tradendi et expediendi vice domini | unam duodenam lancearum ferris condecensibus | minutarum sex bonos targonos et unam | queysiam virotonorum ferratorum recipiendo ab | eodem castellano Bardi de premissis licteram opportunam | de confessione et recepta necnon per presidentem | et magistris computorum eidem castellano | Bugelle summam pecunie quam pro predictis | per eum apparebit legitime fuisse exbursatam | in suo primo computo indifficiliter allocandam, | datam Thaurini die XXVI mensis novembris | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo septimo, | quam reddit in papiro scriptam sigillo domini sigillatam¹ et manu | Petri Dyvone eius secretarii signatam, que | predicta omnia superius mentionata ponantur | in inventario cum aliis rebus in dicto castro | Bardi existentibus, quodquidem inventarium | in suo sequenti computo apportare debeat | sub pena viginti quinque solidorum forcium | et hoc ex ordinatione predictorum magistrorum | computorum domini ad ipsarum rerum pro | tempore futuro conservationem, XXI den. gross.

...
Libravit² sibi ipsi Iohanni Cagnie de Agladio | ex comitibus Sancti Martini castellano ibidem | per dominum prout supra constituto videlicet | ad et per unum annum proximum die adhipiscende | possessionis sue eiusdem castellanie officii incohandi | et ulterius quamdiu benefecerit et sue fuerit | voluntatis sub annuis stipendiis aliisque | commoditatibus, honoribus pariter et oneribus ibidem | ultimo percipi et suportari consuetis prout | predicta et plura alia in licteris dicte sue constitutionis | plenius continetur et specialiter mandatum | presidenti et magistris computorum suorum dicta | annua novissime solita stipendia in ipsius Iohannis | singulis computis de dicta castellania reddendis, | intrandis et allocandis, data Gebennis die duodecima | octobris anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | sexto, cuius tenor sequitur:

«Ludovicus dux Sabaudie, | Chablaysii et Auguste, Sacri Romani Imperii princeps vicariusque perpetuus, marchio in Ytalia, comes Pedemontium, Gebennarum | et Baugiaci, baro Vuaudi et Foucigniacy Nycieque et Vercellarum | dominus, universis

1 Les mots sigillo domini sigillatam sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

serie presencium fiat manifestum quod, cum per | alias nostras patentes licteras hodie
 datas et per dilectum | fidelem secretarium nostrum subscriptum confectas dilectum |
 fidelem Gaspardum Palluelli castellanum Bardi constituevimus | futurum castellanum
 nostrum Secusie, ecce quod nos in eodem | loco Bardi de castellano sufficiente et
 ydoneo providere volentes | et actendentes diligentiam fidelitatisque constantiam ac |
 cetera virtutum merita quibus dilectus fidelis noster Iohannes | Cagnie de Agladio ex
 comitibus Sancti Martini apud nos | specialiter comendatus extitit ipsum Iohannem
 presentem | ac humilliter acceptantem constituimus per presentes | castellanum nostrum
 castri, ville, castellate et solitarum pertinenciarum | dicti loci Bardi, videlicet ad et per
 unum annum proximum die | adhipiscende possessionis sue eiusdem castellanie officii |
 incohandum et ulterius quamdiu benefecerit et nostre fuerit | voluntatis, eidem Iohanni
 exercicium, regimen et omnimodam | administrationem dicti castellanie officii per
 tempus predictum | commictentes sub annuis stipendiis aliisque commoditatibus,
 | honoribus pariter et oneribus ibidem ultimo percipi et | supportari consuetis,
 mandantes hoc ideo baillivo et | procuratori Vallisauguste ipsorumque locatenentibus
 et cuilibet eorundem | quatenus ipsum Iohannem ad predictum castellanie | officium
 gratiose admittant ac illud per eum faciant et | permittant dicto tempore durante
 fideliter excerceri et | necnon universis et singulis inferioribus officariis fidelibus | et
 subdictis predicto castellanie officio tam mediate quam immediate | submissis quod
 eidem Iohanni circa dicti officii exercicium pareant, | obediant, solvant, respondeant
 et intendant cum penis et | sine penis efficaciter tanquam castellano per nos ibidem |
 constituto et ulterius dilectis fidelibus presidenti et | magistris computorum nostrorum
 quod dicta annua novissime | solita stipendia in ipsius Iohannis singulis computis
 de dicta | castellania reddendis intrent et allocent sic quod de illis | condignam
 satisfactionem assequi possit quoniam ipse | Iohannes nobis promisit evangeliis Dei
 tactis corporaliter | et iuravit sub suorum omnium et singulorum nobilium, innobilium
 | presentium et futurorum, expressa obligacione et ypotheca bonorum | predictum
 castellanie officium bene et fideliter excercere, | iura nostra perquirere diligenter et
 servare, necnon ipsius | officii pretextu indebite opprimere vel gravare deque receptis
 | et libratis occasione dicte castellanie officii pro nobis per | eum fiendis singulis annis,
 termino solito, Chamberiaci in Camera | computorum nostrorum bonum computum
 reddere et legitimam | rationem cum reliquorum integra restitutione statuta generalis |
 refformacionis nostre dicionis stilumque et constituciones ipsorum | computorum illesas
 servare sub penis in eis contentis, castrum|que et alia edificia que ibidem habemus ad
 sostam sufficienter|que cooperta manutenere nostris sumptibus moderatis et ulterius
 | citra premissorum derogacionem per fidem sui corporis in nostris | manibus datam
 predictum castrum cum dicte castellanie | officio nemini expedire nisi nobis aut nostro
 legitimo successori | vel alteri patentes licteras defferenti quas de nostri consciencia |
 crediderit verissimiliter emanasse ac generaliter omnia | alia et singula facere legaliter
 dicto incumbentis officio, amore | livore et aliis quibusvis reiectis inhonestis. Datum
 Gebennis | die duodecima octobris anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo sexto |
 per dominum, presentibus dominis P[etro] Marchiandi cancellario, Ludovico domino
 | Raconixii marescallo Sabaudie, Petro de Grolea, Francisco de Thomatis | presidente

audiencium, Iohanne de Saxo, Iacobo de Vallepergia, Iohanne | de Costis, Iacobo de Solerio, Guillelmo de Conflancia, Guillelmo de Viriaco | magistro hospicii, Io[hanne] Marescalci thesaurario. | De Bosco. Reddictam licteram porexit»¹

Quaquidem | licteram domini superius insertam ostendit | in pargameno scriptam, sigillo domini sigillatam | impendenti et manu Guillelmi de Bosco eius | secretarii signatam, et allocantur sibi hic | dictum salarium ad rationem viginti quinque flor. | parvi ponderis per annum ad quam nobili Gasparde | Paluelli ultimo castellano ibidem² ante predictum Iohannem | fuerat allocatum et hoc pro uno anno integro et sex septimanis | inceptis die quinta mensis inclusive marci anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | septimo et finitis die decima sexta exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo octavo de quibus computat ut | supra, XXVII flor. X den. ob. unius den. VI^{tus} XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis

Summa librate, salarii et allocati

III^c LXXVII flor. XI den. ob. unius den. et VI^{tus} XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis

126. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 28, 1448-1449

Computus nobilis et potentis viri Iohannis | Cagna ex comitibus Sancti Martini | castellani Bardi per dominum constituti et ordinati ut in computo | proxime precedenti de redditibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^c quadragesimo octavo usque ad diem decimam | sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^c quadragesimo nono, videlicet de uno anno | integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus venerabili et egregio viro | domino Urbano Cerisier legum doctore et milite presidente, | virisque nobilibus Guillermo Rigaudi magistro hospicii, Manffredo | Beczonis et Stephano Rosseti magistris et auditoribus computorum | domini per Gaudium de Molario de Chamberiaco ex receptoribus | ditorum computorum reddictusque per nobilem Ludovicum de Ducibus | de Montecallerio locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C LXXIX lbr. VIII sol. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

III^c XXXIII flor. XI den. ob. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

1 *Lecture incertaine.*

2 *Le mot ibidem est ajouté dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

et XIX ducati et dimid. auri.¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosep cusodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti solidi | asten. ad triginta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragésimo | nono, XX sol. vien. ad | XXX

...

De² sex libris et decem solidis vien. ad | XXX qui solvi solicti sunt Iohannete Chauderone | alias la belle porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo ad dictum castrum cui debentur per annum³ sex libre | et decem solidi asten. de | prebenda et que et qui allocati fuerunt in computo proxime | precedenti pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo III^C XLVIII | nichil allocatur hic pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | III^C XLIX eo quia nichil eidem porterie | solvit, ut dicit idem locumtenens, eo quia | dicta porteria nullas claves habuit,⁴ sed tenetur | dictum castrum sub tuta custodia armigerorum | de mandato domini.

...

Allocantur⁵ sibi quos solvit et libravit quatuor | custodibus in castro dicti loci Bardi per dominum | teneri ordinatis pro custodia ibidem necessario | fienda ex decem custodibus per dominum | ibidem anno elapso teneri ordinatis et per | eundem castellanum sex habere permicti | mandatis ita quod amodo inantha quatuor | custodes dumtaxat dictus castellanus | ibidem retineat, videlicet torrerium, unum | porterium et duos alios pedites quibus | de salario opportuno trium florenorum | pro quolibet singulo mense provideat | et hoc donec aliud ab eodem domino nostro | habuerit in mandatis recipiendo a | quolibet eorum quictancias oportunas | quibus habitis mandavit idem dominus | noster huiusmodi stipendia que sit | solverit eidem castellano in eius primo | computo per dominum presidentem, | magistrosque et receptores computorum et | precepit indifficiliter allocatur ut per | eiusdem domini nostri licteram de testimonio | premissorum datam Pinerolii die | decima octava mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | quadragésimo octavo, quam⁶ reddit, | sigillo domini sigillatam et manu | Vincencii de Ruppe eius secretarii signatam.⁷

Libravit custodibus inferius particulariter | nominatis :

Et primo Petro de Crosso, | Anthonio de Grosso castellanie Bardi et | Iacobo

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | recepta V^C III^{XX} XVIII | flor. X den. ob. I terc. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Effacé*: predictae. *Le mots* per annum... prebenda *sont ajoutées dans la marge droite du parchemin*.

4 *Le mot* habuit *est ajouté dans la marge droite du parchemin avec un rappel*.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium quatuor | custodum ibidem per | dominum teneri mandatorum | pro custodia castri | de dicto loco Bardi ex | decem qui ibidem tenebantur.

6 *Effacé*: exhibit.

7 *Effacé*: et penes se retinet, vigore cuius lictere.

Agentini de Conflencia custodibus | pro ipsorum stipendiis quatuor mensium | cum dimidio quibus in garnisione et | pro custodia dicti castrī steterunt proxime | preteritis sub salario trium florenorum | pro quolibet mense et pro quolibet | custode, ut per notam instrumenti | eorundem custodum de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | quantitatis subscripte per eos a dicto | vicecastellano causa predicta habite, | datam die octava mensis septembris | anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo octavo, quam reddit | in quodam folio papiri cum pluribus | aliis scriptam et manu Perrini Oldi | notarii signatam, XL flor. et dymid. parvi ponderis

Item libravit Iohanni de Turre et | Iohanni Georgii de¹ Hona custodibus dicti | castrī pro ipsorum stipendiis unius | mensis proxime preteriti quo quilibet | ipsorum ibidem stetit in custodia dicti | castrī, ut per notam dicti instrumenti | dictorum custodum de confessione | et recepta quantitatis subscripte per eos² | a dicto vicecastellano causa predicta | habite, receptam per dictum Perroninum Oldi | notarium publicum sub anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragesimo | octavo die quindecima mensis februarii, | quam reddit in dicto folio papiri, | scriptam et manu dicti notarii signatam, | videlicet VI flor. parvi ponderis

Item | libravit Anthonio Rubei habitatori Sancti | Martini de Monte custodi dicti castrī | pro suis stipendiis sex menciū tunc³ proxime | preteriorum quibus vacavit in custodia | dicti castrī sub stipendiis trium | florenorum parvi ponderis pro quolibet mense ut supra, | ut per notam instrumenti dicti custodis | <de testimonio>, confessioneque et recepta quantitatis | subscripte per eum a dicto vicecastellano | causa predicta habite, receptam per | Gabrielem Novarie notarium publicum | sub anno Domini millesimo IIII^C | quadragesimo nono die vicesima | septima mensis aprilis, quam reddit | in quodam folio papiri, | scriptam et manu dicti notarii signatam, XVIII flor. parvi ponderis

Item libravit | Iacobo Agentini eciam custodi dicti | castrī pro suis stipendiis et salario | octo mensium proxime preteriorum | quibus⁴ stetit in custodia et | garnisione dicti castrī ut per notam | instrumenti dicti custodis de testimonio | premissorum, confessioneque et recepta | quantitatis subscripte, receptam per | Gabrielem Novarie notarium publicum | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo nono die vicesima septima | mensis aprilis, quam reddit in dicto | folio papiri, scriptam et manu dicti | notarii signatam, XXIII flor. parvi ponderis

Item libravit Philippo filio condam Iohannis | Gleyde de Valle Sicida eciam custodi dicti | castrī pro suis stipendiis septem mensium | quibus vacavit in custodia et garnisione dicti | castrī ut per notam instrumenti dicti custodis | de testimonio premissorum, confessioneque et | recepta quantitatis subscripte, per eundem a dicto | vicecastellano causa predicta habite, receptam | per Petrum de Calegariis notarium

---

1 *Le mot de est ajouté dans l'interligne.*

2 *Effacé: cuius.*

3 *Lire: mensium. Le mot tunc est ajouté dans l'interligne.*

4 *Effacé: custodivit.*

publicum | sub anno Domini millesimo III^C quadragesimo | nono die quarta mensis iunii, quam | reddit in quadam cedula papirea, scriptam | et manu dicti notarii signatam, XXI flor. parvi ponderis

Item liberavit¹ Iohanni filio | condam Anthonii de Bruneto de Hona eciam | custodi dicti castri pro suis stipendiis | et salario quatuor mensium quibus stetit in | garnisione et custodia dicti castri ad rationem | supradictam ut per notam instrumenti dicti | custodis de testimonio premissorum, confessione|que et recepta quantitatis subscripte, per eum a | dicto vicecastellano causa predicta habite, | receptam per Eldradum de Divicia notarium | publicum sub anno Domini millesimo III^C XL | nono die quarta mensis marcii, quam reddit | in quodam folio papiri cum pluribus aliis, scriptam et manu dicti notarii signatam, | videlicet XII flor. parvi ponderis

Item libravit | Iohanni Girodi Laurencii de Hona² | custodi eciam dicti castri pro suis salario | et stipendiis unius mensis quo vacavit in | garnisione et custodia dicti castri ut per | notam instrumenti eiusdem custodi de testimonio | premissorum, confessioneque et recepta quantitatis | subscripte, per eum a dicto vicecastellano causa | predicta habite, receptam per supradictum Eldradum | de Divicia notarium publicum sub anno Domini | millesimo III^C XLIX° die octava mensis marcii, | quam reddit in quodam folio papiri, scriptam [et] | manu dicti notarii signatam, | III flor. parvi ponderis

Item libravit Anthonio de Grosso de | Cortello eciam custodi dicti castri Bardi pro | suis salario et stipendiis trium mensium | quibus vacavit in garnisione et custodia | dicti castri ut per notam instrumenti | dicti custodis de testimonio premissorum, | confessioneque et recepta quantitatis subscripte, | per eum a dicto vicecastellano causa | predicta habite, receptam per supradictum | Aldradum de Divicia notarium publicum | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo nono die decima mensis marcii, quam reddit in dicto folio papiri, | scriptam et manu dicti notarii signatam, | videlicet IX flor. parvi ponderis

Item libravit | Petro Varleti de Albaldo eciam custodi dicti | castri pro suis salario et stipendiis | septem mensium cum dimidio quibus vacavit | et stetit in garnisione et custodia dicti | castri ad rationem trium florenorum pro | quolibet mense ut per notam instrumenti | dicti custodis de testimonio premissorum, | confessioneque et recepta quantitatis | subscripte, per eum a dicto vicecastellano | causa predicta habite, receptam per supradictum | Aldradum de Divicia notarium publicum | sub anno Domini millesimo III^C quadragesimo | nono die decima sexta mensis iullii, | quam reddit in dicto folio papiri, scriptam | et manu dicti notarii signatam, XXII | flor. et dimid. parvi ponderis

Et allocantur sibi predictae | pecuniarum quantitates ad quantitatem subscriptam | ascendentes, vigore dicte lictere domini, actentis | confessionibus suprascriptis, de mandato | supradictorum magistrorum computorum | domini et sub iuramento dicti

---

1 *Lire*: libravit.

2 *Effacé*: pro.

locumtenentis | asserentis ipsas libratas veras esse et quantitates | in eisdem descriptas solutas fuisse prout | in eisdem et quia ad maiorem | ascendunt quantitatem quam | debeant actento quod non | debet tenere nisi pro uno | anno de quo computat quatuor custodes et tamen | ascendunt ad valorem quinque | custodum n[ec] allocatur sibi nisi procuracione subscripta,¹ C XLIII flor. parvi ponderis

Libravit² in operibus, factura et constructione | tecti furni domini castri Bardi per tempus | de quo computat necessario refecti et constructi | de mandato dicti vicecastellani ad iornatas | et sumptibus ipsius vicecastellani, videlicet | tam in³ peynis, chivronis, latis, tavaglonis, | tachiis et clavinis ibidem positis tam | pro calce et iornatis magistrorum et | aliorum laboratorum circa dictum opus | vacancium ut per notam instrumenti | magistri Petri de⁴ Albaldo et Iacobi | Porci carpentatoris Philippi Grivelli et | Iohannis de Crosis burgensis Bardi testificancium | ipsorum corporalibus iuramentis coperturam | dicti furni et plathee eiusdem furni de | novo fieri factam per dictum vicecastellanum | valere pro premissis omnibus superius | declaratis quinque flor. et tres den. gross., receptam | per Martinum de Iordanis notarium | publicum sub anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo nono die | ultima mensis iunii, quam reddit in | quodam folio papiri scriptam et manu dicti | notarii signatam, V flor. III den. gross. parvi ponderis

Libravit⁵ tam pro precio unius arche per | dictum vicecastellanum necessario empte | pro tenendo granum et alia necessaria pro | monicione castri predicti Bardi empte et ad | dictum castrum portate quam in et fatura | copercli cuiusdam tine per dictum vicecastellanum | empte pro tenendo farinam necessariam | pro monicione dicti castri et ad dictum | castrum fieri portare ut per notam | instrumenti taxacionis magistri Petri | de Albardo, Iacobi de Porsi et Iohannis | de Crosis taxancium ipsorum corporalibus | iuramentis coperturam de novo factam | super tina existenti in dicto castro et | unam magnam archam existentem in | turre dicti castri per dictum Ludovicum | emptam et quam deportari fecit ad | ipsum castrum causa tenendi granum | et alia necessaria valere quantitatem⁶ | subscriptam receptam per Martinum | de Iordanis notarium publicum sub | anno Domini M^o IIII^c XLIX° die ultima | mensis iunii, quod reddit in dicto | folio papiri, scriptam et manu dicti | notarii signatam, II flor. I den. gross.

Libravit⁷ Iohanni Rou de Hona in empcione | et pro precio unius tine superius | mencionate per dictum vicecastellanum ad⁸ | eodem empte et ad dictum castrum fieri | portare de precepto Petri Masucon | commissarii domini ad dictum castrum visitandum

1 *La phrase et quia... subscripta est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Opera furni | castri Bardi.*

3 *Le mot in est ajouté dans l'interligne.*

4 *Effacé: Allad.*

5 *Dans la marge gauche du parchemin: Archa rupta et | coperclum tine.*

6 *Lire: quantitatem.*

7 *Dans la marge gauche du parchemin: Tina empta.*

8 *Lire: ab.*

| deputati ut per notam instrumenti dicti Iohannis de | Rou de testimonio premissorum
 confessioneque | et recepta quantitatis subscripte per eum a dicto | vicecastellano causa
 predicta habite, receptam | per Perrinum de Oldis¹ notarium publicum sub anno |
 Domini millesimo IIII^C XL octavo die XV^{ma} | mensis februarii, quod reddit, manu dicti
 | notarii signatam, IIII flor. II den. gross.

Libravit² Petro Marchiando de Villario | Hone in empcione et pro precio trium |
 duodenarum postium implicatarum tam | in consctructione mantellorum super menses
 | castri Bardi positorum quam pro constructione | coperture tine superius mencionate
 quam in | constructione cuiusdam hostii facti in soturno | dicti castri quam in reparacione
 plurium | aliarum rerum necessariarum in dicto castro | ut per notam instrumenti dicti
 Petri Marchiandi | de <testimonio> confessioneque et recepta quantitatis subscripte
 | per eum a dicto vicecastellano causa predicta habite, | receptam per Eldradum de
 Divicia notarium | publicum sub anno Domini M^o IIII^C nono | die decima quarta iunii,
 quod reddit in quadam cedula papirea, scriptam | manu dicti notarii signatam, XV den.
 gross.

...
 Libravit³ sibi ipsi castellano capienti de | salario per annum viginti quinque florenos
 | parvi ponderis ex constitucione sibi facta per | dominum ut in computo precedenti
 et | allocatur sibi dictum salarium ad | racionem ipsius pro uno anno integro incepto
 | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo
 quadragesimo | octavo et finito die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno
 Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo nono de quo | computat ut supra,
 videlicet XXV flor. parvi ponderis

...
 Summa librate. deducti et allocati cum remanencia sui computi precedentis
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XX sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 VIII^C XLII flor. VI^{tus} unius den. VI^{tus} XIIⁱ et quartus XIIe partes unius den. gross.
 parvi ponderis
 et X ducati auri

127. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 28, 1449-1450

Computus nobilis et potentis viri | Iohannis Cagnie ex comitibus Sancti Martini
 castellani Bardi per dominum | constituti et ordinati ut in secundo computo precedenti
 de redditibus | et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive mensis | aprilis

1 *Le mot Oldis est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche du parchemin: Postes empti.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo nono | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo, videlicet de uno | anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili domino | Amedeo de Crescherello milite presidente nobilibusque viris Guillermo | Rigaudi magistro hospicii, Maffredo Beczonis, Stephano Rosseti | et Iohanne Lyobardi magistris et auditoribus computorum domini | per Michaellem Bonilucris ex receptoribus ditorum computorum | redditusque per nobilem Ludovicum de Ducibus de Montecallerio | locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti | et examinatus die tercia marcii anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo | primo.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C LXXVI lbr. XVI sol. VI den. et XXIII^{IUS} unius den. vien. esperon.

II^C IIII^{XX} VII flor. XI den. I quart. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et X ducati et dimid. auri.¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept² | custodienti claves burgi Bardi cui | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi asten. ad triginta | ut in computo precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo, | videlicet XX sol. vien. ad XXX

...

De³ sex libris et decem solidis vien. ad triginta | qui solvi soliti sunt Iohannete Chauderone alias | la belle porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo ad dictum castrum | cui debentur per annum sex libre et decem | solidi asten. de prebenda et que et qui allocati | fuerunt in secundo computo precedenti pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini | millesimo IIII^C quadragesimo octavo nichil allocatur | hic pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo | eo quia nichil eidem porterie solvit, ut dicit | idem locumtenens, eo quia dicta porteria nullas | claves habuit, sed tenetur dictum castrum | sub tuta custodia armigerorum de mandato | domini.

...

Allocantur⁴ sibi quos solvit et | libravit quatuor custodibus in castro | dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatis pro custodia ibidem necessario | fienda ex decem custodibus per dominum | ibidem anno elapso teneri ordinatis et | per eundem

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet presens | recepta subscripta | V^C XXX flor. I den. | ob. I terc. dimid. quart. unius den. et | quart. dimid. quart. XII^I unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Lire*: Ioseph.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium quatuor | custodum ibidem per | dominum teneri | mandatorum | pro custodia | nostri domini | dicti loci | Bardi ex | decem qui ibidem | tenebantur.

castellanum sex habere permitti | mandatis ita quod amodo inantea quatuor custodes | dumtaxat dictus castellanus ibidem retineat, | videlicet torrerium, unum porterium et duos | alios pedites quibus de salario opportuno | trium florenorum pro quolibet et singulo | mense provideat et hoc donec aliud ab | eodem domino nostro habuerit in mandatis | recipiendo a quolibet eorum quictancias | opportunas quibus habitis mandavit idem | dominus noster huiusmodi stipendia que sic | solverit eidem castellano in eius primo | computo per dominum presidentem magistrisque et receptores computorum et precepit | indifficiliter allocari ut per eiusdem | domini nostri licteram de testimonio | premissorum datam Pineyrolii die | decima octava mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quadagesimo octavo, | quam¹ reddidit, sigillo domini sigillatam | et manu Vincencii de Ruppe eius secretarii | signatam.

Et primo Iacobo Agentinni de | Conflens ex custodibus castris dicti loci Bardi | pro suis stipendiis unius mensis cum dimidio | quibus in garnisione et custodia dicti castris | stetit proxime preteritis sub salario trium | florenorum pro quolibet mense et pro | quolibet custode ut per notam instrumenti | eiusdem custodis Iacobi Agentinni de testimonio | premissorum confessioneque et recepta quantitatis | subscripte per eum a dicto vicecastellano causa | predicta habite, datam die prima mensis | septembris anno Domini millesimo quatercentesimo | quadagesimo nono, quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et manu Martini | de Iordanis notarii signatam, videlicet | IIII flor. cum dimidio parvi ponderis

Item libravit | Philipo filio Iohannis de Guida ex custodibus | dicti castris pro suis stipendiis septem mensium | cum dimidio proxime preteritis quibus² | ibidem stetit in custodia dicti | castris ut per notam instrumenti dicti | Philipi de testimonio premissorum confessioneque et recepta quantitatis subscripte per eum | a dicto vicecastellano causa predicta | habite, receptam per Perrinum Oldi notarium | publicum sub anno Domini millesimo IIII^C | quinquagesimo et die quindecima mensis | maii, quam reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu dicti notarii signatam | et ad rationem predictam trium flor. | pro singulo mense, XXII flor. | cum dimidio parvi ponderis

Item libravit Iohanni filio | Dominici Bernardi Vausvaneys ex custodibus dicti | castris pro suis stipendiis unius anni integri | finiti die decima octava mensis octobris anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo quo | vacavit in custodia dicti castris sub | stipendiis trium florenorum parvi ponderis pro quolibet | mense ut supra, ut per notam instrumenti | dicti custodis de testimonio premissorum | confessioneque et recepta quantitatis subscripte | per eum a dicto vicecastellano causa | predicta habite, receptam per Eldratum | de Divicia notarium publicum sub anno Domini M^o | quatercentesimo quinquagesimo et die proxime | dicta decima octava mensis octobris, quam | reddit in quadam cedula papiri cum | predesignatis, scriptam et manu dicti | notarii signatam, XXXVI flor. parvi ponderis

Item libravit Petro filio quondam Anthonii | Barleti de Albardo eciam custodi dicti

---

1 *Effacé*: exhibit.

2 *Effacé*: quilibet | ipsorum.

castrī | pro suis stipendiis et salario quindecim | mensium proxime lapsorum quibus stetit | in custodia et garnitione dicti castrī, | ut per notam instrumenti dicti custodis | de testimonio premissorum confessioneque et | recepta quantitatis subscripte, receptam | per dictum Martinum Oldi notarium publicum | sub anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | die prima iunii, quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et manu dicti | notarii signatam, XLV flor. parvi ponderis

Item Georgio Bruneti de Hona eciam custodi | dicti castrī pro suis salario et stipendiis | unius anni integri quo vacavit et stetit | in garnitione et custodia dicti castrī ad | rationem trium florenorum pro quolibet mense, | ut per notam instrumenti dicti custodis | de testimonio premissorum, confessioneque et | recepta quantitatis subscripte per eum | a dicto vicecastellano causa predicta habite, | receptam per dictum Martinum Oldi notarium | publicum sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo die quinta mensis octobris, | quam reddit in quodam folio seu cedula | papiri, scriptam et manu dicti notarii signatam, | videlicet XXXVI flor. parvi ponderis

Et allocantur sibi predictae pecuniarum quantitates | ad quantitatem subscriptam ascendentes, vigore | dicte lictere domini, actentis confessionibus suprascriptis, de mandato supradictorum magistrorum | computorum domini et sub iuramento dicti | locumtenentis asserentis ipsas libratas veras esse | et quantitates in eisdem descriptas solutas | fuisse prout in eisdem describitur, C XLIII flor. parvi ponderis

Libravit¹ magistro Petro de Albardo carpentatori | de et pro factura constructioneque et compositione | duarum parium a (*sic*) portarum nemoris inclusis ferramentis | et clavaturis facturaque unius porte | carceris castrī Bardi vocati Infernet | cum postibus, clavibus et ferramentis | necnon pro murando in dicto castro | Infernet, ac pro salario et labore suis | per ipsum supportatis et substentis circa | dictum opus ut per licteram dicti magistri | Petri de Albardo de testimonio premissorum | confessioneque et recepta quantitatis subscripte | per ipsum a dicto vicecastellano habite | causa qua supra, receptam per Eldratum | de Divicia notarium publicum sub anno | Domini millesimo III^C quinquagesimo primo, die | penultima mensis ianuarii, quam reddit | in quadam cedula papiri scriptam et | manu dicti notarii signatam, V flor. III den. | gross. parvi ponderis

Item libravit Iohanni Bosc de | Campo Porcherio pro quodam pontono | per ipsum facto in dicto castro Campi | Porcherii, inclusis salario et labore | suis per ipsum habitis et supportatis | ad dictum pontonum faciendum et in dicto | castro ponendum ut per licteram ipsius | Iohannis Bosc de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscripte | quantitatis per eundem a dicto vicecastellano | causa premissa habite, receptam per | Anthonium Ambassiatorum notarium publicum | sub anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | primo, die secunda mensis decembris, | quam reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu dicti notarii signatam, | videlicet XIII den. gross. parvi ponderis

Et allocantur sibi dicte due parcelle | ad subscriptam quantitatem pecunie

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Opera castrī.

ascendentes, | vigore et preceptu dictarum licterarum | supra proxime designatarum et necnon de | mandato supradictorum domini presidentis | et magistrorum computorum domini pro | anno de quo ut supra computat, VI flor. V den. gross. parvi ponderis

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti de salario per | annum viginti quinque florenos parvi ponderis ex constitutione | sibi facta per dominum ut in computo precedenti | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo nono | et finiti die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo de quo computat | ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate, deducti et allocati cum remanencia sui computi precedentis
VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
XX sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
VII^c III flor. V den. quart. VI^{us} dymid. quart. unius den. et 3 quart. XIIⁱ unius den.
gross. parvi ponderis
et C ducati auri²

128. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 31, 1450-1451

Computus nobilis et potentis | viri Iohannis Cagne ex comitibus Sancti Martini castellani Bardi | per dominum constituti et ordinati ut in tercio computo precedenti | de redditibus et exitibus dicte castellanie a die decimasexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo, videlicet | de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili domino Amedeo de Crescherello milite presidente nobilibus | que viris Guillermo Rigaudi magistro hospicii, Manffredo Beczonis, | Stephano Rosseti et Iohanne Lyobardi magistris et auditoribus | computorum domini per Agnemonum Girardi de Chamberiaco ex | receptoribus dictorum computorum redditusque per nobilem Ludovicum | de Ducibus de Montecallerio locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, ut in computo precedenti et examinatus per dictos magistrum | hospicii, Manfredum Beczonis et Stephanum Rosseti ex dictis magistris | computorum die quinta iunii anno Domini M^o IIII^c LII.

...

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | librata VIII^c IIII^{xx} | XIII flor. VIII den. terc. dymid. | quart. unius den. et quart. et quart. | XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C LXX lbr. XIX sol. VI den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.

II^c III^{xx} VI flor. III den. II terc. 3 quart. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et XXIII ducati et dimid. auri ad XXII den. ob.¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept custodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario per | annum ratione dicte custodie viginti solidi asten. ad | triginta ut in computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo, XX sol. vien. ad XXX

...
De² sex libris et decem solidis vien. ad triginta | qui solvi soliti sunt Iohannete Chouderone alias | la belle portiere custodienti claves prime porte | castris Bardi eundo ad dictum castrum cui debentur | per annum sex libre et decem solidi asten. de prebenda | et que et qui allocati fuerunt in tercio computo | precedenti pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo III^c quadragesimo | octavo nichil allocatur hic pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | III^c quinquagesimo primo eo quia eidem porterie | solvit, ut dicit idem locumtenens, eo quia | dicta porteria nullas claves habuit, sed tenetur | dictum castrum sub tuta custodia armigerorum | de mandato domini.

...
Allocantur³ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit in exoneracionem stipendiorum | quatuor custodum in castro domini dicti loci Bardi | per dominum teneri ordinatorum pro tuta custodia | ibidem necessario fienda quorunquidem | custodes sit unus ex ipsis torrerius, alius | porterius et alii duo custodes pedites | sub salario seu stipendiis trium florenorum parvi ponderis per | mensem pro quolibet dictorum custodum per ipsum | ibidem tenendorum continuo donec aliud a | domino habuerit in mandatis ut in secundo computo | precedenti ubi lictera domini dicte ordinacionis et mandati | sibi dicta stipendia quolibet mense solvendi, librandi | et realiter expediendi vice domini ac eciam sine⁴ | difficultate qualibet intrandi et allocandi | recipiendo ab eisdem et quolibet ipsorum de sibi | solutis licteram opportunam de confessione et | recepta, datam Pinerolii die decima octava | mensis aprilis anno millesimo III^c quadragesimo | octavo, sigillo domini sigillata | et manu Vincencii de Ruppe subscripta et signata et in dicto computo | reddicta (*sic*).

Et primo libravit Anthonino de | Cresto habitatori dicti loci Bardi pro suis stipendiis | unius mensis integri quo continua custodia diurna | et nocturna in dicto castro stetit et vacavit videlicet | de mense septembris anni millesimi III^c XL noni

1 Dans la marge gauche du parchemin: Valet V^c L flor. XI den. | gross. parvi ponderis.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Stipendia quatuor | custodum castris Bardi.

4 Le mot sine est répété.

ut | per ipsius Anthonini licteram de confessione et recepta | subscripte quantitatis quam habuit a dicto Ludovico | de Ducibus vicecastellano causa supradicta, receptam | sub anno Domini millesimo III^C quinquagesimo primo | et die ultima mensis ianuarii, quam reddit | in quadam cedula papiri scriptam et manu | Aldrati de Divicia notarii subscriptam et signatam, | videlicet III flor. parvi ponderis¹

Item libravit Anthonio | Grivelli de Baldo altero ex dictis² custodibus | pro suis stipendiis quatuor mensium die vicesima | sexta mensis augusti anno Domini millesimo III^C quinquagesimo primo finitorum, quibus in dicta vigili | custodia stetit et vacavit ad rationem predictam | per mensem ut per ipsius Anthonii licteram de | confessione et recepta subscripte quantitatis, | receptam sub anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | primo, indicione decima quarta et die vicesima quinta mensis novembris, | quam reddit, manu dicti Aldrati notarii subscriptam et signatam, videlicet XII flor. parvi ponderis³

Item libravit Anthonio Blancheti ex dictis custodibus pro suis stipendiis duorum mensium | quibus de anno millesimo III^C quinquagesimo in | dicta vigili custodia stetit et vacavit ut per | ipsius Anthonii licteram de confessione et recepta subscripte quantitatis receptam sub anno Domini millesimo | III^C quinquagesimo primo indicione decima | quarta et die vicesima quinta mensis novembris, | quam reddit, manu Martini <de Iordanis>⁴ notarii | subscriptam et signatam, VI flor. parvi ponderis

Item libravit Petro filio quondam Anthonii | Barlet de Albardo pro suis stipendiis decem | novem mensium quibus tam de anno | millesimo III^C quinquagesimo quam de anno millesimo | III^C quinquagesimo primo in dicta vigili | custodia stetit et vacavit ad rationem trium | flor. parvi ponderis per mensem, ut per ipsius Petri | licteram de confessione et recepta subscripte quantitatis, | receptam sub anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | primo indicione decima quarta et die vicesima | quinta mensis novembris, quam reddit, | manu Martini de Iordanis notarii subscriptam | et signatam, XXXVI flor. parvi ponderis⁵

Item libravit Nycoleto de La Bornay pro suis salario et stipendiis | decem novem mensium quibus in dicta vigili | custodia tam de anno millesimo III^C quinquagesimo | quam de anno millesimo III^C quinquagesimo primo stetit | et vacavit ad rationem predictam per mensem, | ut per ipsius Nycoleti licteram de testimonio | premissorum ac confessione et recepta subscripte | quantitatis, datam die vicesima sexta mensis | novembris anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | primo, quam reddit in quadam cedula papilrea, scriptam et manu Perrini de Oldis notarii | subscriptam et

---

1 *Le chiffre est rayé. Dans la marge gauche du parchemin:* Non intratur quia | non cadunt in tempore.

2 *Effacé:* const.

3 *Le chiffre est rayé. Dans la marge gauche du parchemin:* Non intrantur ut supra.

4 *Effacé:* Iacobi.

5 *Dans la marge gauche du parchemin:* Non intratur nisi | pro uno anno integro | de quo computat et | de residuis sibi | intrabitur in cauda | sui ultimi computi.

signatam, XXXVI flor. parvi ponderis¹

Ascendentibus predictis particulis ad subscriptam | quantitatem que sibi allocatur de mandato | prefatorum domini presidentis et magistrorum computorum domini, | videlicet LXXVIII flor. parvi ponderis²

...
 Libravit³ sibi ipsi castellano capienti de | salario per annum viginti quinque florenos parvi ponderis | ex constitucione sibi per dominum facta ut in computo | precedenti et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno integro | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | et finito die decima sexta exclusive dicti | mensis aprilis anno Domini millesimo III^C quinquagesimo primo de quo computat | ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...
 Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis
 XX sol. vien. ad XXX
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et III^C XXXVIII flor. terc. et quart. unius den. et terc. et quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis⁴

129. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 29, 1451

Computus nobilis et potentis | viri Iohannis Cagnie ex comitibus Sancti Martini castellani | Bardi per dominum constituti et ordinati ut in quarto computo | precedenti de redditibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo usque ad diem | decimam quintam exclusive mensis decembris anno eodem, | qua die possessionem ipsius castellanie effici adheptus | fecit et exercere incohavit, ut dicit, nobilis Iohannes de | Lenthénay castellanus ibidem post ipsum constitutus, videlicet | de triginta quatuor septimanis et quinque diebus, receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobilibus et potente viris | domino Amedeo de Crescherello milite presidente, Guillierno | Rigaudi magistro hospicii, Manffredo Beczonis, Stephano Rosseti | et Iohanne Lyobardi magistris et auditoribus computorum | domini per Michaelem Boni Lucri de Rosseillione ex

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Et iniungitur sibi quod infra | festum beati Iohannis Baptiste | proxime futurum infallibiliter apportet licteram | testimonialem qualiter | dicti custodes in dicta | custodia tempore | predesignato | steterunt | et vacaverunt, alias | si deficiat sibi | detrahentur infallibiliter.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Non intrantur causa | qua supra nisi pro | uno anno integro.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens librata | videlicet III^C XLIII flor. XI den. ob. | gross. parvi ponderis.

receptoribus | dictorum computorum redditusque per nobilem Ludovicum | Ducis locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo | precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso aragio

II^C XII flor. II den. et XII^{um} unius den. gross. parvi ponderis De quibus

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit in exoneracionem stipendiorum | quatuor custodum in castro domini dicti loci | Bardi per dominum teneri ordinatorum pro tuta | custodia ibidem necessaria fienda quorunquidem | custodes sit unus ex ipsis torreriis, alius | porteriis et alii duo custodes pedites sub² | salario seu stipendiis trium florenorum | parvi ponderis per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendo et | continue donec aliud a domino habuerit in | mandatis ut in tercio computo precedenti ubi | lictera domini dicte ordinacionis et mandati | sibi dicta stipendia quolibet mense solvendi, | librandi et realiter expediendi vice domini | et eciam sine difficultate qualibet intrandi | et allocandi recipiendo ab eisdem et | quolibet ipsorum de sibi solutis licteram | opportunam de confessione et recepta, datam | Pinerolii die decima octava mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo qualdragesimo octavo, sigillo domini sigillata | et manu Vincencii de Ruppe subscripta | et signata et in computo reddita (*sic*).

Et primo libravit Petro de Barlet filio | Anthonii Barbet de Albardo pro suis | stipendiis septem mensium ex decem novem | mensibus quibus tam de anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo quam quinquagesimo | primo in custodia dicti castri diuturna³ | et nocturna stetit et vacavit cum ceteris | custodibus ibidem constitutis ad rationem | trium florenorum pro quolibet mense et | pro reliquis duodecim mensibus dicta | sua stipendia intrata et allocata fuerunt in | suo computo proxime precedenti de anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo ubi lictera | confessionis de recepta dictorum suorum stipendiorum ipsorum decem novem mensium fuit | reddita et plenius designata, qua confessione | actenta sibi intrantur hic pro dictis | septem mensibus dicta stipendia ascendencia | ad XXI flor. parvi ponderis

Item libravit Nicoletto de La Bornay de Campo | Porcherio altero ex custodibus dicti | castri pro suis stipendiis septem mensium | ex decem novem mensibus quibus in dicta vigilli | custodia cum ceteris custodibus stetit et | vacavit tam de anno proxime lapso M^o | III^C L^o quam de anno presenti millesimo III^C LI° ad | rationem trium florenorum parvi ponderis per mensem et vacavit ad rationem predictam per mensem | et pro reliquis duodecim mensibus | dicta stipendia fuerunt sibi intrata in | dicto computo proxime precedenti de | anno M^o III^C L^o ubi lictera confessionis <et> de | recepta dicti tocius temporis fuit reddita | et plenius designata, videlicet XXI flor. parvi ponderis

Item libravit Georgio de Brunet | de Hona altero custodi dictorum custodum |

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castri | Bardi.

2 *Le mot sub est répété.*

3 *Lire*: diurna.

pro suis stipendiis unius anni integri | a die prima inclusive mensis maii anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo | ad rationem trium florenorum parvi ponderis per | mensem quo in dicta vigili custodia stetit | et vacavit ut per ipsius Georgii licteram | de testimonio premissorum ac confessione et recepta subscripte quantitatis, quam habuit | a dicto vicecastellano causa supradicta, | receptam sub anno Domini millesimo III^C LI° | die prima mensis maii, quam reddit | in quadam cedula papiri scriptam et manu dicti | Eldrati de Divicia notarii subscriptam et | signatam et allocantur eidem subscriptos | XXXVI <flor.> de et pro tempore quo | servit ut supra licet non | cadat in tempore de quo computat, nisi pro XV diebus, | actento quod in computo | proxime precedenti nichil fuit allocantur,¹ XXXVI flor. parvi ponderis

Item | libravit Anthonio Grivelli de Bardo altero | custodi dictorum custodum pro suis stipendiis | quatuor mensium die subscripta XXVI^a | mensis augusti anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo primo finitorum, quibus | in dicta vigili custodia stetit et vacavit | ad rationem qua supra per mensem ut per | ipsius Anthonii licteram de confessione et recepta | subscripte quantitatis quam habuit a dicto vicecastellano | causa supradicta, receptam sub anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo | et datam die vicesima sexta mensis augusti, quam | reddit in quadam cedula papirea | scriptam et manu dicti Oldrati de Divicia | notarii signatam, XII flor. parvi ponderis

Item | libravit Iacopo de Bugella filio | Steynerii de Mertigliano altero custodi | dictorum custodum pro suis stipendiis² | decem novem mensium quibus tam | de anno nuper lapso millesimo III^C L^o quam de | anno presenti millesimo III^C LI° in dicta vigili | custodia stetit et vacavit ad rationem | trium florenorum parvi ponderis per mensem ut supra ut per | ipsius Iacobi licteram de testimonio premissorum | ac confessione et recepta subscripte quantitatis | per ipsum habite et recepte a dicto vicecastellano causa | supradicta, datam die vicesima octava | mensis novembris anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo primo, quam reddit in quadam | cedula papirea scriptam et manu dicti | Iacobi signatam, videlicet LVII flor. parvi ponderis³

Ascendentibus predictis particulis ad subscriptam quantitatem que sibi allocatur de | mandato prefatorum magistrorum computorum domini, XLVII flor. parvi ponderis

Libravit magistro Iacobo Ginocci⁴ de Ypporrigia | pictori pro pictura armorum illustrissimi | principis domini nostri Sabaudie ducis et | illustrium dominorum nostrorum principis | Pedemoncium et comitis Gebennarum liberorumque suorum | supra primam portam ville Bardi a parte | hospitalis dicti loci, pictarum ex ordinacione | nobilium et potentium domini Nicodi de Menthone | militis et Iacobi de Challant domini Aymelville capitaneorum domini pro honore et utilitate | domini, quam

1 *Lire*: allocatum. *La phrase* et allocantur... allocantur *est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

2 *Effacé*: septem.

3 *Dans la marge droite du parchemin*: Licet de subscripta quantitate | dicto Iacobo soluta | triginta sex flor. caderent | in computo precedenti | tamen quia non fuerunt allocati, | hic sibi allocantur.

4 *Aute lecture possible*: Givocci.

picturam fecit pro tanto pacto | facto cum eodem ut per ipsius pictoris | licteram de testimonio premissorum ac | confessione et recepta subscripte quantitatis quam | habuit a dicto vicecastellano causa supradicta, | datam die XXVI^{ta} iullii anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo primo, quam reddit | in quadam cedula papirea scriptam et | manu Oldrati de Divicia notarii signatam, videlicet I ducatus auri ad XXII | den. ob. gross.

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti de salario | per annum viginti quinque florenos parvi ponderis ex constitutione | sibi per dominum facta ut in computo precedenti | et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius videlicet pro triginta quatuor | septimanis et quinque diebus inceptis | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | primo et finitis die decima quinta exclusive | mensis decembris anno eodem de quibus | computat ut supra, XVI flor. VI den. et quart. | et XII^{um} unius den. gross. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati

II^c LVIII flor. VI den. dimid. quart. et XII^{um} unius den. gross. parvi ponderis
et II ducati auri

130. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 29, 1451-1452

Computus [nobilis] viri [Iohannis] | de Lantenay scutifferi domini castellani castris, ville et mandamenti | Bardi et suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti et | ordinati videlicet ad et per unum annum continuum et integrum die sue | possessionis adhipicende incohandum et ulterius dum bene fecerit | et domini fuerit voluntatis ut per licteram domini constitutionis | predictae et testimonio premissorum datam Castillione Domborum | die quarta mensis octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo primo, cuius tenor inferius in librata salarii | de verbo ad verbum est insertus, de redditibus et exitibus | dicte castellanie a die decima quarta inclusive mensis decembris | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo, qua die | possessionem ipsius castellanie officii adheptus fuit et exercere | incohavit, ut dicit, usque ad diem decimam sextam exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo secundo, | videlicet de decem septem septimanis integris et quinque diebus,² receptus apud | Chamberiacum, presentibus nobilibus et potente viris domino Amedeo | de Crescherello milite presidente, Guillermo Rigaudi magistro hospicii, | Manffredo Beczonis, Stephano Rosseti et Iohanne Lyobardi magistris | et auditoribus computorum domini per Michaellem Boni Lucris | de Rosseillione ex receptoribus dictorum computorum reddictusque | per nobilem Arthaudum Iuliani

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

2 *Les mots et quinque diebus sont ajoutés dans la marge gauche du parchemin, avec un rappel.*

locumtenentem et procuratorem dicti | castellani de sua comparandi potestate fidem facientem per quemdam | notam instrumenti inde receptam per Iohannem de Landrys notarium publicum sub anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo indicione decima quarta et die quinta mensis | novembris, quam reddit in quadam cedula papiri scriptam et manu | dicti notarii subscriptam et signatam et fuit infillata cum aliis licteris | presentis computi.

...

Summa tocius recepte huius computi

LVIII sol. VIII den. monete cursibilis Auguste

C LXXVI lbr. VI den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.

C L flor. X den. ob. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et VIII ducati auri ad XXII den. ob.¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept | custodienti claves burgi Bardi cui dantur | de salario per annum racione dicte custodie | viginti solidi asten. ad triginta ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo secundo, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De² sex libris et decem solidis vien. ad | XXX^{ta} qui solvi soliti sunt Iohannete Chouderone | alias la belle porterie custodienti claves | prime porte castris Bardi eundo ad dictum | castrum cui debentur per annum sex libre | et decem solidi asten. de prebenda et que | et qui allocati fuerunt in quarto computo precedenti | pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | octavo nichil allocatur hic pro uno anno | finito die prima mensis marcii anno Domini M^o | quatercentesimo quinquagesimo secundo eo quia eidem | porterie nichil solvit quia dicta porteria | nullas claves habuit, sed tenetur dictum | castrum sub tuta custodia armigerorum | de mandato domini.

...

Allocantur³ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit in exoneracionem stipendorum | quatuor custodum in castro domini dicti loci | Bardi per dominum teneri ordinatorum pro | tuta custodia ibidem necessario fienda quorum|quidem custodes sit unus ex ipsis torrerius, | alius porterius et alii duo custodes | pedites sub salario seu stipendiis trium florenorum | parvi ponderis per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendo et continuo | donec aliud a domino habuerit in mandatis | ut in tercio computo precedenti ubi lictera | domini dicte ordinacionis et mandati sibi | dicta stipendia quolibet mense solvendi, | librandi et realiter expediendi vice domini | ac eciam sine difficultate qualibet intrandi | et allocandi recipiendo ab

1 Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens recepta | III^C IIII^{XX} X flor. X den. 3 | quart. et XII^{um} unius den. et 3 quart. XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Claves.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Stipendia quatuor | custodum castris | Bardi.

eisdem et quolibet | ipsorum de sibi solutis licteram opportunam | de confessione et recepta, datam Pinerolii die | decima octava mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo octavo, sigillo domini sigillatam | et manu Vincencii de Ruppe subscripta et | signata et in dicto computo | reddita (*sic*).

Et | primo libravit nobili Stephano Vaysa pro | suis stipendiis quinque mensium proxime preteritorum inceptorum die XIII | inclusive mensis | decembris | anno Domini M^o | IIII^C LI° et finiendorum | die XIII exclusive mensis | maii anno Domini M^o IIII^C LII^{do} | quibus in continua custodia diuturna que | et nocturna dicti castri Bardi stetit et | vacavit ad rationem cuiuslibet mensis | trium florenorum parvi ponderis ut per ipsius nobilis | Stephani Vaysa licteram de confessione et recepta | subscripte quantitatis quam habuit a dicto | locumtenente causa supradicta, receptam sub | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | secundo die decima mensis maii, quam | reddit in quodam dimidio folio papiri cum | certis aliis infra proximo designatis, scriptam | et manu Perrini Oldi notarii subscriptam | et signatam, videlicet XV ^flor. parvi ponderis

Libravit | Philippino de Hona pro suis stipendiis dictorum | quinque mensium quibus in custodia diuturna que et nocturna dicti castri Bardi stetit et | vacavit ad rationem pro quolibet mense | ipsorum quinque mensium trium florenorum | parvi ponderis ut supra inceptorum et finitorum | ut supra² ut per ipsius Philipini de | Hona licteram de confessione et recepta subscripte quantitatis, quam habuit a dicto castellano | per manus dicti sui locumtenentis causa supradicta, | receptam sub anno et die proxime dictis, | quam reddit in dicto dimidio folio papiri | superius reddito, scriptam et manu dicti notarii | signatam, XV flor. parvi ponderis

Libravit Iohanni de Laudis et Laurencio Guillermi | pro eorum stipendiis cuiuslibet ipsorum | dictorum quinque mensium quibus in custodia | dicti castri Bardi steterunt et vacaverunt | ad rationem pro quolibet mense ipsorum | quilibet trium flor. parvi ponderis ut supra inceptorum et finitorum ut | supra³ ut per ipsorum Iohannis et Laurencii licteram de | confessione et recepta subscripte quantitatis quam | habuit a dicto castellano per manus dicti sui | locumtenentis causa supradicta, receptam sub | anno et die supradictis et ut supra redditam | et signatam, XXX flor. parvi ponderis

Ascendentibus | predictis particulis ad subscriptam quantitatem | que sibi allocatur de mandato prefatorum | domini presidentis et magistrorum computorum | domini necnon et per testificacionem nobilis Petri | de Iordanis condomini Montisalti, Panthaleonis Richeti | procuratoris fiscalis in Valle Augusta necnon providi | viri Mathei Bartholomei notarii et clerici curie | castellanie Bardi actestancium eorum mediantibus iuramentis | quod viderunt manere et stare cum nobili Iohanne de | Lentenay castellano Bardi pro custodia castri Bardi | supranominatos custodes, videlicet a die qua ipse nobilis | Iohannes de Lentenay possessionem dicti castri accepit | usque ad diem

1 *La phrase inceptorum... LII^{do} est ajouté dans la marge droite du parchemin.*

2 *Les mots inceptorum... supra sont ajoutés dans la marge droite du parchemin.*

3 *Les mots inceptorum ... supra sont ajoutés dans la marge droite du parchemin.*

decimam quintam mensis maii anni subscripti | et adhuc stant et manent receptam sub anno Domini | millesimo IIII^C quinquagesimo secundo indicione quindecima | die XXVIII mensis maii, quam reddit in quadam cedula | papiri, scriptam et manu Aymoneti Saluardi notarii signatam, LX flor. parvi ponderis

...

Librav¹ magistro Petro de Albardo pro | recoperiendo furnum castri domini Bardi | a tectis recoperiti ut per ipsius magistri Petri | licteram de confessione et recepta subscripte | quantitatis quam habuit a dicto castellano causa | supradicta, receptam sub anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo secundo | die decima quinta mensis februarii, quam | reddit in quadam cedula papiri scriptam | et manu Perrini Oldi notarii publici subscriptam | et signatam, cuius vigore allocantur | sibi hic, nec de mandato et ex ordinacione | dictorum domini presidentis et magistrorum | computorum domini et cum iuramento dicti | locuntenentis² asserentis tantum solvisse pro | premissis, II flor. I den. gross. parvi ponderis

...

Librav³ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum ex | constitutione sibi facta per dominum ut per licteram | domini constitutionis predictae cuius tenor | sequitur et est talis:

«Ludovicus dux Sabaudie, Chablaysii | et Auguste, Sacri Romani Imperii princeps vicariusque perpetuus, | marchio in Ytalia, comes Pedemoncium, Gebennarum et Baugiaci, baro | Vuaudi et Faucigniaci, Nycieque et Vercellarum dominus universis | serie presencium fiat manifestum quod nos actendentes grata laudalbiliaque obsequia per dilectum fidelem scutifferum nostrum | Iohannem de Lanteny nobis dummodo impensa et que dictum | impendere non desivit etiam sollicitudinem obsequendi promptitudinem et alia virtutum merita quibus eundem vovimus | comprobatum ipsum petentem et humiliter deposcentem facimus | et constituimus per presentes capitaneum et castellanum castri, | ville et mandamenti Bardi et suarum solitarum pertinenciarum, | videlicet ad et per unum annum continuum et integrum die possessionis | sue adhipiscende incohandum et ulterius dum benefecerit | et nostre fuerit voluntatis eidem propterea regimen exercicium et | omnimodam ipsius capitaneatus et castellanie officii administralcionem per tempus predictum commictentes sub stipendiis | aliisque commoditatibus honeribusque pariter et oneribus | ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, ita tamen quod facto | computo et ut convenit clauso in Camera computorum nostrorum | per dilectum fidelem Iohannem Caignie modernum castellanum | nostrum Bardi de omnibus per eum occasione dicti castellanie | officii receptis et libratis eo tunc Iohannes ipse solvere seu | alias vice nostra contentum reddere teneatur dictum Iohannem | Caignie de ducentum ducatis quos dictus Caignie super eodem | officio se pretendit nobis mutuo concessisse; et si forte contingat | dictum Caignie per

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Recopertura | furni Bardi.

2 Lire: locuntenentis.

3 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

remanenciam sui computi erga nos ad aliquid | tenere id volumus de summa dictorum
ducentum ducatorum | defalcari et deduci recipiendo tamen per ipsum Iohannem | de
Lenteney ab eodem cum remanencia si que eidem fuerit | facta litteram de confessione
et recepta opportunam; et nos ipsam | petimus summam, quam sit ut prefertur vice
nostra expedierit | ex nunc prout ex tunc et econtra imponimus pariter et assignamus
| de et super dicte castellanie officio preysiisque et emolumentis | eiusdem universis
quod et quia eidem expresse obligamus | et yppothecamus per presentes ipso enim
Iohannes de Lentenay | nobis promisit corporaliter et iuravit evangelibus Dei tactis
sublque suorum omnium expressa obligacione bonorum dictum capitaneatus | et
castellanie officium bonorum fideliter exercere, iura nostra | perquirere diligenter et
servare, neminem ipsius officii pretexto | indebite opprimere vel gravare, quin ino¹
unicuique rite postulanti | celeris iusticie complementum ministrare deque preysiis
redditibus | et emolumentis universis dicti capitaneatus officii singulis | annis in Camera
computorum nostrorum bonum computum | et legitimum reddere rationem cum
reliquorum restitutione | ac castrum et alia edificia que ibidem habemus bene | et
sufficenter nostris moderatis sumptibus cooperta manutenere, | preservare et custodire
illudque nemini expedire nisi nobis | aut alii nostras patentes licteras defferenti, quas de
nostris consciencia | crediderit verissimiliter emanasse et generaliter omnia alia | legaliter
facere que dicte incumbant officio, remoto quolibet | inhonesto; mandantes hec ideo
baillivo et procuratori | Vallis Auguste ac ceteris officariis nostris ad quos spectabit | et
presentes pervenerint seu ipsorum locatenentibus et cuilibet eorum qui | quatenus visis
presentibus prefatum Iohannem ad huiusmodi capitaneatus | et castellanie officium
graciose admittant illudque per eum faciant | et permittant dicto tempore durante
fideliter exerceri nec non | omnibus et singulis aliis dicto officio mediato et immediato
| submissis quod eidem Iohanni pareant, obediant, solvant, respondeant | et omnibus
assistant cum penis et sine penis eius velut | castellano nostro per nos ad hec specialiter
deputato et insuper | presidenti et magistris computorum nostrorum quod dicta annua |
et solita stipendia eidem intrent debite et allocetur sic quod | de illis solucionem assequi
valeat condecemtem. | Datum in Castellione Dombarum die | quarta mensis octobris
anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo primo. Loys. Per | dominum,
presentibus dominis Iacobo de Turre cancellario, | Io[hanne] bastardo Armagniaci
domino Gordoni | marescallo, Ia[cobo] comite Montis Maioris, Petro | de Balma
domino Ruppis, Guilliermo | de Viriaco magistro hospicii, Ia[cobo] Meynerii | generali
et Humberto Fabri thesaurario. Reddatur lictera portatori. | [P[etrus] Bolomerii».

...

Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem | ipsius a die decima quarta inclusive
| mensis decembris anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo primo
usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo
quatercentesimo quinquagesimo secundo, videlicet | de decem septem septimanis et
quinque | diebus inceptis et finitis ut supra, | videlicet VIII flor. V den. II terc. et quart.

---

1 *Lire*: immo.

unius den. gross. | parvi ponderis
 Summa librate, salarii, deducti et allocati
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 XX sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. esperon.
 et VII^C V flor. VI den. II terc. dymid. quart. unius den. gross. parvi ponderis¹

131. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 29, 1452-1453

Computus nobilis viri Iohannis | de Lantenay scutifferi domini castellani castris, ville et mandamenti Bardi | et suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti et ordinati ut in | computo proxime precedenti ut per licteram domini dicte constitutionis et | testimonio premissorum datam Castillionis Dombarum die quarta | mensis octobris anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo primo, cuius | tenor in computo proxime precedenti sub librata salarii de verbo | ad verbum est insertus, de redditibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C | quinquagesimo secundo usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo tercio, | videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus | nobilibus et potente viris domino Amedeo de Crecherello milite et | presidente, Manfredo Beczonis et Iohanne Lyobardi ex magistris et | auditoribus computorum domini per Agnemonum Girardi de Chamberiaco | ex receptoribus dictorum computorum reddictusque per nobilem | Arthaudum Iulliani locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in | computo precedenti et examinatus per dictos magistros | die XII iunii anno Domini M^o IIII^C LIII^{cio}.

...

Summa tocius recepte huius computi
 LVIII sol. VIII den. monete Auguste
 C LXXI lbr. VII den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.
 II^C LXVII flor. quart. et VI^{tum} unius den. gross. parvi ponderis
 II flor. boni ponderis
 et IX ducati auri ad XXIII²

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept cusodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario | per annum ratione dicte custodie viginti solidi | asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo tercio, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet presens librata insimul | VII^C XII flor. V den. | II terc. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | recepta V^C III flor. VI^{tum} unius den. | et quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

...
 De¹ sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} | qui solvi soliti sunt Iohannete Chouderone | alias la belle portiere custodienti claves prime | porte castris Bardi eundo ad dictum castrum² | cui debentur per annum sex libre et decem solidi | asten. de prebenda que et qui allocati | fuerunt in quinto computo precedenti pro uno | anno finito die prima mensis marci anno Domini | millesimo IIII^C quinquagesimo tercio eo | quia eidem porterie nichil solvit quia | dicta porteria nullas claves habuit, sed | tenetur dictum castrum sub tuta custodia armilgerorum de mandato domini.

...
 Allocantur³ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis quatuor custodum | in castro domini dicti loci Bardi per dominum teneri ordinatorum pro tuta custodia dicti castris ibidem | necessario fienda, quorum custodum unus | ex ipsis sit torrierius, alius portierius et alii | duo custodes pedites sub salario seu stipendiis | trium florenorum parvi ponderis per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem continuo tenendo | donec aliud a domino habuerit in mandatis ut | in quarto computo precedenti ubi lictera domini dicte | ordinationis plenius est inserta et designata, | data Pigneyrolii die XVIII aprilis anno millesimo | IIII^C XLVIII, sigillo domini sigillata et manu Vincencii | de Ruppe eius secretarii signata.

Et primo | libravit Stephano Bessi pro suis stipendiis | unius anni integri incepti die decima quarta | inclusive mensis maii anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo secundo et finiti die decima quarta | exclusive eiusdem mensis maii anno Domini millesimo | IIII^C quinquagesimo tercio ad rationem predictorum | trium florenorum parvi ponderis per mensem ut per ipsius | Stephani notam instrumenti de testimonio premissorum | ac confessione et recepta subscripte quantitatis quam | habuit a dicto vicecastellano causa supradicta, continentem | confessionem aliorum trium custodum inferius nominatorum | temporis predicti receptam sub anno Domini millesimo | IIII^C quinquagesimo tercio indictione prima et | die XXVI mensis maii, quam reddit cum testificatione dicti temporis quo dicti custodes in dicta | custodia steterunt et vacaverunt in quodam dimidio | folio papiri scriptam et manu Mathei Barthollomei notarii publici subscriptam et signatam, | videlicet XXXVI⁴ flor.

Libravit Laurencio | Guillermi pro suis stipendiis anni predicti quo in | dicta diuturna et nuturna⁴ custodia dicti castris | Bardi stetit et vacavit ad rationem trium florenorum | per mensem sicut supra, per notam instrumenti | de confessione et recepta per ipsum facta de dictis | suis stipendiis anni predicti que habuit a dicto | vicecastellano causa supradicta, superius redditam | et plenius designatam, XXXVI flor. parvi ponderis

Libravit | Philippino de Ysabella et Anthonio | Grivelli famullis et servitoribus

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

2 *Effacé*: cui.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castris | Bardi.

4 *Lire*: diurna et nocturna.

dicti castellani | pro suis stipendiis anni superius designati | quo in dicta tuta custodia diurna et nocturna | steterunt et vacaverunt ad rationem quam supra, | videlicet quilibet ipsorum trium florenorum pro mense ut per | ipsorum custodum notam instrumenti de testimonio premisorum ac confessione et recepta subscripte quantitates, quam habuerunt a dicto vicecastellano | causa supradicta, redditam et plenius | designatam, LXXII flor. parvi ponderis

Ascendentibus | predictis tribus particulis ad subscriptam quantitatem | que sibi allocatur hic de mandato prefatorum | domini presidentis magistrorumque ac auditorum computorum | domini necnon et per testificacionem magistri Ludolphi Barbitonsoris, Philippi Grivelli, Iohannis | Peroneti de Avoyoni et Bonifacii de Maza | proborum virorum et burgensium dicti loci Bardi dicencium | et testificancium eorum corporalibus iuramentis | quod ipsi viderunt continuo in dicta custodia | ipso anno durante dictos custodes superius | nominatos, receptam sub anno predicto millesimo III^C | LIII° indicione prima et die vicesima sexta | mensis maii, quam reddit in folio papiri superius reddito, scriptam et manu dicti notarii | signatam, CXLIII flor. parvi ponderis

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum ex constitutione | sibi facta per dominum ut per licteram domini constitutionis | predictae cuius tenor in computo proxime precedenti | de anno Domini millesimo III^C L primo sub presenti titulo de | verbo ad verbum est insertus, et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | III^C quinquagesimo secundo usque ad diem decimam | sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo III^C quinquagesimo tercio, videlicet de uno | anno integro de quo ut supra computat _____²

Summa librate³ et allocati cum remanencia computi precedentis

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

XX sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

et VI^C III^{XX} V flor. I den. II terc. unius den. et IIIes partes XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis⁴

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Salarium.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Non allocatur dictum | salarium causantibus | oneribus domini ipso anno | supportatis.

3 *Effacé:* salarii.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens | librata VI^C III^{XX} XI flor. | III den. II terc. unius den. et IIIes partes XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

132. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 29, 1453-1454

Computus nobilis viri Iohannis de | Lantenay scutifferi domini castellani castris, ville et mandamenti Bardi et | suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti et ordinati ut in computo | proxime precedenti ut per liceram domini dicte constitutionis et testimonio | premissorum datam Castillonis Dombardum die quarta mensis octobris anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo, cuius tenor in secundo | computo precedenti sub librata salarii de verbo ad verbum est insertus, de | redditibus et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C | quinquagesimo tercio usque | ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo quarto, videlicet de uno anno integro, receptus apud | Chamberiacum, presentibus nobilibus et potentibus viris domino Guillelmo de Viriaco milite et | presidente, Maffredo Beczonis, Ste[phano] Rosseti, Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii et | Io[hanne] Maleti magistris et auditoribus computorum domini per Michaellem Boni Lucris ex | receptoribus dictorum computorum redditusque per nobilem Arthaudum Iulliani | locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi

XII lbr. II sol. monete

C LXXI lbr. VI den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.II^C LXVIII flor. III den. et XII^{um} unius den. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et XXXV ducati II terc. quartus unius ducati auri¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per annum racione | dicte custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut | in computo precedenti et solvit sibi pro anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo III^C | quinquagesimo quarto, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De² sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} qui solvi | soliti sunt Iohannete Chouderone alias la belle | portiere custodienti claves prime porte castris Bardi | eundo ad dictum castrum cui debentur per annum | sex libre et decem solidi asten. de prebenda que et | qui allocati fuerunt in sexto computo precedenti pro | uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo III^C XL octavo nichil allocatur hic | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo III^C LIII^{to} eo quia eidem porterie nichil | solvit quia dicta porteria nullas claves habuit, | sed tenetur dictum castrum sub tuta custodia | armigerorum de mandato domini.

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet summa subscripta | V^C LXIII flor. VI den. | et quart. VI^{us} unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

...
 Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus solvit et | libravit pro stipendiis quatuor custodum in castro | domini dicti loci Bardi per dominum teneri ordinatorum | pro tuta custodia dicti castri ibidem necessario | fienda, quorum custodum unus ex ipsis sit | torreriis, alius porteriis et alii duo custodes pedites | sub salario seu stipendiis trium florenorum parvi ponderis per mensem | pro quolibet dictorum custodum per ipsum ibidem | continuo tenendo donec aliud a domino habuerit | in mandatis ut in quinto computo precedenti | ubi lictera domini dicte ordinacionis plenius est inserta | et designata.

Et primo libravit Stephano Bessi | pro suis stipendiis unius anni integri | incepti die decima quarta inclusive mensis maii | anno Domini millesimo quatercentesimo LIII | et finiti die decima quarta exclusive eiusdem mensis | maii anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo quarto ad rationem predictorum trium | florenorum parvi ponderis per mensem ut per ipsius Stephani notam | instrumenti de testimonio premissorum ac confessione et recepta | subscripte quantitatis quam habuit a dicto vicecastellano | causa prescripta, continentem confessionem aliorum trium custodum | inferius nominatorum temporis predicti receptam sub | anno Domini millesimo IIII^C LIII° indicione secunda et die | decima septima mensis iunii, quam reddit cum | testificatione dicti temporis quo dicti custodes | in dicta custodia steterunt et vacaverunt in² | quodam dimidio folio papiri scriptam et manu Mathei Bartholomei notarii publici subscriptam et signatam, | videlicet XXXVI flor.

Libravit Laurencio Guillermi | pro suis stipendiis anni predicti quo in dicta diuturna | et nuturna³ custodia dicti castri Bardi stetit et vacavit | ad rationem trium florenorum per mensem sicut supra, ut per | notam instrumenti de confessione et recepta per ipsum | facta de dictis suis stipendiis anni predicti que | habuit a dicto vicecastellano causa supradicta, superius redditam | et plenius designatam, XXXVI flor. parvi ponderis

Libravit⁴ Philippino de Ysabella et Anthonio Grivelli famulis | et servitoribus dicti castellani pro suis stipendiis | dum superius designati quo in dicta tuta custodia | diurna et nuturna steterunt et vacaverunt ad rationem | quam supra, videlicet quilibet ipsorum trium florenorum per mensem | ut per ipsorum custodum notam instrumenti de testimonio | premissorum ac confessione et recepta subscripte quantitatis, | quam habuerunt a dicto vicecastellano causa supradicta, | superius redditam et plenius designatam, LXXII flor. parvi ponderis

Ascendentibus predictis tribus particulis ad subscriptam | quantitatem que sibi allocatur hic de mandato prefatorum | domini presidentis magistrorumque et auditorum computorum | domini necnon et per testificationem nobilis Petri | de

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Stipendia quatuor | custodum castri Bardi.*

2 *Le mot in est répété.*

3 *Lire: diurna et nocturna.*

4 *Le mot libravit est répété.*

Iordanis condomini Montis Alti, Iohannis Perroneti | Avoyon et Boniffacii de Maza
proborum virorum et | burgensium dicti loci Bardi dicencium et testifficancium |
eorum corporalibus iuramentis quod ipsi viderunt | continuo in dicta custodia ipso
anno durante dictos | custodes superius nominatos, receptam sub anno Domini |
millesimo quatercentesimo quinquagesimo quarto indicione | secunda et die decima
septima mensis iunii, quam | reddit in quadam dimidio folio papiri scriptam et | manu
Mathey Bartholomei signatam, CXLIII flor. parvi ponderis¹

...

Summa librate et allocati cum remanencia computi precedentis

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

XX sol. vien. ad XXX^a

III sol. IX den. vien. esperon.

et VI^C IIII^{XX} VII flor. III den. quart. VI^{um} et quart. unius den. gross. parvi ponderis²

133. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 30, 1454-1455

Computus nobilis viri Iohannis de | Lentenay scutifferi domini castellani castris,
ville et mandamenti | Bardi et suarum solitarum pertinenciarum per dominum
constituti et | ordinati ut in computo proxime precedenti ut per licteram domini | dicte
constitucionis et testimonio premissorum datam Castellionis | Dombarum die quarta
mensis octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo primo,
cuius tenor in tercio computo precedenti | sub librata salarii de verbo ad verbum
est insertus, de redditibus | et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive
mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo quarto | usque
ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo
quatercentesimo quinquagesimo quinto, videlicet | de uno anno integro, receptus apud
Chamberiacum, presentibus nobiles | et potente viris domino Guillelmo de Viriaco
milite presidente, Stephano Rosseti, | Iohanne Maleti et Petro de Molina ex magistris et
auditoribus computorum | domini per Agnemonum Girardi ex receptoribus dictorum
computorum | redditusque per nobilem Arthaudum Giulliani locumtenentem et
procuratorem | dicti castellani ut in computo precedenti et examinatus per dictos
magistros | die decima iunii anno predicto IIII^C LV^{to}.

...

Summa tocus recepte huius computi

X lbr. X sol. IIII den. monete cursibilis Auguste

C LXXI lbr. VII den. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Apportet testifficacionem | sufficientem | de tempore quo | stabunt iterum.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens librata | VII^C IIII^{XX} XIII flor. I den. III quart. | et ... (*illisibile*) unius den. gross. parvi ponderis.

C XLII flor. I den. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et CXV ducati et dimid. et terc. unius ducati auri¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno² anno finito die prima mensis maii | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | quinto, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De³ sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} qui solvi soliti | sunt Iohannete Chouderone alias la belle portiere | custodienti claves prime porte castris Bardi eundo ad dictum castrum | cui debentur per annum sex libre et decem solidi asten. de | prebenda que et qui allocati fuerunt in septimo computo precedenti | pro uno anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo octavo nichil | allocatur hic pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | quinto eo quia eidem porterie nichil solvit quia dicta | porteria nullas claves habuit, sed tenetur dictum castrum | sub tuta custodia armigerorum de mandato domini.

...

Allocantur⁴ sibi quos dictus vicecastellanus solvit et | libravit pro stipendiis quatuor custodum in castro domini | dicti loci Bardi per dominum teneri ordinatorum pro | tuta custodia dicti castris ibidem necessario fienda, quorum | custodum unus ex ipsis sit torreriis, alius porteriis et | alii duo custodes pedites sub salario seu stipendiis trium florenorum | parvi ponderis per mensem pro quolibet dictorum custodum per ipsum | ibidem continuo tenendo donec aliud a domino habuerit | in mandatis ut in sexto computo precedenti ubi lictera | domini dicte ordinacionis plenius est inserta et designata.

Et primo libravit Stephano Bessi pro suis stipendiis unius | anni integri incepti die decima quarta inclusive | mensis maii anno Domini millesimo quatercentesimo LIIII^{to} | et finiti die decima quarta exclusive eiusdem mensis maii | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | quinto ad racionem predictorum trium florenorum parvi ponderis per mensem | ut per ipsius Stephani notam instrumenti de testimonio | premissorum ac confessione et recepta subscripte quantitatis | quam habuit a dicto vicecastellano causa prescripta, continentem | confessionem aliorum trium custodum inferius nominatorum | temporis predicti receptam sub anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo quinto indicione <tercia> | et die decima octava mensis aprilis, quam reddit cum | testifficatione dicti temporis quo dicti custodes ipso

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet V^C IIII^{XX} IX flor. I den. VI^{us} unius den. et II terc. | et quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Le mot uno est ajouté dans l'interligne*.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castris Bardi.

| anno in dicta custodia steterunt in quodam folio | papiri scriptam et manu Mathei Bartholomei notarii | subscriptam et signatam, videlicet XXXVI flor. parvi ponderis

Libravit Laurencio Guillermi¹ pro suis stipendiis anni | predicti quo in dicta diuturna et nocturna² custodia dicti | castri Bardi stetit et vacavit cum ceteris tribus custodibus | ad rationem trium florenorum parvi ponderis per mensem sicut supra, ut | per notam instrumenti de testimonio premissorum ac | confessione et recepta per ipsum facta de dictis suis stipendiis | anni predicti que habuit a dicto vicecastellano causa supradicta, | superius redditam et plenius designatam, XXXVI flor. parvi ponderis

Libravit Alamano et Anthonio Grivelli famulis | et stipendiariis dicti castellani ac custodibus dicti castri pro | suis stipendiis anni superius designati quo in dicta | tuta custodia diuturna et nocturna steterunt et vacaverunt | ad rationem trium florenorum parvi ponderis per mensem quilibet ipsorum | ut per ipsorum custodum notam instrumenti de testimonio | premissorum ac confessione et recepta subscripte quantitatis, | quam habuerunt a dicto vicecastellano causa supradicta, superius redditam et plene designatam, LXXII flor. parvi ponderis

Ascendentibus predictis particulis ad subscriptam | quantitatem que sibi allocatur de mandato prefatorum domini | presidentis et magistrorum computorum domini tam | vigore confessionum predictarum quam vigore cuiusdam | publice lictere testificationis Perrini de Oldis hospitis Capelli | Rubei Bardi notarii, Martini Iohannis Iacobini etiam notarii, | magistri Ludovici Barbitonsoris Bardi, Philippi Grivelli | et Iohannis Peroneti Amon burgensis et habitatoris dicti loci | Bardi dicencium et testificancium suis corporalibus | iuramentis quod ipsi viderunt continuo anno nuper fluxo | videlicet a die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | quarto usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo quinto dictos custodes superius nominatos | perseverantes in dicta custodia sub regimine dicti vicecastellani³ | recepte sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo quinto et die decima octava mensis | aprilis, quam reddit a tergo eiusdem folii papiri superius | redditu scriptam et manu Mathei Bartholomei subscriptam | et signatam, CXLVIII flor. parvi ponderis⁴

Item⁵ libravit aliis tribus custodibus inferius | particulariter nominatis et descriptis in dicta custodia | tentis et positis de augmento metu guerre anno nuper | lapso vigentis de mandato venerabilis Consilii domini ultramontani | Thaurini residentis, ut constat duabus ipsius Consilii licteris | clausis propter hoc dicto Iohanni de Lenthénay vicecastellano dicti | loci directis quarum una data est Thaurini vicesima | septima aprilis et alia die decima quarta augusti anno | Domini millesimo quatercentesimo

---

1 *Effacé*: Alama.

2 *Lire*: diurna et nocturna.

3 *Effacé*: et nobiles.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Ponantur insimul | et abrevietur | in computo sequenti.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Augmentatio dictorum | custodum.

quinguesimo quarto, | quas reddit ab extra sigillo dicti Consilii sigillatas, vigore | quarum licterarum solvit idem vicecastellanus et libravit: primo | Iohanni Manolleti de Berd¹ pro suis salario et expensis sex | septimanarum; item Iohanni Barleti pro suis salario et | expensis quatuor mensium, videlicet maii, iunii, iullii et | augusti et Andree Guigoneti pro suis salario et expensis | sex septimanarum integrarum quibus in dicta tuta custodia | steterunt et vacaverunt dicto tempore guerre vigente sub | stipendiis quibus trium flor. per mensem ut per ipsorum | custodum notam instrumenti de testimonio premissorum | de confessione et recepta per ipsos et quemlibet ipsorum | facta quilibet de rata sua dictorum stipendiorum suorum | quam habuerunt a dicto vicecastellano causa pro tempore predictorum, | receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo quinto et die vicesima quarta mensis | maii, quam reddit ut supra, scriptam et signatam; | reddit eciam licteram testimoniam Philippi Grivelli, | nobilis Hectoris de Alladio, Iohannis Avoyon, Iohannis Picteti, | Anthonii de Croso et Iohannis de Croso burgensium tam Bardi | quam Donacii dicencium invicem et unanimiter et testiffancium | suis corporalibus iuramentis quod ipsi viderunt de | augmento positos custodes in dicta custodia temporibus et | causa superius declaratis, receptam sub anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo quinto et | die vicesima quarta mensis maii, quam reddit ut | supra, scriptam et signatam, videlicet XXI flor. parvi ponderis²

Ascendentibus predictis particulis ad subscriptam quantitatem que | sibi allocatur de mandato prefatorum domini presidentis | magistrorumque et auditorum computorum domini habitolque corporali iuramento dicti locumtenentis dicentis | et asserentis dictos custodes superius nominatos in | dicta custodia plene et integre corporibus superius | amictatis³ fecisse et eisdem solutum fuisse cuilibet ratam | suam et pro temporibus predictis, _____⁴

Libravit⁵ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. auri parvi ponderis de salario per annum prout | capiebat castellanus ibidem ante ipsum pro se et | ...⁶ quos secum tenere debent in garnisione dicti <castri> | ut in ...⁷ computo precedenti | et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo quarto | et finito die decima sexta exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo quinto de quo computat ut supra, | videlicet XXV flor. parvi ponderis.

---

1 *Lire*: Vert.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Testifficatio | dictorum custodum.

3 *Lecture incertaine*.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Nichil intratur pro | dicta augmentacione | quousque edocuerit de | ordinacione dicti | Georgii capitanei.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

6 *Lacune du texte*.

7 *Lacune du texte*.

Item allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | duobus annis proxime precedentibus, videlicet | pro annis Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo secundo et quinquagesimo tercio de | quibus obmissum fuerat dictum salarium intrari | causantibus oneribus domino occurrentibus et | quod salarium sibi intratur hic et allocatur | pro dictis duobus annis vigore et per licteram | domini mandati dictum salarium sic omnino fieri volens | visis presentibus intrandi et allocandi sine quamvis | difficultate et absque alicuius alterius expectacione mandati, datam Chamberiaci die sexta | iunii anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo quinto, quam reddit manu propria | et sigillo domini ac manibus dicti Gruet secretarii | domini et eciam pro conservatore sigillatam et | signatam vigore cuius lictere domini eciam de | mandato prefatorum domini presidentis magistrorumque et auditorum computorum domini, videlicet L flor. | parvi ponderis

Ascendentibus dictis particulis ad LXXV flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi proxime precedentis

VIII lbr. VIII sol. VI den. vien.¹ asten. ad XXXII²

XX sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

et VI^c LXXIII flor. VII den. terc. et quart. unius den. gross. parvi ponderis³

134. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 30, 1455-1456

Computus | nobilis viri Iohannis de Lenthenay scutifferi domini castellani castri, | ville et mandamenti Bardi et suarum solitarum pertinenciarum per | dominum constituti et ordinati ut per licteram domini dicte constitutionis | et testimonii premissorum datam Castellionis Dombarum die quarta mensis | octobris anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo primo, cuius tenor | in quarto computo precedenti sub librata salarii de verbo ad | verbum est insertus, de redditibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo quinto usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | sexto, videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobilibus Maffredo Beczonis, Iacobo Meynerii, Iohanne | Malleti et Petro de Molliena ex magistris et auditoribus computorum | domini per Amedeum Lamberti ducalem secretarium et ex | receptoribus dictorum computorum redditusque per Eldradum de Divicia | de Avilliana locumtenentem et procuratorem dicti castellani de | suo

¹ *Le mot vien. est ajouté dans l'interligne.*

² *Effacé: XX sol.*

³ *Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens librata | VII^c IIII^{xx} XIII flor. I den. III quart. | et ... (illisible) unius den. gross. parvi ponderis.*

procuratorio fidem facientem quadam notam instrumenti inde recepti | per Anthonium Ambassiatoris notarium sub anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo quinto et die decima nona mensis | decembris, quam reddit in quadam cedula papiri scriptam | et manu dicti notarii signatam et examinatus per | supradictos dominum presidentem et magistros computorum die decima septima mensis | iunii anno Domini M IIII^C sexagesimo.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio

XLVII lbr. XII sol. monete cursalis

C LXXI lbr. VI den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.

XXV lbr. forcium

V^C IIII^{XX} XVIII flor. III den. terc. et quart. unius den. et 3 quart. XIIⁱ unius den.

gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et LXXI ducati cum dymid. auri¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioset custodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti solidi | astensium ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo sexto, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De² sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} | qui solvi soliti sunt Iohannete Chauderone | alias la belle porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre et decem solidi | astensium de prebenda que et qui allocati fuerunt | in octavo computo precedenti pro uno anno finito | die prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo sexto eo quia nichil | eidem porterie solvit quia dicta porteria | nullas claves habuit, sed tenetur dictum castrum | sub tuta custodia armigerorum de mandato domini.

...

Allocantur³ sibi quos dictus vicecastellanus solvit et | libravit pro stipendiis quatuor custodum | in castro domini dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatorum pro tuta custodia dicti castri | ibidem necessario fienda, quorum custodum | unus ex ipsis sit torrierius, alius porterius et | alii duo custodes pedites sub salario seu | stipendiis trium florenorum parvi ponderis per mensem | pro quolibet dictorum custodum per ipsum ibidem | continuo tenendorum donec aliud a domino habuerit | in mandatis ut in septimo computo precedenti | ubi lictera domini dicte ordinacionis plenius est | inserta et designata.

Et primo nobili Stephano | Besse, Laurencio Guillaume, Iohanni Charpentier | et

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | recepta, exclusis dictis XXV | lbr. forcium, M II flor. | XI den. ob. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castri Bardi.

Petro Bruneti, videlicet cuilibet ipsorum | eorum stipendia et salaria eisdem debita pro | anno de quo computat quo servierunt in premissis | custodiis ad rationem predictorum trium florenorum | parvi ponderis pro quolibet eorum et singulo mense dicti | anni ut per notam instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta dicti salarii per eosdem pro premissis | a dicto castellano habiti, receptam sub anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo sexto et die | quinta mensis iunii, quam reddit in quodam | quaterno papiri cum pluribus aliis scriptam | et manu Mathei Bartholomei notarii signatam; | reddit eciam quandam aliam notam instrumenti | per quam nobilis Iohannes de Iordanis, magister | Ludovicus Barbitonsor Bardi, Anthonius de Cresto | de Albardo et Boniffacius de Mazu omnes | burgenses Bardi dixerunt et actestati fuerunt eorum | mediis iuramentis se vidisse continue supra nominatos | nobilem Stephanum Besse, Laurencium Guillaume alamanum, | Iohannem Charpentier et Petrum Bruneti stare, morari | et servire dicto nobili Iohanni de Lenthenay castellano | supradicto in custodiis diurnis et nocturnis dicti | castri Bardi, videlicet a die XV^a mensis aprilis anni Mⁱ | III^c LV^{ti} usque ad diem quindecimam eiusdem mensis | anni Domini Mⁱ III^c LVI^{ti} et sic per annum continue, | receptam sub anno et die proxime dictis ut | precedenti scriptam et signatam, quibus actentus | allocatur sibi quantitas subscripta de mandato supradictorum | domini presidentis et magistrorum computorum domini et sub | iuramento dicti vicecastellani asserentis dictas libratas | modo premissis fecisse, C XLIII flor. parvi ponderis

...
 Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum prout | capiebat castellanus ibidem ante ipsum ut | dicitur in computo proxime precedenti et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo quinto | et finito die decima sexta exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | sexto de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis.

Libravit² per manus nobilium Petri de Iordanis | et eius nepotum Petro Piche habitatori in Vert | mandamenti Bardi et hoc pro duabus molis ad | molendum grana libratas per ipsum Petrum Piche | in molendinis Bardi ut per ipsius Petri licteram | de testimonio premissorum confessioneque et recepta | quantitatis subscribe per ipsum pro premissis habite | receptam sub anno Domini M^o III^c LVI° et die | vicesima octava mensis aprilis, quam reddit in | quadam cedula papiri scriptam et manu | Mathei Bartholomei notarii signatam et quam | quantitatem dominus per dictum castellanum solvi mandavit | pro dictis molis, actento quod per tenorem copie | cuiusdam computi annexe lictere domini infradesignate | apparet de molis pro dicto molendino necessariis | alias in librata fuisse computatum quantitatemque solvendi | eidem castellano in eius

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Dans la marge gauche du parchemin: Mole empte.

presenti computo indifficuliter¹ | allocari ut per ipsius domini nostri licteram de | testimonio premissorum, datam Chamberiaci die | octava maii anno Domini M^o IIII^C LV^{to}, quam | reddit, dicte copie computi manu Aymonis | Lamberti signati annexam, sigillo domini sigillatam | et manu Sougey eius secretarii signatam, cuius | preceptu sibi hic allocantur dicti et subscripti | undecim ducati auri eciam de mandato supradictorum | domini presidentis et magistrorum computorum domini et sub | iuramento dicti vicecastellani asserentis dictam quantitatem | causa premissa librasse, ~~XI ducati auri~~²

...

Summa librate, salarii deducti et allocati
VIII lbr. VIII sol. VI den. vien. asten. ad XXXII
XX sol. vien. ad XXX
III sol. IX den. vien. esperon.
VII^c XXI flor. I den. et quart. gross. parvi ponderis
et L ducati auri

135. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 30, 1456-1457

Computus nobilis viri Iohannis | de Lenthenay scutifferi domini castellani castris, | ville et mandamenti Bardi et suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti | et ordinati ut per licteram domini dicte constitutionis de testimonio premissorum datam | Castillionis Dombarum die quarta mensis octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo primo, cuius tenor in quinto computo precedenti sub librata | salarii de verbo ad verbum est insertus, de redditibus et exitibus dicte | castellanie a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo sexto usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C L^o septimo, videlicet de uno anno | integro, receptus apud Chamberiacum, presentibus nobili et potente viro | domino Guillelmo de Viriaco milite et presidente necnon nobilibus et | prudentibus viris Petro de Molliena magistro hospicii, Stephano Rosseti, | Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii generali et Iohanne Malleti | magistris et auditoribus computorum domini per Agnemonum Girardi | ex receptoribus computorum domini redditusque per Eldradum de | Divicia de Avilliana locumtenentem et procuratorem dicti castellani | ut in computo proxime precedenti et examinatus per dictos | dominum presidentem et magistris computorum domini die ultima | mensis iunii anno Domini M^o IIII^C LX^{mo}.

...

Summa tocius recepte huius computi

¹ Lire: indifficuliter.

² Ce chiffre est effacé. Dans la marge gauche du parchemin: Quia per tenorem | recognicionis et manifesti | facti per dictos de Iordanis | in manibus Bonifacii | de Villa [effacé: facturum] non | apparet dominum teneri | ad contribucionem molarum | molendinorum infra | mencionatorum ideo | non allocantur subscripti | undecim ducati.

L lbr. VI sol. II den. ob. monete cursibilis Auguste
 C LXXI lbr. VI den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon. ad XV
 XXV lbr. forcium
 III^c XXXIII flor. IX den. terc. et quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross.
 parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et XVI ducati auri¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseht custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de
 salario per annum ratione dicte | custodie viginti solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo
 | precedenti et solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini
 millesimo III^c quinquagesimo septimo, | videlicet XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De² sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} qui | solvi soliti sunt Iohannete
 Chauderone alias la bele | portiere custodienti claves prime porte castris Bardi | eundo
 ad dictum castrum cui debentur per annum sex | libre et decem solidi ad stensum³ de
 prebenda que et | qui allocati fuerunt in nono computo precedenti pro uno | anno finito
 die prima mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo
 septimo eo quia nichil eidem | porterie solvit quia dicta porteria nullas claves habuit, |
 sed tenetur dictum castrum sub tuta custodia armigerorum | de mandato domini.

...

Allocantur⁴ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis
 quatuor custodum | in castro domini dicti loci Bardi per dominum teneri ordinatorum
 pro dicta | custodia dicti castris⁵ | ibidem necessario fienda, quorum custodum unus ex
 ipsis | sit torrierius, alius portierius et alii duo custodes | pedites sub salario seu stipendiis
 trium florenorum parvi ponderis | per mensem pro quolibet dicatorum custodum per
 ipsum | ibidem continuo tenendorum donec aliud a domino | habuerit in mandatis ut
 in octavo computo | precedenti ubi lictera domini dicte ordinationis plenius | est inserta
 et designata.⁶

Et primo Laurencio | Guillaume, Hisbrando de Hopeneham alamanis, | Quinio
 de Perrochon et Petro Bruneti videlicet cuilibet | ipsorum eorum stipendia et salaria
 eisdem data | pro anno de quo computat quo serverunt in | premissis custodiis ad
 rationem trium florenorum | parvi ponderis pro quolibet eorum et singulo mense dicti
 anni | ut per notam instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta
 dicti salarii per eosdem | pro premissis a dicto castellano habiti, receptam | sub anno

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens recepta | VI^c III^{xx} VIII flor. IX
 den. ob. terc. | et quart. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Lire*: astensium.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castris Bardi.

5 *Les mots ordinatorum...* castris sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide beneplacitum domini.

Domini millesimo IIII^C quinquagesimo septimo | et die XIV mensis aprilis, quam reddit in | quodam quaterno papiri cum pluribus aliis scriptam | et manu Mathei Bartholomei notarium signatam reddit | eciam quandam aliam notam instrumenti per quam | nobiles Petrus de Iordanis et Petrus eius | nepos condomini Montis Altii eciam Perrinus de Oldis | notarius hospes Cappelli Rubei Bardi, magister | Ludovicus Barbitonsor Bardi et Iohannes Peroneti | Avoyon omnes burgenses Bardi dixerunt et | testificaverunt suis corporalibus iuramentis | se vidisse continuo supranominatos custodes stare, | morari et servire dicto nobili Iohanni de Lenthény | castellano in dictis custodis diurnis et nocturnis¹ dicti castri Bardi videlicet a die decima | quinta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C | LVI usque ad diem decimam quintam ex[clusive] | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C LVII | et sic per unum annum continuum, receptam sub anno | Domini millesimo IIII^C LVII et die decima ...² | mensis aprilis, quam reddit ut supra, scriptam | et signatam, quibus actentis allocatur sibi quantitas | subscripta de mandato prefatorum domini presidentis | et magistrorum computorum domini et sub iuramento | dicti vicecastellani asserentis dictas libratas | modo premissis fecisse, C XLIII flor. parvi ponderis

...
 Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | flor. parvi ponderis de salario per annum, ut dicitur in | computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno anno | integro incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo septimo et finito die decima | sexta exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | octavo de quo computat ut supra⁴

Summa librate

XX sol. vien. ad XXX

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

III sol. IX den. vien. esperon. ad XV

et IIII^C LIII flor. parvi ponderis

136. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 30, 1457-1458

Computus nobilis viri Iohannis de Lenthény | scutifferi domini castellani castri, ville et mandamenti Bardi et | suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti et ordinati | ut per licteram domini dicte constitutionis de testimonio premissorum | datam Castellionis Dombarum die quarta mensis octobris anno | Domini millesimo

1 *Lire*: nocturnis.

2 *Mot illisible à cause d'une déchirure du parchemin.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Non allocatur | sibi dictum salarium | quia non computavit tempore debito.

quatercentesimo quinquagesimo primo, cuius tenor | in sexto computo precedenti sub librata salarii de verbo ad verbum | est insertus, de redditibus et exitibus dicte castellanie a die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C | quinquagesimo septimo usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo octavo, videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili et potente viro domino | Guillelmo de Viriaco domino Expagniaci milite presidente, nobilibusque viris Petro de Mollina magistro¹ hospicii, Stephano Rosseti, | Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii et Iohanne Malleti magistris | et auditoribus computorum domini per Michaellem Bonilucii ex | receptoribus dictorum computorum domini redditusque per Eldradum de | Divicia de Avilliana locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo | proxime precedenti et examinatus die tercia iullii anno Domini M^o IIII^C LX | per supradictum dominum presidentem de Mollina et Stephanum Rosseti ex magistris computorum.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio

XLVI lbr. XV sol. IIII den. monete cursibilis

C LXXI lbr. V den. et XXIII^{us} unius den. vien. esperon.

IX^C XL flor. VI den. terc. et quart. unius den. gross. parvi ponderis²

II flor. boni ponderis

et XXXIX ducati II terc. et quart. unius ducati auri³

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseht custodienti | claves burgi Bardi cui dantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti solidi astensium | ad XXX^{ta} ut in computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo [octavo], XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...

De⁴ sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} | qui solvi soliti sunt Iohannete Chauderone alias | la belle porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo ad dictum castrum cui | debentur per annum sex libre et decem solidi | astensium de prebenda que et qui allocati | fuerunt in decimo computo precedenti pro uno | anno finito die prima mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | octavo pro eo quia nichil eidem porterie | solvit quia dicta porteria nullas claves | habuit, sed tenetur dictum castrum sub | tuta custodia armigerorum de mandato domini

...

1 *Le mot magistro est répété.*

2 *Effacé: et quart. XIIⁱ unius den.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin: Valet in summa presens | recepta | M II^C LXXVIII flor. | XI den. terc. unius den. et quart. | XIIⁱ den. gross. parvi ponderis.*

4 *Dans la marge gauche du parchemin: Claves.*

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis quatuor custodum | in castro domini dicti loci Bardi per dominum | teneri ordinatorum pro tuta custodia dicti | castri ibidem necessario fienda, quorum custodum | unus ex ipsis sit torrerius, alius porterius | et alii duo custodes pedites sub salario | seu stipendiis trium florenorum parvi ponderis per mensem | pro quolibet dictorum custodum per ipsum | ibidem continuo tenendorum donec aliud a | domino habuerit in mandatis ut in nono computo | precedenti ubi lictera domini dicte ordinacionis plenius est inserta et designata.²

Et primo Laurencio Guillelmi, Henrico dou | Piollet, Petro Bruneti et Comino de Perruchono | videlicet cuilibet ipsorum eorum stipendia et salaria | eisdem debita pro anno de quo computat quo | serverunt in premissis custodiis ad rationem trium | florenorum parvi ponderis pro quolibet eorum et singulo mense dicti | anni ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta dicti salarii | per eosdem pro premissis a dicto castellano habiti, | receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo octavo et die secunda mensis | iullii, quam reddit, in quadam cedula papiri scriptam | et manu Glaudii de Divicia notarii publici signatam; | reddit etiam quandam aliam notam instrumenti | per quam nobiles³ Petrus condam domini Iohannis de | Iordanis, Martinus Iohannis Iacobini notarii, Iohannes | Peroneti Avoyon et magister Ludovicus Barbitonsor | omnes burgenses habitantes Bardi dixerunt et | testificati fuerunt suis corporalibus iuramentis | se vidisse continuo supranominatos custodes stare, | morari et servire dicto nobili Iohanni de Lenthénay | castellano in dictis custodiis diurnis et nocturnis⁴ | dicti castri Bardi videlicet de anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo septimo, receptam | sub anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo die vicesima sexta mensis iunii, | quam reddit, manu Mathei Bartholomei notarii | signatam, quibus actentis allocatur sibi | quantitas subscripta de mandato domini presidentis | et magistrorum computorum domini et cum iuralmento dicti locumtenentis asserentis dictas libratas | factas fuisse modo premissis, C XLVIII flor. parvi ponderis

Libravit⁵ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | flor. parvi ponderis de salario per annum ut dicitur in | computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno anno | integro incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo septimo et finito die decima | sexta exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castri | Bardi.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide beneplacitum | domini.

3 *Lire*: nobilis.

4 *Lire*: nocturnis.

5 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

quinguesimo | octavo de quo computat ut supra, _____¹

Summa librate

XX sol. vien. ad XXX^{ta}

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad ~~XXXII~~²

III sol. IX den. vien. esperon. ad XV

et III^C LIII flor. parvi ponderis

137. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 31, 1458-1459

Computus nobilis viri Iohannis | de Lenthynay scutifferi domini castellani castris, ville et mandamenti | Bardi et suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti | et ordinati ut in computo precedenti et ut per licteram domini | dicte constitutionis de testimonio premissorum datam Castellionis | Domburum die quarta mensis octobris anno Domini millesimo IIII^C | quinguesimo primo, cuius tenor in septimo computo | precedenti sub librata salarii de verbo ad verbum est | insertus, de reddictibus et exitibus dicte castellanie | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quinguesimo octavo usque ad | diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinguesimo nono, | videlicet de uno anno integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili et potente viro domino Guillelmo de Viriaco | domino Expagniaci milite presidente, nobilibusque viris | Petro de Mollina magistro hospicii, Stephano Rosseti, Iohanne | Lyobardi, Iacobo Meynerii et Iohanne Malleti magistris et | auditoribus computorum domini per Michaellem Bonilucris ex | receptoribus dictorum computorum reddictusque per Eldradum | de Divicia locumtenentem et procuratorem dicti castellani ut in computo precedenti | et examinatus die septima iullii anno Domini M^o IIII^C LX | per eosdem.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio

XLIX lbr. III sol. VIII den. monete cursibilis

C LXXI lbr. VII den. et XXIIII^{tus} unius den. vien. esperon.

XXXV lbr. forcium

M III^C LI flor. IIII den. quart. VI^{tum} et quart. unius den. et terc. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et XX ducati II terc. unius ducati auri³

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Ioseht custodienti | claves burgi Bardi cui dantur

¹ *Dans la marge gauche du parchemin:* Non allocatur | sibi dictum salarium | quia non computavit tempore debito.

² *Ce chiffre est effacé.*

³ *Dans la marge gauche du parchemin:* Valent in summa presens | recepta M VII^C XL flor. | XI den. VI^{tus} unius den. et VI^{tus} | XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

de salario per | annum ratione dicte custodie viginti solidi | astensium ad XXX^{ta} ut in
 computo precedenti et solvit | sibi pro uno anno finito die prima mensis marcii | anno
 Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo nono, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...
 De¹ sex libris et decem solidis vien. ad XXX^{ta} | qui solvi soliti sunt Iohannete
 Chauderone | alias la belle porterie custodienti claves | prime porte castri Bardi eundo
 ad dictum | castrum cui debentur per annum sex libre | et decem solidi astensium
 de prebenda que et qui | allocati fuerunt in undecimo computo precedenti | pro
 uno anno finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo
 quinquagesimo nono pro eo quia nichil eidem porterie | solvit quia dicta porteria
 nullas claves | habuit, sed tenetur dictum castrum sub | tuta custodia armigerorum de
 mandato | domini

...
 Allocantur² sibi quos dictus vicecastellanus solvit | et libravit pro stipendiis
 quatuor custodum in | castro domini dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatorum
 pro dicti³ custodia dicti castri ibidem | necessario fienda, quorum custodum unus | ex
 ipsis sit torreriis, alius porteriis et alii | duo custodes pedites sub salario seu stipendiis
 | trium florenorum parvi ponderis per mensem pro quolibet dictorum | custodum per
 ipsum ibidem continuo tenendorum | donec aliud a domino habuerit in mandatis ut |
 in decimo computo precedenti ubi lictera domini | dicte ordinationis plenius est inserta
 et designata.⁴

Et primo libravit Laurencio Guillelmi theotonico, | custodi dicti castri pro eius
 salario duodecim | mensium quibus in custodia castri diurna et | noturna vacavit de
 anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo octavo de quo | computat
 ratione trium flor. pro quolibet | mense ut per ipsius Laurencii confessionem |
 receptam per Matheum Bartholomei | notarium publicum sub anno Domini millesimo
 | quatercentesimo quinquagesimo nono die | decima mensis iullii, quam reddit manu |
 dicti notarii signatam, XXXVI flor. parvi ponderis

Item libravit Petro Bruneti et Comino de | Perachono⁵ pro eorum salario dicti
 anni | Domini millesimi quatercentesimi quinquagesimi octavi quo tempore in
 custodia | dicti castri vacaverunt capientibus ipsorum | quilibet tres flor. parvi ponderis
 pro quolibet mense ut | supra ut per ipsorum confessionem de recepta | quantitate
 infrascripte per ipsos habite et recepte | a dicto castellano receptam sub anno Domini
 | millesimo quatercentesimo sexagesimo die | quarta mensis iunii, quam reddit in |
 quadam cedula papiri scriptam et manu | Edraldi de Divicia notarii signatam, | LXXII
 flor. parvi ponderis

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia quatuor | custodum castri Bardi.

3 *Lire*: dicta.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide beneplacitum | domini.

5 *Lire*: Peruchono.

Item libravit Bartholomeo | de Croso pro suo salario custodie dicti castri | anni predicti domini millesimi quatercentesimi | quinquagesimi octavi capienti tres flor. parvi ponderis | pro quolibet mense ut supra ut per ipsius | Bartholomei licteram de confessione et | recepta quantitatis infrascripte per ipsum | habite et recepte a dicto castellano receptam | sub anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo die quarta mensis | iunii, quam reddit manu Eldradi de Divicia | notarii signatam, XXXVI flor. parvi ponderis

Ipsis quantitibus suprascriptis ad quantitatem infra | scriptam ascendentibus que eidem allocantur | tam pretextu confessionum predictarum quam per | aliam notam instrumenti de testimonio | nobilis Petri quondam domini Iohannis de Jordanis, | Martini Iohannis Iacobini notarii, Iohannis Peroneti | Avoyon et magistri Ludovici Barbitonsoris | dicencium et atestancium suis iuramentis | vidisse et scivisse Laurencium Guillelmi, | Petrum Bruneti, Bartholomeum de Croso et | Cominum de Perruchono custodes castri | Bardi per nobilem Iohannem de Lenthenay | tenuisse in anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo octa,¹ receptam sub anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo die XXVI mensis iunii, manu | Mathey Bartholomei notarii signatam, | videlicet C XLVIII flor. parvi ponderis

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | flor. parvi ponderis de salario per annum ut dicitur | in computo precedenti et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno anno | integro incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo octavo et finito die | decima sexta exclusive eiusdem mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo nono de quo computat | ut supra, videlicet _____³

Summa librate

XX sol. vien. ad XXX

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

III sol. IX den. vien. experon. ad XV

et V^C XXXVIII flor. parvi ponderis

138. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 31, 1459-1460

Computus nobilis viri | Iohannis de Lentheney scutifferi domini castellani castri, | ville et mandamenti Bardi et suarum solitarum pertinenciarum | per dominum constituti et ordinati ut per licteram dicte constitucionis | de testimonio premissorum datam Castellionis Dombarum die | quarta mensis octobris anno Domini millesimo

¹ Lire: octavo.

² Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

³ Dans la marge gauche du parchemin: Non allocatur dictum | salarium quia non | computavit tempore | debito.

quatercentesimo | quinquagesimo primo, cuius tenor in octavo computo precedenti | in librata salarii de verbo ad verbum est insertus, de redditibus | et exitibus dicte castellanie a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo nono usque ad diem | vicesimam secundam exclusive mensis¹ septembris anno Domini M^o IIII° LX, quibus | die et anno nobilis Iohannes Cagnie castellanus ibidem post ipsum possessinem | dicti officii | ad ...² [anno] | Domini millesimo IIII^C sexagesimo, videlicet de uno anno integro, XXII septimanis et V diebus,³ | receptus apud Chamberiacum, presentibus nobili et potente viro | domino Guillelmo de Viriaco milite et presidente, nobilibusque et prudentibus | viris Petro de Mollienna magistro hospicii, Stephano Rosseti, Iohanne | Lyobardi, Iacobo Meynerii generali et Iohanne Malleti ex | magistris et auditoribus computorum domini per Agnemonum | Girardi ex receptoribus dictorum computorum redditusque per | nobilem⁴ ...

...
Summa tocius recepte incluso arragio⁵

...
Libravit pro custodia clavium burgi | Bardi ut in computo precedenti, XX sol. vien.

...
Libravit⁶ pro stipendiis quatuor custodum | castri Bardi ut in computo precedenti, CXLIII flor. parvi ponderis

Libravit⁷ sibi ipsi pro suo salario, XXV flor. parvi ponderis⁸

139. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 31, 1460-1461

Computus viri nobilis Iohannis | Cagnie ex comitibus Castri Montis scutifferique domini ac capitanei | et castellani castri, ville et mandamenti Bardi et suarum | solitarum pertinenciarum per illustrissimum dominum nostrum | Sabaudie ducem constituti et ordinati ad et per | unum annum continuum et integrum die adhipiscende | possessionis sue ipsorum officiorum incohandum et | ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius domini nostri | fuerit voluntatis sub comoditatibus, preeminenciis, prerogativis, | honoribus

1 *Effacé*: augusti.

2 *Les deux dernières lignes portent les traces d'une correction radicale; le texte continue par un ajout sur la marge droite, en partie illisible à cause du mauvais état de conservation de l'encre.*

3 *Les mots XXII septimanis et V diebus sont ajoutés dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

4 *Lacune du texte.*

5 *Lacune du texte: la somme des recettes n'est pas indiquée.*

6 *Dans la marge gauche du parchemin: Stipendia | quatuor custodum | castri Bardi.*

7 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

8 *La somme des dépenses n'est pas indiquée.*

pariter et oneribus¹ annisque stipendiis | ibidem ultimo percipi et supportari solitis et sub | aliis modis et formis laciis continentis et declaratis | in lictera domini dicte constitutionis cuius tenor infra | in librata salarii de verbo ad verbum est insertus, | de redditibus, exitibus ac emolumentis dicte | castellanie a die vicesima secunda inclusive mensis | septembris anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo, | qua die possessionem dicti officii, prout asserit,² adheptus est usque ad diem | decimam sextam exclusive mensis aprilis anno Domini M^o | quatercentesimo LX primo, videlicet de viginti novem septimanis | et tribus diebus, receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili et potente viro domino Guillelmo de Viriaco domino | Expagniaci milite et presidente nobilibusque viris Stephano | Rosseti et Iacobo Meynerii ex magistris et auditoribus | computorum domini per Agnemonum Girardi ex | receptoribus dictorum computorum redditusque per | discretos viros Iohannetum de Cheyn de Monte Alto civem | Ypporrigie et Iohannem Iacobum de eodem locatenentes et procuratores | dicti castellani de eorum procuratorio fidem facientes | quadam instrumenti nota inde recepta per Franciscum | de Cresto notarium publicum sub anno Domini M^o quatercentesimo | LXIII, quam reddit, in quadam cedula papiri scriptam | et manu dicti notarii signatam et deinde, ipso castellano | instante, fuit examinatus die septima mensis octobris | anno Domini M^o IIII^C LXV per nobiles viros Petrum | de Mollina magistrum hospicii et Franciscum de Cusinens | ex magistris dictorum computorum qui eciam castellanus | iuravit reddere bonum computum prout infra dicti sui | procuratoris et fuit arrestatus in formam ...³

Et est sciendum quod nobilis Iohannes de Lentiney | habet domino computare de dicte castellanie officio | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini M^o IIII^C LIX usque ad diem vicesimam secundam | exclusive mensis septembris anno Domini IIII^C | LX.

...

Summa tocius recepte huius computi
 LVIII sol. VIII den. monete cursibilis
 C LXX lbr. XIX sol. VI den. et XXIII^{tus} unius den. vien. experon.
 XXV lbr. forcium
 C XXXVIII flor. X den. gross. parvi ponderis
 II flor. boni ponderis
 et X ducati auri⁴   De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti | Iosept custodienti claves burgi | Bardi cui dantur de salario per | annum racione dicte custodie viginti | solidi astensium ad XXX^{ta} ut in computo | precedenti et solvit sibi pro uno | anno finito die prima mensis | marcii anno

1 *Effacé*: pariter et honeribus.

2 *Les mots* prout asserit *sont ajoutés dans la marge gauche du parchemin.*

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Iniungitur sibi quod apportet | licteram possessionis dicti officii | in decenti forma | infra duos menses | sub pena X lbr. forc.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa | presens recepta | IIII^C XLII flor. V den. | II terc. I quart. unius den. et | III quart. et quart. XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis.

Domini M° III^C LXI, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

...
De¹ sex libris et decem solidis | vien. ad XXX^{ta} qui solvi soliti sunt | Iohannete
Chauderone alias la belle | porterie custodienti claves prime | porte castri Bardi eundo
ad dictum | castrum cui debentur per annum sex | libre et decem solidi astensium | de
prebenda que et qui allocati | fuerunt in tresdecimo | computo precedenti pro uno anno
finito die | prima mensis marcii anno Domini | millesimo III^C LX primo pro eo quia |
nichil eidem porterie solvit quia | dicta porteria nullas claves habuit

...
Allocantur² sibi quos dictus | castellanus³ solvit et libravit | pro stipendiis quatuor
custodum | in castro domini dicti loci Bardi per | dominum teneri ordinatorum pro
dicta | custodia dicti castri ibidem necessario | fienda, quorum custodum unus | ex ipsis
sit torrierius, alius porterius | et alii duo custodes pedites sub | salario seu stipendiis
trium florenorum | parvi ponderis per mensem pro quolibet dictorum | custodum per
ipsum ibidem continuo | tenendorum donec aliud a domino | habuerit in mandatis ut
in duodecimo | computo precedenti ubi lictera domini dicte | ordinacionis plenius est
inserta | et designata.⁴

Et primo libravit | Martino Petri de Sacona de Lanceo | pro eius salario viginti
novem edomadarum | et trium dierum inceptorum die | vicesima secunda inclusive
mensis aprilis | anno Domini M° III^C LX et finito die | decima sexta exclusive mensis
septembris | anno Domini M° III^C LX primo ut per | ipsius Martini Petri licteram de
testimonio | premissorum, confessioneque et recepta subscripte | quantitatis per eum
ex causis premissis habite | et recepte, datam die vicesima | mensis decembris anno
Domini M° III^C LX primo | quam reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu
Iohannis Rolini notarii | signatam, videlicet XX flor. III den. gross. parvi ponderis

Item libravit Philippono Perrini de | Oldis pro eius salario dictarum | viginti novem
septimanarum et | trium dierum inceptorum et | finitarum prout supra proxime | ad
rationem quam supra videlicet | trium flor. parvi ponderis pro quolibet mense prout |
supra ut per ipsius Philipponi licteram | de testimonio premissorum confessionelque
et recepta subscripte quantitatis per | eum ex causis premissis habite a dicto castellano
| inde receptam per quem supra proxime | subque anno predicto Domini M° III^C
LXI et | die vicesima secunda mensis ianuarii, | quam reddit in quadam cedula | papiri
scriptam et manu dicti notarii | signatam, videlicet XX flor. III den. gross. parvi ponderis

Item libravit Iacobino de Falco de | Albardo ex custodibus dicti castri pro |
suo salario dicte custodie ad rationem | trium flor. pro quolibet mense prout | supra
dictarum viginti novem septimanarum | et trium dierum inceptorum et | finitarum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia | quatuor | custodum | castri Bardi.

3 *Effacé*: vicecastellanus.

4 *Dans la marge gauche du parchemin*: Vide beneplacitum | domini.

prout supra proxime | ut per ipsius Iacobini licteram¹ | de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscripte quantitatis | per eum ex causis premissis habite et recepte, | a dicto castellano datam die predicta | decima februarii anno Domini M° III^C LX primo, | quam reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu Iohannis Hectoris notarii | signatam, XX flor. III den. gross. parvi ponderis

Item libravit Iohannino filio Iohannis | Baravay de Taurino ex custodibus | predictis pro eius salario ad causam | dicte custodie temporis preproxime | declarata et ad rationem trium flor. | pro quolibet mense prout prefertur | ut per ipsius Iohannis² | licteram de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | subscripte quantitatis per eum ex causis | premissis habite et recepte a dicto castellano, | datam die octava mensis aprilis anno | Domini M° III^C LX primo, quam reddit | in quadam cedula papiri scriptam | et manu dicti Iohannis Hectoris | notarii signatam, videlicet XX flor. III den. gross. parvi ponderis

Et licet dicte | confessiones maiores | contineant quantitates | quam superius describe | tamen non allocantur | hic nisi ipse³ | quantitates prescripte | ad rationem temporis | de quo ut supra computat⁴ | ipsis quantitibus | suprascriptis ad quantitatem infrascriptam | ascendentibus que eidem allocantur⁵ | pretextu confessionum predictorum | eciam ex ordinatione prefatorum domini | presidentis et magistrorum computorum | domini, videlicet ad III^{XX} I flor. parvi ponderis

Libravit⁶ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque flor. parvi ponderis de salario per | annum ex constitutione sibi per dominum | facta ut in lictera domini eiusdem | constitutionis cuius tenor sequitur | et est talis:

«Ludovicus dux Sabaudie Chablaysii et | Auguste, Sacri Romani Imperii princeps vicariusque perpetuus, | marchio in Ytalia, princeps Pedemoncium, Gebennarum et Baugiaci | comes, baro Vaudi et Foucigniacy Nicieque, | Vercellarum ac Friburgi etc. dominus universis | serie presencium fieri volumus manifestum quod nos ad legalitatem, | magnanimitatem, constanciam, nobilitatem, intemaritam⁷ fidelitatem, | morum venustatem ac alia pro plurima grandia virtutum insignia | quibus dilectum fidelem scutiferum nostrum Iohannem Cagnia ex | comitibus Castri Montis tamdiu nostris in serviciis et arduis | agibilibus extrinsecus testimonium non querentes ab experto | nominis cumprobatum ut convenit, actendentes ex nostra | certa sciencia ipsum Iohannem Cagna suorum huiusmodi exigencia | benemeritorum facimus et constituimus per presentes capitaneum | nostrum castellanumque castri, ville, castellanie et mandamenti Bardi | et castri Pontis Sancti Martini in Valle Augusta suarumque solitarum | pertinenciarum,

1 *Effacé*: ipsius Iacobini licteram.

2 *Effacé*: ut per ipsum... (*illisible*).

3 *Effacé*: quante.

4 *La phrase* Et licet... *computat est ajoutée dans la marge droite du parchemin, avec un rappel.*

5 *Effacé*: trium.

6 *Dans la marge gauche du parchemin*: Salarium.

7 *Lire*: intemaritam.

videlicet ad et per unum annum proximum continuum | et integrum die adipiscende possessionis sue ipsorum officiorum | inchoandum et ulterius quam diu benefecerit et nostre fuerit | voluntatis eidem Iohanni Cagna regimen exercitium et omnimodam | ipsorum officiorum administracionem per tempus predictum comictentes | sub commoditatibus, preeminenciis, prerogativis, honoribus pariter | et oneribus annisque stipendiis ibidem ultimo percipi solitis | et supportari consuetis ipse enim Iohannes nobis promisit | corporaliter et iuravit tactis evvangeliis sacrosanctis ac presidentis | sui corporis nostris in manibus datam subque suorum omnium et | singulorum expressa obligacione bonorum presencium et futurorum | predicta capitaneatus et castellanie officia bene legaliter, | fideliterque et probe exercere iura nostra perquirere diligenter | et servare neminemque ipsorum officiorum pretextu indebite | opprimere vel gravare quinyimo unicuique rite postulanti | bonam et expeditam iusticiam ministrare et insuper de | preysiis, exitibus, annuis valoribus et emolumentis eorundem | officiorum nobis singulis annis in Camera computorum nostrorum | bonum computum et legitimam rationem reddere cum reliquorum | restitutione plenaria necnon predicta castra nostra Bardi et Pontis | Sancti Martini una cum edificiis que in ibi habemus sufficienter | cooperta manutenere nostris sumptibus moderatis in eisdemque | custodias, excubias et vigiliis opportunas, continuas et necessarias | facere et manutenere et alia facere dicto officio incumbendo amore, | favore et quolibet alio remoto inhonesto; mandantes hoc ideo baillivo | et procuratori Vallisauguste ac ceteris officariis nostris mediatis | et immediatis ad quos presentes pervenerint ipsorumque locatenentibus | quatenus ipsum Iohannem Cagna ad huiusmodi capitaneatus | et castellanie officiorum exercitia, visis presentibus, graciose admictant | ac illa per eum faciant et permictant dicto tempore durante | fideliter exerceri quolibet alio inde sublato insuperque | omnibus et singulis fidelibus et subdictis nostris | mediatis et immediatis dictis officiis submissis quod | eidem Iohanni Cagna eiusque iussibus, iuridicionibus | et mandatis circa ipsorum officiorum exercitia fiendis | pareant, obediant, assistant, solvantque respondeant | efficaciter et intendant velut capitaneo castellanolque per nos ibidem constituto et ulterius dilectis | fidelibus presidenti et magistris computorum nostrorum | quod dicta annua et solita stipendia eidem Iohanni Cagne | in suis reddendis computis intrent debite et allocetur | sine difficultate quacumque, alio non expectato mandato. | Datum Cagnani die vicesima secunda augusti anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo. | Loys. Per dominum, presentibus dominis A. ex marchionibus | Romagnani cancellario Sabaudie, Aymone | comite Camere et vicecomite Mauriane, | G. marchione Sancti Saturnini comitelque de Varax, T. ex marchionibus Romagnani | magistro hospicii, Francisco Cerrati generali, | Q. Maglocti thesaurario. Reddatur lictera portatori De | Clauso».

Quam licteram domini premissam tum | ostendit in pergameno scriptam sigilloque domini impendenti sigillatam et manibus | eiusdem et De Clauso sui secretarii signatam | penesque se retinet ad suorum iurium | conservacionem et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius | pro viginti novem septimanis et tribus | diebus inceptis die vicesima secunda | mensis septembris anno Domini millesimo IIII^C | LX et finitis die decima sexta exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo

sexagesimo primo, | de quibus prout supra computat, | videlicet XIII flor. I den. et quart. | unius den. gross. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et deducti
 XX sol. vien. ad XXX
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 III sol. IX den. vien. experon. Ad XV
 et V^C LXVII flor. VII den. I quart. gross. parvi ponderis¹

140. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 31, 1461-1462

Computus viri nobilis Iohannis Cagnye ex | comitibus Castri Montis scutifferique domini ac castellani castri, | ville et mandamenti Bardi et suarum solitarum pertinenciarum | per illustrissimum dominum nostrum Sabaudie ducem constituti et | ordinati ad et per unum annum continuum et integrum die | adhipiscende possessionis sue ipsorum officiorum incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius domini nostri fuerit | voluntatis sub comoditatibus, preeminenciis, prerogativis, | honoribus pariter et oneribus annisque stipendiis ibidem ultimo | percipi et supportari solitis et sub aliis modis et | formis lacius continentis et declaratis in lictera domini dicte | constitutionis cuius tenor in librata salarii computi proxime | precedentis de verbo ad verbum est insertus, de redditibus, | exitibus ac emolumentis dicte castellanie a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo primo usque ad diem octavam exclusive mensis | februarii anno Domini M^o III^C sexagesimo secundo, qua die ultimo dicta dictum castellanie | officium idem castellanus remisit nobili viro Anthonio de Castro Uzono per nobilem | Gladium bastardum de Petigniaco assertum ducalem commissarium, ut asserit, | videlicet de quadraginta duabus septimanis et quatuor diebus, receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobilebus viris Petro de Mollien magistro | hospicii, Iohanne Lyobardi et Francisco de Cusinens magistris | et auditoribus computorum domini per Michaellem Boni Lucri | ex receptoribus dictorum computorum redditusque per eundem | nobilem Iohannem Cagnye et examinatus die duodecima mensis octobris | anno Domini millesimo III^C LX quinto.²

Et est sciendum quod nobilis Anthonius de Castro Uzono et nobilis | Iohannes de Lenteny habent domino computare de dicto officio | et de hiis que ibidem obvenerunt

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa presens | librata V^C LXVIII flor. | VI den. quart. et VI^{um} unius den. | quart. XIIⁱ et quart. et quart. | XIIe partis XIIⁱ unius | den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Iniungitur sibi quod apportet | licteras originales | infra duos menses let hoc tam pro presenti | quam precedenti computo.

a die octava inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo IIII^C sexagesimo secundo usque ad | diem vicesimam primam exclusive mensis septembris anno eodem, | videlicet de triginta duabus septimanis una die.

...

Summa tocius recepte huius computi

C XXIX lbr. X sol. XI den. monete cursibilis

C LXX lbr. XIX sol. VII den. et XXIIII^{tus} unius den. vien. esperon.

XXV lbr. forcium

III^C LXIII flor. XI den. II terc. unius den. terc. et quart. XIIⁱ et quart. 3 quart. XIIe part. XIIⁱ unius | den. gross. parvi ponderis

II flor. boni ponderis

et XI ducati et dimid. auri¹

De quibus

Libravit Iohannete relicte dicti Iosept | custodienti claves burgi Bardi cui | dantur de salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi astensium ad XXX^{ta} | ut in computo precedenti et solvit sibi pro | uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo primo, XX sol. vien. ad XXX^{ta}

Libravit eidem Iohannete relicte dicti Iosept custodienti | dictas claves burgi Bardi cui dantur de | salario per annum racione dicte custodie viginti | solidi astensium ad XXX^{ta} ut in computo precedenti et | solvit sibi pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini M IIII^C LXII

...

De² sex libris et decem solidis vien. | ad XXX^{ta} qui solvi soliti sunt Iohannete | Chauderone alias la belle porterie custoldienti claves prime porte castris Bardi | eundo ad dictum castrum cui debentur | per annum sex libre et decem solidi | astensium de prebenda qui et que | allocati fuerunt in decimo quarto | computo precedenti pro uno anno | finito die prima mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo secundo pro eo quia nichil | eidem porterie solvit quia dicta | porteria nullas claves habuit, sed | tenetur dictum castrum sub tuta | custodia armigerorum de mandato | domini

...

Allocantur³ sibi quos dictus vice/castellanus solvit et libravit pro | stipendiis quatuor custodum in castro | domini dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatorum pro dicta custodia dicti | castris ibidem necessario fienda, quorum | custodum unus ex ipsis sit torreriis, | alius porteriis et alii duo custodes | pedites sub salario seu stipendiis | trium florenorum parvi ponderis per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum ibidem | continuo tenendorum donec aliud a | domino habuerit in mandatis ut in decimo | tercio computo precedenti ubi lictera | domini dicte ordinationis plenius |

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet in summa | presens recepta | VIII^C LXXVI flor. VI den. | terc. unius den. quart. XIIⁱ et quart. 3 quart. | XIIe partis XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Claves.

3 *Dans la marge gauche du parchemin*: Stipendia | quatuor custodum | castris Bardi.

est inserta et designata.¹

Et primo libravit Petro de Berta de Aladio pro | eius salario quadraginta duarum septimanarum et quatuor dierum inceptarum | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo LXI^{mo} | et finitarum die octava mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo secundo de quibus computat ut supra | ut per ipsius Petri de Berta licteram de | testimonio premissorum, confessioneque et | recepta subscripte quantitatis per eum habite | et recepte a dicto castellano causis premissis, | datam die decima tertia mensis ianuarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo secundo, quam reddit | in quodam dimidio folio papiri scriptam | et manu Francisci de Cresto notarii | signatam, XXIX flor. III den. gross. parvi ponderis

Libravit Anthonio filio Martini de Martiniono | de Septimo pro eius salario dictarum | quadraginta duarum septimanarum | et quatuor dierum inceptarum et finitarum | prout supra ad rationem qua supra | videlicet trium flor. pro quolibet mense ut per | ipsius Anthonii licteram de testimonio premissorum | confessioneque et recepta quantitatis subscripte | a dicto castellano causis premissis² habite et recepte, | datam die³ vicesima tertia mensis | ianuarii anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo tercio, quam reddit in dicto dimidio | folio papiri scriptam et manu dicti Francisci de | Cresto notarii signatam, XXIX flor. | III den. gross. parvi ponderis

Item libravit Iacobino filio Dominici Baudini pro | eius salario dictarum quadraginta duarum | septimanarum et quatuor dierum inceptarum | et finitarum prout supra ad rationem qua | supra, videlicet trium flor. pro quolibet mense | ut per ipsius Iacobini licteram de testimonio | premissorum confessioneque et recepta quantitatis | subscripte per eum pro premissis a dicto | castellano causis premissis habite et recepte, | datam in die vicesima⁴ sexta mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^c sexagesimo secundo, quam reddit | in quadam cedula papiri scriptam manu | Iacobini de Matonis notarii signatam, XXIX flor. III den. gross. parvi ponderis

Libravit Gauzino de | Berta pro eius salario dictarum quadraginta | duarum septimanarum et quatuor dierum inceptarum | et finitarum prout supra et ad rationem qua | supra, videlicet trium flor. parvi ponderis pro quolibet | mense ut per ipsius Gauzini licteram de confessione | et recepta quantitatis subscripte per eum | pro premissis a dicto castellano habite et recepte, | datam die vicesima tertia mensis februarii | anno millesimo IIII^c sexagesimo tercio, quam | reddit in quadam cedula papiri scriptam | et manu Perrini Olde notarii signatam, XXIX flor. III den. gross. parvi ponderis⁵

Et licet dicte | confessiones maiores contineant quantitates quam superius |

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Vide beneplacitum | domini.*

2 *Le mot premissis est ajouté dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

3 *Effacé: vis.*

4 *Le mot vicesima est ajouté dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

5 *La somme de 19 florins et trois gros de petit poids est ajoutée dans la marge droite du parchemin avec un rappel.*

describuntur tamen non allocantur hic nisi | ipse quantitates prescripte ad rationem temporis | de quo computat ut supra ipsis quantitibus | ad subscriptam ascendentibus que eidem allocantur | ex ordinacione supradictorum magistrorum computorum | domini, videlicet C XVII flor. parvi ponderis

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum ex constitucione | sibi per dictum facta ut in lictera domini eiusdem | constitucionis cuius tenor in computo | proxime precedenti de verbo ad verbum est | insertus et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro quadraginta duabus | septimanis et quatuor diebus inceptis | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C sexagesimo primo et | finitarum die octava exclusive mensis februarii | anno Domini millesimo III^C sexagesimo secundo, | videlicet XX flor. V den. I terc. gross. parvi ponderis

Libravit venerabili presbitero Martino de Allodio rectori | ecclesie Castri Montis nobilibusque viris Stephano | de Preposito, Bartholomeo filio Iohannis Queatiani | ambobus de Castromonte, Georgio de Lezullo, | Ludovico de Arambino et Martino Cagne | et Ludovico Cagne ex comitibus et dominis Sancti | Martini et Castrimontis, Iohanneto de Nigra | de Castromonte, Matheo de Presbitero, Iacobo Mascharo, | Anthonio Gauzino et Petro eius fratri, omnes² de | Allodio, Usebio de Castellino de Padono, Petro | de Alberga, Stephano de Presbitero, Uberto de Carello, | Galissiono filio Martini de Besso, Ludovico | de Rubeo de Lezullo, Theobaldo Topii, Philipino | de Oldis, Anthonio de Constallo, Iacobino de | Campo Porcherio, Ludovico de Malviani de | Allodio, Reaynerio Vigle de Vialfredo, Nycolao | de Vallesana, Bartholomeo Fornerio, Bartholomeo Emangio | de Vallebrozii et Silvestro de Claverano, qui | sunt numero viginti octo homines tam nobiles | quam socii, ultra plures socios cum prenomatis existentes, | de quorum nominibus et cognominibus ad presens non | recordatur, quos cum eodem castellano tenuit | pro tuta custodia castri dicti loci Bardi | pro insultibus ibidem tunc obvenientibus | operibusque facti emergentibus, videlicet a die XIII^{ma} | mensis februarii anno Domini millesimo III^C sexagesimo | secundo usque ad diem vicesimam primam mensis | septembris eiusdem anni, quibus cuilibet eorundem | solvi tam pro eorum salario quam expensis quatuor | flor. parvi ponderis pro quolibet mense, prout actestati | fuerunt nobiles Petrus Fey, Iohannes de Iordanis, | condominus Montis Alti, Petrus Fey (*sic*), Martinus Iohannino, | Iacobinus Iohannis, Peronetus de Lavoro, magister | Iaqueminus de Sancto Pelerino, Bonifacius de Masu, | Franciscus de Cresto notarius, magister Petrus | Calderarius, Philipus Grivelli, Iohannes de | Piteto, Anthonius Iaquemeti, Iohannes Preti, omnes | burgenses Bardi, ut per notam instrumenti de actestacione | predicta inde receptam per Iohannem de Oldis | notarium publicum sub anno Domini M^o III^C LX tercio, quam | reddit in quodam dimidio folio papiri, scriptam | et manu dicti notarii signatam; reddit eciam plures | confessiones inde per superius nominatos factarum (*sic*), | que vise et vitate (*sic*) fuerunt, deindeque ad |

---

1 Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.

2 Lire: omnibus.

subscripta ducentum flor. parvi ponderis licet ad maiorem | quantitatem ascendentem fuerint moderate de concensu¹ | dicti castellani per supradictos magistros computorum | domini et hoc de mandato et per licteram | bone memorie domini nostri ducis, datam Lagniaci | die vicesima secunda iunii anno Domini millesimo | III^C LXIII°, quam reddit inproprium ipsius castellani annexam eiusdem domini | sigillo et signeto sigillatam et manu Pecllet eius secretarii | signatam, II^C flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et deducti

XXI sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

et VII^C XLVII flor. V den. I terc. gross. parvi ponderis²

141. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 31, 1462-1463

Computus nobilis viri Iohannis Cagnie ex | comitibus Castri Montis scutifferique domini ac castellani | castri, ville et mandamenti Bardi et suarum solitarum pertinenciarum | per bone memorie illustrissimum dominum nostrum Sabaudie ducem | quondam constituti et de novo reintegrati videlicet ad et per unum | annum proxime continuum et integrum die adhipiscende possessionis | sue incohandum et ulterius quamdiu bene fecerit et domini nostri fuerit voluntatis | sub annuis stipendiis ultimo percipi et supportari consuetis ut per | ipsius domini nostri licteram de testimonio premissorum cuius tenor | inferius in librata salarii de verbo ad verbum est insertus, | de redditibus, exitibus ac emolumentis dicte castellanie a | die vicesima prima inclusive mensis septembris anno Domini | millesimo III^C sexagesimo secundo usque ad diem sexdecimam | exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo III^C sexagesimo tercio, | videlicet de viginti novem septimanis et quatuor diebus, receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Petro de Molliena | magistro hospicii et Francisco de Cusinens ex magistris et auditoribus | computorum domini per Michaellem Boni Lucri ex receptoribus | dictorum computorum redditusque per eundem castellanum et examinatus | per supradictos die sexdecima mensis octobris anno Domini M^o III^C LX quinto.

...

Summa tocius recepte huius computi | incluso arragio

LVIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste

C LXIX lbr. XI sol. et XXIII^{tus} unius den. vien. esperon.

XXV lbr. forcium

1 *Lire*: consensu.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet presens librata ut in | summa VII^C LIII flor. III den. | ob. unius den. quart. XII° et quart. et quart. | XII° partis XII° unius den. gross. parvi ponderis.

C XXXVI flor. XI den. ob. I terc. unius den. gross. parvi ponderis
et X ducati auri¹

De quibus

Libravit² Iohannete relicte dicti Iosept custodienti | claves burgi Bardi cui dantur
de salario | per annum racione dicte custodie viginti | solidi astensium ad XXX^{ma} ut in
computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito die | prima marcii anno Domini
millesimo quatercentesimo sexagesimo secundo, XX sol. vien. ad XXX

...

Allocantur³ sibi quos dictus castellanus | solvit et libravit pro stipendiis quatuor
| custodum in castro domini dicti loci | Bardi per dominum teneri ordinatorum pro
| dicta custodia dicti castri ibidem | necessario fienda, quorum custodum | unus ex ipsis
sit torrierius, alius porterius | et alii duo custodes pedites sub salario | seu stipendiis
trium florenorum parvi ponderis per mensem | pro quolibet dictorum custodum per
ipsum | ibidem continuo tenendorum donec aliud a | domino habuerit in mandatis ut
in | decimo quarto computo precedenti ubi | lictera domini dicte ordinacionis plenus
| est inserta et designata.⁴

Et primo libravit | Ludovico et Iacobo Cagnie de Allodio pro | eorum salario
viginti novem septimanarum | et trium dierum inceptarum die XXI^{ma} inclusive |
mensis septembris anno Domini millesimo III^C sexagesimo | secundo et finitarum
die sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo III^C LXIII° de |
quibus computat ut supra ut per ipsorum | Ludovici et Iacobi licteram de confessione
et | recepta quantitatis subscripte per eos habite | a dicto castellano causa premissa,
receptam | per Iohannem Iacobum de Oldis notarium publicum | sub anno Domini M^o
III^C | LXV die vicesima | tertia mensis septembris, quam reddit in | quadam cedula
papiri scriptam et manu dicti | notarii signatam et allocatur sibi dictum salarium ad
racionem | viginti flor. quinque den. ac tercii unius den. gross. parvi ponderis | pro
quolibet qui fuit in summa XL flor. X den. | et II terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Anthonio de Bertariono | de Vic pro eius salario viginti novem |
septimanarum et trium dierum inceptarum et finitarum | ut supra proxime et ad
eandem racionem | et solvit sibi dictum salarium ut per ipsius | Anthonium licteram
de confessione et recepta | quantitatis subscripte per ipsum causis premissis | habite
et recepte, audito castellano, receptam | per Iohannem Iacobum de Oldis notarium
publicum | sub anno Domini millesimo III^C sexagesimo quinto | indicione XIII^{ma} et
die XXIII^{ta} mensis septembris, | quam reddit, manu dicti notarii signatam, XX^{ti} | flor.
V den. I terc. gross. parvi ponderis

Libravit Tibardo de | Topiis pro eius salario viginti novem septimanarum | et trium
dierum inceptarum et finitarum prout supra | et ad racionem predictam ut per ipsius

1 *Dans la marge gauche du parchemin:* Valet in summa presens | recepta III^C XLVI | flor. IIII
den. terc. et quart. | gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du parchemin:* Claves.

3 *Dans la marge gauche du parchemin:* Stipendia quatuor | custodum castri Bardi.

4 *Dans la marge gauche du parchemin:* Vide beneplacitum | domini.

Tibaldi | liceram de confessione et recepta quantitatis | subscripte per ipsum a dicto castellano | causis premissis habite et recepte, | receptam sub | anno Domini M IIII^C sexagesimo quinto indicione | decimatercia et die tercia mensis augusti per | Stephanum filium Martini Barlerii notarium publicum, | quam reddit ipsius notarii signatam, XX flor. V den. | terc. gross. parvi ponderis

Et licet dicte confessiones maiores | contineant quantitates quam superius describatur | tamen non allocantur hic nisi ipse quantitates | prescripte ad rationem temporis de quo | computat ut supra ipsis quantitibus ad | subscriptam ascendentibus que eidem allocatur | ex ordinatione supradictorum magistrorum computorum | domini, videlicet IIII^{XX} I flor. IX den. I terc. gross. parvi ponderis

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum ex constitutione | sibi per dictum facta ut in licera domini eiusdem | constitutionis et reintegracionis, cuius tenor | sequitur et est talis:

«Ludovicus dux Sabaudie Chablaysii et | Auguste, Sacri Romani Imperii princeps vicariusque perpetuus, marchio | in Ytalia, princeps Pedemoncium, Gebennarum et Baugiaci comes, baro | Vuaudi et Foucigniaci Nicieque, Vercellarum ac Friburgi etc. dominus | universis serie presencium facimus manifestum quod cum dilectum fidelem | nostrum Iohannem Cagnie certo tempore nedum prelapso constituivimus | castellanum nostrum ville, castrorum, castellaniarum, districtus et solitarum | pertinenciarum Bardi et Pontis Sancti Martini et deinde ad exercitium ipsorum officiorum | de aliis provisum extiterit potissime de fidei nostro Anthonio | de Castellazono castro Bardi sub custodia memorati fidelis nostri | Iohannis Cagnie certis de causis semper remanente et sub quaquidem | adhuc est in presenciarum considerantes propterea legalitatem et | fidelitatem constanciam quibus ipsum Iohannem Cagnie clare agnovimus, | ex nostra certa sciencia eundem Iohannem in dictis castellaniarum officiis | confirmamus et quantum opus est de novo constituimus, videlicet ad et | per unum annum proximum continuum et integrum die adhipiscende possessionis | sue incohandum et ulterius quam diu bene fecerit et nostre fuerit voluntatis | eidem hoc ideo regimen, exercitium et omnimodam ipsorum officiorum administracionem | per tempus predictum comictentes sub annisque stipendiis aliisque commoditatibus, | pariter et oneribus ibidem ultimo percipi et suportari consuetis et quia | in aliis precedenti eius constitutione iuramentum nobis decens prestavit | et opportunum universis et singulis officariis nostris ipsorumque locatenentibus et ipsorum | cuilibet harum serie comictimus et mandamus quatenus visis presentibus | ipsum Iohannem Cagnie, dicto Anthonio de Castellazono cui exercitium ditorum | officiorum inhibemus et quocumque alio expulso ad huiusmodi officia et nostrorum | exercicia admictant et restituatur quem et nos pariter admictimus et restituimus | per presentes necnon universis et singulis ipsis officiis submissis eidem | Iohanni dicto tempore durante pareant, solvant, respondeant et | adsistant velud castellano nostro per nos constituto et insuper dilectis | fidelibus presidenti et magistris computorum nostrorum quod dicta annua et | solita stipendia

---

1 *Dans la marge gauche du parchemin: Salarium.*

ipsi Iohanni et in suis primo et sequentibus computis intrent | debite et allocent sic quod de illis singulis annis solucionem assequi volens | integram sic fieri volentes licteris et mandatis in favorem dicti | De Castellizono seu cum suis alterius concessis et in contrarium forte facientibus | non obstantibus quibuscumque quibus presentibus derogamus. Datum | Gebennis die secunda septembris anno Domini millesimo | IIII^c LX secundo. Loys. Per dominum, presentibus dominis | Anthonio Picheti cantore gebennensi, Michaelae de | Canalibus, Stephano Scallie, Iohanne Dompnerii | advocato fiscali et Bertino Magliochi thesaurario. | De Thuriniaco»¹

Cuiusquidem lictere domini signo inserte | copiam reddit in papiro scriptam et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro viginti novem septimanis tribus | diebus inceptis die vicesima prima inclusive | mensis septembris anno Domini millesimo IIII^c LX secundo | et finitis die sexdecima exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^c sexagesimo tercio, | videlicet XIII flor. I den. I quart. gross. parvi ponderis

Summa librate, salarii et deducti

XX sol. vien. ad XXX^a

III sol. IX den. vien. esperon.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

et CV flor. X den. terc. et quart. unius den. gross. parvi ponderis²

142. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1480-1482

Computus magnifici ducalis consilarii | et cambellani illustrissimi domini nostri domini | Philiberti tunc Sabaudie etc. ducis condam Ludovici | comitis Challandi gubernatoris Nycie | castellani castri, ville et mandamenti Bardi | et suarum solitarum pertinenciarum per | prefatum bone memorie illustrissimum | dominum nostrum Sabaudie ducem predictum | constituti et ordinati videlicet ad et per | unum annum tunc proximum et³ continuum et integrum | die sue adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et domini | nostri fuerit voluntatis eidem et ab eo | deputando propterea regimen exercicium | et omnimodam dicti officii administracionem | per tempus predictum comictendo sub | annuis stipendiis comoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos ipsius loci acthenus | percipi et supportari consuetis et sub | aliis modis et formis lacius contentis et | declaratis in lictera domini dicte constitucionis | data Chamberiaci die vicesima septima | mensis novembris anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo cuius tenor | infra in librata salarii de verbo ad verbum

1 *Dans la marge gauche du parchemin*: Exhibeat originalem | huic ad festum beati | Andree, aliter deltrahatur.

2 *Dans la marge gauche du parchemin*: Valet C XII flor. | IX den. III quart. unius den. | quart. XIIⁱ et quart. 3 quart. | XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Le mot et est ajouté dans l'interligne*.

| est insertus, de redditibus, exitibus | ac emolumentis dicte castellanie a die | vicesima septima mensis decembris inclusive anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | usque ad diem sexdecimam exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, videlicet de | uno anno quindecim septimanis et quatuor diebus¹ | integris, receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili | domino Andrea de Martello domino Grandimontis | milite, presidente, nobilibusque viris | Petro Cirisie, Iohanne Locterii et | Iohanne Malet ex magistris et auditoribus | computorum domini per Hugonem | Curti ex receptoribus dictorum computorum | redditusque per eundem castellanum et examinatus | per supradictos die sexdecima mensis octobris anno Domini M^o IIII^C LX quinto, | redditusque per nobilem Gabrielem | de Iordanis condominum Montisalti locontenentem² | et procuratorem prefati domini comitis | Challandi castellani predicti prout fidem | facit per mandati liciteram ipsius domini | comitis inde constitutionis locontenentis | factam, datam die prima mensis ianuarii | anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | primo inde receptam per de Villa secretarium, | cuius copiam in quodam folio papiri | scriptam reddit manibus Francisci de | Cresto et Iohannis Greppoz notariorum | signatam, et examinatus per Richardum | Vectoz³ procuratorem liberorum condam nobilis Hugonis | ex receptoribus computorum domini die decima et | sequentibus mensis maii anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio.

Et est sciendum quod nobilis Iohannes | de Lenteney castellanus ibidem ante ipsum | habet domino computare de dicto castellanie | officio de toto tempore quo dictum officium | exercuit, videlicet de decem septem annis XL^{ta} | septimanis et duabus diebus inceptis die XVI^a | exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C LX tercio | et finitis die XXVIII^a exclusive mensis decembris anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo primo, immediate post Iohannem | Cagnie qui per presens preerat⁴ officio castellanie predictae.

...

Summa tocius recepte | huius computi

LXVII lbr. XVIII sol. VIII den. monete cursalis

C LXX lbr. XVII sol. VII den. et XXIII^{um} unius den. vien. | experon.

XXV lbr. forcium

et C IIII^{XX} XVII flor. VIII den. quart. et VI^{um} unius den. gross. parvi ponderis
De quibus

...

Libravit⁵ sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque flor. parvi ponderis | de salario

1 *Effacé*: viginti septimanis. *Les mots* uno anno... diebus *sont ajoutés à la fin de la pecia avec un rappel.*

2 *Lire*: locumtenentem.

3 *Lecture incertaine.*

4 *Lire*: preerat.

5 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Salarium.

per annum per illustrissimum | dominum nostrum Philibertum | condam Sabaudie etc. ducem constituto | et ordinato videlicet ad et per | unum annum proximum continuum et | integrum die sue adhipiscende | possessionis incohandum et | ulterius quam diu bene fecerit et | ipsius domini nostri fuerit | voluntatis eidem et ab eo | deputando propterea regimen, | exercitium et omnimodam dicti | officii administracionem per tempus | predictum committendo sub annuis | stipendiis, comoditatibus, preheminenciis, | honoribus et oneribus eodem | officio incumbentibus ac per | consimiles castellanos ipsius loci | hactenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis | et formis lacius contentis et | declaratis in littera domini dicte | constitutionis data Chamberiaci | die vicesima septima mensis septembris | anno Domini millesimo III^C LXXX^{mo} | cuius tenor talis est:

«Philibertus dux Sabaudie, | Chablaysii et Auguste, Sacri Romani Imperii | princeps vicariusque perpetuus, marchio | in Ytalia, princeps Pedemoncium, baro | Vuaudi Nycieque Vercellarum ac Friburgi | dominus universis serie presencium fiat | manifestum quod nos capientes | magnificenciam nostram pretendere | in magnificum consanguineum fidelemque | consiliarium et cambellanum nostrum sincere | dilectum Ludovicum comitem Challandi | gubernatorem Nycie nedum in infrascriptis | ymo et large actionibus eius magnimite, | fidelitate in densa sollicitudine obsequendi | eciam laudabilibus serviciis per ipsum nobilem | haliter seriis impensis et que in dies impendi | speramus, consideratis promptitudine duretur | ad nobis obsequentur ceterisque suo dictis | exemplo incentivi solvi quatinus quod | nostra certa sciencia omnimodo facimus | et constituimus per presentes castellanum | castri, loci et mandamenti nostrorum | Bardi et suarum solitarum pertinenciarum | quarumcumque videlicet ad et per unum | annum proximum continuum et integrum | die sue adhipiscende possessionis | incohandum et ulterius quamdiu | bene fecerit et nostre fuerit eidem | ac ab eodem deputando propterea | regimen exercitium et omnimodam | dicti officii administracionem per | tempus predictum comictentes | sub annuis stipendiis comoditatibus, | preheminenciis, honoribus et | oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos dicti | loci acthenus percipi et supportari | assuetis ita tamen quod antequam ad¹ | dictum admictatur officium debitum | et opportunum in talibus prestari | solitum in manibus Consilii nostri | Thaurini residentis potestatis et | iudicis nostrorum Ypporrigie | seu alterius eorundem prestare | teneatur iuramentum, quo prestito | eisdem ac ceteris ad quos spectabit | officariis nostris ipsorumque locatenentibus | et cuilibet eorundem sub pena | centum librarum forcium pro quolibet | dictis Consiliis inferire damus in | mandatis quem eundem consanguineum | nostrum ad dictum officium graciose | admictant ac illud per eundem seu ab | eo deputandum faciant et permictant | dicto tempore durante fideliter | exerceri necnon universis et singulis | dicto officio mediate et immediate | submissis quod eidem consanguineo nostro | suisque iussibus iniunctionibus preceptis | predictum exercendo officium fiendo | et ferendo aut ab eo deputando | pareant obediant respondeant | et assistant velud castellano | dicti loci per

---

1 *Effacé*: mictatur.

nos ut premictitur | constituto et insuper presidenti | et magistris Camere computorum | nostrorum quod dicta annua et solita | stipendia eidem consanguineo nostro | sive in computis ad causam dicti officii | reddendum indifficiliter intrent aut | si maluerint in librata allocent | quibuscumque in contrarium adducentibus | et facientibus repulsis et non obstantibus | et licet absque alterius expectatione | mandati. Datum Chamberiaci die vicesima | septima mensis novembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | et in presenciam dominorum | illustris Ludovici comitis Camere | viceque comitis Mauriane gubernatoris | generalis, Petri de Sancto Michaeli | cancellarii, Michaelis de Canalibus, | Oldradi Canavexii, Philipi Chevrerii | advocati, Ruffini de Muris generali (sic). | Barbieris. »

Cuiusquidem licere supra inserte copiam | in quodam folio papiri scriptam | manibusque Francisci de Crestis | et Iohannis Terpon¹ notarii | subscriptam et signatam, capienti | propter hoc viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario predicto | et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius | et hoc pro uno anno quindecim | septimanis et quatuor diebus | inceptis die XXVIII^a inclusa mensis | decembris anno Domini millesimo III^C LXXX^{mo} | et finitis die XVI^a exclusive mensis aprilis | anno Domini M III^C LXXXII, XXXII flor. VI den. terc. | et quart. gross. parvi ponderis

...
 Libravit Anthonio Scallioni | custodienti claves burgi | Bardi cui dantur de salario | per annum ratione dicte | custodie viginti | solidi astensium | ad XXX^{ta} ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno | finito die prima marci | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo², XX sol. vien. ad XXX

...
 Allocantur³ sibi quos dictus | castellanus solvit et libravit | pro stipendiis quatuor custodum | in castro domini dicti loci | Bardi per dominum teneri ordinatorum | pro dicta custodia dicti castri | ibidem necessario fienda, quorum | custodum unus ex ipsis sit | torrierius, alius portierius et | alii duo custodes pedites sub | salario seu stipendiis trium | florenorum per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum | ibidem continuo tenendorum | donec aliud a domino habuerit | in mandatis ut in decimo quarto | computo precedenti ubi | lictera domini dicte ordinacionis plenius | est inserta et designata.⁴

Et | primo libravit Anthonio Giroti de Hona | pro eius salario unius anni | integri trium mensium et decem | novem dierum incepti die | octava inclusive mensis decembris | anno Domini millesimo III^C et | octuagesimo et finiti die | sexdecima exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo secundo | de quo computat ut supra | ut per ipsius Anthonii Giroti | licteram de confessione et recepta | subscripta quantitatis per ipsum | causa premissa a dicto castellano | habite

---

1 *Lecture incertaine.*

2 *Effacé: deux mots illisibles.*

3 *Dans la marge gauche du registre:* Stipendia quatuor | custodum castri | Bardi.

4 *Dans la marge gauche du registre:* Vide beneplacitum | domini.

receptam per Franciscum de Cresto | notarium publicum sub anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo indicione | quindecima et die sexta mensis | aprilis, quam reddit in | quadam cedula papiri scriptam et manu dicti notarii signatam | et allocavit dictum salarium | ad rationem¹ trium flor. pro quolibet mense, | videlicet XLVII flor. | et quart. et VI^{um} unius den. gross. parvi ponderis

Item libravit Michaeli Anthoneti | de Croso pro eius salario unius | anni et quindecim septimanarum | inceptorum die vicesima octava | inclusive mensis decembris anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo et finitorum die | sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^c | octuagesimo secundo de quo computat | ut upra ut per ipsius Michaelis | Anthoneti de testimonio | premissorum confessioneque et | recepta subscripte quantitatis per | ipsum pro premissis a dicto | vicecastellano habite, receptam | per Franciscum de Cresto notarium | sub anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo | secundo et die vicesima sexta | mensis aprilis, quam reddit | in quadam cedula papiri | seu quarneto scriptam et manu | dicti Francisci de Cresto notarii | signatam, et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem | predictam, videlicet XLVII flor. | et quart. et VI^{um} unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Anthonio Stellya pro eius | salario unius anni integri | quindecim septimanarum et | quatuor dierum inceptorum die | vicesima octava inclusive | mensis decembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | et finitorum die sexdecima | exclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo ut per | notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque deque | recepta subscripte quantitatis | per ipsum Anthonium Steyllia | pro premissis a dicto vicecastellano | habite, receptam per Franciscum | de Cresto notarium sub anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo et die vicesima | sexta mensis aprilis, quam | reddit in quadam cedula² | cum pluribus aliis in quodam | quarneto papiri, scriptam et | manu dicti Francisci de Cresto notarii | signatam et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem | ipsius, XLVII flor. et | quart. et VI^{um} unius den. gross. parvi ponderis

Libravit ulterius Michaeli | filio Iohannis de Roncos de Clos | pro eius salario unius anni | integri incepti die vicesima | octava inclusive mensis decembris | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo et finiti die sexdecima | exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo ut per | notam instrumenti ipsius Michaelis | de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscripte | quantitatis per ipsum pro premissis | a dicto vicecastellano habite, | receptam per Franciscum de | Cresto notarium sub anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo et die | octava mensis maii, quam | reddit in quodam quarneto | papiri cum pluribus aliis, | scriptam et manu Iohannis | Ceppoz notarii signatam, et | allocatur sibi dictum salarium | ad rationem predictam dictorum | trium flor. parvi ponderis pro mense, | videlicet XLVII flor. et | quart. et VI^{um} unius

---

1 *Effacé*: ipsius viginti flor.

2 *Effacé*: papiri.

den. gross. parvi ponderis¹

Ipsis omnibus particulis ascendentibus | ad C IIII^{XX} VIII flor. | I den. II terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit² de mandato et per | licteram illustrissimi domini | nostri domini Philiberti Sabaudie | ducis predicto castellano Bardi | directam per quam idem | prelibatus dominus noster | voluit et ordinavit in castro | predicto ultra custodiam ordinarie | ibidem constitutam octo custodes ad | rationem quinque flor. pro quolibet | custode mensuatim stipendiatis | per tempus et prout novem | expedire ad tuciozem custodiam | eiusdem castri constitueret et | adiungeret et eciam habita relacione | fideidignorum quod castrum in aliquibus | suis partibus ruynam minatur | reparacionibusque indigeret dedit³ | in mandatis quod castrum | per viros in talibus expertos | visitari et reparacionibus fiendis | inspici faceret deinde voce | preconia locis moribus assuetis | proclamari faceret quis onus | ipsarum reparacionum ad tachiam | sumere vellet et qui pro | minore precio reparaciones ipsas | se facturum presentaret illas | ad tachiam traderet eidemque | tachiarum quantitatem pro qua | tachiam ipsam sumpserit | de et super obvencionibus dicti | officiarum solveret et expediret | recipiendo ab eodem tachiatore | necnon singulis custodibus | premencionatis licteras quictaciarum | opportunas de quantitibus | per eundem castellanum singulis | eorundem solutis et insuper | presidenti et magistris Camere | computorum omnes et singulas | quantitates quas sic solverit | sine difficultate quacumque in | suis primo et sequentibus | computis intrandi et allocandi, | datam Chamberiaci die undecima | ianuarii millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo, quam | reddit in quodam folio papiri | scriptam sigillo domini sigillatam | et manu Beczon ducalis secretarii | signatam,⁴ | cuius vigore libravit primo | Iohanni Lastella et Petro Extegite | pro eorum stipendiis decem | dierum inceptorum die undecima | inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo et finitorum | die vicesima secunda exclusive mensis | februarii anno eodem ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscripte | quantitatis per ipsos pro premissis | a dicto vicecastellano habite, | datam die vicesima secunda mensis | februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo primo, | quam reddit in quodam querneto | papiri cum pluribus aliis | scriptam et manu Francisci | de Cresto notarii signatam | et allocatur eisdem predictum | salarium ad rationem predictorum | quinque florenorum pro singulo | mense, XLIII den. gross. parvi ponderis

Libravit magis Iohanni Udreti | et Petro Bruneti pro eorum | stipendiis sexaginta dierum | inceptorum die undecima inclusive | mensis februarii anno Domini | millesimo

---

1 *Dans la marge gauche du registre*: Reddit actestacionem per quem | constat predictos custodes | fuisse et esse continuos in predicto castro Bardi | scriptam per Franciscum de Cresto notarium | sub anno M IIII^C LXXXII | die XXVIIIe ianuarii.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Iterum stipendia | octo custodum | ultra custodiam lordinarie assueta.

3 *Effacé*: dicto.

4 *Effacé*: unacum pluribus | aliis licteris de mandato | et sub formidabilibus penis.

quatercentesimo octuagesimo | primo et finitorum die undecim | inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | secundo ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum | confessioneque et recepta subscriptorum | viginti flor. parvi ponderis per ipsos | Petrum Bruneti et Iohannem | Udreti pro premissis a dicto | vicecastellano habitorem, receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo secundo et die | ultima mensis aprilis, quam | reddit in quidam querens cum | pluribus aliis supra et infra | designatis, scriptam et manu | Iohannis Texpoz notarii signatam | et allocatur eisdem predictum | salarium ad rationem predictam, | videlicet XX flor. parvi ponderis

Libravit magis Iohanni Girardi | de Campo Porcherio pro eius | stipendiis garde castri domini | Bardi sexaginta dierum inceptorum | die undecima inclusive mensis | februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo | primo et finitorum | die undecima exclusive | mensis aprilis anno | eodem, ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum | confessioneque et recepta | subscriptorum decem florinorum | parvi ponderis per ipsum Iohannem | Girardi pro premissis | a dicto vicecastellano habitorem | tum rogato allocandi, | datam die sexta mensis | aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quodam quarreto | papiri cum pluribus aliis | supra et infra designatis, | scriptam et manu Francisci | de Cresto notarii signatam,¹ | et allocatur eidem predictum | salarium ad rationem predictorum | quinque flor. pro singulo mense, | videlicet X flor. parvi ponderis²

Et quiquidem custodes supranominati | supra particulariter descripti in exequione licterarum | predesignatarum dorso sub die | decima mensis februarii anno | predicto millesimo quatercentesimo octuagesimo, Francisci | de Cresto notarii publici signata; | reddit etiam quandam aliam | licteram dominicalem Ferrando | de La Porta ex comitibus Castrimontis | directam per quam prelibatus | dominus noster dominus Philibertus | Sabaudie etc. dux eidem Ferrando | mandavit et commisit sub pena | centum marcharum argenti | quatenus ad patriam Vallis Auguste | se transferret et omnes et | singulos nobiles, innobiles | et alios eiusdem patrie mediatos | et immediatos condecenter in | armis parari faceret et | iuberet et ad idem faciendum | penarum impositione, declaracione, | assignacione, personarum | detencione, arrestacione et incarcerationone | bonorumque suorum quorumcumque | captione, levacione, subastacione, | vendicione, expedicione et ad | manus ducales reductione | ac modis omnibus aliis quibus | fieri possit cogendo et compellendo | preterea passagia eiusdem patrie | die noctuque custodire faceret | et neminem per eandem transire | permicteret sine prelibati domini | nostri licencia et mandato expresso | licteras et alia que tales secum | defferrent visitando et de in | ipsis contentis prelibatum dominum | nostrum certum reddendo et ad | premissa peragenda idem prelibatus | dominus noster eidem Ferrando | de La Porta plenam potestatem | impartitus est et ad omnibus | officariis, fidelibus et subdictiis | prelibati domini nostri

1 *Effacé*: X florinorum parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Reddat licteram testimoniam | quod quinque nsupranominati | in dicta custodia | steterunt per tempus | supra mencionatum | hinc per totum mensem Iunii.

ducis | mediatis et immediatis iussibus, | iniunctionibus, preceptis et | mandatis pareri
 voluit | et intendi cum et sine prius | eundemque fortem fieri ad eodem eciam manu
 forti et armata | si opus sit, datam Confleti | die nona mensis decembris | anno Domini
 millesimo | quatercentesimo octuagesimo | primo, sigillo eiusdem domini | nostri ducis
 sigillata et | manu Beczon eius secretarii | signata, cuius vigore | prefatus Ferrandus de
 La | Porta ex comitibus Castri | Montis in exequucionem | predesignatorum lictere |
 precepit et imposuit | nobili Gabrieli de Iordanis | condomino Montisalti vicecastellano
 | Bardī quatenus in custodia | dicti castri Bardī poneret | ultra custodes ordinarios |
 octo custodes et ultra se¹ videtur | necessarium, necnon reparaciones | necessarias in
 dicto castro | Bardī opportunas faciet seu | fieri faciet necnon subdictos | prefati domini
 nostri ducis | ipsius castellanie Bardī in | armis parare facere necnon | subdictos prefati
 domini | nostri ducis ipsius castellanie | Bardī in armis parari faciet | et hoc sub pena
 in predesignatis | licteris contenta, quiquidem | vicecastellanus paratum se | obtulit
 predictis licteris et | mandatis dominicalibus posset hero | obedire prout de² premissa
 | iniunctione constat a dorso | predesignate lictere scripta | sub anno predicto et die
 | quatuordecima mensis decembris | manūque dicti nobilis Ferrandī signata, cuius
 vigore libravit | Micheleto de Arba, Anthonio Molinerii, Bartholomeo dou | Vallet et
 Iohanne Nycoleti dou Czurro pro eorum stipendiis dimidii³ unius mensis, videlicet |
 a die XIII^a inclusive mensis decembris anno Domini millesimo III^c LXXXI | usque
 ad diem XXIX^a eiusdem mensis exclusive anno eodem | ut per notam instrumenti de
 testimonio premissorum confessioneque et recepta subscripte | quantitatis per ipsos
 pro premissis a dicto vicecastellano habite, datam die | XXIX^a mensis decembris anno
 Domini millesimo III^c LXXX primo, quam⁴ | reddit in quodam quarneto papiri | cum
 pluribus aliis supra et | infra designatis, scriptam et | manu Francisci de Cresto notarii
 publici signatam,⁵ XIII flor. parvi ponderis⁶

Libravit magis nobili Ferrando | de Porta ex comitibus Castrimontis | pro se et
 Aniquini ac aliorum | duorum eius servitorum in predicto | castro Bardī gardam et
 custodiam | faciencium pro eorum stipendiis | viginti dierum inceptorum die | decima
 inclusive mensis decembris | usque ad diem penultimam eiusdem | mensis durantibus
 exclusive ac | sex dierum pro quorum ipsorum | amplius et aliorum duorum | sociorum,
 videlicet a dicta die | decima inclusive mensis decembris | usque ad diem decimam
 sextam | exclusive eiusdem mensis decembris, | videlicet subscriptos tresdecim | florenos
 et quatuor den. grossos parvi ponderis, | ut per notam instrumenti de | testimonio
 premissorum confessioneque | et recepta predictorum et subscriptorum | tresdecim
 florenorum et quatuor | den. grossorum parvi ponderis per ipsos nobilem | Ferrandum

---

1 Lire: si.

2 Le mot de est ajouté dans l'interligne.

3 Le mot dimidii est ajouté dans l'interligne.

4 La phrase allant de libravit à quam est ajoutée ensuite par une autre main.

5 Effacé: XII flor. parvi ponderis.

6 Ce chiffre est ajouté dans la marge droite du registre avec un rappel.

et socios predictos pro | premissis a dicto vicecastellano | habitorum, datam die penultima | mensis decembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | primo, quam reddit in quodam | quarneto papiri cum pluribus | aliis supra et infra designatis, | scriptam et manu Iohannis | Martini de Iordanis notarii signatam, | videlicet XIII flor. III den. gross. parvi ponderis¹

Libravit magis Iacobo Vulliermeti | de Exchallodo, Martino Arduzonis | de Pramonton et Iohanne Michalodi | de Pramonton de Verd pro | eorum stipendiis servitutis | et garde in castro Bardi per | ipsos factis (*sic*), videlicet quoad | Iacobum Vulliermeti unius mensis | integri incepti die decima sexta | inclusive mensis decembris anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad diem | quindecimam exclusive mensis | ianuarii anno eodem, quo vero | ad alios scilicet Martinum et | Iohannem de Pramoton² medii mensis | incepti³ die | septima inclusive mensis ianuarii | anno predicto millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo et finiti⁴ | die quindecima exclusive eiusdem | mensis ianuarii anno eodem, | videlicet subscriptos decem flor. | et III⁵ denarios parvi ponderis ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta predictorum | et subscriptorum decem flor. | et sex den. grossorum parvi ponderis per ipsos⁶ | gardas et custodes | pro premissis a dicto vicecastellano | habitorum datam⁷ die | sexdecima mensis ianuarii anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam reddit | in quodam querneto papiri | cum pluribus aliis supraque | infra designatis scriptam et | manu Iohannis Teppoz notarii | signatam, X flor. VI den. parvi ponderis

Libravit item Matheo Boczonini de Arcesa pro eius stipendiis quibus vacavit a die septima | mensis februarii inclusive usque ad diem decima sextam mensis aprilis exclusive ut per notam instrumenti de | confessione et recepta subscriptorum quindecim flor. decem et tercii unius den. gross. parvi ponderis per ipsum Matheum pro | premissis a dicto vicecastellano habitorum, datam die XV^a mensis maii anno proxime dicto, quam reddit in quodam | querneto papiri cum aliis supra et infra designatis scriptam et manu Iohannis Teppoz notarii signatam, | videlicet XV flor. X den. et terc. unius den. gross. parvi ponderis⁸

Libravit Bartholomeo Valleti garde | et custodi premencionato pro | eius stipendiis triginta⁹ quinque | dierum inceptorum die quinta | inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad | diem decimam

---

1 *Ce chiffre est ajouté dans la marge droite du registre avec un rappel.*

2 *Effacé: octo dierum.*

3 *Effacé: inceptorum.*

4 *Effacé: finitorum.*

5 *Lecture incertaine.*

6 *Les mots per ipsos sont répétés.*

7 *Effacé: Chamberiaci.*

8 *Paragraphe ajouté au bas de la page du registre avec un rappel.*

9 *Effacé: quatuor.*

exclusive mensis¹ | marcii anno eodem, | videlicet subscriptos octo flor. | septem den. ob. et terc. unius den. | gross. parvi ponderis ut per notam | instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | predictorum et subscriptorum | octo flor. septem den. ob. et terc. unius | den. grossorum parvi ponderis Bartholomeum | Valleti pro premissis a dicto | vicecastellano habitorem, datam | die vicesima septima mensis | maii anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo secundo, quam | reddit, in quodam querneto | papiri cum pluribus aliis supra | et infra designatis scriptam | et manu Iohannis Rolandini notarii | signatam, et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem | predictorum quinque flor. parvi ponderis pro | singulo mense de mandato domini | predicti, videlicet VIII flor. et | VII den. ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Iohanni Nycoleti Curucz | et Anthonio filio Bartholomei | du Gord custodibus et gardis | castri predicti Bardi pr[o] eorum | stipendiis triginta² quinque | dierum inceptorum die quinta | inclusive mensis februarii anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad diem | undecimam exclusive mensis | marcii anno eodem, videlicet cuilibet ipsorum | subscriptos octo flor. septem den. | ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis ut | per notam instrumenti de | testimonio premissorum confessioneque | et recepta predictorum et | subscriptorum octo florenorum | septem den. ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis | pro ipsis gardis et custodis³ | pro premissis a dicto vicecastellano | habitorem, datam die vicesima | septima mensis maii anno Domini | millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit, in quadam cedula papiri⁴ | in quodam querneto | cum pluribus aliis supra et | infra designatis scriptam et | manu Iohannis Rolandini notarii | signatam, et allocatur eisdem | predictum salarium ad rationem | predictam, videlicet VII flor. VII den.⁵ | et II terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit ulterius dicto Iohanni Nycoleti Curuz pro suis stipendiis viginti duorum dierum inceptorum | die XI^a inclusive marcii M IIII^C LXXXI et finitorum die II^a mensis aprilis eiusdem anni, videlicet subscriptos | IIII flor. XI den. ob. gross. ut per notam instrumenti supra proxime scriptam et plenius designatam, | IIII flor. XI den. ob. gross. parvi ponderis⁶

Libravit Nycodo Petri de Merletis | garde et custodi castri predicti | Bardi pro eius stipendiis triginta | quatuor dierum inceptorum die | quarta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo et finitorum | die decima exclusive mensis | marcii anno eodem, videlicet | subscriptos octo flor. septem den. | ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis ut per | notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | predictorum et subscriptorum |

---

1 *Le mot mensis est répété.*

2 *Effacé: quatuor.*

3 *Lire: custodibus.*

4 *Effacé: scriptam.*

5 *Effacé: ob.*

6 *Paragraphe ajouté au bas de la page avec un rappel.*

octo florenorum septem den. ob. et terc. | unius den. gross. parvi ponderis per ipsum | Nycodum pro premissis a dicto | vicecastellano habitorem, datam | die vicesima octava mensis maii | anno Domini millesimo III^C | octuagesimo secundo, quam | reddit, in quadam cedula papiri | in quodam querneto cum pluribus | aliis supra et infra designatis | scriptam et manu Iohannis | Rolandini notarii signatam, et | allocatur sibi predictum salarium | ad rationem¹ predictam, | videlicet VIII flor. VII den. | ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Matheo Bossonini de | Arcessa parrochie Bruczoni² pro | eius stipendiis garde et custodie | castris Bardi predictae quibus | vacavit scilicet a die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad diem | quindecimam exclusive mensis maii | anno eodem videlicet subscriptos | septem florenos parvi ponderis ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta predictorum | et subscriptorum septem flor. parvi ponderis | per ipsum Matheum pro premissis | a dicto vicecastellano habitorem, | datam die quindecima mensis maii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quodam querneto papiri | cum pluribus aliis supra et | infra designatis scriptam et | manu Iohannis Teppoz notarii | signatam, et allocatur sibi | predictum salarium ad rationem | predictam, VII flor. parvi ponderis³

Libravit magistro nobili Dominico | de Nabiano, Aymoni de Valle Annione, | Faceti de Abbato, Anthonio Nycolineti, | Martino Orlyacii et Petro | Maczoneti gardis et custodibus | castris Bardi predicti precium | stipendiis quibus vacaverunt | scilicet a die undecima mensis | marcii inclusive anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | primo usque ad diem secundam | exclusive mensis aprilis anno | eodem, videlicet subscriptos | viginti novem flor. et novem | grossi parvi ponderis ad rationem quatuor | et undecim den. ob. gross. parvi ponderis | pro quolibet ipsorum videlicet, | XXIX flor. IX den. gross.

Item libravit Iohanni Iaquemardi | garde et custodi premencionato | pro eius stipendiis quibus | a die quarta mensis februaryi | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad | diem undecimam mensis marcii | anno eodem, videlicet subscriptos | octo flor. septem den. ob. et | terc. unius den. gross. parvi ponderis ut per | notam instrumenti de testimonio, | omnium premissorum confessioneque | et recepta predictorum subscriptorum | triginta octo florenorum et | quatuor denariorum ob. | terc. unius den. gross. parvi ponderis, | ipsos gardas pro premissis | a dicto vicecastellano habitorem, datam | die secunda mensis iunii⁴ anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu

---

1 *Effacé*: ipsius.

2 *Les mots* de Arcesa parrochie Bruczoni *sont répétés*.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Reddit actestacionem | qualiter idem Matheus | Bossonini stetit in | garda predicta | per tempus in dicta | cedula instrumenti ibidem | comprehensum.

4 *Lecture incertaine*.

Iohannis | Teppoz notarii signatam et | allocatur eisdem¹ predictum | salarium ad rationem septem flor. | pro singulo mense ut supra, | videlicet XXXVIII flor. | VII² den. ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Anthonio filio condam | Petri Becquet de Villa Grane | garde et custodi premencionato | pro eius stipendiis quibus | vacavit a die quarta inclusive | mensis februarii anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | primo usque ad diem duodecimam | exclusive mensis marcii anno | eodem, videlicet subscriptos | octo florenos septem den. ob. | terc. unius den. gross. parvi ponderis ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta | predicte et subscribe quantitatis | per ipsum Anthonium pro premissis | a dicto vicecastellano habite, | datam die vicesima octava | mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo secundo, | quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et | manu Iohannis Teppoz notarii | signatam, et allocatur sibi | predictum salarium ad rationem | predictam ut supra, videlicet VIII flor. VI den. | ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Matheo Sesteri de Leviro | garde et custodi premencionato | pro eius stipendiis quibus vacavit³ | spacio quinque mensium et | unius diei, videlicet a die undecima | inclusive mensis februarii anni | presentis millesimi quatercentesimi | octuagesimi primi usque ad diem | duodecimam exclusive mensis iullii | anno eodem, et hoc ad rationem | septem flor. cum dimidio parvi ponderis pro | singulo videlicet subscriptos | viginti septem flor. et novem | den. gross. parvi ponderis ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta predicte⁴ | et subscribe quantitatis per ipsum | Matheum pro premissis a | dicto vicecastellano habitorem⁵ | cum rogato allocandi, datam | die vicesima decima tercia mensis iullii | anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo secundo, quam | reddit in quadam cedula papiri | in quodam quarneto scriptam | et manu Francisci de Cresto notarii | signatam, et allocatur sibi | predictum salarium ad rationem⁶ | predictam ut supra, videlicet | XXXVII flor. IX den. gross. parvi ponderis

Libravit magis Iohanni Vaqueta | de Leviro garde et custodi Bardi | premencionato pro eius stipendiis | quinque mensium et unius diei, | videlicet a die undecima inclusive | mensis februarii anno Domini millesimo | IIII^C LXXXI^{mo7} | usque ad diem | duodecimam exclusive mensis | iullii anno Domini millesimo IIII^C LXXXII^{do}, | quibus vacavit et hoc ad | rationem septem flor. cum dimidio | pro quolibet mense, videlicet | subscriptos triginta septem | flor. et novem gross. parvi ponderis | ut per notam

---

1 *Lire*: eidem.

2 *Lecture incertaine*.

3 *Effacé*: a die.

4 *Dans la marge gauche du registre*: Presens confessio continet | solutionem anni presentis | et sequentis.

5 *Lire*: habite.

6 *Effacé*: ipsi,

7 *Les mots* anno ... LXXXI^{mo} *sont ajoutés dans la marge droite du registre avec un rappel.*

instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta¹ | predictorum et subscriptorum | triginta septem flor. et novem den. | gross. parvi ponderis per ipsum Iohannem Vaqueta | pro premissis a dicto vicecastellano | habitorem, cum rogato allocandi, | datam die decima septima iulii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quodam querneto | papiri cum pluribus aliis | supra et infra mencionatis, | scriptam et manu Francisci | de Cresto notarii signatam, et | allocatur sibi predictum salarium | ad rationem predictam et hec | pro anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo et millesimo III^C | LXXX secundo, XXXVII flor. IX den. gross. parvi ponderis

Libravit magis Matheo Sesterii de Leviro | procuratori et procuratorio | nominibus Vicencii Brova | de Caselles, Iacobi Gayoti habitorem | Laynici, Gaspardi Vaqueta et | Bartholomei Vuarieni de Leviro | eius stipendiis unius mensis² quibus vacavit | a die vicesima octava inclusive | mensis iulii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo primo | usque ad diem vicesimam octavam | exclusive mensis augusti, videlicet | subscriptos septem flor. parvi ponderis | ut per notam instrumenti de | testimonio premissorum confessioneque | et recepta predictorum et | subscriptorum septem flor. parvi ponderis | per ipsum Ruffinum pro premissis | a dicto vicecastellano habitorem | et cum rogato allocandi, datam | die vicesima octava mensis | augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo secundo, | quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam et | manu Francisci de Cresto notarii | signatam, et allocatur sibi | predictum salarium ad rationem | predictam et hoc pro anno | de quo computat ut supra, videlicet VII flor. parvi ponderis

Libravit Iohanni et Matheo | Vaqueta fratribus ac Matheo | Sesterii de Leviro gardis et | custodibus premencionatis | pro eorum stipendiis quibus | vacavit a die duodecima inclusive | mensis iulii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo primo | usque ad diem vicesimam quintam | exclusive mensis septembris | anno eodem, videlicet subscriptos | triginta sex flor. parvi ponderis quoad dictos Iohannem | Vaqueta et Matheum | Sosterii³ quo vero ad | Matheum Vaqueta | pro eius stipendiis | a die quarta novembris | usque ad diem XXV^{ta} | eiusdem anni predicti, videlicet | subscriptos, XL gross.⁴ ut per | notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et | recepta predictorum et subscriptorum | triginta sex flor. parvi ponderis | ab una et XL^{ta} den. gross. parvi ponderis ab alia⁵ | per ipsos gardas et custodes pro premissis | a dicto vicecastellano habitorem cum | rogato allocandi, datam die | quinta mensis octobris anno Domini | millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quodam quarneto | papiri cum pluribus aliis supra | et infra designatis scriptam et |

---

1 *Dans la marge gauche du registre: Presens confessio continet | solutionem anni presentis | et sequentis.*

2 *Les mots unius mensis sont ajoutés dans la marge droite du registre avec un rappel.*

3 *Lire: Sesterii.*

4 *La phrase quoad... gross. est ajoutée dans la marge droite du registre avec un rappel.*

5 *La phrase ab una ... ab alia est ajoutée au bas de la page avec un rappel.*

manu Iohannis Teppoz notarii | signatam, et allocatur eisdem | predictum salarium ad rationem | predictorum septem flor. cum dimidio | pro singulo mense ut supra, videlicet XXXIX flor. | IIII den. gross. parvi ponderis

Libravit | magis magistro Andrea¹ Balli | de Castromonte garde et custodi | premencionato pro eius stipendiis | quibus vacavit a die quarta | inclusive mensis iullii anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad | diem vicesimam quartam exclusive | mensis septembris anno eodem, | videlicet subscriptos | viginti sex flor. parvi ponderis | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | predictorum et subscriptorum | viginti sex florenorum parvi ponderis per ipsum | pro premissis a dicto vicecastellano | habitorum cum rogato allocandi, | datam die duodecima mensis novembris | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu Francisci | de Ctesto notarii signatam, et | allocatur sibi dictum salarium | ad rationem predictorum septem | flor. parvi ponderis cum dimidio, XXVI flor. | parvi ponderis

Libravit magis prefato Andrea | Balli et Clerico eius filio gardis | et custodibus castri predicti Bardi | pro eorum stipendiis quibus | in predicta vacavit a die | quarta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo usque ad diem | quartam exclusive mensis | iullii anno eodem, videlicet | subscriptos septuaginta flor. parvi ponderis | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et | recepta predictorum et subscriptorum | septuaginta flor. parvi ponderis per ipsos | Andream et Clericum patrem | et filium pro premissis a dicto | vicecastellano habitorum cum | rogato allocandi, datam Chamberiaci | die decima nona mensis iullii | anno Domini millesimo quatercentesimo | LXXX secundo, quam reddit | in quadam cedula papiri scriptam | et manu Iohannis Teppoz notarii | signatam, et allocatur eisdem | predictum salarium ad rationem | videlicet, LXX flor. | parvi ponderis

Libravit Iohanni Vincenti parrochie | Boczoni² garde et custodi Bardi | premencionato pro eius stipendiis | quibus in predicta garda | vacavit a die quarta inclusive | mensis februarii anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo primo | usque ad diem undecimam exclusive | mensis marcii anno eodem, | videlicet subscriptos octo flor. | septem den. ob. et tercium unius | denarii gross. parvi ponderis ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta predictorum | et subscriptorum octo flor. septem | den. ob. et terc. unius den. gross. parvi ponderis per | ipsum Iohannem Vincencium pro | premissis a dicto vicecastellano habitorum | cum rogato allocandi, datam | die octava mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, quam | reddit in quadam cedula papiri | scriptam et manu Anthonii³ | de Grasso notarii signatam, et | allocatur eidem

---

1 *Lire*: Andree.

2 *Lire*: Bruczoni.

3 *Lecture incertaine*.

predictum salarium | ad rationem predictam, videlicet VIII flor. VII den. ob. | et terc. unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Bartholomeo Theobaldi | parrochia Ville Challandi garde | et custodi castri Bardi premencionato | pro eius salariis seu stipendiis | quibus vacavit a die vicesima | inclusive mensis marcii usque | ad diem secundam mensis aprilis | exclusive anno eodem, videlicet | subscriptos quatuor florenos | undecim den. ob. gross. parvi ponderis ut | per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | predictorum et subscriptorum quatuor | florenorum undecim den. ob. gross. parvi ponderis | per ipsum Bartholomeum pro | premissis a dicto vicecastellano | habitorum cum rogato allocandi, | datam die octava mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio, quam | reddit in quadam cedula | papiri in quodam querneto cum | pluribus aliis supra et infra | designatis scriptam et manu | Theobaldi Grassi notarii signatam, | et allocatur eidem predictum | salarium ad rationem predictam, | videlicet IIII flor. XII den. ob. gross. parvi ponderis

Libravit Andrea¹ Galliardi, Iohanne² | de Fringa, Bono Petro de Ians, | et Udrieto de Iorio gardis et | custodibus pro eorum stipendiis | quibus vacaverunt³ | necnon Iohanne de Saysina, | Iacobo Clausorii, Martino Vole, | Iacobino filio Anthonii de Porcys, | Roletto Martineti,⁴ Petro de Gro Lirot,⁵ | Petro de Iuglair et Iohanne de | Herino suorum sociorum nominibus | absencium pro quibus premissis et | de rata habendo et ratificando et | faciendo⁶ eciam custodibus dicti | castri Bardi premissorum stipendiis | quibus vacaverunt spacio duorum | dierum, inceptorum die X^a iullii | anno M IIII^c LXXXI^{mo} et | finitorum die duodecima | eiusdem <mensis> anno eodem,⁷ | videlicet subscriptos | quinque florenos et octo den. gross. parvi ponderis | ut per notam instrumenti de | testimonio omnium premissorum | confessioneque et recepta predicte | et subscribe quantitatis per ipsos | gardas et custodes tam suorum | propriorum quam aliorum supranominatorum | custodum nominibus pro premissis | a dicto vicecastellano habite | cum rogato allocandi, datam | die decima nona mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio, quam | reddit in quodam querneto papiri | cum pluribus aliis supra et | infra designatis scriptam | et manu A. de Solerio notarii | signatam, et allocatur | eisdem predictum salarium ad rationem predictam, V flor. | VIII den. gross. parvi ponderis

---

1 *Lire*: Andree.

2 *Lire*: Iohanni.

3 *Effacé*: a die.

4 *Effacé*: et.

5 *Lecture incertaine*.

6 *Dans la marge gauche du registre*: Declaret de quo | mense et quibus diebus | mensis finitis dicti duo | dies.

7 *La phrase inceptorum ... eodem est ajoutée dans la marge droite du registre avec un rappel*.

Libravit¹ magis Petro Gallirati | de Ripparolio, Dominico de | Berthodo² et Michaeli | de Franquino fratribus de | Cornyaro, Anthonio Maria, Iohanne | de Porcellis gardis et custodibus | castrī predicti pro eorum | stipendiis quibus vacaverunt | spacio quinque dierum, inceptorum die V^{ta} | maii M IIII^C LXXXI° | et finitorum die X^a | eiusdem <mensis> anno eodem³ et hoc tam | pro eorum stipendiis quam expensis | videlicet subscriptos novem | flor. parvi ponderis et hoc ad rationem | tresdecim den. ob. gross. parvi ponderis pro | singulo ipsorum, ut per notam | instrumenti de testimonio omnium | premissorum confessioneque et recepta | predictorum et subscriptorum | novem flor. parvi ponderis per ipsos gardas | et custodes pro premissis a dicto | vicecastellano habitorem cum | rogato allocandi, datam die decima | mensis iulii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo secundo, | quam reddit in quodam querneto | papiri cum pluribus aliis | supra et infra designatis | scriptam et manu Iohannis Teppoz | notarii signatam, et allocatur | eisdem predictum salarium | ad rationem predictam, septem | flor. parvi ponderis pro singulo mense | et hoc pro anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo primo, | videlicet IX flor. parvi ponderis

...

Libravit⁴ in et pro reparacione castrī in aliquibus | partibus nec[essa]rio reparati et hoc de mandato | et per licteram domini superius in prohemio libratarum | custodum plenius designatam eciam ex iniuncione | eidem vicecastellano facta per magnificum et potentem dominum | Antelmum dominum Myolani marescallum Sabaudie | parte domini nostri construendi et reparandi in | dicto castro Bardi reparaciones infrascriptas | pro quibus idem vicecastellanus iniungit | et precepit providis viris Symoni | de Cresto <de> Albardo, Anthonio Petri Eymerici | de Hona et Iacobo Vulliermeti | Pictodi de Challodo, magistro Anthonio | et Carpen tutoribus sub pena | sexaginta solidorum monete | cursalis Auguste et viginti | solidorum monete pro qualibet | vice qua contrafecerat in fons | suarum conscienciarum et mediis | eorum iuramentis visitare et | videre debeant melioramenta constructionum | et reparacionum in dicto castro | Bardi prout infra describitur | et quoquidem magistri ex dicta | iniuncione eis et cuilibet ipsorum | facta dictas reparaciones et | constructiones visitaverunt et viderunt | deinde ipsas taxaverunt prout | infra:

Et primo unum barry | seu tornaso ante primam portam | constructo consideratis tribus magnis et tachiis ferri ac | cathena pro ferrando et opere | constructionum taxaverunt ad ibidem, | II flor. parvi ponderis

Item portam | constructam totam de preno,⁵ item pariter secundum portam | levatoriam novam constructam | et duplam postium novarum, | inclusis tachiis ferri,

---

1 *Dans la marge gauche du registre: Declaret diem et | mensem ut supra; une autre main a ajouté ensuite: Declaravit.*

2 *Suit un mot illisible.*

3 *La phrase inceptorum ... eodem est ajoutée dans la marge droite du registre avec un rappel.*

4 *Dans la marge gauche du registre: Reparacio castrī | Bardi.*

5 *Lire: freno.*

ferroglio | uno novo, una sera ferri magna | et opere constructionis taxaverunt ad V flor. parvi ponderis

Item reparacionem | factam in turri ipsius castris | existentem apud Cropaz, videlicet | iuxta capellam Sancti Michaelis | ubi fit custodia pro copertura | positi fuerunt viginti octo | postes arole longitudinis quilibet | postis octo pedum; item sex | traveti seu chivroni; item | lacte quatuor clavate in | quatuor locis; item in secundo | solmario octo postes grossi | longitudinis quilibet octo | pedum et latitudinis unius | boni pedis de castanea et | de desa, qui postes sunt | clavati in tribus locis, quibus | postibus, incluso opere constructione, | taxaverunt ad¹ III flor. cum dimidio parvi ponderis

Item reparacionem factam in turri | prope morale ipsius castris | trabeti et tachiati prout in | turri iuxta cappellam Sancti | Michaelis, quam quidem | reparacionem taxaverunt² ad III flor. cum dimidio

Item pro duobus ferris et | aliis ferramentis positus in | hostiis posterne camere et | turrete in tribus locis taxaverunt | ad II flor. parvi ponderis

Et ita | ipsi magistri, visitatis operibus | predictis et consideratis considerandis, | taxaverunt et extimaverunt prout | supra ut per notam instrumenti | de testimonio omnium premissorum | inde receptam per Franciscum | de Cresto notarium publicum sub | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo et die | penultima mensis ianuarii, quam | reddit in quodam folio papiri | cum pluribus aliis scriptam | et manu dicti notarii signatam.

Reddit eciam quandam | aliam notam instrumenti | per quam nobilis vir Franciscus | de Bocza et Martinus Parisii | burgenses Donacii necnon | Anthonius Anthoneti de Ruynardo | burgensi³ Bardi, qui se | transtulerunt ad loca et membra | in quibus reparaciones facte fuerunt, | videlicet primo in toreta in dictum | castrum in magna turri in | aliis torretis ipsius castris | in aliis locis descriptis in | instrumento taxacionis reparacionis | dicti operis supra designato, | quibus locis et reparacionibus | in eisdem factis prout in dicto | instrumento taxacionis describitur | hiidem⁴ testes duxerunt et | actestaverunt in verum | conscenciis ipsas reparaciones | fuisse legitime factas inde | receptam per predictum notarium | sub anno predicto et die | quindecima iunii.⁵ Reddit | eciam quandam aliam notam | instrumenti per quam virtute | predictae iniunctionis Symondus | de Cresto de Albardo, Petrus | Nycodi de Farcoz de Albardo, | Anthonius Borreta deys Sonii⁶ | magistri lathomi et carpentatores | eorum mediis iuramentis visitaverunt | melioramenta et reparaciones infrascriptas | in dictis locis⁷ | et deinde taxaverunt prout | inferius particulariter describitur: | et primo tres mantellos | in ipsa

1 *Effacé*: tres flor.

2 *Lire*: taxaverunt.

3 *Lire*: burgensis.

4 *Effacé*: d.

5 *Dans la marge gauche du registre*: Taxa reparacionis | facte in torreta | pontis levatorii | castris Bardi.

6 *Lire*: de Yssonii.

7 *Effacé*: infra describitur.

torreta factos ad | I flor. Item sex crochetos ferri substantes ipsos mantellos | ad III den. gross. parvi ponderis

Item | tres trabetos et triginta tres | postes implicate ad faciendum | unum reppal de longo ad longum | ipsius pontis levatorii, inclusis | tachiis ferri et pua construendi | ad II flor. et dimid. den. gross.

Item octo trabes positas ad | faciendum unum chaffault in | porta posterne ultra ipsam | turretam supra burgum et | pro tribus duodenis postium | tachiisque positis ad clavandum | et pena construendi ipsum | chaffault ad III flor. parvi ponderis

Et ita ipsi magistri, visis et | visitatis et consideratis opere | et valore taxaverunt et extimaverunt | prout supra inde receptam sub | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio et die | duodecima mensis marcii¹ | manu predicti notarii signatam | reddit eciam quandam aliam | notam instrumenti per quam | providi vir[i] Andreas de Croso | et Germanus de Grosso burgenses | dicti loci burgi <Bardi> qui fuerunt | et fecerunt in locis in quibus | refeciones facte fuerunt videlicet | in porta posterne et in torreta | pontis levatorii et aliis locis | descriptis ut supra proxime | in instrumento taxe reparacionum | descriptis quibus locis | et reparacionibus in eisdem | factis visis et visitatis | dixerunt et actestaverunt eorum | conscienciis et iuramentis dictas | operationes fuisse legitimam | factas inde receptam sub | anno predicto et die decima | tercia marcii manu Iohannis | Teppoz notarii signatam | ipsis particulis suprascriptis | ad subscriptam quantitatem adscendentem | ad XXII flor. VI den.

...
Allocatur sibi subscripta quantitas | de mandato et per licteram | domini infra designatam, videlicet | pro stipendiis quatuor custodum | ordinariorum per dominum in castro | Bardi pridem constitutorum ad | racionem trium florenorum per | mensem pro quolibet, inclusis | ipsorum expensis prout superius | in librata ipsorum custodum | continetur et quia per tenorem | supplicaciones dicti vicecastellani | inde super hoc prelibato domino | nostro oblate pro duobus et tribus | annis proxime lapsis non | potuerunt ipsi custodes dictis | tribus annis pro dictis tribus | florenis se intratenere penuria | actenta eciam multis² | aliis oneribus per | eundem vicecastellanum in dicto officio | dictis duobus annis et tribus | mensibus durantibus substentis | et supportatis prelibatus | dominus noster dux supplicatorum | consideratione ad ratam quatuor | florenorum pro singulo mense | pro tempore predicto in supplicacione³ | expresso eidem vicecastellano | intrari et allocari voluit | et mandavit ut per ipsius | illustrissimi domini nostri ducis licteram | de testimonio premissorum | inde super hoc prefatis domino | presidenti et magistris computorum | directam, datam Chamberiaci | die vicesima quarta aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo primo, quam | reddit predicte supplicacioni | annexam sigillo domini sigillatam | et manu Cortellet eius secretarii | signatam, cuius vigore | allocantur sibi subscripti | centum et

1 *Effacé*: quam.

2 *Les mots* eciam multis *sont répétés*.

3 *Effacé*: in s.

octo flor. parvi ponderis | pro uno floreno parvi ponderis per mensem | pro quolibet custode de pluri | augmento et hoc pro predictis | duobus annis et tribus mensibus | superius mencionatis, videlicet C VIII flor. parvi ponderis¹

Summa librate, salarii et | deducti

XX sol. vien. ad XXX

III sol. IX den. vien. esperon.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

et M III^C XL flor. I den. VI^{umm} et quart. unius den. gross. parvi ponderis²

143. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1482-1483

Computus magnifici ducalis | consiliarii et cambellani illustrissimi domini | nostri domini Philiberti tunc Sabaudie etc. | ducis condam Ludovici comitis Challandi gubernatoris | Nycie castellani castrî, ville et mandamenti | Bardî et suarum solitarum pertinenciarum | per prefatum bone memorie illustrissimum | dominum nostrum Sabaudie ducem predictum | constituti et ordinati videlicet ad et per | unum annum tunc proximum, continuum et integrum | die sue adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu³ bene fecerit et domini | nostri fuerit voluntatis eidem et ab eo | deputando propterea regimen exercicium et | omnimodam dicti officii administracionem | per tempus predictum comictendo sub | annuis stipendiis comoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos ipsius loci | acthenus percipi et supportari consuetis | et sub aliis modis et formis lacius | contentis et descriptis in lictera domini | dicte constitutionis data Chamberiaci | die vicesima septima mensis novembris | anno Domini millesimo III^C octuagesimo | cuius tenor infra in librata salarii de | verbo ad verbum est insertus, de | redditibus, exitibus ac emolumentis | dicte castellanie a die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo III^C octuagesimo secundo ut in computo proxime precedenti⁴ | usque ad diem sexdecimam exclusive | dicti mensis anno Domini millesimo III^C | octuagesimo tercio, videlicet de uno anno | integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili domino Andrea de | Martello domino Grandimontis milite, | presidente, nobilibusque viris Petro Cirisie, | Iohanne Locterii et Iohanne Malleti ex | magistris et auditoribus computorum domini | per Iohannem Bonilucris ex receptoribus | dictorum computorum redditusque per | nobilem Gabrielem de Iordanis condominum | Montisalti locumtenentem et procuratorem | predicti domini comitis Challandi castellani | predicti prout fidem

1 Note partiellement illisible dans la marge gauche du registre: ... et intrata | ... pro anno | [prese] nti et sequenti.

2 Dans la marge gauche du registre: Valet C XII flor. | IX den. III quart. unius den. | quart. XII^f et quart. et quart. | XII^f part. XII^f unius den. gross. parvi ponderis.

3 Lire: quamdiu.

4 Les mots ut... precedenti sont ajoutés au bas de la page avec un rappel.

facit per quamdam | licteram ipsius domini comitis inde constitutum | locumtenentem
factum, datam die prima | mensis ianuarii anno Domini millesimo | quatercentesimo
octuagesimo primo, inde | receptam per de Villa secretarium eiusdem | domini comitis
eiusque manu signatam, | cuius copiam in quodam folio papiri in computo sequenti¹ |
reddidit, scriptam manibus Francisci de | Cresto et Iohannis Teppoz notarios signatam,
| et examinatus per supradictos | dominum presidentem et magistros computorum
domini | die octava mensis maii anno Domini | millesimo IIII^C | octuagesimo tercio.

...

Summa tocius recepte | huius computi
CL lbr. II sol. IIII den. monete cursalis
II^C XLV lbr. VI sol. II den. quart. VI^{um} et quart. unius den. | vien. experon.
et C LXII flor. I den. ob. terc. et quart. unius den. | gross. parvi ponderis De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque flor. | parvi ponderis de salario
per annum per | illustrissimum dominum nostrum³ Philibertum | condam Sabaudie etc.
ducem | constituto et ordinato videlicet | ad et per unum annum proximum | continuum
et integrum die | sue adhipiscende possessionis | incohandum et ulterius quam dieu⁴ |
bene fecerit et domini nostri fuerit | voluntatis eidem et ab eo | deputando propterea
regimen, | exercicium et omnimodam dicti | officii administracionem per | tempus
predictum commictendo | sub annuis stipendiis, comoditatibus, | preheminenciis,
honoribus et oneribus | eodem officio incumbentibus ac | per consimiles castellanos
ipsius | loci acthenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis | et formis lacius
contentis | et declaratis in lictera domini | dicte constitucionis data Chamberiaci | die
vicesima septima mensis | novembris anno Domini M^o | quatercentesimo <LXXX^{mo}>
cuius tenor in | computo proximo precedenti de | verbo ad verbum est insertus, | capienti
propter hoc viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per annum | et allocatur sibi
dictum salarium | ad racionem ipsius et hoc | pro uno anno incepto die XVI inclusive
| mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | secundo et
finito die sexdecima | exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo IIII^C
octuagesimo tercio | de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

...

Libravit Anthonio Scallioni | custodienti claves burgi Bardi | cui dantur de salario
per annum | racione dicte custodie viginti | solidi astencium ad XXX^{ia} ut in computo
precedenti et solvit sibi | pro uno anno finito die prima | mensis marcii anno Domini
millesimo | IIII^C octuagesimo secundo, XX sol. vien. ad | XXX

...

1 *Les mots in computo sequenti sont ajoutés dans la marge droite du registre.*

2 *Dans la marge gauche du registre en papier: Salarium.*

3 *Le mot nostrum est ajouté dans la marge droite du registre.*

4 *Lire: diu.*

Allocantur¹ sibi quos dictus | castellanus solvit et libravit pro | stipendiis quatuor custodum in | castro domini dicti loci² Bardi per | dominum teneri ordinatorum pro | dicta custodia dicti castri ibidem necessario | fienda, quorum custodum unus | ex ipsis sit torrierus, alius portierus | et alii duo custodes pedites | sub salario seu stipendiis trium | florenorum per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum ibidem | continuo tenendorum donec aliud | a domino habuerit in mandatis ut | in decimo quarto computo precedenti, | computum anni millesimi quatercentesimali | sexagesimi secundi ubi lictera domini | dicte ordinationis plenius est inserta et designata.³

Et primo libravit | Michaeli Anthonio de Croso de Campo | Porcherio, Michaeli de Rovros de | Hona, Iohanni Handrieti et Anthonio | Iohannis Piteti custodibus castri | Bardi pro eorum stipendiis, scilicet a die | quinta mensis aprilis inclusive anni presentis | usque ad diem sexdecimam dicti | mensis aprilis exclusive et hoc | videlicet ipsi Michaeli de Croso et Michaeli | de Rovros ultra aliam quictanciam | per ipsos factam pro servitute facta a | die sexta mensis aprilis | inclusive anno Domini millesimo III^C LXXXII^{do} | usque ad dictam diem quintam dicti | mensis aprilis exclusive anni presentis.

Item | Iohannes Andrieti ultra aliam | quictanciam factam a dicta die | XVI^a aprilis inclusive anni M III^C LXXXII^{di} | usque ad diem nonam mensis februarii | inclusive anni presentis, item et a die XIX^a | dicti mensis februarii exclusive anni presentis | M III^C LXXXIII.

Item et ipse Anthonius | Piteti ultra aliam quictacionem factam | a die XIX mensis septembris anni M III^C | LXXXII usque ad dictam diem quintam | ipsius mensis aprilis exclusive ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum confessionelque et recepta suorum stipendorum per ipsos | a dicto vicecastellano causis premissis | habitorum et receptorum inde recepta et per Franciscum | de Cresto notarium publicum sub anno | Domini M III^C LXXXIII° et die XXI^a mensis | iunii, quam reddit, manu dicti notarii | signatam, reddit etiam quandam aliam notam | instrumenti per quam Iaqueminus de Eymerico | cerdo et Anthonius Sole burgensis Bardi | actestati fuerunt suis iuramentis predictos custodes | in castro Bardi continue stetisse tempus | predictum, inde receptam per quem supra sub anno | et die premissis.

Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | predictam dictorum trium florinorum parvi ponderis per | mensem pro quolibet custode predictorum | et hoc pro uno anno integro incepto | die sexdecima inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C octuagesimo | secundo et finito die XVI exclusive dicti | mensis anno Domini millesimo III^C octuagesimo | tercio, videlicet C XLIII flor. parvi ponderis⁴

...

1 *Dans la marge gauche du registre*: Stipendia quatuor | custodum castri | Bardi.

2 *Effacé*: per.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Vide beneplacitum | domini.

4 *Dans la marge gauche du registre*: Reddat quictaciones | cum actestacione | per quas constet ipsos | esse continuos custodes | in predicto castro | Bardi huic ad | ultimam mensis | iunii proximi | reddidit ut supra | designantur.

Libravit¹ Anthonio de Charrieto et hoc pro | constructione furni burgi Bardi | et certe partis muri eiusdem furni Bardi | disrupti anno presenti de mense februarii lut constat per actestacionem inde super hoc | factam per instrumenta discreti viri Iohannis Anthonii | de Ruyna Hone, Iohannes Martini, Iohannes | Iacobus et Anthonius de Masuto notarius | burgensis Bardi et Andreas Chappoz de | Verd in foro suarum iusticiarum dixerunt | et deposuerunt quod furnus Bardi disruebatur | et in ruyna ceciderat inde receptam per Iohannem | Chapoz sub anno Domini M IIII^c LXXXII et die | octava mensis iunii, quam reddit in quodam | querneto papiri scriptam et eiusdem notarii | manu signatam; reddit eciam quandam aliam | notam instrumenti per quam predictus Anthonius | de Charrieto a predicto vicecastellano | habuisse et realiter recepisse confessus | est subscriptos quadraginta quinque den. | grossos parvi ponderis pro constructione et reparacione | furni et muri predictorum inde receptam | per quem supra sub anno predicto | et die vicesima secunda februarii | scriptam et signatam ut supra; reddit eciam | quandam aliam notam instrumenti per | quam Anthonius de Ruyna Hone, Germanus | de Grosso et Bartholomeus | Comini Perrochon, burgensis predicti | fuerunt quod prefatus vicecastellanus construi | et reedifficari fecit furnum burgi predicti | dumtaxat exclusa domo eiusdem, qui | furnus erat disruptus omnino taliter | quod non valebat quoqui² panis, inde | receptam per Franciscum de Cresto | notarium publicum sub anno Domini millesimo | IIII^c octuagesimo tercio et die vicesima sexta | mensis iunii ut supra scriptam et manu | dicti notarii signatam, quorum omnium preceptu | allocavit sibi hic de mandato quorum | supra, videlicet III flor. IX den. gross. parvi ponderis

...

Summa librate et deducti

C XIII flor. II den. III quart. gross. parvi ponderis

144. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1483-1484

Computus magnifici | ducalis consilarii et cambellani etc. | Ludovici comitis Challandi castellani | castri, ville et mandamenti Bardi | et suarum solitarum pertinenciarum | per illustrissimum bone memorie dominum | nostrum dominum Philibertum quondam | Sabaudie etc. ducem constituti et ordinati | videlicet ad et per unum annum proximum, | continuum et integrum die sue | adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu benefecerit et | ipsius quondam domini nostri foret | voluntatis sub annuis stipendiis, | comodatibus, prehemenciis, honoribus | et oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos ipsius | loci hactenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis et | formis lacius descriptis et contentis | in lictera prefati domini nostri quondam | constitucionis predicte data

1 *Dans la marge gauche du registre*: Reparacio furni | burgi Bardi.

2 *Lire*: coqui.

Chamberiaci | die vicesima septima mensis novembris | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo cuius tenor in secundo | computo precedenti in librata salarii | de verbo ad verbum est insertus | de redditibus, exitibus et emolumentis | dicte castellanie a die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | tercio usque ad diem sexdecimam | exclusive dicti mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo quarto, videlicet de | uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili | milite domino Andrea de Martello | domino Grandimontis presidente | nobilibusque et egregiis viris | Petro Cirisie, Iohanne Locterii, Iohanne | Maleti et Alexandro Richardonis ex | magistris computorum domini per | Amedeum Cusieu secretarium ducalem | ac ex receptoribus eorundem computorum | redditusque per nobilem Gabrielem de | Iordanis condominum Montisalti locumtenentem | et procuratorem dicti castellani ut in | computo proxime precedenti et | examinatus per eosdem die ultima | mensis iunii anno eodem.

...

Summa tocius recepte huius computi | incluso arragio
 C VI lbr. XVIII sol. VIII den. monete cursalis
 C LXXI lbr. V sol. I den. ob. XII^{mus} unius den. vien. experon.
 et II^C XXVI flor. XI den. II terc. unius den. VI^{tus} XIIⁱ et quart. XIIe part. XIIⁱ |
 unius den. gross. parvi ponderis¹ De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque flor. parvi ponderis de salario per | annum per illustrissimum dominum nostrum | bone memorie dominum³ Philibertum Sabaudie | quondam Sabaudie (*sic*) ducem constituto et | ordinato videlicet ad et per unum annum | proximum continuum et integrum die sue | dicte adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius | domini nostri foret voluntatis sub annuis | stipendiis, comoditatibus, preheminenciis, | honoribus et oneribus eodem eidem officio | incumbentibus ac per consimiles castellanos | ipsius loci acthenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis et formis | plenius contentis et declaratis in lictera | domini constitutionis huiusmodi data Chamberiaci | die vicesima septima mensis novembris | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo cuius tenor in secundo computo | precedenti de verbo ad verbum est | insertus, capienti propter hoc | viginti quinque flor. parvi ponderis de | salario per annum prout capiebant | ceteri castellani ibidem ante ipsum | et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius et hoc pro uno | anno integro incepto die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | tercio et finito die sexdecima exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo

1 Dans la marge gauche du registre en papier: Valet in summa presens | recepta V^C XXX flor. I den. et terc. | et quart. unius den. quart. | XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 Dans la marge gauche du registre en papier: Salarium.

3 Effacé: condam.

quatercentesimo octuagesimo | quarto, videlicet XXV flor. parvi ponderis

Libravit Anthonio Scallioni custodienti | claves burgi Bardi cui dantur de | salario per annum ratione dicte | custodie viginti solidi astencium ad | triginta ut in computo precedenti | et solvit sibi pro uno anno finito | die prima mensis marci anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | quarto, XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis quatuor | custodum in castro domini dicti loci | Bardi per dominum teneri ordinatorum | pro custodia dicti castri eiusdem ibidem necessario | fienda, quorum custodum unus | ex ipsis sit torreriis, alius porteriis | et alii duo custodes pedites sub salario | seu stipendiis trium florenorum per | mensem pro quolibet dictorum custodum | per ipsum ibidem tenendorum donec | aliud a domino habuerit in mandatis | ut in decimo quarto computo precedenti, | computum anni millesimi quatercentesimi | sexagesimi secundi ubi lictera | domini dicte ordinationis plenius | est inserta et designata.²

Et primo | Anthonio Scallia de Clavarano diocesis | yporrigiensis, XXXVI flor.

Item | Michaeli de Rovros, XXXVI flor. parvi ponderis

Item Iohanni Udreti habitatori dicti burgi, | XXXVI flor. parvi ponderis

Item Anthonio | Iohanni Pititi de Campo Porcherio, alios | XXXVI flor.

Quequidem particule | ad subscriptam ascendentes allocantur | sibi hic pro salario predicto et ad | predictam rationem trium florenorum | parvi ponderis pro mense et pro quolibet dictorum | custodum unius anni incepti die | decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio et finiti die eadem | sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo quarto ut per licteram | ipsorum quatuor custodum de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | pre et subscribe quantitatis per eosdem | pro premissis a dicto vicecastellano | habite, datam die decima septima | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo quarto, quam | reddit in quodam querneto papiri | scriptam et manu De Cresto notarii | signatam; reddit etiam aliam | licteralem (*sic*) manu Iohannis Chappoz notarii in eodem quarneto scriptam³ | et signatam die vicesima prima dicti mensis | aprilis per quam Iohannes Anthoneti | de Ruyna Hone notarius, Iohannes Peroneti de | Lavoyon et Germanus de Grosso de Hona | omnes burgenses dicti burgi Bardi eorum | mediis iuramentis actestati fuerunt quo supra | nominati vidisse stare continue in | custodia castri Bardi, videlicet dictos | Anthonium Scallia de Claverano, Michaellem | deys Rovros, Iohannem Udriedi et Anthonium | Piteti per tempus de quo in supra | proxime precedenti quictancia per | eos facta contentum et descriptum et | allocatur sibi predictum salarium | prout supra, videlicet C XLVIII flor. parvi ponderis

...

1 *Dans la marge gauche du registre:* [Sti]pendia quatuor | [cust]odum castri | [Bar]di.

2 *Dans la marge gauche du registre:* Vide beneplacitum | domini.

3 *Les mots in ... scriptam sont ajoutés dans la marge droite du registre.*

Summa librate, salarii et allocati
 XX sol. vien. ad XXX^{ra}
 III sol. IX den. vien. experon.
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 et III^C LIX flor. parvi ponderis

145. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1484-1485

Computus magnifici ducalis | consiliarii et cambellani etc. Ludovici comitis | Challandi castellani | castri, ville et mandamenti | Bardi et suarum solitarum pertinenciarum | per illustrissimum bone memorie dominum nostrum | dominum Philibertum quondam Sabaudie etc. | ducem constituti et ordinati videlicet ad et per | unum annum proximum, continuum et integrum | die sue adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius | quondam domini nostri foret voluntatis | sub annuis stipendiis, comoditatibus, | prehemenciis, honoribus et oneribus eidem¹ | officio incumbentibus ac per consimiles | castellanos ipsius loci acthenus percipi et | supportari consuetis et sub aliis modis | et formis lacius descriptis et contentis | in lictera prefati domini nostri quondam | constitutionis predicte data Chamberiaci | die vicesima septima mensis novembris | anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | cuius tenor in tercio computo precedenti | in librata salarii de verbo ad verbum est | insertus de redditibus, exitibus ac emolumentis | dicte castellanie a die sexdecima inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo III^C | octuagesimo quarto usque ad diem sexdecimam | exclusive dicti mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo quinto, | videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili | domino Andrea de Martello | domino Grandimontis presidente nobilibusque | egregiis viris² Iohanne Locterii, | Iohanne Malleti, Alexandro Richardonis | et Iacobo Lamberti magistris et auditoribus | computorum domini per Gladium Mercerii | ex receptoribus eorundem computorum | reddictusque per nobilem Gabrielem³ | de Iordanis condominum Montisalti locumtenentem | et procuratorem dicti castellani ut in computo | precedenti et examinatus per supranominatos | Iohannem Locterii, Iohannem Maleti et Iacobum | Lamberti ex magistris dictorum computorum | die decima octava mensis iulii <anno> millesimo III^C LXXX^{mo} | quinto.

...

Summa tocius recepte huius computi | incluso arragio
 XL lbr. V sol. III den. monete cursalis
 C LXX lbr. III sol. et terc. XIIⁱ unius den. vien.

1 *Le mot eidem est répété.*

2 *Effacé: Petro.*

3 *Effacé: ex.*

III^C XXVII flor. VI den. ob. et quart. unius den. | XII^{us} XIIⁱ et quart. et quart. XIIe partis XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis
et X ducati auri¹ De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano | per bone memorie illustrissimum dominum | nostrum dominum Philibertum Sabaudie ducem | constituto et ordinato videlicet ad | et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue tunc | adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius | domini nostri foret voluntatis sub annuis | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem | officio incumbentibus ac per consimiles | castellanos ipsius loci acthenus | percipi et supportari consuetis et | sub aliis modis et formis plenius | contentis et declaratis in lictera domini | constitucionis huiusmodi data Chamberiaci | die vicesima septima mensis novembris | anno Domini millesimo III^C octuagesimo | cuius tenor in tercio computo precedenti | de verbo ad verbum est insertus, | capienti propter hoc viginti quinque | flor. parvi ponderis de salario per annum prout | capiebant ceteri castellani ibidem | ante ipsum et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius et hoc | pro uno anno integro incepto die | sexdecima inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C octuagesimo | quarto et finito die sexdecima | exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo III^C octuagesimo quinto de quo | computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

Libravit Anthonio Scallioni | custodienti claves burgi Bardi | cui dantur de salario per annum | racione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX ut in computo | precedenti et solvit sibi pro | uno anno finito die prima mensis | marcii anno Domini millesimo III^C | octuagesimo quinto, XX sol. asten. ad XXX^{ta}

...

Allocantur³ sibi quos dictus | vicecastellanus solvit et libravit pro | stipendiis quatuor custodum in | castro domini dicti loci Bardi per | dominum teneri ordinatorum pro custodia | castri eiusdem ibidem necessario | fienda,⁴ quorum custodum unus | ex ipsis sit torreriis, alius porteriis | et alii duo custodes pedites sub | salario seu stipendiis trium florenorum | per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendorum | donec aliud a domino habuerit in | mandatis ut in decimo quarto computo precedenti, | computum anni millesimi III^C | sexagesimi secundi ubi lictera domini | dicte ordinacionis plenius est inserta | et designata.

Et primo Anthonio Scallia | de Clavarano yporrigiensis diocesis, | videlicet XXXVI flor. parvi ponderis

Item Michaeli | de Rovros, XXXVI flor. parvi ponderis

---

1 *Dans la marge gauche du registre en papier:* Valet in summa presens | recepta VII^C V flor. | quart. VI^{us} et quart. unius den. | et quart. XIIⁱ et quart. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du registre en papier:* Salarium.

3 *Dans la marge gauche du registre:* Stipendia quatuor | custodum castri | Bardi.

4 *Dans la marge gauche du registre:* Vide beneplacitum domini.

Item Iohanni | Udrieti habitatori dicti burgi, | XXXVI flor. parvi ponderis

Item Anthonio Iohannis Petiti de Campo | Porcherio, alios XXXVI flor. parvi ponderis

Quequidem | particule ad subscriptam ascendentes | allocantur sibi hic pro salario predicto | et ad predictam rationem trium florenorum | parvi ponderis pro mense et pro quolibet ditorum | custodum unius anni incepti die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | quarto et finiti die eadem sexdecima | exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo quinto | ut per licteram ipsorum quatuor custodum | de testimonio premissorum confessioneque | et recepta pre et subscripte quantitatis | per eosdem pro premissis a dicto | vicecastellano habite, datam | die nona mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo quinto, | quam reddit in quodam querneto | papiri scriptam et manu Francisci | de Cresto notarii signatam; reddit | eciam aliam licteram manu eiusdem | Francisci de Cresto notarii signatam | et in eodem querneto scriptam die | duodecima predicti mensis aprilis | per quam discretus vir Philippinus | de Oldis, Anthonius Dominici, Anthonius | de Ruyna, Amedeus de Cresto et | Germanus de Gresso omnes burgenses | et habitatores dicti burgi Bardi eorum | mediis iuramentis dixerunt et | fuere actestati vidisse stare in | custodia castri Bardi prenomatos | quatuor custodes ordinatos per | tempus de quo dicta quictancia | mencionem facit et allocatur sibi | dictum salarium ut supra, C XLVIII flor. parvi ponderis

...
Libravit¹ in pluribus reparacionibus | in dicto castro Bardi necessario factis, | que reparaciones describuntur | in quodam memoriali tenoris sequentis:

«Sequuntur necessaria | pro reparacione castri Bardi. In prima | porta coperiatur de lapidibus. In | torreta finiatur solanum in camera superiori | et scalerium reparatur. Inferneto ubi | sunt carceres coperientur de lapidibus et | aptetur ostium cum calce. In porta castri | reparatur parvum hostium de ferramentis | prout necessarium est. Apud cisternam | est murus et fenestra que diruit. In | camera apud stupham fiat ferata in fenestra | de nemore et aptetur solanum stufe et coquine | et reparatur in copertura aliud edificium | iuxta ipsum. In dicta coquina fiat | copertorium novum totum de lapidibus. In | turri magna reparatur copertorium, fornellum | et duo soleria finientur et reparentur. | Copertorium capelle Sancti Michaelis | reparatur et fiat novum. Item furnus | Bardi indiget copertorio novo. | Item coperiatur edificium | ubi est tina apud cantinam».²

Cuiquidem | rotulo est annexum illustrissimi domini nostri domini | Caroli Sabaudie etc. lictere data Chamberiaci, | ipso absente, quia sic fieri iussit eius | ausencia non obstante, die decima | sexta mensis maii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo tercio sigillata | ut decet et manu Cusieu secretarii | ducalis signata per

1 *Dans la marge gauche du registre*: Reparaciones castri | Bardi date in | tachiam.

2 *Les phrases* Item ... cantinam *sont ajoutées dans la marge gauche du registre avec un rappel.*

quam ipse | dominus noster,¹ viso dicto | memoriali mandavit prefato | vicecastellano quatenus, | vocatis secum sindicis et aliquibus personis dicti | loci Bardi ad hoc magis aptis | et noticiam habentibus unacum magistris | operum ducalium patrie Vallisauguste | reparaciones in predicto rotulo et mencionatis visitari | faceret atque taxari et extimari | necnon eiam proclamari loci et moribus | assuetis qui easdem pro minori precio² | vellet facere et complere | et pro minori precio illas facere | et complere volentes traderet et expediret | sumptibus dummodo moderatis cum mandato | per presidentem et magistros Camere computorum | suorum quicquid ipse vicecastellanus pro dictis | reparacionibus exbursaverit constituto | de opere completo iuxta formam dicti | tachia cum quictacione opportunis | in ipsius castellani computo ad causam | dicti officii reddendo in librata intrandi | et allocandi, quam reddit dicto | rotulo annexam et cuius lictere vigore, | prefatus vicecastellanus evocari fecit discretos | viros Franciscum de Cresto de Albardo et | Iohannem Martini Iohannis Iacobini | notarios, Philipinum de Oldis et | Andream de Croso burgenses Bardi | necnon magistros Yochoz de Mon Rox³ | et Michaelem de Mathery lathomos | et carpentatores, qui omnes easdem | reparaciones ut supra fiendas | visitaverunt, ordinaverunt, taxaverunt | et extimaverunt prout infra particulariter | describitur. Tenor dicte visitacionis | sequitur:

«Anno⁴ Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio indicione prima et die XV⁵ | mensis iullii actestaverunt infrascripta in | castro Bardi et in aliis membris ipsius castri | infrascriptis, presentibus Iohanne Adrieti de | Castaneyretis et Anthonio Iohannis Piteti ambobus | habitatoribus valide pro testibus ad hec vocatis | et rogatis, notum sit omnibus quod vigore | quarundam ducalium licterarum super reparacionem | ipsius castri emanatarum ab illustrissimo domino nostro | domino Carolo Sabaudie duce⁶ ut convenit | sigillatarum et per egregium secretarium ducalem | Amedeum Cusieu subscriptarum datarum Chamberiaci | die decima sexta mensis maii ibidem ad dictum | castrum et membra subscripta se personaliter | transtulit nobilis et potens vir Gabriel de | Iordanis condominus Montisalti vicecastellanus mandamenti Bardi | pro memoramento illustrissimo domino nostro Sabaudie duce | vocatis secum viris discretis Francisco de Cresto | de Albardo et Iohanne Martini Iohannis Iacobini | notariis, Philippino de Oldis et Andrea⁶ | de Croso burgensibus Bardi necnon magistris | Yochoz de Monte Rox et Michaele de Mathery | lathomis et carpentatoribus ut hec in absencia | magistri operum ducalium quia in Valleaugusta | non reperitur aliquis magister operum ducalium | quiquidem vero⁷ burgenses et magistri | venerunt et visitaverunt dictum castrum et | membra eiusdem in quoquidem castro et | membris

---

1 *Suit un mot illisible effacé.*

2 *Effacé: illas solvere*

3 *Lecture incertaine.*

4 *Dans la marge gauche du registre: Visitacio dictarum | reparacionum | et extimacio | earundem.*

5 *Le mot duce est répété.*

6 *Le prénom Andrea est répété.*

7 *Effacé: magistri*

eius secundum eorundem burgensium | et magistrorum videre sunt necessarie | reparaciones et melioramenta subscripte¹ | et qui magistri dixerunt, visis et visitatis | prius et consideratis considerandis de | facere et complere dictas melioramenta et | reparaciones prout particulariter inferius | describitur preciis inferire particulariter | descriptis nec eorum videre minori | precio quoad ipsis omnino fieri possent; quequidem | reparaciones sunt hec:

Et primo | pro coperiendo primam portam pontis levatorii | lapidibus longitudinum duarum theysiarum et | latitudinis unius theysie pro trabibus | laquearibus tabulis sive clombiis ponendis² | et allocando, flor. quinque

Item pro faciendo scalerium torrete pontis levatoris | lapides cum calce et arena et pro faciendo | solerium sive celatum camere superioris pro | travetis positis, calce, arena et factura et | pro faciendo unam latrinam sive retrait, videlicet | flor. XIII^{cim}

Item pro coperiendo | unam [cella]riam sive crotam vocatam Linffernet | de losis cum calce et arena que continet | theysias tresdecim pro duabus novenis | calcis et duodecim modiis arene et factura | portando lapies³ cum illis que destruuntur et | pro restaurando hostium, flor. XI

Item | pro finiendo et reparando portam et portale | posterne descendo⁴ in burgo, flor. I cum dymidio

Item pro reparacione magne porte castri, | videlicet cum reparetur parvum hostium, ferramenta | et clavatura et pro scallerio introitus cum | uno magno lapide ac calce et arena, flor. II

Item apud cisternam ubi est murus qui disruit | et fenestra pro calce et arena, lapidibus et factura, | flor. quinque

Item in camera prope | stupham ubi est coquina pro faciendo fenestram | mureriam ac unam ferratam et pro aptando celatam | totam⁵ cum postibus et in hostio alterius membri | pro calce et ferramentis oppositum et dealbatum | cum una novena calcis cum arena necessaria | flor. IX

Item in fornello dicte | quoquine pro ponendo duas bornas ferri | pro substituendo fornellum, flor. I cum dymidio

Super muro in medio edificiorum | pro faciendo unam canalem de rossa que | est longitudinis theysiarum septem cum dymidia, | ponendo oleum, ova, la rossa cum la mascha | de ferro sumptibus suis ad rationem flor. VII cum dymidio

Item pro reparando murum de medio et | pro dicta [ca]nali vadunt novene calcis | quatuor, modia arene septem, portata | ad dictum edificium, flor. XIII cum dymido

Item pro XLVIII theysiis loxarum pro | coperiendo de ipsis domum coquine et | stuphe et pro conducendo ipsas loxas | in dicto castro, sunt theysie septem cum

---

1 *Lire*: subscripta.

2 *Effacé*: in.

3 *Lire*: lapides.

4 *Lire*: descendendo.

5 *Lecture incertaine*.

dymidia longitudinis¹ | coperiendo muros dicti et edificii versus | fenestram castri ad rationem grossorum decem | pro theysia coperta apud muros, summa flor. XL^a

Item pro rasando muros et insustando coperiendo dictis losis | capiendo apud muros et sibi ipsi preparando | calcem et coperiendo sumptibus suis ad | rationem grossorum quinque² cum dimidio | pro theysia, flor. XXII

Item | pro reparando furnum castri pro copertura | vadunt cum illis que sunt trabes sex, sex | theysie loxarum pro latis clombis et | coperiendo, flor. VI

Item | pro coperiendo ipsam domum coquine et stuphe | vadunt fuste infrascripte cum illis que | sunt prius viginti quatuor chivroni | largitudinis quolibet duarum theysiarum | cum dymidia spicitudinis vero³ tor et semes | tam pro edificio quam pro ponte apud | hostium et tor esimes coquine, flor. VII

Item pro pennis duabus longitudine | theysiarum septem cum dym. introitus et | una rema portatis in castro⁴ | latitudinis unius spane spicitudinis | unius semes, flor. VI cum dymidio

Item pro brachiis sex duarum theysiarum | pro singulo portato in castro

Item pro | duodenis sex latarum trium theysiarum | qualibet et clovis magnis et parvis, | flor. V cum dymidio

Item pro tribus | trabibus qualibet longitudinis quinque theysiarum | spicitudinis vero in uno cadro unius pedis, | in alio unius spane nemoris rubei pro | substinendo coperturam ipsius domus ad | rationem florenorum octo pro qualibet trabe | portata et conducta in castro Bardi apud | edificium, flor. XXIII^{or}

Item | pro reparacione magne turris pro copertura | et fornello cum calce et fiant fenestre | necessarie, flor. VIII

Item in | dicta turri in primo solerio vadunt | quatuor boni nemores et decem capitelli | de spana et semes longitudinis trium | semes, due penne ponende super capitellis; | item pro frangendo muros ponendo calcem | et arenam; et pro fiendo solerio | vadunt septem theysie postium longitudinis | pedum quatuordecim capitelli lapidum | cum calce et arena prout supra, summa flor. XX^{ti}

Item in capella | Sancti Michaelis in castro que decoperitur, | pro copertura ducentum tavalliones nemoris quercus; reparando muros | cum una novena calcis ponendo arenam | et claves, factura, flor. IX

Item pro reparando aliam domum que est prope ledificium vadunt theysie triginta due | losarum reddendo apud murum in castro | ad rationem grossorum decem pro theysia, | flor. XXVII

Item pro levando muros ubi oportet vadunt | due novene calcis et modia duodecim | arene, flor. IX

Item pro | viginti quatuor chivronis duarum theysiarum | pro singulo tor et

1 *Le mot longitudinis est ajouté dans la marge droite du registre.*

2 *Effacé: pro they.*

3 *Le mot vero est ajouté dans l'interligne.*

4 *Effacé: latid.*

semes, flor. V

Item pro duabus trabibus nemoris | rubei longitudinis trium theysiarum grossitudinis | in uno cadro unius pedis et in alio unius | spanne in dicto castro conductis, flor. XII

Item pro duabus columnis longitudinis | qualibet novem pedum spicitudinis | spanna quadrata et pro quatuor plumaciis | longitudinis¹ quinque pedum | et quatuor brachiis longitudinis duarum | theysiarum pro qualibet et spissitudinis tor et | sennes; et pro duobus aliis brachiis unius | theysie tor et senes, flor. III

Item pro allocando fustas, loxias et | murando lareiglya et rasando muros | ad flor. XVI

Item pro faciendo² | solanum sunt necessarie sex duodene cum | dymidia postium longitudinis quelibet | septem pedum cum dymidio et latitudinis | unius pedis, flor. VI

Item pro | faciendo parietem ibidem necessarium | due trabes rubey largitudinis quelibet | XVI pedum et spissitudinis sennes quadratum | et tres duodene postium nemorum rubey, | flor. V cum dymidio

Item pro una novena calcis, arena necessaria | ibidem conducta pro clovibus et | factura premissorum, solam et parietis, | flor. X

Item pro solerio | et porta apud tynam cum lapidibus | opportunis, calce et arena, flor. IIII^{or} cum dymidio

Item pro reparacione furni³ burgi | Bardi coperiendo losis, que dominus⁴ | est longitudinis theysiarum sex cum dymidia, | latitudinis theysiarum trium⁵ cum dymidia, | que ascendunt in copertura theysiarum | XXXII⁶ loxarum ad rationem | grossorum septem cum dymidio pro theysia | coperta, flor. XX

Item | pro duodenis tribus trabibus⁷ tor et | sennesnemoris rubey; duas pennas | longitudinis sex theysiarum cum dymidia | qualibet quatuor duodenas latarum | longitudinis qualibet trium theysiarum | pro clovibus pariter et magnis, flor. XIII

Item pro tribus plumaciis, una columna, | duobus tyrant, una trabe spissitudinis | unius pedis in uno cadro et in alio | unius spanne garnita cum brachetis | boni nemoris, omnia conducta in loco | pro allocando dictas fustas faciendo | duodecim theysias muri sine calce | pro tribus theysis lapidum pro dicto | muro fiendo, fl. XVIII cum dymidio

De quibus predictis omnibus et singulis | prefatis vicecastellanus precepit me | notarium subsignatum fieri ut tradi has | testimoniales licteras. Iohannes Teppoz».

---

1 *Effacé*: duarum theysiarum.

2 *Ajouté dans la marge droite du registre*: selmanum (*sic*).

3 *Effacé*: Bardi.

4 Lire: domus.

5 *Effacé*: un mot illisible.

6 *Effacé*: ac rec.

7 *Lecture incertaine*.

Quibusquidem¹ visitacionibus et | extimacionibus ut supra factis | predictus vicecastellanus in loco opportuno | et more talia iura solitis proclamari | fecit per mistralem loci eiusdem | ac iussit an quis volens facere ad | precium factum reparaciones in castro | Bardi fiendas loci eiusdem prout in | memoriali ipsarum reparacionum superius | mencionado ...² et factis ipsis | cridis vicibus quatuor in ultimis | eorundem comparuerunt et se | presentaverunt providi viri Anthonius | et Bacellinus Iohannis Vuillermini de | Albardo fratres parrochie Donacii, | Dominicus Colliardi de Campo Porcherio | magistri lathomi et carpentatores | qui lecto eis prius et declarato | memoriali dictorum operum et lictoris | dominicalibus series illo annexis et | concessis particulariter et de | puncto ad punctum se obtulerunt paratos | facere ipsas reparaciones ad evidenciam | magistrorum pro et mediantibus | tercentum et sexaginta sex florenis | parvi ponderis et pro minori precio dixerunt | se premissa facere non posse eo | mediante quod eisdem magistris ante | incohacionem operis persolvantur | eidem pro necessariis emendis centum | et quinquaginta floreni parvi ponderis in deducione | premissorum, quamquidem illacione | super dictos magistros facta et | ibidem iterum factis aliis proclamacionibus | an esset aliquis qui eisdem reparandis | pro minori precio facere vellet, nec | reperto alio qui reparaciones easdem | pro minori precio se obtulerit facturum | prefatus vicecastellanus, beneplacito | domini semper salvo, dicta opera et | reparaciones ut supra facienda ad | tachium sive precium factum dedit³ | et contulit prenominate magistris | Anthonio et Bacellinus Iohannis Vuillermini | fratribus et Dominico Colliardi magistris | lathomis et⁴ carpentatoribus | ut supra comparientibus et tanquam pro | minori precio se facturum presentantibus, | videlicet pro precio dictorum tercentuos | et sexaginta sex florenos. Qui | magistri tunc promiserunt in ipsius vicecastellani | manibus circa opus et reparaciones | facere et completere bene, legitime et | iuraverunt infra terminum competentem | ad evidenciam aliorum magistrorum ad hec | noticiam habencium prout de | dictis cridis et traducere huiusmodi tachii | constat per notas infra cridarum | et pro expedicione earundem inde receptas | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio diebus vero | vicesima septima iulii⁵ necnon | tercia, decima septima et vicesima | tercia mensis augusti, qua die | fuit facta expedicio eiusdem tachii, | quas reddit in quodam querneto | papiri scriptas et manibus videlicet | quoad tres primas Iohannis Toppoz | et quoad ultimam Nycolam Porterii | notarii signatas et ...⁶ successive:⁷

«Anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo quarto et die nona mensis | iulii premissus vicecastellanus in | castro loci predicti Bardi, in presencia |

1 *Dans la marge gauche du registre*: Cride facte | ad causam tradicionis | tachii dictorum operum.

2 *Mot illisible*.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Tradicio tachii | dictarum reparacionum. *Le mot dedit est répété*.

4 *Effacé*: carpenp.

5 *Effacé*: tercia.

6 *Mot illisible*.

7 *Dans la marge gauche du registre*: Actestacio operis | complete.

venerabilis dompni Petri de Alingio | vicarii parrochie Hone necnon spectabilium | et discretorum virorum Georgii de Bora, | Vullelmi de Glareto burgensis Donacii, | Philiponi de Oldis, Anthonii Anthoneti | de Ruyna Hone burgensis Bardi, plurium | virorum fidedignorum, coram se et | prenominatis probis evocari fecit | providos viros magistros Petrum | Nycodi de Albarno¹ et Symon de Cresto | de eodem dicti mandamenti Bardi | lathomis et carpentatoribus omnibus | per notarium infranominatum legi | et lingua layca ad intelligendum dari | fecit videlicet memoriale operum | ut reparacionum premencionatarum | necnon visitacionem et taxacionem inde factas cum tradicionem tachii | ipsarum reparacionum quiquidem | magistri visis et auditis omnibus | et singullis prenarratis visitatisque | particulariter omnibus et singulis que | reparacionibus prememoratis | hiidem magistri dixerunt, retulerunt | et testificati fuerunt mediis iuramentis | ad sancta Dei evangelia per ipsos | et quemlibet ipsorum in manibus | prefati² notarii infranominati, | corporaliter tactis, prestitis, magistros | Anthonium et Bacelinum Iohannis Vulliermini | fratres et Semon dictum Coliardi seu alios eorum nominum dictas reparaciones | et opera ad primum factum eisdem ut | supra datam et traditam fecisse et | complevisse iuxta tenorem tachii | et precii facti eisdem ut supra dati³ | et traditi, excepta reparacione | capelle Sancti Michaelis in dicto castro | situate, que reparacio fuit obmissa | fieri donec prefatus vicecastellanus habuerit | beneplacitum domini seu dominorum de | Camera computorum ducalium pro | utilitate domini, consideratoque eadem | capella non coperiatur loxis suorum | durabit spacio decem annorum | prout huiusmodi visitacione et | testificacione completi operis constat | instrumenta inde scripta sub anno | et die superius proxime exaratis». | Quam reddit in uno folio papiri | scriptam et manu providi viri Nycolay | Porterii notarii signatam et | quarumquidem visitacionum extimacionum | pretextu necnon et licterarum | dominicalium premencionatarum solvit | et libravit⁴ idem vicecastellanus ut supra⁵ | prenominatis magistris Anthonio et | Baczellino Iohannis Vuillermi⁶ fratribus | et Dominico Colliardi pro solucione | dicti tachii eisdem ut prenarratur | traditi subscriptos III^c LXVII flor. parvi ponderis | ut pro ipsorum licteram datam die | vicesima sexta mensis februarii anno | Domini millesimo III^c octuagesimo quinto, | quam reddit in quadam cedula | papiri scripta et et manu Francisci | de Cresto notarii signatam, III^c LVII flor. parvi ponderis

Libravit ulterius magistro Iohanni | Dexpillian de Yssima lathomo pro | reparacionibus per eum factis in dicto | castro Bardi ultra alias reparaciones | superius

---

1 *Lire*: Albardo.

2 *Effacé*: vicecastellani.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Vide super reparacionem | capelle fieri | obmissa.

4 *Dans la marge gauche du registre*: Licet in confessione | contineatur totalis | summa tachii traditi | tamen que per tenorem | testificancium receptis | operis constat reparacione | cappelle castri Bardi | non fuisse factam | quia ascendebat | extimacione presens | facta ad novem | flor., ideo detrahentur | de novem flor. de | summa predicta.

5 *Mot effacé illisible*.

6 *Lire*: Vuillermi.

proxime intratas et forum | pro recoperiando de presenti portam | dicti castri Bardi, que copertura | continet unam hersam cum dymidia; | item pro actando¹ iter existentem ante ipsam portam ruynatum; | item | pro actando et coperiando torretam | pontis levatoris continentem octo theysias; | item pro recoperiando tectum | porte castri in qua sunt sexdecim theysie; | item pro recoperiando cameram de Croppa | ubi diruit torrinus;² item pro recoperiando magnam turrin in qua | sunt octo theysie ut per notam | instrumenti de testimonio omnium premissorum | confessioneque et recepta subscripte | quantitatis per dictum lathomum de | prenominate vicecastellano premissis | habite, datam die secunda mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C LXXXIII°, | quam reddit in papiro scriptam let manu Francisci de Cresto notarii signatam, | videlicet III^{or} flor. parvi ponderis

Reddit insuper idem vicecastellanus quandam | instrumenti notam per Nycolaum Porterii notarium | subscriptam et signatam³ | die nona mensis iunii anno Domini | millesimo III^C octuagesimo quarto per | quam providi viri magister Petrus | Nycodi de Falcoz de Albardo et Symon | de Cresto de eodem mandamento Bardi lathomi | et carpentatoris ad postulacionem | prefati vicecastellani in presenciam camere venerabilis | dompni Petri de Saluxio vicarii dicti | loci Bardi necnon nobilis Georgii de Bocza, Vullelmi de Glarey burgensis | Donacii, Philipini de Oldis, Anthonii | Anthoneti de Ruyna burgensis Bardi, | proborum virorum, actestati fuerunt in | foro suarum concieniarum vidisse | et visitasse reparaciones in dicto | castro Bardi per dictum vicecastellanum | factis et per eum ut supra in presenti | computo in secunda librata plenius | continetur in tachium datas et | ultra eandem reparaciones vidisse | et visitasse omnes reparaciones per | eundem vicecastellanum in eodem castro fieri | factas, que reparaciones eandem | facte et complete sunt prout in intrata | quatuor flor. proxime precedenti | plenius exaratim, | excepta reparacione | capelle ibidem existentis⁴

Libravit personis inferius particulariter | nominatis et descriptis numero decem | per magnificum consiliarium et cambellanum | ducalem Ludovicum comitem Challandi commissarium parte domini | ad hoc specialiter | deputatum⁵ | ordinatis poni⁶ tam in custodia castri | dicti loci Bardi ultra custodiam ordinariam | iam ibidem positam quam ville et transitus | ipsius loci Bardi sub stipendiis seu | salario quinque flor. parvi ponderis pro qualibet | personarum predictarum et pro quolibet | mense ut de premissis constat | duabus notis instrumentorum inde receptis, una | die undecima mensis octobris anno | Domini millesimo III^C LXXXIII signatis manu | A[ntonii] de Cresto notarii, alia die vicesima | nona mensis octobris anno eodem | manu Francisci de Cresto notarii eiusdem | signatam de commissione vero | prefati domini comitis Challandi |

1 *Lire*: aptando.

2 *Lecture incertaine*.

3 *Effacé*: per Guillel. *Dans la marge gauche du registre*: Actestacio dictarum | reparacionum.

4 *Les mots* excepta... existentis *sont ajoutés dana la marge droite du registre avec un rappel*.

5 *Les mots* commissarium... deputatum *sont ajoutés dana la marge droite du registre*.

6 *Effacé*: in.

lictera illustrissimi domini nostri domini Caroli Sabaudie | etc. ducis continente eciam
mandatum | per castellanum predictum Bardi seu eius | locumtenentem quicquid pro
premissis | adimplendis per dictum dominum comitem | eidem preceptum fiat solvendi
et | exbursandi recipiendo ab hiis quibus | fuit solutum cum mandato ipsius domini
| copiam earundem dominicalium licterarum | tabellionata debitam exoneracionem |
necnon per presidentem magistrum | computorum suorum omnem et quicquid per |
dictum castellanum seu vicecastellanum¹ ut supra | solutum fuit in ipsius castellani
computo | iurandi, contrariantibus non obstante | quibuscumque, data in Montecalerio
| die nona mensis octobris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo
quarto, | cuius copiam manibus A[ntonii] de Cresto | et Francisci de Cresto notariorum
signatam | reddit,² necnon eciam quandam | instrumenti notam per Iohannem Chappoz
| notarium receptam sub annum Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo
quinto | et die tertia mensis marci per | quam in presencia discreti viri Nycolay |
Porterii notarii burgensis Donacii, Iacobi | Craton³ et Colleti de Ponthon habitatorum
dicti | loci Bardi ad instanciam prefati | vicecastellani, providi viri Andreas de |
Croso et Germanus de Grosso burgensis | dicti loci Bardi [et] Anthonius de |
Bellano habitator ipsius loci eorum mediis | iuramentis ad sancta Dei evangelia |
p[ro] ipsorum quelibet in manibus dicti | Iohannis Chappoz notarii corporaliter |
tacta proxime lapso per unum mensem | integrum in custodia castri, ville |
et transitus Bardi socios subscriptos, | videlicet primo Andream Chaton, Iacobum |
eius fratrem, Iacobum de Gens de | Gressoneto et Nycolaum Loc alamannum |
necnon nobilem Alexandrum de Fonte, | Anthonium de Ruyna iuniorem, |
Martinum de Pramoton, Andream Roleti | de eodem et Anthonium de Preposa |
de Vert ac Petrum Iasqua de Vienna | et hoc videlicet tam de mense octobris |
quam novembris sub salario quinquaginta | florenorum parvi ponderis, |
ad personam quinque | florenorum parvi ponderis pro quolibet ipsorum sociorum |
quorum omnium premissorum vigore | maxime predictarum dominicalium licterarum |
supra proxime designatarum solvit | et libravit ut supra idem vicecastellanus:

Primo Andree de Chationi, Iacobo eius | fratri, Iacobo de Gons⁴ de Gressoneto | et
Nycolao Loc alamanno custodibus | ville et transitus dicti loci Bardi ut | supra ordinatis
ad rationem quinque | florenorum parvi ponderis pro quolibet ut per | licteram ipsorum
datam die penultima | octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo
quarto, quam reddit in | quodam querneto papiri scriptam | et manu Francisci de
Cresto notarii | signatam, videlicet XX flor. parvi ponderis

Libravit magis causa supra proxime | exarata nobili Alexandro de Fonte, | Martino
Ardiczon de Pramoton, Andree | Roleti, Anthonio de Prepose de Vert | et Petro Iasqua
ut per licteram ipsorum | de testimonio premissorum confessioneque | et recepta
subscripte quantitatis per | ipsos pro premissis a dicto vicecastellano | habite, datam

---

1 *Effacé: mot illisible.*

2 *Dans la marge gauche du registre: Actestacio sociorum*

3 *Lecture incertaine.*

4 *Lire: Gens.*

die decima septima | mensis novembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo quarto, | quam reddit in dicto querneto | papiri scriptam et manu predicti | Francisci de Cresto notarii signatam, | videlicet XXV flor. parvi ponderis

Libravit magis causa proxime | dicta Anthonio de Ruyna Hone | alteri socio superius nominato | custodi dicti castri, ville et passagii | Bardi ut per ipsius licteram de | testimonio premissorum confessioneque | et recepta subscripte quantitatis | per ipsum pro premissis a dicto | vicecastellano habite datam die | decima octava mensis¹ novembris anno | Domini millesimo IIII^C LXXXIII, quam | reddit in dicto querneto papiri | scriptam et manu prefati Francisci | de Cresto notarii signatam, V flor. parvi ponderis

Summa librate, salarii et allocati

XX sol. vien. ad XXX^a

III sol. IX den. vien. experon.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

et M LV flor. parvi ponderis

146. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1485-1486

Computus magnifici ducalis | consilarii et cambellani etc. Ludovici comitis | Challandi castellani castri, ville et mandamenti | Bardi et suarum solitarum pertinenciarum per | illustrissimum bone memorie dominum nostrum | dominum Philibertum quondam Sabaudie | etc. ducem constituti et ordinati videlicet ad | et per unum annum proximum, continuum et | integrum die sue adhipiscende possessionis | incohandum et ulterius quamdiu benefecerit | et ipsius quondam domini nostri foret | voluntatis sub annuis stipendiis, comoditatibus, | preheminenciis, honoribus et oneribus eidem | officio incumbentibus ac per consimiles | castellanos ipsius loci acthenus percipi et | supportari consuetis et sub aliis | modis et formis lacius descriptis et contentis | in lictera prefati domini nostri ducis quondam | constitucionis predicte data Chamberiaci | die vicesima sexta mensis novembris | anno Domini millesimo IIII^C octuagesimo | cuius tenor in quarto computo precedenti | in librata salarii de verbo ad verbum | est insertus de redditibus, exitibus | et emolumentis dicte castellanie a die | sexdecima inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo IIII^C octuagesimo quinto | usque ad diem sexdecimam exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo sexto, videlicet de uno anno | integro, receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili milite domino Andrea | de Martello domino Grandimontis presidente | nobilibusque et egregiis viris Iohanne | Locterii, Iohanne Maleti, Alexandro | Richardonis et Iacobo Lamberti magistris et | auditoribus computorum domini per Gladium | Mercerii ex receptoribus eorundem computorum | redditusque per nobilem Gabrielem de Iordanis | condominum Montisalti locumtenentem et procuratorem |

1 *Effacé: octobris. Le mot novembris est ajouté dans la marge droite du registre.*

dicti castellani ut in computo precedenti¹ et examinatus per supradictos | dominum presidentem et² magistrorum dictorum | computorum die sexdecima mensis iunii <anno> M^o IIII^C | octuagesimo sexto.

...

Summa tocius recepte huius | computi

XLVII lbr. III sol. monete cursalis

C LXXI lbr. III sol. XI den. et ob.. XIIⁱ unius den. vien.

et II^C XXI flor. VII den. ob. terc. et quart. gross. parvi ponderis³

De quibus

...

Libravit⁴ sibi ipsi castellano per | bone memorie illustrissimum dominum | nostrum dominum Philibertum Sabaudie | etc. duces constituto et ordinato videlicet | ad et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue tunc | adhipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu benefecerit et | ipsius domini nostri foret voluntatis | sub annuis stipendiis, commoditatibus, | prehemenciis, honoribus et oneribus | eidem officio incumbens ac | per consimiles castellanos ipsius | loci actenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis | et formis plenius contentis et⁵ | descriptis in lictera domini constitutionis | huiusmodi data Chamberiaci die | vicesima septima mensis novembris | anno Domini millesimo IIII^C octuagesimo | cuius tenor in quarto computo | precedenti de verbo ad verbum est | insertus, capienti propter hoc | viginti quinque flor. parvi ponderis de salario per | annum prout capiebant ceteri | castellani ibidem ante ipsum et | allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro | incepto die sexdecima inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo quinto et finito die | sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo IIII^C octuagesimo | sexto de quo computat ut supra, | videlicet XXV flor. parvi ponderis

Libravit Iaquemeto de Eyto cerdo⁶ burgensi | Bardi custodienti claves burgi | Bardi cui dantur de salario per | annum ratione dicte custodie viginti | solidi asten. ad XXX^{ta} ut in computo | precedenti ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque recepte de solucione | plene et quantitatis cum rogato allocandi | inde receptam sub anno Domini M^o IIII^C LXXX | sexto et die octava mensis iunii, quam | reddit in quadam cedula papiri scriptam | et manu Francisci de Croso notarii signatam | et solvit sibi pro uno anno finito die | prima mensis marcii anno Domini M^o | IIII^C LXXX quinto, videlicet XX sol. asten. | ad XXX^{ta}

...

1 *Les mots* ut in computo precedenti *sont répétés.*

2 *Les mots* dominum presidentem et *sont ajoutés à la fin du paragraphe avec un rappel.*

3 *Dans la marge gauche du registre en papier:* Valet in summa | presens recepta | IIII^C LXXIII flor XI den. et | VI^{tus} et quart. XIIⁱ et quart. XIIe part. unius den. gross.

4 *Dans la marge gauche du registre en papier:* Salarium.

5 *Le mot* et *est répété.*

6 *Lire:* cerdoni.

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini | dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatorum pro custodia castri eiusdem | ibidem necessario fienda, quorum | custodum unus ex ipsis sit torrierius, | alius portierius et alii duo custodes | pedites sub salario seu stipendiis | trium florenorum per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum ibidem | tenendorum donec aliud a domino | habuerit in mandatis ut in decimo | quarto computo precedenti, computum | anni millesimi IIII^C sexagesimi secundi | ubi lictera domini dicte ordinationis plenius est inserta et designata.²

Et | primo Anthonius de Praposa XXXVI flor. parvi ponderis

Item Michael deys Rovros,³ XXXVI flor.

Item Iohannes Udrieti de Chasanges, | XXXVI flor. parvi ponderis

Item Franciscus Picardi, XXXVI flor. parvi ponderis

Quequidem particule | ad subscriptam ascendentes allocantur | sibi hic pro salario predicto et ad predictam | rationem trium florenorum parvi ponderis pro mense | et pro quolibet dictorum custodum unius | anni incepti die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo quinto et | finiti die eadem sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C LXXX sexto ut per licteram ipsorum | quatuor custodum de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | pre et subscripte quantitatis per eosdem | pro premissis a dicto vicecastellano habite, | datam die⁴ vicesima secunda | mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C octuagesimo sexto, quam reddit | in quodam querneto papiri scriptam | et manu Francisci de Cresto notarii | signatam; reddit etiam aliam | licteram manu eiusdem Francisci de Cresto | notarii signatam in eodem querneto scriptam | die vicesima quarta mensis⁵ | aprilis alio quo supra per quam nobilis | Georgius de Bocza burgensis Donacii, | Andreas de Croso cerdo burgensis Bardi, | Martinus Ardicionis de Pranicton⁶ et Andreas | Roleti de Pranicton Parrochie Viridi eorum | mediis iuramentis dixerunt et fuere | actestati vidisse stare in custodia | castri Bardi prenomatos quatuor | custodes ordinatos per tempus de quo | dicta quictancia mencionem facit et | allocantur⁷ sibi dictum salarium ut | supra, videlicet C XLIII flor. parvi ponderis

...

Allocantur⁸ sibi quos solvit et | libravit pro reparacionibus tunc | necessario fiendis tam in capella Sancti | Michaelis infra dictum castrum Bardi | existentem⁹ quam furno

1 *Dans la marge gauche du registre*: Stipendia | quatuor custodum | castri Bardi.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Vide beneplacitum | domini.

3 *Le mot Rovros est aouté dans la marge gauche du registre avec un rappel.*

4 *Effacé*: non.

5 *Effacé*: apli.

6 *Lire*: Pramocton.

7 *Lire*: allocatur.

8 *Dans la marge gauche du registre*: Reparacio capelle | Sancti Michaelis castri | Bardi ac reparacio | furni dicti loci burgi | Bardi.

9 *Lire*: existente.

domini¹ | burgi dicti loci Bardi et hoc vigore | licterarum dominicalium mandatorum | sibi vicecastellano factorum, primo lictere | dominicales ad supplicacionem burgensium | et subdictorum ducalium obtente | date Thaurini die sexdecima aprilis | millesimo IIII^c octuagesimo quinto dicte | supplicacioni annexe sigillo domini sigillate | et manu Beczonis sui secretarii signate; | item et alterius lictere a laudabili | Camera computorum Sabaudie emanate | date Chamberiaci XIX iullii anni | proxime dicti ut decet sigillate et | manu Gladii Mercerii ducalis | secretarii signate de mandato per | dictum vicecastellanum reparaciones | in dictis furno et capella tunc | necessario fiendas, vocatis evocandis | particulariter et descripte visitari et | deinde extimari faciendi quibus | factis quatenus pro minori precio facere | voluerit proclamari in tachium | tradendis sumptibus domini moderatis | preciumque dicti tachi tachiatoribus | de et super quibuscumque annuis | valoribus dicti sui officii solvendi | et habitis cum dictis licteris tachio | cridis ac² recepcione operis completi | confessione de recepta quantitate | sic ut premititur solutum sibi in | suis computis indifficiliter | allocandi quarum licterarum vigore | dictus vicecastellanus se personaliter | transtulit ad dictum castrum deinde | ad domum dicti furni Bardi, secum | discretis viris Iohanne Rolandini, | Petro Nepotis notarii ambobus burgensibus | Donacii, Petro Jaquemeti burgense | Bardi necnon providis viris Petro | Nicodi de Falco de Albardo, Anthonio | Petri Eymerici de Hona et Anthonio | Boreta du Ronc magistris lathomis | et carpentatoribus in ausencia | magistris operum ducalium quia in | Valle Augusta nullus est magister | operum, qui magistris viderunt et | visitaverunt in presencia dictorum | burgensium, primo dictam capellam | quequidem capella indigebat valde | reparacione videlicet copertura uno solaminio | et reparare a latere hospicii et | in quaquidem reparacione ipsius erat | neccessaria infrascripta que | neccessaria ipsi magistris ex iniunctione | eis per dictum vicecastellanum facta | eorum et³ cuiuslibet ipsorum | iuramentis super sanctis Dei scripturis | in manibus dicti vicecastellani | corporaliter tactis ipsas reparaciones | visitaverunt et deinde taxaverunt | prout infra:

Et primo decem septem teysias | losarum portatarum super tectum, decem septem | flor. parvi ponderis Sabaudie

Item tres trabes | quatuor theysiarum longitudinis spissitudinis et | latitudinis ter et semes, unum flor. cum | dymidio parvi ponderis

Et una collena duarum | theysiarum et spanna quadrata, sex | gross.

Item tres plumassias unius teysie | longitudinis et spicitudinis spanna et semes | et quatuor blachia⁴ pro sustinendo dictas | plumassias

Item unam trabem longitudinis | quatuor theysiarum spicitudinis spanna | et semes omnes⁵ portatas supra dictos | muros, I flor. parvi ponderis

---

1 *Effacé*: dicti.

2 *Effacé*: reparacione; le mot receptione est ajouté dans l'interligne.

3 *Effacé*: le mot cuiuslibet répété.

4 *Lire*: brachia.

5 *Le mot omnes est répété.*

Item duodecim | lbr. clavorum, VI den. gross.

Item duas | novenas calcis conductas in dicto | castro, quatuor flor. cum dymidio parvi ponderis

Item sexdecim | modia arene conducte in dicto castro Bardi, | tres flor. parvi ponderis

Pro poste ad faciendum hostium | ipsius capelle et labore ipsius hostii et relaptando altare ipsius capelle cum uno | magno lapide unius flor. parvi ponderis cum dymidio

Item | est necessarium facere quatuor theysias | muri, pro copertura fienda, pro lapidibus necessariis, | unum flor. cum dymidio parvi ponderis

Item pro | locando et faciendo murum supradictorum eorum <modiorum > | vadant dicte <arene> sexdecim et pro locando fustas | quatuor flor. parvi ponderis

Item pro faciendo solarium | in dicta capella vadant trabes septem ...¹ | longitudinis, decem septem pedum spicitudinis, | spanna et semes, tres flor. cum dymidio parvi ponderis

Item pro quinque duodenis postium III flor. parvi pondris

Item | pro duodecim libris clavorum, sex gross.

Item pro ponendo unum capitellum faciendo | pavementum in rochiando et dealbando infra | dictam capellam, tres flor. parvi ponderis

Deinde | se idem vicecancellarius, burgensesque et | magistri transtulerunt ad domum furni et | domum visitaverunt, qui furnus diruetur | nisi in brevi repararetur et indiget | reparacione, alias non potest quoqui² | panis

Item pariter necessarium est refficere | certam partem muri ipsius domus | et pro refficiendo furnum et faciendo murum | prope de sex theysis cum calce et arena et | tribus teysis sine calce ut possint quoqui | in eodem furno tria sestaria panis mesure | ypporegiensis iuxta solitum, viginti quinque flor. cum dymidio parvi ponderis

Ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum inde receptam | sub anno Domini millesimo IIII^c LXXX | quinto et die vicesima secunda | mensis septembris, quam reddit unacum | lictoris premencionatis in quodam | folio papiri scriptam et manu De | Cresto notarii signatam, quanquidem | vistacionem et extimacionem ut | supra factam prefatus vicecastellanus | in loco opportuno et more solito talia | fieri solitis proclamari fecit per mistralem | eiusdem loci an asserit aliqui volentes | facere ad precium factum reparaciones | in dicta capella Sancti Michaelis³ | in castro Bardi existente et furno | eiusdem loci prout in instrumento reparacionis | ipsorum superius mencionato continetur | et factis ipsis cridis quatuor visibus | comparuerunt et se presentaverunt | providi viri Symon de Cresto de Albardo | et Petrus Nycodi de Falco de Albardo | magistri lathomi et carpentatores qui, | vigore cridarum ac licterarum

1 *Lacune du texte.*

2 *Lire: coqui.*

3 *Effacé: castri.*

supra designatarum | et maxime¹ tercie cride, | lecto eis prius et demonstrato² toto | opere in instrumento taxacionis et visitacionis | supra narrato et viso et visitato de | particula in particulis se presentaverunt et obtulerunt facere ipsas reparaciones | ad evidenciam magistrorum etc. et mediantibus | septuaginta uno flor. parvi ponderis Sabaudie | et pro minori precio dixerunt se | premissa facere non posse, quamquidem | oblacionem sit per dictos magistros facta | et ibidem iterum factis aliis proclamacionibus | an esset aliquis qui castri reparaciones | pro minori precio facere vellet nec | reperto alio qui reparaciones easdem | pro minori precio se obtulerunt facturi | dicta opera et reparaciones ut supra fiendas | ad tadium sive precium factum dedit, tradidit | et contulit prenomnatis Symondo | de Cresto de Albardo et Petro Nycodi | magistris lathomis et carpentatoribus | ut supra componentibus et tanquam pro | minori precio se facturi, videlicet pro precio | dictorum³ septuaginta unius | flor. parvi ponderis, qui magistri promiserunt⁴ | dictas reparaciones facere et complere | bene et legitime ad evidenciam aliorum | magistrorum ad hec noticiam habencium | prout de dictis cridis ac tradicionem | huiusmodi tachii constat per notas | instrumentorum, cridarum et expediciones | earundem inde receptas sub anno | Domini millesimo III^c octuagesimo sexto, | diebus vero quinta mensis marcii XII^a, | decima nona et vicesima quinta | eiusdem mensis marcii, qua die fuit | facta expedicio eiusdem tachii, quas | reddit in quodam querneto papiri | scriptas et manibus Anthonii et Francisci | de Cresto notariorum signatas successive vero | anno premissis et die quinta mensis | iunii⁵ prenomnati Petrus Nycodi | de Falco de Albardo et Symondo de Cresto | de Albardo massonem et carpentatorem | confessi fuerunt abuisse⁶ et realiter recepisse | subscriptos septuaginta unum | flor. parvi ponderis a supradicto⁷ vicecastellano | causa tachii supramencionati, quam | reddit unacum cridis supradictis, scriptam | et manu De Cresto notarii signatam; quibusquidam premissis,⁸ | visis et auditis omnibus et | singulis prenarratis providi viri | Gregorius de Bocza et Vullielmus de | Glareto burgenses Donacii ac Anthonius | Dominici de Ruyna Hone notarius et Iaqueminus | de Eymerico cerdonis⁹ burgensis Bardi eorum | mediis iuramentis in manibus notarii | subscripti¹⁰ dixerunt et actestati | fuerunt prefatam venerabilem capellam | Sancti Michaelis fore reparatam et | aptatam ut in huiusmodi¹¹ lictera testimoniali data | anno predicto et die octava mensis | iunii manu Iohannis Teppoz signatam equidem | vero nobiles et providi

---

1 *Effacé*: pro predicto precio.

2 *Lire*: demonstrato.

3 *Effacé*: tercentum.

4 *Effacé*: dictum.

5 *Effacé*: predicti.

6 *Lire*: habuisse.

7 *Effacé*: N.

8 *Le mot premissis est ajouté dans la marge droite. Suit le mot magistri effacé.*

9 *Lire*: cerdo.

10 *Effacé*: tactis.

11 *Le mot huiusmodi est ajouté dans la marge droite du registre avec un rappel.*

viri Gregorius | de Bocza ac alii supradicti actestantur et | actestati fuerunt dictum
 furnum Bardi | fore reparatum et aptatum, quam|quidem licteram testimonialem
 reddit | una cum alia supradicta lictera habite testimoniali | data, recepta et signata
 per quem | supra et quanquidem visitacionem | et extimacionem pretextu necnon | et
 licterarum dominicalium premencionatarum | solvit et libravit idem vicecastellanus | ut
 supra prenomatus magistris Symondo | de Cresto de Albardo et Petro Nicodi pro |
 solucione dicti tachii eisdem ut prenarratur | traditi subscriptos septuaginta unum | flor.
 parvi ponderis ut per licteram ipsorum de confessione | et recepta sub anno¹ predicto
 et die quinta iunii | manu supradicti De Cresto notarii signatam, | videlicet LXXI flor.
 parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati

XX sol. vien. ad XXX^a

III sol. IX den. vien. experonatorum

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

et VI^c LVI flor. VII den. II terc. unius den. et quart. XIIⁱ part. XIIⁱ unius den.
 gross. parvi ponderis

147. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1486-1487

Computus magniffici | ducalis consiliarii et cambellani Ludovici comitis | Challandi
 castellani castrī, ville et | mandamenti Bardi et suarum solitarum | pertinenciarum per
 illustrissimum bone | memorie dominum nostrum dominum Philibertum | quondam
 Sabaudie etc. ducem constituti et | ordinati, videlicet ad et per unum annum | proximum
 continuum et integrum die sue | tunc adhipiscende possessionis incohandum | et
 ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius | quondam domini nostri foret voluntatis sub |
 annuis stipendiis, comoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio
 | incumbentibus ac per consimiles castellanos | ipsius loci athenus percipi et supportari
 | consuetis et sub aliis modis et formis | lacius contentis et descriptis in lictera | prefati
 domini nostri ducis quondam constitucionis | predictae data Chamberiaci die vicesima
 | sexta mensis novembris anno Domini millesimo IIII^c | octuagesimo, cuius tenor in
 quinto computo | precedenti in librata salarii dicti castellani | de verbo ad verbum
 est insertus de redditibus, | exitibus et emolumentis dicte castellane | a die sexdecima
 inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo IIII^c octuagesimo sexto | usque ad
 diem sexdecimam exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^c |
 octuagesimo septimo, videlicet de uno | anno integro, receptus apud Chamberiacum,
 | presentibus spectabili milite domino Andrea | de Martello domino Grandimontis
 presidente | nobilibusque et egregiis viris Iohanne Locterii, | Iohanne Maleti,
 Alexandro Richardonis | et Iacobo Lamberti magistris et auditoribus | computorum

¹ *Effacé*: et die.

domini per Glaudium Mercerii | ex receptoribus eorundem computorum | redditusque
per nobilem Gabrielem de | Iordanis condominum Montisalti locumtenentem et |
procuratorem dicti castellani ut in computo | precedenti et examinatus per nobiles |
et egregios Iohannem Locterii, Ioanem Malleti, | Alexandrum Richardonis et Iacobum
| Lamberti ex magistris et auditoribus | dictorum domini computorum die XXV^{ta} |
mensis maii anno Domini M^o IIII^C LXXXVII.

...

Summa tocius recepte huius | computi
VII lbr. I sol. VIII den. monete cursalis
CLXXI lbr. XIII sol. X den. ob. XIIⁱ unius den. vien.
et C IIII^{XX} flor. IX den. III quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius | den. gross. parvi
ponderis¹ De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano per | bone memorie illustrissimum dominum | nostrum
dominum Philibertum Sabaudie | etc. ducem constituto et ordinato | videlicet ad et per
unum annum tunc | proximum continuum et integrum | die sue tunc adhipiscende
possessionis | incohandum et ulterius quamdiu bene | fecerit et ipsius domini nostri
| foret voluntatis sub annuis stipendiis, | commoditatibus, preheminenciis, honoribus
| et oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos ipsius | loci
acthenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis et | formis plenius contentis
et descriptis | in lictera domini constitutionis predicte | data Chamberiaci die vicesima
| septima mensis novembris anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo cuius tenor
| in quinto computo precedenti de verbo | ad verbum est insertus, capienti | propter
hoc vigintiquinque flor. parvi ponderis | de salario per annum prout capiebant | ceteri
castellani ibidem ante ipsum | et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius
pro uno anno | integro incepto die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno | Domini
millesimo quatercentesimo LXXX^{mo} | sexto et finitis die sexdecima | exclusive mensis
aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo septimo, de quo
computat | ut supra, videlicet XXV flor. parvi ponderis

Libravit³ Francisco Picardi | burgensi Bardi custodienti claves | burgi Bardi cui
dantur de salario | per annum racione dicte custodie | viginti solidi asten. ad XXX^{ta}
ut | in computo precedenti ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum |
confessioneque de recepta dicte | solutionis plene et quantitatis cum | rogato allocandi
inde recepta | sub anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo septimo et
die secunda | mensis iunii, quam reddit in | quadam cedula papiri scriptam et | manu
Francisci de Cresto notarii | signatam et solvit sibi pro uno anno | finito die prima
mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo sexto, videlicet

1 Dans la marge gauche du registre en papier: Valet in summa presens | recepta IIII^C flor. IIII den. et | 3 quart. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

2 Dans la marge gauche du registre en papier: Salarium.

3 Effacé: Iaquemeto de Eyto cerdo.

XX sol. asten. | ad XXX^{tal}

...

Allocantur² sibi quos dictus³ | vicecastellanus solvit et libavit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini dicti loci | Bardi per dominum teneri ordinatorum | pro custodia castri eiusdem ibidem | necessario fienda, quorum custodum | unus ex ipsis sit torrierius, alius | portierius et alii duo custodes pedites | sub salario seu stipendiis trium | florenorum per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendorum | donec aliud a domino habuerit in mandatis | ut in decimo quarto computo precedenti, | computum anni millesimi quatercentesimali | sexagesimi secundi ubi lictera domini dicte | ordinacionis plenius est inserta et | designata.⁴

Et primo⁵ | Philippus Violi de Queda XXXVI flor. parvi ponderis

Item | Michael deys Revros,⁶ XXVI flor. | parvi ponderis⁷

Item Iohannes Udrieti de Chastangers, | XXXVI flor.

Item⁸ Factius Anthonii Daguyn alias Lavencher de | Campo Porcherio, | XXXVI flor. parvi ponderis

Quequidem particule | ad subscriptam ascendentes allocantur | sibi hic pro salario predicto et ad predictam | rationem trium florenorum parvi ponderis pro mense | et pro quolibet dictorum custodum | unius anni incepti die decima | sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo sexto et finiti die | eadem sexdecima exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^c LXXX^{mo} | septimo ut per licteram ipsorum quatuor | custodum de testimonio premissorum | confessioneque et recepta pre et | subscripte quantitatis per eosdem pro | premissis a dicto vicecastellano | habite, datam die undecima mensis | maii anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo septimo, quam reddit in | quodam querneto papiri, scriptam et | manu A[nthonii] de Cresto notarii signatam; reddit etiam aliam licteram manu eiusdem (*sic*) | Francisci de Cresto notarii signatam, | in eodem querneto scriptam die et | anno quo supra, per quam providi viri | Anthonius de Maxio notarius, Andreas de Croso | et Bartholomeus Comini de Perruchono omnes | burgenses dicti loci Bardi eorum mediis iuramentis | dixerunt et actestati fuerunt quod supradictus dominus castellanus | tenuit in castro Bardi quatuor custodes | ordinarios supranominatos per tempus | de quo in librata supra proxime seu | seu quictancia fit mencio et allocatur sibi

1 *Dans la marge gauche du registre*: Licet huiusmodi quictancia | fuerit facta pro uno anno et | sex septimanis non | ... (*illisible*) intratur hic nisi | pro uno anno.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Stipendia | quatuor custodum | castri Bardi.

3 *Effacé*: vice.

4 *Dans la marge gauche du registre*: Vide beneplacitum | domini.

5 *Effacé*: Anthonius de Praposa. *Le nom* Philippus Violi *est ajouté dans l'interligne*.

6 *Lire*: Rovros.

7 *Phrase ajoutée dans la marge droite du registre*.

8 *Effacé*: Franciscus Picardi. *Le nom suivant est ajouté dans l'interligne et dans la marge droite*.

| dictum salarium ut supra, videlicet C XLIIII flor. parvi ponderis¹

...
 Libravit² Symoni de Cresto et Petro | de Vico lathomis pro uno scalerio | de lapidibus per ipsos facto in castro | dicti loci Bardi, videlicet ad terretam | que est in pede montis castri dicti | loci Bardi, videlicet ad pontem levatorium | et quequidem scaleria Iohannes Martini, | Iohannes Iacobini de Bardo et Franciscus | de Cresto de Albardo notarius actestati | fuerunt eorum mediis iuramentis | quod dicta scaleria ibidem sunt sufficienter | facta et que dictus nobilis Gabriel | de Iordanis de mandato prefatorum | domini presidentis et magistrorum | computorum domini, de cuius | mandato constat licteris patentibus | datis Chamberiaci die decima nona | mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo sexto | per Petrum Lamberti ducalem secretarium | et ex receptoribus computorum domini | signatis, cuidam rotulo annexis, | ibidem fieri fecit constantibus de premissis | licteris testimonialibus datis in | platea dicte terrete die vicesima | octava mensis maii anno Domini M^o | IIII^C LXXXVII, quas reddit manu | A[nthonius] de Cresto notarii, receptas et | signatas reddit ita quod quandam | notam instrumenti per quam supradicti | Symon de Cresto et Petrus de Vico | lathomi confessi fuerunt habuisse et recepisse a supradicto | nobili Gabriele de Iordanis vicecastellano | predicto pro eorum stipendiis et | iornatis facture dictorum scaleriorum | subscriptos quatuor flor. parvi ponderis ut | per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque de recepta | dicte et subscripte quatuor flor. | quantitatis predicte per eosdem pro premissis | a dicto vicecastellano habite cum rogato | allocandi, datam die vicesima sexta | mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo septimo, quam | reddit in quodam querneto papiri | cum supradictis, scriptam et per Michaellem | Vercellinum notarium receptam et signatam, | quoniam sibi virtute premissarum licterarum | allocantur de mandato prefatorum | domini presidentis et magistrorum computorum | domini in examine presentis computi | facto, IIII flor. parvi ponderis

...
 Summa librate, salarii, deducti et allocati
 XX sol. vien. ad XXX
 III sol. IX den. vien. experonatorum
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 VI^C VII flor. XI den. ob. et quart. unius den. et. XII^{us} | XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis³

1 *Dans la marge gauche du registre:* Faciat declarare | bene placitum domini, | alias non intrabuntur | ulterius.

2 *Dans la marge gauche du registre:* Gradus constructi | in castro Bardi.

3 *Dans la marge gauche du registre:* Valet in summa presens | librata VI^C XIII | [flor.] II den. ob. et quart. unius | den. et XII^{us} XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis.

148. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1487

Computus magnifici ducalis consilarii | et cambellani Ludovici comitis Challandi | castellani castri, ville et mandamenti | Bardi de suarum solitarum pertinenciarum per | illustrissimum bone memorie dominum nostrum | dominum Philibertum quondam Sabaudie etc. | ducem constituti et ordinati, videlicet ad | et per unum annum proximum continuum et | integrum die sue tunc adipiscende possessionis | incohandum et ulterius quamdiu bene fecerit et | ipsius quondam domini nostri foret voluntatis | sub annuis stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio | incumbentibus et per consimiles castellanos | ipsius loci acthenus percipi et | supportari consuetis et sub aliis | modis et formis lacius descriptis et contentis¹ | lacius contentis et descriptis in lictera | prefati domini nostri ducis quondam constitutionis | predictae data Chamberiaci die vicesima | sexta mensis novembris anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo cuius tenor in sexto computo | precedenti in librata salarii dicti castellani | de verbo ad verbum est insertus, de redditibus, exitibus | ac emolumentis dicte castellanie | a die sexdecima inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | septimo usque ad diem vicesimam octavam | mensis maii inde proxime sequentis | exclusive anno eodem, videlicet de sex | septimanis integris et uno die, receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili | milite domino Andrea de Martello domino | Grandimontis presidente nobilibusque et | egregiis viris Iohanne Locterii, Iohanne | Malleti, Alexandro | Richardonis et Iacobo | Lamberti magistris et auditoribus computorum | domini per Gladium Mercerii ex receptoribus | eorundem computorum redditusque per nobilem | Gabrielem de Jordanis condominum Montisalti | locumtenentem et procuratorem dicti castellani | ut in computo precedenti et examinatus | per supradictos dominum presidentem et magistros | computorum die XVI maii M^o IIII^C LXXX octavo.

...

Summa tocius recepte huius | computi
LV lbr. XIII sol. VIII den. monete cursalis
et L flor. III den. gross. parvi ponderis²

De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi castellano per | bone memorie illustrissimum dominum | nostrum dominum Philibertum Sabaudie | etc. ducem constituto et ordinato | videlicet ad et per unum annum tunc | proximum continuum et integrum die | sue tunc adhipiscende possessionis | incohandum et ulterius quamdiu bene | fecerit et ipsius domini nostri | foret voluntatis sub annuis stipendiis, | honoribus et oneribus eidem | officio incumbentibus ac per consimiles | castellanos ipsius loci acthenus percipi | et supportari

---

1 *Effacé*: la.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Valet in summa presens | recepta IIII^C LXXX XVI flor. | ...III den. et terc. unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Salarium.

consuetis et sub | aliis modis et formis plenius | contentis et descriptis in lictera domini | constitutionis predictae data | Chamberiaci die vicesima septima | mensis novembris anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo cuius | tenor in sexto computo precedenti de | verbo ad verbum est insertus, capienti | propter hoc viginti quinque flor. parvi ponderis de | salario per annum prout capiebant | ceteri castellani ibidem ante ipsum | et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro sex septimanis et | uno die integris inceptis die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | septimo et finitis die vigesima nona | mensis maii inde proxime sequenti | exclusive anno eodem de quo computat | ut supra, videlicet II flor. XI den. terc. unius | den. VI^{us} XIIⁱ et dimid. gross. parvi ponderis

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libavit pro stipendiis quatuor | custodum in castro domini dicti loci Bardi | per dominum teneri ordinatorum pro custodia | castris eiusdem ibidem necessario | fienda, quorum custodum unus ex | ipsis sit torrierius, alius porterius | et alii duo custodes pedites sub | salario seu stipendiis trium florenorum per | mensem pro quolibet dictorum custodum | per ipsum ibidem tenendorum donec | aliud a domino habuerit in mandatis | ut in decimo quarto² computo precedenti, | computum anni millesimi quatercentesimi | sexagesimi secundi ubi lictera domini dicte | ordinationis plenius est inserta et | designata.³

Et primo Philippus Violi de Queda IIII flor. VI den. gross. parvi ponderis

Item Michael deys Revros, | IIII flor. VI den. gross. parvi ponderis⁴

Item Iohannes Udrieti de Chastanges, | IIII flor. VI den. gross. parvi ponderis

Item Petrus | Anthonii Daguyn alias Lavencher de Campo | Porcherio, IIII flor. VI den. gross. parvi ponderis

Quequidem particule ad subscriptam | ascendentes allocantur⁵ sibi | hic pro salario predicto et ad predictam | rationem trium florenorum parvi ponderis pro mense et | pro quolibet dictorum custodum sex septimanarum | et unius diei inceptarum die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo LXXX^{mo} | septimo et finitarum die vicesima | octava mensis maii inde proxime sequenti | anno eodem exclusive, ut per licteram ipsorum | quatuor custodum de testimonio premissorum | confessioneque et recepta pre et | subscripte quantitatis per eosdem pro | premissis a dicto vicecastellano habite, | datam die ... mensis ... anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | ..., quam reddit in quodam | querneto papiri scriptam et manu | ... notarii receptam et signatam ...⁶ | XVIII flor. parvi ponderis

1 *Dans la marge gauche du registre:* Stipendia quatuor | custodum castris | Bardi.

2 *Effacé:* quinto. *Le mot quarto est ajouté dans l'interligne.*

3 *Dans la marge gauche du registre:* Vide beneplacitum.

4 *Phrase ajoutée dans la marge droite du registre.*

5 *Le mot allocantur est répété.*

6 *Lacunes du texte.* *Le chiffre XVIII flor. parvi ponderis effacé.* *Dans la marge gauche du registre:* Non intrantur quia | non reddit quitanciam | nec actestacionem | quod dicti custodes | ibidem dicto tempore | continue steterunt.

Allocantur¹ sibi quatuor | flor. parvi ponderis quos solvit et libravit | in et pro reparacione scallerii pontis | levatorii castri Bardi magistro | Simoni de Cresto de Albardo et Petro | Nycodi lathomis et carpentatoribus | ac per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque de recepta | dicte et subscripte quatuor flor. parvi ponderis, quantitatis | pro premissis habite, quam | reddunt in quadam cedula papiri | scriptam et per...² | ~~III flor. parvi ponderis~~

Summa librate, salarii cum remanencia | sui computi proxime precedentis
LI flor. IX den. II terc. I quart. unius den. et quart. XII¹ | unius den. gross. parvi ponderis

...

Allocantur³ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini dicti | loci Bardi per dominum teneri ordinatorum | pro custodia castri eiusdem ibidem | necessario fienda, quorum custodum unus | ex ipsis sit torreriis, alius porteriis | et alii duo custodes pedites sub | salario seu stipendiis trium florenorum | per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendorum | donec aliud a domino habuerit in | mandatis ut in decimo quarto | computo precedenti, computum anni M¹ | IIII^C sexagesimi secundi ubi lictera | domini dicte ordinacionis plenius | est inserta et designata.⁴

Et primo | Michaeli de Rouvres IIII flor. VI den. gross. | parvi ponderis

Iohanni Udriocti IIII flor. VI den. gross.

Item Philippo Violi IIII flor. VI den. gross.

Item Petro Anthonii Daguyn alias | Lavencher de Campo Porcherio, | IIII flor. VI den. gross. | parvi ponderis

Quequidem | particule ad subscriptam quantitatem | ascendentes allocantur sibi hic ad | dictam rationem trium flor. pro quolibet | et mense quolibet et hoc pro sex | septimanis integris de quibus | computat ut supra ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque et recepta dictarum quantitatum | ad subscriptam ascendentem per ipsos | custodes pro premissis a dicto vicecastellano | habitarum, receptam sub anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo septimo, indicione | quinta et die secunda mensis iunii, | quam reddit in papiro scriptam | et manu Francisci de Cresto notarii signatam; | reddit eciam quandam aliam notam | instrumenti per quam Iohannes Martini, | Iohannes Iacobini et Anthonius de Nay | notarius et Anthonius de Ruyna et Andreas | de Croso, omnes burgenses dicti loci | Bardi, testificati fuerunt quod prefatus | dominus vicecastellanus tenuit in castro | Bardi dictos quatuor custodes ordinacione, | videlicet per tempus de quo in dicta | quictacione fit mencio eorum

1 *Dans la marge gauche du registre:* Opera castri.

2 *Lacune du texte. Suit le chiffre* IIII flor. parvi ponderis *effacé. Dans la marge gauche du registre:* Non intrantur quia | non reddit quictanciam | nec actestacionem | quod dicti custodes | ibidem dicto tempore | continue steterunt.

3 *Dans la marge gauche du registre:* Stipendia | quatuor custodum.

4 *Dans la marge gauche du registre:* Vide beneplacitum | domini.

medientibus¹ | iuramentis in dicti notarii manibus | corporaliter prestitis receptam sub |
 anno, indicione et die supra proxime | descriptis cum predesignatis, scriptam | et manu
 dicti notarii signatam, quarum | virtute sibi hic allocantur eciam | de mandato quorum
 supra, XVIII flor. parvi ponderis

Summa allocati

XVIII flor. parvi ponderis

149. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1487-1488

Computus magniffici Philiberti comitis | Challandi filii magniffici Ludovici
 quondam | comitis Challandi castellani castri et loci Bardi | ac suarum solitarum
 pertinenciarum per illustrissimum | principem dominum nostrum dominum Carolum
 | Sabaudie etc. ducem post decessum dicti magniffici | Ludovici comitis Challandi
 eiusdem Philiberti patris | constituti et deputati, videlicet ad et per unum | annum
 proximum continuum et integrum die | sue tunc adipiscende possessionis eiusdem |
 officii incohandum et ulterius quamdiu bene | fecerit et eiusdem domini nostri foret
 voluntatis | eidem et ab eo deputando propterea regimen | exercicium et omnimodam
 dicti officii administracionem | commicteri sub annuis stipendiis, commoditatibus, |
 prehemenciis, honoribus et oneribus | eidem officio incumbentibus et per consimiles
 | castellanos dicti loci acthenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis et
 formis lacius | contentis et descriptis in lictera prefati domini | nostri ducis constitucionis
 predictae data Carmagnolie | die vicesima quarta mensis aprilis anno Domini | millesimo
 quatercentesimo octuagesimo septimo, | cuius tenor inferius in librata salarii dicti |
 castellani de verbo ad verbum est insertus, | de redditibus, exitibus et emolumentis
 dicte | castellanie a die vicesima octava mensis maii | inclusive anno Domini millesimo
 quatercentesimo | octuagesimo septimo, quibus die et anno | possessionem dicti |
 castellanie officii | adheptus fuit, ut constat | quadam instrumenti nota | per De Cresto
 notarium | sub anno Domini M^o | IIII^c octuagesimo septimo et die | XXVIII maii
 recepta, quam reddit,² usque ad diem sexdecimam | exclusive mensis aprilis anno
 Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo octavo, videlicet | de quadraginta
 sex septimanis integris, | receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili milite
 domino Andrea de Martello | domino Grandimontis presidente nobilibusque | et
 egregiis viris Iohanne Locterii, Iohanne | Malleti, Alexandro Richardonis et Iacobo³
 | Lamberti magistris et auditoribus computorum | domini per Glaudium Mercerii ex
 receptoribus | eorundem computorum redditusque per nobilem | Glaudium Paernat
 locumtenentem et procuratorem | dicti castellani constitutum per reverendum priorem
 | dominum Georgium de Challand Sancte Sedis Appostolice | prothonotarium et

1 *Lire*: mediantibus.

2 *La phrase* quibus die... reddit est ajoutée dans la marge gauche du registre, avec un rappel.

3 *Effacé*: La.

magnificam dominam Ludovicam de Camera | comitissam Challandi veluti tutores et tutorio | nomine prefati Philiberti comitis Challandi prout supra | castellani dicti loci Bardi prout de eius procuratorio | constat quodam publico instrumento per Petrum | Andree de Quarto notarium recepto sub anno | Domini millesimo III^C octuagesimo octavo indicione | sexta et die tercia mensis maii, quod reddit in | papiro scriptum et manu dicti notarii subscriptum | et signatum et examinatus per supranominatos dominum presidentem et magistros die vicesima mensis maii | anno Domini millesimo III^C LXXXVIII.

...

Summa tocius recepte huius | computi

VIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste

C LXXIII lbr. VI sol. VII den. et XXIII^{mus} unius den. vien.

et II^C XXXIII flor. III den. terc. et quart. unius den. gross. parvi ponderis¹

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano per³ | illustrissimum dominum | nostrum dominum Carolum Sabaudie etc. | ducem constituto et ordinato videlicet | ad et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue tunc | adipiscende possessionis eius officii | incohandum et ulterius quamdiu bene | fecerit et ipsius domini nostri | fuerit voluntatis sub annuis stipendiis, | commoditatibus, preheminenciis, honoribus | et oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos ipsius | loci acthenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis plenius | contents et descriptis in lictera domini | constitutionis predictae data Carmagnolie | die vicesima quarta mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo LXXX^{mo} | septimo, cuiusquidem lictere tenor sequitur:

«Kalolus⁴ dux Sabaudie, Chablaysii et Auguste, | Sacri Romani Imperii princeps vicariusque perpetuus, | marchio in Ytalia, princeps Pedemoncium, comes | de Villariis et Montismaioris, baro Vuaudi | Nycieque Vercellarum ac Friburgi etc. dominus, | universis serie presencium fiat manifestum | quod cum magnificus consanguineus fidelisque | conciliarius et chambellanus noster Ludovicus | comes Challandi dies suos a paucis tempore | citra clausit extremos qui a nobis detinebat | officium castellanie Bardi in quo quidem officio | adesse volumus magnificum consanguineum et | fidelem nostrum Philibertum comitem Challandi | dicti quondam comitis filium exigentibus eius | magnanimitate constancia virtutibus et | moribus quibus insignitur necnon laudabilibus | serviciis dicti quondam comitis apud nos ex | nostra igitur certa sciencia motuque proprio | eundem Philibertum facimus et constituimus per | presentes castellanum dicti

1 *Dans la marge gauche du registre*: Valet in summa presens | recepta III^C L flor. III den. quart. et | terc. unius den. et quart. XII° | den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Salarium.

3 *Effacé*: bone memorie.

4 *Lire*: Karolus.

loci Bardi et suarum | solitarum pertinenciarum quarumcumque videlicet | ad et per unum annum proximum continuum et | integrum die sue adhipiscende possessionis | eiusdem officii incohandum et ulterius quamdiu | bene fecerit et nostre fuerit voluntatis eidem et | ab eodem deputando propterea regimen exercitium | et omnimodam dicti officii administracionem | per tempus predictum committentes sub annuis | stipendiis commoditatibus, preheminenciis, honoribus | et oneribus eidem officio incumbentibus et | per consimiles castellanos dicti loci actenus | percipi et supportari consuetis, ita tamen | quod antequam ad dictum admittatur officium iuramentum | in talibus prestari solitum in manibus procuratoris | nostri fiscalis Vallisauguste, castellanorum Carti | et Cliti seu alterius eorundem prestare teneatur iuramentum, | quo prestito eisdem et cuilibet ipsorum in solidum | damus presentibus in mandatis sub pena centum | marcharum argenti pro quolibet quod ipsum Philibertum | ad ipsum officium gracie admittant ac illud | per eundem faciant et permittant dicto durante | tempore fideliter exerceri necnon universis | et singulis eidem officio mediate et immediate | submissis quod eidem Philiberto et deputando | ab eo suisque iussibus, sentenciis, ordinacionibus | et mandatis predictum exercendo officium | fiendis et ferendis pareant obediant respondeant | et assistant cum et sine penis velut castellano | Bardi per nos ut premittitur constituto et insuper | presidenti et magistris Camere computorum Sabaudie | quod dicta annua¹ et solita stipendia | eidem consanguineo nostro annis singulis quamdiu dicto officio suis in computis ad | causam dicti officii reddendis intrent et in | librata allocent quibuscumque favoribus² exceptis | excusacionibus ac aliis in contrarium adducendis | concessisque et facientibus, repulsis et non obstantibus. | Datum Carmagnolie die vicesima | quarta mensis aprilis anno et (*sic*) Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo septimo per | dominum, presentibus dominis reverendo | Urbano Bonivardi episcopo Vercellarum, | Anthonio Championis episcopo Montisregalis | cancellario Sabaudie, Antelmo barone | Miolani marescallo Sabaudie, Ludovico comite Gruerie, Georgio Trucheti | presidente, Guilliermo de Forasio magistro | hospicii, Anthonio de Montheolo collateralis | consilii Thaurini residentis. Beczon. Reddatur lictera portitori. »

Capiendi propter hoc viginti quinque | flor. parvi ponderis de salario per annum prout | capiebant ceteri castellani ibidem | ante ipsum et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro quadraginta sex septimanis integris inceptis die | vicesima nona inclusive mensis maii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo septimo et finitis die | sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo octavo de quibus computat | ut supra, videlicet XXII flor. ob. et | quart. unius den. et terc. XIIⁱ unius den. gross. parvi ponderis

Libravit Iaquemino de Eymerico | burgensi Bardi custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario | per annum ratione dicte custodie | viginti solidi astensium ad XXX^{ta} | ut in computo precedenti ut per | notam instrumenti de testimonio |

---

1 *Effacé*: stipendia.

2 *Lire*: favoribus.

premissorum confessioneque de recepta | dicte solucionis plene et quantitatis | cum rogato allocandi inde recepta | sub anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo octavo et die quarta | mensis aprilis, quam reddit in | quadam cedula papiri scriptam et manu A[nthonii] de Cresto de Albardo notarii | signatam et solvit sibi pro uno anno | integro incepto die sexdecima inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C LXXX | septimo et finito die sexdecima | mensis aprilis exclusive anno Domini | millesimo quatercentesimo LXXXVIII, XX sol. asten. ad | XXX^{ta}

...

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini | dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatorum pro custodia castri | eiusdem ibidem necessario fienda, | quorum custodum unus ex ipsis sit | torrierius, alius portierius et | alii duo custodes pedites sub | salario seu stipendiis trium florenorum | per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendorum | donec aliud a domino habuerit in | mandatis ut in decimo quarto computo | precedenti, computum anni millesimi | quatercentesimi sexagesimi secundi ubi | lictera domini dicte ordinacionis plenius | est inserta et designata.²

Et primo Philippus Anthonius de Ruyna³ | burgensis Bardi, XXX^{ta} | unum flor. cum dymid.

Item⁴ Petrus Seitani de | Nantua, XXXI flor. cum dymid.

Item⁵ Nardo Vuillieti de Ranolliays, | XXXI flor. cum dymid. parvi ponderis

Item⁶ Anthonius Iohannis Geroti | Laurencie de Hona, | XXX | unum flor. cum dymid. parvi ponderis

Quelquidem particule ad subscriptam | ascendentes allocantur sibi hic pro | salario predicto et ad predictam | rationem trium flor. parvi ponderis pro mense | et pro quolibet dictorum custodum | quadraginta sex septimanarum | integrarum inceptorum die vicesima⁷ | inclusive mensis⁸ maii | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo septimo et finitarum | die eadem sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo octavo, | ut per licteram ipsorum quatuor custodum | de testimonio premissorum confessioneque | de recepta pre et subscribe quantitatis | per eosdem pro premissis a dicto | vicecastellano habite, datam die | tertia mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | octavo, quam reddit in quodam querneto | papiri scriptam et manu | A[nthonii] de Cresto | de Albardo notarii signatam; reddit | eciam aliam licteram manu eiusdem (*sic*)

1 *Dans la marge gauche du registre*: Stipendia IIII^{or} | custodum.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Vide beneplacitum | domini.

3 *Effacé*: Philipus Violi de Queda.

4 *Effacé*: Michael deys Revros.

5 *Effacé*: Iohannes Udrieti de Chastagers.

6 *Effacé*: Petro Anthonii Daguyin alias Lavencher de Campo Porcherio.

7 *Effacé*: octava.

8 *Effacé*: aprilis.

Francisci | de Cresto notarii signatam in eodem | querneto scriptam die quinta dicti
 mensis | et anni per quem supra receptam | et signatam per quam Philipinus de | Oldis,
 Iohannes Martini, Iohannes Martini (*sic*) de Iordanis | de Bardo, Iohannes Peroneti,
 Germanus de ...¹ | et Colletus de Perruchono, omnes burgenses | Bardi, eorum mediis
 iuramentis dixerunt et actestati | fuerunt quod supradictus dominus castellanus tenuit
 in | castro Bardi quatuor custodes ordinarios | supranominatos per tempus de quo
 in librata | proxime seu quictancia fit mencio et | allocatur sibi dictum salarium ad
 rationem | ipsius pro supradictis quadraginta sex | septimanis integris, C XXVI flor.
 parvi ponderis

...

Summa librate, salarii et allocati

XX sol. asten. ad XXX^{ta}

III sol. IX den. vien. experon.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

et C LIX flor. VII den. quart. et quart. unius den. et terc. XIIⁱ unius den. gross.
 parvi ponderis

150. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1488-1489

Computus magnifici Philiberti | comitis Challandi filii magnifici Ludovici
 | quondam comitis Challandi castellani castri | et loci Bardi ac suarum solitarum
 pertinenciarum | per illustrissimum principem dominum nostrum | dominum Carolum
 Sabaudie etc. duces post decessum | dicti magnifici Ludovici comitis Challandi
 | eiusdem Philiberti patris constituti et | deputati, videlicet ad et per unum annum
 | tunc proximum continuum et integrum die | sue tunc adhipiscende possessionis
 eiusdem | officii incohandum et ulterius quamdiu bene | fecerit et eiusdem domini
 nostri foret voluntatis | eidem et ab eo deputando propterea regimen | exercicium
 et omnimodam dicti officii administracionem | commicteri sub annuis stipendiis,
 comoditatibus, | preheminenciis, honoribus et oneribus | eidem officio incumbentibus
 et per consimiles | castellanos dicti loci athenus percipi et | supportari consuetis et
 sub aliis modis | et formis lacius contentis et descriptis | in lictera prefati domini nostri
 ducis constitucionis | predicte, data Carmagnolie die vicesima | quarta mensis aprilis
 anno Domini millesimo | IIII^C octuagesimo septimo, cuius tenor in computo | proximo
 precedenti in librata salarii dicti | castellani de verbo ad verbum est insertus, | de
 redditibus, exitibus et emolumentis | dicte castellanie a die sexdecima inclusive | mensis
 aprilis anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo octavo usque ad diem sexdecimam
 | exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C octuagesimo nono, videlicet
 de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili | milite
 domino Andrea de Martello domino | Grandimontis presidente nobilibusque et

¹ *Lacune du texte.*

egregiis | viris Iohanne Locterii, Iohanne | Maleti, Alexandro Richardonis et Iacobo | Lamberti magistris et auditoribus computorum | domini per Gaudium Mercerii ex receptoribus | eorundem computorum redditusque per nobilem | Gaudium Paernat locumtenentem et procuratorem | dicti castellani ut in computo precedenti | et examinatus per supranominatos nobiles | Iohannem Maleti, Alexandrum Richardonis et | Iacobum Lamberti ex magistris dictorum computorum | die decima mensis iunii millesimo III^C octuagesimo nono.

...

Summa tocius recepte huius | computi

XXIII lbr. VIII sol. VIII den. monete cursalis

C XLIII lbr. VI sol. XII den. et XXIII^{tus} unius den. vien.

II^C III^{XX} VI flor. VI den. et terc. unius den. gross. parvi ponderis¹ De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano per | illustrissimum dominum | nostrum dominum Carolum | Sabaudie etc. ducem constituto et | ordinato videlicet ad et per unum | annum tunc proximum continuum et | integrum die sue tunc adhipiscende | possessionis eius officii incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius | domini nostri fuerit voluntatis sub annis | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio | incumbentibus ac per consimiles castellanos | ipsius loci acthenus percipi et supportari | consuetis et descriptis in lictera domini | constitutionis predictae data Carmagnolie | die vicesima quarta mensis aprilis anno | Domini millesimo III^C octuagesimo septimo, | cuius tenor in computo proxime precedenti | de verbo ad verbum est insertus, | capienti propter hoc viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum | prout capiebant ceteri castellani ibidem | ante ipsum et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno | anno integro incepto die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo III^C octuagesimo octavo et | finito die sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C octuagesimo nono | de quo computat ut supra, videlicet XXV flor. parvi ponderis

Libravit Iaquemino Eymerici burgensi | Bardi custodienti claves burgi Bardi | cui dantur de salario per annum racione | dicte custodie viginti solidi astensium | ad triginta ut in computo precedenti | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | subscriptae quantitatis per ipsum Iaqueminum | pro premissis a dicto vicecastellano habite, | receptam sub anno Domini millesimo III^C octuagesimo nono indictione septima et die | septima mensis maii, quam reddit in | papiro cum pluribus aliis, scriptam | et manu Anthonii de Cresto notarii signatam, | et solvit sibi pro uno anno integro | incepto die sexdecima inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C octuagesimo nono | et finito die sexdecima exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo nono de quo computat

1 *Dans la marge gauche du registre en papier:* Valet in summa presens | recepta III^C III^{XX} VI | flor. VI den. ob. I terc. quart. | VI^{tus} et quart. XII^t unius | den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du registre en papier:* Salarium.

ut supra, | videlicet XX sol. asten. ad | XXX^{ta}

...

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini | dicti loci Bardi per dominum teneri | ordinatorum pro custodia castri | eiusdem ibidem necessario fienda, | quorum custodum unus ex ipsis sit | torrerius, alius porterus et alii duo | custodes pedites sub salario seu stipendiis | trium florenorum per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum ibidem | tenendorum donec aliud a domino habuerit | in mandatis ut in decimo quarto computo | precedenti, computum anni millesimi III^C | octuagesimi secundi ubi lictera domini | dicte ordinacionis plenius est inserta et designata.²

Et primo nobili Nicodo | Millieti notario, XXXVI flor. parvi ponderis

Item Anthonio Picteti , XXXVI flor. parvi ponderis

Item Petro Anthonii Aymoneti | de Balma parrochie Viridis, XXXVI flor. parvi ponderis

Item Anthonio Iohannis Guieti Lavencer de | XXXVI flor. parvi ponderis³

Quequidem in particulis ad subscriptam | ascendentes allocantur sibi hic pro salario | predicto et ad predictam rationem trium | flor. parvi ponderis pro mense et pro uno anno | integro incepto die sexdecima inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo III^C | octuagesimo⁴ octavo et finito die | sexdecima exclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo III^C octuagesimo nono, | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | prescriptarum quantitatum ad subscriptam | ascendencium per supranominatos custodes | et quemlibet ipsorum pro premissis a dicto | vicecastellano habitarum, receptarum | sub anno Domini millesimo III^C octuagesimo | nono indicione septima et die sexta | mensis maii, quam reddit in papiro, | scriptam et manu Anthonii de Cresto | notarii subscriptam et signatam; reddit | eciam aliam notam instrumenti | per manum Iohannis Peroneti de La Voyon; | item Andreas de Croso, Iaqueminus Eymerici | notarius, Martinus de Grossis et Iacobus de | Croso burgenses burgi Bardi | testificati fuerunt quod presens vicecastellanus | tenuit in castro Bardi quatuor custodes | ordinarios, videlicet nobilem Nicodum Millieti, | Anthonium Piteti, Petrum Aymoneti de | Balma et Anthonio Guioti Lavincherii | de Hona, receptam sub anno et indicione | premissis et die septima mensis | maii tum predesignatam, scriptam et | manu dicti notarii signatam, ipsis quatuor | particulis ascendentibus ad C XLIII flor. parvi ponderis

...

Allocantur sibi vicecastellano Bardi | cui pridem illustrissimus dominus noster | dominus Carolus Sabaudie etc. dux mandavit | sub sue indignacionis pena et centum

1 *Dans la marge gauche du registre*: Stipendia | quatuor custodum.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Vide beneplacitum | domini.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Declaret in suis | confessionibus custodum | predictorum quantitates | habitas per quemlibet | ipsorum, alias ulterius | non intrabuntur.

4 *Effacé*: primo.

| marcharum argenti a tunc in antea | non permicti aliquem seu aliqui aliorum | aut
 aliarum rationum armatum vel | hominem ad guerram in parvo vel | magno numero
 sine ipsius domini nostri | speciali licencia vel mandato patriam | suam intrare et ad
 hoc custodias | et vigiliis adhiberi necessarias et opportunas | sic quod nemo contra
 velle ac scitum | sui venire possent eius patentibus | licteris datis Thaurini die decima
 quinta | mensis iullii anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo septimo, quas reddit
 in papiro | scriptas sigillo domini sigillatas et | manu domini Rustanis¹ sui secretarii
 signatas | et ulterius utiles armigeros a | partibus citramontanis ad eum venire | .....
 sine .....² existerent | absque licencia et mandato suo expressis | et si contrarium
 presumerent | contra tales resisti et resisti facerent | mandato aliis licteris suis patentibus
 | datis Chamberiaci die decima mensis iullii | millesimo IIII^C octuagesimo septimo,
 quas quidem | reddit in papiro scriptum et sigillo domini | sigillatas et manu Mercandi
 ducalis | secretarii signatas et deinde eidem vicecastellano | Bardi quendam et prout in
 licteris | suis dominicalibus clausis quarum tenor³ | sequitur:

«A nostre cher bien amé et feal le | chastellen de Bard et a son lieutenant, le duc
 | de Savoie. Cher bien amé et feal çadevant | vous avons escript deussiez garder le
 passage | de Bard que bonnement dites ne pouves, comme | plus au long par nostre
 procureur fiscal de Ranczo | a moins estes advertis de part vous a cause que | passant par
 les montaignies et que sans | dispense vuilies en faires garder, si voulons | incontinant
 toutes les montaignes garder et | a nos gracieulx frais et despans | aulx queulx ayez
 bon advis et ycelle dispense | sur voz comptes vous seront entres par les | mestres de
 nostre chambre si quictacionis causa | vous en contentes par quoy preinies garde | a ce
 puysent parffectement et journellement nous | adviser de toutes corans.⁴ A Dieu soyez
 vous. | Escrip en Thonon⁵ le XIe janvier. Charles. | M[ercandi].»

Quas licteras clausas quidem | reddit et quarum omnium preter plura | solvit et
 libravit dictus vicecastellanus | Iaquemino de la Bruna, nobili Bertrando | de Bocza,
 Andree de Cresto de Albardo, | Anthonio Iohanneti de Arna et Petro Iohanni | de
 Vignals⁶ alias Sexiam omnibus mandamenti | Bardi vel Vert cuilibet ipsorum stipendia
 | sive salaria unius mensis et decem septem | dierum quibus steterunt ad faciendum |
 excubias sive custodiam in montibus | et passagiis ipsius mandamenti | Bardi tempore
 guerre contra marchiones | Saluciarum ad rationem quinque flor. | parvi ponderis
 pro quolibet mense inde a die | vigesima mensis marcii anni tunc proxime | preteriti
 inclusive usque ad diem octavam | mensis maii eiusdem anni exclusive ut | per notam
 insertam de testimonio premissorum | confessioneque et recepta date et subscripte |
 quantitates per ipsos custodes supra nominatos | et quemlibet ipsorum pro premissis a

---

1 *Lecture incertaine.*

2 *Passage illisible.*

3 *Effacé: li.*

4 *Lecture incertaine.*

5 *Lecture incertaine.*

6 *Lecture incertaine.*

dicto | vicecastellano habite, receptam sub anno | Domini millesimo IIII^C octuagesimo nono | indicione septima et die sexta mensis | maii, quam eciam reddit in quodam | querneto papiri cum pluribus aliis. | scriptam et manu Anthonii de Croso | notarii subscriptam et signatam, quarum | licterarum vigore sibi hoc allocantur predicta | et stipendia eidem subscriptam quantitatem | ascendentem et de mandamento supremo | magistrorum computorum domini, videlicet _____¹

Allocantur² sibi magis pro certis | reparacionibus tunc in castro dicti | loci Bardi necnon fiendis pro quibus | prelibatus illustrissimus dominus noster | dominus Karolus Sabaudie etc. dux volens | de premissis veridice informari | ut provisio reparacionis necessarie | fieri possit mandavit per dominum | Sancti Martini baillivum Vallisauguste | castellanisque Carti, Cliti et Montisioveti | seu ipsorum officiariorum locatenentibus et iporm | quemlibet in solidum sub pena centum | librarum forcium pro quolibet ad locum | et castrum ipsius Bardi se personaliter | trasferre turrimque existentem circha | introitum castris ipsius loci vocato | et sibi assistente aliquo magistro operum | in talibus experto visitari necessariasque reparaciones ordinari et statim | et eas in scriptis reddit et inde | illas sibi incontinenti mandari | debite signatas, ut illis visis prout | sibi videretur ipsi expediri providere | valeret per ipsius domini nostri patentes | licteras de testimonio premissorum | datas Thononii, ipso domino nostro absente, | quia sic fieri iussit sua ausencia non | obstante, die vicesima sexta februarii millesimo | IIII^C octuagesimo nono, ut dicit, sigillatas | et manu Sordavel³ ducalis secretarii | signatas, quarum licterarum | pretexto dictus vicecastellanus Bardi | in presencia egregii Iohannis Rolandini procuratoris | fiscalis Vallisauguste evocavit nobilem | et egregios Stephanum de Palacio et | Iohannem de Ruyna Hone notarios, burgenses | Bardi et Donacii, necnon magistros | Symonem de Cresto de Albardo et Anthonium | Storango lathomos et carpentatores | pro visitacione reparacionis ipsius torrete; | qui burgenses et magistri, presenti dicto | procuratore, visitaverunt ipsam torretam | et scallerium ante per quod intratur | ipsam torretam, quibus visis et visitatis | dixerunt et retulerunt eorum videre | esse necessarium pro mansione castellani quia alias ibidem non posse competenter | stare neque in ipsa torreta morari | que est principalis custodia ipsius | castris, videlicet cooperire scallerium et ante | hostium inferius membri ipsius torrete | loxus, aliam reparacionem prout infra | et que fieri possent precio subscripto: | primo pro muro ibidem necessario | lignis seu chevronis, trabetis, | laquearibus, laxiisque et factura | magistrorum et reparacione parietis atque uno | rastellerio in superiorem membrum | ipsius torrete fiendo, in summa | dixerunt ipsi magistri facere | pro viginti octo flor. parvi ponderis semel | nec pro minori precio posse facere | et ipsi burgenses dixerunt fore necessarium | ipsam reparacionem facere ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum, receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C

1 *Lacune du texte. Dans la marge gauche du registre:* Non interntur donec | habito beneplacito domini | vel mandato intrandi | et allocandi.

2 *Dans la marge gauche du registre:* Reparaciones | castris.

3 *Lecture incertaine.*

octuagesimo | octavo indicione sexta et die ultima | mensis decembris manu Francisci de | Cresto notarii signatam et deinde dictus | vicecastellanus predictas dominicales | licteras presentavit nobili et potenti | Bertrando condomino Sancti Martini | quibus receptis¹ mandatis | ducalibus parendo secum evocari | fecit dictos magistros Symonem de Cresto | de Albardo et Anthonium de Piteto magistros | lathomos et carpentatores qui viderunt | et visitaverunt: primo primam portam introitus | ipsius castri, deinde torretam pontis | levatorii eiusdem et ipsis visis | et visitatis ipse dominus Sancti Martini dixit | fore neccessarium facere reparaciones | infrascriptas:

Primo extra primam | portam refficere murum disruptum | usque ad quatuor theysas muri inter | longitudinem et latitudinem

Item | iusta² portam facere unum pillarium | cum calce, arena et lapidibus | pro substituendo magnam trabem | cooperture ipsius porte

Item ibidem | facere unum murum a duobus lateribus | parve coquine ibidem existentis < tam > pro | coquina manutenenda, quam sustinendo | dictam trabem

Item ibidem facere | unum focale seu chausaus

Item | unam fenestram de versus burgum

Item unam fenestram archeriam et | inrochiare sive lathomare murum | in ipsam coquinam et facere hostium | ipsius coquine, que reparacio fieri | potest pro triginta florenis parvi ponderis | nec pro minori precio, quoad ipsos | minori minime fieri posset

Item | ultimo visitaverunt dictam torretam | pontis levatorii et reparacionem necessariam | que visa et visitata atque visa visitacione | palam facta, constante instrumento per notarium | infrascriptum recepto anno proxime lapso, | die ultima mensis septembris dixerunt | in omnibus et per omnia prout in eodem | instrumento continetur et esse bene necessarium | contenta in eodem ut per aliam notam instrumenti | de testimonio premissorum recepta sub | anno Domini millesimo IIII^C octuagesimo nono | indicione septima die quarta mensis marcii, | quibus visis prelibatus illustrissimus | dominus noster dux volens opera de quibus | dictis visitacionibus facit mencionem pro | dicti castri tuhicione fieri et conservari | mandavit per dictum vicecastellanum | reparaciones et opera huiusmodi de quibus | dicta visitacio particulariter reffert | in castro predicto fieri illasque voce | preconia locis et moribus talia fieri | solitis proclamari et incantari facere | deinde meliorem condicionem faciencium ad | tachium tradi et expediri et pro ipsis | operibus iuxta ipsius expeditionis | formam realiter persolvi licteris suis | patentibus de testimonio premissorum | cum mandato per presidentem | et magistros computorum suorum facta fide | per dictum vicecastellanum de expeditione | premissa licteraque testimoniali operis | huiusmodi completi ac illius magistro satisfactione | peccuniarum quantitas de qua ipsi expediti | mencionem faceret et per dictum vicecastellanum | foret expedita circa ipsam reparacionem | comperiretur eidem vicecastellano in suis computis | ad causam dicti castellanie officii reddendis | intrandi et in librata allocandi | regulis, statutis singulis et aliis Camere | computorum

---

1 *Le mot receptis est répété.*

2 *Lire: iuxta.*

in contrarium facerent non obstantibus, | datis Thaurini, ipso domino absente etc. | die decima septima mensis marcii anno | IIII^C octuagesimo nono, quas reddit in | papiro scriptas, sigillo domini sigillatas | et manu Beczonis sui secretarii signatas

Quarumquidem litterarum vigore | dictus vicecastellanus reparaciones predictas | locis et moribus talia fieri solitis | proclamari fecit meliorem condicionem | facere volenti fore expediendas et | quia nullus comparuit meliorem condicionem | facere volens hoc ideo supranominatis | Symoni de Cresto de Albardo et Anthonio | Petri Emerici de Hona magistris lathomis | et carpentatoribus dictos opus et | reparacionem dictarum prime porte et ante | torretam pontis levatorii dicti castri | Bardi expedunt, videlicet reparacionem fiendam | infra primam portam pontis levatorii dicti | castri pro triginta flor. parvi ponderis et reparacionem | fiendam ante torretam ipsius pontis levatorii | pro viginti octo flor. parvi ponderis, necnon unum | armatorium fiendum infra coquinam ipsius | prime porte pro duobus florenis parvi ponderis | ut per notam quatuor instrumentorum cridarum | prenominatarum inde receptorum sub anno | Domini millesimo IIII^C octuagesimo nono indicione | septima, diebus vero vicesima secunda | et vigesima nona mensis marcii, quinta | et undecima mensis aprilis, qua die fuit | facta expedicio dictarum reparacionum tunc fiendarum, | quas equidem reddit in quadam querneto | papiri cum subdesignatis scripturis et manu | Anthonii de Croso notarii signatas. | Reddit eciam quandam aliam notam | instrumenti per quam venerabilis vir dompnus | Bonus de Oldis vicarius Donacii et discreti | viri Iohannes Anthoneti de Ruyna Hone | ac Iohannes Rolandini burgensis Donacii | ad requisicionem magistrorum lathomorum | et carpentatorum et in presencia dicti vicecastellani | visitaverunt operas et reparacionem factas | in prima porta pontis levatorii castri | Bardi prime visitacionis murum constuctum | extra primam portam reffectum, item unum | pilare cum calce et arena intra ipsam | primam portam, item unum murum ac | amplius lateralibus coquine, item unum | focale seu charfour, item unam fenestram | de versus burgum et unam fenestram | archeriam, item inrochiatorium sive | latomatum intra coquinam et hostium | ipsius coquine iuxta visitacionem et tachium | eis datum, item ultra dictum tachium | cum suis hostiis necessariis. quibus | visis et visitatis dixerunt et testificati | fuerunt dictas opus et reparacionem esse | completas iuxta tachium datum et per iter | dictum archatorium ita dixerunt | et testificati fuerunt eorum mediantibus iuramentis | in prefati vicecastellani manibus corporaliter prestitis, | tactis scripturis, quibus visitacione | et testificacione actentis et auditis | ipse vicecastellanus nomine domini ipsum opus | et reparacionem ipsius prime porte acceptavit | et recepit, de quibus opere et reparacione | ipsos magistros solvit et quictavit | et dicti magistri gratis et sponte confessi | fuerunt habuisse a dicto vicecastellano, videlicet | plenam et integram solucionem et satisfacionem | triginta flor. parvi ponderis solvi premissorum | pro dictis reparacione et tachio, item duos | florenos pro constructione dicti armorii, | receptam sub anno Domini millesimo IIII^C octuagesimo nono indicione septima et die | secunda mensis maii cum predesignatis, | scriptam et manu dicti de Cresto notarii | signatam, quorum omnium preceptu sibi hic | allocatur subscripta quantitas eciam | de memento quorum supra videndum, XXXII flor. parvi ponderis

Summa librate, salarii et allocati

XX sol. vien. ad XXX
 XXVIII sol. IX den. vien. experon.
 VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII
 et VI^C IIII^{XX} XIII flor. IX den. gross. parvi ponderis

151. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 30, m. 32, 1489-1490

Computus magniffici Philiberti comitis | Challandi filii magniffici Ludovici quondam comitis | Challandi castellani castri et loci Bardi ac | suarum solitarum pertinenciarum per illustrissimum | principem dominum nostrum dominum Carolum | Sabaudie etc. ducem post decessum dicti | magniffici Ludovici comitis Challandi eiusdem Philiberti | patris constituti et deputati, | videlicet ad et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue tunc adhipiscende | possessionis eiusdem officii incohandum et | ulterius quamdiu benefecerit et eiusdem domini | nostri foret voluntatis eidem et ab eo deputando | propterea regimen exercicium et omnimodam | dicti officii administracionem commictendi sub | annuis stipendiis, comoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio incumbentibus | et per consimiles castellanos dicti loci acthenus | percipi et supportari consuetis et sub aliis | modis et formis lacius contentis et descriptis | in lictera prefati domini nostri ducis constitucionis | predictae, data Carmagnolie die vicesima | quarta mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo septimo, cuius | tenor in secundo computo proxime precedenti | in librata salarii dicti castellani de verbo ad | verbum est insertus, de redditibus, exitibus | et emolumentis dicte castellanie¹ a die | sexdecima inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo nono | usque ad diem sexdecimam exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo, videlicet de uno anno integro, | receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili milite domino Andrea de | Martello domino Grandimontis presidente | nobilibusque et egregiis viris Iohanne Locterii, | Iohanne Malleti, Alexandro Richardonis et | Iacobo Lamberti magistris et auditoribus | computorum domini per Iohannem Divone de Chamberiaco | ex receptoribus eorundem² computorum redditusque per nobilem | Gladium Paernat locumtenentem et procuratorem | dicti castellani ut in computo precedenti et | examinatus per supranominatos nobiles Iohannem | Locterii, Iohannem Malleti, Alexandrum Richardonis et Iacobum Lamberti | ex magistris dictorum computorum die nona | mensis iunii anno Domini millesimo IIII^C nonagesimo.

...

Summa tocius recepte huius | computi incluso arragio
 XXII lbr. VIII sol. VIII den. monete cursalis

1 *Effacé*: officii.

2 *Le mot eorundem est répété.*

C XLI lbr. VII sol. VI den. et XXIII^{us} unius den. vien.

II^c LXXVI flor. et quart. et XII^{us} unius den. gross. parvi ponderis¹ De quibus

...

Librav² sibi ipsi castellano per | illustrissimum dominum nostrum dominum | Carolum Sabaudie etc. ducem³ | constituto et ordinato videlicet ad | et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue | tunc adhipiscende possessionis | eiusdem officii incohandum et ulterius | quamdiu benefecerit et ipsius domini | nostri fuerit voluntatis sub annuis | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem | officio incumbentibus ac per consimiles | castellanos ipsius loci acthenus | percipi et supportari consuetis | et descriptis in lictera domini constitutionis | predictae, data Carmagnolie | die vigesima quarta mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo septimo, cuius tenor | in secundo⁴ computo precedenti | de verbo ad verbum est insertus, | capienti propter hoc viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum | prout capiebant ceteri castellani | ibidem ante ipsum et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro incepto | die sexdecima inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo nono et finito die | sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo de quo computat ut | supra, videlicet XXV flor. parvi ponderis

Librav² Iaquemino Aymerici | burgensi Bardi custodienti claves⁵ | burgi Bardi cui dantur de | salario per annum racione dicte⁶ | custodie viginti solidi astensium ad | triginta ut in computo precedenti | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | subscriptae quantitatis per ipsum Iaqueminum | pro premissis a dicto vicecastellano | habite inde receptam sub anno Domini | millesimo quatercentesimo nonagesimo | indicione octava et die decima | mensis maii, quam reddit in quodam querneto papiri cum pluribus aliis, | scriptam et manu⁷ Francisci de | Cresto notarii signatam et solvit | sibi pro uno anno integro incepto | die sexdecima inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo nono et finito die | sexdecima exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo nonagesimo | de quo computat ut supra, XX sol. asten. ad | XXX^{ia}

...

Allocantur⁸ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et librav² pro stipendiis |

1 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Valet in summa presens | recepta IIII^c LXXI | flor. IIII den ob. terc. et quart. unius | den. et quart. et XII^{us} XIIⁱ unius | den. gross. parvi ponderis.

2 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Salarium.

3 *Effacé*: cons.

4 *Lire*: secundo. *Effacé*: pro.

5 *Effacé*: Bardi.

6 *Effacé*: cu.

7 *Effacé*: Anthonii.

8 *Dans la marge gauche du registre*: Stipendia | quatuor custodum.

quatuor custodum in castro domini dicti | loci Bardi per dominum teneri¹ | ordinatorum pro custodia castris | eiusdem ibidem necessario fienda, | quorum custodum unus ex ipsis sit | torrerius, alius porterius et alii | duo custodes pedites sub salario seu | stipendiis trium florenorum per mensem pro | quolibet dictorum custodum per ipsum | ibidem tenendorum donec aliud a domino | habuerit in mandatis ut in decimo quarto² | computo precedenti, computum | anni millesimi quatercentesimi sexagesimi | secundi ubi lictera domini dicte ordinacionis | plenius est inserta et designata.³

Et | primo Gaspardo Theobaldi dou Touppy, | XXXVI flor.

Item Anthonio | Giroti Lampencie,⁴ XXXVI | flor. parvi ponderis

Item Anthonio Picteti,⁵ | XXXVI flor.

Item Philipo Bruneti, | XXXVI flor. parvi ponderis

Quequidem | particule ad subscriptam ascendentes | allocantur sibi hic pro salario | predicto et ad predictam rationem | trium flor. parvi ponderis pro mense et pro | quolibet dictorum custodum pro uno | anno integro incepto die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo III^C octuagesimo nono et | finito die sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | III^C nonagesimo, ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum confessioneque | et recepta prescriptarum quantitatum | ad subscriptam ascendencium per | supranominatos custodes et quemlibet | ipsorum pro premissis a dicto vicecastellano | habitatum, receptam sub anno | Domini millesimo quatercentesimo nonagesimo | indicione octava et die decima | mensis maii, quam reddit in papiro, | scriptam et manu Francisci de | Cresto notarii subscriptam et signatam; | reddit eciam aliam notam instrumenti | per quam discreti viri Iohannes Martini, | Iohannes Iacobini de Iordanis de Bardo | notarius, Panthaleon Sole et Philippus | Hugoneti Sole, omnes burgenses dicti loci | Bardi, testificati fuerunt quod prefatus | vicecastellanus tenuit in dicto castro | Bardi quatuor custodes ordinarie, | videlicet Gaspardum Theobardi dou | Touppy, Anthonium Girocti Laurencie, | Anthonium Picteti et Philipum Bruneti | de Hona, receptam sub anno et indicione | premissis et die proxime dicta tum predesignata, | scriptam et manu dicti notarii signatam, | ipsis quatuor particulis ascendentibus | ad videlicet, C XLIII flor. parvi ponderis⁶

...

Allocantur sibi vicecastellano Bardi | cui pridem illustrissimus dominus | noster dominus Carolus Sabaudie | etc. dux mandavit sub sue indignacionis | pena et centum marcharum argenti | a tunc in antea non permitti aliquem | seu alamanorum aut

1 *Effacé*: or.

2 *Effacé*: quinto.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Vide beneplacitum | domini.

4 *Lire*: Laurencie.

5 *Effacé*: Item Philipo Bruneti Cur.

6 *Dans la marge gauche du registre*: Declaret in suis confessionibus | custodum predictorum | quantitates habitas per | quemlibet ipsorum, alias | ulterius non intrabuntur.

aliarum nacionum | armatum vel hominem ad guerram | in parvo vel magno numero sine | ipsius domini nostri speciali licencia | vel mandato patriam suam | intrare et ad hoc custodias et | vigilias adhiberi necessarias | et oportunas sic quod nemo contra | velle et scitum sui venire possent | eius patentibus licteris in computo | proxime precedenti in libratibus | eiusdem computi plenius designatis | ac licteris suis clausis ibidem per | tenorem insertis, quarum omnium | preteritu solvit et libravit dictus | vicecastellanus Iaquemino de la | Bruna, nobili Bertrando de Bocza, Andree de Crestho de Albardo, | Anthonio Iohannis de Anna et | Petro Philipi de Quedaz alias Sexian, | omnibus mandamenti Bardi, videlicet | cuilibet ipsorum stipendia sive | salaria unius mensis et decem | septem dierum quibus steterunt | ad faciendum excubias sive | custodias in montibus et passagiis | ipsius mandamenti Bardi tempore | guerre contra marchionem Saluciarum | ad rationem quinque flor. parvi ponderis pro quolibet | mense, videlicet a die vigesima | mensis marci anni tunc proxime | preteriti inclusive usque ad diem | octavam mensis maii eiusdem anni | exclusive, ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum confessioneque | et recepta dicte et subscripte | quantitates per ipsos custodes supra | nominatos et quemlibet ipsorum pro | premissis a dicto vicecastellano habite, | receptam sub anno Domini millesimo III^c | octuagesimo nono indicione septima | et die sexta mensis maii, quam eciam reddidit in dicto computo precedenti | ut supra designatam, quibus | non obstantibus prefati dominus presidens | et magistri computorum domini predicta | omnia intrare et allocare distulerunt | in dicto computo precedenti donec | habito beneplacito domini cum mandato | intrandi et allocandi ob quod prefatus | vicecastellanus prelibatus domino | nostro duci eius humilem¹ porrexit | supplicacionem requirendo sibi provideri | taliter quod dicta stipendia dictorum sociorum | in eiusdem computis intretur et | allocentur cuius supplicacioni prefatus | dominus noster dux, visis ipsa supplicacione | aliisque licteris suis predesignatis patentibus | et clausis ac confessione ipsis licteris | annexa per eius benedictos | fideles presidentem et magistros Camere | computorum suorum in dicti Gladii | Paernati <vice>castellani Bardi computis | ad causam dicti sui castellanie officii | reddendis triginta novem flor. et | duos den. grossos per eum de ipsis domini | nostri ducis mandato solutis Iaquemino | de la Bruna et aliis quatuor sociis | in dicta confessione nominatis et pro | tempore, causa et ad rationem | de quibus in predesignatis licteris mencio | habetur intrari et in librata allocari | voluit et mandavit absque alterius | expectatione mandati quibuscumque | licteris, mandatis et aliis in contrarium | adducendis concessisque et facientibus | non obstantibus,² per eius alias | patentes licteras de testimonio premissorum | datas Pynerolii die decima sexta | mensis novembris anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo nono, quas | reddit predesignatis annexas, sigillo | domini cera rubea sigillatas et per Beczon | ducalem secretarium signatas, quarum | omnium vigore sibi hic allocantur predicta | stipendia ad subscriptam quantitatem | ascendencia eciam de mandato |

---

1 *Effacé*: pro.

2 *Effacé*: datas.

supranominatorum magistrorum computorum | domini, videlicet ~~XXXIX~~ flor. et | H den. gross. parvi ponderis⁴

...

Allocantur² sibi magis pro certis³ reparacionibus tunc in castro dicti loci | Bardi necessario fiendis pro quibus | prelibatus illustrissimus dominus noster | dominus Carolus Sabaudie etc. dux | volens de premissis veridice informari | ut provisio reparacionis necessarie | fieri posset mandavit per dominum Sancti | Martini baillivum Vallisauguste | castellanisque Carti, Cliti et Montisioveti | seu ipsorum officiariorum, locatenentibus | et ipsorum quemlibet in solidum sub pena | centum librarum forcium pro quolibet | ad locum et castrum ipsius Bardi se | personaliter trasferri turrinque | existentem circha intratam castri | ipsius loci, vocato et sibi assistente | aliquo magistro operum in talibus | experto visitari necessariasque reparaciones | ordinari et statim ac eas in scriptis | reddidi (*sic*) et inde illas sibi incontinenti | mandari debite signatas, ut illis | visis prout sibi videretur expedire | providere valeret per ipsius domini | nostri patentes in computo proxime | precedenti sub presenti titulo in libratis | eiusdem plenius designatas et ibidem redditas, | quarum licterarum preter dictos vicecastellanus | Bardi in presencia egregii Iohannis Rolandini | procuratoris fiscalis Vallisauguste | evocavit nobilem et egregios | Stephanum de Palacio et Iohannem de | Ruyna Hone notarios, burgenses Bardi et | Donacii, necnon magistros Simonem | de Cresto de Albardo et Anthonium | Storango lathomos et carpentatores | pro visitacione reparacionis ipsius | torrete; qui burgenses et magistri, | presenti dicto procuratore,⁴ | visitaverunt ipsam torretam et scallerium | ante per quod intratur ipsam torretam, | quibus visis et visitatis | dixerunt et retulerunt eorum videre esse | necessarium pro mansione castellani | quia alias ibidem non posset competenter | ibidem stare neque in ipsa torreta | morari que est principalis⁵ | custodia ipsius castri, videlicet | coperire scallerium et ante hostium | inferius membri ipsius torrete loxus aliam reparacionem prout | infra et que fieri possent precio | subscripto: primo pro muro | ibidem necessario lignis seu | chevronis, trabetis, laquearibus | laxiisque et factura magistrorum | et reparacione porte atque uno | rastellerio in superiorem membrum ipsius | torrete fiendo, in summa dixerunt | ipsi magistri posse facere pro | viginti octo flor. parvi ponderis semel nec | pro minori precio posse facere | et ipsi burgenses dixerunt fore | necessarium ipsam reparacionem facere | ut per notam instrumenti in dicto computo | proxime precedenti redditam et | plenius designatam deinde dictus | vicecastellanus predictas dominicales | licteras presentavit nobili et potenti | Bertrando condomino Sancti Martini, | quibus reverenter receptis | mandatis ducalibus parendo secum | evocari fecit dictos magistros | Simonem de Cresto

---

1 *Ce chiffre est effacé. Dans la marge gauche du registre:* Et quia non constat quod custodes infra | nominati ibidem | steterunt in custodia | moncium tempore ibidem | mencionato nec de tanto | numero ideo doceat per | legitimam informacionem | antequam sibi intrentur.

2 *Dans la marge gauche du registre:* Reparaciones | castri.

3 *Effacé:* re.

4 *Effacé:* ut.

5 *Effacé:* cu.

de Albardo et Anthonium | de Piteto magistros lathomos et carpentatores | qui viderunt et visitaverunt: primo primam portam introitus ipsius | castri, deinde torretam pontis | levatorii eiusdem et ipsis visis | et visitatis ipse dominus Sancti Martini | dixit fore necessarium facere | reparaciones¹ scriptas et plenius | designatas in dicto computo proxime | precedenti, ubi pro eadem fuerunt sibi | intrati triginta duo flor. parvi ponderis. Item | visitaverunt dictam torretam pontis | levatorii et reparacionem necessariam, | qua visa et visitata atque visa | visitacione alias facta, constante instrumento | per notarium in dicto computo precedenti | nominatum recepto, dixerunt in omnibus | et per omnia prout in eodem instrumento | continetur et esse bene necessarium | contenta in eodem ut per aliam notam | instrumenti in dicto computo proxime precedenti | redditam et plenius designatam, | quibus visis prelibatus dominus noster | dux volens opera de quibus dicta | visitacio facit mencionem pro dicti | castri tuhicionem fieri et constari² | mandavit per dictum vicecastellanum reparaciones | et opera huiusmodi de quibus dicta³ | visitacio reffert in castro predicto | fieri illasque voce preconias locis et | moribus tachia fieri solitis proclamari | et incantari facere deinde meliorem | condicionem facienti ad tachium tradi | et expediri et pro ipsis operibus | iuxta ipsius expeditionis formam | realiter persolvi licteris suis patentibus | de testimonio premissorum cum mandato | per presidentem et magistros computorum | suorum, facta fide per dictum vicecastellanum | de expeditione premissa licteraque testimoniali | operis huiusmodi completi ac illius | magistri satisfacione pecuniarum | quantitates de qua ipsa expedicio | mencionem faceret et per dictum | vicecastellanum foret expedita circha | ipsius reparacionem comperiretur | eidem vicecastellano in suis computis | ad causam dicti castellanie officii | reddendis intrandi et in librata | allocandi in dicto computo proxime | precedenti plenius designatas et | redditas.

Quarumquidem licterarum vigore | dictus vicecastellanus reparaciones | predictas locis et moribus tallia | fieri solitis proclamari fecit meliorem | condicionem facere volenti fore | expediendas et quia nullus | comparuit meliorem condicionem | facere volens hoc ideo supranominatis | Simoni de Cresto de Albardo et | Anthonio Petri Emerici de Hona | magistris lathomis et carpentatoribus | dictos opus et reparacionem fiendam | ante torretam ipsius pontis levatorii | tradidit pro viginti octo flor. parvi ponderis | necnon unum armatorium fiendum | infra dictam coquinam ipsius | prime porte pro duobus florenis, quiquidem | duo flor. fuerunt intrati in dicto computo | proxime precedenti unacum triginta | flor. pro certo alio precio facto in | eodem computo precedenti plenius designato, | ut per notas quatuor instrumentorum | cridarum premencionatarum in dicto computo | precedenti, redditas et plenius designatas, | deinde dictus castellanus prefatis | domino presidenti et magistris Camere

---

1 *Effacé*: infra.

2 *Effacé*: m.

3 *Effacé*: vis.

computorum | domini fecit et tradidit¹ rotulum² | reparacionum in dicto castro Bardi | necessario fiendarum, cuius rotuli tenor sequitur:

«Reparaciones fiende in castro Bardi que | valde sunt necessarie ut inferius describitur.

Et primo: in prima porta dicti castri refficere murum et | trabes a latere castri qui cadunt inferius

Item fieri facere unum tectum ante parvam coquinam

Item facere unum granerium ad reponendum | blada et victualia illustrissimi domini nostri | ad causam dicti castri Bardi infra claustras | dicti castri»

Cuiquidem rotulo supra | inserto est annexa lictera prefatorum | domini presidentis et magistrorum computorum | domini per quam, viso dicto rotulo supra | inserto, cupientes opera ibidem mencionata | fieri et reparari per castellanum seu | vicecastellanum Bardi, vocatis tribus | aut quatuor ex notabilioribus | eiusdem loci de magistris operariis | in talibus expertis opera ipsa et | reparaciones visitari et materias | ibidem necessario implicandas | particulariter taxari et extimari | fieri facientibus, deinde locis et moribus | assuetis proclamari opera ipsa | et reparaciones fore in tachium³ | tradendas et minori precio⁴ | ipsis facere volenti tradi preciumque pro eisdem necessarium tachiatori | qui eadem opera perficiet de et | super quibusvis exitibus dicte | castellanie librari, solvi et realiter | vice ducali expedire mandaverunt | recipiendo ab eodem tachiatore unacum | ipsis licteris dictisque visitacione,⁵ extimacione | et cridis ac actestacione recepcionis | operis completi licteram opportunam de | confessione et recepta cum promissione | ipsis quantitatem hoc ideo persolutam intrandi | et allocandi per eorum patentes | licteras de testimonio premissorum, datas | Chamberiaci die decima septima | mensis iunii, quas reddit, sigillo dicte | camere sigillatas et per Petrum Lamberti | clavarium dicte Camere signatas, | quarum vigore dictus vicecastellanus | cridari fecit quatuor diebus dominicis | sequentibus quis ipsa opera seu⁶ | reparaciones pro minori precio facere | vellet quod compareret in burgo dicti | loci Bardi sub vota domus casane | eiusdem burgi, quas reddit in papiro, | scriptas et per A[ntonium] de Cresto notarium | sub anno Domini M^o III^c nonagesimo | indicione octava quadam die dominicali | vigesima quarta mensis ianuarii ac | ultima eiusdem mensis et septima et | decima tertia mensis februarii signatas, | qua die dictus vicecastellanus in | presenciam egregii Iohannis Rolandini procuratoris | fiscalis Vallisauguste reparaciones | ipsas, videlicet:

Super portali castri Bardi | citra pontem levatorium ponere duas | trabes fortes pro sustinendo murum | de infra

Item imbochiare et | albificare murum ante ipsam portam

1 *Lire*: tradidit.

2 *Effacé*: rep.

3 *Effacé*: tr.

4 *Effacé*: facere | volenti.

5 *Effacé*: et.

6 *Effacé*: re.

Item ibidem ponere duo tiqua (*sic*) | seu chivronos supra ipsum portale | et supra murum | coquine coperire et ponere quinque | theysias losarum

Item facere murum | a dicta quoquina usque ad pontem | levatorium cum calce et arena

Ipsisque | reparacionem facere ad evidenciam | proborum virorum ad hoc expertorum | ad tachium prout supra tradidit et | expeditis providis viris magistro | Simoni de Cresto de Albardo et Anthonio | Petri Eymerici de Hona lathomo | et carpentatori pro quindecim flor. | et decem den. gross. monete cursalis | tamque pro minori precio ipsa opera | facere volentibus et se offerentibus | ut per notas instrumentorum, quas | reddit ut supra, receptas et signatas; | reddit itaque aliam notam instrumenti | per quam nobilis Iohannes de Iordanis | condominus Montisalti et discreti viri | Iohannes Martini de Iordanis notarius, Philipinus | de Oldis clericus, Iaqueminus Aymerici, | Andreas de Croso et Colletus de | Perrochon omnes burgenses dicti loci Bardi | actestati fuerunt visitasse opus et | reparacionem factam ante torretam | pontis levatorii castri Bardi.

Et primo | visitaverunt murum et coperturam factos | ante dictam torretam pontis levatorii, litem opus et reparacionem factas | in prima porta castri, videlicet inrochacionem¹ | et dealbedinem factos in muro ipsius | prime porte et coperturam ipsius | prime porte et alia iusta² tachium | eis datum que actestati fuerunt esse | bene completas iuxta predictum | tachium inde receptam sub anno Domini | M^o IIII^C nonagesimo indicione octava et | die decima mensis maii, quorum omnium vigore allocantur sibi hic | viginti octo flor. parvi ponderis predictum castellanum | soluti pro dicto tachio facto ante | torretam pontis levatorii; item et | quindecim flor. parvi ponderis et decem den. gross. | monete cursalis Auguste pro dictis | reparacionibus et tachio factis in | prima porta dicti castri Bardi, eciam | actenta confessione de recepta | dictarum quantitatum per supranominatos magistros | Simonem de Albardo et Anthonium | Petri Eymerici pro premissis habitarum | inde recepta sub anno, indicione et | die proxime dictis, quam reddit | cum predesignata receptione et | actestacione operis completi scriptam | et per³ Franciscum de Cresto | notarium receptam et signatam, | ipsis duabus particulis simul⁴ | collettis, ascendentibus ad videlicet, XLIII flor. X den. gross.

...

Summa librate, salarii, deducti | et allocati

XX sol. asten. ad XXX

XXVIII sol. IX den. vien. experon.

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VI^C LXVI flor. I den. ob. et quart. unius den. et VI^{us} XIIⁱ unius den. gross.⁵

1 *Lecture incertaine.*

2 *Lire: iuxta.*

3 *Effacé: quem supra.*

4 *Effacé: co.*

5 *Dans la marge gauche du registre: Valet in summa presens | librata VI^C LXXIII flor. | XI den. quart. terc. et quart. | unius den. et VI^{us} XIIⁱ unius | den. gross. parvi ponderis.*

152. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 33, 1490-1491

Computus magnifici Philiberti comitis | Challandi filii magnifici Ludovici quondam | comitis Challandi castellani castris et loci | Bardi ac suarum solitarum pertinentiarum per | illustrissimum principem dominum nostrum | dominum Carolum Sabaudie etc. ducem post | decessum dicti magnifici Ludovici comitis | Challandi eiusdem Philiberti patris constituti | et deputati, videlicet ad et per unum | annum tunc proximum continuum et integrum | die sue tunc adhipiscende possessionis | eiusdem officii incohandum et ulterius | quamdiu benefecerit et eiusdem domini | nostri foret voluntatis eidem et ab eo | deputando propterea regimen exercitium | et omnimodam dicti officii administracionem | committendam sub annuis stipendiis, comoditatibus, | prehemenciis, honoribus et oneribus | eidem officio incumbentibus et per consimiles | castellanos dicti loci actenus percipi et | supportari consuetis et sub aliis modis | et formis lacius contentis et descriptis | in lictera prefati domini nostri ducis constitutionis | predicte data Carmagnolie die vicesima | quarta mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo septimo, cuius | tenor in tercio computo proxime precedenti | in librata salarii dicti castellani de verbo | ad verbum est insertus, de redditibus, | exitibus et emolumentis | dicte castellanie | a die sexdecima inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo usque ad diem sexdecimam | exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo nonagesimo primo, | videlicet de uno anno integro, receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili | milite domino Andrea de Martello domino | Grandimontis presidente nobilibusque et | egregiis viris Iohanne Locterii, Iohanne | Malleti, Alexandro Richardonis et Iacobo Lamberti | magistris et auditoribus computorum domini | per Iohannem Dyvone de Chambriaco | ex receptoribus eorundem computorum | redditusque per nobilem Gladium Paernat | locumtenentem et procuratorem dicti castellani | ut in computo precedenti et examinatus | per supranominatos¹ die vicesima | septima mensis novembris anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo primo.

...

Summa tocius recepte huius | computi incluso arragio
 XXIII lbr. VIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste
 II^C XLV lbr. X sol. VI den. et XXIII^{um} unius den. vien. experon.
 et III^C LXVIII flor. XI den. ob. terc. unius den. gross. parvi ponderis² De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi castellano per | illustrissimum dominum nostrum | dominum Carolum Sabaudie etc. ducem | constituto et ordinato videlicet | ad et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue | tunc adhipiscende possessionis

1 *Effacé*: nobiles.

2 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Valet in summa presens | recepta VI^C IIII^{xx} XV flor. | X den ob. XII¹ unius den. gross. parvi ponderis.

3 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Salarium.

eiusdem | officii incohandum et ulterius quam|diu benefecerit et ipsius domini | nostri fuerit voluntatis sub annuis | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem | officio incombentibus ac per | consimiles castellanos ipsius loci | acthenus percipi et supportari | consuetis e sub aliis modis et | formis plenius contentis et descriptis | in lictera domini constitutionis predictae | data Carmagniolie die vicesima | quarta mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | septimo, cuius tenor in tercio computo | precedenti de verbo ad verbum est | insertus, capienti propter hoc | viginti quinque flor. parvi ponderis de salario | per annum prout capiebant ceteri | castellani ibidem ante ipsum et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro incepto | die sexdecima inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo et | finito die sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo primo | de quo computat ut supra, XXV flor. parvi ponderis

Libravit Iaquemino Aymerici | burgensi Bardi custodienti claves | burgi Bardi cui dantur de salario | per annum racione dicte custodie | viginti solidi astensium ad triginta | ut in computo precedenti ut per | notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | subscripte quantitatis per ipsum Iaqueminum | pro premissis a dicto vicecastellano | habite inde receptam sub anno | Domini millesimo¹ | quatercentesimo ... indicione | ... et die ... mensis | ...,² quam reddit in quodam | dimidio folio papiri cum certis aliis, scriptam et manu | ...³ notarii receptam et signatam | et solvit sibi pro uno | anno integro incepto die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo et finito die sexdecima | exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo nonagesimo | primo de quo computat ut supra, | videlicet XX sol. astensium | ad XXX^a

Allocantur⁴ sibi quos dictus | vicecastellanus solvit et libravit | pro stipendiis quatuor custodum | in castro domini dicti loci Bardi per | dominum teneri ordinatorum pro | custodia castri eiusdem ibidem⁵ | necessario fienda, quorum | custodum unus ex ipsis sit torreriis, | alius porteriis et alii duo custodes | pedites sub salario seu stipendiis | trium florenorum per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum ibidem | tenendorum donec aliud a domino | habuerit in mandatis ut in decimo quarto | computo precedenti, computum | anni millesimi quatercentesimi sexagesimi | secundi ubi lictera domini dicte | ordinacionis plenius est inserta | et designata:

Et primo Gaspardo | Theobardi dou Touppey, XXXVI | flor. parvi ponderis

---

1 *Les mots* Domini millesimo *sont répétés.*

2 *Lacunes du texte.* Dans la marge gauche du registre: Reddat quictanciam | ut supra, alias detrahentur.

3 *Lacune du texte*

4 *Dans la marge gauche du registre:* Stipendia | quatuor custodum.

5 *Effacé:* nec.

Item Anthonio Giroti filio | Lampencie¹, XXXVI flor. parvi ponderis

Item Anthonio Picteti, XXXVI | flor. parvi ponderis

Item Philipo Bruneti | XXXVI flor. parvi ponderis²

Quequidem | particule ad subscriptam ascendentes | allocantur sibi hic pro salario | predicto et ad predictam rationem | trium flor. parvi ponderis pro mense et pro | quolibet dictorum custodum pro uno | anno integro incepto die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo et finito die sexdecima | exclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo primo ut per notam | instrumenti de testimonio premissorum | confessioneque de recepta prescriptarum | quantitatum ad subscriptam ascendencium | per supranominatos custodes et quemlibet | ipsorum pro premissis a dicto³ | vicecastellano habitatum, receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C | nonagesimo primo indicione nona | et die nona mensis iunii, quam | reddit in quadam querneto papiri | cum pluribus aliis, scriptam et | per A[nthonium] de Cresto de Albardo notarium | receptam et signatam; reddit etiam | aliam notam instrumenti per quam | discreti viri Philipinus de Oldis, | Anthonius Anthonieti de Ruyna, | Andreas de Cresto et Iacobus Graton | barbitonsor, omnes burgenses et | habitatores dicti burgi Bardi⁴ | testificati fuerunt quod prefatus vicecastellanus | tenuit in dicto castro Bardi quatuor | custodes ordinarios, videlicet Anthonium | Piteti, Anthonium Giroti Laurencie, | Philipinum Bruneti et Gaspardum | Theobardi dou Touppey inde receptam | sub anno et indicione premissis | et die nona mensis iunii in supradicto | querneto papiri cum pluribus | aliis supra et infra designatis scriptis | et per quem supra A[nthonium] de Cresto de Albardo | notarium receptam et signatam, | ipsi quatuor particulis ascendentibus | ad videlicet, C XLIIII flor. parvi ponderis

...

Allocantur sibi vicecastellano Bardi | cui pridem illustrissimus dominus | noster dominus Carolus Sabaudie etc. | dux mandavit sub sue indignacionis | pena et centum marcharum | argenti a tunc in antea non permitti | aliquem seu alamanorum aut aliarum | nacionum armatum vel hominem | ad guerram in parvo vel magno | numero sine ipsius domini nostri | speciali licencia vel mandato patriam | suam intrare et ad hoc custodias | et vigiliis adhiberi necessarias | et opportunas sic quod nemo contra | velle et scitum sui venire possent | eius patentibus licteris in secundo | computo proxime precedenti in | libratis eiusdem computi plenius | designatis ac licteris suis ...⁵ | ibidem | per tenorem insertis, quarum omnium pretexto | solvit et libravit dictus vicecastellanus | Iaquemino de la Bruna, nobili Bertrando | de Bocza, Andree de

1 *Lire*: Laurencie.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Declaret in suis | confessionibus custodum | predictorum quantitates | habitas per quemlibet | ipsorum, alias ulterius | non intrabuntur.

3 *Effacé*: vice.

4 *Effacé*: test.

5 *Mot illisible*.

Crestho de Albardo, | Anthonio Iohannis de Anna et | Petro Philipi de Quedaz alias Sexian, | omnibus mandamenti Bardi, videlicet | cuilibet ipsorum stipendia sive salaria | unius mensis et decem septem | dierum, quibus steterunt ad faciendas | excubias sive custodias in montibus | et passagiis ipsius mandamenti | Bardi tempore guerre contra | marchionem Saluciarum ad rationem | quinque flor. parvi ponderis | pro quolibet mense, | videlicet a die vicesima mensis¹ | marci anni tunc proxime | preteriti inclusive usque ad diem | octavam mensis maii eiusdem anni | exclusive ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum confessioneque | de recepta dicte et subscripte quantitatis | per ipsos custodes supranominatos | et quemlibet ipsorum pro premissis | a dicto vicecastellano habite receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo nono indicione septima | et die sexta mensis maii, quam | eciam reddidit in secundo computo | precedenti ut supra designatam, | quibus non obstantibus prefati | dominus presidens et magistri | computorum domini predicta omnia² | intrare et allocare distuerunt (*sic*) in | dictis secundo³ computo et proxime | precedenti donec habito beneplacito | domini cum mandato intrandi et | allocandi ob quod prefatus vicecastellanus | prelibato domino nostro duci | eius humilem porrexit supplicacionem | requirendo sibi provideri taliter quod | dicta stipendia dictorum sociorum in | eiusdem computis intrabitur et | allocentur, cuius supplicacionem prefatus | dominus noster dux, visis ipsa | supplicacione aliisque licteris suis⁴ | predesignatis patentibus et clausis | ac confessione ipsis licteris annexis | per eius benedirectos fideles | presidentem et magistros Camere | computorum suorum in dicti Glaudii | Paernati castellani Bardi computis | ad causam dicti sui officii castellanie | reddendis triginta novem flor. et | duos den. grossos per eum de ipsis | domini nostri ducis mandati solutos | Iaquemino de la Bruna et aliis | quatuor sociis in dicta confessione | nominatis et pro tempore causa | et ad rationem de quibus in | predesignatis licteris mencio habetur | integraliter⁵ et in librata allocari | valeat et mandavit absque alterius | expectatione mandato quibuscumque | licteris, mandatis et aliis in contrarium | adducendis concessisque et faciendis | non obstantibus per eius aliis | patentes licteras de testimonio premissorum, | datas Pynerolii die decima | sexta mensis novembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | nono, quas in computo proxime | precedenti reddidit predesignatis | annexas, sigillo domini⁶ cera rubra | sigillatas et per Beczon ducalem | secretarium signatas, quibus | non obstantibus ...⁷ prefatis domino | presidente et magistris computorum, | non constabat quod dicti custodes | infranominati ibidem stetissent in | custodia moncium tempore ibidem | mencionato nec de tanto numero | ideo prefati domini presidens

---

1 *Effacé* : maii.

2 *Effacé*: in.

3 *Lire*: secundo.

4 *Effacé*: pre.

5 *Lecture incertaine*.

6 *Effacé*: s.

7 *Mot illisible*.

et magistri | computorum distulerunt ipsam triginta | novem flor. et duorum den. grossorum | quantitatem intrare in dictis secundo | computo precedenti et proxime | precedenti donec de premissis constaret | per legitimam informacionem, super | quibus prefatus vicecastellanus | aliam porrexit supplicacionem illustrissime | domine nostre Blanche duchisse Sabaudie | tutrici et tutorio nomine illustrissimi | principis domini nostri domini Caroli | Iohannis Amedei Sabaudie etc. ducis, | qua visa visisque aliis supplicacionibus | et licteris bone memorie illustrissimi | domini et ... sui .... | per presidentem et magistrum Camere | computorum ducalium sic ....¹ | dictas licteras iuxta ipsarum formam | et tenorem eidem supplicanti | inviolabiliter observare mandavit | et in earum observanciam triginta | novem flor. et duos grossos, de quibus | in dictis licteris eidem supplicanti | in suis computis intrari et allocari | ad mentem ipsarum licterarum licteris actestacionem | de quibus in dictis supplicacione et | computo regulis, stilis, constitucionibus, | ordinationibus dicte Camere ac | aliis in contrarium facientibus et | adducendis non obstantibus, per | alias eius patentes licteras de testimonio | premissorum, datas Thononii die prima | iullii anno Domini millesimo IIII^C | nonagesimo, quas reddit predesignatis | annexas, sigillo cancellarie sigillatas | et per Rofferii ducalem secretarium | signatas, quorum omnium vigore sibi | hic allocantur predicta stipendia | ad subscriptam quantitatem ascendencia | eciam de mandato supranominatorum | magistrorum computorum domini, XXXIX flor.²

Allocantur sibi vicecastellano Bardi | cui illustrissima domina nostra | Blanche duchissa Sabaudie tutrix | et tutorio nomine illustrissimi | principis domini nostri domini Caroli | Iohannis Amedei Sabaudie etc. ducis | mandavit sub pena ducalis indignacionis | et sue et ulterius centum marcharum | argenti saluberrimis respectibus | pacem et tranquillitatem tocius ducalis | patrie vehementer concernentibus | quatenus passus et transitus quibus | in ultramontanam patriam editus | habetur summus vigiliis et excubiis | diurnis et nocturnis tute custodiri | nullosque armigeros cuiusvis generis | et nacionis fuerint citra transire | permitti, verum si qui in itinere sint | eosdem retrocedere penitus³ | facere | et ad premissa perficienda syndicos, | homines et communitates adhuc astrictos | cogendi penas et multas imponendas | declarandi et mitigandi ac generaliter | omnia alia circha hec necessaria | gerendi exercendi eidem castellano | plenam impartita est potestatem | ab omnibusque officariis, fidelibus et | subdictis ducalibus pareri voluit | et intendi cum et sine penis | eciam eundem castellanum fortem fieri | et associari venire ...⁴ se | expediret quibuscumque oppositionibus | excepcionibus, licteris et aliis

---

1 *Passage partiellement illisible.*

2 *Dans la marge gauche du registre:* Quamvis non constet per | aliquam actestacionem | vel informacionem quod ... | ... (*passage illisible*) huiusmodi custodes | in passibus | per tempus ibidem expressum | tenuerat propter quod | librata presens in duobus | computis precedentibus | fuit repulsa, tamen | actenta forma licterarum | ducalium ibidem mencionatarum | et iuramento per ipsum castellanum | prestito in manibus | dominorum Camere quod realiter | ipsi custodes ibidem tenuit | intratur ipsa librata.

3 *Effacé:* fieri.

4 *Mot illisible.*

in contrarium | adducendis concessisque et faciendis | reiectis et non obstantibus per eius | patentes licteras de testimonio premissorum, | datas Thanonii¹ die vicesima sexta | iullii millesimo quatercentesimo nonagesimo, | quas reddit in papiro scriptas, | sigillo domini cancellarie sigillatas | et per Victor ducalem secretarium | signatas, quarum vigore solvit | et libravit dictus vicecastellanus: primo² Petro | Nycodi, Vulliermeti Barlet et Petro Anthonii | de la Bruna, videlicet cuilibet ipsorum | viginti sex grossos et quatuor sexenos | monete cursalis August et hoc | pro eorum stipendiis et salariis | decem dierum quibus steterunt | ad faciendum custodiam ex iniunctione | facta per prefatum castellanum et hoc | ad rationem duorum ducatorum pro quolibet | mense ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum confessioneque | de recepta dicte viginti sex grossorum | et quatuor sesenorum quantitatis per | quemlibet iposorum duorum pro premissis | a dicto vicecastellano habite inde | receptam sub anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo primo | indicione nona et die vigesima | mensis marcii, quam reddit in quodam querneto papiri cum pluribus | aliis scriptam et per Franiscum de Cresto | notarium receptam et signatam; item | solvit et libravit supradictus | vicecastellanus Philipo Sole de Vert de | Bardo alios viginti sex grossos et quatuor | sexenos dicte monete curalis Auguste | et hoc pro suis stipendiis et salario | decem dierum quibus stetit ad | faciendum custodiam predictam | et hoc ad tuicionem predictam duorum | ducatorum pro quolibet omnes ut per | aliam notam intrumentum de testimonio | premissorum confessioneque de recepta dicte | quantitatis per eundem Philipum pro premissis | a dicto vicecastellano habite inde | receptam sub anno et indicione | premissis et die vicesima secunda | mensis iunii, quam reddit in supra | dicto querneto papiri cum predesignatis, | scriptam et per quem supra notarium | receptam et signatam; item³ | libravit Anthonio de Praposa de | Verd, Eldrado Iuniori et Andree | de Cresto de Albardo, videlicet cuilibet | ipsorum viginti sex solidi et quatuor | sexenos monete cursalis Auguste | et hoc pro suis stipendiis et salario | decem dierum, pro quolibet in quibus | steterunt de precepto dicti vicecastellani | ex mandato ducali ad faciendum | custodiam per passagia et hoc ad | rationem duorum ducatorum auri pro | quolibet ipsorum custodum pro quolibet | mense ut per notam instrumenti de | testimonio premissorum confessioneque | de recepta dicte quantitatis pro eodem | pro premissis a dicto vicecastellano | habite inde receptam sub anno eodem | et indicione premissa et die vicesima | tercia mensis iunii, quam reddit | in papiro, scriptam et per quem supra | notarium receptam et signatam, ipsis | particulis simul collectis ascendentibus | ad subscriptam quantitatem que sibi | hic allocatur vigore predesignatarum | licterarum, eciam vigore alterius lictere | testimonialis per quam providi viri | Petrus Iaquemeti, Perreti de Bardo | clericus et Iacobus Graton barbitonsor | commorans in dicto burgo Bardi testificati | fuerunt ipsum nobilem Glaudium Paernat | olim vicecastellanum dicti mandamenti | Bardi tenuisse continue

---

1 *Lire*: Thononii.

2 *Effacé*: Iohanni Iacobi de Bramosi | de Vallesia duos flor. parvi poneris

3 *Effacé*: libt.

spacio decem | dierum sex custodes extraordinarios | in passagiis cum eodem domino vicecastellano, | videlicet Eldradum iuniorem de Cresto | de Albardo, Andream de Cresto | de Albardo, Nycodum Vulliermeti Barlet | de Albardo, Petrum Anthonii Aymoneti | de Balma, Anthonium de Praposa et | Philipum Sole, dicentes eosdem custodes | vidisse in passagio Albardi anno | tunc proxime lapso de mense augusti | ibidem ipsum passagium custodiendo | ut inde receptam sub anno domini | millesimo quatercentesimo nonagesimo | primo indicione nona die quarta mensis | iullii, quam reddit in supradicto | querneto papiri cum predesignatis, | scriptam et per A[nthonium] de Cresto notarium | receptam et signatam videlicet, XIII flor. IIII den. gross.¹

...

Libravit² in et pro reparacione unius | camicie confecte ante torretam pontis | levatorii sub coperta noviter confecta | ut ex iniunctione sibi vicecastellano | facta per³ | spectabilem Iacobum de Provanis ex | dominis Laynici baillivum Vallisauguste | cui Iacobo de Provanis illustrissima | domina nostra Blanca duchissa | Sabaudie tutrix et tutorio nomine | illustrissimi domini nostri domini | Caroli Iohannis Amedei Sabaudie etc. | ducis actendens torretam ipsam aliquali | reparacione pro ipsius castri conservacione | multum indigeret, quapropter sibi | commisit et mandavit ipsam visitari | et si aliquibus reparacionibus | necessariis indigeret illas statim⁴ | ordinari ac illas per castellanum seu⁵ vicecastellanum | eiusdem loci Bardi fieri | iussit cui illas harum serie fieri | mandavit sic quod deffectu reparacionum | nichil sinistri evenire posset, ut | per ipsius domine nostre patentes licteras | de testimonio premissorum cum mandato | reparaciones ipsius quas sic fieri idem | deprovavit iusserit et ipse⁶ | vicecastellanus fieri fecerat in suis | computis ad causam dicti castellanie | officii reddendis per presidentem et | magistris Camere computorum ducalium | intrandi et indifficiliter allocandi | licteris, mandatis, constitucionibus, ordinacionibus | ac aliis in contrarium facientibus et | adducendis non obstantibus, datas Thaurini | die prima iullii millesimo quatercentesimo | nonagesimo, quas reddit debite | sigillatas et per Rofferii ducalem | secretarium signatas, quarumquidem | licterarum vigore Iacobus de | Provanis baillivus predictus ad dictum | locum et torretam supramencionatam | personaliter accessit, secum vocatis | nobilibus et potente Bertrando condomino | castri Pontis Sancti Martini necnon | egregio viro Andrea de Marnix | ducali secretario et vicesgerente | spectabilis Ruffini de Muris | Sabaudie thesaurarii generalis qui viderunt | et visitaverunt dictam torretam, | pontem levatorium, primam portam et | menia supra

---

1 *Dans la marge gauche du registre*: Quia constat realiter | custodes de quibus in | presenti librata super | passagiis fuisse adhibitos quamvis dubium | sit numquid homines | mandamenti ipsi loci Bardi | ad ipsam custodiam | faciendi teneantur | intratur ipsa librata pro hac vice reservato | interesse domini quociens constaret.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Reparacio torrete | castri Bardi.

3 *Effacé*: licteras dominicales apparent.

4 *Lire*: statim.

5 *Effacé*: vice.

6 *Effacé*: vic.

burgum Bardi, quibus | visis et visitatis ipse dominus baillivus | in presencia quorum supra statuit | et ordinavit fieri facere reparaciones | infrascriptas bene pro presenti | necessarias descriptas in quodam | instrumento cuius tenor talis est:

«Anno Domini millesimo quatercentesimo nonagesimo, | indicione octava, die vigesima tertia mensis | iullii in platea torrete pontis levatorii castri | Bardi presentate fuerunt spectabili et generoso | domino Iacobo de Provanis ex dominis | Laynici baillivo Vallisauguste pro illustrissimo | et excelso principe domino nostro domino | Carolo Iohanne Amedeo Sabaudie duce | per nobilem virum Gladium Paernat | vicecastellanum dicti castri et mandamenti | Bardi pro memorato domino nostro Sabaudie | duce dominicales lictere ab illustrissima domina | nostra domina Blanca duchissa Sabaudie | tutrice et tutorio nomine prelibati domini | nostri ducis debite ut convenit sigillo | cancellarie sigillate et per egregium | ducalem | secretarium Rofferii signate, date Thaurini | die prima iullii anno presenti, requirens | ad formam et tenorem ipsarum debere | visitare per eiusdem dominum baillivum | reparaciones necessarias in dicta torreta | et ponte levatorio ac in aliis locis circumstantibus, | deinde ordinari debere fienda et | melioranda, offerens se idem vicecastellanus | pro posse facere adimpleri per magistros | prout ordinatum fuerit, quibusquidem¹ | dominicalibus licteris per eundem dominum | baillivum cum honore et reverencia | quibus potuit receptis paratum se obtulit | dominicalibus mandatis obedire et in ipsarum | execucionem et observanciam secum evocavit | nobilem et potentem virum Andream de Marnix ducalem | secretarium et vicesgerentem spectabilis domini | Ruffini de Muris ducalem Sabaudie thesaurarii | generalem, viderunt et visitaverunt dictam | torretam, pontem levatorium, primam portam | et menia supra burgum Bardi, quibus | visis et visitatis ipse enim dominus baillivus | in presencia quorum supra statuit et ordinavit | fieri facere reparaciones infrascriptas bene | pro presenti necessarias eidemque domino | vicecastellano iniunxit vigore dicte sue | commissionis facere seu fieri facere ipsas | reparaciones:²

Et primo levare murum existens³ | ante et iuxta primam porta deversus | castrum ita alte sicut est murus ipsius | porte cum calce et arena per modum unius | onguie

Item supradictum murum ipsius | prime porte facere levare murum et ibidem | facere merlos seu crennaux et ibidem | ponere ferros necessarios pro ponendo | mantellos

Item facere fieri ipsos mantellos | nemoris rubey bonos

Item facere | fieri dictum pontem levatorium novum et | ponere trabes necessarios, bene aptatum

Item ante torretam infra menia sub | copertura noviter confecta facere fieri unam | cameram solivetam de sub et de super bonis | postibus et facere parietem et hostium | necessarios

1 *Effacé*: domi.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Visitacio reparacionum | necessario fiendarum | in torreta castri | Bardi ac in ponte | levatorio et aliis | ut infra.

3 *Lire*: existentem.

Item et facere reparare¹ | murum existens supra burgum Bardi et | murare in locis necessariis altius et facere | murum de longo in longum prout alias intratum | fuit et facere merlos seu cremaux (*sic*) de | longo ad longum et ipsos coperire et ponere | ferros seu graffy pro ponendo mantellos in | medio ipsorum merlorum more consueto et | ibidem facere unam portam posterius cum | hostio et ferramentis ac seraliam necessariis, | bene aptatam et duplam

Et omnia premissa | facere fieri ad ordinacionem aliquorum magistrorum | ad premissa expertorum et dare ad tachium | pro minori precio facere volenti more | solito in talibus et ita ordinavit statuit et | precepit prefatus dominus baillivus, participato | consilio et deliberacione habitis cum prefatis | domino Sancti Martini et ducali secretario, | de quibus premissis prefatus dominus vicecastellanus | precepit fieri licteras testimoniales et instrumentum | publicum si opus fuerit presentibus ad premissa | Francisco Oyselli burgense Donacii et Petro | Com...² de Anna de Campo Porcherio ipsius | mandamenti Bardi testibus ad hec vocatis et | rogatis. Franciscus de Cresto. »

Deinde sequitur | tenor extimacionis rerum premencionatarum:³

«Anno Domini millesimo quatercentesimo nonagesimo | indicione octava die vero decima quarta | mensis augusti, in platea torrete pontis | levatorii et aliis locis infrascriptis ibique | ad requisicionem et instanciam prefati nobilis | Glaudii Paernat vicecastellani dicti mandamenti | Bardi pro memorato illustrissimo domino | nostro⁴ domino Sabaudie duce et vigore | licterarum dominicalium superius designatarum | et visitacionis atque ordinacionis et iniunctionis | sibi ut premictitur factarum per prefatum | dominum baillivum Auguste personaliter constituti | providi viri magistri Symon de Cresto de | Albardo et Anthonietus de Eymerico de | Hona mandamenti Bardi magistri lathomi | et carpentatores qui viderunt et visitaverunt | reparaciones superius in precedenti | memoriali et in scriptis fiendis ibidem | in dictis locis infrascriptis ipsasque reparaciones | taxaverunt posse facere precii infrascriptis:

Et primo pro faciundo et | construendo murum ante et supra | primam portam ipsius castri, inclusis | merlis faciendis desuper sex teysiis muri, | qui taxaverunt quamlibet teysam muri, | inclusis losis ponendis ad coperiendum dictos | merlos et murum ac pro incrochiando et | albificando murum antiquum actenta | altitudine, valente duobus flor. parvi ponderis Sabaudie

Item pro ferris necessariis ad ponendum | mantellos, videlicet pro graffiis tachiis | ipsorum mantellorum duos ruppes ferri, | valente quolibet rупpo laborato decem | octo grossis et tribus quartis grossi, in summa | tres flor. parvi ponderis et unum grossum cum dimidio | Sabaudie

Item pro dictis sex mantellis | fiendis duas duodenas postium nemoris | rubey aut

---

1 *Effacé*: mu.

2 *Patronyme incomplet*.

3 *Dans la marge gauche du registre*: Taxacio et extimacio | reparacionum in predicta | visitacione mencionatarum.

4 *Effacé*: duce.

arolla, valente qualibet duodena | postium duodecim gross., in summa duos flor. parvi ponderis

Item pro sex barris nemoris pro ipsis | sex mantellis sex gross. cursibiles ad rationem | unius grossi pro qualibet barra

Item pro | factura ipsorum mantellorum pro magistris | octo grossos cursibiles

Item pro constructione | pontis levatorii unum grossum trabem nemoris | rubei valentem octo grossos

Item pro tribus | aliis trabibus arolle decem octo grossos curs. | ad rationem sex gross. pro quolibet trabe

Item pro una duodena cum dimidia postium | arolle pro ipso ponte decem octo grossos | cursibiles

Item pro serramentis necessariis | ad ipsum pontem duos rubs ferri, valente | quolibet rупpo ferri operato decem octo grossis et | tres quartos grossi, in summa tres flor. parvi ponderis | et unum grossum cum dimidio

Item magistris | pro constructione ipsius pontis duos flor. parvi ponderis

Item pro constructione camere ante | torretam predictam, primo unum canale | nemoris rubei de longo ad longum, unum | flor. parvi ponderis et pro pena ponendi ipsum | canale magistris quatuor grossos

Item | unam trabem specitudinis unius spanne | radiaturam, unum flor. parvi ponderis

Item | quatuor alios trabes, valente quolibet | octo gross. cursibilibus, in summa duos flor. parvi ponderis

Providi viri magistri Symon de Cresto de | Albardo et Anthonietus de Eymerico de | Hona mandamenti Bardi magistri lathomi | et carpentatores qui viderunt et visitaverunt | reparaciones superius in precedenti | memoriali et in scriptis fiendas ibidem | in dictis locis infrascriptis ipsasque reparaciones | taxaverunt posse facere precii infrascriptis:

Et primo pro faciendo et | construendo murum ante et supra | primam portam ipsius castri, inclusis | merlis fiendis desuper sex teysiis muri | qui taxaverunt quamlibet teysam muri, | inclusis lous ponendis ad capiendum¹ dictos | merlos et murum ac pro inrochiando et | albificando murum antiquum actenta | altitudine, valente duobus flor. parvi ponderis Sabaudie

Item pro ferris necessariis ad ponendum | mantellos, videlicet pro graffiis tachiis | ipsorum mantellorum duos rупpes ferri, | valente quolibet rупpo laborato decem | octo grossis et tribus quartis grossi, in summa | tres flor. parvi ponderis et unum grossum cum dimidio | Sabaudie

Item pro dictis sex mantellis | fiendis duas duodenas postium nemoris | rubei aut arolla, valente qualibet duodena | postium duodecim gross., in summa duos flor. parvi ponderis

Item pro sex barris nemoris pro ipsis | sex mantellis sex gross. cursibiles ad rationem | unius gross. pro qualibet barra

---

1 *Lire*: coperiendum.

Item pro factura ipsorum mantellorum pro magistris | octo gross. cursibiles

Item pro constructione | pontis levatorii unum grossum trabem nemoris | rubei valentem octo grossos

Item pro tribus | aliis trabibus arolle decem octo grossos curs. | ad rationem sex grossorum pro quolibet trabe

Item pro una duodena cum dimidia postium | arolle pro ipso ponte decem octo grossos | cursibiles

Item pro ferramentis necessariis | ad ipsum pontem, duos rubs ferri, valente | quolibet rупpo ferri operato decem octo grossis et | tres quartos grossi, in summa tres flor. parvi ponderis | et unum grossum cum dimidio

Item magistris | pro constructione ipsius pontis duos flor. parvi ponderis

Item pro constructione camere ante | torretam predictam: primo unum canale | nemoris rubey de longo ad longum, unum | flor. parvi ponderis; et pro pena ponendi ipsum | canale magistris quatuor grossos

Item | unam trabem specitudinis unius spanne | radiaturam, unum flor. parvi ponderis

Item | quatuor alios trabes, valente quolibet | octo gross. cursibil., in summa duos flor. parvi ponderis | et octo grossos

Item quinque cheynos seu | parvos trabes, valente quolibet quatuor | gross.

Item octo duodenas postium pro | construendo solivdam inferiorem et superiorem, | valente qualibet duodena unum flor. parvi ponderis, in summa octo flor. parvi ponderis

Item | unum rub tachiarum valente unum flor. parvi ponderis | et octo gross.

Item pro barris ferri ponendis | in hostio porte et fenestre et ferrolio et | sera, unum flor. cum dimidio parvi ponderis

Item magistris pro constructione ipsius | camere et hostiorum premissorum octo flor. | parvi ponderis

Item pro constructione | muri seu claustre fiendi supra burgum | Bardi, quadraginta octo theysias mury, | pro calce, arena et lapidibus necessariis | et faciendo merlos, valente qualibet | theysia decem octo gross. cursibilibus, in | summa septuaginta duos flor. parvi ponderis

Item pro postibus bonis nemoris rubey | porte Pusterne super dictum burgum et | ferramentis necessariis bene aptatis | et laboratis ac pro constructione illius | porte duplicate et ferrolio et sera | eiusdem atque graffis in merlis ponendis | quatuor flor. parvi ponderis

In summa summarum | ascendunt dicte reparaciones superius | taxate ad sex viginti et septem flor. parvi ponderis | Sabaudie, salvo errore calculi,¹ et ita | dicti magistri taxaverunt et appreciaverunt | et separatos obtulerunt precii predictis | facere quatenus eisdem expediantur et ipse | dominus vicecastellanus paulatim² | sicut operabunt solvat et satisfaciatur nec | pro minori precio dicerent se ipsis | minus facere posse, de quibus

---

1 *Lire*: calculi.

2 *Effacé*: sic.

premissis | prefatus dominus vicecastellanus | precepit per me notarium infrascriptum | sibi fieri has licteras testimoniales et instrumentum | publicum si opus fuerit presentibus | ad | premissa nobili discretisque et providis | viris Anthonio de Bocza, Iohanne de Ruyna | Hone, Iohanne Ro[landi]ni burgense Donacii notario, | Andrea de Cresto, burgensibus Bardi,¹ | Vullelmi de Glareto burgense | Donnacii, testibus notis ad hec² vocatis | et rogatis, Franciscus de Cresto | et quodquidem³ tachium seu precium | factumque ad cameram prope dictam | torretam pontis levatorii et pro | ponendo dictum canale in copertura | supradictam cameram ut alias | reparaciones contentas in dicto | tachio et precio facto eiusdem camere | providi viri Iohannes Martini, Iohannes | Iacobini de Voudano de Bardo notario, | Philipinus de Oldis, Andreas de | Croso, Iaqueminus de Eymerico et | Iohannetus Fornerii omnes burgenses | Bardi eorum mediis iuramentis delposuerunt et testifficati fuerunt in | foro sue consciencie dictum opus | et precium factum fuisse et esse | recte, probe et legitime factum | et confectum iuxta formam ipsius | tachii et precii facti eisdem ad | intelligendum dati, quarum omnium | vigore sibi hic allocantur subscripti | viginti quinque flor. et decem den. | gross. parvi ponderis, ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum confessioneque | de recepta dicte quantitatis per | magistros Simonem de Cresto de | Albardo et Anthonietum de Emerico | pro premissis a dicto nobili Glaudio | Paernat olim vicecastellano Bardi | habite inde recepta sub anno | Domini millesimo quatercentesimo⁴ | nonagesimo primo⁵ | indicione nona die duodecima | mensis iunii, quas actestacionem | et quictanciam reddit in quodam | querneto papiri cum pluribus | aliis scriptam et per Franciscum de | Cresto de Albardo notarium receptam | et signatam, videlicet XXV flor. X den. gross.⁶

Libravit supradictis magistris | Simoni de Cresto de Albardo et Anthonio | de Eymerico pro albifficando ipsam | cameram ad hoc quod mures non delstruierent bona infra ipsam cameram | reponenda ultra iniunctiones eidem | vicecastellano per prefatum baillivum | ut supra factas, videlicet II flor. parvi ponderis

...

Summa librate, salarii, deducti | et allocati

XX sol. asten. ad XXX

XXVIII sol. IX den. vien. experonatorum

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

VI^c XXVII flor. IX den. in gross. et quart. unius den. et 3 quart. XIIⁱ unius den.

gross. parvi ponderis

et C ducatos auri ad XXXVII den. gross. pro qualibet

1 *Effacé*: burgensibus.

2 *Effacé*: rogatis.

3 *Effacé*: p.

4 *Effacé*: no.

5 *Effacé*: inde recepta.

6 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Reliquas autem | reparaciones ut supra | fieri ordinatas huc lusque minime facere potuit propter magnum fugus | et brevitatem temporis.

153. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 29, m. 33, 1491

Computus magniffici Philiberti comitis | Challandi filii magniffici Ludovici quondam | comitis Challandi castellani castri et loci Bardi | ac suarum solitarum pertinenciarum per illustrissimum | principem dominum nostrum dominum | Carolum Sabaudie etc. ducem post decessum | dicti magniffici Ludovici comitis Challandi | eiusdem Philiberti patris constituti et | deputati, videlicet ad et per unum annum | tunc proximum continuum et integrum | die sue tunc adipiscende possessionis | eiusdem officii incohandum et ulterius | quamdiu benefecerit et eiusdem domini | nostri foret voluntatis eidem et ab eo¹ | deputando propterea regimen exercitium | et omnimodam dicti officii administracionem | comitendi sub annuis stipendiis, commoditatibus, | prehemenciis, honoribus et oneribus | eisdem officio incumbentibus et per consimiles | castellanos dicti loci athenus percipi et | supportari consuetis et sub aliis modis et | formis lacius contentis et descriptis in | lictera prefati domini nostri ducis constitucionis | predictae data Carmagniolie die vicesima | quarta mensis aprilis anno Domini M^o | quatercentesimo octuagesimo septimo, cuius | tenor in quarto computo precedenti in | librata salarii dicti castellani de verbo ad | verbum est insertus, de redditibus, | exitibus et emolumentis dicte castellanie | a die sexdecima inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo primo usque ad diem nonam exclusive mensis iunii anno² eodem, | videlicet de septem septimanis et quinque diebus, | receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili | milite domino Andrea de Martello domino | Grandimontis presidente nobilibusque et egregiis | viris Iohanne Locterii, Iohanne Malleti, | Alexandro Richardonis et Iacobo Lamberti | magistris et auditoribus computorum | domini per Iohannem Dyvone de Chamberiaco | ex receptoribus eorundem computorum redditusque | per nobilem Gladium Paernat locumtenentem | et procuratorem dicti castellani ut in computo | precedenti et | examinatus per supranominatos die...³

...

Summa tocius recepte huius | computi

VII den. quartum monete cursalis

Et C IIII^{XX} III flor. II den. II terc. et quart. uniu den. et terc. XIIⁱ unius den. gross.
parvi ponderis⁴ De quibus

...

Libravit⁵ sibi ipsi castellano per | bone memorie illustrissimum | dominum nostrum dominum Carolum Sabaudie | etc. ducem constituto et ordinato videlicet | ad et per1 *Effacé*: depu.2 *Effacé*: Domini millesimo quatercentesimo nonagesimo secundo.3 *Lacune du texte*.4 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Valet in summa presens | recepta C IIII^{XX} III flor. | II den ob. terc. XIIⁱ | unius den. gross. parvi ponderis.5 *Dans la marge gauche du registre en papier*: Salarium.

unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue tunc | adipiscende possessionis incohandum | et ulterius quamdiu benefecerit et | ipsius domini nostri foret voluntatis | sub annuis stipendiis, honoribus | et oneribus eidem officio incumbentibus | ac per consimiles castellanos ipsius | loci athenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis et | formis plenius contentis et descriptis in | lictera domini constitutionis predicte | data Carmagniolie die vicesima sexta¹ | mensis aprilis anno Domini M^o | quatercentesimo octuagesimo septimo, | cuius tenor in quarto computo precedenti | de verbo ad verbum est insertus, | capienti propter hoc viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum prout | capiebant ceteri castellani ibidem | ante ipsum et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro septem | septmanis et quinque diebus integris, | inceptis die sexdecima inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo primo | et finitis die nona exclusive | mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo secundo | de quo computat ut supra, III flor. IX den. gross. parvi ponderis

Allocantur² sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini dicti | loci Bardi per dominum teneri ordinatorum | pro custodia castris eiusdem ibidem | necessario fienda, quorum custodum | unus ex ipsis sit torreriis, alius | porteriis et alii duo custodes pedites | sub salario seu stipendiis trium florenorum | per mensem pro quolibet dictorum | custodum per ipsum ibidem tenendorum | donec aliud a domino habuerit in | mandatis ut in decimo³ computo | precedenti, computum anni | millesimi quatercentesimi sexagesimi | secundi ubi lictera domini dicte ordinationis | plenius est inserta et designata: et | primo Anthonio Girocti Laurencie, | Philipo Bruneti, Gaspardo du Toppey | et Anthonio Picteti, qui steterunt in | custodia dicti castris a die sexdecima | aprilis inclusive anni millesimi | quatercentesimi octuagesimi primi usque | ad diem nonam mensis iunii etiam | inclusive dicti anni ad rationem predictam | trium flor. parvi ponderis per mensem pro singulo | ipsorum et hoc pro quindecim diebus | mensis⁴ aprilis, toto mense maii | et octo diebus mensis iunii immediate | sequentibus, qui faciunt in summa pro quolibet | ipsorum custodum unum mensem et viginti | quatuor dies qui valent ad rationem | predictam trium flor. per mensem pro | ipsis quatuor custodibus et pro dicto | mense et viginti quatuor diebus, | videlicet viginti unum flor. septem den. | et sextum unius den. gross. parvi ponderis, que quantitas | allocatur sibi pro salario predicto et ad | predictam rationem trium flor. parvi ponderis pro | mense et pro quolibet custodum | de testimonio premissorum confessioneque | de recepta pre et sub scripte quantitatis | per eosdem pro premissis a

---

1 *Lecture incertaine.*

2 *Dans la marge gauche du registre: Stipendia | custodum.*

3 *Effacé: quinto.*

4 *Effacé: iunii.*

dicto¹ | vicecastellano habite, datam ...² | XXI flor. X den. gross.

Summa librate

III flor. IX den. gross. parvi ponderis

154. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 329, m. 33, 1491-1492

Computus magnifici Philiberti comitis | Challandi filii magnifici Ludovici quondam | comitis Challandi castellani castri et loci | Bardi ac suarum solitarum pertinenciarum per | illustrissimum principem dominum nostrum | dominum Carolum Sabaudie etc. ducem | post decessum dicti magnifici Ludovici | comitis Challandi eiusdem Philiberti | patris constituti et deputati, videlicet | <ad> et per unum annum tunc proximum | continuum et integrum die sue tunc | adipiscende possessionis eiusdem officii | incohandum et ulterius quamdiu benefecerit | et eiusdem domini nostri foret voluntatis | eidem et ab eo deputando propterea | regimen exercitium et omnimodam dicti | officii administracionem committendo sub annuis | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | honoribus et oneribus eidem officio | incumbentibus et per consimiles castellanos | dicti loci actenus percipi et supportari | consuetis et sub aliis modis et formis | lacius contentis et descriptis in lictera | prefati domini nostri ducis constitucionis | predictae data Carmagniolie die vicesima | quarta mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo septimo, | cuius tenor in quarto³ computo precedenti | in librata salarii dicti castellani de | verbo ad verbum est insertus, de | redditibus, exitibus et emolumentis dicte | castellanie a die nona inclusive mensis | iunii anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo primo usque ad diem sexdecimam | exclusive mensis aprilis anno Domini M^o | quatercentesimo nonagesimo secundo, videlicet | de quadraginta quatuor septimanis et | tribus diebus integris, receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili milite | domino Andrea de Martello domino | Grandimontis presidente nobilibusque et egregiis | viris Iohanne Malleti, Alexandro Richardonis, | Iacobo Lamberti et Petro Mistralis | magistris et auditoribus computorum | domini per Iohannem Dyvone de Chamberiaco | ex receptoribus eorundem computorum redditusque | per nobilem Ludovicum Voudani locumtenentem | et procuratorem dicti castellani de suo | procuratorio fidem facientem quodam publico | procure instrumento recepto sub | anno Domini millesimo quatercentesimo nonagesimo | secundo indicione⁴ decima die vicesima | secunda mensis maii, quod reddit in quodam | folio papiri scriptum et per Petrum Andree de | Quarto notarium subscripto et signato.

1 *Effacé*: vi.

2 *Lacune du texte*. *Le chiffre qui suit est effacé*. Dans la marge gauche du registre: Nichil allocatur | quia non constat | de actestacione | quod ibidem steterunt ipsi | custodes a dicto castellano | habite. *On a ajouté ensuite*: Allocantur in computo | sequenti in libratibus eiusdem | computi.

3 *Lire*: quinto.

4 *Effacé*: secunda.

...
 Summa tocius recepte huius | computi
 VIII sol. VIII den. monete cursalis Auguste
 C LXX lbr. XVII sol. II den. ob. terc. unius den. et quart. XIIⁱ | unius den. vien.
 experonatorum
 et IIII^{XX} flor. X den. et quart. et XII^{um} unius den. et terc. XIIⁱ unius de. gross. parvi
 ponderis¹ De quibus

...
 Libravit² sibi ipsi castellano per | illustrissimum dominum nostrum | dominum
 Carolum Sabaudie etc. ducem | constituto et ordinato videlicet ad et | per unum annum
 tunc proximum | continuum et integrum die | sue tunc adipiscende possessionis |
 eiusdem officii incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit | et ipsius domini nostri
 foret | voluntatis sub annuis stipendiis, | commoditatibus, prehemenciis, | honoribus
 et oneribus eidem officio | incumbentibus ac per consimiles | castellanos ipsius loci
 acthenus | percipi et supportari consuetis | et sub aliis modis et formis | plenius
 contentis et descriptis in | lictera domini constitutionis predicte | data Carmagniolie
 <die> vigesima | quarta mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo
 | octuagesimo septimo, cuius | tenor in quarto³ computo | precedenti de verbo ad
 verbum est | insertus, capienti propter hoc | viginti quinque florenos parvi ponderis de
 | salario per annum prout capiebant | ceteri castellani ibidem ante | ipsum et allocatur
 sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro | quadraginta quatuor septimanis | et
 tribus diebus integri inceptis | die nona inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo
 quatercentesimo | nonagesimo primo⁴ et finitis die sexdecima exclusive | mensis
 aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo secundo | de quo supra
 computat | ut supra (*sic*), videlicet XXI flor. in den. | gross. parvi ponderis

Libravit Iaquemino Aymerici | burgensi Bardi custodienti claves | burgi Bardi cui
 dantur de | salario per annum racione dicte | custodie viginti solidi astensium | ad triginta
 ut in computo precedenti | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum
 confessioneque de recepta | subscripte quantitatis per ipsum | Iaqueminum pro
 premissis a | dicto vicecastellano habite inde | receptam sub anno Domini | millesimo
 quatercentesimo | nonagesimo secundo indicione | decima et die secunda mensis
 | aprilis, quam reddit in | quodam⁵ querneto papiri | scriptam et manu Anthonii de
 | Cresto notarii receptam et signatam | et solvit sibi pro uno anno | integro incepto
 die sexdecima inclusive⁶ | mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo |

1 Dans la marge gauche du registre en papier: Valet in summa presens | recepta IIII^C LXXI | flor. IIII den ob. terc. et quart. unius | den. et quart. et XII^{us} XIIⁱ unius | den. gross. parvi ponderis.

2 Dans la marge gauche du registre en papier: Salarium.

3 Effacé: comp.

4 Les mots anno.. primo sont ajoutées à la page suivante avec un rappel.

5 Effacé: mot illisible

6 Effacé: exclusive.

nonagesimo secundo de quo computat ut supra, videlicet XX sol. astensium

...

Allocantur¹ sibi quos dictus vicecastellanus | solvit et libravit pro stipendiis | quatuor custodum in castro domini | dicti loci Bardi per dominum ordinatorum | pro custodia castrum eiusdem ibidem | necessario fienda, quorum custodum | unus ex ipsis sit torrerius, alius | porterius et alii duo custodes | pedites sub salario seu stipendiis | trium florenorum per mensem pro quolibet | dictorum custodum per ipsum ibidem | tenendorum donec aliud a domino | habuerit in mandatis ut in decimo quarto² | computo precedenti, computum | anni millesimi quatercentesimali | sexagesimi secundi ubi lictera domini | dicte ordinationis plenius est | inserta et designata: et primo | nobili Ludovico de Copellino, Anthonio | Anthonieti de Ruyna, Lyone Philipo | de Sola et Bernardo Ysiocini | custodibus ordinaris dicti castrum | Bardi qui steterunt in custodia dicti | castrum a die decima mensis iunii | inclusive anno Domini millesimo IIII^C | nonagesimo primo usque ad diem | decimam sextam exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C | nonagesimo secundo ad rationem | trium flor. parvi ponderis per mensem pro | singulo ipsorum et hoc pro viginti | duobus mensibus iunii, toto mense iulii, | augusti, sepembris, octobris, novembris, | decembris, ianuarii, february, marci | et sexdecim diebus mensis aprilis, | qui faciunt in summa pro quolibet | ipsorum custodum decem menses et | ...³ dies qui valent ad rationem | predictam trium flor. per mensem | pro ipsis quatuor custodibus et pro | dictis decem mensibus et ...⁴ | diebus, videlicet CXXII flor. | II den. gross. parvi ponderis; que quantitas allocatur | sibi pro salario predicto et ad predictam | rationem trium flor. pro mense | et pro quolibet dictorum custodum | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque de recepta | dictorum suorum stipendiorum per eosdem | custodes pro premissis a dicto nobili | Ludovico Voudani castellano predicto | habito inde receptum sub anno | Domini millesimo quatercentesimo LXXXX | secundo et die secunda mensis aprilis, | quam reddit in quodam querneto⁵ | papiri cum pluribus aliis scriptam | et per A[nthonium] de Cresto notarium receptam | et signatam; reddit etiam aliam | notam instrumenti per quam Iohannes | Martini de Iordano notarius, Iohannes | Peroneti de Lavoyon et Anthonius | Sole faber, omnes burgenses dicti | burgi Bardi, qui actestati fuerunt | quod prefatus castellanus tenuit in | dicto castro Bardi quatuor custodes | supranominatos ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum inde receptam | sub anno et⁶ die supra proxime | descriptam, quam reddit in supradicto | querneto papiri cum predesignatis | scriptam et per que supra A[nthonium] de Cresto | notarium signatam ipsis stipendiis | ad ratam temporibus de quo ut supra | computat, ascendentes ad C

1 *Dans la marge gauche du registre:* Stipendia | quatuor custodum.

2 *Effacé:* quinto.

3 *Lacune du texte.*

4 *Lacune du texte.*

5 *Effacé:* pa.

6 *Effacé:* sup.

XXII flor. II den.

...

Summa librate, salarii, deducti et | allocati¹

XX sol. asten. ad XXX

XXVIII sol. IX den. vien. experonatorum

VIII lbr. VIII sol. VI den. asten. ad XXXII

Et VI^C L flor. VIII den. ob. et quart. unius den. et terc. et quart. XIIⁱ <unius> den.
gross. parvi ponderis²

---

1 *Effacé*: cum remancia computi pre.

2 *Dans la marge gauche du registre*: Valet in summa presens | librata VI^C LVIII flor. | VI den
quart. et quart. unius den. | quart. et quart. XIIⁱ unius | den. gross. parvi ponderis.

B - EXTRAITS DES COMPTES
DE LA CHÂTELLENIE DE QUART

1. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 7/2, 1401-1402

1er avril 1401 – 28 février 1402

Iohannes de Montebello

Computus virorum nobilium domini Iohannis de Montebello | militis et Georgii eius fratris, dominorum Ferruczasci, castellanorum Quarti | in Valleaugusta, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die | prima inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo CCCC^o primo, usque ad diem | primam exclusive mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo secundo, videlicet de quadraginta septem septimanis et quinque diebus. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus Anthonio Barberii et Petro Magnini de Chamberiaco, magistris | et auditoribus computorum domini, per Franciscum Cabodi de Chamberiaco, clericum domini. | Examinatusque die quarta mensis decembris anno Domini millesimo | quatercentesimo tercio. Redditusque per Iohannem Darlie domicellum, | locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum, ut in computo eodem bailliviatus Vallisauguste eiusdem temporis.

...

Summa tocius recepte huius computi

. II^C IIII^{XX} XVI libr., XVI sol., XI den. ob. mon. Auguste ad XXVI

. XXIX sol., VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. III flor. p. p.

. XXXIX flor., IX den. gross. b. p. vet.

. XLVIII flor. et quartum unius flor. ian. ad XVI

Et . LXI franch. auri

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos auri | parvi ponderis de salario per annum pro regimine | dicte castellanie prout capiebat ibidem castellanus | ante ipsum, ex ordinatione genitoris quondam domini, | ut in tercio computo precedenti, per constitutionem sibi | de dictis officio et salario, factam vice domini | per dominum Ybletum dominum Chalandi et Montisioveti | capitaneum generalem ultra montes, ut per ipsius | domini capitanei litteram de constitutione predicta in fine | secundi computi precedentis copiatam. Et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius

1 Dans la marge gauche: Salarium.

pro quadraginta | septem septimanis et quinque diebus, inceptis die prima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo primo et finitis die prima | exclusive mensis marci anno Domini millesimo | quatercentesimo secundo, de quibus computat, | ut supra, XXII sol., XI den. vienn¹. et dimid. quart. unius den. gross. parvi ponderis.

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi precedentis
 .XLIII lib., XVI sol., VIII den. mon. Aug.

Et .V^C XXIII flor., V den. vienn. et dimid. quart. unius den. gross. tur. p. p.

2. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 8/1, 1402-1403

1er mars 1402 – 28 février 1403

Iohannes de Montebello

Computus virorum nobilium domini Iohannis | de Montebello militis et Georgii eius fratris, dominorum Ferruczasci et castellanorum | Quarti in Valleaugusta, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die | prima inclusive mensis marci anno Domini millesimo quatercentesimo secundo, | usque ad diem primam exclusive mensis eiusdem anno Domini M^o | CCCC^o tercio, videlicet de uno anno integro². | Receptus apud | Chamberiacum, presentibus Amblardo Gerbaysii, Anthonio Barberii | et Petro Magnini, magistris auditoribus computorum domini, per | Iohannem Valardi de Chamberiaco, clericum domini. Redditusque per Iohannem | de Arliaco, locumtenentem et procuratorem dictorum castellanorum, ut de dicto procuratore | constat istrumento designato in computo eorundem baillivatus Vallisauuguste | eiusdem temporis. Examinatusque per dictos magistros, die XIII mensis decembris | anno Domini millesimo quatercentesimo tercio.

...

Summa tocius recepte huius computi

. III^C XXXV libr., XVIII sol., V den. ob. mon. Auguste ad XXVI

. XXIX sol., VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. XIII flor. et dimid. p. p.

. XXXIX flor., IX den. gross. b. p. vet.

. LIII flor. aur. ian. ad XVI

Et .LXI franch. auri

De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro regimine dicte | castellanie, prout capiebat castellanus ibidem ante

1 *Lecture incertaine.*

2 *Effacé* : et duabus septimanis.

3 *Dans la marge gauche*: Salarium.

ipsum, | ex ordinacione incliti recordacionis genitoris | domini quondam, ut in quarto computo precedenti, | per constitucionem sibi de dictis officiis et salario, | factam vice domini per dominum Ybletum dominum | Challandi et Montisioveti, capitaneum generalem | ultra montes, ut per ipsius domini capitanei | litteram de constitucione predicta, in fine tercii | computi precedentis copiatam. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | rata temporis de quo computat, videlicet | pro uno anno integro, incepto die | prima inclusive mensis marcii anno Domini M^o | CCCC^{mo} secundo et finito die prima eiusdem | mensis exclusive anno Domini millesimo CCCC^{mo} tercio de quo computat ut supra, XXV flor. auri parvi ponderis.

...

Summa librate salarii et allocati cuius remanencia sui computi | precedentis
. XLV libr., XV sol., VIII den. mon. Aug.

Et . II^m CXXI flor., I den. terc. et quart. unius den. gross. p. p.

3. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 8/2, 1403-1404

1er mars 1403 – 2 mai 1404

Iohannes de Montebello

Computus virorum nobilium domini Iohannis de | Montebello militis et Georgii eius fratris, dominorum Ferruczasci et castellanorum | Quarti in Valleaugusta, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die prima inclusive mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | tercio, usque ad diem terciam exclusive mensis [maii] anno Domini | millesimo quatercentesimo quarto, videlicet de uno anno integro et novem septimanis. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus Amblardo Gerbaysii, Anthonio Barberii, Petro | Magnini et Anthonio Doviengii, magistris auditoribus¹ computorum | domini, per Iohannem Valardi, clericum computorum domini. Redditusque per | Laurentium Barberi de Alpignano, procuratorem dictorum castellanorum, ut de dicto procuratore | constat istrumento publico recepto per Iohannem Sapientis de Augusta, notarium sub | anno Domini millesimo CCCC ..., die ..., mensis² ..., in computo Rippollarum de anno Domini millesimo CCCC^{mo} secundo reddito et signato.

...

Summa tocius recepte huius computi

. III^c libr. III sol. III den. ob. mon. Aug.

. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. XI flor. IX den. III quart. gross. pp

. XL flor. III den. gross. vet.

. XIII flor. et dimid. ian.

1 *Lecture incertaine à cause d'une tache dans le parchemin.*

2 *Lacune dans le texte après le chiffre CCCC et les mots die et mensis*

Et . LXI franch. auri

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro regimine dicte | castellanie, prout capiebat castellanus ibidem ante ipsos, | ex ordinacione incliti recordacionis genitoris domini | quondam, ut in quinto computo precedenti, | per constitutionem sibi de dictis officiis et salario, factam vice domini | per dominum Ybletum dominum Challandi et Montislioveti, capitaneum generalem ultra montes, ut per | ipsius domini capitanei litteram de constitutione predicta, | in fine quarti computi precedentis copiatam. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro rata temporis de quo computat, | videlicet pro uno anno integro et novem septimanis, | inceptis die prima inclusive mensis marcii anno | Domini millesimo CCCC^{mo} tercio et finitis die tercia | exclusive mensis maii, anno Domini millesimo CCCC^{mo} quarto, de quo computat ut supra, XXIX flor. III den. gross.

...

Summa librate et deducti salarii et allocati cum remanencia sui | computi precedentis

. LIX libr. XV sol. VIII den. mon. Aug.

. II^M III^C III^{XX} III flor. III den. et XIIes unius den. gross. p. p.

Et . L flor. ducat. ian. auri

4. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 9/1, 1404-1407

16 septembre 1404 – 23 juin 1407

Iohannes Fabri de Bona

Computus Iohannis Fabri de Bona castellani Quarti | in Valle Augusta per dominum constituti die sexta mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo quarto per unum annum integrum, die vicesima dicti | mensis incohandum et ulterius dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis, | sub salario et onere familie consuetis, ut per litteram domini de constitutione | predicta, inferius in librata salarii de verbo ad verbum copiatam, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis septembris | anno predicto millesimo quatercentesimo quarto, quibus die et anno castrum | et castellaniam dicti loci de Quarto recepit a domino Iohanne et Georgio | de Montebello, fratribus, castellanis ibidem ante ipsum, per manum Lazarini Barbiery, | locumtenentis, procuratoris et factoris dictorum castellanorum, tradentis et expedientis | unacum bonis mobilibus dicti castri, ut per notam instrumenti de expedicione | predicta, receptam sub anno et die quibus supra proxime per Augustinum de | Pontesio, notarium, cuius copiam reddit manu dicti notarii suscriptam et signatam, | usque ad diem vicesimam quartam exclusive

---

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

mensis iunii, anno Domini | millesimo quatercentesimo septimo, videlicet de duobus annis integris, quadraginta | septimanis et una die. Receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii, | legum doctore, Amblardo Gerbaysii, Petro Magnini et Anthonio Domengii, | magistris et auditoribus computorum domini per Petrum Rostaigii, clericum domini. | Examinatusque per dictos dominum Iohannem, Amblardum et Petrum Magnini magistros, die | XIII^{ma} mensis septembris, anno Domini millesimo quatercentesimo septimo.

...

Summa tocius recepte huius computi

- . IX^C XXVI libr. V sol. II den. ob. mon. Auguste
- . IIII libr. VIII sol. X den. ob. ian. ad X per XV predictorum
- . L flor. II den. IIII terc. gross. p. p.
- . CXIX flor. X den. ob. gross. b. p. vet.
- . CXXX flor. ian. auri
- . CIIII^{XX} III franch. auri

Et . I scut. et dimid. auri

De quibus

Libravit¹ in operibus et reparacione dicti castri domini | de Quarto prout infra in pluribus eius partibus necessariis | reparati. Et primo in empcione et pro precio | sex milliariorum tavallionorum seu scindullorum | per ipsum emptorum pro reparacione tectorum dicti | castri a Iohanne Facii Pecion pro tanto, ut per | literam dicti Iohannis de confessione et recepta subscripte | quantitatis et testimonio premissorum, datam die XXIIII | mensis augusti, anno Domini millesimo quatercentesimo | sexto, quam reddit manu Nycoleti Maluquini, | notarii, subscriptam et signatam, VI flor. parvi ponderis.

Item in empcione et pro precio sex milliariorum clavinorum | emptorum pro dicta reparacione et in eadem implicatorum | a Nycoleta Britonis, habitatore Auguste, pro tanto, | ut per literam dicti Nycoleti de confessione et recepta et | testimonio premissorum, receptam sub anno predicto | die vicesima septima mensis augusti, quam reddit | manu predicti Nycoleti Maluquini, notarii, subscriptam et | signatam, III flor. parvi ponderis.

Item magistro | Iohanni de Chamonix, carpentatori, pro suis salario | et expensis octo dierum quibus vacavit et | laboravit in dicto castro et implicando super et | in tectis dicti castri in pluribus locis necessario | recopertis dicta sex milliaria scindullorum et sex | milliaria clavinorum, capienti per diem tam pro | salario quam expensis sex solidorum monete cursibilis Auguste, | ut in pluribus computis precedentibus, annorum Domini | millesimo tercentesimo nonagesimo octavo et | precedentium, XLVIII sol. mon. Auguste.

Item dicto magistro | Iohanni de Chamonix carpentatori pro suis salario | et expensis triginta sex dierum quibus vacavit | et laboravit in dicto castro domini de Quarto | in anno Domini millesimo quatercentesimo quinto | in perforando et

---

1 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

implicando certam magnam quantitatem | bornellorum scisorum et collectorum ad roydam | sive corvatam, ut supra in libratis siliginis, pro aqua | manutenenda et conducenda in et ad dictum | castrum, capienti per diem tam pro salario quam | expensis sex solidos monete cursibilis Auguste, sicut | supra more solito et ut in dictis computis | precedentibus, X libr. XVI sol. dicte monete | cursibilis Auguste, ut per literam dicti magistri | Iohannis carpentatoris de confessione et recepta | et testimonio premissorum, receptam sub anno | predicto millesimo quatercentesimo sexto, die decima octava | mensis ianuarii, quam reddit in quadam cedulla | papirea scriptam et manu Iohannis Casei, notarii, | signatam.

Item Iaquemino de Mallio carpentatori, | habitatori Quarti, pro suis salario et expensis trium | dierum quibus vacavit et laboravit in dicto castro | Quarti in anno Domini millesimo quatercentesimo | sexto circa festum Pache¹ in refficiendo et aptando | certos bornellos quibus aqua conducitur in dicto | castro propter glacies yemis destructos, capienti per | diem tam pro salario quam expensis sex solidos monete | Auguste, more solito sicut supra, ut per literam | dicti Iaquimini de confessione et recepta et testimonio | premissorum, receptam sub anno predicto die tercia | mensis augusti, quam reddit manu Iohannis | Casei, notarii, subscriptam et signatam, XVIII sol. | mon. cursibilis Auguste.

Et allocantur sibi | presens et alie subscripte librate de mandato dictorum magistrorum | et auditorum computorum domini, vise prius et | examine diligenter per eosdem habituque corporali | iuramento dicti Iohannis Fabri, castellani, ad evvangelia Dei sancta, asserentis sic fuisse solutum et libratum | prout in eisdem et qualibet ipsarum continetur | operagiaeque et reparaciones suprascriptas fore factas | sufficienter et completas, prout superius describuntur, ascendentibus particulis supradictis ad XIII libr., II sol. mon. cursibilis Auguste et IX flor. parvi ponderis.

...
Libravit² sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum, pro regimine | dicte castellanie, prout capiebant castellani ibidem | ante ipsum, vigore constitutionis sibi per dominum | facte de dicto officio et salario, ut per literam | domini de dicta constitutione, cuius tenor sequitur | et est talis:

«Nos Amedeus, comes Sabaudie, | notum facimus universis quod nos, dilecti fidelis | consilarii nostri Iohannis Fabri de Bona sensum, | diligentiam et probitatem, quibus apud nos | quam plurimum comendatur, ut convenit, attendentes, | ex nostra certa sciencia ipsum Iohannem constituimus, | creamus et ordinamus per presentes castellanum | nostrum castri Ville, castellanie et mandamenti | nostrorum Quarti resortique pertinenciarum et appendicium | eiusdem castellanie, per unum annum integrum, | die vicesima mensis huius iunii incohandum et | ulterius dum bene fecerit et nostre fuerit voluntatis, | sub salario et onere familie consuetis. Ipse quidem | Iohannes nobis promisit corporaliter et iuravit, | ad sancta Dei evvangelia corporaliter tacta,

---

1 *Lire*: Pasche.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

omnia | bona sua quecumque propter hoc nobis obligando, dictum | officium bene et fideliter exercere, iura nostra perquirere | diligenter et servare, neminem ipsius officii pretextu | indebite opprimere vel gravare, de receptis et libratis | per ipsum aut alium eius nomine ad causam ipsius | officii fiendis nobis annis singulis fideliter et integre | computare, stilumque et ordinationes computorum | nostrorum illesa observare sub penis contentis in eisdem, | castrumque nostrum predictum ad sostam bene et condecener | sumptibus nostris propriis manuteneri, ipsum etiam nemini | expedire nisi nobis seu nostro legitimo successori | aut speciali nostro mandato nostras literas defferenti, quas | de nostri consciencia crediderit verissimiliter emanatas, | omniaque alia universa et singula facere et fideliter exercere | que officio incumbunt antedicto, odio, favore et | timore sublatis et alio quolibet inhonesto. Mandantes | propterea universis et singulis fidelibus et subdictis nostris | ipsius castellanie per presentes quatenus eidem Iohanni a dicta | die inposterum tanquam vero castellano nostro dicti loci parent, | respondeant, solvant, assistant effectualiter et intendant | tanquam castellano nostro ibidem constituto. Mandantes | insuper, harum tenore, dilectis magistris et receptoribus | computorum nostrorum, quatenus salarium consuetum eidem Iohanni | singulis annis intrent et allocent sine difficultate quacumque. | Datum Burgeti, die sexta iunii, anno Domini millesimo | quatercentesimo quarto, sub signeto nostro, cancellario absente, | de mandato domini fuit sigillata sub sigillo, die XXIX | augusti, anno quo supra, per dominum, presentibus dominis | Francisco de Menthone, G[uichardo] Marchiandi, Iohanne Servagii et Petro Andreveti. Iohannes Bonbat».

Quam literam | ostendit et penes se retinet, et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius pro duobus annis | integris quadraginta septimanis et una die, inceptis | die decima sexta inclusive mensis septembris, anno | Domini millesimo quatercentesimo septimo¹ et finitis die XXIII exclusive mensis iunii anno Domini M^o CCCC^o septimo², de quibus computat | prout supra, LXIX flor., III den., tertium et quartum unius den. gross. parvi ponderis.

Summa librate salarii et allocati

. C XLIII libr. III sol. mon. Aug.

. VIII^c XXIII flor. III den. terc. et quart. unius den. gross. p. p.

Et . II^c XL franch. auri regis ad XVI

5. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 9/1, 1407-1409

24 juin 1407 – 23 juin 1409

Iohannes Fabri de Bona

Computus Iohannis Fabri de Bona, castellani Quarti | in Valleaugusta, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie, a die vicesima quarta | inclusive mensis iunii

1 Lire: quarto.

2 Les mots depuis et finitis sont insérés dans la marge droite avec un rappel.

anno Domini millesimo quatercentesimo septimo, usque ad diem | vicesimam quartam exclusive mensis iunii anno Domini millesimo quatercentesimo nono, | videlicet de duobus annis integris. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | domino Iohanne Servagii, Amblardo Gerbaysii, Petro Magnini et Anthonio Domengii, | magistris et auditoribus computorum domini, per Petrum Rostaignii, clericum domini. | Et examinatus per dictos magistros.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

- . V^c LVIII libr. III sol. VIII den. mon. Aug.
- . LIX sol. III den. ian. ad X per XV predictorum
- . XLIII flor. V den. II terc. gross. p. p.
- . III^{xx} I flor. et dimid. b. p. vet.
- . III^{xx} XV flor. et dimid. ian. auri
- . CXXII franch. auri

Et . XV scut. auri

De quibus

Libravit² in operibus et reparacione dicti castri domini | de Quarto, prout infra in pluribus eius partibus | necessario reparati. Et primo in empcione et | pro precio quatuor milliariorum grossorum scindullorum, emptorum | et implicatorum in reparacionibus tectorum³ dicti castri in pluribus | eius partibus destructorum, quolibet milliario precio | duodecim den. gross. III sol. gross.

Item in | empcione et pro precio sex milliariorum grossorum clavinorum, | pro eodem emptorum et ibidem implicatorum, quolibet milliario precio sex den. gross. III sol. gross.

Item salario et expensis magistri Iohannis | de Chamonix, carpentatoris, quasi per sex dies vacantis | in reparando dicta tecta et in ipsis implicando | predictos scindulum et clavinum, capiente dicto carpentatore | per diem, tam pro salario quam expensis, sex sol. | mon. cursibilis Aug., ut in pluribus computis precedentibus, XXXVI sol. mon. Aug.

Item | Iohanni Facii Pescion in empcione et pro precio sex | milliariorum tavaillionorum seu scindullorum per dictum | castellanum ab eodem emptorum pro copertura dicti castri | in anno Domini millesimo CCCC^{mo} octavo pro tanto, ut per | literam publicam de confessione⁴ et recepta | dicti Iohannis de subscripta quantitate, datam die | XXVI mensis maii anno Domini millesimo CCCC^o | nono, quam reddit manu Nycoleti Maluquini, | notarii, signatam, VI flor. parvi ponderis.

Item | Iaquemeto Salla, parrochie Quarti, nominibus suo et Burlnodi eius fratris, recipienti in empcione et pro precio | quatuordecim milliariorum scindullorum

1 *Dans la marge gauche* : Valet in summa recepta subscripta IX^c XXIII flor. III den. quart. VI^{tus} et quart. unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

3 *Le mot tectorum est inséré dans l'interligne.*

4 *Les mots de confessione sont répétés.*

seu tavaillionorum | ad opus et pro copertura dicti castri, emptorum | per dictum castellanum a dictis fratribus in anno | Domini millesimo CCCC^{mo} nono pro tanto, XIII flor. parvi ponderis.

Item, in empcione viginti octo | milliariorum clavinorum pro eodem emptorum a | Nycoleto Britonis et Bartholomeo Cauda, quolibet | milliaro precio sex den. gross. implicatorum | cum predictis scindullis in reparacionibus supradictis, | XIII flor. parvi ponderis.

Item Iaquemeto Sala, carpentatori, pro suis salario et expensis | viginti quinque dierum quibus vacavit in reparacionibus supradictorum tectorum in anno predicto | a festo Pasche citra implicando in eisdem predictos | scindullum et clavinum in pluribus et diversis | locis discopertis, capienti per diem, tam pro salario | quam expensis, sex solidos monete Auguste, ut supra | et ut in pluribus computis precedentibus, VII libr. X sol. mon. Auguste, ultra sexdecim iornatas | hominum de roedis sive corvatis qui cum dicto | carpentatore ad predicta steterunt et vacaverunt pro | eorum expensis, tantum sibi ministrando predictos scindullos | et clavinos et alia in dictis reparacionibus necessaria | et implicatos, ut supra, in libratis siliginis, vini et | seracei, ubi expense predictorum sexdecim hominum propter hoc sunt alloquate per litteram publicam | dicti Iaquemeti Sala, carpentatoris, de testimonio predictorum | scindullorum et clavinorum, ut supra, emptorum et in | dictis reparacionibus implicatorum, continentem etiam confessionem | de recepta per ipsum facta de predictis quatuordecim | florenis, pro precio ditorum tavaillionorum seu scindullorum, | et septem librarum, decem solidorum monete Auguste, pro predictis suis iornatis et expensis. | Receptam sub anno Domini millesimo CCCC^o nono | die quarta mensis iunii, quam reddit manu | Ludovici de Quegio, notarii, scriptam et signatam. | Et alloquantur sibi presens et alie subscribe | librate de mandato ditorum magistrorum et auditorum | computorum domini, vise prius et examine | diligenter per eosdem, habitoque corporali iuramento | dicti Iohannis Fabri, castellani, ad evngelia Dei | sancta, asserentis sic fuisse solutum et libratum, | prout in eisdem et qualibet ipsarum | continetur reparacionesque suprascriptas fore | factas sufficienter et completas, prout | superius describuntur, IX libr., VI sol. mon. Auguste et XLI flor. parvi ponderis.

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro regimine | dicte castellanie, ut in computo precedenti. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro duobus annis integris, inceptis die vicesima | quarta inclusive mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo septimo et finitis die vicesima | quarta exclusive mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo nono, de quibus computat | prout supra, L flor. parvi ponderis.

Summa librate salarii et alloquati

. IIII^{xx} XIII libr. XVII sol. IIII den. mon. Auguste

Et . C XXIII flor. p. p.

---

1 Dans la marge gauche: Salarium.

6. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 10/1, 1408-1410

17 juin 1408 – 15 février 1410

Iohannes de Pitignaco

Computus nobilis viri Iohannis de Pitignaco, | domicelli baillivi Vallis Auguste et castellani Oyacie et Vallispelline eius|que mandamenti et ressorti pro illustrissimo principe et domino | domino nostro domino Amedeo Sabaudie comite, de redditibus et | exitibus eiusdem castellanie, quos reddictus et exitus tenebat | domina Pantissallea de Saluciis, relicta egregii viri domini Henrici, | domini de Quarto quondam. Qui reddictus dudum annexati fuerant | in castellania Quarti et de ipsis in computis Quarti fuerit computatum, | ut plenius continetur in computo dicte¹ castellanie Quarti, de annis | Domini millesimo tercentesimo octuagesimo tercio et octuagesimo quarto. | Et, licet dominus dictam castellaniam cum eius ressorto et pertinenciis | annexaverit baillivatui Auguste, tamen ex ordinacione magistrorum | computorum domini subscriptorum fit presens computus ad partem, | videlicet a die decima septima inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo octavo usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo, videlicet de uno anno integro, triginta quattuor septimanis | et sex diebus. Receptus apud Chamberiacum, presentibus domino | Iohanne Servagii, legum doctore, Amblardo Gerbaysii, Petro Magnini | et Anthonio Domengii, magistris et auditoribus computorum | domini, per Petrum Rostaigii, clericum domini.

...

Summa tocius recepte huius computi². III^C XXXII libr. XI sol. mon. Aug.. IIII^{XX} VIII flor. IX den. III quart. et quart. gross. p. p.

. Dimid. flor. b. p. vet.

Et . XIII flor. ducat. et ian. auri

De quibus

...

Libravit³ Petro Berthodani, castellano atque | magistro operum castri domini Ypporegie qui | inde domino computare debebit cui | dominus mandavit solvi, tradi et expediri | ac deliberari per dictum castellanum Vallispelline | de et super preysiis, victualibus, exitibus, | proventibus et emolumentis dicte terre Vallis | Peline anno quolibet centum florenos ducatos, | donec dominus duxerit revocandos, per ipsum | Petrum implicandos in operibus dicti castri, | consilio Henrici de Colomberio, consilarii | domini, seu alterius super hiis deputandi | per dominum, ut per literam domini de | testimonio premissorum, mandatoque solvendi | ac eciam habita in prima solucione cum copia | littere domini ab eodem Petro littera seu | instrumento de confessione

---

1 *Le mot dicte est inséré dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche:* Valet in summa recepta subscripta III^C IIII^{XX} XIII flor. VI den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche:* Petrus Berthodani.

et recepta, et in | singulis aliis solucionibus littera dumtaxat de | recepta, in primo et sequentibus dicti castellani | computis, sine difficultate qualibet per | magistros et receptores computorum domini | allocandi. Datam Ypporegie die XXVIII | mensis octobris anno Domini millesimo | quatercentesimo octavo, cuius copiam | reddit. In cuius copie dorso est | scripta confessio dicti Petri Berthodani de recepta | centum florenorum ducatorum per ipsum a dicto | castellano habitorum et receptorum pro anno | Domini millesimo CCCC^o octavo. Data die | sexta mensis augusti anno Domini | millesimo quatercentesimo nono, manu Perrodi de Vigneis, notarii, et signata, C flor. ducat.

Libravit¹ dicto Petro Berthodani, qui de ipsis | domino computare debebit, per ipsum implicandos in operibus castri predicti Ypporegie, | ex assignacione et ordinacione sibi factis | per dominum, ut supra. Et solvit sibi quantitatem | florenorum subscriptam, virtute littere domini | superius designate pro anno Domini | millesimo quatercentesimo nono, ut per | litteram Nycoleti Britonis Drapperii, burgensis | Auguste, procuratoris dicti Petri de | confessione et recepta centum florenorum | ducatorum subscriptorum. Datam die decima | mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo quam reddit | manu Iohannis de Espagne, notarii, | scriptam et signatam, C flor. ducat.

...

Summa librate

. C II flor. p. p.

Et . II^c flor. ducat. et ian.

7. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 10/2, 1409-1410

24 juin 1409 – 23 juin 1410

Iohannes Fabri de Bona

Computus Iohannis Fabri de Bona, [castellani Quarti] | in Valle Augusta de reddictibus et exitibus eiusdem castellanie a die vicesima [quarta] | inclusive mensis iunii anno Domini millesimo quatercentesimo nono, usque ad diem vicesimam | quartam exclusive mensis iunii, anno Domini millesimo quatercentesimo decimo, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne | Servagii, legum doctore, Amblardo Gerbaysii, Petro Magnini et Anthonio [Domengii], | magistris et auditoribus computorum domini per Guigonetum, [Marescalci], | clericum domini. Et examinatus per predictos dominum Iohannem Servagii, Amblardum Gerbaysii | et Petrum Magnini magistros, die secunda mensis aprilis, anno Domini millesimo quatercentesimo undecimo.

...

---

1 *Dans la marge gauche*: Idem.

Summa tocius recepte huius computi¹

. II^C IIII^{XX} I libr. II sol. VII den. ob. mon. Auguste
 . XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum
 .LXI flor. II terc. I quart. unius den. gross. p. p.
 . XL flor. IX den. gross. b. p. vet.
 .LXI franch. auri

Et . III scut. auri

De quibus

Libravit² in operibus et reparacione tectorum castri domini de Quarto, prout infra in pluribus eius partibus necessario | reparatis. Et primo in empcione sex milliariorum tavaillionorum, | emptorum a Iaquemeto Sala, parrochie Quarti, et Burnodo³, | eius fratre, pro tanto, et implicatorum per eos fratres | cum duodecim milliariis clavinis, ut infra empti in | coperiendo tecta dicti castri, videlicet tectum existens supra | cameram vocatam camera domini, et in pluribus aliis locis | tectorum dicti castri reparacione indigencium, | VI flor. p. p.

Item, in empcione et pro | precio duodecim milliariorum clavinis emptorum in civitate | Auguste in domo Nycoleti Britonis, et implicatorum cum | tavaillionis predictis in reparacione tectorum predictorum, quolibet | milliario precio duodecim solidorum monete Auguste, VII libr. III sol. mon. domini.

Item, dictis Iaquemeto et Brunodo | Sala, carpentatoribus, pro suis salario et expensis, sex dierum | quibus quilibet ipsorum vacavit in reparacione tectorum | predictorum, implicando in eisdem predictos scindullum | et clavinum, ut supra, emptos cum quibusdem aliis | tavaillionis et clavinis ibidem prius existentibus, | capiente quolibet dictorum carpentatorum per diem pro dictis | suis salario et expensis, sex solidorum monete cursibilis Auguste, more solito, ut in publicis computis precedentibus, | LXXII sol. mon. Auguste, ut per literam | publicam de confessione et recepta, facta per dictum | Iaquemetum Sala, nominibus suo et dicti eius fratris, de | predictis sex florenis pro precio dictorum tavaillionorum per ipsos ut supra vendictorum et implicatorum et de dictis LXXII | solidis monete Auguste pro dictis suis salario et expensis, | continentem eciam actestacionem de empcione predictorum | clavinorum precio supradicto ac de operibus et reparacionibus | ut supra factis sufficienter et completis. Datam | die decima quinta mensis iunii, anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo, quam reddit in quadam cedulla | papirea, scriptam manu Nycoleti Maluquini, notarii, et signatam.

Item, Iaquemino de Maillio de | Quarto, pro suis salario et expensis decemocto dierum | quibus stetit et vacavit in dicto castro Quarti, perforando | et implicando certam quantitatem bornellorum, necessario | factorum et implicatorum pro conducendo aquam infra | dictum castrum, capienti per diem tam pro salario | quam

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa recepta subscripta IIII^C XXXII flor. X den. ob. et quart. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

3 *Lire*: Burnodo.

expensis duos denarios gross, III flor. parvi ponderis.

Item eidem in empcone et pro precio certe quantitatis | virarum ferri implicatarum in bornellis supradictis, XIII sol. mon. Auguste, ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum ac confessione et recepta facta | per dictum Iaqueminum de dictis duabus particulis ut supra | proxime scriptis, per ipsum habitis a dicto castellano pro premissis. | Receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo decimo, | die decima septima mensis iunii, superius in librata siliginis reddictam manu Iohannis Casei notarii et signatam.

Et allocantur sibi presens et alie subscripte librate | de mandato domini Iohannis Servagii, legum doctoris, | Petri Magnini et Anthonii Domengii, magistrorum et auditorum computorum domini, vise prius | et examine diligenter per eosdem, habitoque corporali | iuramento dicti Iohannis Fabrii, castellani, ad evngelia Dei sancta, asserentis sic fuisse solutum et libratum | prout in eisdem et qualibet ipsarum continetur | reparacionesque predictas fore factas sufficienter et completas | prout superius particulariter describuntur, ascendentibus particulis ad XI libr. IX sol. mon. Auguste et IX flor. p. p.

Librav¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos auri parvi | ponderis de salario per annum pro regimine dicte castellanie, | ut in computo precedenti. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die vicesima quarta inclusive mensis iunii | anno Domini millesimo quatercentesimo nono et | finito die vicesima quarta exclusive dicti mensis iunii | anno Domini millesimo quatercentesimo decimo, de | quo computat prout supra, XXV flor. parvi ponderis.

Summa librate, salarii et allocati

. LVII libr. III sol. VIII den. mon. Auguste

Et . XXXVIII flor. p. p.

8. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 11/1, 1410-1411

24 juin 1410 – 27 juin 1411

Iohannes Fabri de Bona

Computus Iohannis Fabri de Bona, castellani | Quarti in Valle Augusta, de reddictibus et exitibus eiusdem castellanie a | die vicesima quarta inclusive mensis iunii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo, usque ad diem vicesimam octavam exclusive mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo undecimo, videlicet de uno anno integro et quatuor diebus. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii, legum doctore, | Amblardo Gerbaysii, Petro Magnini et Anthonio Domengii, magistris et | auditoribus computorum domini per Guigonetum Marescalci, clericum domini. Et | examinatus per dictos magistros, die

---

1 Dans la marge gauche: Salarium.

quarta mensis augusti, anno predicto millesimo quatercentesimo undecimo.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

- . II^c LXXVII libr. XI den. ob. mon. Auguste
- . XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum
- . XXXIII flor. II den. ob. gross. p. p.
- . XL flor. IX den. gross. b. p. vet.
- . XXXVI flor. ian. auri

Et . LXI franch. auri

De quibus

Libravit² in operibus et reparacione tectorum castri domini de Quarto, | prout infra in pluribus eius partibus necessario reparatis. Et | primo Nycoleto Britonis in empcone et pro precio viginti | unius milliariorum clavinorum ab eodem emptorum, quolibet milliario | precio duodecim solidorum monete Auguste et implicatorum cum scindullis | subscriptis in coperiendo magnam salam, coquinam et cameras | dicti castri domini de Quarto que copertura necessario indigebant, | XII libr. XII sol. monete Auguste.

Item eidem Nycoleto in empcone et pro precio undecim milliariorum | tavaillionorum ab eodem emptorum, quolibet milliario precio | unius floreni parvi ponderis et ibidem cum predictis clavinis implicatorum, XI flor. parvi ponderis.

Item Brunodo Sala | et Iaquemeto, eius fratri, pro suis salario et expensis | viginti trium dierum quibus vacaverunt in implicando | dictos scindullum et clavinum in tectis suprascriptis, capiente | quolibet dictorum Brunodi et Iaquemeti per diem tam pro salario | quam expensis sex solidos monete cursibilis Auguste more solito, | ut in pluribus computis precedentibus, VI libr. XVIII sol. mon. Auguste, ut per literam publicam dictorum Brunodi et Iaquemeti | Sala de testimonio premissorum ac confessione et recepta | per ipsos facta de quantitate particularum supra proxime scripta, per ipsos | habita a dicto castellano pro premissis. Datam in castro Quarti | die vicesima tertia mensis maii anno Domini millesimo quatercentesimo | undecimo, quam reddit manu Iohannis Armandi, notarii, | scriptam et signatam. Et allocantur sibi presens | et alie subscribe librate de mandato domini Iohannis Servagii, legum | doctoris, Amblardi Gerbaysii, Petri Magnini et Anthonii Domengii, magistrorum et auditorum computorum domini, | vise prius et examine diligenter per eosdem, habitoque corporali | iuramento dicti castellani ad evvangelia Dei sancta, asserentis sic | fuisse solutum et libratum, prout in eisdem et qualibet ipsarum | continetur, reparacionesque³ predictas fore factas sufficienter et completas, | prout superius describuntur, ascendentibus particulis ad XIX libr. X sol. mon. Auguste et XI flor. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa recepta subscripta IIII^c XLVIII flor. XI den. terc. quart. et quart. unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

3 *La particule que est ajoutée dans l'interligne.*

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos auri parvi | ponderis de salario per annum pro regimine dicte castellanie, ut | in computo precedenti. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius et pro rata, videlicet | pro uno anno integro et quatuor diebus, inceptis | die vicesima quarta inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo decimo et finitis die vicesima | octava exclusive mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo undecimo, de quibus computat prout | supra, XXV flor. III den. VI^{us} et dimid. quart. unius den. gross. parvi ponderis.

Summa librate, salarii et allocati

. LIX libr. V sol. VIII den. mon. Auguste

. V^C XIII flor. VII den. VI^{us} et dimid. quart. unius den. gross. p. p.

Et . XLVIII flor. b. p. vet.

9. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 11/2, 1411-1412

28 juin 1411 – 19 janvier 1412

Iohannes de Thora

[Computus Iohannis de Thora, castellani Quarti in Valle Augusta, de reddictibus et exitibus eiusdem castellanie a die vicesima octava inclusive mensis iunii anno Domini millesimo quatercentesimo undecimo, usque ad diem vicesimam exclusive mensis ianuarii anno Domini millesimo quatercentesimo duodecimo, videlicet de uno anno integro et quatuor diebus.]

...

Summa tocius recepte huius computi²

. III^C XXXVI libr. XIII sol. I den. mon. Auguste

. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. XLVI flor. V den. gross. p. p.

. XL flor. IX den. gross. b. p. vet.

. I flor. ian. auri

Et . LXI franch. auri

De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro regimine | dicte castellanie, prout capiebat Iohannes Fabri, castellanus | ibidem ante ipsum, ut in computo precedenti, | ex constitucione sibi per dominum de dicto castellanie | officio facta, ut per literam domini de⁴ dicta constitucione, | cuius

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Dans la marge gauche*: Valet in summa recepta subscripta IIII^C LXIII flor. I den. III quart. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche*: Salarium.

4 *La particule de est insérée dans l'interligne.*

tenor sequitur in hec verba:

«Nos | Amedeus, comes Sabaudie, princeps dux Chablaysii | et Auguste, in Ytalia marchio et comes Gebennarum, | notum facimus, tenore presencium, universis quod nos | de sensu, probitate et diligencia dilecti fidelis | nostri, Iohannis de Thora, alias Darenczo, ad plenum | confidentes ipsum Iohannem ex deliberacione matura | prehabita, facimus, constituimus et ordinamus | castellanum nostrum Quarti, castellanique mandamenti, | ressorti, iurium et pertinenciarum eiusdem, per unum | annum integrum, die adepte sue possessionis dicti | officii incohandum, et ultra dum dominus bene fecerit | et legaliter se gexerit in eodem ac nostre fuerit voluntatis, | sub salario et omnibus consuetis, regimen et administracionem | dicti officii eidem per dictum tempus totaliter comicentes. | Ipse quidem Iohannes castellanus noster futurus, | nobis corporale iuramentum prestitit ad sacra sancta | evvangelia et sub obligacione omnium et singulorum | bonorum suorum quorumcumque, predictum officium iuxta ipsius exigentiam bene et fideliter gubernare, iura | nostra perquirere et servare, neminem ipsius | officii pretextu indebite opprimere vel gravare, | castrum nostrum predictum cum omnibus suis membris, | nostris sumptibus moderatis, ad sostam manutenere, | artillieriis et armamentis opportunis armatum tenere | cum famillia opportuna, de mobilibus ipsius castris | nobis per iuramentum debitum computum facere | ipsumque castrum nemini expedire nisi nobis aut nostro legitimo successori vel certo nuncio nostro | nostras patentes literas defferenti, quas noverit | de nostra consciencia verissimiliter fuisse emanatas, | de preysiis, victualibus, obvencionibus et aliis quibuscumque | per eum vel alium eius nomine recipiendum ad causam | dicti officii nobis annis singulis in camera computorum | nostrorum fideliter computare, statuta nostra et | dictorum computorum nostrorum illesa servare | sub penis contentis in eisdem omniaque et singula | alia fideliter facere et exercere que dicto officio | incumbunt, remoto quolibet inhonesto. Mandantes | propterea, per tenorem presencium, universis et singulis | fidelibus, officariis et subdictis dicte castellanie | quibuscumque quatenus statim, visis presentibus, ipsum | Iohannem ad huiusmodi officium, ut convenit, | admicentes, eidem et mandatis suis cum penis | et sine penis, tanquam nostro vero castellano pareant | et obediant ac effectualiter intendant tanquam | nobis, remoto alio castellano sive detentore quocumque. | Dantes ulterius presentibus expressis in mandatis dilectis | magistris et receptoribus computorum nostrum quod eidem | Iohanni Darenczo in suis primo et sequentibus | computis dictum annuum salarium intrent et | allocent absque difficultate quacumque, sic quod debitam | inde adsequatur solucionem. Datum Thononii die | vicesima secunda mensis iunii anno Domini millesimo | quatercentesimo undecimo per dominum, presentibus dominis | Guichardo Marchiandi Asperimontis, Hugonardo Chabodi et Iacobo de Fistilliaco thesaurario. Reddita litera portatori. Iohannes Bonbat.»

Quam literam | superius insertam ostendit sigillo domini sigillatam | et manu dicti Iohannis Bonbat eius secretarii signatam et penes se retinet. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius et pro | rata, videlicet pro viginti novem septimanis et tribus diebus, | inceptis die vicesima octava inclusive mensis iunii | anno Domini millesimo quatercentesimo undecimo | et finitis die vicesima exclusive mensis ianuarii

anno Domini millesimo quatercentesimo duodecimo, | de quibus computat prout supra, XIII flor. I den. II terc. dimid. quart. gross. p. p.

Summa librate, salarii et alloquati

. XXXIX libr. XV sol. VIII den. mon. Auguste

Et . M LXXIII flor. I den. II terc. dimid. quart. unius den. gross. p. p.

10. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 11/3, 1412-1413

16 février 1412 – 11 mai 1413

Iohannes de Pitignaco

Computus¹ viri nobilis Iohannis de Pitignaco, | domicelli, baillivi Vallisauguste et castellani Oyacie et Vallispelline | cuiusque mandamenti et ressorti de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis februarii | anno Domini millesimo quatercentesimo duodecimo, usque ad diem | duodecimam exclusive mensis maii anno Domini | millesimo quatercentesimo decimotercio, quibus die et anno | dictum castellanie officium expedivit, de mandato et per literam domini | Girardo Fabri de Pirone, baillivo et castellano per dominum ibidem constituto | post ipsum, ut per literam domini dicto castellano directam de mandato | expediendi in computo Auguste eiusdem temporis redditam et designatam, | videlicet de uno anno integro duodecim septimanis et una die. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus Guillermeto de Challes, Petro Magnini, Iacobo de Fistilliaco | et Anthonio Domengii, magistris et auditoribus computorum domini, per Iohannem | Bucardi, clericum domini.

...

Summa tocius recepte huius computi

. C III^{XX} libr. III sol. V den. mon. curs. ad XXVI

. C XIX flor. XI den. gross. p. p.

. Dimid. flor. b. p. vet.

Et . VIII flor. ian. et ducat. auri

De quibus

11. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 12/1, 1412-1413

20 janvier 1412 – 1er juin 1413

Iohannes de Thora

Computus Iohannis de Thora, alias Darenczo, iunioris castellani Quarti in Valle Augusta, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie a die vicesima inclusive | mensis ianuarii anno Domini millesimo quatercentesimo | duodecimo, usque ad

---

1 De ce compte font défaut le salaire du châtelain ainsi que le montant des dépenses

diem secundam exclusive¹ mensis | iunii anno Domini millesimo quatercentesimo decimotercio, | videlicet de uno anno integro et decem novem septimanis. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus Petro Magnini et Anthonio Domengii, magistris | et auditoribus computorum domini, per Petrum Rostaigii, clericum domini. Redditusque per Glaudium de Thora, fratrem et procuratorem dicti castellani, ut de | procura constat quadam nota instrumenti recepta per Franciscum de Loes, notarium, | anno Domini M^o CCCC XIII°, indicione sexta, die secunda mensis februarii. Quam reddit | in papiro scriptam et signeto manuali dicti notarii subscriptam et signatam. | Et examinatus die prima mensis decembris anno eodem. Quiquidem | castellanus decessit die iouis sancta sero XX^a mensis aprilis dicto anno, | prout reffert dictus Glaudius, frater et procurator eiusdem.

...

Summa tocius recepte huius computi²

. II^c IIII^{xx} XVI libr. VIII sol. I den. ob. mon. curs. Aug.

. XXIX sol VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

.XXXIX. flor. p. p. et dimid.

. XL flor. IX den. gross. b. p. vet.

. I flor. ian. auri

Et . LXI franch. auri

De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro | regimine dicte castellanie, prout capiebat Iohannes Fabri, castellanus ibidem ante ipsum, ut | in computo precedenti. Et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius pro | uno anno integro et decem novem septimanis, | inceptis die vicesima inclusive mensis ianuarii | anno Domini millesimo quatercentesimo duol decimo et finitis die secunda exclusive mensis | iunii anno Domini millesimo quatercentesimo tercio decimo, de quibus computat ut supra, XXXIIII flor. I den. ob. dimid. quart. unius gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis

. XXXIX libr. XV sol. VIII den. mon. Auguste

Et . IX^c XXIIII flor. I den. ob. dimid. quart. gross. p. p.

1 *Effacé*: eiusdem.

2 *Dans la marge gauche*: Valet presens recepta cabsis monetis: IIII^c XI flor. IX den. quart. unius et VI^{us} et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche*: Salarium.

12. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 12/2, 1413-1414

2 juin 1413 – 15 février 1414

Petrus Galliardi

Computus viri nobilis Petri | Galliardi, castellani Quarti in Valle | Augusta per dominum constituti, per unum annum integrum, die adeptus sue possessionis | eiusdem officii incohandum et ulterius dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis | sub salario et onere familie consuetis, ut per licteram domini de constitutione | predicta. Datam in Monte Meliano die vicesima tertia mensis maii anno | Domini millesimo quatercentesimo decimo tercio, inferius in librata salarii | de verbo ad verbum copiatam. De redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die secunda inclusive mensis iunii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo tercio – quibus die et anno, vigore dicte constitutionis, adeptus | fuit possessionem dicti officii, ut dicit, post Iohannem de Thora, alias Darenco, | castellanum ibidem ante ipsum – usque ad diem decimam sextam <exclusive> mensis | februarii anno Domini millesimo quatercentesimo decimo quarto, videlicet de triginta septem septimanis. Item et castellani Oyacie et Vallispelline territoriorum, districtuum et pertinencium ipsorum | locorum adiunctorum et unitorum dicte castellanie Quarti per dominum die vicesima mensis iulii | anno predicto millesimo CCCC° decimo tercio¹, ut per literam domini de dictis adiunctione, unione et constitutione, datam in | Sancta Agatha, die et anno predictis, in fine presentis computi copiatam, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die penultima dicti mensis iulii anni predicti, quibus adeptus fuit possessionem | dicti officii, prout notatum est in dorso dicte lictere domini, manu Boniffacii Iayoti, notarii, | usque ad diem predictam decimam sextam exclusive mensis februarii, anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo quarto, videlicet de viginti octo septimanis et quattuor diebus². Receptus apud Chamberiacum, presentibus Guillermo | de Challes, Petro Magnini, Iacobo de Fistilliaco et Anthonio Domengii, | magistris et auditoribus computorum domini, per Petrum Rostaigii, clericum | domini. Reddictusque per Richardum de Pleo, locumtenentem dicti castellani.

...

Summa tocius recepte huius computi³

- . IIIIC LVIII libr. XIII sol. XI den. ob. mon. Aug.
- . XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum
- . XLVII flor. II den. gross. p. p.
- . XLI flor III den. gross. b. p. vet.
- . XII flor. ducat. ian. et b. p. ad XVI

Et . LXI franch. auri

De quibus

1 *Les mots millesimo CCCC° decimo tercio sont ajoutés à la fin du paragraphe avec un rappel.*

2 *La phrase depuis Item et castellani est ajoutée à la fin du paragraphe avec un rappel.*

3 *Dans la marge gauche: Valet in summa recepta subscripta VC III^{XX} III flor. VIII den. III quart. et quart. gross. p. p.*

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario
 per annum, prout | capiebat castellanus ibidem ante ipsum, pro regimine | dicte
 castellanie Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitarum, ex constitutione sibi facta
 per dominum | ut per eiusdem domini duas licteras, quarum tenores | sequuntur prout
 infra. Et primo tenor prime | sequitur prout infra:

«Nos Amedeus, comes | Sabaudie, princeps dux Chablaysii et Auguste, | in Ytalia
 marchio et comes Gebennarum, notum | facimus universis, quod nos, dilecti fidelis |
 nostri Petri Gallardi sensum, industriam, | diligenciam et probitatem, quibus apud |
 nos operum exigentia manifesta laudabiliter | commendatur, ut convenit, actendentes,
 ipsum per presentes facimus, constituimus et ordinamus | castellanum nostrum castri,
 castellanie mandalmenti et tocius ressorti nostrorum Quarti. | Eidem Petro exercicium,
 regimen et administracionem | dicti officii, serie presencium, commictentes per unum
 | annum proximum die adeptae sue possessionis | incohandum et ulterius dum bene
 fecerit | nostreque fuerit voluntatis, sub salario et | onere familie consuetis. Ipse quidem
 Petrus | nobis promisit corporaliter et iuravit ad | evvangelia Dei sancta, subque omnium
 suorum | obligacione bonorum, dictum castellanie officium | bene et fideliter exercere,
 iura nostra perquirere | diligenter et servare, neminem ipsius officii | violencia vel
 potencia indebite opprimere vell | gravare, de redditibus, preysiis, censis, obvencionibus
 | et emolumentis universis et singulis dicti | officii nobis in camera computorum
 nostrorum, | annis singulis bonum computum reddere et | legitimam racionem, statuta
 nostra Sabaudie | stilumque et ordinaciones computorum nostrorum | illesas servare,
 sub penis in eis contentis, | castrumque et alia edificia nostra que in | dicto officio
 habemus sufficienter coperta et | ad sostam manutenere nostris sumptibus moderatis
 | ipsaque cum dicto officio nemini expedire nisi | nobis aut nostro legitimo successori
 seu | alteri nostras patentes litteras defferenti quas | de nostra consciencia crediderit
 verissimiliter emanatas | et cetera omnia legaliter facere que dicto pertinent officio,
 remoto quolibet inhonesto. Universis | et singulis fidelibus et subdictis nostris dicti
 officii mandantes quatenus dicto Petro Galliardi amodo | inantea obediant, pareant,
 solvant pariter et intendant tanquam castellano nostro ibidem | constituto. Dantes
 ulterius presentibus in mandatis | magistris et receptoribus computorum nostrorum
 | quatenus dictum annum salarium annis singulis | eidem Petro in eius primo et
 sequentibus computis | intrent et allocent, absque difficultate quacumque, sic quod
 de eo, ut convenit, | condignam stisfacionem assequatur. Datum in Monte Meliano die
 | vicesima tertia mensis maii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo tercio
 per dominum, presentibus dominis G[uichardo] Marchiandi cancellario | bastardo de
 Sabaudia, Gaspardo de Monte Maiori, marescallo Asperimontis, Lamberto Oddineti
 et Guigoneto Marescalci, thesaurario. Reddite licteras portitori. | Iohannes Bonbat».

Item tenor alterius lictere domini sequitur in hec verba:

«Nos Amedeus, comes Sabaudie et princeps dux Chablaysii et Auguste, | in Ytalia

---

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

marchio et comes Gebennarum, notum facimus universis presentes | litteras inspecturis, quod cum nos ignorantes quod vallis nostra Oyacia seu Pellina, | tempore predicto, loco nostro Quarti et castellanie eiusdem submissa et agregata foret in ipsa valle dum ad nostras pervenit manus, castellanum | novum constituerimus presencialiter, autem ad nostram noticiam deveniret dictam | vallem Oyaciam seu Pellinam fuisse antiquitus de ressorto et mandamento | dicti loci nostri Quarti. Hinc est quod nos, volentes dictum locum nostrum | Quarti restituere in iuribus et honoranciis suis antiquis per presentes dictam | vallem nostram Oyaciam seu Pellinam, et subdictos nostros ipsius vallis | ac posteritates eorum dicte castellanie nostre Quarti, supponimus, submittimus | et agregamus per tempora quibus dilectus fidelis Petrus Galliardus castellanus | noster Quarti ipsum tenebit officium et ultra quamdiu nostre fuerit voluntatis, | ita et taliter quod dicti nostri subdicti dicte vallis nostre Oyacie seu Pelline | et posteritates eorum census, redditus, servicia, obventiones, tributa et alia | emolumenta nobis per eos debita et debenda nobis in manibus castellani nostri Quarti, qui de ipsis nobis legitime computare tenebatur solve, | et dicto nostro castellano eiusve locumtenenti et ceteris officariis nostris | Quarti presentibus et futuris parere, respondere et in dicto loco nostro Quarti | resortire debeant et teneantur. Mandantes propterea dictis nostris hominibus | et subdictis dicte nostre vallis Oyacie seu Pelline, quatenus dicto nostro castellano | Quarti, presenti et futuro, solvant, respondeant, pareant, obediant et intendant | amodo inantea, nullo alio super hoc expectato mandato. Mandantes | insuper baillivo Vallisauguste et castellano nostro moderno dicte vallis | Oyacie seu Pelline quatenus abinde se desistat ab officio dicte castellanie | in dicta valle exercendo, ipsumque officium dicto castellano nostro Quarti | remictat et hoc sub pena vigintiquinque marcharum argenti per eum | commictenda, nisi fecerit que mandamus et nobis applicanda. Et nos mandamus magistris computorum nostrorum quod, habita copia presencium | et confessione de remissione dicte castellanie, dictum baillivum et | castellanum nostrum modernum dicte vallis de exitibus et emolumentis | dicte vallis a dicta remissione in ultra quomodolibet non coherceant | computare. Datum in Sancta Agatha die | vicesima mensis iulii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo tercio sub signeto | nostro, cancellario absente, per dominum, presentibus | dominis H. domino Chandeyati et Lamberto Oddineti. | Reddatur litterarum portitori executio. Guido Columbi».

Quas | duas litteras domini ostendit et penes se retinet | sigillo domini sigillatas et manibus dictorum | Ioannis Bonbat et Guidonis Columbi, secretariorum | domini signatas. Et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem predictorum viginti quinque florenorum | parvi ponderis per annum pro rata temporis de | quo computat prout supra, videlicet pro | triginta septem septimanis, inceptis die | secunda inclusive mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo decimotercio et finitis die decima sexta exclusive mensis | februarii anno Domini millesimo quatercentesimo decimo quarto, XVII flor. IX den. I terc. dimid. quart. gross. p. p.

Summa librate, salarii et allocati

. XXXIX libr. XV sol. VIII den. mon. Auguste

Et . V^C LX flor. X den. ob. dimid. quart. gross. p. p.

13. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 13/1, 1414-1415

16 février 1414 – 15 mars 1415

Petrus Galliardi

Computus viri nobilis Petri Galliardi, | castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, ut in computo | precedenti, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie a die | decima sexta inclusive mensis februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo quarto usque ad diem decimam sextam exclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo decimo quinto, videlicet de uno anno | integro et quatuor septimanis. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | Guillermeto de Challes, Petro Magnini, Iacobo de Fistiliaco et Anthonio Domengii, | magistris et auditoribus computorum domini per Petrum Rostaignii, | clericum domini. Redditusque per Richardum de Pleo, locumtenentem dicti | castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi¹. III^C XXIII libr. XIX sol. III den. mon. Aug.

. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. C XX flor. III den. ob. gross. p. p.

. XXXV flor. III den. gross. b. p. vet.

. IX flor. ian. auri

Et . LXI franch. auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos auri parvi ponderis de salario per annum | ut in computo precedenti. Et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro et quatuor septimanis, | inceptis die decima sexta inclusive mensis | februarii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo quarto et finitis die decima sexta | exclusive mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo quinto, de quibus computat ut supra, XXVI sol. XII den. dimid. quart. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis

. XLV libr. XVI sol. VIII den. mon. Auguste

Et . V^C XXVIII flor. X den. I terc. unius den. gross. p. p.

---

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa recepta subscripta VI^C XVII flor. X den. terc. quart. et quart. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

14. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 13/2, 1415-1416

16 mars 1415 – 15 mars 1416

Petrus Galliardi

Computus viri nobilis Petri | Galliardi, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, ut in computo precedenti, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie | a die decima sexta inclusive mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo quinto usque ad diem decimam sextam exclusive | dicti mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo sexto, videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus Guillermeto de Challes, Petro Magnini, Iacobo de Fistilliaco | et Anthonio Domengii, magistris et auditoribus computorum domini | per Petrum Rostaignii, clericum domini. Redditusque per Richardum | de Pleo, locumtenentem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi¹. IIII^c XXV libr. XIX sol. VII den. ob. mon. Aug.

. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. C II flor. VIII den. gross. p. p.

. XXIX flor. III den. gross. b. p. vet.

. IX flor. ducat. et ian.

Et . LXI franch. auri

De quibus

Libravit² in operibus et reparacione castri domini | de Quarto prout infra necessario reparati, | videlicet manu Iohannis Facii carpentarii. Primo | in empcione et pro precio quingentorum tavallionorum | emptorum et implicatorum in reparacione tectorum | camerarum existencium prope granerios ac eciam tectorum | dictorum graneriorum in pluribus eius locis reparatorum, VI den. gross.

Item in empcione et pro | precio unius milliarii clavinorum bonorum pro eodem | emptorum et ibidem implicatorum cum dictis tavaillionis, VI den. gross.

Item salario | et expensis dicti Iohannis Facii, duorum dierum | quibus stetit et vacavit in reparando dicta | tecta de predictis tavallionis et clavinis, capientis | per diem sex solidorum monete Auguste more solito tam pro salario | quam expensis, ut in pluribus computis precedentibus, | XII sol. mon Aug., ut per licteram dicti | Iohannis de testimonio premissorum. Datam in ponte | lapideo mandamenti Quarti die nona mensis | marcii, anno Domini millesimo quatercentesimo decimo sexto, | scriptam cum pluribus aliis in folio papiri | superius in librata siliginis reddito manu | Anthonii Chervo notarii et signatam.

Item | salario quinquaginta quatuor hominum carpentariorum | quasi per unam diem vacancium in reparando | charretum bornellorum perforandoque quadraginta |

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa recepta subscripta V^c IIII^{xx} XIII flor. III den. III quart. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

octo bornellos et ipsos ponendo et situando | in locis necessariis pro aqua ad dictum castrum | adducenda et ibidem manutenenda, capiente | quolibet dictorum hominum per diem de salario, ultra | panem siliginis, vinum et seraceum sibi ministratos | pro suis expensis et supra in suis titulis propter | hoc allocatur tres solidorum monete Auguste et aliquando soliti sunt allocari, sex sol. tam pro salario quam expensis¹, | ut in pluribus computis precedentibus, VIII libr. | II sol. mon. Aug. et ut per licteram de testimonio | premissorum ac confessione et recepta superius in | librata siliginis redditam et plenius | designatam.

Item in empcione | et pro precio triginta quatuor vires ferri novas | emptas pro tanto et in dictis bornellis necessario | implicatas, XVII den gross², ut per licteram Iaquimini Mallio | et plurium aliorum de testimonio premissorum superius | in librata siliginis redditam et plenius designatam. Et | allocantur sibi presens et alie subscripte librate | de mandato dictorum magistrorum et auditorum computorum | domini, vise prius et examine diligenter | per eosdem, habitoque corporali iuramento dicti | vicecastellani ad evngelia Dei sancta, asserentis sic | fuisse solutum et libratum, prout in eisdem | et qualibet ipsarum continetur, operagique et | reparaciones supradictas fore factas sufficienter | et completas prout superius describuntur, adscendentibus | dictis particulis ad VIII libr. XIII sol. mon. Aug. et II flor. V den. gross. p. p.

...
Libravit³ sibi ipsi capiente viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum, ut in computo | precedenti. Et allocatur sibi salarium ad | rationem ipsius, videlicet pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo decimo quinto, | et finito die decima sexta exclusive eiusdem | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | decimo sexto, de quo computat prout supra, XXV flor. p. p.

Summa librate, salarii et allocati

. LV libr. IX sol. VIII den. mon. Auguste

Et . V^C LXXIII flor. I den. ob. dimid. quart. gross. p. p.

15. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 14, 1417-1418

17 mars 1417 – 15 mars 1418

Petrus Gailliardi

Computus viri nobilis | Petri Gailliardi, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum, ut in computo precedenti, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die decima sexta inclusive mensis marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo decimo septimo usque ad diem | decimam sextam exclusive dicti

1 *La phrase depuis et aliquando est ajoutée dans la marge droite.*

2 *Le montant est ajouté dans la marge droite avec un rappel.*

3 *Dans la marge gauche: Salarium.*

mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo octavo, videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii, legum doctore et milite presidente, Petro Magnini, Iacobo de Fistilliaco et | Anthonio Domengii, magistris et auditoribus computorum domini per | Petrum Rostaignii, clericum domini. Reddictusque per Urbanum Nervi, | locumtenentem et procuratorem dicti castellani, fidem facientem de sua procura | per literam publicam eiusdem procure, datam die decima septima mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo decimo octavo quam reddit manu | Stephani de Corlenove, notarii¹ subscriptam et signatam.

...

Summa tocius recepte huius computi²

. IIII^C XXX libr. XVI sol. ob. mon. Aug.

. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. III^C XXXII flor. II den. gross. p. p.

. XXIX flor. III den. gross. b. p. vet.

. IX flor. ducat. et ian.

Et . LXI franch. auri

De quibus

Libravit³ in operibus et reparacione dicti castri | domini de Quarto, prout infra in pluribus | eius locis necessario reparati. Et primo in | empcione et pro precio duorum ballonorum | clavinorum, quolibet continente quatuordecim | milliaria, per dictum vicecastellanum emptorum | a Vullermeto de Plangier de Monte Joveto, | quolibet ballono precio sex florenorum et quatuor | denariorum grossorum et implicatorum in dictis relparacionibus infra designatis cum tavallionis | subscriptis, ut per notam instrumenti predicti | Vullermeti de confessione et recepta et testimonio | premissorum, receptam sub anno Domini | millesimo quatercentesimo decimo octavo, die nona | mensis marcii. Quam reddit in quadam | cedula papiri scriptam manu Nycoleti | Maluquini notarii et signatam, XII flor. VIII den. gross. p. p.

Item Iohanni Facii | Peccion, parrochie Quarti, in empcione et | pro precio duodecim milliariorum et | sexcies centum de tavallions de petty (*sic*), ab eodem emptorum, quolibet miliario precio unius floreni parvi ponderis, et in⁴ dictis reparacionibus | cum predictis clavinis implicatorum, ut per | notam instrumenti de confessione et recepta predicti | Iohannis Facii et testimonio premissorum, receptam | sub anno predicto, die undecima mensis marcii, | in quodam folio papiri cum quadam alia | nota instrumenti infra designata, scriptam | manu Glaudii Voudani notarii et signatam, XII flor. VII den. I quart. gross. p. p.

Item | Melano de Stanabo de Vallesia, habitatori Auguste, | Petro Sesiani,

1 *Le mot notarii est répété.*

2 *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta VIII^C XIII flor. II den. et quart. gross. pp.

3 *Dans la marge gauche:* Opera castri.

4 *La particule in est répétée.*

habitori Quarti, Iohanni Savoye, | Ioahannodo Mugnerio, habitatori prope dictum |
 castrum, et Iohanni Facii Peccion pro suis | salario et expensis quatuordecim dierum
 quibus | quilibet ipsorum vacavit in implicando predictos | clavinum et tavallionos in
 reparacionibus tectorum | infra designatorum, videlicet in tecto existenti | circumcirca
 magnam salam dicti castri. | Item in tecto existenti supra magnam coquinam | et
 circumcirca bornellos eiusdem castri. | Item in tecto existenti supra parvam stupham et
 in | tecto existenti supra cameram existentem prope | et iuxta turrim veterem dicti castri,
 ut | per notam instrumenti de testimonio superius | nominatorum ac eciam Iohannis
 Aymonodi | de Arnyo, Aymoneti de Prato de Quarto, Guillelmi | de Cho, Iaquemeti
 Brocardini de Orseriis, habitatoris Ville Franche, et Iohannis Brelet, parrochie Prati |
 Sancti Diderii, testificancium, sub ipsorum | corporabilibus iuramentis per ipsorum
 quemlibet | ad evngelia Dei sancta corporaliter | propter hoc prestitis quod predictae
 reparaciones | erant valde necessarie quodque facte | sunt sufficienter et complete et
 in eisdem | fuerunt implicate predictae quantitates clavinorum et tavallionorum per
 superius | nominatos operarios qui confessi fuerunt | habuisse et realiter recepisse de
 et pro | suis iornalibus temporis superius designati, | quo steterunt et vacaverunt in
 reparacionibus | supradictis, a predicto Urbano vicecastellano | plenam et integram
 solucionem. Et inde | dictum vicecastellanum et suos solverunt et | quictaverunt cum
 pacto de ulterius aliquid | non petendo pro premissis. Receptam sub | anno predicto
 millesimo quatercentesimo decimo | octavo, indicione undecima, die undecima |
 mensis marcii. Scriptam cum alia nota | supra proxime designata in eodem folio |
 papiri superius reddito manu predicti Glaudii | Voudani, notarii, et signatam, videlicet
 ad circa sex solidorum monete Auguste, more solito pro die qualibet, tam pro salario
 quam expensis¹, XVII flor. et dimid. p. p. Et allocantur sibi presens | et alie subscriptae
 librate de mandato | dictorum magistrorum et auditorum computorum | domini. Vise
 prius et examine diligenter | per eosdem, habitoque corporali iuramento | dicti
 vicecastellani ad evngelia Dei sancta, | asserentis sic fuisse solutum et libratum,
 | prout in eisdem et qualibet ipsarum continetur, | operagiaeque et reparaciones
 supradictas fore | factas sufficienter et completas, prout | superius describuntur, XLII
 flor. IX den. I quart. gross. p. p.

...
 Libravit² sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos auri parvi ponderis de salario
 per | annum, ut in computo precedenti. Et | allocatur sibi dictum³ salarium ad rationem
 ipsius, | videlicet pro uno anno integro, incepto die | decima sexta inclusive mensis
 marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo decimo septimo et | finito die decima
 sexta exclusive eiusdem | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo |
 decimo octavo, de quo computat prout | supra, XXV flor. p. p.

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis

---

1 *La phrase depuis videlicet est insérée dans la marge droite avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche: Salarium.*

3 *Le mot dictum est inséré dans l'interligne.*

. XLI libr. XIX sol. VIII den. mon. Aug.
Et . VII^c IIII^{xx} XVII flor. VI den. ob. I terc. dimid. quart. gross. p. p.

16. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 14, 1418

16 mars 1418 – 23 août 1418

Petrus Galliardi

Computus viri nobilis | Petri Galliardi, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum, ut in computo precedenti, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie a die decima sexta inclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo decimo octavo, usque ad diem | vicesimam quartam exclusive mensis augusti anno eodem – quibus | die et anno castrum et castellaniam dicti loci expedivit Iohanni | de Pitignaco, castellano ibidem post ipsum per dominum¹ constituto, ut in computo | dicti Iohannis de Petignaco sequenti, finito die prima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo decimo nono – videlicet | de viginti tribus septimanis. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | domino Iohanne Servagii, legum doctore et milite presidente, Petro | Magnini, Iacobo de Fistilliaco et Anthonio Domengii, magistris | et auditoribus computorum domini per Petrum Rostagnii. | Redditusque per Urbanum Nervi, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti.

Et videantur memorialia in computo precedenti descripta, quando | sequens computus recipietur.

...

Summa tocuis recepte huius computi

. VII flor. et dimid. p. p.

De quibus

Libravit² sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos auri parvi ponderis de salario per | annum, ut in computo precedenti. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius et pro rata temporis, videlicet pro | viginti tribus septimanis, inceptis | die decima sexta inclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo decimo | octavo et finitis die vicesima quarta | exclusive mensis augusti anno eodem, de | quibus computat prout supra, XI flor. terc. quart. dimid. quart. I den. p. p.

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis

. III^c LVII flor. IIII den. XII^a et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

1 *Le mots per dominum sont insérés dans la marge droite avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche: Salarium.*

17. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 14, 1419-1421

7 octobre 1419 – 5 mars 1421

Aymonetus de Broczio

Computus viri nobilis Aymoneti | de Broczio, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline, per dominum constituti die ultima mensis septembris anno Domini millesimo | quatercentesimo decimo nono, per unum annum tunc¹ proximum et ultra, | dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis, sub salario et onere | familie consuetis, ut per literam domini de dicta constitucione. | Datam Thononii die et anno quibus supra, prout inferius in libratibus | salarii de verbo ad verbum insertam, de redditibus et exitibus eiusdem castellanie, a die septima inclusive mensis octobris anno | predicto millesimo quatercentesimo decimo nono – quibus die et anno adheptus fuit possessionem castri et castellanie ac tocuis | mandamenti et pertinenciarum dicti loci Quarti, sibi expeditam | per Ludovicum Mistralis de Dyvoria procuratorem et procuratorio | nomine viri nobilis Iohannis de Pictiniaco, castellani ibidem ante | dictum Aymonetum, castellanum modernum, ut per literam publicam | Gladii Voudani, notarii publici, actestantis recepisse instrumentum | de dictis adopcione et expedicione sub anno predicto die | predicta septima mensis octobris, quod instrumentum in formam | publicam redigere non potuit aliis negociis occupatus, datam die vicesima septima mensis februaryi anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo primo, quam reddit manu dicti² Gladii Voudani scriptam et signatam – usque ad diem sextam exclusive | mensis marci anno Domini millesimo IIII^C vicesimo primo. Quibus die et anno dictum | castrum et castellanie officium fuit expeditum nobili Petro, domino Chivronis, | castellano ibidem post ipsum, ut per literam testimonialem inde receptam per Gladium | Voudane, notarium sub anno Domini M IIII^C XXI predicto, die nona maii, quam reddit | in quadam cedulla papiri scriptam manu dicti notarii et signatam, videlicet de | duobus annis integris, viginti una septimanis et tribus diebus. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii, legum doctore et milite presidente, | Petro Magnini et Anthonio Domengii, magistris et auditoribus computorum domini per Petrum Rostaignii, clericum domini. Reddictusque per Gabrielem Novarie | de Montecallerio, notarium et procuratorem dicti castellani, de suo procuratorio fidem facientem | per quoddam instrumentum inde receptum per Martinum de Barberio de Porta de | Transella, notarium sub anno Domini millesimo IIII^C vicesimo, indicione XIII, die | XVII mensis iulii, quod reddit. Et examinatus per dictos magistris | die nona mensis augusti anno Domini millesimo IIII^C XXIII°.

...
Summa tocuis recepte huius computi³

---

1 *Le mot tunc est ajouté dans l'interligne.*

2 *Le mot dicti est ajouté dans l'interligne.*

3 *Dans la marge gauche: Valet in summa recepta subscripta M C LIX flor. IIII den. et quart. gross. p. p.*

. IX^C XXII libr. VIII sol. mon. Aug.
 . LIX sol. III den. ian. ad X per XV predictorum
 . LXII flor. V den. ob. gross. p. p.
 . LVIII flor. et dimid. b. p. vet.
 . LIII ducat. et ian. ad XVI
 . C XXII franch. auri

Et . III sterlini auri

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitucione sibi facta per dominum | ut per presentes domini licteras de constitucione | predicta, quarum tenores sequuntur, prout | infra:

«Nos Amedeus, dux Sabaudie, | notum facimus universis presentes licteras inspecturis, | quod nos dilecti fidelis nostri Aymoneti de Brocio, ex comitibus Castri | Montis, sensum, scienciam, diligenciam et probitatem, quibus apud nos | comendatur, ut convenit, actendentes, ipsum per presentes facimus, constituimus | et ordinamus castellanum nostrum castri, castellanie et mandamenti Quarti | et Vallispelline. Eidem regimen et exercicium dicti officii, serie presencium, | comitententes sub salario et onere familie consuetis per unum annum | proximum et ulterius dum bene fecerit et nostre fuerit voluntatis. Ipse siquidem | Aymonetus nobis promisit ad evvangelia Dei sancta, sub suorum | obligacione bonorum dictum officium bene et fideliter exercere, iura | nostra perquirere diligenter et servare, neminemque dicti officii pretexto | indebite opprimere vel gravare, deque redditibus, obvencionibus et | emolumentis dicti | officii quibuscumque bonum computum reddere et | legitimam racionem, statutaque, ordinationes et capitula² computorum | nostrorum illesa servare, sub penis in eis contentis, et castrum | nostrum dicti loci ac alia edificia ad eum spectancia coperta et | ad sostam tenere et manutenere nostris sumptibus moderatis. Ipsumque | castrum et castellanie officium nemini expedire nisi nobis seu nostro | legitimo successori aut alteri nostras patentes litteras defferenti, | quas de nostra sciencia crediderit verisimiliter esse emanatas, et | omnia alia et singula facere et adimplere que dicto pertinent officio, | semoto quolibet inhonesto. Universis et singulis fidelibus et | subdictis nostris in dicto officio comorantibus et aliis ad³ quos | presentes pervenerunt. Propterea mandantes quatenus dicto Aymoneto in | hiis que ad dictum spectant officium, pareant, solvant respon|deant, intendant et assistant tanquam castellano nostro per nos | ibidem constituto. Mandantes insuper presidenti et magistris | computorum nostrorum quod dictum salarium | prefato Aymoneto in eius primo et sequentibus | computis anno quolibet intrent et | allocent, adeo quod solucionem ipsius salarii | consequatur prout decet. Datum Thononii | die ultima mensis septembris anno Domini | millesimo

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Lire*: capitula.

3 *La particule ad est ajoutée dans l'interligne*.

quatercentesimo decimo nono per dominum, | presentibus dominis Io[hanne] de Belloforti, cancellario, B[onifacio] | de Challant, marescallo Sabaudie, Lamberto Oddilneti et Iohanne de Fonte. Reddatur licteram portitori. | Guido Columbi».

Quam litteram exhibet | sigillo domini sigillatam et manu dicti Guidonis | Columbi, eius secretarii, signatam. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius et pro rata temporis, videlicet | pro duobus annis integris, viginti una | septimanis et tribus diebus, inceptis | die septima inclusive mensis octobris | anno Domini millesimo quatercentesimo decimo nono et | finitis die sexta exclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo primo, | de quibus computat prout supra, LX flor. III den. ob. dimid. quart. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati cum remanencia computi precedentis

. III^{XX} V libr. XI sol. III den. mon. Aug.

Et . III^M III^C LI flor. V den. III quart. et quart. gross. p. p.

18. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 16/1, 1422-1423

6 mars 1422 – 5 mars 1423

Petrus de Chivrone

Computus viri nobilis Petri de | Chivrone, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline, de redditibus | et exitibus eiusdem castellanie, a die sexta inclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo secundo, usque ad diem | sextam exclusive eiusdem mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo tercio, videlicet de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus domino Iohanne Servagii, legum doctore et milite presidente, | Petro Magnini et Anthonio Domengii, magistris et auditoribus computorum | domini, per Petrum Restaignii, clericum domini. Redditusque per Nicoletum | de Bocza, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo | precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. III^C LXXVIII libr. XII sol. IX den. ob. mon. Aug.

. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum

. III^C LXXVII flor. III den. VI^{tus} unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross.

p. p.

. II^C L flor. ad XIII

. XXIX flor. III den. gross. b. p. vet.

. XI flor. et dimid. ducat. et ian. auri

Et . LXI franch. auri

De quibus

¹ Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta M C III^{XX} V flor. III den. dimid. quart. unius den. gross. p. p.

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti | [quin]que florenos auri parvi ponderis de salario per annum, | [prout capie]bat Aymonetus de Brocio | [castellanus] ante ipsum pro custodia | [dicti castri et regimine dicte] castellanie. Et | [allocatur sibi dictum salar]ium ad rationem | [ipsius et pro rata temporis, videlicet pro] uno anno integro, | [incepto die sexta] inclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo | secundo et finito die sexta exclusive eiusdem | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo tercio, de | quo computat prout | supra, XXV flor. p. p.

...
 Summa librate, salarii et deducta²
 . XXXIX libr. XV sol. VIII den. mon. Aug.
 . VII^C III^{XX} VIII flor. VIII den. ob. gross. p. p.
 Et . II^C L flor. ad XIII

19. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 16/2, 1424-1425

6 mars 1424 – 5 mars 1425

Petrus de Chivrone

Computus viri nobilis Petri de Chivrone, | castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie, a die sexta inclusive mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo vicesimo quarto, usque ad diem sextam exclusive mensis eiusdem | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo quinto, videlicet de | uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus venerabile et | egregio viro domino Iohanne Salvagii, legum doctore et milite presidente, | Petro Magnini, Anthonio Domengii et Iohanne Lyobardi, magistris et | auditoribus computorum domini, per Petrum Voyronis de Chamberiaco, | clericum domini. Redditusque per Petrum Donzelli de Belloforti, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...
 Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio³
 . IIII^C LIII libr. XIX sol. VII den. mon. Aug.
 . XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum
 . C LII flor. VIII den. quart. VI^{tus} et quart. unius den. gross. p. p.
 . XXIX flor. III den. gross.⁴ b. p. vet.

1 Dans la marge gauche une déchirure du parchemin a probablement emporté le mot Salarium.

2 Dans la marge gauche: Valet presens librata in summa M IIII^{XX} XIII flor. XI den. II terc. I quart. gross. p. p.

3 Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta VI^C LXXV flor. IIII den. gross. p. p.

4 Le terme gross. est répété.

. XIII flor. ducat. et ian. auri
Et . LXI franch. auri De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro | custodia dicti castri et regimine dicti castellanie. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius, videlicet pro uno anno integro, | incepto die sexta inclusive mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo quarto et finito die sexta | exclusive mensis eiusdem marcii anno | Domini millesimo quatercentesimo vicesimo | quinto, de quo computat ut supra, videlicet XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati, cum remanencia sui computi precedentis
. XXXIX libr. XV sol. VIII den. mon. Aug.
Et . III^M C III^{XX} XIII flor. VII den. VI^{tus} et quart. gross. p. p.

20. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 17, 1426-1427

6 mars 1426 – 5 mars 1427

Petrus de Chivrone

Computus viri nobilis Petri, domini | Chivronis, castellani Quarti, Oyacie et Vallis Pelline, de redditibus et exitibus | eiusdem castellanie, a die sexta inclusive mensis marcii anno Domini M^o | CCCC^o vicesimo sexto usque ad diem sextam exclusive mensis eiusdem | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo septimo, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus venerabili et | egregio viro domino Iohanne Servagii, legum doctore et milite presidente, | Guigoneto Marescalci, Anthonio Domengii et Iohanne Lyobardi, magistris | et auditoribus computorum domini, per Iohannem Virardi, clericum domini. | Redditusque per Petrum Donzelli, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, | ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi²
. V^C VIII libr. XVI sol. I den. mon. Aug.
. XXIX sol. VII den. ob. ian. ad X per XV predictorum
. III^C XI flor. III den. ob. gross. p. p.
. XXIX flor. III den. gross. b. p. vet.
. LXI franch. auri
Et . XXXVI flor. III den. gross. ducat. et ian. ad XVI De quibus

...

¹ Dans la marge gauche: Salarium.

² Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta IX^C XI flor. I den. dimid. quart. XII^{mi} unius den. gross. p. p.

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro custodia | dicti castri et regimine dicte castellanie. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | uno anno integro, incepto die sexta inclusive | mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo sexto et finito die sexta exclusive | mensis eiusdem marcii anno Domini millesimo | CCCC^o vicesimo septimo, de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati, cum remanencia sui [computi precedentis]

. XXXIX libr. XV sol. VIII den. mon. Aug.

Et . III^M III^C III^{XX} XIII flor. II den. VI^{us} et quart. unius den. gross. p. p.

21. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 18/1, 1427-1428

6 mars 1427 – 5 mars 1428

Petrus de Chivrone

Computus particularis nobilis et | potentis viri Petri domini Chivrionis, castellani Quarti | Oyacie et Vallis Peline simul unitarum, de redditibus, exitibus | et emolumentis dicte castellanie, a die sexta inclusive mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo septimo, | usque ad diem sextam exclusive mensis eiusdem marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo octavo, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | venerabili, egregio ac nobilibus viris domino Iohanne Servagii, legum | doctore et milite presidente, Guignoneto Marescalci, Anthonio | Domengii et Iohanne Lyobardi, magistris et auditoribus computorum | domini, per Iohannem Virardi, clericum domini. Redditusque per Petrum Donzelli, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, | prout in computo precedenti. Et examinatus per dictos magistris, | videlicet Glaudium de Saxo, presidentem post decessum dicti domini Iohannis, | Guignonetum Marescalci et Iohannem Lyobardi, diebus XIX, XX et aliis | sequentibus mensis septembris anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo nono.

...

Summa tocius recepte huius computi²

. IIII^C IIII^{XX} II libr. XVIII sol. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV predictorum

. XVII flor. I den. ob. gross. p. p.

. LXI franch. ad XV

. XIII flor. ducat. ad XVI

¹ Dans la marge gauche: Salarium.

² Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta V^C LXVI flor. V den. quart. et VI gross. p. p. Après V den. le montant III quart. gross. p. p. est effacé.

Et . XXVII flor. III quart. unius flor. boni pond. ian. ad XIX De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos auri parvi ponderis de salario per annum pro | custodia dicti castris et regimine dicte | castellanie, prout in computo precedenti. | Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die sexta inclusive mensis | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo septimo et finito die sexta | exclusive mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo octavo, de | quo computat prout supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati, cum remanencia sui computi precedentis²

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

. III^M V^C LXVI flor. VIII den. ob. et quart. et quart. XII^{mi} unius den. gross.

p. p.

Et . XXXII flor. b. p. vet.

22. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 18/2, 1428-1429

6 mars 1428 – 5 mars 1429

Urbanus de Chivrone

Computus nobilis et potentis viri Urbani, filii et | heredis Petri domini Chivronis, castellani Quarti, Oyacie et Vallis | Peline simul unitarum, de redditibus et exitibus eiusdem | castellanie a die sexta inclusive mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo octavo usque ad diem sextam exclusive | mensis eiusdem marcii anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo nono, videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus viro venerabili et egregio domino Iohanne Sarvagii, legum | doctore et milite presidente, Guigoneto Marescalci et Iohanne | Lyobardi, magistris et auditoribus computorum domini, per | Iohannem Virardi, clericum domini. Redditusque per Petrum | Donzelli, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, fidem de suo procuratorio faciens quodam ...³ | Et examinatus per dictos Guigonetum et Iohannem, die quarta | maii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo.

...

Summa tocius recepte huius computi⁴

. V^C XVI libr. XV sol. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Dans la marge gauche*: Valet III^M VI^C XXIII flor. III den. ob. gross.

3 *La phrase est tronquée*.

4 *Dans la marge gauche*: Valet [in summa presens] recepta II^C XV flor. VIII den. terc. quart. et quart. unius den. gross. p. p.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.
 . XV flor. X den. ob. gross. p. p.
 . XXII flor. b. p. vet.
 . XIII flor. ducat. ad XVI
 . XVIII flor. III quart. unius flor. ducat. auri ad XIX

Et . LXI franch. auri ad XV

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos auri parvi ponderis | de salario per annum pro custodia dicti castri et regimine | dicte castellanie, prout in computo precedenti. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die sexta inclusive mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo octavo et finito die sexta | exclusive mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo nono, de quo computat prout supra, XXV flor. p. p.

...

Libravit² in operibus et reparacione dicti castri domini de Quarto | manu dicti eius locumtenentis in aliquibus suis partibus necessario | reparati, facta visione et receptione dictorum operum per magistrum | Aymonetum Corniaux, magistrum operum domini, prout et quemadmodum | continetur in quodam folio papiri receptionis eorundem, tenor cuius | sequitur et est talis.

«Anno Domini millesimo quatercentesimo | vicesimo nono, die vicesima secunda mensis augusti, noverint | universi quod magister Aymo Corniaux, magister operum domini nostri | Amedei ducis Sabaudie, applicuit ad castrum Quarti, | causa videndi et visitandi atque recipiendi opera in dicto castro | noviter constructa et facta anno proxime lapso et presenti, ac | ordinandi alia opera et necessaria ibidem fienda pro comodo et | utilitate prefati domini nostri, in presencia nobilis Petri de | Curnillione, vicecastellani Quarti, et aliorum proborum hominum | subscriptorum, prout prefatus magister Aymo ibidem, | in presencia mei notarii subscripti et testium subscriptorum, | dicit et protestatus fuit.

Et primo visitavit tectum | supra salam magnam, quod per prius erat ruynatum, | et modo prout idem magister dixit, est coopertum et completum | decenter et modo debito.

Item reperiit copertum tectum | turris prope salam, prout supra, de novo et quod | per prius erat destructum.

Item visitavit et reperiit, | prout supra, tectum camere domini et stuphe existentis prope | magnam cameram, de novo copertum quod per prius erat³ destructum, ut supra.

Item visitavit et vidit | atque reperiit tectum eiusdem camere existentis iuxta donionum turris, | unacum tectis duarum tornellarum existentium a parte civis

1 Dans la marge gauche une déchirure du parchemin a probablement emporté le mot Salarium.

2 Dans la marge gauche: Opera castri.

3 Le mot erat est répété.

Auguste, | quod per prius erat destructum, ut supra. In quibus vero tectis et | operibus supradictis prefatus magister Aymo reperit fore implicata | sectuaginta¹ duorum milliariorum incendullarum seu tavalionum, cum | medietate de pluri clavorum qui ponuntur in uno milliaro | incendullarum predictarum, duo millaria clavorum. Et pro quolibet | milliaro incendullarum predictarum dantur et constant XI denariorum grossorum. | Et pro quolibet milliaro clavorum dantur et constant V denariorum grossorum.

Item reperiit fore implicatas duas duodenas lactarum ad longitudinem | pro qualibet VI theysiarum. Item reperiit implicatas, ut supra, | duas canales ad recipiendum aquam, quamlibet VI theysiarum | longitudinis. Et cum dictis canalibus et lactis in dicto castro | constant XXXVIII denariorum grossorum.

Item pro tabis implicatis in | tornellis dicti castri videlicet III denariorum grossorum.

Que omnia supradicta | fuerunt facta et completa per magistrum Petrum Buryn, carpentatorem, cui | fuit datum pro milliaro IIII denariorum grossorum, ut datur aliis magistris | in dicta syoventeria, prout idem magister Petrus predicta dicit | et asserit suo iuramento in manibus predicti magistri operum | fore vera, etc. Et ad predicta omnia recepta fuerunt presentes | testes prefatus castellanus Iohannes Clot, mistralis dicti castri, Anthonius | de Canali, burgensis Ville Franche, Anthonius Berlio et Trohimus | de Annessiaco, ut idem magister Aymo in presencia mei notarii subscripti | asserit tanquam bene facta et completa. Acta fuerunt hec in domo | mei notarii subscripti etc. Que quantitates ascendunt ad summam | septem viginti et tresdecem florenorum parvi ponderis et unum denariorum grossorum parvi ponderis. | Boniffacius de Villa ».

Quamquidem literam visitacionis et recepcionis | operum predictorum superius insertam reddit manu Boniffacii de Villa, | notarii, signatam, unacum nota instrumenti Andreveti dou Saix et | Vicencii Bonin, carpentatorum, alterius visitacionis et recepcionis pridem | per ipsos de dictis operibus facte, necnon et instrumenti confessionis dicti | magistri Petri Bonini de recepta quantitatis superius descripte, per ipsum a dicto locumtenente habite et recepte causis superius | declaratis. Recepti² per Gabrielem Novarie, notarium, sub anno | Domini millesimo quatercentesimo vicesimo nono, die XIII mensis | aprilis in folio papiri superius in libratis siliginis reddito, | scriptam et manu dicti notarii signatam, VII^{xx} XIII flor. I | den. gross. p. p.

Item libravit dicto magistro Aymoni Corniaux, | magistro operum domini, pro suis salario et expensis | factis eundo de partibus Vuaudi a domo sue habitacionis | ad dictum locum Quarti ibidemque stando, dicta operagia visitando | et recipiendo et inde ad domum suam reddeundo, V florenorum | parvi ponderis. Et per duas literas ipsius magistri Aymonis de confessione | et recepta quantitatis predictae, datas die vicesima secunda mensis | augusti anno predicto Domini millesimo quatercentesimo vicesimo nono, quas reddit manibus Anthonii Charvoz et Petri | Girardi, notarii, signatas.

---

1 *Lire*: septuaginta.

2 *Lire*: Receptam.

Et allocantur sibi presens et alie supra | scripte librare de mandato supradictorum magistrorum¹ et auditorum computorum | domini. Vise prius et examinate per eosdem habitoque iuramento | corporali dicti locumtenentis et asserentis predictas libratas fuisse factas | et solutas prout superius describuntur ascendentes ad C LVIII flor I den. gross. p. p.

...

Summa librare et allocati²

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . III^M C LXXIX flor. III den. VI^{us} et quart. unius den. gross. p. p.

23. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 19/1, 1429-1430

6 mars 1429 – 5 mars 1430

Urbanus de Chivrone

Computus nobilis et potentis viri Urbani, | filii et heredis Petri domini Chivronis, castellani Quarti, | Oyacie et Vallispelline simul unitarum, de reddictibus et | exitibus eiusdem castellanie a die sexta inclusive mensis marcii anno Domini | millesimo quatercentesimo vicesimo nono, usque ad diem sextam exclusive mensis eiusdem | marcii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo, videlicet de uno | anno integro. Receptus apud Chamberiacum, in ausencia nobilis ac potentis viri Claudii | de Saxo presidentis et presentibus³ Guigoneto Marescalci, Iohanne Lyobardi, Iohanne Virardi | et Perroneto Mercuri, magistris computorum domini, per Petrum Voyronis de | Chamberiaco, clericum domini. Reddictusque per Petrum Donzelli, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus per dictos magistris, in ausencia dicti presidentis, die undecima mensis maii | anno predicto Domini millesimo quatercentesimo trigesimo.

...

Summa tocius recepte huius computi⁴

. V^C XXXVIII libr. VII sol. IX den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. X flor. V den. ob. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. XXV ducat. et III partes unius ducat. ad XIX

. XIII flor. ducat. ad XVI

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

1 *Le mot magistrorum est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche: Valet III^M II^C X flor. XI den. et quart. gross.*

3 *Les mots et presentibus sont ajoutés dans l'interligne.*

4 *Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta VI^C XXIII flor. I den. gross. p. p.*

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos | auri parvi ponderis de salario per annum pro custodia dicti castri | et regimine dicte castellanie, prout in computo | precedenti. Et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius et pro uno anno integro, | incepto die sexta inclusive mensis marcii | anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo | nono et finito die sexta exclusive | mensis marcii anno Domini millesimo IIII^C | trigesimo, de quo computat prout | supra, XXV flor. p. p.

...
 Summa librate, salarii et allocati cum remanencia sui computi precedentis
 . XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.
 Et . II^{[milli]a} VIII^C LXXII flor. VI den. II terc. unius den. gross. p. p.

24. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 19/2, 1431

6 mars 1431 – 15 avril 1431
Urbanus de Chivrone

Computus² nobilis et [potentis viri Urbani, filii et heredis] Petri, domini Chivronis, castellani [Quarti, Oyacie et Vallispelline simul] | unitorum, de redditibus et exitibus [eiusdem castellanie a die [sexta] | inclusive mensis marcii anno Domini [millesimo quatercentesimo trigesimo] | primo, usque ad diem decimam sextam [exclusive mensis aprilis] | anno eodem, quibus die et anno [...] | ipsumque officium [...] | castellanus ibidem post [...] | et [...] officii possessionem [...] | eiusdem castellanie officio sibi per [...] | et sex diebus. Receptus apud Chamberiacum, [...] | potentis viri Glaudii de Saxo domini [...] | nobilibus et providis viris Guigoneto [Marescalci ...] | et Perroneto Mercuri, ex magistris [computorum domini], | per Petrum Voyronis de Chamberiaco, [clericum domini]. | Redditusque per Petrum [Donzelli, locumtenentem et procuratorem dicti castellani], | ut in computo precedenti.

...
 Summa tocuis recepte huius computi³
 . IX libr. XIII sol. VIII den. mon. curs. Aug.
 Et . V^C IIII^{XX} X flor. V den. quart. et quart. gross. p. p. De quibus

...
 Libravit⁴ sibi ipsi capienti viginti [quinque florenos auri] | parvi ponderis de salario per annum [pro custodia dicti] | castri et regimine [dicte castellanie, prout in] | computo precedenti, XXV flor. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Le parchemin étant très endommagé, la lecture du compte est fortement compromise. La somme des dépenses est perdue à cause de la chute du parchemin.*

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta V^C IIII^{XX} XVIII flor. VI den. et quart. et XII^m unius den. gross. p. p.

4 *Dans la marge gauche*: Salarium.

25. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 19/3, 1432-1433

16 avril 1432 – 15 avril 1433

Petremandus de Chivrone

Computus nobilis viri Petremandi de | Chivrone, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, | per dominum noviter constituti et ordinati, ut in computo proxime precedenti | de anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo primo, ubi de dicto castellanie | officio incohavit computare. Et lictera domini sue constitutionis tunc apportari | obmissa et in presenti computo apportari iniuncta extitit, ex qua iniunctione | eandem apportavit et de ipsa fidem facit, cuius tenor inferius in librata | salarii de verbo ad verbum est insertus, de reddictibus et exitibus dicte | castellanie, a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo secundo usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo tercio, videlicet de uno anno | integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Guigoneto Marescalci et Iohanne Virardi, magistris et auditoribus computorum domini, per Petrum | Curti receptorem dictorum computorum domini. Reddictusque per nobillem | Petrum de Curnillione, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo proxime | precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹. IIII^c LXIII lib. X sol. II den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. VIII^c LXXI flor. VI den. terc. et quart. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. ducat. ad XVI

Et . X ducat. et dimid. auri ad XIX

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos auri parvi ponderis de salario per annum pro | custodia dicti castri et regimine dicte castellanie ex | constitutione sibi facta per dominum, ut in computo | proxime precedenti de anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo primo ubi nondum apportaverat | licteram domini dicte sue constitutionis, quam nunc apportavit ex iniunctione sibi ibidem facta et cuius tenor | sequitur et est talis:

«Nos Amedeus, dux Sabaudie, Chablaysii et | Auguste, princeps, marchio in Ytalia, comes Pedemoncium et | Gebennensis Valentinensisque et Dyensis, universis serie presencium fieri volumus | manifestum quod nos dilecti fidelis nostri Petremandi

---

1 *Dans la marge gauche*: Valet M IIII^c I flor. XI den. II terc. I quart. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

de Chivrone | sensum, industriam et fidelitatis constanciam, quibus apud nos | specialiter commendatur, ut convenit, actendentes, visoque instrumento | cessionis et transportus officii et castellanie nostris Quarti per | dilectum fidelem nostrum dominum Urbanum, dominum Chivronis, prefato | Petremando, factis presentibus annexo, supplicacionique dicti domini | Urbani, ut in dicto¹ cessionis instrumento canetur, super hoc | nobis facte favorabiliter inclinati, ipsum Petremandum facimus, | constituimus et ordinamus per presentes castellanum ipsius castellanie | mandamenti et tocius ressorti nostrorum eiusdem loci Quarti suarumque pertinenciarum solitarum. Eidem propterea exercicium, regimen et | administracionem dicti castellanie officii harum serie comictentes | per unum annum proximum et ulterius dum bene fecerit nostreque fuerit | voluntatis sub salario et onere familie consuetis subque eisdem | modis et formis quibus idem Urbanus ipsum castellanie officium | tenebat. Ipse enim Petremandus nobis promisit ad evngelia | Dei sancta corporaliter et iuravit, sub suorum omnium obligacione | bonorum dictum castellanie officium bene et fideliter exercere, | iura nostra perquirere diligenter et servare, neminemque dicti officii pretextu | indebite opprimere vel gravare, de redditibus, censis, fructis, serviciis, | preysiis, proventibus, exitibus, obvencionibus et emolumentis universis | et singulis dicti officii nobis annis singulis apud Chamberiacum in | camera computorum nostrorum bonum computum reddere et legitimam | racionem, castrum et alia hedificia sufficienter coperta et ad sostam | manutenere, nostris sumptibus moderatis. Ipsumque castrum nobis | fideliter custodire et nemini expedire preterquam nobis aut nostro | legitimo successori seu alteri nostras patentes litteras defferenti, quas | de nostra consciencia crediderit verissimiliter emanatas, stilumque et ordinaciones computorum nostrorum atque statuta generaliter | nostre dicionis et refformacionis illesa servare sub penis in | eis contentis. Et omnia alia legaliter facere que dicto pertinent | officio, remoto quolibet inhonesto. Universis et singulis officariis, | fidelibus et subdictis nostris dicti officii, mandantes quatenus eidem | Petremando decenter obediant, solvant, respondeant et intendant | tanquam vero castellano nostro ibidem per nos constituto. Necnon | presidenti magistrisque et receptoribus computorum nostrorum | quatenus dictum sui salarium consuetum eidem castellano in suis | primo et sequentibus computis singulis annis deinceps intrent et | allocent, absque difficultate quacumque. Datum Thononii die septima | iulii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo primo per | dominum, presentibus dominis Iohanne de Belloforti, cancellario, bastardo | de Sabaudia, Montiscanuti, Choutagnie, Lamberto Oddineti, | Glaudio de Saxo, presidentibus Urbano Curserii, Roberto de Monte | Vuagniaro, magistro hospicii. Franciscus Guignonardi».

Quam | licteram domini, superius insertam in pergamento | scriptam, instrumento cessionis et transportus superius | mencionato annexam, sigillo domini inpendente | sigillatam et manu Francisci Guignonardi, eius | secretarii, signatam, ostendit et penes se retinet | pro ipsis dicto castellano restituendis ad suorum | iurium conservacionem.

---

1 *Effacé*: supplicacione.

Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius, vigore dicte lictere | domini pro uno anno integro, incepto die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo secundo et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis aprilis¹ anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo tercio, de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, deducti, salarii et allocati

. LV libr. II sol. VI den. mon. Aug.

Et . M C L flor. XI den. ob. I terc. gross. p. p.

26. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 20/1, 1433-1434

16 avril 1433 – 15 avril 1434

Petremandus de Chivrone

Computus nobilis viri Petremandi de | Chivrone, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, | per dominum nostrum Sabaudie ducem constituti et ordinati, ut in computo | precedenti sub salario, honore et onere consuetis, de redditibus | et exitibus dicte castellanie, a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo tercio usque ad | diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo quarto, videlicet de uno anno | integro. Receptus apud Chamberiacum, in ausencia nobilis et potentis | viri domini Glaudi de Saxo, domini Revoyrie presidentis et presentibus | nobilibus et providis viris Guignoneto Marescalci, Iohanne Lyobardi | et Iohanne Virardi, magistris et auditoribus computorum domini, per | Petrum Voyronis de Chamberiaco, ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per Petrum de Curnillione alias Donzelli, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus | per dictos magistros die ... mensis² ... anno predicto | Domini millesimo IIII^C XXXIIII^{to}.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio³

. IIII^C LXIII libr. XVII sol. VI den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

curs.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. VII^C L flor. VI den. II terc. et quart. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

1 *Effacé*: marcii.

2 *Lacune dans le texte après les mots die et mensis.*

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M III^C IIII flor. IIII den. II terc. I quart. gross. p. p.

. XV flor. ian. ad XVI
Et . XXVII ducat. auri De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum pro custodia | dicti castri et regimine dicte castellanie, prout in | computo precedenti. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro, incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo III^C | trigesimo tercio et finito dicta die decima | sexta exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quarto, | de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati²
. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.
Et . VII^C XXXVI flor. I den. gross. p. p.

27. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 20/2, 1434-1435

16 avril 1434 – 15 avril 1435

Petremandus de Chivrone

Computus nobilis viri | Petremandi de Chivrone, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitorum, per dominum nostrum Sabaudie ducem constituti et | ordinati, ut in computo precedenti sub salario, honore et onere consuetis | de redditibus et exitibus dicte castellanie, a die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quarto | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quinto, videlicet de uno anno | integro. Receptus apud Chamberiacum, in ausencia viri nobilis et potentis | domini Roberti de Montevuagniaro domini de Turribus, militis presidentis | et presentibus viris nobilibus Guigoneto Marescalci, Iohanne Lyobardi | et Iohanne Virardi, magistris et auditoribus computorum domini, | per Iohannem Voyronis de Chamberiaco, ex receptoribus dictorum | computorum. Redditusque per Petrum de Curnillione alias Donzelli, | locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti. Et | examinatus per dictos magistros, in presencia dicti domini presidentis, | die penultima maii anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quinto.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio³

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens librata VII^C LXVII flor. VIII den. III quart. et quart. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta IX^C XLII flor. XI den. et VI^{us} unius den. gross. p. p.

. IIII^C LXVII libr. XVI sol. VI den. terc. quart. et quart. unius den. mon.
 . XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV
 . III^C LI flor. quart. VI^{tus} et dimid. quart. III den. gross. p. p.
 . XXIII flor. et dimid. b. p. vet.
 . LXI franch. ad XV
 . XV flor. ian. ad XVI
 Et . XLVI ducat. et dimid. auri De quibus

...
 Libravit¹ sibi ipsi capienti viginti quinque florenos parvi ponderis | de salario per annum pro custodia dicti castri | et regimine dicte castellanie, prout in computo precedenti. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius, videlicet pro uno anno integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quarto | et finito dicta die decima sexta exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo quinto, | de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...
 Summa librate, salarii et allocati
 . XXXIII libr. I sol. VII den. ob. mon. Aug.
 Et . M V^C II flor. p. p.

28. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 20/2, 1435

16 avril 1435 – 30 juillet 1435

Petremandus de Chivrone

Computus nobilis viri Petremandi de | Chivrone, castellani Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, per | dominum nostrum Sabaudie ducem constituti et ordinati, ut in computo | <precedenti> sub salario, honore et onere consuetis, de reddictibus et exitibus | dicte castellanie, a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo quinto usque ad diem ultimam | exclusive mensis iulii anno eodem, videlicet de quindecim | septimanis et una die. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | nobili et egregio viro domino Roberto de Montevuagniaro, | domino Turrium, milite presidente, Iohanne Lyobardi et Iohanne | Virardi, ex magistris et auditoribus computorum domini, per | Iohannem Mictra de Chamberiaco, clericum domini. Redditusque per | Petrum de Curnillione alias Donzelli, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus | per dictos magistros in presencia dicti domini presidentis die | decima nona mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo sexto.

---

¹ Dans la marge gauche: Salarium.

Summa tocius recepte huius computi¹

. XXXII flor. VII sol. mon. Aug.

Et . X flor. et dimid. p. p.

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum pro custodia | dicti castri et regimine dicte castellanie, prout | in computo precedenti. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius, videlicet pro quindecim | septimanis et una die, inceptis die decima sexta | inclusive mensis aprilis³ anno Domini | millesimo IIII^C trigesimo quinto et finitis die ultima | exclusive mensis iullii anno eodem, de quibus | ut supra computat, VII flor. III den. ob. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et deducti⁴

. LXXVIII sol. I den. mon. Aug.

Et . XI flor. I den. ob. gross. p. p.

29. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 20/3, 1436

16 avril 1436 – 23 décembre 1436

Petrus Carrelli

Computus nobilis | viri Petri Carrelli, olim castellani Quarti, Oyacie et | Vallispelline simul unitorum, per dominum constituti post | Petremandum de Chivrone, sub salario, honore et onere consuetis, | per litteram ipsius domini in computo proxime precedenti in librata | salarii copiatam, de redditibus et exitibus dicte castellanie, | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo sexto usque ad diem vicesimam quartam exclusive | mensis decembris anno eodem. Quibus die et anno nobilis | Petrus Donzelli, nomine egregii et potentis viri domini Aymonis, | domini Castri Veteris et Verionis, militis castellani moderni, ibidem | possessionem ipsius castellanie fuit adheptus, ut dicit idem nobilis | Petrus Carrelli, videlicet de triginta sex septimanis integris⁵. Receptus apud Chamberiacum, in absentia nobilis | et potentis viri domini Roberti de Montevuagniaro, domini de Turribus, | militis, presidentis. Et presentibus nobiles viris Iohanne Lyobardi, | Iohanne Virardi et Petro Voyronis, ex magistris et auditoribus | computorum domini, per Henricum de Clarevallibus de Chamberiaco, | ex receptoribus dictorum computorum.

...

1 *Dans la marge gauche*: Valet recepta subscripta XXIX flor. I den. ob. gross.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Effacé*: et finitis die.

4 *Dans la marge gauche*: Valet XIII flor. III den. quart. VI^{us} et quart. unius den. gross.

5 *L'incise depuis* videlicet est ajoutée à la fin du paragraphe avec un rappel.

Summa tocius recepte huius | computi, incluso arragio¹
 . C XLIII libr. II sol. III den. mon. curs. Aug.
 . C XXXVIII flor. X den. II terc. I quart. gross. p. p.
 . V flor. auri b. p. vet.
 . XII flor. et dimid. ian. ad XVI
 . III^{XX} flor. boni ducati² et quart. unius flor. boni ad XX^{ti}
 Et . XX ducati seu boni flor. et II terc. unius boni flor. ad XX^{ti} et ob. De quibus

...

Librav³ sibi ipsi olim castellano capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis
 de salario per annum pro custodia dicti | castri et regimine dicte castellanie, prout
 capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, ex constitucione sibi facta | per dominum,
 per ipsius domini licteram, cuius tenor in computo | proxime precedenti de verbo
 ad verbum est insertus. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius, | pro
 triginta sex septimanis integris, inceptis die | decima sexta inclusive mensis aprilis
 anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo sexto et finitis die | vicesima
 quarta exclusive mensis decembris anno eodem, de quibus | computat prout supra,
 XVII flor. III den. terc. quart. et quart. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati⁴
 . XLIII libr. VIII den. ob. mon. curs. Aug.
 Et . VII^C XXXIX flor. I den. et quart. et XII^{us} unius den. gross. p. p.

30. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 21/1, 1436-1437

24 décembre 1436 – 15 avril 1437

Aymo Castri Veteris

Computus⁵ nobilis | et potentis viri domini Aymonis, domini Castri Veteris et |
 Verionis, militis baillivi Breysse, castellani castrorum castellaniarum, | mandamentorum
 et ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, | per illustrem dominum
 nostrum Pedemoncium, principem primogenitum locumtenentemque generalem
 domini, | constituti ad et per unum annum proximum continuum et integrum die
 adeptionis possessionis | sue, incohandum et ulterius quamdiu bene fecerit et domini
 fuerit voluntatis sub annuis | stipendiis aliisque comoditatibus pariter et oneribus in
 ipso castellanie officio ultimo percipi et supportari consuetis subque aliis modis et

1 Dans la marge gauche: Valet presens recepta III^C CLV flor. VI den. I quart. gross. p. p.

2 Le mot ducati est ajouté dans l'interligne.

3 Dans la marge gauche: Salarium.

4 Dans la marge gauche: Valet presens librata VII^C LXXIII flor. XI den. quart. VI^{us} et quart. unius den. gross.

5 En raison de la chute du parchemin, de ce compte nous n'avons que l'introduction.

formis plenius contentis in lictera dicte constitutionis, datam Thononi die secunda decembris anno Domini millesimo IIII^c XXX VI°, cuius tenor inferius in libratis salarii est insertus¹. De redditibus et exitibus dictarum castellaniarum, a die vicesima quarta | inclusive mensis decembris anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto, | quibus die et anno possessionem dictarum castellaniarum officii dicitur fuisse adheptus, | usque ad diem decimam sextam exclusive² mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo septimo, videlicet de sexdecim septimanis et una die³. Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobili et potente | viro domino Roberto de Montevuagniaro, domino de Turribus, milite presidente, | Iohanne Lyobardi, Iohanne Virardi et Petro Voyronis, ex magistris et auditoribus, | per Henricum de Clarevallibus de Chamberiaco, ex receptoribus computorum | domini. Redditusque per nobilem Petrum Donzelli, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, cum plenaria ad huiusmodi computum reddendum | potestate, prout de sui procuratorio fidem fecit per instrumentum publicum inde receptum | per Michelem Nutrici de Arroniaco, mandamenti Montisviderii, | notarium publicum, sub anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo sexto, indicione XV^{ma}, | die undecima mensis maii, quod reddit in pergameno scriptum et | manu dicti notarii signatum. Et examinatus per nobilem virum dominum | Bartholomeum Chabodi, militem presidentem modernum dictorum computorum⁴ | predictosque Iohannem Lyobardi et Iohannem Virardi, necnon et Maffredum Beczonis, | magistros dictorum computorum, | die XXIII mensis maii anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo septimo.

Videantur duo computi immediate precedentes, | quando subsequens recepietur.

31. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 21/2, 1437-1438

16 avril 1437 – 15 avril 1438

Aymo Castri Veteris

Computus nobilis et potentis | viri domini Aymonis, domini Castri Veteris et Verionis, militis, baillivi | Breyssie, castellani castrorum castellaniarum, mandamentorum et | ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, per illustrem | dominum nostrum Pedemoncium, principem primogenitum locumtenentemque generalem | domini, constituti ad et per unum annum [integrum] proximum et ulterius | quamdiu bene fecerit et domini fuerit voluntatis sub annuis stipendiis, | comodatibus pariter et oneribus ibidem percipi et supportari consuetis | et sub aliis modis formisque plenius descriptis et declaratis [in] lictera ducali | predictae constitutionis et de

1 *La phrase depuis ultimo est ajoutée dans la marge gauche avec un rappel.*

2 *Le mot exclusive est ajouté dans l'interligne.*

3 *L'incise depuis videlicet est insérée dans la marge gauche avec un rappel.*

4 *Effacé: die vice.*

testimonio premissorum, cuius tenor in librata salarii | computi precedentis de anno Domini millesimo III° XXXVI° de verbo ad verbum | est insertus. De redditibus et exitibus dictarum castellaniarum, a die XVI^a | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo septimo, | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo octavo, videlicet de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Iohanne Lyobardi, Manfredo Beczonis, Stephano | Rosseti et Iohanne Marescalci, magistris et auditoribus computorum domini, per | Iohannem Vorionis de Chamberiaco, ex receptoribus computorum domini. Redditusque per | Petrum Carrelli, domicellum locumtenentem et procuratorem dicti castellani, prout de dicto procuratorio fidem facit quoddam publico instrumento recepto per | Claudium Aycardi, notarium publicum, sub anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo nono, indicione secunda, die undecima mensis iullii, quod reddit | in pergamento scriptum manu dicti notarii subscriptum et signatum¹.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio²

. III^C III^{XX} IIII libr. XVIII sol. VIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. XLI flor. VII den. quart. et VI^{us} unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XV flor. ian. ad XVI

Et . C XXVI flor et dimid. b. p. ad XXⁱⁱ

De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | florenos de salario per annum pro custodia dicti castris | et regimine dictarum castellaniarum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, ex constitucione sibi | facta per dominum, per ipsius domini licteram, cuius | tenor in computo precedenti de verbo ad verbum | est insertus. Et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius, videlicet pro uno anno | integro, incepto die | decima sexta mensis (*sic*) | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | <quatercentesimo> trigesimo septimo et finito die decima | sexta exclusive mensis eiusdem aprilis | anno Domini millesimo III^C XXXVIII°, de quo | computat ut supra⁴.

...

1 *Dans la marge gauche*: Faciat fidem de procuratorio.

2 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C III^{XX} II flor. XI den. VI^{us} unius den. et IIIes partes XIIⁱ unius den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche*: Salarium.

4 *Dans la marge gauche*: Non allocatur sibi dictum salarium quia dominus mandavit suis licteris patentibus... (*lacune dans le texte*).

Summa librate et allocati¹
 . XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.
 Et . M C XIII flor. pp.

32. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 21/3, 1438-1439

16 avril 1438 – 15 avril 1439

Aymo Castri Veteris

Computus nobilis et potentis viri domini Aymonis, domini Castri Veteris et Verionis, | militis baillivi Breysse, castellani castrorum castellaniarum, | mandamentorum et ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitarum, de redditibus et exitibus dictarum castellaniarum, | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo octavo, usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | nono, videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobilibus viris Iohanne Lyobardi, Manfredo Beczonis, Stephano | Rosseti et Iohanne Marescalci, magistris et auditoribus computorum | domini, per Aymonem Lamberti de Chamberiaco, ex receptoribus dictorum | computorum. Redditusque per Petrum Carrelli, domicellum locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus | in castro Burgeti die decima tertia mensis iulii anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo nono, de mandato domini², causante peste | impidimie in Chamberiaco aliquantulum vigente, per supradictos Manfredum | Beczonis, Stephanum Rosseti et Iohannem Marescalci, magistros computorum.

...
 Summa tocius recepte huius computi³
 . IIII^c IIII^{xx} XV libr. X sol. X den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.
 Aug.
 . XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.
 . LXII flor. X den. ob. gross. p. p.
 . XXIII flor. et dimid. b. p. vet.
 . LXI franch. ad XV
 . XV flor. ian. ad XVI
 . C XXXIIII flor. III den. gross. boni ad XXⁱⁱ
 Et . IIII^{xx} V ducat. auri De quibus
 ...

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens librata M C XLV flor. VII den. quart. et quart. gross. p. p.

2 *Effacé*: quod an.

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VIII^c LXXII flor. X den. VI^{us} et quart. unius den. et quart. XII unius den. gross. p. p.

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum pro | custodia dicti castri et regimine dictarum castellaniarum, | prout capiebat castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitucione sibi facta per dominum, per ipsius | domini licteram, cuius tenor in computo precedenti | de anno Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | de verbo ad verbum est insertus. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet pro | uno anno integro, incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | trigesimo octavo, et finito die decima sexta | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo trigesimo nono, de quo | computat ut supra².

...

Summa librate et allocati cum remanencia computi precedentis.

. XLIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M VI^C X flor. et terc. unius den. gross. p. p.

33. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 22/1, 1439-1440

16 avril 1439 – 15 avril 1440

Aymo Castri Veteris

Computus nobilis | et potentis viri domini Aymonis, domini Castri Veteris et Verionis, | militis baillivi Breysse, castellani castrorum castellaniarum, | mandamentorum et ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitarum, de redditibus et exitibus dictarum castellaniarum, | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo nono, usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo. Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus | viris Manfredo Beczonis, Stephano Rosseti et Iohanne Marescalci, | ex magistris computorum domini per Henricum de Clarevallibus | de Chamberiaco ex receptoribus eorundem computorum. Reddictusque | per nobilem virum Petrum Carrelli, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus per eosdem | die decima quarta mensis iullii anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo.

...

Summa tocius recepte huius computi³

. IIII^C IIII^{XX} XIX libr. XVI sol. IIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

¹ Dans la marge gauche: Salarium.

² Dans la marge gauche: Nichil allocatur causis in computo precedenti declaratis.

³ Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta VI^C LXXI flor. V den. ob. terc. den. et quart. XII^I unius den. gross. p. p.

. XXXIX flor. XI den. ob. gross. p. p.
 . XXIII flor. et dimid. b. p. vet.
 . LXI franch. ad XV
 . XV flor. ian. ad XVI
 . VIII flor. Alagman¹.
 . XVI flor. et dimid. b. p. ad XX^{ti}

Et . XXIX ducat. et dimid. auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum pro | custodia dicti castris et regimine dictarum | castellaniarum, prout <capiebat> castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitutione sibi facta per dominum, | per ipsius domini licetram de constitutione predicta, | cuius tenor in computo precedenti de anno | Domini millesimo quatercentesimo trigesimo | de verbo ad verbum est insertus. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius, videlicet | pro uno anno integro, incepto die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo trigesimo nono, et finito die decima | sexta exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo, | de quo computat ut supra³.

...

Summa librate et allocati cum remanencia computi precedentis.

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . VIII^c LXV flor. VI den. VI^{tus} unius den. et III quart. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

34. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 22/2, 1442-1443

16 avril 1442 – 15 avril 1443

Iohannes Castris Veteris

Computus viri nobilis et potentis | Iohannis, domini Castris Veteris, castellani castrorum, castellaniarum, mandamentorum | et ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, per | dominum constituti et ordinati, ut in computo precedenti, de redditibus | et exitibus dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo secundo, | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragesimo tercio, videlicet de uno anno | integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Guillierno | Rigaudo, magistro hospicii, et Iohanne Marescalci, ex magistris et | auditoribus computorum

1 Lire: Alamagn.

2 Dans la marge gauche: Salarium.

3 Dans la marge gauche: Nichil allocatur causis in computo precedenti declaratis.

domini per Iohannem Voyronis, ex receptoribus | dictorum computorum. Reddictusque per nobilem virum Reymondum | Carrelli, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti. | Et examinatus per supradictos magistrum hospicii, Stephanum Rosseti et Iohannem | Marescalci, ex magistris supradictorum computorum, die penultima mensis augusti | anno Domini M^o III^c XLIII^{cio}.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. V^c XXXVII libr. V sol. I den. III quart. et quart. unius den. bon. mon. curs.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. LXV flor. VII den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . III^{xx} V ducat. et quart. et VI^{tus} unius ducat. auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti de salario | per annum viginti quinque florenos parvi ponderis, ex constitucione | [s]ibi per dominum facta, ut in computo precedenti. Et | allocatur sibi dictum salarium [a]d rationem | [i]psius pro uno anno integro, incepto die | [d]ecima sexta mensis aprilis inclusive anno | [D]omini millesimo quatercentesimo quadragesimo | [se]cundo, et finito die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo tercio, de quo computat ut | supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate et allocati cum remanencia sui computi precedentis

. LXII libr. XIX sol. VIII den. ob. unius den. mon. Aug.

Et . II^m III^c XXI flor. VIII den. terc. et quart. unius den. gross. p. p.

35. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 23, 1443-1444

16 avril 1443 – 15 avril 1444

Iohannes Castris Veteris

Computus viri | nobilis et potentis | Iohannis de Castro Veteri, | castellani castrorum, castellaniarum et mandamentorum ac ressortorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, per dominum | constituti et ordinati, ut in computo precedenti, de redditibus | et exitibus dictarum castellaniarum, a die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo III^c | quadragesimo tercio, usque ad

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^c III^{xx} IX flor. XI den. ob. terc. unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: S[alarium].

diem decimam sextam exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C |
 quadragesimo quarto, videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum,
 presentibus speciali | viro domino Bartholomeo Chabodi, domino Excherene et
 computorum | presidente nobilibusque viris Guilliermo Rigaudo, magistro | hospicii,
 Manfredo Beczonis et Stephano Rosseti, magistris | et auditoribus computorum
 domini per Gladium de | Molario de Chamberiaco, ex receptoribus dictorum
 computorum. Reddictusque per nobilem virum Reymondum Carrelli, locumtenentem
 | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. VI^C XI libr. ob unius den. et quart. XIIⁱ unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. mon. ad X per XV curs. p. p.

. LIII flor. III den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

. I flor. Alamagn.

Et . L ducati et quart. unius et ducati auri

De quibus

...

Libravit sibi ipsi castellano capienti de salario per | annum viginti quinque florenos
 parvi ponderis, ex | constitutione sibi per dominum facta, ut in computo | precedenti.
 Et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto
 die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo |
 tercio, et finito die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo
 IIII^C | quadragesimo quarto, de quo computat ut supra, | videlicet XXV flor. p. p.

...

Summa librate et allocati cum remanencia sui computi | precedentis

. XLII libr. IX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

Et . MIX^C XXXV flor. VIII den. III quart. et quart. | unius den. et VI^{us} et quart.
 XII^{mi} unius den. gross. p. p.

36. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 24, 1444-1445

16 avril 1444 – 15 avril 1445

Iohannes Castri Veteris

Computus viri nobilis et | potentis Iohannis, domini Castri Veteris, castellani
 castrorum, castellaniarum | et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et
 Vallispelline | simul unitorum, per dominum constituti et ordinati, ut in computo |

---

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C LXXIX flor. III den. terc. quart.
 et quart. unius den. et quart. et quart. unius den. gross. p. p.

precedenti, de redditibus et exitibus dictarum castellaniarum, a die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo quarto, usque ad diem decimam sextam exclusive dicti mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo quinto, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus | viris Guilliermo Rigaudi, magistro hospicii, Manfredo Beczonis et Stephano | Rosseti, magistris et auditoribus computorum domini per Iohannem | Voyronis de Chamberiaco, ex receptoribus dictorum computorum. Reddictusque | per nobilem virum Iohannem Virardi, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, prout constare asseruit quodam publico instrumento inde recepto per Petrum Dompnerii, notarium publicum¹.

...

Summa tocius recepte | huius computi²

. VI^C XXIII^{III} libr. XVI sol. VI den. ob. unius den. et dimid. quart. XII^I unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. C II flor. quart. gross. p. p.

. XXIII^{III} flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . LI ducat. et XII^I unius ducat. ad XXI den. ob. gross. p. p. De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, ex constitucione | sibi facta per dominum, ut in computo precedenti. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro uno | anno integro, incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini M^o III^C XLIII^{III}^{to} et | finito die decima sexta exclusive dicti mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C quadragesimo quinto, de | quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate et salarii

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . VIII^C III^{III}^{XX} III flor. III den. gross. p. p.

¹ Dans la marge gauche: Apportet procuratorium infra unum mensem, sub pena quinquaginta librarum forcium.

² Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta VIII^C XLI flor. V den. VI^{tus} et quart. unius den. et quart. XII^I unius den. gross. p. p.

³ Dans la marge gauche: Salarium.

37. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 25/1, 1445-1446

16 avril 1445 – 15 avril 1446

Iohannes Castrī Veteris

Computus viri nobilis | et potentis Iohannis, domini Castrī Veteris, castellani castrorum, castellaniarum | et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitorum, per dominum constituti et ordinati, ut in computo precedenti, | de redditibus et exitibus dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo quinto, usque | ad diem decimam sextam exclusive dicti mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo sexto, videlicet de uno anno integro. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobilibus¹ viris² Guilliermo Rigaudi, magistro hospicii, | Manfredo Beczonis et Stephano Rosseti, magistris et auditoribus computorum | domini per Henricum de Clarevallibus, ex receptorum eorundem computorum. | Redditusque per nobilem Iohannem Virardi, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus per dictos Manfredum Beczonis | et Stephanum Rosseti, die XXV octobris M IIII^C XLVI°.

...

Summa tocius recepte | huius computi, incluso arragio³. V^C XXXVIII libr. IX sol. IIII den. terc. quart et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. VI^C LXXIII flor. VIII den. quart. et quart. unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. VI den. gross. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . LXV ducat. auri

De quibus

...

Libravit⁴ in operibus et reparacione castrī domini Quarti, | in aliquibus suis partibus necessario reparati, prout | infra ad quodquidem castrum accessit magister Stephanus | Mossete, magister operum domini, de consensu dicti vicecastellani, | causa visitandi dictum castrum in quo reperit esse necessarium | facere debere reparaciones infrascriptas⁵. Ea propter dictus⁶ | vicecastellanus, de consensu ipsius magistri operum, dedit | in tachiam magistro Petro Guideti, carpentatori habitatori Auguste, | ad faciendum et construendum reparacionem fieri necessariam, | in galleriis

---

1 *Effacé*: et potente.

2 *Effacé*: dominis Bartholomeo Chabodi domino Excherene, computorum presidente.

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M III^C LXVII flor. I den. ob. III den. terc. dymid. quart. XII^l et quart. XII^c part. XII unius den. gross. p. p.

4 *Dans la marge gauche*: Opera castrī.

5 *Dans la marge gauche*: Declinet in computo sequenti materias in hiis operibus implicaturas.

6 *Le mot dictus est répété*.

seu lobiis, avantecti curte et eciam trecti¹ seu | coperture magne aule dicti castri. Et hoc precio | duodecim flor. cum dimid. p. p., ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum, receptam sub anno Domini millesimo IIII^c XLV^{to}, | die vicesima mensis iuanuarii, quam reddit in quadam cedula | papiri scriptam et manu Batholomei, ducis notarii, signatam. | Reddit etiam quandam aliam notam instrumenti dicti Petri Guideti | de confessione et recepta predictorum subscriptorum duodecim | flor. cum dimid. p. p. per ipsum habitorum a dicto vicecastellano pro | premissis. Receptam sub anno Domini millesimo IIII^c XLVI, die octava | octobris, manu Iohannis Reynaudi, notarii, signatam, XII | flor. VI den. gross. p. p.

Item libravit magistro Auberto quondam Iorii, | lathomo, pro reparacionibus per ipsum factis fieri necessariis | in dicto castro, videlicet in epicotario quoquine et fenestris stuphe | dicti castri sibi in tachiam datis pro subscripta quantitate | per dominum vicecastellanum, ut asserit suo iuramento, ut per notam | instrumenti dicti magistri Auberti de confessione et recepta subscriptorum | quinque flor. p. p. per ipsum habitorum et receptorum a dicto vicecastellano | pro premissis. Receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo XLVI, | die undecima mensis octobris. Quam reddit in quadam cedula | papiri scriptam et manu Aymonis Batallione, notarii, signatam, V flor. p. p.

Item² libravit Martino Chat | pro tachia sibi data per dictum vicecastellanum in presencia plurium | fidedignorum et de qua tachia fuit recepta quadam nota | instrumenti, quam asserit fuisse perditam, in manibus notarii qui | illam recepit ut dicit et suo asserit iuramento. Et hoc | causa faciendi et construendi et implicandi per dictum | Martinum quaterviginti et quatuor theysias bornellorum | necessariorum in dicto castro pro et mediantibus decem | flor. cum dimid. p. p., videlicet ad rationem centum solidorum monete | Auguste pro qualibet theysia, ut per notam instrumenti | dicti Martini de confessione et recepta predictorum | et subscriptorum decem flor. cum dimid. p. p. per ipsum habitorum | et receptorum a dicto vicecastellano pro premissis contentis, | etiam <per> actestacionem³ nobilium Ludovici Mistralis, Glaudii de Turre, Gabrielis Novarie, Andriveti dou Sex, Martini Forneri, | Bonifacii Merleti et Petri Laurenczodi, operatorum et carpentatorum, | dicencium et actestancium, eorum mediis iuramentis, reperisse | in predictis bornellis quaterviginti et quatuor theysias | et ipsos bornellos fuisse et esse in predicto castro necessarios | et valde utiles atque bene compositos et completos | unacum fenestra, epicotario et reparacione tecti turre | ipsius castri supramencionati, necnon quod ipse Martinus | ipsos bornellos dicto vicecastellano bene compositos et completos | reddidit et pro factura et compositione ipsorum ab eodem | habuisse et recepisse confessus fuit predictos et subscriptos | decem flor. cum dimid. p. p. Receptam sub anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragesimo sexto, die decima nona mensis | aprilis, quam reddit in quadam cedula

---

1 Lire: tecti.

2 Dans la marge gauche: Tachium bornellorum.

3 Dans la marge gauche: Actestacio operis completi.

papiri scriptam | et manu Aymonis de Batallione, notarii publici, subscriptam | et signatam, X flor. cum dimid. p. p.

Item libravit | Dyonisio Fagot, fabro, pro precio et factura ferrature | fenestre de qua supra in receptione operis completi fit | mencio, facto pacto cum eodem pro tanto, IX den. gross. | p. p.

Item libravit quaterviginti et quindecim hominibus | vacantibus per unam diem ad adducendum predictos | bornellos ad castrum Quarti et faciendum fossale dictorum | bornellorum quam ad ipsos coperiendum, libratis pane, seracio et | vino. Et primo pro quatuor sestariis, tribus quartanis, quatuor | eminalibus et tribus partibus unius eminalis siliginis pro eodem libratis, | valente quolibet sestario iuxta vendicionem in fine presentis computi | factam, II den. II terc. unius den. gross. qui sunt in summa XIII | den. VI^{us} unius den. et terc. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

Item pro uno seraceo, | quinque rucziis cum dimidio et tercio unius rucze seracei predictis | hominibus libratis, valentibus, ad rationem dictarum vendicionum, XII den. | ob. et quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

Item pro quinque | sestariis, una emina et septem quarteronis vini supradictis hominibus, | causa qua supra libratis, valentibus ad rationem dictarum vendicionum, XXIII den. III quart. gross. p. p.

Item – ultra ut supra in presenti particula tradita magistro Petro Guidoti carpentatori, prout medio eius iuramento asserit dictus vicecastellanus¹ – libravit Iohanni | de lancea, parrochie Quarti, pro penis et labore per ipsum | sustentis spacio trium dierum in constructione predictorum | bornellorum, inclusis eius expensis et salario, IX gross. p. p., ut per notam instrumenti ipsius Iohannis de recepta | predictorum novem gross. per ipsum habitorem a dicto locumtenente pro | premissis. Receptam sub anno Domini millesimo III^c quadragesimo | sexto, die vicesima quarta mensis aprilis, quam reddit | in quadam cedula papiri cum quadam alia, scriptam | et manu Iacobi de Vallibus, notarii, signatam. Et allocantur | predictae particule ad subscriptam quantitatem ascendentes, | virtute confessionum et tachiorum supra designatorum ratione, | de mandato prefatorum magistrorum computorum domini, visis | prius per eosdem dictis particulis et diligenter calculatis | ac sub iuramento dicti locumtenentis asserentis predictas particulas | solvisse et librasse per modum et formam superius | declaratos, ascendentes ad XXXIII flor. VII den. terc. et quart. | unius den. et XII XIIⁱ unius den. gross. p. p.

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, ex constitutione | sibi <facta> per dominum, ut in computo precedenti. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro uno | anno integro, incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo III^c quadragesimo | quinto et finito die decima sexta exclusive dicti | mensis aprilis anno Domini millesimo III^c quadragesimo sexto, de | quo computat ut supra, XXV

1 *L'incise depuis ultra est ajoutée dans la marge droite avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche: Salarium.*

flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati¹

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

Et . IX^C L flor. XI den. terc. et quart. unius den. et XII^{us} XIIⁱ unius den. gross.

p. p.

38. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 25/2, 1446-1447

16 avril 1446 – 15 avril 1447

Iohannes Castri Veteris

Computus viri nobilis | et potentis Iohannis, domini Castri Veteris, castellani² | castrorum, castellaniarum et mandamentorum ac ressortorum Quarti, | Oyacie et Vallispelline simul unitorum, per dominum constituti | et ordinati, ut in computo precedenti, de redditibus et exitibus | dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo sexto, | usque ad diem decimam sextam exclusive dicti mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo septimo, | videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobilibus viris Guilliermo Rigaudi, magistro hospicii, et | Manfredo Beczonis, ex magistris computorum domini, per Aymonem | Lamberti, ex receptoribus dictorum computorum. Reddictusque per | Iohannem Virardi, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo | precedenti. Et examinatus per dictos magistris, die prima iullii | anno Domini M^o III^C XLVIII.

...

Summa tocius recepte | huius computi, incluso arragio³

. V^C III libr. XI sol. IX den. et VI^{us} unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. III^C VI flor. IX den. quart. et quart. unius den. VI^{us} et quart. XIIⁱ et terc.

XIIⁱ [unius den. gross. p. p.]

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . XXV ducat. et quart. unius ducat. auri

De quibus

...

1 *Dans la marge gauche*: Valet presens librata IX^C III^{XX} II flor. VII den. quart. et VI^{us} unius den. quart. XIIⁱ et XII^{us} XIIe part. unius den. gross. p. p.

2 *Le mot castellani est répété.*

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VIII^C III^{XX} XIX flor. XI den. quart. unius et dimid. VI^{us} XIIⁱ et terc. XIIⁱ et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, ex | constitucione sibi <facta> per dominum, ut in computo | precedenti. Et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo | sexto et finito die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo septimo, de quo computat ut | supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

. XIII flor. V den. gross. p. p.

Et . VI flor. cum dimid.

39. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 26/1, 1447-1448

16 avril 1447 – 15 avril 1448

Iohannes Castris Veteris

Computus viri nobilis | et potentis Iohannis, domini Castris Veteris, castellani castrorum, castellaniarum | et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitorum, per dominum constituti et ordinati, ut in computo precedenti, de | redditibus, exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum, a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo septimo, | usque ad diem decimam sextam exclusive dicti mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo octavo, videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Guilliermo Rigaudi, magistro | hospicii, et Manfredo Beczonis, ex magistris et auditoribus computorum | domini, per Henricum de Clarevallibus, ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii de Chamberiaco, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, prout de huiusmodi procuratorio fidem facit quodam publico instrumento. Receptus sub anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo septimo, | indicione decima, die vicesima mensis augusti, quod reddit in pergameno scriptum et manu Petri Parrueti, notarii, subscriptum et signatum. Et | examinatus per nobilem Stephanum Rosseti, ex magistris dictorum computorum, die | sexta novembris anno Domini M^o IIII^C quadragesimo octavo.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio²

. IIII^C IIII^{XX} XI libr. VII sol. XI den. terc. dimid. quart. unius den. mon. Aug.

¹ Dans la marge gauche: Salarium.

² Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta VII^C XLI flor. IIII den. terc. et quart. unius den. et terc. XII unius den. gross. p. p.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.
 . C XXXIII flor. I den. ob. terc. quart. unius den. quart. XIIⁱ et terc. XIIe
 part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.
 . XXIII flor. et dimid. b. p. vet.
 . LXI franch. ad XV
 . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI
 Et . XXXIX ducati auri ad XXI den. ob. De quibus

...
 Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis
 de salario per annum, ex | constitucione sibi per dominum facta, ut in computo |
 precedenti. Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno
 integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo
 quatercentesimo quadragesimo septimo et | finito die decima sexta exclusive dicti
 mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo | octavo, de
 quo computat prout supra, XXV flor. p. p.

...
 Summa librate, salarii et allocati
 . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.
 Et . M C III^{XX} XVII flor. p. p.

40. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 26/2, 1448-1449

16 avril 1448 – 15 avril 1449

Iohannes Castris Veteris

Computus viri nobilis et | potentis Iohannis, domini Castris Veteris, castellani
 castrorum, | castellaniarum et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie | et
 Vallispelline simul unitorum, per dominum constituti et ordinati, | ut in computo
 precedenti, de redditibus, exitibus et emolumentis | dictarum castellaniarum, a die
 decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C quadragesimo
 octavo, usque | ad diem decimam sextam exclusive dicti mensis aprilis anno | Domini
 millesimo IIII^C quadragesimo nono, videlicet de uno anno | integro. Receptus apud
 Chamberiacum, presentibus nobiles et egregiis | viris domino Amedeo de Crescherello
 milite presidente, Guilliermo | Rigaudi, magistro hospicii, Maffredo Beczonis,
 Stephano Rosseti et Iohanne | Lyobardi, magistris et auditoribus computorum domini,
 per Aymonem | Lamberti, ex receptoribus dictorum computorum. Reddictusque per
 nobilem | Iohannem Meynerii de Chamberiaco, locumtenentem et procuratorem dicti
 castellani, ut | in computo precedenti. Et examinatus per supranominatos dominum
 presidentem | Guilliermum Rigaudi, magistrum hospicii, Maffredum Beczonis et |
 Iohannem Lyobardi, ex magistris computorum, die XX^{ma} mensis | iullii anno Domini

1 Dans la marge gauche: Salarium.

M^o III^C L^o secundo.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. III^C LVIII libr. XV sol. III den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. C III^{XX} III flor. X den. II terc. I quart. unius den. et XII^{us} XIIⁱ unius den.

gross. p. p.

. XXVIII flor. et dimid. b. p. vet.

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

. LXI franch. ad XV

Et . XXIII ducati et IIIes part. unius ducati auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, ex | constitutione sibi per dominum facta, ut in computo | precedenti. Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C quadragesimo octavo | et finito die decima sexta exclusive dicti | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quadragesimo nono, de quo computat prout | supra, videlicet XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

Et . M II^C XLIII flor. p. p.

41. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 27, 1449-1452

16 avril 1449 – 15 avril 1452

Iohannes Castris Veteris

Computus viri nobilis et potentis Iohannis, | domini Castris Veteris, castellani castrorum, castellaniarum et | mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitorum, per dominum constituti et ordinati, ut in computo precedenti, | de redditibus, exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum, | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quadragesimo nono, usque ad diem decimam sextam | exclusive dicti mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo secundo, videlicet de tribus annis integris. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili et egregiis viris | domino Amedeo de Crescherello milite presidente, Guilliermo Rigaudi, | magistro

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C XXXVII flor. XI den. quart. VI^{tus} et quart. unius den. et terc. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

hospicii, Manfredo Beczonis, Stephano Rosseti et Iohanne | Lyobardi, magistris et auditoribus computorum, per Henricum de | Clarevallibus et Iohanne Voyronis, ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus per nobiles | Manfredum Beczonis et Iohannem Lyobardi, ex magistris dictorum computorum, | die vicesima octava septembris anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo secundo.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. M IIII^C XXII libr. I sol. I den. et dimid. quart. unius den. mon. Aug.

. IIII libr. VIII sol. IIII den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. II^C XVI flor. VII den. III quart. unius den. gross. p. p.

. LXXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. XLVIII flor. et dimid. ian. ad XVI

. C IIII^{XX} III franch. ad XV

Et . XLI ducati auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario | per annum, ex constitutione sibi per dominum | facta, ut in computo precedenti. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | tribus annis integris, inceptis die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quadragesimo nono et | finitis die decima sexta exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo secundo, de quibus computat | prout supra, LXXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati, cum remanencia computi precedentis

. C XIII libr. XIX sol. I den. ob. mon. Aug.

Et . IIII^M VIII^C LV flor. I den. terc. et quart. unius den. et VI^{tus} et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

42. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 28/1, 1452-1453

16 avril 1452 – 15 avril 1453

Iohannes Castri Veteris

Computus viri nobilis et potentis Iohannis, domini Castri Veteris, | castellani castrorum, castellaniarum et mandamentorum ac ressortorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitorum, per dominum constituti et | ordinati, ut in computo

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M VIII^C LXV flor. VIII den. terc. et quart. unius den. et terc. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

precedenti, de redditibus, exitibus et emolumentis | dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo secundo, usque ad diem decimam | sextam exclusive dicti mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo tercio, videlicet de uno anno integro. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili et egregiis viris domino Amedeo | de Crescherello milite presidente, Maffredo Beczonis, Stephano Rosseti | et Iohanne Lyobardi, ex magistris et auditoribus computorum domini, | per Aymonem Lamberti, clavarium et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus per | supradictos dominum presidentem et Maffredum Beczonis et Iohannem Lyobardi, ex | magistris computorum, die quatuordecima mensis iunii anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo tercio.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. IIII^C IIII^{XX} libr. XI sol. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. C flor. III den. et quart. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

. LXI franch. ad XV

Et . XXIII ducati et III quart. unius ducati auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, ex constitucione | sibi per dominum facta, ut in computo precedenti. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^C quinquagesimo secundo et finito | die decima sexta exclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo IIII^C quinquagesimo tercio, de quo | computat prout supra³.

...

Summa librate et salarii, cum remanencia computi precedentis

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon.

Et . M III^C XXXVI flor. X den. quart. unius den. et quart. VIⁱ et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VI^C LXXV flor. IIII den. II terc. et quart. unius den. et terc. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Effacé*: XXV flor. p. p. *Dans la marge gauche*: Non allocatur dictum salarium quia dominus mandavit nulla salaria officiariorum allocari debere.

43. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 28/2, 1453

16 avril 1453 – 22 août 1453

Iohannes Castrī Veteris

Computus viri nobilis et potentis Iohannis, | domini Castrī Veteris, castellani castrorum, castellaniarum et | mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitorum, per dominum constituti et ordinati, ut in computo | precedenti, de redditibus, exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo tercio, usque ad diem vicesimam | terciam exclusive mensis augusti anno eodem – quibus die et | anno spectabilis miles dominus Anthonius de Seratico, comes | Montis Dondani, castellanus ibidem post ipsum possessionem dicti | officii adheptus fuit, ex constitucione sibi per dominum facta – | videlicet de decem octo septimanis et tribus diebus. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobilibus viris Manfredo Beczonis, | Stephano Rosseti, Iohanne Lyobardi et Iohanne Maleti, magistris et auditoribus computorum domini¹, per Henricum de Clarevallibus clavarium et ex receptoribus computorum domini. Reddictusque | per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi²

. XXXVI libr. XVII sol. IIII den. mon. Aug.

. LIX flor. V den. gross. p. p.

. V flor. et dimid. b. p. vet.

Et . XXII ducat. et dimid. auri

De quibus

Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum, ex constitucione sibi | per dominum facta, ut in computo precedenti. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro decem octo septimanis et tribus diebus, inceptis | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo tercio et | finitis die vicesima tercia exclusive mensis augusti | anno eodem, de quibus ut supra computat. Et hoc, vigore littere domini de mandato allocandi in computo sequenti per eum, nomine spectabilis domini Anthonii de Seratico, castellano ibidem reddito, redde et designate⁴, VIII flor. X den. gross. p. p.

...

Summa librate et allocati

Et . XLV flor. IX den. terc. et quart. unius den. et VI^{lum} XII unius den. gross. p. p.

---

1 *Le mot domini est ajouté dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta C XLIII flor. II den. quart. et VI^{tus} unius den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche:* Salarium.

4 *La phrase depuis et hoc vigore est insérée dans la marge droite avec un rappel.*

44. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 28/3, 1453-1454

23 août 1453 – 15 avril 1454

Anthonius de Seratico

Computus spectabilis viri domini | Anthonii de Seratico, comitis Montisdonnani, castellani castrorum, | castellaniarum et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie | et Vallispelline simul unitarum, per dominum nostrum ducem | constituti et ordinati, ac solitarum pertinenciarum earundem, | videlicet ad et per quatuor annos proximos, die adhipiscende | possessionis incohandos et ulterius quamdiu bene fecerit et | ipsius domini nostri fuerit voluntatis, eidem propterea regimen | exercitium et omnimodam administracionem ipsius castellanie officii | per tempus predictum committendo sub annuis stipendiis, aliisque comoditatibus pariter et oneribus, ibidem ultimo percipi et | supportari consuetis, ut per licteram domini de testimonio premissorum | de constitutione predicta, cuius tenor inferius in librata salarii eiusdem de verbo ad verbum est insertus. De redditibus, exitibus | et emolumentis dictarum castellaniarum, a die vicesima tertia | inclusive mensis augusti anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo tercio – quibus die et anno possessionem dicti | castellanie officii adheptus fuit post nobilem et potentem Iohannem, | dominum Castri Veteris, castellanum ibidem ante ipsum prout dicta | adhepcio annotatur a tergo lictere domini predictae constitutionis – | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo quarto, videlicet de triginta tribus septimanis et quinque diebus. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus nobiles viris Manfredo Beczonis, | Stephano Rosseti, Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii et Iohanne Maleti, magistris et auditoribus computorum domini, per | Henricum de Clarevallibus, clavarium et ex receptoribus dictorum | computorum. Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, | locumtenentem et procuratorem dicti castellani de eius procuratorio | fidem facientem quodam publico procuracionis et locumtenentie instrumento, | recepto sub anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo tercio, die | tertia mensis septembris, quod reddit in pergamento scriptum et | manu Iacobi Samorii notarii subscriptum et signatum.

...
Summa tocius recepte huius computi¹

. IIII^c LV libr. X sol. terc. quart. dimid. quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. XLIII flor. VII den. ob. gross. p. p.

. XIX flor. b. p. vet.

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

. LXI franch. ad XV

Et . III ducati et IIIes part. unius ducati auri

<De quibus>

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta V^c LII flor. ob. I terc. unius den. et quart. dimid. quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante ipsum | ex constitutione sibi per dominum facta, ut | per licteram domini dicte constitutionis, datam | Gebennis die septima augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo tercio, cuius tenor | sequitur et est talis:

«Ludovicus, dux Sabaudie, Chablaysii | et Auguste, Sacri Romani Imperii princeps, vicariusque perpetuus, | marchio in Ytalia, princeps Pedemoncium, Gebennensis | et Baugiaci comes, baro Vuaudi et Foucigniacy Nicieque, | Vercellarum ac Friburgi etc. dominus. Universis serie presencium | facimus manifestum quod nos, considerantes legalitatem | prudenciamque et alia probitatis et virtutum merita, quibus | spectabilem militem benedilectumque nostrum dominum Anthonium | de Seratico, comitem Montisdondani, fideli testimonio ipsaque | rerum experientia comprobatum novimus, aliis bonis et | laudabilibus moti respectibus, ex nostra certa sciencia | prefatum comitem Anthonium facimus et constituimus, | per presentes, castellanum nostrum castris, ville, castellanie | et tocius mandamenti nostri Quarti et solitarum pertinenciarum | eiusdem, videlicet ad et per quatuor annos proximos, | die adhipiscende possessionis sue ipsius castellanie officii | incohandos et ulterius quamdiu bene fecerit et nostre fuerit | voluntatis, eidem propterea regimen, exercicium et | omnimodam administracionem ipsius castellanie officii per | tempus predictum commictentes, sub annuis stipendiis aliisque | comoditatibus pariter et oneribus ibidem ultimo percipi | et supportari consuetis. Mandantes propterea et actente commictentes baillivo nostro Vallisauguste, seu eius locumtenenti, quatenus, visis presentibus, prefatum comitem Anthonium ad huiusmodi | castellanie officium Quarti, quocumque alio remoto omnique excepcione posthabita, admictat ac illud per eum faciat et permictat, | dicto tempore durante, fideliter exerceri. Dantes propterea | in mandatis universis et singulis aliis officariis, fidelibus | et subdictis nostris predicto castellanie officio submissis quod | eidem comiti Anthonio pareant, obediant, solvant, respondeant | et assistant, velut castellano nostro per nos ibidem constituto. | Et insuper mandantes presidenti et magistris computorum | nostrorum quod predicta annua et solita stipendia eidem comiti | Anthonio in eius primo et sequentibus <computis> dicti castellanie officii | computare intrent et sine difficultate quacumque allocent. | Ipse enim comes Anthonius nobis promisit corporaliter et iuravit | evvangeliis Dei tactis et sub suorum omnium expressa | obligacione bonorum huiusmodi castellanie officium legaliter | exercere, iura nostra perquirere diligenter et servare, | neminem ipsius officii pretextu indebite opprimere vel gravare, | statuta generalis refformacionis nostre dicionis illesa | servare sub penis in eis contentis et, ulterius, per fidem | sui corporis in nostris manibus datam, huiusmodi castrum | nostrum Quarti fideliter custodire illudque nemini expedire, | nisi aut nostro legitimo successori aut alteri nostras patentes | litteras defferenti, quas de nostra consciencia crediderit verissimiliter | emanasse. Et generaliter omnia alia

---

1 Dans la marge gauche: Salarium.

legaliter facere et | exercere que huiusmodi incumbunt officio, amore, favore, | odio et aliis quibusvis reiectis inhonestis. | Datum Gebennis die septima augusti anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo tercio. | Loys. Per dominum, presentibus dominis Ia[cobo], ex comitibus Vallispergie, cancellario Sabaudie, | Io[hanne], domino Choutagnie, Petro de Balma, domino | Rippis, Mercurino de Rancozo, Francisco de¹ | Thomatiis, presidente, Iohanne Championis et Iohanne Maleti, thesaurario. Lestelley».

Quamquam | licteram domini, superius insertam in presenti | computo², exhibet in pergamento scriptam³, | sigillo domini sigillatam et manu Lestelley, eius secretarii, signatam et penes | se retinet. Et allocatur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro triginta tribus septimanis | et quinque diebus, inceptis die vicesima tercia | inclusive mensis augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo tercio et finitis | die decima sexta exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | quarto, de quibus computat prout supra. Et hoc tam <vigore> lictere domini superius inserte, quam alterius lictere eiusdem domini per quam, ad supplicationem dicti locumtenentis inde super hoc factam, mandavit per presidentem et magistros computorum suorum, sua solita stipendia in eius computis indifficiliter allocandi, quibuscumque licteris in contrarium emanatis non obstantibus. Datam⁴ Chamberiaci die XXVIII iunii anno Domini millesimo III^C LIII° quam reddit supplicationi predicte, annexam sigillo domini sigillatam et manu Bartholomei Churti, eius secretarii, signatam⁵, XVI flor. II den. gross. p. p.

Summa librate, salarii et allocati

. XLI libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . XXX flor. XI den. I quart. gross. p. p.

45. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 29/1, 1454-1455

16 avril 1454 – 15 avril 1455

Anthוניus de Seratico

Computus spectabilis viri domini Anthonii | de Seratico, comitis Montisdondani, castellani castrorum, | castellaniarum et mandamentorum ac ressortorum Quarti, | Oyacie et Vallispelline simul unitarum, per dominum nostrum | ducem constituti et ordinati, ac solitarum pertinenciarum earundem, | videlicet ad et per quatuor annos proximos, | die adhipiscende possessionis sue incohandos et ulterius | quamdiu bene fecerit et ipsius domini nostri fuerit voluntatis, | eidem propterea regimen, exercicium

1 *Effacé*: Rancozo.

2 *Effacé*: hi.

3 *Effacé*: et manu.

4 *Effacé*: die.

5 *La phrase depuis Et hoc est ajoutée dans la marge droite avec un rappel.*

et omnimodam administracionem ipsius castellanie officii | per tempus predictum | commictendo sub annuis stipendiis, aliisque comoditatibus pariter et oneribus, ibidem ultimo percipi et supportari | consuetis, ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitucione predicta, cuius tenor in computo precedenti | de anno Domini millesimo III^C quinquagesimo tercio de verbo | ad verbum est insertus. De redditibus, exitibus | et emolumentis dictarum castellaniarum, a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo quarto, usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis eiusdem aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo quinto. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili et potente viro domino Guilliermo | de Viriaco, domino Espagnaci, milite presidenti, nobilibus viris | Stephano Rosseti, Iacobo Meynerii, Iohanne Malleti et Petro | de Mollina, magistris et auditoribus computorum domini, | per Franciscum Voyronis, ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. III^C III^{XX} XVIII libr. VII den. terc. et dimid. quart. unius den. mon. curs.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. C XXXIX flor. II den. I quart. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

. LXI franch. ad XV

. VI flor. Reni Alamagnie

Et . XXXIX ducati et dimid. auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum, prout capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitucione sibi per dominum facta, | ut per licteram domini dicte constitucionis, datam | Gebennis die septima augusti anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo tercio, cuius tenor | in computo proximo precedenti de verbo | ad verbum est insertus. Et allocatur | sibi dictum salarium pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C quinquagesimo | quarto et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo III^C | quinquagesimo quinto, de quibus computat | ut supra, XXV flor. p. p.

Libravit sibi ipsi castellano percipienti | ut supra viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum, ex constitucione sibi per dominum ut supra | facta et

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C LXXIII flor. VIII den. terc. et quart. unius den. II terc. I quart. XIIⁱ et III part. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro anno Domini millesimo IIII^C | quinquagesimo secundo, quo anno ipsum salarium nundum | eidem fuit intratum propter interruptionem | assignacionis. Sed ibi eidem allocatur pro | eodem anno, vigore lictere domini de mandato | annua stipendia pro nuper lapsis, presenti et futuris annis eidem in singulis computis, | singula singulis debite refferendo, intrandi | et sine difficultate quacumque allocandi. Date | Chamberiaci die prima marcii anno Domini M^o | quatercentesimo quinquagesimo quinto, quam reddit | cuidam supplicacioni domino super hoc porrecte | annexam sigilloque domini sigillatam et manibus presentis domini et Champaneys, eius | secretarii, signatam. Necnon de mandato et | ex ordinacione prefatorum domini presidentis et | magistrorum computorum domini, XXV flor. p. p.

Libravit¹ in et pro operibus castri domini Quarti | in aliquibus suis partibus necessario reparati, videlicet Petro Zermo, habitatori Quarti, carpentatori, | pro tachia sibi data per dictum vicecastellanum in | presencia Eudami Astezani, notarii, et Angellini | de Ronco de Vallepellina, pro reparacione castri | predicti, scilicet in recoperiando tectum turris | magne aule et orreorum ac reparacione porte | magne anterioris, inclusis expensis per dictum | carpentatorem factis, ut per licteram dicti Petri, | carpentatoris, de testimonio premissorum confessionelque et recepta subscripte quantitatis per ipsum | propterea habite et recepte ab eodem locumtenente. | Inde receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo quinto, die XVI mensis maii, | quam reddit in quadam cedulla papiri, scriptam et manu Bartholomei Ducre notarii signatam. | Et allocantur subscripti undecim flor. et sex | den. gross. p. p. per ipsum, causis premissis, soluti | et librati, de mandato et ordinacione prefatorum | domini presidentis et magistrorum computorum, actenus | etiam iuramento dicti vicecastellani asserentis, suo corporali | iuramento, predictos et subscriptos undecim florenos et sex | denariorum grossorum eidem carpentatori, causa predicta, persolvisse eidem² et librasse. Et nichillominus iniungitur quod apporet | testificationem sufficientem de opera completa, | iuxta formam tachii predicti, aliter in computo | sequenti detrahantur³, XI flor. VI den. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati

. IIII^{XX} XV flor. VII den. ob. I terc. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

2 *Le mot eidem est inséré dans la marge droite.*

3 *Dans la marge gauche*: Vide.

46. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 29/2, 1455-1456

16 avril 1455 – 15 avril 1456

Anthonius de Seratico

Computus spectabilis viri domini Anthonii de | Seratico, comitis Montisdonnani, castellani castrorum, castellaniarum | et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum, per dominum nostrum ducem constituti et ordinati, ac solitarum pertinenciarum earundem, ad et per quatuor annos proximos, die adhipiscende | possessionis sue incohandos et ulterius quamdiu bene fecerit et ipsius | domini nostri fuerit voluntatis, eidem propterea regimen, exercitium et | omnimodam administracionem ipsius castellanie officii per tempus predictum | commictendo, sub annuis stipendiis, aliisque comoditatibus pariter et | oneribus ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, ut per licteram | domini de testimonio premissorum ac constitucione predicta, cuius tenor | in computo precedenti de anno Domini millesimo III^C quinquagesimo tercio | de verbo ad verbum est insertus. De redditibus, exitibus et emolumentis | dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C L^{mo} quinto, usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo III^C quinquagesimo sexto, videlicet de uno anno integro¹. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus nobilibus et potente viris domino Guillermo de | Viriaco, milite presidenti, Maffredo Beczonis, Iacobo Meynerii, Iohanne Malleti | et Petro de Molliena, ex magistris et auditoribus computorum domini, | per Aymonem Lamberti, clavarium et ex receptoribus dictorum computorum. | Reddictusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani. Et examinatus per subscriptos dominum presidentem et | magistros computorum die XVII^{ma} mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo L^o septimo.

...

Summa tocius recepte huius computi². V^C XLI libr. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. bon. <mon.> ad X per XV curs.

. LXIII flor. III den. gross. p. p.

. LXVI flor. et dymid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . XIII ducati et dymid. auri

De quibus

...

Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de

---

1 *Les mots depuis videlicet sont insérés à la fin du paragraphe avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta VII^C XVII flor. V den. VI^{us} et quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche:* Salarium.

salario per annum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, ex constitutione sibi per | dominum facta, ut per licteram domini de constitutione | predicta, datam Gebennis die septima augusti | anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo tercio, cuius | tenor in secundo computo precedenti de verbo ad | verbum est insertus. Et allocatur sibi dictum | salarium pro uno anno integro, incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C | quinquagesimo quinto et finito die decima | sexta exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^C quinquagesimo sexto, de quibus computat | ut supra, XXV flor. p. p.

Summa librate et salarii

. XXXVII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

Et . XXV flor. p. p.

47. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 30, 1456-1457

16 avril 1456 – 15 avril 1457

Anthonius de Seratico

Computus spectabilis viri domini Anthonii | de Seratico, comitis Montisdondani, castellani castrorum, castellaniarum | et mandamentorum ac ressortorum Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitarum, per dominum nostrum ducem constituti et ordinati, | ac solitarum pertinenciarum earundem, ad et per quatuor annos proximos, die tunc adhipiscende possessionis sue incohandos | et ulterius quamdiu benefecerit et ipsius domini nostri fuerit voluntatis, | ut in computo precedenti de anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | tercio, in quo lictera domini dicte constitutionis de verbo ad verbum est insertus¹. De redditibus, exitibus et emolumentis dictarum | castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo sexto, usque ad diem | decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo septimo, videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili et | egregiis viris domino Guilliermo de Viriaco, Maffredo | Beczonis, Stephano Rosseti, Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii | et Iohanne Maleti, ex magistris et auditoribus computorum | domini, per Henricum de Clarevallibus, clavigerum et ex | receptoribus eorundem computorum. Reddictusque per nobilem | Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in | computo precedenti.

...
Summa tocius recepte huius computi²

. V^C XV libr. VII den. terc. quart. dymid. quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

¹ Lire: inserta.

² Dans la marge gauche: Valet presens recepta VII^C LII flor. X den. ob. unius den. II terc. I quart. XIIⁱ et III part. et XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. C XLIX flor. I den. gross. p. p.
 . XXIII flor. et dimid. b. p. vet.
 . LXI franch. ad XV
 . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . XXII ducati et IIIes quarti unius ducati auri ad¹

De quibus

...

Librav² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, prout | capiebat castellanus ibidem ante ipsum, ex | constitutione sibi per dominum facta, ut per | licteram domini de constitutione predicta, datam | Gebennis die septima augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo tercio, cuius tenor in | tercio computo precedenti de verbo ad verbum est | insertus. Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo sexto | et finito die decima sexta exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo septimo, de quo computat | prout supra, XXV flor. p. p.

...

Librav³ Iohanni Pellut, burgensi Villefranche, | et Petro Iohannis dou Gorrey de Valle Secida, | carpentatoribus, pro viginti sex iornatis quibus | vacaverunt in murando et refficiendo quendam | murum existentem in magno stabulo castri | Quarti, a parte viridarii dicti castri, ac etiam | in recoperiendo dictum stabulum, parvam turrim | vocatam Loulaz cemencii, existentem iuxta | magnam aulam, et furnum dicti castri. Necnon | et pro tribus duodenis latarum, octo chivronis | et novem theysiis de lex seu losarum implicatarum | in dicto stabulo et aliis locis predictis. Et | solvit eisdem carpentatoribus subscriptis | duodecim flor. et septem den. gross. | p. p., ut per licteram publicam dictorum | carpentatorum de testimonio premissorum confessionelque et recepta dicte quantitatis per eos habite | a suprascripto vicecastellano pro premissis. Datam | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | septimo, die decima octava aprilis, quam | reddit in quadam cedula papiri, scriptam | et manu Copier notarii signatam. Que huiusmodi | subscripta quantitas sibi hic allocatur, de | mandato domini presidentis et magistrorum | computorum, vigore premissorum et ad relacionem | nobilis et potentis viri Ludovici Bonivardi, | domini Desertorum, magistri hospicii domini, dicentis | et asserentis vidisse reparaciones et alia predicta | eaque fore bene necessaria et completa, ut | predicatur in presenti computo, factam die XXV | iunii millesimo IIII^C LVIII, XII flor. VII den. gross. p. p.

Librav³ Bartholomeo de Cheliani de Valle | Pellina, magistro bornellorum, pro decem octo diebus | quibus vacavit expensis suis in posando et actando | bornellos castri Quarti, ut per licteram publicam | dicti bornellerii de testimonio premissorum

1 *Lacune dans le texte.*

2 *Dans la marge gauche:* Salarium.

3 *Dans la marge gauche:* Reparaciones.

confessionelque et recepta subscriptorum quadraginta quinque | grossorum per eum¹, dicta causa, habitorum a | dicto vicecastellano. Datam anno Domini | millesimo quatercentesimo quinquagesimo septimo | qui sibi hic allocantur, de mandato quorum et ad relacionem cuius supra proxime, XLV gross. mon. curs.

Summa librate, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . VII^C XXXI flor. VI den. gross. p. p.

48. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 30/2, 1457-1458

10 août 1457 – 15 avril 1458

Petrus de Buenco

Computus nobilis Petri de Buenco domini | Mirigniaci, castellani castrorum, castellaniarum et mandamentorum Quarti, | Oyacie et Vallispelline simul unitarum, per dominam constituti ad et per quatuor | annos tunc proximos continuos et integros, die tunc adhipiscende possessionis | sue ipsius castellanie officii incohandos et ulterius quamdiu bene | fecerit et sue fuerit voluntatis, sub annuis stipendiis aliisque comoditatibus pariter et | oneribus ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, ut per ipsius domine nostre licteram | de constitutione predicta. Datam Chamberiaci die tertia mensis augusti anno Domini millesimo | IIII^C quinquagesimo septimo, cuius tenor infra in librata salarii dicti castellani | de verbo ad verbum est insertus. De redditibus, exitibus et emolumentis dictarum | castellaniarum, a die decima inclusive mensis augusti anno Domini M^o IIII^C L^{mo} septimo – | quibus die et anno dictorum officiorum possessionem adheptus est, prout a tergo dicte lictere | constitutionis manu Aymoneti Saluardi est notatum – usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis aprilis anno Domini M^o IIII^C quinquagesimo octavo, videlicet de triginta | quinque septimanis et quatuor diebus. Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili domino | Guilliermo de Viriaco, milite presidente, egregiisque viris Stephano Rosseti, Iacobo Meynerii | et Iohanne Maleti, ex magistris et auditoribus computorum domini, per Amedeum Lamberti, | ex receptoribus dictorum computorum, nomine Aymonis Lamberti, eius procuratoris condam clavarii et | ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem | dicti castellani, ut de huiusmodi locumtenentia constat quodam publico instrumento per Anthonium Voysserii, recepto sub anno Domini M^o IIII^C L^{mo} septimo et die vicesima secunda mensis | augusti, eius manu subscriptum et signatum². Quam locumtenentiam illustrissima | domina nostra confirmavit sub modis et formis in eodem instrumento descriptis, ut constat³ | patentibus licteris, datis Chamberiaci die vicesima quarta mensis

1 *Le mot eum répété est effacé.*

2 *Lire: subscripto et signato.*

3 *Effacé: suis.*

augusti anno | Domini M° III^C quinquagesimo septimo, sigillo ipsius domine nostre sigillatis et | manu Voyssier, sui secretarii, signatis. Quas exhibet dicto instrumento annexas | et penes se retinet pro iuribus suis conservandis. Et examinatus per | supradictos dominum presidentem et magistros computorum domini, die secunda mensis | augusti anno Domini M° III^C quinquagesimo octavo.

...

Summa tocuis recepte huius computi¹

. V^C LXXI libr. VIII sol. VIII den. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV curs.

. LIII flor. I den. VI^{us} et quart. gross. p. p.

. XXIII flor. et dymid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . XV ducati et quart. unius ducati auri ad XXIII

De quibus

...

Librav² sibi ipsi castellano capienti viginti quinque | florenos parvi ponderis de salario per annum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, ex constitutione | sibi per illustrissimam dominam nostram Sabaudie | duchissam dominam dicti loci facta, suis licteris | patentibus, datis Chamberiaci, die tercia mensis | augusti anno Domini M° III^C LVII^{mo}, quarum | tenor talis est:

«Anna de Chypro, duchissa Sabaudie, dominaque | Burgeti, Quarti et Villefranche etc. Universis serie presencium fiat | manifestum quod nos sensum, legalitatem indeffessam solitudinemque | et alia virtutum merita, quibus dilectus scutiffer noster Petrus | de Buenco, dominus Mirigniaci iam sepissiter³ tam in serviciis | non mediocribus illustrissimi domini⁴ metuendissimi quam | nostris comprobatus, ut convenit, actendentes, ipsum Petrum | presentem humiliterque acceptantem facimus et constituimus per presentes | castellanum nostrum castr⁵ ville castellanie, mandamenti et | solitarum pertinenciarum dicti loci nostri Quarti, videlicet ad | et per quatuor annos proximos continuos et integros, die adhipiscende | possessionis sue⁵ ipsius castellanie officii incohandos | et ulterius quamdiu bene fecerit et nostre fuerit voluntatis. | Eidem propterea regimen, exercitium et omnimodam administracionem | ipsius castellanie officii per tempus predictum commictentes sub | annuis stipendiis aliisque comoditatibus pariter et oneribus⁶ | ibidem ultimo percipi et supportari consuetis. Mandantes | propterea ballivo et procuratori Vallisauguste quatenus

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C IIII^{xx} VI flor. IX den. ob. terc. et quart. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Lecture incertaine*.

4 *Effacé*: nostri.

5 *Effacé*: incohandos.

6 *Effacé*: per et.

dictum | Petrum ad huiusmodi castellanie officium graciosè admittant ac | illud per eum faciant et permittant de cetero fideliter exerceri, | necnon universis et singulis aliis officariis ceterisque eidem officio | castellanie submissis quod eidem Petro de Buenco suisque | iniunctionibus et mandatis in et circa premissa pareant, respondeant, | solvant, intendant efficaciter et assistant velut castellano per | nos ibidem constituto. Ipse enim petens nobis promisit corporaliter et | iuravit sub suorum omnium expressa obligatione bonorum dictum | castellanie officium bene, fideliter et probe exercere, iura nostra | perquirere diligenter et servare, neminem ipsius officii pretextu | indebite opprimere vel gravare deque redditibus, preysis et | obventionibus eiusdem castellanie nobis bonum computum reddere | in manibus receptorum computorum nostrorum et legitimam rationem | cum reliquorum restitutione plenaria statutaque generalis | reformationis Sabaudie ditionis ac constitutionis camere computorum | ipsius domini nostri illesa servare, sub penis in eis contentis. Necnon | castrum et alia edificia que ibidem habemus sufficienter coperta | manutenere, sumptibus nostris moderatis, et ulterius per fidem | sui corporis in manibus nostris prestitam ipsum castrum cum | dicto castellanie officio nobis bene et legaliter custodire neminilque alteri illud expedire nisi nobis seu nostro legitimo successori | aut alteri nostras patentes litteras defferenti, quas de nostri | sciencia crediderit verissimiliter emanasse. Et generaliter omnia alia legaliter facere et | exercere dicto officio incumbencia, | amore, timore, favore et aliis quibusvis reiectis inhonestis. Datum Chamberiaci, die tercia mensis augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo septimo per dominam, presentibus dominis | Iohanne domino Bariacti, marescallo Sabaudie, Aymone, comite | Camere et vicecomite Maurianne, Iacobo, domino Intramontium, | Gasparde, domino de Varax, Iohanne de Costis et Humberto Vellueti. Boyssier».

Quamquidem licteram superius insertam | ostendit sigillo domini inpendenti sigillatam | et manu Boyssier, sui secretarii, signatam | et penes se retinet pro iuribus suis conservandis. Et allocatur sibi dictum salarium ad ipsius | rationem pro triginta quinque septimanis | et quatuor diebus, inceptis die decima | inclusive mensis augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo septimo – quibus | die et anno possessionem dicti castellanie officii | adheptus est, prout a tergo dicte littere constitutionis | manu Aymoneti Saluardi est notatum – et finitis | die decima sexta exclusive mensis aprilis anno | Domini M^o IIII^c | quinquagesimo octavo, de | quibus computat ut supra, XVII flor. ob. et quart. gross. p. p.

...
 Summa librate, salarii, deducti et allocati
 . XXXV libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.
 Et . M XXIX flor. et quart. gross. p. p.

49. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 31/1, 1458-1459

16 avril 1458 – 15 avril 1459

Petrus de Buenco

Computus nobilis Petri de Buenco, | domini Mirigniaci, castellani castrorum, castellaniarum et | mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, | per dominam constituti et ordinati, ut in computo proxime | precedenti, de redditibus, exitibus et emolumentis | dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo octavo, usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo nono, videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili | domino Guilliermo de Viriaco, milite presidente, egregiisque | viris Stephano Rosseti et Iohanne Malleti, ex magistris | et auditoribus computorum domini, per Henricum | de Clarevallibus, clavarium et ex receptoribus dictorum | computorum. Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem dicti castellani, ut in computo proxime | precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso | arragio¹. III^C III^{XX} XVII libr. V sol. et XII^{us} unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. ad X per XV curs.

. M II^C LXXI flor. II den. VI^{us} unius den. et II terc. I quart. XIIⁱ unius den.

gross. p. p.

. XXIII flor. et dymid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. iann. ad XVI

Et . VII ducati auri ad XXVI

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, prout | capiebat castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione sibi per illustrissimam | dominam nostram Sabaudie duchissam | dominam dicti loci facta suis litteris patentibus. | Datis Chamberiaci, die tercia mensis augusti | anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo | septimo, quarum tenores in computo proxime | precedenti de verbo ad verbum sunt inserti. | Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C quinquagesimo | octavo et finito die decima sexta | exclusive dicti mensis aprilis anno | Domini M^o IIII^C quinquagesimo nono, de | quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M VIII^C XXVII flor. X den. ob. terc. I quart. XII unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

Summa librate, salarii, deducti et allocati
 . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.
 Et . VIII^c XXV flor. p. p.

50. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 31/2, 1459-1460

16 avril 1459 – 15 avril 1460

Petrus de Buenco

Computus nobilis Petri de Buenco, domini | Mirigniaci, castellani castrorum, castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, per dominam constituti | et ordinati, ut in secundo computo precedenti, de redditibus, exitibus | et emolumentis dictarum castellaniarum, a die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | quinquagesimo nono, usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo, | videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili domino Guilliermo de Viriaco, milite presidente, | egregiisque viris Stephano Rosseti et Iohanne Lyobardi, Iacobo | Meynerii et Iohanne Malleti, ex magistris et auditoribus | computorum domini, per Amedeum Lamberti, clavarium et ex | receptoribus dictorum computorum. Redditusque per nobilem | Iohannem Meynerii, locumtenentem dicti castellani, | ut in computo precedenti.

...
 Summa tocius recepte huius computi, incluso | arragio¹
 . VI^c VII libr. IIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.
 . XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV
 . II^m XXX flor. II terc unius den. et VI^{tus} XIIⁱ unius den. gross. p. p.
 . XXIII flor. et dymid. b. p. vet.
 . LXI franch. ad XV
 . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI
 Et . VI ducati et dymid. auri De quibus

...
 Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum, prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitutione sibi per | illustrissimam dominam nostram Sabaudie, | duchissam dominam dicti loci, facta suis | litteris patentibus, datis Chamberiaci | die tertia mensis auguste³ anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo septimo, quarum | tenores in

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta II^m VI^c LXXVII flor. VIII den. III quart. et quart. unius den. terc. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Lire*: augusti.

secundo computo precedenti | de verbo ad verbum sunt inserti. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo quinquagesimo | nono, et finito die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo, de quo computat | ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et deducti

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. unius den. mon. Aug.

Et . M III^{XX} XI flor. X den. gross. p. p.

51. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 31/3, 1460

16 avril 1460 – 30 juillet 1460

Petrus de Buenco

Computus nobilis Petri de Buenco | domini Mirigniaci, castellani castrorum, castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, per dominam | constituti et ordinati, ut in tercio computo precedenti, de redditibus, | exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum, a die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo III^C sexagesimo, usque ad | diem ultimam exclusive mensis iullii anno eodem, videlicet | de quindecim septimanis et una die. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus nobilibus viris Stephano Rosseti et Iohanne Malleti, | ex magistris et auditoribus computorum domini, per Iacobum | Lamberti, ex receptoribus computorum eorundem. Redditusque | per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocuis recepte huius computi

. II^M III^C XLIX flor. III den. dimid. quart. unius den. quart. et quart. XII^I unius den. gross. p. p. De quibus

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario | per annum, prout capiebat castellanus | ibidem ante ipsum, ex constitutione sibi | per illustrissimam dominam nostram Sabaudie, | duchissam dominam dicti loci, facta suis | litteris patentibus, datis Chamberiaci, die | tertia mensis augusti anno Domini millesimo | quatercentesimo quinquagesimo septimo, quarum | tenores in tercio computo precedenti de | verbo ad verbum sunt inserti. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro quindecim septimanis et una die, | inceptis die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo, et finitis die ultima | exclusive mensis iullii anno eodem, | de quibus computat prout supra, VII flor. III den. gross. p. p.

---

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

...

Summa librate

. VIII^c VI flor. I den. gross. p. p.**52. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 32/1, 1460-1461**

31 juillet 1460 – 15 avril 1461

Thomas marchio Romagnani

Computus spectabilis Thome, | ex marchionibus Romagnani, castellani castrorum, | castellaniarum et mandamentorum Quarti, Oyacie | et Vallispelline simul unitarum, per dominam nostram | duchissam dominam dicti loci constituti et ordinati | immediate post nobilem Petrum de Buenco, dominum Mirigniaci, quondam castellanum ibidem ante ipsum, videlicet | et per tres annos proximos continuos et integros, | die ultima iullii anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | et ulterius dum bene fecerit et ipsius domine nostre | fuerit voluntatis, eidem propterea regimen, exercicium | et omnimodam administationem ipsius castellanie officii | per tempus predictum commictendo, sub annuis stipendiis | aliisque commoditatibus et oneribus ibidem ultimo percipi | et supportari consuetis, et ut per licteram ipsius domine | nostre de testimonio premissorum. Datam Carignani, die | ultima iullii anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo, | cuius tenor inferius in librata salarii eiusdem de verbo | ad verbum est insertus, de redditibus, exitibus et | emolumentis dictarum castellaniarum, a die | ultima inclusive mensis iullii anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo – quibus die et anno possessionem | dicti castellanie officii adheptus fuit – usque ad diem decimam | sextam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo primo, videlicet de triginta septem | septimanis. Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili | domino Guilliermo de Viriaco, milite presidente, Stephano | Rosseti, Iohanne Lyobardi et Iohanne Malleti, ex magistris | et auditoribus computorum domini, per Iacobum Lamberti, | ex receptoribus eorundem computorum. Redditusque per nobilem | Iohannem Meynerii de Chamberiaco, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, fidem facientem de eius locumtenencia et procuratorio quodam | publico instrumento recepto, subscripto et signato per Ludovicum | Bauduyni de Pineyrolio, Thaurinensis dyocesis, notarium publicum, sub anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo, indicione octava, die duodecima | mensis augusti, quod ostendit in pergameno scriptum et manu | dicti notarii signatum et penes se retinet dictus locumtenens. | Et examinatus per eosdem, necnon nobilem Petrum de Molliena, | magistrum hospicii et ex magistris dictorum computorum, die penultima | iullii anno Domini millesimo IIII^c sexagesimo primo.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. C IIII^{XX} XIII libr. XII sol. X den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. LXIII flor. X den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

Et . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitutione sibi per illustrissimam | dominam nostram duchissam Sabaudie facta | suis litteris patentibus, datis Carignani, | die ultima iullii anno Domini millesimo IIII^C | sexagesimo, quarum tenor talis est:

«Anna, ex regalibus | Chippri, duchissa Sabaudie, dominaque Quarti etc. Universis | serie presencium fieri volumus manifestum quod nos actendentes | ad grata laudabiliaque servicia per nobis sincere dilectum | Thomam, ex marchionibus Romagnani, magistrum hospicii | Sabaudie, nobis multipharie impensa et que dietim | ferventi desiderio impendere non desivit, ipsum propterea | ex certa nostra sciencia motuque proprio facimus et | constituimus per presentes castellanum castri, ville et | mandamenti et solitarum pertinenciarum loci nostri Quarti | et Oyacie, videlicet ad et per tres annos proximos, | continuos et integros, hodie incohandos et ulterius | quamdiu bene fecerit et nostre fuerit voluntatis. Eidem | propterea regimen, exercitium et omnimodam administralcionem dicti castellanie officii per tempus predictum | commictentes sub annuis stipendiis, comoditatibus, | prerogativis, honoribus pariterque et oneribus ibidem | ultimo percipi et supportari consuetis. Ipse enim | Thomas nobis promisit corporaliter et iuravit, | evngeliis Dei tactis, ut sub suorum omnium expressa | obligacione bonorum hiusmodi castellanie officium, | per se aut ab eo deputandum, bene et fideliter | exercere seu exerceri facere neminemque ipsius officii | pretexto indebite opprimere vel gravare. Necnon | castrum nostrum predictum et alia edificia que ibidem habemus | sufficienter coperta manutenere nostris moderatis sumptibus | illudque nemini expedire nisi nobis seu alteri | nostras patentes litteras defferenti, quas de | nostri consciencia crediderit verissimiliter emanasse, deque preysiis et aliis valoribus | dicte castellanie officii nobis singulis annis | in camera computorum ducalium bonum computum et legitimam reddere rationem cum plenaria reliquorum | restitutione, statuta generalis refformacionis Sabaudie | dicionis illesa servare sub penis³ in eis | contentis. Et generaliter omnia alia et singula | legaliter facere que | dicto incumbunt officio, semoto | quolibet inhonesto. Mandantes

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VI^C IIII flor. II den. II terc. I quart. unius den. et dymid. quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Effacé*: predictis.

propterea baillivo | et procuratori Vallisauguste ipsorumque locumtenenti | et cuilibet eorundem, quatenus dictum Thomam ad huiusmodi | castellanie officium graciose admittant ac illud | per eum seu ab eo deputandum faciant de cetero fideliter | exerceri, necnon universis et singulis dicto castellanie | officio quomodolibet submissis quod eidem Thome et | ab eo deputando suisque iussibus, ordinationibus, | iurisdictionibus et mandatis pareant, obediant, solvant, | respondeant et intendant, velut castellano nostro | per nos ibidem constituto, necnon presidenti et | magistrorum¹ computorum predictorum ducalium quod dicta | solita stipendia suis in computis intrent et allocent, | sic quod merito debeant contentari. Datum Carignani, die | ultima iulii anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo per dominam, presentibus dominis | T[home], ex marchionibus Romagnani, cancellario | Sabaudie, Aymone comite Camere et | vicecomite Mauriane, G., marchione Sancti | Saturnini comiteque de Varax et Francisco | Cerrati, financiarum generali. Reddantur littere portitori. Bolonyer».

Quamquidem licteram | domine superius insertam in presente computo | exhibet et penes se retinet ad sui iurium | conservationem. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro triginta | septem septimanis, inceptis die ultima | inclusive mensis iulii anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo – quibus die et anno | possessionem dicti castellanie officii adheptus fuit post nobilem Petrum de | Buenco, dominum Miligniacci, castellanum ibidem | ante ipsum – et finitis die decima sexta | exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo primo, de quibus computat | prout supra, XVII flor. IX den. gross².

...
 Summa librate, salarii et deducti
 . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.
 . M C XVII flor. IX den. gross. p. p.
 Et . XLIII scut. auri

53. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 32/2, 1461-1462

16 avril 1461 – 15 avril 1462

Thomas marchio Romagnani

Computus spectabilis Thome | ex marchionibus Romagnani, castellani castrorum, castellaniarum | et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, | per dominam nostram duchissam dominam dicti loci constituti | et ordinati, ut in computo proxime precedenti, de redditibus, | exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum, a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini M^o quatercentesimo | sexagesimo primo, usque ad diem decimam sextam exclusive mensis

¹ Lire: magistris.

² Dans la marge gauche: Non allocatur dictum salarium nisi ad quantitatem obventionum de quibus supra computat ex ordinatione domini.

| eiusdem aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo secundo, | videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili milite domino Guilliermo de Viriaco, domino | Expagnaci, presidente nobilibusque viris Petro de Mollina, | magistro hospicii, Manffredo Beczonis, Stephano Rosseti et Iohanne | Lyobardi, ex magistris et auditoribus computorum domini, | per Amedeum Lamberti, | clavigerum ex receptoribus | dictorum computorum. Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii | de Chamberiaco, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo | precedenti. Et examinatus per magistros Manffredum Beczonis, Stephanum | Rosseti et Iohannem Lyobardi, die vicesima mensis septembris anno Domini M^o III^C LXII^{do}.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. III^C III^{XX} XIX libr. VI sol. VI den. terc. quart. et quart. unius den. mon.
curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. C III^{XX} III flor. terc et quart unius den. et 3 quart. XIIⁱ unius den. gross.

p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

Et . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

De quibus

...

Libravit,² in reparacione bornellorum dicti castri in aliquibus suis partibus necessario reparati, prout infra videtur,³ Bartholomeo de Cheyllion, | magistro bornellorum pro decem octo | iornalibus quibus ipse et eius famuli | steterunt et vacaverunt in faciendo et | refficiendo dictos⁴ bornellos ducentes aquam | ad castrum Quarti, videlicet quilibet ipsorum, ut idem castellanus asserit suo iuramento, dictis decem octo iornalibus⁵, et etiam pro certis | ferris, vocatis vires, implicatis in dictis | bornellis, per ipsum Bartholomeum sumptuatis, | ut per ipsius Bartholomei licteram de | testimonio premissorum confessioneque et | recepta subscripte quantitatis per eum | ex causis premissis habite et recepte. Datam | die vicesima tertia mensis iunii anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | secundo, quam reddit in quadam | cedula papii scriptam et manu | Dominici Trucheti, notarii, signatam, IX flor. VI den. gross.

Libravit⁶ sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C XXVII flor. IIII den. terc. unius den. et III part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Reparacio bornellorum castri.

3 *Les mots depuis* in reparacione *sont insérés dans la marge droite avec un rappel*.

4 *Le mot dictos* est inséré dans l'interligne.

5 *L'incise depuis* videlicet *est insérée dans la marge droite avec un rappel*.

6 *Dans la marge gauche*: Salarium.

de salario | per annum, ex constitutione sibi per dominam | facta, ut in computo proxime precedenti, | in quo lictere¹ dicte constitutionis de | verbo ad verbum est inserta. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius | pro uno anno integro, incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini M^o IIII^c LX primo, et finito die | eadem decima sexta exclusive mensis | aprilis anno Domini M^o IIII^c LXII, de quo | ut supra computat, videlicet XXV flor. p. p.

Summa librate, salarii, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M VI^c LXIII flor. VII den. III quart. gross. p. p.

54. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 33/1, 1462-1463

16 avril 1462 – 15 avril 1463

Ludovicus de Vallepergia

Computus spectabilis Ludovici de Vallepergia, | domini de Ales, castellani castrorum, | castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, per illustrissimam | dominam nostram Sabaudie duchissam constituti et ordinati | ad et per unum annum proximum continuum et integrum, die | adhepcionis possessionis incohandum et ulterius dum | bene fecerit et ipsius domine nostre fuerit voluntatis, sub | annuis stipendiis aliisque commoditatibus, honoribus et | oneribus ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, | ut per ipsius domine nostre duchisse licteram de testimonio | premissorum ac constitutione predicta penes dictum | castellanum existentem. Quam minime propter eius absenciam | apportare potuit, ut asserit eius locumtenens infra nominatus, | quare iniungitur sibi quod ipsam licteram mictat vel apportet | hinc ad duos menses proximos, de redditibus, exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum a die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^c sexagesimo secundo | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis eiusdem aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo tercio, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili domino Guillierno de Viriaco, milite presidente, egregiisque | viris Petro de Molliena, magistro hospicii, Stephano Rosseti, | Iohanne Lyobardi et Iacobo Meynerii, ex magistris computorum, | per Iacobum Lamberti, secretarium et ex receptoribus computorum domini. Redditusque per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani – de eius locumtenencia et procuratorio | fidem facientem quodam publico instrumento recepto sub anno Domini | millesimo IIII^c sexagesimo secundo, indicione decima, die XXVII mensis | marcii, quod reddit in pergameno scriptum et manu Anthonii | de Copellis, notarii, signatum – necnon nobilem Glaudium Mercerii, | vicecastellanum ibidem, per eandem dominam nostram constitutum ad et per tres annos proximos, die adhipiscende possessionis

---

1 *Lire*: lictera.

sue | incohandos, eius litteris patentibus datis Gebennis die quinta | mensis augusti anno Domini millesimo IIII^C LXII^{do}. Quas ostendit | sigillo sigillatas manu Iacobi Lamberti, secretarii, signatas et | penes se retinet. Et examinatus per prefatos nobiles Petrum | de Molliena, magistrum hospicii, Stephanum Rosseti, Iacobum Meynerii | et Franciscum de Cusmena, ex magistris computorum, die decima | sexta iullii anno Domini millesimo IIII^C sexagesimo quarto.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio¹

. V^C XXXVII libr. III sol. VI den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. C XL flor. I den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . XII ducati auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, | ex constitucione sibi per dominam facta. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | secundo et finito die decima sexta exclusive | dicti mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo tercio, de quo computat | ut supra, XXV flor. p. p.

Summa librate, salarii, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . LIII flor. V den. gross. p. p.

55. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 33/2, 1463-1464

16 avril 1463 – 15 avril 1464

Ludovicus de Vallepergia

Computus nobilis Ludovici de Vallepergia, | domini de Ales, castellani castrorum, castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, per dominum nostrum | ducem de novo constituti – et hoc quamdiu vita pocietur humana – | sub annuis stipendiis, preheminenciis, honoribus pariter et oneribus | ibidem ultimo percipi et supportari consuetis, ut per licteram domini | de testimonio premissorum ac constitucione predicta, datam Gebennis | die sexta mensis marcii

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VII^C XLI flor. XI den. III quart. unius den. et dimid. quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | tercio, cuius tenor infra in librata salarii dicti castellani | de verbo ad verbum est insertus. De redditibus, exitibus et | emolumentis dictarum castellaniarum a die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo tercio usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | quarto, videlicet de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus egregiis viris Petro de Molliena, | magistro hospicii, Stephano Rosseti, Iacobo Meynerii et | Francisco de Cusinens, ex magistris et auditoribus | computorum domini, per Amedeum Lamberti, clavarium | et ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque | per nobilem Glaudium Meynerii et Iohannem Meynerii, | locumententes et procuratores dicti castellani, ut in | computo precedenti. Et examinatus per eosdem magistros | computorum, die vicesima prima mensis iullii anno Domini | M^o III^C LXIII°.

...

Summa tocius recepte huius computi incluso arragio¹

. V^C XLVI libr. IX sol. XI den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. VI^C III^{XX} XVII flor. XI den. ob. terc. et quart. unius den. et terc. et quart.

XII^I unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dymid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . II ducati auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum, ex constitutione sibi per dominum | facta eius patentibus licteris, datis Gebennis die | sexta mensis marcii anno Domini millesimo quatercentesimo LXIII° | quarum tenor est:

«Ludovicus, dux Sabaudie, Chablaysii et Auguste, | Sacri Romani Imperii princeps, vicariusque perpetuus, marchio in Ytalia, | princeps Pedemoncium, Gebennarum et Baugiaci comes baroque Vuaudi | et Foucignaci, Nycie, Vercellarum et Friburgi, etc. dominus. Universis serie presencium facimus manifestum quod cum pridem numquam delende | memorie quondam consors nostra carissima, suis patentibus | licteris per dilectum fidelem secretarium nostrum subscriptum | confectis et signatis, constituerat dilectum fidelem scutifferum | et filiolum nostrum Ludovicum de Vallepergia, dominum de Ales, | filium magniffici consanguiney sincere dilecti domini Iacobi de | Valle Pergia, quondam cancellarii nostri Sabaudie, castellanum loci | Quarti districtusque et solitarum pertinenciarum eiusdem et cum ibidem | in

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M II^C III^{XX} V flor. I den. terc. et quart. unius den. et quart. et VI^{us} XII^I unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

dicto castellanie officio de nonnullis per paululum temporis | spacium fuerit provisum. Nolentes nichillominus eundem Ludovicum | ab ipso castellanie officio destituere, quonymo predictas licteras | suas confirmare et in eodem officio ipsum de novo constituere, actentis | gratis serviciis per dictum quondam eius patrem et eum nobis impensis | et que adhuc ipse Ludovicus impendere non designerat¹. Ecce quod nos, | consideratis ipsis serviciis ipsiusque Ludovici fidelitatis constanciam, | quam erga nos gexit et, ut certioramus, gerere cupit et peractantes² | eidem Ludovico in aliquo pro meritis, ut in ipsis nostris in serviciis | fervencius animetur, respondere volentes, igitur ex nostra certa | sciencia motuque proprio eciam quia sic nobis fieri placet ipsas | constitutionis licteras pridem sibi concessas eidem Ludovico confirmamus | ipsumque Ludovicum presentem et humiliter cum graciaram actione acceptantem, | de novo facimus et constituimus per presentes castellanum nostrum predicti | loci Quarti districtusque ac solitarum pertinenciarum eiusdem, et hoc quamdiu vita | pocitur humana. Eidem propterea regimen, exercicium et omnimodam | dicti castellanie officii administracionem per tempus predictum | commictentes, sub annuis stipendiis, prehemenciis, honoribus | pariter et oneribus ac aliis comoditatibus ibidem ultimo percipi | et importari consuetis. Ipse enim Ludovicus nobis promisit corporaliter | et iuravit evangelliis Dei tactis et suorum omnium expressa obligacione | bonorum, huiusmodi castellanie officium bene et fideliter exercere seu | per sufficientem et ydoneum nobis fidum regi et exerceri facere, iurave nostra perquirere diligenter et servare neminemque ipsius | officii pretextu indebite opprimere vel gravare sed³ unicumque | rite postulanti celere et debite iusticie complementum ministrare | ac statuta nostra illesa servare sub penis in eis contentis | et generaliter omnia alia legaliter facere, gerere et exercere | que dicto castellanie incumbunt officio, amore, livore, favore | et aliis quibusvis remotis inhonestis. Mandantes propterea | baillivo Vallisauguste ac ceteris officariis nostris ad quos spectant | ipsorumque locatenentibus et cuilibet eorundem, quatenus prefatum Ludovicum | seu per eum ibidem deputatum ad huiusmodi castellanie officium quocumque alio semoto, gracie admictant ac illud per eum faciant | et permictant de cetero fideliter exercere. Necnon universis | et singulis eidem castellanie officio tam mediate quam immediate | submissis quod eidem Ludovico, seu per eum ibidem deputato, | suisque iussibus, preceptis, mandatis et iniunctionibus pareant, | obediant, solvant efficaciter et intendant velut castellano | per nos ibidem constituto licteris constitutionis et aliis in contrarium | facientibus non obstantibus, quibus quo ad hec ex certa sciencia | nostra derogamus et derogatum esse volumus per presentes. | Datum Gebennis die sexta mensis marcii anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo tercio per dominum, presentibus | dominis Iohanne de Compesio, abbate de Sex, | cancellario Sabaudie, Andrea, episcopo ebrunensi | Anthonio de Flesto, Philippo de Compesio, apostolicis | prothonotariis,

---

1 *Lire*: desivierat.

2 *Lire*: pertractantes.

3 *La particule sed est répétée.*

Ny[codo], domino Montisrocterii, | Iacobo Richardi, Humberto Velneti, presidente, | Michaeli de Canalibus, Iohanne Championis, | domino Bastite, Stephano Staillie, Antonio | Championis, Stephano de Comictibus, Nycodo | Passini, advocato fiscali et Berthino | Magliocti, thesaurario. Reddat licteram portitori. Perruquet | Loys».

Cuiusquidem lictere superius inserte copiam reddit | manu Batholomei ducis et Dominici Trucheti, notariorum | signatam. Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo III^C | sexagesimo tercio et finito die decima sexta | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo LXIII^{to}, de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...
Summa librate, salarii, deducti et allocati
. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.
Et . VIII^C flor. III den. gross. p. p.

56. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 34/1, 1464-1465

16 avril 1464 – 15 avril 1465

Ludovicus de Vallepergia

Computus nobilis viri | Ludovici de Vallepergia, domini de Ales, castellani castrorum, | castellaniarum et mandamentorum Quarti, Oyacie et | Vallispelline simul unitarum, per dominum constituti | et ordinati, ut in computo proxime precedenti, de | redditibus, exitibus et emolumentis dictarum castellaniarum | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo quarto usque ad | diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto, | videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus egregiis viris Iohanne Lyobardi, Francisco | de Cusinens et Petro Cirisie, ex magistris computorum | domini, per Iacobum Lamberti, secretarium domini et | ex receptoribus eorundem computorum. Redditusque per | nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus | per nobiles Iohannem Lyobardi, Franciscum de Cusinens et Petrum Cirisie, | ex magistris dictorum computorum, die XVIII septembris M^o III^C LXV.

...
Summa tocius recepte huius computi incluso arragio¹
. V^C VII libr. XVI sol. I den. II terc. unius den. et XXIII XIIⁱ unius den.
mon. Aug.
. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

---

¹ *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M III^C LXXIX flor. IIII den. et quart. unius den. gross. p. p.

. IX^C XXVIII flor. X den. quart. et quart. unius den. VI^{us} XIIⁱ unius den.
gross. p. p.

. XXVIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

Et . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis
de salario per | annum, ex constitucione sibi per dominum | facta, ut in computo
precedenti. | Et solvit sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno
integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo
quatercentesimo sexagesimo | quarto et finito die decima sexta | exclusive mensis aprilis
anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto, | de quo computat ut
supra, XXV flor. p. p.

Summa librate, salarii, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M VII^C LXXVI flor. III den. gross. p. p.

57. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 34/2, 1464-1465

16 avril 1464 – 15 avril 1465

Ludovicus de Vallepergia

Computus² particularis nobilis | Ludovici de Vallepergia, domini de Ales, castellani
| castrorum, castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul
unitarum, | per dominum nostrum ducem constituti et ordinati, | ut in computo
precedenti, de redditibus, exitibus | et emolumentis dictarum castellaniarum a die
| decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo
sexagesimo quarto | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem | mensis
aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo quinto, videlicet de uno
anno | [integ]ro. Receptus apud Chamberiacum, super extensis | ibidem novissime
receptis per Iacobum Amedei, | commissarium extentarum dictorum locorum per |
eum in camera novissime redditus, presentibus | spectabili domino Iohanne de Saxo,
domino de | Bannens, milite presidente, egregiusque viris | Petro de Molliena, magistro
hospicii, Stephano | Rosseti, Iohanne Lyobardi, Iacobo Meynerii et | Francisco de
Cusinens, ex magistris et auditoribus | computorum domini, per Iacobum Lamberti,
| secretarium domini et ex receptoribus dictorum | computorum. Redditusque per
nobilem Iohannem | Meynerii, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, ut in
computo proxime precedenti.

1 Dans la marge gauche: Salarium.

2 Ce compte ne concerne que les recettes, s'agissant d'un répertoire d'extentes.

58. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 35/1, 1465-1466

16 avril 1465 – 15 avril 1466

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis Guilliermi de | Foresta, consilarii domini, castellanique castris, castellanie | et mandamenti Quarti ac suarum solitarum pertinenciarum, | per dominum constituti et ordinati immediate post | nobilem Ludovicum de Vallepergia, dominum de Ales, | videlicet ad et per unum annum integrum, die sue | adhipiscende possessionis incohandum et ulterius | dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis, sub | annuis stipendiis, comoditatibus, honoribus pariter | et oneribus ibidem in ipso officio ultimo percipi solitis. | Et ulterius quinquaginta florenos qui eidem ultra dicta | annua stipendia super preysiis et obvencionibus dicte | castellanie, ut per licteram domini dicte constitutionis, cuius tenor inferius in librata salarii eiusdem castellani | de verbo ad verbum est insertus. De redditibus, | emolumentis et exitibus eiusdem castellanie a die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto usque ad diem | decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo sexto, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili domino Iohanne de Saxo, milite | presidente, nobilibusque viris Iohanne Lyobardi, Francisco | de Cusinens et Petro Cirisie, magistris et auditoribus | computorum domini, per Iacobum Lamberti, secretarium | domini et ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque | per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, de eius procuratorio fidem facientem quadam nota instrumenti | recepta sub anno millesimo III^C LXV°, die XXVII maii, quam reddit in | quadam cedula papiri scripta et manu Iohannis Serrati, notarii, | signata. Et examinatus per prefatos nobiles Iohannem Lyobardi, | Franciscum de Cusinens et Petrum Cirisie, die XXIII septembris anno | Domini millesimo III^C sexagesimo nono.

...

Summa tocius recepte huius computi¹. V^C VII libr. IIII sol. IIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. C XXXII flor. VI den. III quart. et quart. gross. p. p.

. XXIIII flor. et dymid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

Et . XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, ex constitutione | sibi per dominum

---

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta VI^C IIII^{XX} II flor. V den. terc. et quart. unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

facta, per unum annum et | ulterius dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis, | sub salario predicto et ulterius quinquaginta | florenos parvi ponderis quos eidem, ultra dicta annua | stipendia, donavit et largitus est super | preysiis et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio | premissorum ac constitutione predicta. | Datam Chamberiaci die quarta maii anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto, manu | De Plastro secretarii signatam. Cuius tenor | sequitur et talis est:

«Amedeus, dux Sabaudie, | Chablaysii et Auguste, Sacri Romani Imperii princeps, | vicariusque perpetuus, marchio in Ytalia et princeps | Pedemoncium, Gebennarum et Baugiaci comes baroque Vuaudi et | Foucigniacy Nycieque, Vercellarum et Friburgi dominus. | Universis, serie presencium, facimus manifestum quod nos | ad diuturna laudabiliaque et accepta servicia per dilectum | fidelem consiliarium nostrum Guilliermum de Foresta nobis, | dum in minoribus agebamus, impensa et que impendere | non desivit, vergentes intuitum ipsum, inquam, Guilliermum, | consideracione suorum predictorum servitorum, eciam | in recompensacionem castellanie nostre Chamberiaci, quam pridem | ipse Guilliermus tenebat et a qua certis respectibus | semotus extitit, facimus et constituimus per presentes | castellanum castri, castellanie ac mandamenti nostrorum | Quarti ac suarum solitarum pertinenciarum quarumcumque, | videlicet ad et per unum annum proximum, continuum et integrum | die sue adhipiscende possessionis eorundem officiorum | incohandum et ulterius dum bene fecerit et nostre | fuerit voluntatis. Eidem propterea regimen, exercitium | et omnimodam ditorum officiorum administracionem | per tempus predictum commictentes sub annuis stipendiis, | comoditatibus, honoribus pariter et oneribus ibidem | in ipso officio ultimo percipi solito et supportari | consuetis, et ulterius quinquaginta florenorum parvi ponderis – que¹ | eidem, ultra dicta annua stipendia, super preysiis, | emolumentis dicti officii Quarti, in recompensacionem | firme quam de castellania predicta Chamberiaci, dum | eandem tenuit, in summa grandiori percipiebat, | donamus et largiamur – levandorum annis singulis | et percipiendorum. Ipse enim Guilliermus nobis | promisit corporaliter et iuravit evvangeliis Dei sanctis, | subque suorum omnium speciali et expressa obligacione | bonorum, dictum castellanie officium bene et fideliter | exercere, seu per alium sufficientem et ydoneum | exercere facere, iura nostra perquirere diligenter | et servare, neminem ipsius officii pretextu indebite | opprimere vel gravare et verum unicumque rite postulanti, | expeditam iusticiam ministrare deque preysiis, obvencionibus | et ceteris emolumentis quibuscumque dicti castellanie officii | nobis singulis annis in camera computorum nostrorum | bonum computum reddere et legitimam racionem cum | reliquorum restitutione plenaria predictumque | castrum nostrum Quarti sufficienter copertum manutenere | illudque nemini expedire nisi nobis aut nostro legitimo | successori seu alteri nostras patentes licteras defferenti, | quas de nostra sciencia verissimiliter crediderit emanasse, statuta eciam nostra illibata observare sub penis in | eis contentis.

---

1 *Livre*: quos.

Et signanter omnia alia legaliter facere | eiuscemodi officio incumbencia, semoto¹ quolibet | inhonesto. Mandantes propterea baillivo et procuratori Vallisauguste castellanoque Montisioveti ac ceteris | officariis nostris mediatis et immediatis ad quos spectat | ac presentes pervenerunt seu ipsorum locatenentes et cuilibet | eorundem, quatenus predictum Guilliermum ad dictum castellanie | officium, alio quocumque sublato, admittant ac illud per eundem | et subrogandum ab eodem paciantur. Et permittant | fideliter eidem, necnon universis et singulis dicto castellanie | officio mediate et immediate submissis quod eidem Guilliermo | et eius subrogandis suisque iussibus, ordinationibus et | mandatis pareant, solvant, respondeant efficaciter et | intendant velut castellano per nos ibidem constituto. | Et insuper presidenti et magistris computorum nostrorum | quod predicta annua et solita stipendia ac dictos quinquaginta | florenos – quos eidem dicto tempore durante supra dictis | preysis Quarti, causis premissis, ultra dicta ordinancia | stipendia donamus – eidem Guilliermo in singulis suis | computis intrent indifficiliter et | allocent, sic quod de illis | merito valeat contentari. Datum Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo quinto per dominum, presentibus dominis | Iohanne Michaelis, cancellario Sabaudie, | Ludovico Bonardi, domino Meyliaci, | Glaudio de Challes, magistro hospicii, Stephano | Scallie, Stephano Morelli, advocato fiscali | et Iohanne Locterii, thesaurario. Reddat licteram portitori. De Plastro».

Quamquidem licteram domini superius insertam | in presenti computo exhibuit in pergameno scriptam, | sigillo domini inpendenti sigillatam et manu Anthonii | De Plastro, eius secretarii signatam, et penes | se retinet². Et allocantur sibi dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | quinto et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo sexto, de quo computat | ut supra, XXV flor. p. p.

...
Summa tituli, salarii et deducti
. XIII libr. XIX sol. VIII den. ob. curs. mon.
Et . IX^C XXX flor. III den. I quart. gross. p. p.

59. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 35/2, 1466-1467

16 avril 1466 – 15 avril 1467

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi | de Foresta, consiliarii domini, castellanique castri, castellaniarum | et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul |

¹ *Effacé*: quomodolibet.

² *Dans la marge gauche*: Non admittitur dicta lictera in quantum concernit dictos L flor. p. p. quia esset in magnum preiudicium domini.

unitarum ac suarum solitarum pertinenciarum, per dominum | constituti et ordinati, ut in computo proximo precedenti, | de redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus dictarum | castellaniarum a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo sexto | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo septimo, | videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili domino Iohanne de Saxo, domino de | Bannens, milite presidente, egregiisque viris Iohanne Lyobardi, | Francisco de Cusinens et Petro Cirisie, magistris et | auditoribus computorum domini, per Iacobum Lamberti, | secretarium domini et ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque | per nobilem Iohannem Meynerii, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et examinatus | per supradictos egregios Iohannem Lyobardi et Franciscum de Cusinens, | die quarta mensis octobris anno Domini millesimo IIII^C sexagesimo nono.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. VI^C XXXI libr. VII sol. VIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

. V libr. XI sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. VII^C LXXVIII flor. VIII den. VI^{us} unius den. et III part. XIIⁱ unius den.

gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

. XVI flor. II den. gross. ian. ad XVI

Et . III scut. auri

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitutione sibi per dominum | facta, et ulterius quinquaginta florenorum | parvi ponderis, quos dominus eidem castellano ultra | dicta annua stipendia donavit et largitus | est super preysiis et obvencionibus dicte | castellanie annis singulis percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta³. Cuius tenor | in computo proxime precedentis sub presenti | librata de verbo ad verbum est insertus. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno et integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | sexto et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo septimo, de quo | computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta M IIII^C XLIII flor. II den. XIIⁱ unius den. VI^{us} XIIⁱ et III part. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Dans la marge gauche*: Non admittitur quoad quinquaginta flor. ut in computo precedenti.

Libravit¹ in operibus et reparacionibus castrī | dicti loci Quarti ibidem necessario fiendis, prout | sequitur.

Et primo magistris Oberto Iean, | Paulo Iohannoli Bertollini et Iacobo Philippini, | lathomis et carpentatoribus pro tachia eisdem | per dictum nobilem Iohannem Meynerii, vicecastellanum Quarti, | data de mandato et per licteram domini, visis prius testimonialibus | licteris, visitacionum, extimacionum et cridarum eisdem | licteris annexarum, fieri faciendī primo in turri | dicti castrī non totalem ipsius refectionem | sed solum chantonum ipsius in dictis visitacionibus | mencionatum, ut a ruyna preservetur.

Item | coperturam aule magne ipsius quam de bonis | et receptibilibus losis utilitate in hac parte | prefati domini nostri pensata fieri voluit et decrevit.

Item ulterius pontem ipsius castrī existentem | ante magnam portam cum angonis et ceteris | ibidem necessariis, ut per licteram domini de testimonio | premissorum, cum mandato per egregios magistrōs | camere computorum suorum omnes et singulas | pecuniarum summas propterea necessarias – quas sic | solverit, habitis prius super hoc confessionibus | opportunis cum testificationibus opportunis de | operis complemento et illius receptione, ut | moris est in suo dicti castellanie officii primo | reddendo computo – indifficiliter allocandi. Datam | Chamberiaci die decima nona mensis novembris anno | Domini millesimo IIII^C sexagesimo quinto. Quam | reddit ut supra annexam, sigillo domini sigillatam | et manu Lamberti sui secretarii signatam. Cuius vigore supradictus vicecastellanus dedit, tradidit et concessit | atque deliberavit supradicto magistro, lathomis | et carpentatoribus presentibus et acceptantibus | ad tachium et precium factum, videlicet chantonum | turris dicti castrī usque ad decem theysias seu | tensas muri aut plus vel minus prout necessarium | fuerit ad rationem cuiuslibet theysie seu tense, | trium flor. cum dymidio parvi ponderis.

Item coperturam dicte | turris ad rationem cuiuslibet theysie seu tense | unius flor. Alamagnie auri ponderis.

Item et | eciam coperturam magne sale dicti castrī | ad rationem cuiuslibet theysie seu tense viginti | quinque gross. monete cursalis Auguste, ut | per notam instrumenti de testimonio premissorum receptam | sub anno Domini millesimo IIII^C sexagesimo septimo, indicione | quindecima, die decima octava mensis aprilis. | Quam equidem reddit in quodam folio papiri | scriptam et manu Petri de Rovorey notarii signatam. | Reddit eciam quandam aliam licteram spectabilis | domini presidentis et egregiorum magistrorum computorum | domini de mandato baillivo aut viceballivo Vallis | Auguste, vocatis secum duobus aut tribus | magistris lathomis et carpentatoribus ad hoc | expertis et aliis qui sibi videbuntur, evocandi | reparaciones in licteris supradesignatis mencionatis, | per dictum vicecastellanum ut supra in tachium traditas | et quas asserit fieri fecisse a data dictarum | dominicalium licterarum, videndi et diligenter visitandi | seque occultenter et veridice informandi et si | factas fuisse comperierit et completas iuxta | formam dictarum visitacionum et licterarum ipsas recipiendi, | et deinde

---

1 *Dans la marge gauche*: Opera castrī.

quidquid comperierit et circa premissa | egerit a dorso dicte lictere vel lictoris suis fideliter | rescribendi. Datam Chamberiaci die octava mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C sexagesimo octavo, | sigillo dicte camere sigillatam et manu Francisci | Lungis signatam. Cuius lictere vigore, Iacobus | Fabri, viceballivus Vallisauguste – vocatis et | statim assistentibus Petro Iaquemodi, Anthonio Ros, | Iacobo de Buyl, Iohanne Bosonodi Blancheti et | Iohanne Auberti, lathomis et carpentatoribus | ad hoc expertis – accessit ad castrum Quarti ubi, | in presencia Petri de Rovorey, locumtenentis dicti castellani | Quarti, per dictos lathomos et carpentatores | actestata fide, visitari fecit opera dicti castri | tradita in tachium ut supra predictis magistris | et carpentatoribus et presertim chantonum turre | in dictis lictoris mencionatum in quo reedificaverunt | et reffecerunt atque munierunt bene et condecenter | iuxta formam dicti tachii, videlicet quatuordecim | theysias muri in dicto instrumento tachii designatas | et mencionatas.

Item coperturam dicte turre | quam coperuerunt loris bonis et condecensibus | bene atque sufficienter iuxta formam ipsius tachii | usque ad summam quinquaginta trium theysiarum | unacum fustis ad hoc necessariis.

Item coperturam | magne sale dicti castri, quam eciam coperuerunt | loris bonis et ad hoc convenientibus numero | sexviginti theysiarum cum fustis necessariis, iuxta | formam dicti tachii, prout de quibus constat | lictera testimoniali a dorso ultimo designate | lictere descripta et manu dicti viceballivi | signata, data die quindecima mensis decembris | anno Domini M^o III^C LX octavo. Reddit ultimo | quandam aliam notam instrumenti per quam supranominati | magistri lathomi et carpentatores confessi sunt se | habuisse et recepisse a dicto nobili Iohanne Meynerii, | vicecastellano Quarti, videlicet tres flor. cum dymid. p. p. pro | qualibet theysia seu tensa muri per eosdem | facti in chantono turre castri Quarti, usque | ad decem theysias dicti muri ex una parte | et totidem pro qualibet theysia quatuor | tensarum in eodem muro factarum ex alia parte.

Item pro qualibet theysia facta in copertura | dicte turre, unum flor. Alamagnie auri.

Item eciam pro qualibet theysia seu tensa facta | in copertura magne sale dicti castri, viginti | quinque gross. monete cursalis Auguste.

Datum Auguste die XXII mensis iunii anno Domini M^o | III^C LX IX^{no} in supradicto folio papiri scriptam et manu Petri de Rovorey notarium signatam.

Que opera suprascripta ad subscriptam quantitatem | ascendencia sibi hic allocantur, virtute supra | designatarum licterarum eciam de mandato | supradictorum magistrorum computorum domini facto | in exoneracione presentis computi, III^C III^{XX} XI flor. IX den. gross. parvi ponderis.

...

Summa librate, salarii et deducti:

. XIII libr. XIX sol. VIII den. ob. unius den. mon. Aug.

Et . VIII^C LXVII flor. VII den. III quart. gross. p. p.

60. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 36, 1467-1469

16 avril 1467 – 15 avril 1469

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi de Foresta, | consilarii domini, castellanique
castellaniarum et mandamentorum castri | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul
unitarum ac suarum solitarum | pertinenciarum, per dominum constituti et ordinati,
ut in secundo computo | precedenti, de redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus
| dictarum castellaniarum a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini
millesimo quatercentesimo sexagesimo septimo | usque ad diem decimam sextam
exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo
sexagesimo nono, videlicet | de duobus annis integris. Receptus apud Chamberiacum,
| presentibus spectabili domino Iohanne de Saxo, milite presidente, | egregisque viris
Iohanne Lyobardi, Francisco de Cusinens et | Petro Cirisie, magistris et auditoribus
computorum domini, | per Iacobum Lamberti, secretarium domini et Gladium
de Molario, | ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque per nobilem |
Iustinum de Montagniaco, dominum Brissognie, locumtenentem et procuratorem |
dicti castellani, de suo procuratorio fidem facientem quodam publico | instrumento
per Anthonium Genva de Montessillone, notarium publicum, | recepto sub anno
Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | septimo, indictione decima quinta,
et die vicesima mensis maii. | Cuius copiam reddit manibus Petri Lariti et Michaelis
de | Succo, notariorum, signatam. Et examinatus per supranominatos | magistros
computorum die sexdecima maii anno Domini millesimo <quatercentesimo> |
septuagesimo.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹. IX^C LIII libr. XII sol. II den. II terc. I quart. unius den. mon. curs.

. XI libr. II sol. XI den. bon. mon. ad X per XV

. M IX^C XLIII flor. VIII den. VI^{us} unius den. II terc. XIIⁱ et III part. XIIⁱ
unius den. gross. p. p.

. XLIX flor. b. p. vet.

. C XXII franch. ad XV

. XXXII flor. III gross. ian. ad XVI

. I scut. Sabaudie

Et . LXXV libr. forc.

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis,
prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, ex constitutione | sibi per dominum

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta III^M C III^{XX} XIII flor. III den. terc. unius den. quart. et VI^{us} XIIⁱ et quart. XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et domini fuerit voluntatis | sub salario predicto et ulterius quinquaginta | florenorum parvi ponderis, quos eidem ultra dicta annua | stipendia donavit et largitus est | super preysiis et obvencionibus dicte castellanie | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo quinto manu De Plastro, secretarii, | signatam. Cuius tenor in computo precedenti | de anno Domini millesimo III^C sexagesimo quinto | de verbo ad verbum est insertus. Et allocatur | sibi dictum salarium ad rationem ipsius pro | duobus annis integris, inceptis die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo III^C sexagesimo septimo et finitis | die decima sexta exclusive eiusdem mensis | aprilis anno Domini millesimo III^C sexagesimo nono, | videlicet pro quolibet dictorum duorum annorum viginti | quinque flor. p. p. pro quibus annis computat ut supra¹.

...

Summa librata et deducti²

. LXXVII libr. XIX sol. V den. mon. curs.

Et . III flor. IX den. gross. p. p.

...

Libravit magistro Anthonio le Hardi in arte | conficiendi salpetrum erudito, cui illustrissimus | dominus noster dux licenciam, auctoritatem et | omnimodam facultatem impartitus est ipsum | salpetrum, videlicet in tota ditione domini citra | et ultra montana, colligendi et conficiendi. | Cum quo propterea pacta iuravit que sequuntur.

In primis tenebitur ipse magister Anthonius | quamdiu huiusmodi salpetri confectionem intendet ipsum | salpetrum bonum et francum confiteri ad omne | experimentum sine dolo et fraude. Et pro illius | confectione continue tenere et habere | octo operarios in dicta arte expertos qui in | ea operari debeant adeo quod ipse magister | Anthonius ex nunc in antea singulis mensibus | incipiendo tamen die duodecima iulii millesimo | III^C sexagesimo octavo in fine cuiuslibet | mensis eidem domino nostro realiter reddere et | expedire tenebitur pro operagio dictorum | octo operariorum sexdecim quintalia salpetri | ponderis civitatis Auguste, videlicet in manibus | baillivi seu vicebaillivi Auguste qui de illis | rationem tenebitur reddere. Et ulterius tenebitur | idem magister Anthonius ultra dicta sexdecim | quintalia singulis mensibus in cuius supra | manibus tradere et expedire duo quintalia | ipsius salpetri libere et sine costu.

Item ut | ipse magister premissa adimplere possit, dominus | noster eidem teneatur pro salario et expensis | cuiuslibet dictorum operariorum singulis mensibus | solvere quinque flor. p. p. qui sunt in summa pro | ipsis octo operariis quadraginta

1 *Effacé*: L flor. p. p. *Dans la marge gauche*: Non intratur quia non apportavit tempore debito.

2 *Dans la marge gauche*: Valet presens librata LXVIII flor. VIII den. terc. quart. et quart. unius den. gross. p. p.

flor. Quosquidem | dominus pro singulo mense voluit eidem magistro | solvere per castellanos Quarti et Cliti, videlicet per quemlibet ipsorum dimidiam partem.

Item | eidem magistro ultra premissa solvere pro lignis | ad confectionem dicti salpetri necessariis, | videlicet pro quolibet quintali per eum reddendo, | quatuor decem den. gross. per quos supra.

Item, | ut idem magister Anthonius circa premissa | intendere posset, voluit et iussit idem dominus noster | summam ad rationem duorum mensium integrorum | pro premissis sibi contingentem in exordio | primi mensis eidem per integrum persolvi, ut | per licteram domini de testimonio premissorum. Datam Carignani | die septima iunii anno Domini millesimo III^C LX octavo, cuius tenor in computo castellanie Cliti anni | Domini millesimi III^C sexagesimi septimi de verbo | ad verbum est insertus. Et cuius copiam reddit | manibus Iohannis de Orto et Anthonii Iofferii, notariorum, | signatam. Cuius lictere vigore solvit et | libravit eidem magistro Anthonio subscriptos | sexaginta unum flor. et quatuor den. gross. p. p. | in quibus sibi tenebatur, ut in copia pretacta | canetur et eciam de precepto domini thesaurarii, | ut per notam instrumenti de confessione et recepta | dicte et subscripte quantitatis per ipsum habite | a dicto locumtenente pro premissis. Receptam sub | anno Domini millesimo III^C sexagesimo octavo, | indicione prima et die quinta mensis septembris. | Quam reddit in quodam folio papiri cum | quibusdem aliis scriptam et manu Petri Largi, | notarii, signatam.

Quarumquidem licterarum superius | designatarum vigore sibi hic allocatur subscripta | quantitas, necnon et per licteram dominorum presidentis | et magistrorum computorum domini de mandato per dictum | vicecastellanum quantitates supradicto officio assignate | eidem magistro Anthonio tam ad causam suorum stipendiorum | quam aliis ad causam salpetri per eundem et eius servitorem | fiendi persolvendi, repulsis et aliis exceptionibus | eidem in camera factis. Datam Chamberiaci die | decima sexta maii anno Domini millesimo III^C LXIX. | Cuius copiam reddit manibus Iacobi de Orto | et Iohannis Mosseta, notariorum, signatam, LXI flor. III den. gross. p. p.

Libravit¹ magistro Bartholomeo de Cheylion, | parrochie Vallispelline eiusdem mandamenti Quarti pro triginta | quatuor iornalibus factis, tam ad perforandum | viginti octo bornellos in faciendo fossalia | et ipsos posando, quam coperiendo ipsos bornellos, | capiendo pro qualibet iornali pro ipso magistro | Bartholomeo et Petro Piquet, eius famulo, pro | salario et eorum expensis septem gross. p. p.

Item pro quindecim vires² et duabus graticullis | ferri necessariis pro dictis bornellis, pro qualibet | viry tres quartos et pro dictis duabus graticullis | unum gross. cum dymid., ut per notam instrumenti | de testimonio premissorum confessioneque et recepta subscriptorum viginti flor. decem den. et quart. unius den. gross. p. p. per ipsum magistrum Bartholomeum | pro premissis a dicto nobili Iohanne Meynerii, |

---

1 *Dans la marge gauche*: Reparacio bornellorum castri Quarti.

2 *Lire*: viribus.

vicecastellano Quarti, habitorum et receptorum, | inde receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo septimo, indicione quindecima, | et die octava mensis maii¹. Quam reddit | in quodam dimidio folio papiri scriptam et | manu Vionini de Porlio, notarii, signatam. | Cuius vigore sibi hic allocatur dicta et | subscripta quantitas eciam de mandato supradictorum | magistrorum computorum domini².

...

Summa librate, deducti et allocati

. IIII^M IIII^C LXXV flor. XI den. III quart. unius den. gross. p. p.

...

Libravit³ sibi ipsi castellano percipienti viginti | quinque flor. p. p. de salario per annum prout | capiebat castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione sibi per dominum facta et ulterius | quinquaginta flor. p. p., quos dominus eidem castellano, | ultra dicta annua stipendia, donavit et | largitus est super preysiis et obvencionibus | dicte castellanie annis singulis percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum ac | constitutione predicta, cuius tenor in secundo | computo precedenti sub presenti librata de verbo | ad verbum est insertus. Et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius pro | duobus annis integris, inceptis die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C sexagesimo septimo et finitis die decima | sexta exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo IIII^C sexagesimo nono, | de quibus computat ut supra, L flor. p. p.

...

Summa librate et deducti

. IIII^C XIX flor. VII den. II terc. I quart. unius den. VI^{us} XIIⁱ et III quart. et quart. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

61. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 37/1, 1469-1470

16 avril 1469 – 15 avril 1470

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi de Foresta, consilarii domini, castellanique castellaniarum | et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum ac suarum solitarum pertinenciarum per dominum | constituti et ordinati, ut in tercio computo precedenti, de | redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus dictarum castellaniarum | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo nono usque ad diem decimam sextam | exclusive mensis eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo,

1 *Dans la marge gauche, effacé*: Que ulterius moderantur ad XV flor. p. p.

2 *Effacé*: XV flor. p. p. *Dans la marge gauche*: Non intrantur quia non apportavit actestacionem et quia precium est expressum et non est solitum intrari nisi ad rationem de II den. gross. pro singulo bornello.

3 *Dans la marge gauche*: Salarium castellani.

videlicet de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus egregiis viris Iohanne Lyobardi, Francisco | de Cusinens et Petro Cirisie, magistris et auditoribus | computorum domini, per nobilem Iacobum Lamberti, secretarium domini | et ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque per | nobilem Guiliermum de Fitillaco, locumtenentem et procuratorem dicti | castellani, de eius procuratorio fidem facientem quadam nota instrumenti recepti | sub anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo nono, indicione secunda, die decima nona | maii, quam reddit in quodam folio papiri scriptam et manu Iohannis | Rubodi, notarii, signatam.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. III^C III^{XX} XVIII libr. XVIII sol. III den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. VI^C LXVI flor. V den. II terc. unius den. II terc. XII^I et III part. XIIe part. XII^I unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

. LXI franch. ad XV

Et . III flor. I den. gross. ian. ad XVI

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione sibi per dominum facta per | unum annum et ulterius dum bene fecerit | et domini fuerit voluntatis sub salario predicto | et ulterius quinquaginta florenorum parvi ponderis, quos | eidem, ultra dicta annua stipendia, donavit | et largitus est super preysiis et obvencionibus | dicte castellanie annis singulis levandorum et percipiendorum, ut per licteram domini de | testimonio premissorum ac constitutione | predicta. Datam Chamberiaci die quarta maii | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto | manu De Plastro, secretarii, signatam. Cuius | tenor in computo precedenti de anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo quinto de verbo ad verbum | est insertus. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno anno | integro, incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis³ anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo⁴ nono et finito die XVI^{ta} | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo septuagesimo, de quo computat | ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti et allocati

¹ Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta M C III^{XX} XII flor. terc. quart. dimid. quart. XII^I unius den. gross. p. p.

² Dans la marge gauche: Salarium.

³ Le terme aprilis est inséré dans l'interligne.

⁴ Effacé: octavo.

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon.
Et . M V^C XXVII flor. V den. ob. gross. p. p.

62. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 37/2, 1470-1471

16 avril 1470 – 15 avril 1471

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri | Guilliermi de Foresta, consiliarii domini, castellanique | castellaniarum et mandamentorum Quarti, Oyacie | et Vallispelline simul unitarum, ac suarum solitarum | pertinenciarum per dominum constituti et ordinati, ut | in quarto computo precedenti, de redditibus, exitibus, | preysiis et obvencionibus dictarum castellaniarum, | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo usque | ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo | primo, videlicet de uno anno integro. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus egregiis viris Iohanne <Lyobardi>, | Francisco de Cusinens et Petro Cirisie, ex magistris et | auditoribus computorum domini, per Iacobum Lamberti, | secretarium domini et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Guilliermum de Fistilliaco, | locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. V^C IIII libr. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. VII^C XIII flor. XI den. II terc. unius den. terc. dymid. quart. XIIⁱ unius den.

gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano percipienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum, prout capiebat castellanus | ibidem ante ipsum, ex constitutione | sibi per dominum facta per unum annum | et ulterius dum bene fecerit et domini | fuerit voluntatis, sub salario predicto | et ulterius quinquaginta florenorum parvi ponderis, | quos eidem, ultra dicta annua stipendia, | donavit et largitus est super preysiis | et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam | Chamberiaci die quarta maii anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto, manu | De Plastro, secretarii, signatam. Cuius | tenor in computo precedenti

¹ Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta M II^C XXXIX flor. VII den. ob. I terc. unius den. quart. et VI^{ss} et XIIⁱ.

² Dans la marge gauche: Salarium.

de anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | quinto de verbo ad verbum
est | insertus. Et allocatur sibi dictum | salarium ad rationem ipsius pro uno | anno
intero, incepto die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo
quatercentesimo septuagesimo et | finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis
aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo septuagesimo primo, | de quo
computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon.

Et . M C III flor. et dimid. p. p.

63. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 38/1, 1471-1472

16 avril 1471 – 15 avril 1472

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi | de Foresta, consiliarii domini, castellanique
castellaniarum | et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum,
ac suarum solitarum pertinenciarum per dominum | constituti et ordinati, ut in quinto
computo precedenti, | de redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus dictarum |
castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo
quatercentesimo septuagesimo primo | usque ad diem decimam sextam exclusive
mensis eiusdem aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo
secundo, videlicet | de uno anno intero. Receptus apud Chamberiacum, presentibus
| egregiis viris Iohanne Lyobardi et Petro Cirisie, ex | magistris et auditoribus
computorum domini, per | Iacobum Lamberti, secretarium domini et ex receptoribus
| eorundem computorum. Redditusque per nobilem Guilliermum | de Fistilliaco,
locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut | in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. V^C LVII libr. XIX sol. terc. quart. dimid. quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. VI^C LIII flor. VIII den. III quart. et quart. unius den. VI^{us} XIIⁱ unius den.

gross. p. p.

. XXVIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M II^C XXVIII flor. IIII den. terc. et quart. unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

salario per | annum, prout capiebat castellanus | ibidem ante ipsum, ex constitutione sibi | per dominum facta, per unum annum et | ulterius dum bene fecerit et ipsius domini | fuerit voluntatis, sub salario predicto et | ulterius quinquaginta florenorum parvi ponderis, quos | eidem, ultra dicta annua stipendia, donavit | et largitus est super preysiis et obvencionibus | dicte castellanie, annis singulis levandorum | et percipiendorum, ut per licteram domini de¹ | testimonio premissorum ac constitutione | predicta. Datam Chamberiaci die quarta maii | anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | quinto manu De Plastro, secretarii, signatam. | Cuius tenor in computo precedenti de anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto | de verbo ad verbum est insertus. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto | die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo | primo et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo septuagesimo secundo, de quo | computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M C III^{XX} XIII flor. III den. gross. p. p.

64. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 38/2, 1472-1473

16 avril 1472 – 15 avril 1473

Guillermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi | de Foresta, consilarii domini, castellanique castellaniarum et | mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, | ac suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti et | ordinati, ut in sexto computo precedenti, de redditibus, exitibus, | preysiis et obvencionibus dictarum castellaniarum, a die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo secundo usque ad diem decimam sextam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo tercio, videlicet de uno anno integro. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus egregiis viris Iohanne Lyobardi, Petro | Cirisie et Amedeo Lamberti, magistris et auditoribus computorum | domini, per Iacobum Lamberti, secretarium domini et ex receptoribus | eorundem computorum. Redditusque per nobilem Guilliermum de | Fistilliaco, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut in | computo precedenti. Et examinatus per spectabilem dominum Glaudium | de Challes, presidentem ac egregios viros Petrum Cirisie et Amedeum | Lamberti, die XVI octobris M^o IIII^C LXXIII^{mo}.

...

---

1 *La particule de est répétée.*

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹
 . M XLVIII libr. III sol. X den. II terc. dimid. quart. unius den. mon. Aug.
 . LXIII sol. VII den. ob. bon. mon. ad X per XV
 . X den. forc.
 . IIII^C XXXIX flor. VI den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.
 . LIII flor. et dimid. b. p. vet.
 Et . LXI franch. ad XV De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de salario per | annum, prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitutione sibi per dominum | facta, per unum annum et ulterius dum | bene fecerit et ipsius domini nostri fuerit voluntatis, sub salario predicto et ulterius | quinquaginta florenorum parvi ponderis, quos eidem, ultra | dicta annua stipendia, donavit et largitus | est super preysiis et obvencionibus dicte | castellanie, annis singulis levandorum | et percipiendorum, ut per licteram domini | de testimonio premissorum ac³ constitutione predicta. Datam | Chamberiaci die quarta maii anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto, manu | De Plastro, secretarii, signatam. Cuius tenor | in computo precedenti de anno | Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto de verbo ad | verbum est insertus. Et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius | pro uno anno integro, incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo secundo et finito die | decima sexta exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo tercio, de quo computat | ut supra, XXV flor. p. p.

...

Libravit⁴ Bartholomeo de Cheylion, | magistro bornellorum, confitente et | actestanto⁵, eius medio iuramento, se | posuisse et laborasse, tam ipse quam eius | famulus, anno nuper decurso, in | restauracione bornellorum castris Quarti, | quatuordecim iornatis pro quibus quatuordecim iornatis confessus est habuisse, | tam pro salario quam cibo et potu, quinque | solidos pro qualibet iornata et pro | quolibet ipsorum duorum, magistri et | mancipii, a dicto locumtenente, ut per notam | instrumenti ipsius Bartholomei de testimonio | premissorum receptam, sub anno Domini | millesimo quatercentesimo septuagesimo tercio, | indicione sexta, die vicesima septima mensis | aprilis. Quam reddit in quadam cedula | papiri, scriptam et manu Dominici Trucheti, | notarii, signatam. Que iornate ascendunt | ad rationem predictam ad subscriptam | quantitatem que sibi allocatur de mandato | quorum supra,

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M IIII^C LIII flor. VII den. II terc. unius den. quart. XIIⁱ et quart. XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Effacé*: actestacione predicta.

4 *Dans la marge gauche*: Reparacio bornellorum.

5 *Lire*: confitenti et actestanti.

II flor. XI den. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon.

Et . M VI^C IIII^{XX} XIII flor. V den. ob. gross. p. p.

65. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 39, 1473-1474

16 avril 1473 – 15 avril 1474

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi de | Foresta, consilarii domini, castellanique castellaniarum et | mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum, ac suarum solitarum pertinenciarum per dominum | constituti et ordinati ut in septimo computo precedenti, | de redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus dictarum | castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo tercio | usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo quarto, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili domino Glaudio de Challes, presidente, egregiisque | viris Petro Cirisie et Amedeo Lamberti, ex magistris et | auditoribus computorum domini, per Iacobum Lamberti, | ducalem secretarium et ex receptoribus ditorum computorum. | Redditusque per nobilem Guilliermum de Fistilliaco, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. IIII^C LXXVIII libr. IX sol. terc. quart. dymid. quart. unius den. mon.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. V^C XXXIII flor. VIII den. II terc. dimid. quart. unius den. quart. et quart.

XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque³ florenos parvi ponderis de salario | per annum, prout capiebat castellanus | ibidem ante ipsum, ex constitutione sibi per | dominum facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius domini nostri fuerit | voluntatis, sub salario predicto et ulterius | quinquaginta florenorum parvi

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M XXXVIII flor. I den. dimid. quart. et XII^{us} unius den. terc. XIIⁱ et quart. XIIe part. XIIⁱ

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Effacé*: sol.

ponderis, quos eidem ultra dicta | annua stipendia donavit et largitus est | super preysiis et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo quinto manu De Plastro, secretarii, | signatam. Cuius tenor in computo precedenti | de anno Domini millesimo quatercentesimo sexagesimo | quinto de verbo ad verbum est insertus. Et | allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo tercio | et finito die decima sexta exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo quarto, de quo computat ut | supra, XXV flor. p. p.

Libravit¹ magistro Iacobo de Bertaz, lathomo | et carpentatori, pro constructione pontis | existentis ante et prope magnam portam | castris Quarti. Et hoc tam pro salario ipsius | magistri Iacobi et eius famuli, quam pro eorum | victu trium dierum, quam etiam pro fustibus | per ipsum magistrum Iacobum emptis, scilicet | tam in tribus trabibus nemoris castanee, | taxatis insimul ad duos florenos cum dimidio | parvi ponderis, quam in salario et victu unius diei triginta | duorum sociorum qui accesserunt ad montem | quesitum triginta duas pecias nemoris | pro planchiando dictum pontem, ut per notam | instrumenti ipsius magistri Iacobi de testimonio | omnium premissorum confessioneque et recepta | subscriptorum decem florenorum et decem denariorum grossorum | parvi ponderis, per ipsum a supradicto locumtenente pro | premissis habitorem et receptorum. Receptam | sub anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo | quarto die vicesima septima mensis maii, | quam reddit in quadam cedula papiri scriptam, | et manu Bartholomei, ducis notarii, signatam. Et | allocantur sibi de mandato quorum supra, X fl. X den. gross. p. p².

Summa librate, salarii, deducti et allocati
 . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon.
 Et . M V^C IIII^{XX} XI flor. IIII den. gross. p p.

66. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 40, 1474-1475

16 avril 1474 – 15 avril 1475

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi | de Foresta, consiliarii domini, castellanique castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum,

¹ *Dans la marge gauche*: Constructio pontis existentis ante portam castris Quarti.

² *Dans la marge gauche*: Reddat in computo sequenti actestaciones complementi operis cum extimacione legali, aliter deducantur.

ac suarum solitarum | pertinenciarum per dominum constituti et ordinati ut in octavo | computo precedenti, de redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus | dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo quarto usque ad diem | decimam sextam exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini M^o IIII^C | septuagesimo quinto, videlicet de uno anno integro. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus spectabili domino Glaudio de Challes, | milite et presidente, nobilibusque et egregiis viris Petro Cirisie, Amedeo | Lamberti et Iohanne Locterii, magistris et auditoribus computorum | domini, per Petrum Lamberti de Chamberiaco, ex clavigeriis ac | ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque per nobilem | Guiliermum de Fistilliac, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, | ut in computo precedenti. Et examinatus per eosdem die XVIII mensis | augusti anno Domini M^o IIII^C LXXV°.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. V^C III libr. I sol. II den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. III^C IIII^{XX} VIII flor. VII den. ob. et quart. unius den. XII^{us} XIIⁱ et quart. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti viginti quinque florenos | parvi ponderis de salario per annum, prout capiebat castellanus | ibidem ante ipsum, ex constitutione sibi per dominum facta | per unum annum et ulterius dum bene fecerit et ipsius | domini nostri fuerit voluntatis, sub salario predicto | et ulterius quinquaginta florenorum parvi ponderis, quos eidem, | ultra dicta annua stipendia, donavit et largitus est | super preysiis et obvencionibus dicte castellanie, annis | singulis levandorum et percipiendorum, ut per licteram | domini de testimonio premissorum ac constitutione predicta. | Datam Chamberiaci die quarta maii anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo quinto, manu De Plastro, ducalis | secretarii, signatam. Cuius tenor in computo precedenti | de anno Domini M^o IIII^C LXV° de verbo ad verbum est insertus. | Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo LXXIII° et finito die decima sexta exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo quinto, de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate et allocati

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: IX^C XIII flor. VI den. XIIⁱ unius den. et XII^{us} XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.
Et . M III^C III^{XX} V flor. VIII den. terc. et quart. gross. p. p.

67. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 41, 1475-1476

16 avril 1475 – 15 avril 1476

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi | de Foresta, consilarii domini, castellanique
castellaniarum et | mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul | unitarum,
ac suarum solitarum pertinenciarum per dominum | constituti et ordinati, ut in nono
computo precedenti, de | redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus dictarum
castellaniarum, | a die decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo
quatercentesimo septuagesimo quinto usque ad diem | decimam sextam exclusive
eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo
sexto, videlicet de | uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus
| spectabili domino Glaudio de Challes, milite presidente, | egregiisque viris Petro
Cirisie, Amedeo Lamberti et Iohanne | Locterii, magistris et auditoribus computorum
domini, per | Iacobum Lamberti, secretarium et ex receptoribus computorum |
predictorum. Redditusque per nobilem¹...

...
Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio²

. III^C XXIX libr. III sol. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. IX den. forc.

. V^C XXXIII flor. VII den. ob. unius den. II terc. XIIⁱ quart. et VI^{us} XIIe part.

XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...
Libravit³ sibi ipsi castellano capienti viginti | quinque florenos parvi ponderis de
salario per | annum, prout capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitutione
sibi per dominum facta | per unum annum et ulterius dum bene fecerit | et ipsius domini
nostri fuerit voluntatis, sub | salario predicto et ulterius quinquaginta | florenorum parvi
ponderis, quos eidem, ultra dicta annua | stipendia, donavit et largitus est super | preysiis
et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut
per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam

¹ *La phrase est tronquée.*

² *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta: M XXXVIII flor. VIII den. ob. terc. unius den. et VI^{us} XIIⁱ unius den. gross. p. p.

³ *Dans la marge gauche:* Salarium.

Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo IIII^C | sexagesimo quinto manu De Plastro, ducalis | secretarii, signatam. Cuius tenor in computo | precedenti de anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo quinto de verbo ad verbum est | insertus. Et allocatur sibi dictum salarium | pro uno anno integro, incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo septuagesimo quinto et | finito die decima sexta exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo sexto, de quo computat ut | supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M VI^C XLV flor. p. p.

68. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 42/1, 1476-1477

16 avril 1476 – 15 avril 1477

Guillermus de Foresta

Computus nobilis viri G[uilliermi de] | Foresta, consilarii domini, castellani[que castellaniarum] | et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline sim[ul unitarum], | ac suarum solitarum pertinenciarum per dominum constituti et [ordinati] | ut in decimo computo precedenti, de redditibus, exitibus, p[reysiis] | et obvencionibus dictarum castellaniarum, a die decima sexta | inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C septuagesimo | sexto usque ad diem decimam sextam exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo septimo, videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili domino [Glaudio] | de Challes, milite et presidente, egregiisque viris Petro | Cirisie, Amedeo Lamberti et Iohanne Locterii, magistris et | auditoribus computorum domini, per Iacobum Lamberti, secretarium | et ex receptoribus computorum predictorum. Redditusque per nobilem | Guillermum de Castellario, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, | ut in computo precedenti, et examinatus...¹.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio²

. V^C XIII libr. III sol. XI den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. IX den. forc.

. M III^C LVI flor. V den. III quart. et quart. unius den. gross. p. p.

. XXVIII flor. et dimid. b. p.

¹ *La phrase est tronquée.*

² *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta: M VIII^C IIII^{XX} IX flor. X den. ob. I terc. unius den. et quart. XII^I unius den. gross. p. p.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de | salario per annum, prout capiebat castellanus | ibidem ante ipsum, ex constitutione | sibi per dominum facta per unum annum | et ulterius dum bene fecerit et ipsius | domini nostri fuerit voluntatis, sub salario | predicto et ulterius quinquaginta florenorum | parvi ponderis, quos eidem, ultra dicta annua | stipendia, donavit et largitus est super | preysiis et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum <et> percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo quinto manu | De Plastro, ducalis secretarii, signatam. Cuius | tenor in computo precedenti de anno Domini | millesimo quatercentesimo sexagesimo quinto | de verbo ad verbum est insertus. Et allocatur | sibi dictum salarium pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | septuagesimo sexto et <finito> die decima sexta | exclusive eiusdem mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo | septimo, de quo computat ut supra, XXV flor. p. p.

...

Summa librate et deducti

. XXXVIII libr. XIX sol. VII den. ob. mon. curs.

Et . II^M VI^C XXXII flor. II den. gross. p. p.

69. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 42/2, 1477-1478

16 avril 1477 – 15 avril 1478

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi de Foresta, | consiliarii domini, castellanique castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, ac suarum | solitarum pertinenciarum per dominum constituti et ordinati, ut | in undecimo computo precedenti, de redditibus, exitibus, | preysiis et obvencionibus dictarum castellaniarum, a die | decima sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C septuagesimo septimo usque ad diem decimam sextam | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C septuagesimo | octavo, videlicet de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili domino Glaudio de Challes, | milite et presidente, egregiisque viris Petro Cirisie, | Amedeo Lamberti, Iohanne Locterii et Iohanne Maleti, magistris | et auditoribus computorum domini, per Iacobum Lamberti, ducalem | secretarium et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Guilliermum de Fistilliaco, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, de suo procuratorio fidem | facientem quadam

---

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

instrumenti nota inde recepta sub anno Domini | millesimo IIII^C LXX octavo,
 indicione undecima, et die secunda | mensis maii. Quam reddit in quodam dimidio
 folio papiri | scriptam et manu Iohannis de Ulteriis, notarii, subscriptam et signatam.
 | Et examinatus per supranominatos dominum presidentem et magistros die septima
 | predicti mensis maii.

...
 Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹
 . IIII^C IIII^{XX} XVII libr. IIII sol. IX den. tres quart. et quart. unius den mon.
 curs.

. XXIX sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV
 . IX den. forc.
 . M IIII^{XX} IX flor. IX den. III quart. et quart. XIIⁱ quart. et VI^{us} XIIe part. XIIⁱ
 unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...
 Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis de
 salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione
 sibi per dominum facta per unum | annum et ulterius dum bene fecerit et ipsius | domini
 nostri fuerit voluntatis, sub salario | predicto et ulterius quinquaginta florenorum parvi
 ponderis, | quos eidem, ultra dicta annua stipendia, | donavit et largitus est super preysiis
 | et obvencionibus dicte castellanie, annis | singulis levandorum et percipiendorum, |
 ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam
 Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo | IIII^C sexagesimo quinto manu
 De Plastro, | ducalis secretarii, signatam. Cuius tenor | in computo precedenti de anno
 Domini | millesimo IIII^C sexagesimo quinto de verbo | ad verbum est insertus. Et
 allocatur | sibi dictum salarium pro uno anno | integro, incepto die decima sexta |
 inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C septuagesimo septimo et finito
 die | decima sexta exclusive mensis aprilis anno | Domini M^o IIII^C LXXVIII°, de quo
 computat ut supra, XXV flor. p. p.

...
 Summa librate et deducti
 . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.
 <Et> . II^M VII^C XI flor. VII den. quart. unius den. terc. et quart. XIIⁱ unius den.
 gross. p. p.

---

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M VI^C IX flor. X den. quart. et VI^{us}
 unius den. quart. et quart. XIIⁱ et VI^{us} XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

70. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 43, 1478-1479

16 avril 1478 – 15 avril 1479

Guilliermus de Foresta

[Computus nobilis viri Guilliermi de Foresta, consilarii domini, castellanique castellaniarum et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, ac suarum solitarum pertinenciarum, per dominum constituti et ordinati ut] | in duodecimo computo precedenti, [de redditibus, exitibus,] | preysiis et obvencionibus dictarum castellaniarum, [a die decima] | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini millesimo [IIII^C septuagesimo] | octavo usque ad diem decimam sextam exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo IIII^C septuagesimo nono, videlicet de uno | anno integro. Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili nobili | viro Claudio de Challes, milite et presidente, egregiisque viris | Petro Cirisie, Amedeo Lamberti, Iohanne Locterii et Iohanne | Maleti, magistris et auditoribus computorum domini, per Petrum | Lamberti, clavarium et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Bonifacium de Lazaro, vicecastellanum domini dicti loci et | mandamenti Quarti ac suarum pertinenciarum, per bone memorie illustrissimam | dominam nostram quondam Sabaudie duchissam, tutorio nomine illustrissimi | filii sui Caroli domini nostri ducis moderni, oneri tamen nobilis Gladii | de Fistilliaco, tunc ibidem per dictum castellanum locumtenentis constituti, | constitutum et ordinatum sub modis et formis descriptis in licturis | ipsius domine nostre condam. Datis Thaurini die XXVIII iullii anno Domini | millesimo IIII^C LXXVIII°. Quas ostendit in pergameno scriptas, sigillo | ducis inpendenti cera rubra sigillatas et manu Beczonis, sui | secretarii, signatas. Et examinatus per supranominatos dominum Petrum Cirisie, | Amedeum Lamberti et Iohannem Locteri ac Iohannem Maleti¹ die septima mensis ...² anno Domini M^o | IIII^C LXXIX.

...
Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio³

. V^C XLI libr. XIX sol. IIII den. tres quart. et quart. unius den. mon. curs.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. I den. bon. mon. ad X per XV

. IX den. forc.

. III^C IIII^{XX} IIII flor. XI den. et quart. et XII^{us} unius den. quart. XIIⁱ quart. et

VI^{us} XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

1 *L'incise ac Iohannem Maleti est ajoutée à la fin du paragraphe avec un rappel.*

2 *Mot illisible à cause d'une tache sur le parchemin.*

3 *Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta: IX^C XLII flor. III den. III quart. et quart. unius den. quart. XIIⁱ et VI^{us} XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.*

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitucione sibi per dominum facta | per unum annum et ulterius dum bene fecerit | et ipsius domini nostri fuerit voluntatis, sub | salario predicto et ulterius quinquaginta | florenorum parvi ponderis, quos eidem, ultra dicta annua | stipendia, donavit et largitus est super | preysiis et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per liceram domini de testimonio premissorum | ac constitucione predicta. Datam Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo IIII^C | sexagesimo quinto manu De Plastro, ducalis | secretarii, signatam. Cuius tenor in computo | precedenti de anno Domini millesimo quatercentesimo | sexagesimo quinto de verbo ad verbum | est insertus. Et allocatur sibi dictum salarium | pro uno anno integro, incepto die decima | sexta inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^C septuagesimo octavo et finito | die decima sexta exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo IIII^C LXX nono, de quo ut | supra computat².

...

Summa librata et deducti

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . M IIII^C L flor. II den. gross. p. p.

71. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 44, 1479-1480

16 avril 1479 – 15 avril 1480

Guilliermus de Foresta

Computus nobilis viri Guilliermi de Foresta, | consiliarii domini, castellanique castellaniarum et mandamentorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum, ac suarum solitarum | pertinenciarum per dominum constituti et ordinati ut in tresdecimo computo | precedenti, de redditibus, exitibus, preysiis et obvencionibus | dictarum castellaniarum, a die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo nono usque ad | diem decimam sextam exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C octuagesimo³, <videlicet> de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili domino Glaudio de Challes, milite | presidente, egregiisque viris Petro Cirisie, Amedeo Lamberti, Iohanne | Lacterii et Iohanne Maleti, magistris et auditoribus computorum domini, | per Petrum Lamberti, clavarium et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per nobilem Bonifacium de Lazaro, vicecastellanum dicti | loci et mandamenti Quarti ac suarum pertinenciarum, per bone memorie | illustrissimam dominam nostram

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Effacé*: XXV flor. p. p. *Dans la marge gauche*: Non allocatur dictum salarium donec ipse castellanus computaverit de subsidiis concessis in anno M^o IIII^C LXX septimo et aliis de suo tempore in dicta castellania concessis.

3 *Effacé*: nono.

quondam Sabaudie duchissam, tutorio nomine | illustrissimi domini nostri ducis
moderni, oneri tamen nobilis Gladii de | Fistilliaco, tunc ibidem pro dicto castellano
locumtenenti, constitutum et | ordinatum, ut in computo precedentis. Et examinatus
per supranominatos | dominum presidentem et magistros, die XXVI aprilis M^o III^C
LXXX^{mo}.

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio¹

. V^C III libr. XIII sol. X den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. bon. mon. ad X per XV

. IX den. forc.

. III^C I flor. III den. terc. et quart. unius den. XII^{us} XIIⁱ et VI^{us} XIIe part.

XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos de salario per annum,
| prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitutione sibi per | dominum
facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius domini nostri | fuerit
voluntatis, sub salario predicto | et ulterius quinquaginta florenorum parvi ponderis,
quos | eidem, ultra dicta annua stipendia, | donavit et largitus est super preysis | et
obvencionibus dicte castellanie, annis | singulis levandorum et percipiendorum, ut |
per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam
Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo | quatercentesimo sexagesimo
quinto manu | De Plastro, ducalis secretarii, signatam. Cuius | tenor in computo
precedenti de anno | Domini millesimo III^C sexagesimo quinto | de verbo ad verbum
est insertus. Et | allocatur sibi dictum salarium pro uno anno | integro, incepto die
decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | III^C septuagesimo
nono et finito die | decima sexta exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C
octuagesimo, | de quo ut supra computat, videlicet³.

...

Summa librate⁴ et deducti⁵

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. unius den. mon. curs.

Et . VII^C XXXIX flor. IX den. ob. I terc. unius den. gross. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: IX^C XXVI flor. XI den. et II terc. I quart. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Effacé*: XXV flor. p. p. *Dans la marge gauche*: Non intratur huiusmodi salarium donec computaverit de subsidiis concessis in annis M^o III^C LXXVII et LXXIX.

4 *Effacé*: salarii.

5 *Dans la marge gauche*: Valet presens librata: VII^C LXXII flor. III den. II terc. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

72. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/1, 5° vol., 1480-1481

16 avril 1480 – 15 avril 1481

Heredes Guilliermi de Foresta

Computus heredum nobilis [viri Guilliermi] | de Foresta quondam, consilarii domini, [castellani] | castellaniarum et mandamentorum [Quarti et Oyacie] | et Vallispelline simul unitarum et su[arum solitarum] | pertinenciarum per dominum constituti et ordi[nati ut in] | decimo quarto computo precedenti, [de redditibus], | exitibus, preysiis, obvencionibus dictarum ca[stellaniarum] | a die decima sexta inclusive mensis aprilis [anno] | Domini millesimo III^C octuagesimo usque ad diem [decimam sextam] | exclusive mensis aprilis anno Domini millesimo qu[atercentesimo] | octuagesimo primo, videlicet de uno anno i[n]tegro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabili [domino] | Petro Bonivardi, domino Borre, milite presidente [egregiis] | que viris Petro Cirisie, Amedeo Lamberti, Io[hanne] | Locterii et Iohanne Maleti, magistris et auditoribus comp[utorum] | domini per Petrum Lamberti, clavarium et ex r[ecceptoribus] | dictorum computorum. Redditusque per nobilem ...¹

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio². VI^C LVII libr. III sol. VIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. bon. mon. ad X per XV

. IX den. forc.

. III^C III^{XX} XII flor. I den. terc. quart. et quart. unius den. et VI^{us} quart XIIⁱ

unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Librav³ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitutione sibi per | dominum facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius domini nostri | fuerit voluntatis, sub salario predicto | et ulterius quinquaginta florenorum | parvi ponderis, quos eidem, ultra dicta stipendia | annua, donavit et largitus est super | preysiis et obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitutione predicta. Datam Chamberiaci, | die quarta maii anno Domini millesimo | III^C sexagesimo quinto manu De | Plastro, ducalis secretarii, signatam. | Cuius tenor in computo precedenti | de anno Domini millesimo III^C sexagesimo | quinto de verbo ad verbum est insertus. | Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto

---

1 *Lacune dans le texte.*

2 *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta: M XLV flor. VII den. et III part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche:* Salarium.

die decima sexta inclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo
| octuagesimo et finito die decima sexta | exclusive mensis aprilis anno Domini |
millesimo III^C octuagesimo primo, de quo | computat ut supra, videlicet XXV flor.
p. p.¹

...

Summa librate, salarii et deducti

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. unius den. mon. c[urs].

Et . M III^C LXXV flor. p. p.

73. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/1, 4° vol., 1481-1482

16 avril 1481 – 15 avril 1482

Heredes Guilliermi de Foresta

Computus heredum nobilis viri Guilliermi de | Foresta quondam, consiliarii
domini, castellanique castellaniarum | et mandamentorum Quarti, Oyacie et
Vallispelline | simul unitarum et suarum solitarum pertinenciarum per | dominum
constituti et ordinati, ut in decimo quinto computo | precedenti, de redditibus,
exitibus, preysiis, obvencionibus | dictarum castellaniarum a die decima sexta inclusive
| mensis aprilis anno Domini millesimo III^C LXXX primo | usque ad diem decimam
sextam exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C octuagesimo secundo,
videlicet de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili
et egregiis domino Petro Bonivardi, | domino Barre, milite presidente, Petro Cirisie,
Amedeo | Lamberti, Iohanne Locterii et Iohanne Maleti, magistris | et auditoribus
computorum domini per Petrum Lamberti, | clavarium et ex receptoribus dictorum
computorum. | Redditusque per nobilem Bonifacium de Lazaro, locumtenentem | et
procuratorem dicti castellani per dominum constitutum. | Lictera data Bellirippariis
die vicesima sexta marcii | anno Domini millesimo III^C LXXX primo per Lyobard |
signata. Et examinatus per nobiles Petrum Cirisie | et Iohannem Maleti die secunda
mensis iunii millesimo III^C LXXXX tercio et sequentibus².

...

Summa tocius recepte huius computi, incluso arragio³

. V^C XV libr. XIII sol. II den. quart. et quart. unius den. mon. curs. Aug.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. bon. mon. ad X per XV

. IX den. forc.

1 *Dans la marge gauche*: [In]deque habet computare [d]e subsidiis concessis [i]n annis M^o III^C [L]XXVII et LXXIX. Non intratur ulterius [sa]larium donec computaverit [don]um factum dicto castellano.

2 *Dans la marge gauche*: Reddat procuratorium seu licteram sue constitutionis hinc et per totum mensem iullii proxime venturum, sub pena decem librarum forcium, alias onerabitur de pena.

3 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: VIII^C XXX flor. X den. XII^{us} unius den. et III part. XIIe part. XII unius den. gross. p. p.

. II^C IIII^{XX} XV flor. IIII den. et quart. XII unius den. gross. p. p.

. XXIIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos de salario per annum, | prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitucione sibi per | dominum facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius domini nostri | foret voluntatis, sub salario predicto | et ulterius quinquaginta florenorum | parvi ponderis, quos eidem ultra dicta stipendia | annua donavit et largitus est super | preysiis <et> obvencionibus dicte castellanie, | annis singulis levandorum et percipiendorum, | ut per licteram domini de testimonio premissorum | ac constitucione predicta. Datam Chamberiaci | die quarta maii anno Domini millesimo | IIII^C sexagesimo quinto manu De | Plastro, ducalis secretarii, signatam. Cuius | tenor in computo precedenti de anno | Domini millesimo IIII^C | sexagesimo quinto | de verbo ad verbum est insertus. Et | allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno anno integro, | incepto die decima sexta inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | IIII^C octuagesimo primo et finito die | decima sexta exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo IIII^C octuagesimo | secundo, de quo computat ut supra, | videlicet XXV flor. p. p.

...

Libravit² in certis reparacionibus | castrī dicti loci Quarti, ibidem necessario | factis prout sequitur, videlicet magistro Petro | du Gorrey, lathomo, subscriptos viginti | quatuor florenos parvi ponderis, nomine et execucione laboris constructionis et edificacionis | facte in castro Quarti per ipsum magistrum | Petrum, videlicet coperiēdo in camera | secreta dicti castrī tavellionibus, inclusis | tavellionibus ibidem implicatis, clovis | ferri, salario et victualibus ipsius | et operariorum suorum ipsius camere | quam in magna³ ipsius castrī | Quarti aula. Et pro restauracione | eiusdem coperte et eciam tecti supra | stupham dicti castrī rupti et empcione | trium chevronorum et unius canalīs | nemoree certarumque lactarum et losarum | ibidem implicatarum ac pro sustinendo | arnotum muri super coquina dicti castrī | et pro duodecim chevronis nemoreis | et duabus duodenis lactarum et decem | tēsis losarum⁴ lapidis, ibidem | suis expensis ad dictum castrum | apportatarum et implicatarum in tecto | stabuli equorum dicti castrī inferioris. | Et pro actando, decoperiēdo et inde | recoperiēdo ipsum tectum et pro | victualibus et expensis ipsius Petri | et eius operariorum ibidem expositorum | ipsos labores construendo. Factis prius | tribus cridis in ecclesiis parochialibus | dicti mandamenti Quarti, ut decet, et loco | iuridico dietas tenere solito, si quis | meliori foro et precio premissa faceret | et construere vellet. Qui minime | apparuerunt volentes meliori foro | premissa facere et etiam examinato et | taxato prius ipso labore

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Dans la marge gauche*: Reparacio castrī.

3 *Effacé*: stupha.

4 *Effacé*: ibidem implicatarum ac pro sustinendo.

per magistros | ad hoc expertos ad tantum, ut ipse Petrus | asseruit¹, ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | dicte et subscripte viginti quatuor | florenorum quantitatis per ipsum magistrum Petrum | pro premissis a dicto nobili Bonifacio | vicecastellano predicto habite. Inde receptam | sub anno Domini millesimo III^c octuagesimo | tercio et die secunda mensis februarii, | quam reddit in papiro scriptam | et manu Iohannis Maria notarii signatam. Cuius vigore sibi hic allocantur etiam | de mandato magistrorum computorum domini, | videlicet XXIII flor. p. p.

Libravit² magistro Petro de Vertuys | subscriptos quindecim florenos p. p., in quibus | eidem Petro tenebatur pro factura | omnium bornellorum seu canonorum per | ipsum constructorem in castro Quarti, ad | opus illustrissimi principis domini | nostri ducis Sabaudie ac pro salario | eiusdem, necnon pro suis expensis | et victualibus, construendo ipsos | bornellos ac pro ferro in dictis | bornellis implicato, videlicet pro faciendo | les vires ipsorum bornellorum. Factis | prius tribus cridis in ecclesiis parochialibus | dicti mandamenti Quarti, ut decet | loco iuridico dietas tenere solito, si aliquis meliori foro et precio ipsos bornellos facere et construere vellet. | Qui minime apparuerunt volentes meliori | foro ipsos bornellos facere et etiam | examinato et taxato prius ipso labore | per magistros ad hoc expertos ad tantum, | ut ipse Petrus ibidem asseruit, ut per | notam instrumenti de testimonio omnium | premissorum confessioneque et recepta dicte | et subscripte quindecim florenorum quantitatis | per ipsum magistrum Petrum pro premissis | a dicto nobili³ Bonifacio de Lazaro | vicecastellano Quarti habite. Datam⁴ apud | Quartum, loco dicto Praz, die quindecima | mensis ianuarii anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo. Quam reddit in | papiro scriptam et manu dicti Iohannis | Maria notarii signatam. Cuius vigore | sibi hic allocantur etiam de quantitate quorum supra, videlicet XV flor. p. p.

Summa librate, salarii et deducti

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. unius den. mon.

Et . M III^c XIII flor. p. p.

---

1 *Dans la marge gauche*: Iniungitur dicto vicecastellano quod apportet licteras magistri ista opera fieri faciendi, cum extimacione et taxacione particulari rerum ibidem implicatarum et, cridis super hoc factis ac recepcione operis completi, hinc et per totum mensem iullii, sub pena XXV sol. flor., alias de dicta pena onerabitur et presens librata detrahetur.

2 *Dans la marge gauche*: Constructio bornellorum castri Quarti.

3 *Effacé*: Petro.

4 *Dans la marge gauche*: Apportet ut supra litteram eidem Iohanni.

74. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/1, 3° vol., 1482-1483

29 septembre 1482 – 15 avril 1483

Ruffinus de Murris

Computus nobilis et egregii domini Ruffini de | Murris, financiarum generalis, castellanique castellaniarum | et mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallis | Pelline simul unitarum et suarum solitarum | pertinenciarum per illustrissimum principem dominum nostrum, | dominum Karolum duce[m] Sabaudie – interveniente | primo consensu nobilium Glaudii et Iacobi de | Foresta, scutiffierorum eiusdem ducis nostri, magnorum | eiusdem loci Quarti castellanorum eorumque iuribus | per expressum salvis et rescouatis – constituti | et ordinati, videlicet ad et per unum annum tunc proximum, | continuum et integrum, die sue adhipiscende | possessionis eiusdem officii incohandum et | ulterius quamdiu bene fecerit et eiusdem domini nostri | fuerit voluntatis, eidem et ab eo deputando regimen, | exercicium et omnimodam dicti officii administracionem | per tempus predictum commictendo, sub annuis | stipendiis, comoditatibus, preheminenciis, prerogativis, | honoribus et oneribus eidem officio incumbentibus | et per consimiles castellanos eorundem locorum | actenus percipi et supportari assuetis. Subque | pluribus aliis modis et formis, promissionibus <et> | reservacionibus pro domino¹ facientibus ad causam fortifficacionis | castri dicti loci Quarti, lacius contentis et descriptis | in lictera domini dicte constitucionis. Data in | castro Regnauldo in Lhorena, die XII^{ma} mensis | septembris anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, debite sigillata et | per Beczon ducalem secretarium signata, cuius tenor | infra in libratis salarii dicti castellani de | verbo ad verbum est insertus. De redditibus, | exitibus, preysiis et obvencionibus dictarum castellaniarum, | a die² penultima³ inclusive mensis | septembris anno Domini millesimo IIII^C LXXX secundo | usque ad diem decimam sextam exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo | IIII^C octuagesimo | tercio, videlicet de viginti octo septimanis et tribus diebus integris. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus spectabile et potente | viro domino Andrea de Martello, domino Grandimontis, | milite presidente, nobilibus et egregiis⁴ Petro Cirisie, Iohanne Locterii, et Iohanne | Malleti, magistris et auditoribus | computorum per Philippum | Allegreti, clavarium et ex receptoribus ditorum computorum. | Redditusque per nobilem virum Monfortum de Monteforti, | in Millanesio eius locumtenentem et procuratorem, ut in licteris | ducalibus etiam in libratis salarii dicti castellani in | fine aliarum constitucionum insertis. Et examinatus per eosdem.

...

---

1 *Dans la marge gauche*: Vide pro domino.

2 *Effacé*: ultima mensis septembris.

3 *Le mot penultima est jouté dans l'interligne*.

4 *Les mots nobilibus et egregiis sont ajoutés dans l'interligne*.

Summa tocius recepte | huius computi¹

. M LI libr. VI sol. V den. quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. ad X per XV

. XIX den. forc.

. V^C XLVII flor. V den. terc. et quart. unius den. gross. p. p.

. LXII flor. VIII den. gross. p. p. vet.

. LXI franch. ad XV

Et . XXXIII sol. II den. b. p.

<De quibus>

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis per annum, | prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitucione sibi | per dominum facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius domini nostri | fuerit voluntatis, ut per ipsius domini | nostri licteram de testimonio premissorum | ac constitucionis predictae. Datam | in castro Regnauldo die XII mensis | septembris anno Domini millesimo IIII^C | LXXX secundo debite sigillatam et per | Beczoni secretarium signatam, cuius tenor | sequitur et est talis:

«Carolus, dux Sabaudie, Chab[laysii] | et Auguste etc. Universis, serie presencium, facimus | manifestum quod cum dilecto fideli consiliario | et financiarum Sabaudie generali Ruffino de | Muris, cuius³ dederimus castra nostra Quarti | et Montisioveti ruinam minancia debite reparari | et fortificari et, ut ob hoc magis habeat | favores ad ipsas reparaciones fiendas, | volentes in castellanie officio dicti loci Quarti | et Oyacie et mandamenti eorundem eundem constitui et | deputari, ex nostra certa sciencia, eundem – de | consensu tamen et voluntate bene delectorum fidelium | scutifferorum nostrorum Iacobi et Glaudii de | Foresta ibidem magnorum castellanorum dictorum | locorum et eorum iuribus in premissis | percipi solitis semper salvis remanentibus – | facimus et constituimus per presentes castellanum | dictorum locorum Quarti et Oyacie et suarum | solitarum pertinenciarum quarumcumque, videlicet | ad et per unum annum proximum, continuum et | integrum, die sue adhipiscende possessionis | eiusdem officii incohandum et ulterius quamdiu | bene fecerit et nostre fuerit voluntatis. Eidem et ab eo deputando regimen, exercicium et omnimodam | dicti officii administracionem per tempus predictum | commictentes sub annuis stipendiis, comoditatibus | preheminenciis, honoribus et oneribus eidem | officio incumbentibus per consimiles castellanos | eorundem locorum acthenus percipi et supportari | assuetis. Ipse enim nobis promisit corporaliter | et iuravit Evvangeliis sanctis tactis ac sub suorum | omnium et singulorum speciali et expressa obligacione | bonorum dictum officium bene, probe et fideliter | exercere seu exerceri facere, iura nostra perquirere | diligenter et servare neminemque ipsius officii | pretextu indebite opprimere vel

1 *Effacé*: inclusio arragio. *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M C LXXII flor. XI den. VI^{us} et quart. unius den. et quart. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Lire*: cui.

gravare | verum unicuique rite postulanti iusticiam ministrare | deque preysiis, exitibus, redditibus, proventibus, | obventionibus et emolumentis eiusdem bonum computum | et legitimam rationem in camera computorum | nostrorum reddere cum reliquorum restitutione | plenaria castrumque dicti loci reparare nostris | sumptibus. Et illud nemini expedire nisi | nobis seu alteri nostras patentes licteras defferenti | quas de nostri statu et sciencia crediderit verisimiliter | emanasse consuetudinesque et statuta Vallisauguste | et patrie eiusdem servare et alia facere dicto officio | incumbencia, remoto quolibet inhonesto. Mandantes | ea propterea baillivo et procuratori Vallisauguste, | castellanis Cliti, castri¹ Montisioveti | ac ceteris ad quos presentes pervenerint seu ipsorum | locatenentes et cuilibet eorundem, sub pena centum | librarum forcium pro quolibet, quatenus prefatum Ruffinum seu | ab eo deputandum ad dictum officium, quocumque alio ab eo sublato, gracie admittant et illud per | ipsum faciant et permittant dicto tempore | durante fideliter exerceri. Necnon universis et singulis, | dictis officiis mediate et immediate submissis, | quod eidem Ruffino et ab eo deputando suisque | iussibus, iurisdictionibus, sentenciis, ordinacionibus | et mandatis predictum exercendo officium fiendis et | ferendis, pareant, obediant, respondeant et | assistant cum et sine penis, velut castellano | dicti loci per nos, ut permittitur, constituto. Et insuper | presidenti et magistris camere computorum nostrorum | quod dicta annua et solita stipendia eidem | Ruffino annis singulis, quamdiu dicto preerit | officio, simul et reparaciones per eum fiendas | in ipso castro per expertos magistros eligendos per | baillivum dicte patrie Vallisauguste et ipsum | Ruffinum, communiter et concorditer eorum iuramento | taxando et extimando, intrent et in librata | allocent sine difficultate quacumque, regulis et | statutis dicte camere litterisque et aliis in contrarium | adducendis concessisque et facientibus repulsis et non | obstantibus. Datum in castro Regnauldo die XII^{ma} | mensis septembris anno Domini millesimo IIII^c LXXX | secundo per dominum, presentibus dominis Georgio de | Menthone, barone Collogniaci Novi, Oldrado Canavexii, | consilii residentis primo collateralis, Aymoneto de Queses², | confessore, Glaudio de Marcossey et Anthonio Corbelli, | magistro hospicii. Reddat licteras portitor domini Oldradus. Beczon.»

Tenor exequuccionis:

«Anno Domini millesimo IIII^c LXXX | secundo, indicione quindecima et die ultima | mensis septembris presentate fuerunt laudabiles | littere dominicales, ab alia parte descripte, per nobilem | Petrum Gazini de Vercellis – procuratorem et locumtenentem | spectabilis et generosi Ruffini de Murris, ducalis | consiliiarii et financierium³ Sabaudie generalis ac | castellani locorum et mandamentorum Quarti et | Oyacie ac Montisioveti et suarum solitarum pertinenciarum, | pro illustrissimo et excellentissimo principe et domino | nostro, domino Karolo, duce Sabaudie, prout de

---

1 *Effacé*: Auguste.

2 *Lecture incertaine*.

3 *Lire*: financierium.

| huiusmodi procuratorio constat instrumento publico, | per me notarium publicum
 subsignatum sub die quindecima | mensis¹ huius septembris recepto, subscripto
 | et signato – nobili et potenti viro Francisco de | Avisio, domino Plane Vallis,
 vicebaillivo Vallis | Auguste et vicecastellano castri Argentei, commissario | prout in
 dictis dominicalibus constat litteris in hac | parte specialiter deputato – quibus per
 eum reverenter, | ut decet, receptis – paratum se obtulit dominicalibus | possethenus
 obedire mandatis et in ipsarum | exequucionibus prefatum nobilem Petrum Gazini,
 | procuratorem et procuratorio nomine predicto, posuit | et induxit in possessionem
 realem et corporalem | officii castellanie et mandamenti Quarti et Oyacie | et suarum
 solitarum pertinenciarum, videlicet in bancho | iuris² pontis lapidei ubi solitum est |
 ius reddere per introducionem et per tradicionem. | Et ostensum dicti banchi, ipsum
 super eodem sedere | et stare faciendo in signum possessionis et ulterius | intimari et
 notificari precepit et fecit, | voce preconia, alta et intelligibili in eodem loco, | per
 Nicolletum Magniti³, manderium | civitatis Auguste et burgi Porte Sancti Ursi, pro
 eodem | domino nostro duce, huiusmodi missionem in possessionem | inhibendo
 nobili Bonifacio de Lazaro, vicecastellano | eiusdem loci et mandamenti ac ceteris
 quibuscumque | eius et deputatis, dicta voce preconia⁴ in | dictis locis comprehensis,
 ne de dicto officio | castellania⁵ et mandamenti et suarum solitarum | pertinenciarum
 de cetero⁶ quovismodo intromictant | vel impediant seu exercean. Necnon omnibus
 et | singulis personis dicto officio submissis, sub eadem | pena pro quolibet, ne
 eidem nobili Bonifacio | nec alteri ab eo deputato de cetero quovismodo | pareant et
 obediant, quinimo dicto Petro Gazini | nomine predicto seu ab eo deputando pareant
 | efficaciter et intendant iuxta dictarum licterarum | dominicalium tenorem de quibus
 premissis. Idem | dominus vicebaillivus et vicecastellanus precepit michi | iamdicto
 notario fieri huiusmodi licteras testimoniales, | datas ante banchum predictum,
 presentibus ibidem | Iohanne Ansermini alias Morisodi, Bartholomeo | filio quondam
 Petri Tunes, ambobus dicti mandamenti | Quarti, Iohanne filio Iohannis de Petra de
 burgo | Porte Sancti Ursi Auguste et Surpicio Iohannis | Iacobi, testibus ad premissa
 astantibus, vocatis et | rogatis. Paulo vero post premissa, idem | dominus vicebaillivus
 et vicecastellanus huiusmodi | missionem in possessionem inhibitam et alia omnia
 | superius descripta intimavit et notificavit | prefato nobili Bonifacio de Lazaro
 personaliter | recepto eidemque inhibuit, sub pena modoque et | forma premissis,
 idem baillivus et vicecastellanus commissarius, | ut supra, me notario predicto presente
 presentibusque | nobilibus Anthonio Vaudani, burgense Auguste, Iohanne Petro de
 Sarruo de Clavario et Bonifacio | Tolleni, burgense Auguste, testibus. In quorum |
 omnium testimonium, hic me subsignavi licteram ».

---

1 *Effacé*: huic.

2 *Effacé*: lapideo.

3 *Lecture incertaine*.

4 *Effacé*: voce.

5 *Lire*: castellanie.

6 *Effacé*: quis.

Successive tenor caucionis:

«Anno et indicione | quibus supra et die martis prima octobris | hora nona in
 bancho iuris pontis lapidei | mandamenti Quarti, sedentibus pro tribunali ad iura |
 reddenda supra bancho predicto, fora solita, nobili | Petro Gazini, locumtenente et
 procuratore superius vocato, | presentibus ibidem et assistentibus congregatis
 Clemente | Ferconis, Iohanne Ansermini, notarii¹, et multiplicibus | aliis in magno
 numero et eiusdem loci et mandamenti. | Ipse siquidem nobilis Petrus Gazini, uti
 procurator | et locumtenens supradictus, licteras exhibuit dominicales | ab alia parte
 descriptas, unacum exequutione superius descripta, necnon instrumentum procure
 | in ea designatum, intimavit et notificavit eisdem | omnibus sicuti in virtute et in
 exequutione ipsarum | licterarum fuerat ipse nobilis Petrus positus in | possessionem
 dicti castellanie officii per nobilem et | potentem Franciscum de Avisio, vicebaillivum
 Auguste et inhibitum nobili Bonifacio de | Lazaro, vicecastellano, necnon hominibus
 et subdictis | eiusdem loci et mandamenti, modo et forma in | ipsa exequutione
 descriptis. Cuius et dictarum | licterarum dominicalium tenores de verbo ad verbum
 | per me dictum notarium, ne quis ignoranciam pretendat, | vice² alta et intelligibili
 legi et publicari fecit | et precepit. Paratumque se obtulit ex nunc | causas tenere et
 unicuique iusticiam condignam | ministrare, franchisesias, libertates et consuetudines |
 eiusdem loci et mandamenti iurare et observare | ac cavere ydonee et alia facere que de
 iure | et ex forma dictarum francheysiarum et consuetudinum | debet. Protestans per
 se non stare quin premissa | faciat et adimpleat et protestans eciam adversus | eosdem
 de omni dampno et interesse eiusdem domini | nostri ducis, casu quo non acceptent et
 recipiant <ut> | in dominicalibus mandatis obediant. Deinde ipsarum | dominicalium
 licterarum virtute, inhiberi fecit et | precepit per Martinum Papet, manderium Sancti
 | Christofori mandamenti Quarti, vice³ preconia, omnibus | predictis presentibus et
 audientibus in eodem loco, universis | et singulis dicto officio submissis, sub pena |
 centum librarum forcium pro quolibet, ne de | cetero alteri castellano seu vicecastellano
 aut deputato | pariterque eidem nobili Petro, uti locumtenenti et vicario | predicto seu
 ab eo deputando quovismodo, pareant, | obediant et intendant et de premissis licteras
 | testimoniales sibi fieri. Quibus sic gestis | prefati Clemens Falconis et Iohannes
 Ansermini, | notarii, suis et nominibus omnium aliorum hominum | tam presencium
 quam⁴ futurorum absencium dicti mandamenti dixerunt | et asseruerunt quod iam
 fuerunt tante diete ibidem | per nobilem Bonifacium de Lazaro, vicecastellanum
 eiusdem loci, | et quod nullum acceptare debent locumtenentem seu vicecastellanum
 | ex forma suarum francheysiarum et consuetudinum nisi | prius accepta possessione
 iuratisque francheysiis | et consuetudinibus ac prestita caucione per magnum |

---

1 *Lire*: notariis.

2 *Lire*: voce.

3 *Lire*: voce.

4 *Effacé*: f.

castellanum ipsius loci et mandamenti. Et hiis factis | parati erunt pesselthenus¹ obedire mandatis quo vero | ad inhibitionem predictam et penas eis impositas, | quatenus contra eos et eorum² franchiseyas et consuetudines | faciant, nullathenus consentiant sed eis se totaliter | opponant, petent³ litterarum exequucionem et procurent predictam | copiam et licteras testimoniales eis dari de quibus premissis | omnibus et singulis litteras huiusmodi testimoniales eisdem prout | concessi. Datum in bancho predicto presentibus ibidem | Bartholomeo de Canali, Petro Uchy, Iohanne Vidrionis | alias de Castillione, omnibus burgensibus Auguste. Et | pluribus aliis testibus ad premissa vocatis et rogatis | et me Hugone Decani notario. Decani».

Tenor caucionis | et substitutionis :

«Carolus, dux Sabaudie, | dilecto fidei Bonifacio de Lazaro salutem. Aliis patentibus | licteris nostris, de consensu benedilecti fidelis scutifferi | nostri Glaudii de Foresta, constituimus castellanum | nostrum Quarti et suarum pertinenciarum benedilectum | fidelem nostrum Ruffinum de Muris, financiarium | generalem, qui iuravit, nequiens ipsum officium exercere, | nostris permanens in serviciis suum constituit in eodem locumtenentem Monfortem de Monforti pro quo erga nos | te fideiussorem et principalem actenditorem ipsius officii | reddidit et constituit, volens ipsum Monfortum dicti | officii possessionem obtinere. Tibi per has expresse | mandamus sic fieri volentes quatenus castrum predictum | Quarti cum suis pertinenciis et artillieriis ac aliis | bonis mobilibus intus existentibus, preysiam, redditus, | obvenciones et alia quecumque bona ipsius castri | mobilia et immobilia eidem Monforto tradas, visis | presentibus, et expedias debitum faciendo de mobilibus | inventarium recipiendoque ab eodem cum presentibus | copiam inventarii predicti licteram opportunam | confessionis de recepta. Et nos hiis et dicta | confessione ac copia mediantibus de premissis te et tuos | quictavimus quictosque quorum intererit tenere | volumus et iubemus per presentes. Prohibentes | tibi ulterius ne de dicte <castellanie> officio exactioneque | reddituum preysiarum, obvencionum et aliorum | emolumentorum eiusdem te abinde quovismodo | audeas intromictere <in> quantum penam centum⁴ | librarum forcium incurrere formidas, tuis et | aliis quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus. | Datum in Meretello die XII mensis novembris | anno Domini millesimo IIII^c LXXX secundo per dominum | presentibus dominis Iacocobo⁵, comite Montismaiori, | Gabriele de Seysello, domino de Aquis, Georgio | de Menthone, domino Colognaci Novi, Oldrado Canavexii, | primo collateralis, Glaudio de Marcossey, magistro | hospicii. Vidi. Oldradus. Reddatur lictera portitori. Richardi».

---

1 *Lire*: pesselthenus.

2 *Lire*: eorum.

3 *Lire*: petant.

4 *Le mot* centum *est répété*.

5 *Lire*: Iacobo.

Tenor exequucionis :

«Anno retro scripto, die XXIII | mensis decembris, actum in civitate Auguste | videlicet in domo heredum Niccolleti Britonier, presentibus | providis viris Anthonio Voudani et Iohanne | Saluardi, civibus Auguste notariis, testibus ad hec | vocatis et rogatis, ibidem presentatis¹, retrospectis | ducalibus litteris per nobilem Monfortum de Monforte | retrospectam nobili Francisco de Avisio condam | Avisii viceballivo Vallisauguste ipsum requi[situm] | quatenus retrospectas litteras dominicales debite exp[editas] | demandare velut quibus litteris per ipsum viceba[illivum] | cum omni honore et reverencia ut dicit receptis | se obtulit mandatis dominicalibus obedire et in | exequucione earundem ipse viceballivus iniunx[it] | nobili Bonifacio de Lazaro retro nominato presenti | et audienti, sub pena retro scripta, quatenus ex[ercean] | castrum Quarti cum bonis mobilibus, preysia, | reddictibus, obvencionibus et aliis retrospectis. Eidem | Monforto tradat et expediat necnon de officio | dicte castellanie Quarti et Oyacie nec exactione | reddituum et obvencionum eiusdem abinde se intromictat. | Quiquidem nobilis Bonifacius de Lazaro se | obtulit mandatis dominicalibus obedire et exercuit | ipsum castrum Quarti cum predictis pertinenciis, | preysia reddituum, obvencionum et aliorum | emolumentorum retromencionatorum, ibidem eidem Monforto | remisit et tradidit sub modo. Et quia ipse | Monfortus promisit pro se et suis, iuramento | suo supra sanctis Dei evangeliis corporaliter | prestito et sub obligatione omnium bonorum | suorum quorumcumque ipsum nobilem Bonifacium | eiusve fideiussores servare et penitus custodire | indempnes de preysia reddituum et obvencionum | et aliorum predictorum emolumentorum anni | presentis et futuri circa prefatum dominum nostrum | ducem Sabaudie eiusque presidentem et magistrum | computorum camere Chamberiaci residentis, causa | caucionis per eum ibidem facte et de firma | debita pro eisdem nobilibus Glaudio et Iacobo | de Foresta et quascumque alias personas, sub | et cum sollempnibus iuxtis renunciatis ad hec | necessariis, tradita sibi nobili Bonifacio copia | ipsarum litterarum cum exequucione, earundem | in signum dicte exequucionis. Datum ut supra | subsequenter vero anno et die premissis | ante portam castri Carti, presentibus nobili | Vuillelmo de Clivollo et Iohanne Udrion², testibus | ut supra vigore dictarum retro scriptarum | licterarum dictus nobilis Bonifacius de Lazaro | et dicte iniunctionis sibi facte ut supra preteritu | remisit omnino dicto nobili Monforto vicecastellano Quarti, | presenti et ita fieri requirenti dictum castrum Quarti | possessionemque ipsius castri unacum bonis | mobilibus et aliis intro existentibus die presenti in notarii | instrumento die presenti recepto per me asserens notarium | pro tradicionem porte et clavium dicti castri ac sigilli | dicte castellanie in signum veri possessorii, de | quibus preceptum fuit fieri licteras testimoniales, | ut supra³. Iohannes».

Et allocatur sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro viginti | octo septimanis

---

1 *Effacé*: res.

2 *Lecture incertaine*.

3 *Effacé*: Iohannes de Foresta Maria.

et tribus diebus | integris, inceptis die penultima | inclusive mensis septembris anno | Domini millesimo III^C octuagesimo secundo | et finitis die sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | III^C LXXX tercio, de quo ut supra | computat XIII flor. VII den. quart. unius den. et quart. XII^I unius den. gross. p. p.

...

Summa librate, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs. Aug.

Et . II^M VII^C VI flor. XI den. XII^{us} unius den. et quart. XII^I gross. p. p.

75. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/1, 2° vol., 1483-1484

16 avril 1483 – 15 avril 1484

Ruffinus de Murris

Computus nobilis ducalis | consilarii Ruffini de Murris, financierium Sabaudie | generalis, castellanique castellanarum et | mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitarum et suarum solitarum pertinenciarum | per illustrissimum dominum nostrum, dominum | Carolum Sabaudie et ducem, interveniente | consensu nobilium Glaudii et Iacobi de Foresta, | ducalium scutifferorum magnorum castellanorum | ipsorum locorum et eorundem castellanorum, iuribus¹ per expressum | salvis et rescouatis, constituti et ordinati | ad videlicet et per unum annum tunc proximum, | continuum et integrum, die sue adhipiscende possessionis | eiusdem castellanie officii tunc incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et eiusdem illustrissimi domini | nostri ducis fuerit voluntatis. Eidem propterea et | ab eo deputando regimen, exercicium et omnimodam dicti | officii administracionem per tempus predictum commictendo, | sub annuis stipendiis, commoditatibus, preheminentiis, | prerogativis, honoribus et oneribus eidem officio incumbentibus et per consimiles castellanos eorundem | locorum hactenus percipi et supportari assuetis. | Subque² aliis modis, formis, promissionibus et | reservacionibus pro domino facientibus ad causam | fortifficacionis castri dicti loci Quarti, lacius | descriptis et declaratis in lictera dominicali dicte | constitucionis. Data in castro Reynaldo, die duodecima | mensis septembris anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, manu Beczonis signata, | cuius tenor in librata salarii dicti castellani | computi proxime precedentis de verbo ad verbum | est insertus. De redditibus, exitibus, preysiis, | obvencionibus et emolumentis quibuscumque dicte | castellanie, a die sexdecima inclusive mensis aprilis³ | anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo tercio | usque ad diem sexdecimam | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo quarto, videlicet | de uno anno integro.

1 *Le mot iuribus est inséré dans l'interligne.*

2 *Dans la marge gauche: Vide pro domino.*

3 *Effacé: septembris.*

Receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili et egregiis viris domino | Andrea de Martello, domino Grandimontis, milite presidente, Petro Cirisie, Iohanne Locterii, Iohanne | Malleti et Alexandro Richardonis, ex magistris | et auditoribus computorum domini per Petrum Lamberti, | clavarium et ex receptoribus dictorum | computorum. Redditusque per nobilem Montfortum | de Monteforti, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, | ut in computo precedenti. Et examinatus per supradictos dominum presidentem et magistros computorum | diebus sexta mensis iullii et sequentibus anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo quarto.

...

Summa tocuis recepte huius computi, incluso arragio¹

. V^C XXIX libr. XVI sol. VIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

Aug.

. XXIX sol. V den. ob. ad X per XV

. IX den. forc.

. V^C LXIII flor. XI den. ob. I terc. unius den. et XII^{us} unius den. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque flor. p. p. per annum, | prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitutione sibi | per dominum facta per unum annum | et ulterius dum bene fecerit et ipsius | domini nostri fuerit voluntatis, ut | per ipsius domini nostri liceram de | testimonio premissorum ac constitutionis predictae. Datam in castro Reynaldo | die duodecima mensis septembris | anno Domini millesimo III^C octuagesimo | secundo debite sigillatam et per | Beczon secretarium signatam, cuius | tenor in computo proxime precedenti | sub presenti librata de verbo ad verbum | est insertus. Et allocatur sibi | dictum salarium ad rationem ipsius | pro uno anno integro, incepto | die sexdecima exclusive mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo tercio et finitis³ die | eadem sexdecima mensis aprilis | anno Domini millesimo III^C octuagesimo | quarto, de quo ut supra computat, | videlicet XXV flor. p. p.

...

Libravit⁴ in operibus et reparacione | castri dicti loci Quarti, necessario | reparati, et in quoquidem castro, | facta prius debita visitacione de | mandato et vigore littere dominicalis, | date Gracionopolis die vicesima | februaryi anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo tercio, per | nobilem Franciscum de Avesio⁵,

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M II^C XII flor. III den. quart. et VI^{us} XIIⁱ et quart. XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Lire*: finito.

4 *Dans la marge gauche*: Opera castri.

5 *Lire*: Avisio.

vicebaillivum | Vallisauguste, Iohannem Aymonerii, | procuratorem fiscalem Auguste | nobilium Alexandri¹ de Turre, Iohannem | Andree de Crestella, Iohannem Dominici | de Sorelley, Iohannem de Saxo Iohannemque | Moleti, Iohannem Bertholeti et | Iohannem Petri Fornerii, procuratores | et syndicos dicti loci Quarti et | Sancti Christofori, necnon magistros | Anthonium de la Pocza, Iohannem | Pictheti, habitatores Auguste, Iohannem | Osqueti, Anthonium Osqueti, Iohannem | Reschoz, dicti mandamenti Quarti, et | Iacobum de Ronco de Gressoneto, lathomos et carpentatores in talibus | expertos. Qui magistri, eorum | iuramentis factis Dei evangelii | corporaliter prestitis et sub | pena sexaginta solidorum monete | Auguste, visitaverunt, verifficaverunt | et actestati fuerunt in dicto castro | Quarti esse necessario fiendas | reparaciones et implicandas materias | infrascriptas.

Et primo est necessarium | in ponte levatorio ante portam dicti castris, qui | omnino est destructus, taliter quod non videtur | secure intrare dictum castrum nisi super | quibusdam postibus ibidem appositis, facere | et construere et domifficare, in dicto ponte | levatorio dicti castris ante dictam portam, unum | bonum, fortem² et sufficientem murum cum calce et arena, | ad modum glaciatae, longitudinis novem | theysiarum, pro conservacione dicte magne aule | dicti castris ac portalis et ut introhitus dicti | castris restauraretur, longitudinis novem theysiarum | et sex theysiarum altitudinis ac quatuor pedes | spisitudinis in fondo et inde successive | superius, taliter quod in summitate dicti muri | reperiat <spatium> duobus pedum cum dimidio | spisitudinis, iuxta dictum pontem | levatorium³.

Item est expediens facere | et construere ut supra dictum pontem levatorium | unam bonam et sufficientem portam⁴ ad vertendum | cum duabus baxteriis basis, pro deffendendo | totum intratum dicti castris, extra dictam portam | dicti castris, cum ibidem nulla sint. Que porta | debeat coperiri bonis losis.

Item magis | est opportunum ibidem levare murum antiquum | dicti levatorii pontis, a parte orientali, una | tensa altitudinis plus quam non est, cum de | presenti non excedat solanum dicti pontis. Et | in dicta tensa facere tres crenellos et equidem | adhuc facere super dicto muro dicti pontis | noviter construendo, a parte inferiori, tres | alios crenellos. In quo opere preordinato | iuraverunt dicti magistri lathomi, in presencia | quorum supra, esse necessarium implicare, | ponere et adducere ac portare facere, videlicet | quatuordecim modia calcis, taxato per dictos | magistros mediantibus suis predictis | iuramentis et in dicta iniunctione mediante | simul invicem concordantibus, quolibet modio | dicte calcis ibidem ad dictum castrum adducto, | tam pro empcione quam portu dicte calcis, | ad viginti duos grossos de moneta. Summa summati: XXV flor. VIII den. gross. p. p.

Item | ducentum modia arene adducte ibidem in | dicto castro, cum a longe distet

---

1 Lire: nobilem Alexandrum.

2 Le mot fortem est inséré dans l'interligne.

3 Le mot levatorium est répété.

4 Le mot portam est inséré dans l'interligne.

dicta | arena et mali portus, taxato quolibet | modio arene, ut supra, septem den. gross. | dicte monete, que ascendunt in summa | ad C XVI flor. VIII den. gross.

Item | quindecim tensas lapidum ultra illos qui nunc sunt, taxata qualibet¹ tensa lapidum adducta ibidem | ad dictum opus viginti gross. dicte monete. | Summa: XXV flor. p. p.

Item sex | duodenas perticarum boni nemoris, trium tensorum cuiuslibet, taxata qualibet duodena earundem | perticarum ibidem adducta novem gross. monete. | Summa: IIII flor. VI den. gross.

Item tres | duodenas de planchiers nemoris, trium | tensorum cuiuslibet, taxata qualibet duodena | ibidem adducta ut supra novem den. gross. monete. Summa: II flor. III den. gross.

Item unam | duodenam lanczarum nemoris longitudinis | septem tensorum pro qualibet pecia, taxata | dicta duodena ut supra adducta duobus | flor. p. p. II flor. p. p.

Item duas summatas | riortarum nemoris biolle, taxatas ut supra VI den. gross. p. p.

Item unam duodenam | postium pro porta dicti portalis construendi, | tres libras tachiarum ferri, sex postes populli | trium digitorum spici et sex alios postes | de sappyn pro foderando dictam portam cum | suis sparis et les angons ferri, et losas | et fustas copierendo dictam portam de | novo construendam, taxatos in summa VI flor.

Item magis est necessarium et ordinatum | extitit ut supra debere fieri, construi et | domifficari anteportam dicti castri, ut supra | dictum pontem levatorium, unitus antetectum, | cum iornate ibidem teneantur pro domino, | ut dicta porta et predictus pons de novo | construendi copierantur ad tectum losarum. | In quo tecto debeant implicari et poni | novem chivroni nemoris breve, taxato ut supra | quolibet chivrono IIII den. gross. p. p.

Item unam festam² nemoris, taxatam VI den. gross. | dicte monete.

Item unam peciam nemoris, | taxatam VI den. gross.

Item unam fileriam | nemoris, taxatam IIII den. gross.

Item tres | duodenas latarum, taxata qualibet duodena | ad VI den. gross.

Item quindecim tensas losarum | de losis de la Leysetaz de Avilliana que | distat a dicto castro Quarti duabus leucis | cum dimidia, taxata qualibet tensa losarum | adducta a dicta Theyseta³ ad dictum castrum | novem gross. Summa: XVII flor. I den. gross.

Item inde taxaverunt dicti magistri ut supra, | tam pro deliberando dictam materiam dicti | laboris et operis et implicando, quam pro | victualibus operariorum dictum opus construendum, | videlicet C flor. p. p.

Item pro | expensis victualium viginti octo personarum | cum tribus equis que ibidem ad dictum castrum | venerunt pro visione dicti operis dici presentis, | videlicet V flor. p. p.

1 Le mot qualibet répété est inséré dans l'interligne.

2 Lecture incertaine.

3 Lire: Leysetaz

Item pro iornali et | pena dicti domini vicebaillivi et procuratoris, | IIII flor. p. p.

Item pro iornali et | pena cuiuslibet dictorum magistrorum supra | nominatorum, III den. gross. dicte monete. | Summa: I flor.¹

Et ita | fuit gestum per dictos magistros, in presencia | dicti vicebaillivi – qui ita funditer testificatur | et approbat – ac dicti procuratoris et vicebaillivi | et dictorum procuratorum et sindicorum dicti | mandamenti Quarti. De quibus preceptum | fuit michi notario et clerico subscripto fieri | et tradi, ad opus prefati domini nostri ducis | Sabaudie, unum et plura publica instrumenta | seu licteras testimoniales in testimonium veritatis | omnium et singulorum premissorum. | Iohannes Maria».

Quibusquidem | licteris dominicalibus visitacioneque | et extimacione premencionatis visis, | domini presidens et magistri computorum | Sabaudie eadem opera et reparaciones | locis et moribus assuetis proclamari | mandaverunt et minori precio | illa facere volenti in tachium | tradi et expediri, eorum patentibus | licteris. Datis Chamberiaci die vicesima | quinta mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^c octuagesimo tercio, | quas reddit predictis visitacioni et licteris dominicalibus annexam (*sic*), | sigillo camere computorum sigillatam | et manu Petri Lamberti, clavarii | et ex receptoribus dictorum computorum, | signatam. Quarum vigore, | nobilis Petrus de Clivello, vices gerens | dicti vicecastellani Quarti et Oyacie, ipsa | opera in tachium fore tradenda | trina vice proclamari fecit, ut per | notam instrumenti inde receptam | sub anno Domini millesimo IIII^c octuagesimo | tercio et die octava mensis aprilis, quam reddit in fine | dicte visitacionis et extimacionis | scriptam et manu Iohannis Maria | notarii signatam. Successive | vero prefatus nobilis Petrus de | Clivello, vicecastellanus Quarti, ipsa | opera in tachium tradidit ad | faciendum, perficiendum et complendum, | iuxta formam et precia in dicta | visitacione² descripta, magistro | Angellino de Yastis de Greysoneto, | lathomo et carpentario. Qui dictum | opus perfecit et complevit dixitque | et confessus fuit se habuisse et | realiter recepisse a dicto nobili | Petro de Clivello, vicecastellano Quarti, precia et materias dicti operis de particula | ad particulas in dicta visitacione | ipsius operis descripta, que in | summa ascendunt ad summam tercentorum | duodecim flor. et duorum den. gross³. | Quos idem magister Angellinus a dicto vicecastellano habuit et | recepit tam pro materiis lapidum, calcis, arene, trabium, postium, losarum | chivronorum, victualium, salariorum | operariorum et aliarum quantitatam | in dicta eiusdem operis visitacione | contentarum, quam pro perfectione | et complemento constructionis | tocius dicti operis.

Et, ultra | ipsa opera in dicta visitacione | et extimacione, actestatur idem | magister Angellinus confitens | quod, in fundo dicti muri pontis levatorii, erat quedam tam | magna ruppis, super qua dictus | murus non poterat fondari | nec allocari ymo. Ipsam ruppem | fregit et piccavit in tantum quod | ipsum murum fundavit, ut | decet, plus de una bona theysia | de longo ad longum dicti | muri et eciam unius theysie | altitudinis

1 *Effacé*: cum dimidio.

2 *Dans la marge gauche*: Actestacio operis completi.

3 *Dans la marge gauche*: [Confe]ssio precii <operis> [necessar]ii.

plus quam in dicta | visitacione eiusdem muri continetur. | In qua theysia dicti muri, desuper | solio constructa, implicantur | duo modia calcis cum arena | et lapidibus. Et in ipsis duobus | implicuit duo modia calcis | cum lapidibus et arena necessaria.

Et tam pro premissis quam victualibus | et iornatis ipsius magistri | et eius servitorum implicuit decem flor. p. p., ultra precium dicti tachii, ut | per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque et recepta | dictarum quantitatum, per ipsum magistrum | Angellinum de Yastis pro premissis | a dicto vicecastellano habitarum inde receptorum, sub anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo tercio et die quatuor decima | mensis novembris. Quam reddit¹ a | dorso dicte lictere camere computorum | scriptam et manu Iohannis Maria | notarii signatam. Reddit eciam confessionem² dictorum decem florenorum datam die quarta novembris <anno Domini millesimo quatercentesimo> LXXXV, manu De Villa notarii signatam³. Quarum omnium | vigore, dicte quantitates ad subscriptam | ascendentes, intrantur sibi hic | quantitates suprascripte, factis deductionibus opportunis, ascendentes ad III^C XV flor. XI den. gross. p. p.

Libravit⁴ in operibus et reparacione | castri necessario reparati, prout | in visitacione, taxacione et extimacione | facta, vigore dominicalium licterarum datarum | Cargniani die septima mensis octobris | anno Domini millesimo III^C octuagesimo tercio, | per Beczon signatarum, in presencia | vicebaillivi et plurium aliorum ac | per magistrum operarios in talibus | expertis. Cuius visitacionis et | extimacionis tenor talis est:

«Anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | tercio, indicione prima, die vero sexdecima | mensis octobris, actum in castro Quarti | et in locis eiusdem castri infra visitatis, | presentibus ibidem discretis viris Petro | Robini, mistrali Quarti, Blaxio Nycole, | notario manderio Quarti et Iacobo Martineti, | omnibus parrochie Quarti, testibus ad hec | vocatis et rogatis. Notum sit omnibus quod | ibidem, personaliter constitutus, nobilis et | egregius vir Monfortus de Monteforti, vicecastellanus | dicti mandamenti Quarti, pro illustrissimo | principe domino nostro, domino Carolo, duce | Sabaudie. Qui, vigore et pretextu quarundam | dominicalium licterarum super restauracione, | visitacione, constructione et reparacione dicti | castri Quarti, de prefato domino nostro duce | Sabaudie emanatarum, datarum Cargniani, | anno presenti, die septima mensis octobris, | et per egregium Beczon, ducalem secretarium, | receptorum et signatarum sigilloque cancellarii | ducatus Sabaudie, ut convenit, sigillatarum. | Qui vicecastellanus, vigore commissionis | super infrascriptis laboribus et operibus | – sibi per prefatum dominum nostrum, ducem | Sabaudie, vigore ipsarum dominicalium licterarum | attribute – volens ad visitacionem, visionem, taxacionem | deinde

---

1 *Dans la marge gauche*: Apportet actestacionem recepcionis operis completi cum confessione et recepta decem florenorum ultimo intratorum, alias detrahantur.

2 *Dans la marge gauche*: Apportavit licteram actestacionis cum confessione in fine presentis computi plene designatis.

3 *La phrase depuis* Reddit eciam confessionem *est insérée dans la marge droite avec un rappel.*

4 *Dans la marge gauche*: Iterum opera castri.

reparacionem operum et laborum in | dicto castro construendorum particulariter
 et | divisim procedere, vigore quarundam dominicalium | licterarum, cum in ipso
 castro Quarti sint | plura loca et membra ruynata et destructa – | et quasi meliora et
 maiora membra ipsius | castri Quarti – in tantum quod castellani sive | vicecastellani
 ipsius loci tute nec honeste ibidem | morari possunt, absque eo quod pluvia in ipsis |
 membris, quando pluit vel ningit, super | eis cadat, deffectu restauracionis murorum |
 et cohopture locorum infrascriptorum. Nec | possunt tute, absque alia reparacione
 in eodem | castro fienda, reponere blada nec granum | eiusdem domini nostri ducis
 in eodem castro, | nec alia eis necessaria. Igitur, pro securiori visitacione dictorum
 operum, vocatis ibidem | per ipsum vicecastellanum, vigore ipsarum licterarum, |
 nobili viro Guilliermo de Castellario, | vicebaillivo Vallisauguste vicecastellanoque
 | mandamenti Montisioveti¹ pro prefato domino nostro duce | Sabaudie egregioque
 viro Anthonio Nycole, | notario procuratore fiscali in Valleaugusta | pro eodem
 domino nostro, domino Sabaudie subscripto | ac discretis viris Iohannino Bertholleti
 et | Iacquemeto Gillioz, sindicis et procuratoribus | dicti mandamenti Quarti, ibidem
 presentibus, | existentibus et astantibus, ad hoc quod iura | fiscalia rite serventur et
 visitacio operum | infrascriptorum liquidius sumatur, formam | ipsarum licterarum
 insequendo, ipse Monfortus | de Monteforti, vicecastellanus predictus, iniunxit,
 in | presencia quorum supra descriptorum, viris Iohanni | Francisco Gascheti de
 Vallepellina, Iohanni | Osqueti, Anthonio Osqueti de Sancto Christoforo dicti |
 mandamenti Quarti, Michaeli de Ianceaz | de Quarto, Iacobo Philippini, burgensi |
 Auguste, et Iohanni Viellian, bonis et sufficientibus | magistris lathomis et carpentariis
 ibidem | astantibus, per ipsumque vicecastellanum Quarti pro | visitacione operum
 subscriptorum evocatorum | et cuilibet eorum, sub pena sexaginta solidorum | bone
 monete cursalis Auguste pro semel et | viginti solidorum eiusdem monete pro qualibet
 | de qua facerent de contrario iuramentisque suis | super sanctis Dei evvangeliis
 per quemlibet | ipsorum magistrorum in manibus dicti vicecastellani | corporaliter
 tactis prestitum², quatenus ponderant, | visitent particulariter et divisim, examinent,
 | cognoscant, taxent et apprecient, ordinent | et extiment opera et labores in ipso
 castro | Quarti construi, reffici, reparari et domifficari | necessaria pro confirmacione
 dicti castri | et ne ipsum castrum nec membra | eiusdem amplius minime ruynetur
 et | hoc quod dictum bladum, grana et alia | victualia in dicta castellania Quarti tute
 | conserventur. Quiquidem magistri, lathomi | et³ carpentarii et quilibet eorum | ac
 unanimes et concordés in presencia dicti | vicebaillivi procuratorisque fiscalis ac
 vicecastellani | predicti Quarti ac dictorum sindicorum et | procuratorum, vigore
 dicte iniunctionis eis ut | supra facte dictisque suis iuramentis | mediantibus et sub
 eorum conscienciis omnibusque | amore, lucro, rancore et timore reiectis⁴, | dixerunt

---

1 *Le mot Montisioveti est ajouté dans l'interligne.*

2 *Lire: prestitis.*

3 *Effacé: concordés.*

4 *Effacé: ordinauerunt.*

veraciter, visitaverunt, examinaverunt, | ordinaverunt, appreciaverunt, extimaverunt et | taxaverunt opera et labores infrascriptos | cum materia, victualibus et aliis infrascriptis | in eodem castro construendis et loca membraque | in dicto castro necessaria et magis breviter | construenda et reparanda, prout infra.

Et | primo dixerunt et actestificaverunt ipsi | magistri, mediantibus suis iuramentis ut | supra, quod est valde necessarium facere | et construere in turri dicti castri Quarti, | cum dicta turris sit forcius et maius membrum | dicti castri et ibidem reponatur granum et | alia victualia pro maiori parte dicte | castellanie Quarti, cum aliud orreum dicti | castri sit ruynatum et destructum, in quod | orreum plures mures et alia imundicia | quando volunt intrent et exiant, ad | extrahendum ipsum granum et alia | victualia et quod orreum pro presenti | non possit reffici sine maioribus expensis, | igitur dixerunt necessarium est facere | construere, infra dictam turrim, duas | traleysons nemoris. Quarum in prima inferius | necessarium est ponere et implicare sexdecim | trabes nemoris varni, longitudinis quamlibet | quatuor tensarum cum dimidia et spici | unius pedis de carra laborata, taxata et | apreciata qualibet trabe dictarum sexdecim | trabium ibidem ad ipsam turrim dicti castri | Quarti adducta, cum nemus distet a longo | ipsum castrum et sit gravius portus per | ipsos magistros, in presencia quorum supra | iuramentisque suis predictis, videlicet decem octo gross. | monete cursalis. Summa: XXIII flor.

Item necessarium est ponere in ipsa inferiori | traleysons sexdecim duodenas postium, longitudinis septem pedum pro quolibet poste et duobus | digitis spici laborato. Et simul consuuntur | ipsi postes bonis tachiis ferri. In qua | consutione dictorum postium necessarium est | ponere et implicare viginti libr. tachiarum | ferri, taxata qualibet duodena dictorum postium | ibidem ad dictam turrim apportata vel adducta | per quos supra magistros, decem gross. dicte monete. | Summa: XIII flor. III den. gross. p. p. | Et qualibet libra dictarum tachiarum ferri | taxata tribus quartis monete Sabaudie. | Summa: XV gross. monete predictae.

Item magis necessarium est ponere et | implicare in superiori traleyson dicte turris | tresdecim trabes nemoris de peccy vel | varni, longitudinis qualibet quatuor tensarum | cum dimidia et spici dimidii pedis de | omnibus quarris laboratis, taxata qualibet | trabe ut supra ibidem adducta decem gross. | dicte monete. Summa: X flor. et X gross. p. p. | In qua superiori traleyson dicte turris | oportet implicare sexdecim duodenas postium, | longitudinis pro quolibet poste septem pedibus | et duobus digitis spici, laboratas et simul | consuuntur. In qua consusione¹ ponantur | viginti alie libre tachiarum ferri, taxata | qualibet duodena dictorum postium ut supra | ibidem adducta decem gross. dicte monete. | Et qualibet libra dictarum tachiarum tribus | quartis Sabaudie. Summa postium: XIII flor. | III den. gross. p. p. Summa tachiarum: XV den. gross.

Item magis infra dictam turrim et iuxta | portam dicte turris ad separandum exitum et | introitum sale inferioris dicte turris et | graduum solanorum dictarum traleysons,

---

1 *Effacé*: taxata.

necessarium | est ibidem facere et construere unum parietem | postibus, longitudinis ipsum parietem quatuor | theysiarum cum dimidia, ubi oportet implicare | et ponere duas trabes dicti nemoris, longitudinis | quamlibet quatuor theysiarum cum dimidia et | dimidii pedis spici, ac quatuor duodenas | postium tam pro dicto pariete, quam pro gradibus | ibidem construendis, longitudinis pro quolibet | poste unius tense cum dimidia et suantur ad | boudrons, taxata qualibet trabe ibidem adducta | ut supra decem gross. monete et qualibet duodena | postium duodecim gross. dicte monete. Summa trabium: | XX gross. monete. Summa postium: | IIII flor. p. p. Sabaudie.

Item magis, | pro faciendo et construendo dictos gradus, | necessarium est in eisdem implicare duas | trabes, longitudinis qualibet trium theysiarum | dicti nemoris, taxata qualibet trabe ut supra | decem gross. dicte monete. Summa: XX gross.

Item magis necessarium est facere et | construere portas dicti parietis et sale dicte | turris et predictorum graduum in quibus | necessarium est implicare quatuor parvas | trabes dicti nemoris, longitudinis quamlibet | duarum tensatarum¹, taxata qualibet trabe ibidem | adducta ut supra quatuor gross. Summa: | XVI gross.

Item magis, quia | retro ipsam turrim a parte orientali est quadam | camera que, si restauraretur ut decet | esset valde bona et segura pro castellanis ibidem | morantibus et quam necessarium est | reparare. In qua camera, necessarium est | facere unam aliam traleyson in qua oportet | ponere octo trabes dicti nemoris varni, longitudinis | quamlibet duarum tensarum et duorum pedum et dimidii pedis spici de omnibus carris laboratis, ad quinque duodenas postium, | longitudinis septem pedum pro quolibet | poste. Qui postes simul consuuntur | tachiis ferri in qua oportet implicari | decem libr. tachiium ferri, taxata qualibet | trabe ibidem adducta sex gross. monete. Summa: | IIII flor. p. p. Et qualibet duodena | postium decem gross². Summa: IIII flor. | II gross. monete. Et qualibet³ libra | tachiium tres⁴ quartos. Summa: VII gross. | cum dimidio monete.

Item taxaverunt ipsi | magistri, in presencia quorum supra, mediantibus | suis iuramentis ut supra, tam pro solucione | et salario magistrorum qui omnia opera supra | scripta et fieri ordinata et pro deliberando | dictam materiam, quam pro victualibus et | pena eorundem, videlicet quadraginta flor. p. p., | viginti quatuor sestaria siliginis, viginti quatuor | sestaria boni vini rubey, viginti quatuor rup tam | boni casei quam carniem. Summa argenti: | XL flor p. p. Summa bladi: XXIIII | sestaria. Summa vini: XXIIII sestaria. | Summa pidancie: XXIV rupt.

Item magis ordinaverunt ipsi magistri ut supra | debere fieri construi unam portam in dicta | turri, cum illa que perante erat sit omnino | destructa, necnon duas fenestras in sala | dicte turris et unam aliam portam | in camera retro ipsam turrim existenti | et duas fenestras eciam in ipsa camera. | In quibus portis et fenestris necessarium est | implicare duas duodenas postium, taxata | qualibet duodena ut supra decem gross.

1 *Lire*: tensarum.

2 *Effacé*: et qua.

3 *Le mot* qualibet est répété.

4 *Effacé*: sex.

dicte | monete. Summa: XX gross. p. p.

Item | quatuor sparras ferri et quatuor angons ferri | ponendos et implicandos in duabus portis, in | qualibet porta unam bonam seram garnitam | cum clave sua.

Item ibidem, infra dictum parietem | in retractu dicte turris, necessarium est facere | unam portam duabus sparris et duobus angons | ferri cum una sera et eius clave garnita.

Item magis ordinaverunt ipsi magistri debere fieri | unam portam tam pro intrando a sala inferiori | dicte turris ad dictam cameram retro ipsam | turrim existentem, in qua porta ponantur duo | sparre et duo angons ferri ac una bona | sera cum sua clave garnita. Qui magistri | taxaverunt dictas omnes sparras et angons | ferri cum dictis seris quinque flor. laboratos. | Summa: V flor. Sabaudie.

Item magis | in eadem camera pro porta dicte camere ad duas | sparras ferri et pro certis dictarum duarum | fenestrarum dicte camere, quamlibet ad | duas sparras ferri, taxaverunt ipsi | magistri ut supra, pro factura dictarum | portarum et fenestrarum et porte dicte turris, | inclusis victualibus magistrorum eas construendum, | videlicet duos florenos p. p. Summa: II flor. p. p.

Item pro factura duarum portarum dictorum | duorum retractuum in turri et in dicta | camera taxaverunt¹ | I flor. p. p. In quibus duabus portis | dictorum retractuum oportet ponere duas | sparras et quatuor angons ferri, taxatas | insimul duodecim gross. monete. Summa: | I flor. p. p.

Item magis ordinaverunt | ipsi magistri ut supra quod, de novem fenestris | existentibus in summitate dicte turris, vocatis merlos, debere murari integre quinque fenestras | ex dictis novem. Et de aliis quatuor | fenestris, similiter ordinaverunt debere murari | medietatem cuiuslibet earundem quatuor | fenestrarum. Et easdem quatuor fenestras | bene et decenter aptare et facere ad baptes | et a greaz ubi sunt quinque tense muri | construendi cum calce et arena. In quibus | oportet et ordinaverunt ac taxaverunt | debere implicari duas tensas lapidum | quadratas, taxata qualibet tensa dictorum lapidum quadrata duobus flor. p. p. | cum sit mali portus et in summitate | dicti castri et lapides distent ibidem a | longo. Summa: IIII flor. p. p.

Item magis in muro dictarum fenestrarum | ordinaverunt debere poni et implicare quatuor | sestaria calcis et decem modia arene, | taxato quolibet sestario dicte calcis ibidem | adducto, cum adducatur a longe, quatuor | gross. dicte monete. Quolibet modio dicte | arene octo gross. dicte monete, eo quod ducitur | a longe et superius ad summitatem turris | dicti castri. Summa calcis: XVI den. gross. p. p. | Summa arene: VI flor. VIII den. gross. p. p.

Item taxaverunt ipsi magistri facturam dictarum | quinque tensorum muri et quatuor fenestrarum | predictarum, inclusis victualibus operariorum | ultra dictam materiam, videlicet VI flor. p. p.

Item magis ordinaverunt ipsi magistri debere | restaurari, reffici et meliorari epicotorium | seu caminale existens infra dictam turrim | dicti castri, cum quasi ipsum

---

1 *Effacé*: ad duodecim gross. p. p.

caminalis | omnino deruatur et destruat. Quod caminalis | ordinaverunt ita meliorari taliter quod sit tribus | tensis longitudinis ultra hoc quod de presenti | ibidem est. In quo necessarium est implicare | quatuor sestaria calcis, taxato quolibet | sestario dicte calcis quatuor gross. et | sex modia arene seu sambulli, taxato | quolibet modio ibidem adducto ut supra | octo gross. et unam tensam de grobaz, | taxata ibidem adducta duobus flor. p. p. et duo sestaria de greaz, taxato quolibet | sestario ibidem adducto tribus gross. dicte monete. | Summa calcis: XVI gross. | Summa sanbulli: IIII flor. p. p. | Summa de grobaz: II flor. Summa de graz¹: VI gross. p. p.

Item | taxaverunt facturam dicti caminalis, inclusis | expensis et victualibus operariorum, septem | flor. p. p. Summa: VII flor. p. p.

Item | magis ordinaverunt ipsi magistri rumpere et | frangere murum a sala inferiori dicte | turris pro faciendo portam et intrando | ad dictam cameram retro dictam turrim existentem. | Et fracto, ordinaverunt remurari portale ipsius | porte ad bapten et ad anullum quod fiat | altitudinis quinque pedum cum dimidio | et latitudinis duorum pedum. In quo | ponatur unum sestarium calcis, taxatum | quatuor gross. et unum modium arene, taxatum | octo gross., ibidem adductum taxataque etiam | pena facture dicti muri. Deinde factura | dicti portalis cum calce et arena modo | preordinato, inclusis expensis et victualibus | magistrorum, videlicet IIII flor. p. p. Summa | calcis et arene: I flor. p. p. Summa | facture: IIII flor. p. p.

Item magis | ordinaverunt debere fieri in armatorio in | pede dicte turris existenti unam portam | seu ostium cum tribus sparibus et tribus angonibus | ferri et cum eius sera et clave garnita.

Item in duobus aliis armatoriis existentibus | in dicta turri a parte desuper facere cuilibet | unam portam seu ostium nemoris et duas | sparibus et tres angonibus ferri cum una sera | et clave garnita, pro quolibet taxantes | ipsi magistri tam materias, expensas, victualia, | quam facturam dictorum trium armatoriorum, inclusis | sparris, angonibus et seris insimul, videlicet | V flor. p. p. Summa V flor. p. p.

Item magis taxaverunt dicti magistri <et> ordinaverunt | ut supra debere reffici et restaurari caminalis | existens in dicta camera retro ipsam turrim. | Quod ordinaverunt taliter fieri quod sic² ascendat | una tensa supra tectum ipsius camere ac | bene et recte faciendum. Cuius facturam, | inclusis omnibus materia, expensis et victualibus | operariorum eiusdem, quinque flor. p. p.

Item magis | ordinaverunt fieri duas parvas portas in | armatorio existenti in pede dicte camere, | cum uno angone, cum alii ibidem sint, | et duabus seris et clavibus ibidem garnitis, | taxatis insimul, inclusis materia, factura, | victualibus earundem duarum portarum | II flor. Summa: II flor. p. p.

Item magis ordinaverunt ut supra debere | fieri in ipsa camera unum retractum qui | servat dicte turri et dicte camere. Cuius facturam, inclusis omnibus materia, expensis

---

1 Lire greaz. Le montant II flor. après grobaz ainsi que les mots Summa de graz sont ajoutés dans la marge gauche avec un rappel.

2 Effacé: et.

| et victualibus eiusdem taxaverunt ipsi magistri | ut supra V flor. p. Summa: V flor. p. p.

Item inde ordinaverunt ipsi magistri, quia retro | dictam turrim dicti castrum sunt duo mali | et pessimi retractus non ibidem necessarii | et omnino ruynati, per quos et foramen quorum | possunt plures gentes intrare et exire | ipsum castrum nulla licencia obtenta, ipsos | duos retractus debere murari calce et | arena et coperiri bonis losis, circa unam | tensam tecti et decoperti de supra et ibidem poni | unum chivronum et inde eciam murare | supra in cadro superiori orrei antiqui circa | unam tensam muri cum calce et arena.

Item retro ipsam turrim ipsius castrum | Quarti, a parte orientali, ubi murus omnino | ruynatur et deruit et per quem locum | ruynatum quilibet intrare potest et | exire ipsum castrum Quarti absque aliqua | licentia, ubi sunt tres tense muri | ad murandum. In quibus ordinaverunt implicare | unam tensam cum dimidia lapidum, taxata | qualibet ibidem adducta duobus flor. p. p., unam | tensam losarum, taxatam ibidem adductam | videlicet decem gross., quatuor sestaria calcis, taxato | quolibet sestario ibidem adducto quatuor gross. | monete, et octo modia arene, taxato quolibet | modio ibidem adducto octo gross. dicte monete. | Summa lapidum: III flor. p. p. Summa | losarum: X gross. Summa calcis: XVI gross. | Summa arene: V flor. IIII gross.

Et pro factura dicti muri dictorum duorum | retractuum et tense in quadro dicti orrei et | dicti muri retro ipsam turrim existentis, | taxaverunt ipsi magistri, inclusis pena et victualibus, | XL gross. Summa: XL gross.

Item | magis ordinaverunt ipsi magistri debere poni | et implicari in coquina retro et desuper ipsam | turrim dicti castrum unam trabem et inde | fieri super ipsa trabe unum bonum ballisterium | pro substinendo tectum supra existens, | qui omnino cadit inferius, unacum una | sola ad substinendos chivronos dicti tecti. | Cuius ballistarii et sole facturam, inclusa omni materia, factura et victualibus ipsius | taxaverunt ipsi magistri quinque flor. p. p. | Summa: V flor. p. p.

Item magis, | in quoquina retro orreum antiquum, a parte | occidentali, ubi tectus omnino ruynatur et | destruitur, ordinaverunt ipsi magistri ibidem | debere implicari sex chivronos nemoris | breve valde ibidem necessarios, longitudinis | quolibet quatuor tensarum, taxato valere | quolibet chivrono ibidem adducto sex gross. | dicte monete, et unam duodenam lactarum | trium tensarum longitudinis, taxatam sex gross. | dicte monete, et septem tensas losarum, | taxata qualibet tensa losarum ibidem adductarum | decem gross. Summa chivronorum: III flor. p. p. | Summa lactarum: VI gross. Summa | losarum: VI flor. p. p. dext. duobus gross.

Et inde ordinaverunt ibidem fieri et | poni unum ballisterium nemoris, longitudinis | quinque tensarum cum una pecia quatuor | tensarum longitudinis et una columpna | longitudinis unius tense cum dimidia | cum garnitura dicti ballistarii. Cuius tecti | ultimate descripti, retro ipsum orreum, | facturam et dicti ballistarii, inclusa eius | materia, pena et victualibus operariorum, | taxaverunt ipsi magistri octo flor. p. p. Summa: | VIII flor. p. p.

Item ceterum in | arnoto omnino ruynato et destructo existenti, | eundo superius in tectum supra stupham | dicti castrum iuxta coquinam antiquam, ordinaverunt | ipsi

magistri ipsum debere reffici arnotum | et omnino restaurari de novo bonis chantonis | ad arnotum, cum duobus merlis ponendis | super ipso arnoto et duobus angons ferri, | cum alii adhuc ibidem sint et cum aliis | iam ibidem essent, unum portale quod nunc | omnino ruynatur. Cuius arnoti et portalis, | cum dictis merlis ut supra declaratur, taxaverunt | ipsi magistri facturam, inclusa omni materia | eiusdem calcis, lapidum, arene expensarum | et victualibus operariorum, videlicet XVI flor. p. p. | Summa: XVI flor. p. p.

Item | ordinaverunt ipsi magistri debere coperiri tolis | ferri albi duos pomellos existentes in | summitate dicte turris dicti castris et duos | alios pomellos existentes in magna aula | dicti castris, in quibus pluvia intrat et cadit | inferius in ipsam turrim et aulam. Et eciam | coperire in pluribus aliis locis tecti dicte | magne aule et coquine et supra stupham | dicti castris in quibus locis pluvia cadit. | In qua copertura desunt sex tense losarum, | taxata qualibet tensa ibidem adducta | X gross. Ac desunt eciam et ordinaverunt | ipsi magistri implicari in ipsis quatuor | pomellis dicte turris et magne aule dicti castris sex viginti tolas ferri albi et | centum duodenas parvarum tachiaram | ferri. Summa losarum: V flor. p. p. | Taxantes inde ipsi magistri facturam | coperture dicti tecti III flor. p. p. | Necnon dictas sex viginti tolas ferri albi | et dictas centum duodenas tachiaram, | inclusis factura ponendi et tachiandi | ipsas tolas et coperiendi ipsos pomellos | ac factura, expensis, victualibus et salario | operariorum, videlicet XIII flor. p. p.

Item magis, quia murus dicti castris, existens | iuxta ollam dicti castris inter duas tornetas, | omnino deruitur, ordinaverunt ipsi magistri ipsum | murum debere reffici et de novo restaurari, | et eciam subtus pallerio et stabulo equorum, | ubi murus omnino ruynatur, eciam debere | noviter restaurari. In quibus muris ordinaverunt | debere implicari et poni octo tensas | lapidum novorum, ultra illos qui nunc sunt, | quia sunt viginti quatuor tense muri | ad murandum iuxta dictam ollam inter | dictas duas tornetas et decem octo tense | muri, subtus ipsius pallerio et stabulo | equorum. Et eciam ordinaverunt ipsi | magistri ibidem implicari et poni XV modia | calcis et ducentum et duodecim modia arene, | construendo murum ipsum latitudinis quatuor | pedum in fondo. Deinde adveniando | superius, taliter quod sic et reperiatur ipse | murus duobus pedibus latitudinis in | summitate. In quo muro debeant¹ | fieri et poni tres merlos inter dictas duas | tornetas, taxata qualibet tensa lapidum | ibidem adducta viginti gross. dicte monete | et quolibet modio calcis ibidem adducto | XXII gross. dicte monete et quolibet modio | dicte arene VII gross. cum non | ducatur ita superius sicut ut supra. Summa | lapidum: XIII flor. IIII gross. Summa | calcis: XXVII flor. cum dimidia p. p. Summa | arene: CXXIII flor. VIII gross. p. p.

Item ipsi magistri taxaverunt, mediantibus suis | iuramentis ut supra, facturam laboris dicti | muri, ibidem iuxta ollam et subtus ipsius | pallerio et stabulo existentis, inclusis | expoliatura dicti laboris ac expensis et | victualibus operariorum, videlicet VI^{XX} flor. p. p.

---

1 *Effacé*: reffici.

Item magis ordinaverunt ipsi magistri debere | coperiri tectum dicti stabuli equorum et tectum | dicte olle. Qui tecti omnino ad terram cadunt, | in quibus necessarium est ponere octo tensas | losarum, taxata qualibet tensa ibidem adducta | cum sit in pede dicti castri, videlicet novem gross. | monete. Summa losarum VI flor. p. p.

Item taxaverunt ipsi magistri ut supra facturam | coperture dicti tecti stabulli, pallerii et | olle, inclusis expensis et victualibus operariorum. Et ipsum tectum dicti stabulli et pallerii ac | olle recurrendo et recoperiando, videlicet tribus | flor. p. p., III flor. p. p.

Item magis, | quia ante portam dicti castri Quarti est | unum magnum fossale in quo ordinaverunt ipsi | magistri debere fieri et construi unum murum | quatuor tensarum tam longitudinis quam | altitudinis pro comblacione residui dicti | fossalis, taliter quod introitus dicti castri | sit bene et decenter aptus ad intrandum ipsum | castrum et exeundum. Et ibidem in ipso | muro debere fieri unum parvum pontem | ad nemus, a muro ibidem recenter constructo | usque ad primam portam ibidem iam recenter | constructam. In quo est necessarium implicare | unam trabem nemoris et sexdecim planchias | arboris castanee et facere et aptare dictum | pontem in tantum quod ibidem sit bene aptatus | et boni intratus et exitus, taxatum totum | insimul, incluso dicto muro, trabe, planchiis, | ponte, materia, factura eiusdem, expensis, et | victualibus operariorum, videlicet XIII flor.

Item magis taxaverunt penam dicti vicebaillivi | cum eius servitore et duobus equis, IIII flor¹.

Item in iornalibus dictorum magistrorum et sindicorum | ac testium prenominatorum, qui ibidem duobus diebus | interfuerunt causa predicta, videlicet pro qualibet | persona quatuor gross. qui sunt numero | undecim. Summa: III flor. VIII gross.

Item magis taxaverunt pro expensis et victualibus | sexdecim personarum predictarum que ibidem | causa predicta dictis duobus diebus steterunt, | expensis dicti vicebaillivi insimul, videlicet VI flor. p. p.².

Item magis taxaverunt penam, laborem et | facturam scripture clerici curie qui <stetit> dictis duobus | diebus ibidem pro scribendo omnia suprascripta | et redigendo in formam decentem suis expensis, | videlicet V flor. p. p.³. Summa summati | tocius laboris: V^c IIII^{xx} V flor. III den. ob. gross. p. p. | Summa bladi : XXIII sest. | Summa vini: XXIII sest. Summa | casei et carniun: XXIII rup.

Et | sic extitit et fuit gestum, factum, ordinatum, | visitatum, taxatum et appreciatum per dictos | magistros, in presencia dictorum vicebaillivi | Vallisauguste, vicecastellani Quarti procuratorisque | fiscalis ac dictorum sindicorum et procuratorum | dicti

1 *Dans la marge gauche*: Non intrantur, sed deducantur de summa.

2 *Dans la marge gauche*: Non intrantur, sed deducantur de summa cum sint officarii domini.

3 *Dans la marge gauche*: Hic. *Ce paragraphe est relié par un trait aux deux autres notés dans la marge gauche, car ils se réfèrent tous à des personnes n'ayant pas été payées.*

mandamenti Quarti, qui in omnibus | premissis fuerunt astantes et omnes unanimes
| et concordēs, visis et omnibus premissis actentis. | Et de quibus omnibus premissis
preceptum | fuit michi notario et clerico curie subscripto | fieri et tradi, ad opus
prefati domini nostri domini | Sabaudie, unum et plura publica instrumenta | seu
unam et plures licteras testimoniales | in testimonium veritatis omnium et singulorum
| premissorum. Iohannes Maria.»

Quibusquidem visitacione, percepcione | et extimacione, vigore dictarum |
licterarum, ut supra factis, ipsa | opera, ad instanciam Anthonii Nycole, | procuratoris
fiscalis Auguste, de | mandato dicti vicebaillivi, fuerunt per | Petrum Robini, mistralem
mandamenti | Quarti, cridata minori precio | illas facere volenti in tachium | fore
tradenda. Et hoc, quatuor | cridis factis quatuor diebus tunc | elapsis, ut per notam
instrumenti | de testimonio premissorum et cridis | predictis, inde receptam sub anno
Domini | millesimo IIII^C LXXX tercio et die | vicesima octava mensis octobris, | quam
reddidit in fine dicte visitacionis | et extimacionis scriptam et manu | dicti Iohannis
Maria notarii signatam.

Et, quia ad reparacionem operis | dicti castri Quarti supra fieri | ordinatum,
comode procedi non | potest, nisi ad aliam ampliolem | visitacionem et extimacionem
procedatur, igitur, ne illustrissimus dominus | noster dux in hiis deffraudetur | nec
ledatur, iterum facta fuit | alia visitacio et extimacio tenoris | sequentis:

«Anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo quarto, indicione
secunda, | die septima mensis aprilis, in castro Quarti | et locis infrascriptis, presentibus
Nycodo | Pillicerii, parrochie Quarti, et Iohanne | Iacobi Tyssieur, parrochie Sancti
Christofori, | testibus ad hec vocatis et rogatis. Notum | sit omnibus quod ibidem
personaliter constitutus | nobilis vir Monfortus de Monteforti, vicecastellanus |
Quarti, vigore retrospectarum dominicalium | licterarum super reparacione dicti
castri Quarti | obtentorum et vigore commissionis sibi | super infrascriptis attribute,
per illustrissimum | principem dominum nostrum Sabaudie ducem, vigore | ipsarum
licterarum ad aliam ampliolem et valde | necessariam reparacionem operis dicti castri
| et loco infrascripto procedere. Cum opera et | labores supramencionati et taxati non
possint | congrue decenter nec fondari ac situari nisi | infrascripta reparacio inferius
taxata | fiat et construatur. Cum oporteat | retro ipsam magnam turrim piccare |
berreacum ad hoc quod fundamentum muri | firmiter allocetur et locis infrascriptis
| honorifficius ipsum castrum demonstretur, | restauretur igitur, ne ipse dominus
noster | dux super infrascriptis deffraudetur | nec ledatur. Vocatis ibidem per ipsum
| vicecastellanum, vigore premissarum licterarum, | dicto nobili G[uilliermo] de
Castellario, vicecastellano | Vallisauguste pro iuribus et interesse | fiscalibus, eciam
discretis viris Iohanne | Osquet, Iacobo Peccoz de Pertaz, Ienino | Bertholeti et Iacobo
de Rampii de Grisoneto, | bonis magistris, lathomis et carpentariis | ibidem astantibus.
Ibidemque ipse vicecastellanus, | in presencia cuius supra, iniunxit dictis magistris
| lathomis, sub pena supra in precedentibus | visitacione et taxacione contenta
quatenusque | cognoscant, ordinent, extiment, taxent et | apprecient opera infrascripta

pro ...¹ | necessaria et construenda. Qui magistri | lathomi unanimes, vigore dicte iniunctionis | eis facte mediantibusque eorum iuramentis, | coram in manibus dicti vicecastellani prestitis et eorum | conscienciis mediantibus, visitaverunt, ordinaverunt | et inde taxaverunt prout infra sequitur.

Et primo, in summitate viridarii dicti | castris, iuxta viam, ordinaverunt debere fieri et | construi unum bonum murum cum calce et | arena, longitudinis septem theysiarum et | altitudinis unius tense cum dimidia. Itaque | fuit tam longitudinis quam altitudinis de decem | tensus muri ad hoc quod viridarium predictum | recte claudatur, cum nunc omnino declaudatur | et animalia in ipsum dietim gradiuntur. Et | quas decem tensus dicti muri iuraverunt ipsi | magistri ut supra non posse fieri nec | construi, inclusis victualibus et salariis | operariorum ac lapidibus, calce et arena ibidem | implicari necessariis, cum sit mali portus | longevius. Et ordinaverunt nisi mediantibus | triginta quinque flor. p. p. Sabaudie, videlicet pro | qualibet tensa dicti muri tres flor. cum dimidio p. p. | Summa: XXXV flor. p. p.

Item magis | ordinaverunt fieri, iuxta ollam dicti castris, | a parte orientali et desuper, bene restaurare | murum ibidem existentem super quo ordinaverunt | edificari et poni quatuor merlos decentes | quos taxaverunt, inclusis victualibus, salariis | et tota materia rerum, videlicet XII flor. p. p. | Summa: XII flor. p. p.

Item ordinaverunt | poni in muro stabulum² equorum inferiori, | in summitate muri, unam panam seu trabem | sufficientem, quam taxaverunt ibidem adductam | XVIII den. gross. monete cursalis Auguste. | Summa: XVIII gross. monete.

Item ordinaverunt | iniungi et fieri, retro turrim dicti castris | Quarti, a parte desuper, sex tensus muri | in calce et arena, ultra alias tres tensus | que fuerunt ordinate in precedenti taxa | alias facta, et unum merlum, alias dictum | opus alias taxatum retro ipsam turrim et ordinatum non potest fondari, domificari | nec bene construi. In quibus sex tensus | muri ordinaverunt implicari tres tensus | lapidum quadratas, taxata qualibet³ | tensa ibidem adducta duobus | flor. p. p.

Item ibidem implicari octo | sestaria calcis, taxato quolibet sestario | ibidem adducto quatuor gross.

Item sexdecim | modia arene, taxato quolibet modio arene | ibidem adducto octo gross. dicte monete. | Summa, inclusis omnibus lapidibus, calce et arena: XIX flor. IIII gross.

Et pro | factura, victualibus et salariis operariorum | ipsas sex tensus muri construendum, videlicet | VIII flor. p. p.

Item magis, quia | epicitorium seu caminale existens infra | ipsam turrim dicti castris non fuit taxatum, | nisi a trabibus eiusdem insuper et nisi | incipiat in principio et fondo caminalis | non poterit rite fondari, quia alias opus | superius construendum, ut taxat, est eadem | inferius in profundo. Quia propter ordinaverunt | ipsi magistri

---

1 *Mot illisible.*

2 *Lire*: stabuli.

3 *Effacé*: quadrata.

ipsum caminale debere | incipi et bene fondari et bene inchoari | a dictis trabibus inferioribus usque supra les | leudes eiusdem, et ibidem debere implicari | materiam ibidem necessariam et unam palanchiam | ferri pro ponendo coquipendium. Quod opus | in ipso caminali noviter ordinatum, inclusis | materia, ferro, victualibus et salariis magistrorum, | taxaverunt minime posse fieri nec construi | nisi mediantibus XI flor. p. p. Summa: | XI flor. p. p.

Item, quia porta castrī | Quarti de extra caret vectibus, clavibus, | verrois, barris et angons, igitur ordinaverunt | in eadem porta debere poni duas bonas | seras ferri cum eorum vectibus, clavibus, | tachiis et aliis necessariis cum barris | ferri, duobus angons et verrois ferri | ad tenendam ipsam portam, taxatis insimul, | inclusis omnibus premissis in ipsa porta | necessariis, tribus flor. p. p. Summa: III flor. p. p.

Item magis in stabulo inferiori equorum | dicti castrī Quarti, carente omnimodo solanis, | et non est in ipso castro aliquis locus | congruus ad ponendum et tenendum fenum | dicti castrī, nisi ibidem in ipso stabulo | non solanetur. Quare ordinaverunt in | ipso stabulo fieri et construi unum solanum | supra dictum stabulum equorum, ubi oportet | implicare quatuor trabes nemoris, longitudinis | pro qualibet quatuor tensarum cum dimidia, | sex duodenas postium, taxata qualibet trabes¹ | ibidem adducta XVIII gross. dicte monete et | qualibet duodena postium octo gross.

Item ordinaverunt debere construi in ipso stabulo | unam portam nemoris et unam aliam in | ipso palleryo super ipsum stabulum de duabus | peciis cum eorum seris, clavibus et | aliis necessariis, taxatis insimul | omnibus premissis triginta duobus gross. | dicte monete. Et pro salario et | victualibus operariorum construencium ipsum | solanum duobus flor. p. p. Summa insimul: | XIII flor. et VIII den. gross. p. p.²

Et sic extitit factum, ordinatum et taxatum | per dictos magistros, in presencia quorum | supra, de quibus premissis pretextum fuit | michi notario subsignato fieri et tradi unum | et plura publica instrumenta seu licteras | testimoniales. Iohannes Maria».

Quibusquidem visitacionibus et | extimacionibus visis, illustrissimus | dominus noster, dominus Carolus Sabaudie | etc. dux, dicto castellano seu vicecastellano | mandavit, et sub pena centum | marcharum argenti, ut reparaciones | debitas ac edificia necessaria | in dicto castro Quarti, iuxta formam | dicti quaterneti visitacionis et extimacionis | premencionatarum, fieri et construi faciat | de et super quibuscumque preysiis, obvencionibus | et valoribus eiusdem castellanie officii, | ut per ipsius illustrissimi domini nostri licteram | de testimonio premissorum, cum mandato | ipsa opera sicut supra fieri faciendi | et quantitates in dicto quaterno | descriptas, per ipsum castellanum | pro dictis reparacionibus et edificiis | exbursatas, prius constituto de | eisdem per presidentem et | magistros computorum suorum in | dicti vicecastellani computis intrandi et | indifficiliter allocandi. Datam | Cagnani die tercia mensis | novembris anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo tercio. Quas

---

1 Lire: trabe.

2 Dans la marge gauche: Summa: C IIII flor. VI den. gross. p. p.

reddit | dicto quaterno visitacionum et | extimacionum aliisque licteris dominicalibus | annexas, sigillo cancellarii sigillatas | et manu Marnix, ducalis secretarii, | signatas. Quarum vigore | idem vicecastellanus dicta opera et reparaciones | fieri fecit et pro eisdem illorumque | constructione et materiis in eisdem | implicatis solvit et libravit quantitates | pecunie et victualium in dicto | quaterno descriptas, ascendentes | ad sexcentum quaterviginti novem | flor., novem den. et ob. gross. p. p. | viginti quatuor sestaria bladi frumenti | valencia ad rationem novem den. | quarti et sexti unius den. et tercii, duodecim | unius den. gross. p. p. pro quolibet | sestario. Ad quam frumentum dicti | anni fuit sibi apportatum, ascendentes | ad XVIII flor. X den. II terc. gross. p. p.

Item viginti quatuor sestaria vini, | valencia ad rationem duorum den. et ob. | gross. p. p., ad quam ut supra fuit | vendictum, V flor.

Item et | viginti quatuor rup, tam caseorum | quam carnum, valentes ad rationem | novem den. gross. p. p. secundum | tenorem inframencionatum et taxatum | infra in fine presentis computi. | Redditam et designatam in recepcione | operum supra et infra scriptorum, | videlicet XVIII flor. p. p.¹. Ipsis particulis ascendentibus ad septem centum | triginta unum flor., octo den. et sextum unius den. gross. p. p.².

...

Summa librate, deducti et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M III^C IIII^{XX} XIX flor. V den. gross. p. p.

...

Notatum est qua de causa idem | vicecastellanus dicta opera recepi³ | et visitare fecit prout et quemadmodum | in recepcione, visitacione et actestacione | completi continetur et cuius | tenor talis est⁴:

«Anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo sexto, indicione quarta, die vero | nona mensis ianuarii. Actum | in castro Quarti, videlicet in magna | turri dicti castris et aliis locis | infrascriptis et in reparacione dicti | castris suprascripta contentis. Presentibus | ibidem nobilibus viris Michaelae | Rofferii, Petro de Clivolo et Anthonio | Cagne ibidem astantibus testibusque | ad infrascripta vocatis pariterque et | rogatis. Notum sit omnibus quod | omnia opera supra in visitacione | et reparacione operum in dicto castro | Quarti facta et constructa, mencionata | et descripta fuit et extiterat per | nobilem virum Monfortum de Monteforti, vicecastellanum mandamenti Quarti, seu eius | operarios, completa. Igitur presentatis | ibidem per ipsum vicecastellanum Quarti | quibusdam dominicalibus licteris super | visione dictorum operum in eodem castro | Quarti completorum, confectorum. Et obtentis | emanatisque ab illustrissimo principe | et domino, domino nostro Carolo Sabaudie, | duce. Datis Thaurini die

1 *Dans la marge gauche*: Quia non reddit actestacionem operis completi nec recepcionem eiusdem ac confessiones porcorum solutorum, ideo nichil intratur donec reddat premissa.

2 *Dans la marge gauche*: Intranatur infra.

3 *Lire*: recepit.

4 *Dans la marge gauche*: Recepcio et actestacio operis completi.

septima | aprilis sub anno, mense proxime LXXXV¹⁰¹ | decurso et per egregium Marinum, | ducalem Sabaudie secretarium, receptis | et signatis sigilloque cancellarie | ducatus Sabaudie ut decet sigillatis | et exhibitis spectabili, generoso ac potenti | viro Iacobo de Provanis ex dominis Layniaci, | baillivo Vallisauguste pro prefato domino | nostro duce Sabaudie, ibidem presenti | et causa visitacionis dictorum | operum completorum ibidem accesso. Cui | baillivo per ipsas licteras dominicales | fuit visitacio dictorum operum commissa | ipsumque dominum baillivum requirendo | quatenus opera perfecta et completa in ipso | castro visitet et vistari faciat | per syndicos et magistros operarios | subscriptos, iuxta formam ipsarum dominicalium | licterarum. Qui dominus baillivus, dictarum | dominicalium licterarum supra sibi presentatarum | vigore et per eum cum omni honore | et reverencia receptorum, facere que | debet et tenetur se obtulit et ut | ipsum opus ut supra in reparacionibus, | ordinationibus, visitacionibus, | visionibus et constructionibus operum, | hiis presentibus annexa² et per | me notarium subscriptum receptis | et signatis – prima sub anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo tercio, | die decima mensis marci, alia | vero scilicet anno Domini millesimo III^C | octuagesimo tercio, die sex decima | mensis octobris, alia quoque sub anno | Domini millesimo III^C octuagesimo quarto, | die septima mensis aprilis – hiis | presentibus annexis seu consutis salvis | et recte visitetur. Vocato secum | discreto viro Ianno Bertholeti | de Quarto, sindaco et procuratore | comunitatis Quarti, ad hec per ipsum | baillivum evocato, precepit et iniunxit | ipse baillivus pro securiori visitacione | dictorum operum in ipso castro constructorum | providis viris Iohanni Osqueti, Iohanni | Vielani, dicti mandamenti Quarti, | et Ianoz de Novareys, bonis magistris | carpentariis et lathomis ad hoc | ydoneis et expertis, et per ipsum | baillivum ad hoc evocatis, ibidem | presentibus et cuilibet eorum sub pena | sexaginta solidorum monete cursalis | Auguste pro semel et viginti | solidorum pro qualibet die vice | quibus facerent contrario iuramentisque | suis super sanctis Dei evangelis per | quemlibet ipsorum magistrorum in manibus | dicti baillivi corporaliter tactis prestitis | ac in presencia dicti sindici supranominati, | quatenus presentialiter per ipsum castrum | Quarti et in locis de novo reparatis | et constructis ipsorum reparacionem in ipso | castro per ipsum vicecastellanum factam | et operam in ipso castro et locis | eiusdem in reparacione³ ipsa contentam, | facta per ipsum vicecastellanum et | constructa particulariter et distincte | ac divisim et de puncto ad punctum | et de particula ad particulam ipsorum | operum constructorum in locis constructis | et reparatis in dicto castro videant, | verificent et visitent, videlicet an ipsa | reparacio, labores et opera in ipso castro | Quarti per ipsum vicecastellanum constructa, | facta et domifficata, supra in reparacionibus | hiis presentibus annexis seu consutis | supra designatis et per me notarium | subscriptum receptis et supra signatis, contenta, nominata et mencionata, | taxata et extimata, domifficatis | et reparatis,

---

1 *L'année indiquée en chiffres romains est notée dans la marge droite.*

2 *Le terme annexa répété est effacé. Lire: annexis.*

3 *Effacé: reparacionibus.*

sint per ipsum vicecastellanum | Quarti seu eius operarios pro eo | facta, constructis, allocatis, domifficatis | et completis, ac materia nemorum, | lapidum, losarum, postium, calcis, | sambulli, victualium et omnium aliorum | in ordinationibus predesignata et | contenta similiter sit facta, posita et | situata modo et forma in ipsis ordinationibus | dictorum operum supra hiis contentis, fuerint | ordinata, taxata, extimata et examinata | et prout in ipsis ordinationibus, reparacionibus | dictorum operum in ipso castro contentorum | supra contentis et designatis et per me | notarium assertum receptis, continetur | et describitur singula refferendo | singulis.

Item quatenus taxent et | apprecient valere in pecuniis | quemlibet rup tam casei quam carniū | et pidancie in ipsis ordinationibus | dictorum operum contentis, omnibus | amore, timore, dolo, malivolencia | et parcialitate semotis.

Quiquidem | magistri, lathomi ac carpentarii | Iohannes Osqueti et Iohannes Viellani, | Ianoz de Novareys supra nominati | et quilibet ipsorum omnes unanimes | et concordēs in presencia dicti baillivi | Vallisauguste ipsiusque sindici et | procuratoris Quarti supranominati, vigore | dicte iniunctionis eius ut supra per | ipsum dominum baillivum facte dictisque | eorum iuramentis per ipsos ut supra | prestitis mediātibz sub eorumque scienciis | omnibusque amore, lucro, timore et | rancore reiectis, visitaverunt, extimaverunt, | viderunt et examinaverunt omnia et | singula opera, labores et reparaciones | in ipso castro per ipsum vicecastellanum | Quarti facta, constructa, perfecta, reparata | et domifficata supra in ipsis ordinationibus | descripta ac trabes, lapides, postes | et aliam materiam in eisdem operibus | positis¹ et implicatam.

Quibus² operibus, | laboribus et reparacione in ipso castro | per ipsum vicecastellanum ut supra factis | per ipsos magistros, lathomos | et carpentarios supra nominatos | examinatis, visis et visitatis, hinc et | inde de puncto ad punctum in | singulis locis ipsius castri constructis | et refactis, dixerunt veraciter, | confesserunt et omnino actestati fuerunt | ipsi Iohannes Osqueti, Iohannes Viellani, | Ianoz de Novareys magistri, lathomi | et carpentarii supranominati per eorum | predicta iuramenta ut supra prestita | in presencia quorum supra omnia et | singula ipsa opera, labores et reparaciones | in ipso castro per ipsum vicecastellanum | Quarti seu eius operarios facta, constructa | et edificata legaliter, realiter et probe | fuisse et esse facta, constructa, edificata, | perfecta, finitis³ et omnino completa, | modo et forma quibus in ipsis | ordinationibus dictorum operum et | laborum premencionatorum hiis presentibus | annexis seu consutis supra designatis | et per me notarium assertum subscriptis | et signatis, continetur, mencionatur, | declaratur et describitur et adhuc | melius et ipsam materiam nemoream, | lapidum et omnium aliorum in ipsis | ordinationibus descriptam fuisse | et esse in ipsis operibus et locis | predictis dicti castri reparatam, implicatam | et positam per modum et formam | in ipsis ordinationibus contenta.

---

1 Lire: positam.

2 Dans la marge gauche: Recepcio.

3 Lire: finita.

Excepto¹ | quod in inferiori tralisione dicte turris | non fuerant² posite trabes | tam spise quam in dicta ordinacione | continetur. Quia non potuerant reperiri | ita spise, totaliter fuerunt ibidem posite sufficientes | et satis excisate cum bene sint posite, | operate et aptate. Et tamen locus ipsarum | trabium est maioris spisitudinis earum, | fecit fieri ipse vicecastellanus in summitate | graduum dicte turris unum pulcrum | et fortem paramentum seu tornamentum | cum suis hostio, sera et clave bene | constructum, quod non fuit ordinatum | et tamen est ibidem bene necessarium | et honorabile.

Taxantes³ inde et appreciantes | ipsi magistri probi supranominati, vigore | dicte iniunctionis supra eis facte per | ipsum baillivum et per eorum predicta | iuramenta ut supra prestita valere quemlibet | rup tam casei quam carniū et pidancie | in ipsis ordinacionibus contentum insimul caseo, | pidancie, carniibus novem grossos monete | cursalis Auguste⁴.

Et ulterius⁵, quia | in pluribus locis ipsius castri Quarti | suprascriptis prefatus vicecastellanus Quarti, ultra | omnia et singula opera in ipsis ordinacionibus | dictorum operum et laborum ac reparacionum | fieri ordinata et contenta, taxata et confecta, | fecit seu fieri et construi ac reparari | fecit in dicto castro et in locis subscriptis | quam plura melioramenta et opera quam | non fuerunt ordinata pro maioribus | securitate et fortifficatione dictorum operum | ac decoracione ibidem in locis suprascriptis | constructorum. Et que requisit ipse | vicecastellanus per ipsum baillivum | debere taxari et appreciari seu per | eum baillivum taxari et appreciari | per ipsos magistros fieri, unacum expensis | dicti baillivi qui ad dictum castrum | Quarti hac de causa quatuor | equis gressus fuit et dictorum syndici | et magistrorum ac clerici subscripti qui | in ipso castro, premissorum occasione, | fuerant.

Et primo⁶, ultra ordinata | ut supra contenta, ipse vicecastellanus Quarti | inalbare totam fecit turrim dicti | castri unacum camera iuxta existente, | in quibus fuerunt implicate circa | octo modia calcis et convenienter sambulo⁷, | ultra salarium magistrorum qui ipsam | turrim cum camera inalbaverunt, quod | salarium ascendit ad octo flor. p. p. ultra | mingiallia et eorum expensas victualium.

Item in fenestris existentibus in summitate | dicte turris fecit fieri quasi de | medietate plus quam non fuit ordinatum, | quia easdem fenestras fieri fecit ad | pulcra sedilia et sedes, quod non | extitit in ipsis ordinacionibus | ordinatum.

Item similiter in dicta | camera dicte turris fecit fieri | murum ipsius camere et levari | altius una ulna vel circa plus | quam non fuerat ordinatum et in | ipsa camera

---

1 *Dans la marge gauche*: Vide excepcionem.

2 *Effacé*: posuerant.

3 *Dans la marge gauche*: Taxantes.

4 *Dans la marge gauche*: Taxacio victualium.

5 *Dans la marge gauche*: Alia opera ultra premissa facta.

6 *Dans la marge gauche*: Precium.

7 *Lire*: sambuli.

fecit poni decem chivronos | boni nemoris et ipsam cooperi¹ de novo | quod non fuit ordinatum.

Item | retro ipsam turrim fecit fieri unum bonum | murum novum pro securitate dicti | castris, ut nullus possit per ipsum | locum ipsum intrare castrum, | quia persone faciliter ibidem intrabant.

Item fecit in ipso castro duas | pulcras et magnas lecterias | seu formas cubilium unacum una | pulcra charreta ultra supra ordinata | ac duas pulcras mensas cum suis | athochetis et una pulcra bancha | et multa ferramenta ferri in ipsis | melioramentis implicuit.

Item | infra aulam carceris dicti castris, | in qua erat unum magnum foramen | longitudinis circa unam tensam cum dimidia, | fecit ipsam aulam bene murari | et foramen bene stupari.

Item in | dicta camera dicte turris fecit | fieri unam pulcram fenestram | bene aptatam.

Item in fornello | extitit maior quantitas materie | eiusdem implicata plus quam non fuerat | ordinatum.

Item in sala dicte | turris fecit aptari bonis greya et angons ferri armatoria dicte | turris et les leudes dicti | caminalis seu fornelli dicte turris | fecit optime restaurari et meliorari, | quia per prius quasi parum valebat | et subtus fornello unum marchipiaz | bene aptatum ad gieriam et giobam.

Quiquidem baillivus, dictarum licterarum | vigore, ut supra, iniunxit² dictis | lathomis magistris et carpentatoribus | supranominatis, sub pena et per eorum | iuramenta ut supra, taxent et apprecient | omnia et singula opera supra per ipsum | vicecastellanum Quarti facta supra proxime | nominata, scripta et declarata ultra in | ipsis ordinacionibus ordinata, unacum | materia ipsorum operum, salario et victualibus | magistrorum qui ipsum opus construxerunt, | unacum expensis ipsius baillivi, | sindici et dictorum magistrorum et notarii | subscripti ac laborum ipsorum magistrorum.

Quiquidem magistri lathomi, vigore | dicte iniunctionis eis facte et | per eorum predicta iuramenta, omnes | unanimes taxaverunt³ et appreciaverunt | ipsum opus supra proxime scriptum et | in predictis locis dicti castris | per ipsum vicecastellanum, ultra | ut supra ordinata in ipsis ordinacionibus | contentis, factum et constructum, inclusis | materiis eiusdem operis ac salario | et victualibus dictorum operis <constructorum> | ac salario et victualibus dictorum | magistrorum qui ipsum opus perfecierunt, | unacum expensis dicti baillivi dictorumque | sindici et magistrorum supra nominatorum | ac notario subscripto, videlicet ad | centum et quindecim flor. p. p. | Sabaudie.

Et ipsum opus supra ultimo | taxato⁴ dixerunt ac actestati fuerunt | ut supra

---

1 *Lire*: cooperiri.

2 *Dans la marge gauche*: Iniunctio.

3 *Dans la marge gauche*: Taxa.

4 *Lire*: taxatum.

esse bene et legaliter constructum | et factum prout supra scribitur et | narratur et melius, et omnia predicta | ita dixerunt, confessi fuerunt et | actestati fuerunt et visitaverunt | prout supra ipsi magistri lathomi | et carpentarii, si Deus ipsos adiuvet et per eorum predicta iuramenta | et de quibus omnibus et singulis | premissis, dictus dominus baillivus | precepit michi notario subscripto | fieri et tradi ad opus prefati domini | nostri ducis et suorum et plura | publica instrumenta seu unam | et plures licteras testimoniales | in testimonium veritatis omnium et | singulorum premissorum. Iohannes | Maria, notarius».

Quamquidem | actestacionem, visitacionem et reparacionem | operis completi ac aliorum operum | in dicto castro necessario factorum, ex | eo quia opera fieri ordinata, commode | fieri, nec perfici poterant sine eisdem | ultimo designatis, reddit in fine dicte | prime visitacionis, scriptam et manu | dicti Iohannis Maria notarii signatam. | Ex quarumquidem primiceriis visitacionum, | taxacionum et extimacionum, primo ut | supra factarum et super foliis III^{XX} et VIII et | sequentibus insertarum, necnon aliarum | visitacionis, actestacionis et reparacionis | operum completorum taxacionisque et | extimacionis preinsertarum tenore, | apparet dictum vicecastellanum | solvisse, fieri fecisse et implicavisse | pro dictis operibus primo fieri | ordinatis tam in victualibus supra | appreciatis quam denariis predictos | septem centum triginta unum flor., octo | denarios et sextum unius denarii | gross. p. p.

Item et pro aliis | reparacionibus supra proxime mencionatis | subscriptos centum et quindecim | flor. p. p. per quorumquidem solucionem | et operum ac materiarum implicatorum | iustificacionem.

Idem vicecastellanus | reddit primo notam instrumenti | per cuius tenorem magister Iohannes | Bubey de Clusis¹, cui opera carpentarie | perficienda, factis prius trinis cridis, | manu Iohannis Maria notarii signatam, | in tachiam cridata fuerunt, dicit et | confitetur habuisse et realiter recepisse | a dicto nobili Montforto de Monteforti, | vicecastellano Quarti, videlicet omnes | et singulas trabes, postes, tachias | ferri, seras, clavos, sparras ferri, | ferramenta, boudronos, bladum, | vinum, caseum, carnes ac omnes | et singulas nemoreas materias | et ferreas dicti operis per eum constructi, | unacum salario et aliis in ipsis | ordinacionibus et visitacionibus dictorum | operum in dicto castro constructorum | supra designatorum, per ipsum Iohannem Maria | signatas, contentas, descriptas, taxatas | et ordinatas. Et de quibus omnibus | materiis laboreque facto tam in | ordinacione quam ultra ordinacionem | et extimacionem quam alias eundem vicecastellanum | et suos solvit et quictat. Inde | receptam sub anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo quinto et die | penultima mensis septembris, manu | Iohannis de Ferrariis notarii signatam.

Reddit insuper aliam notam | instrumenti per cuius tenorem magister | Laurencius Chanour², lathomus, habuisse | et realiter recepisse confessus est a dicto | vicecastellano omnes et singulos lapides | grobam, calcem, gream, sindulum, | barream ferri pro

---

1 *Dans la marge gauche*: Confessio carpentarii.

2 *Dans la marge gauche*: Confessio lathomi.

coquipendio positam | in fornello turre et alias materias, | unacum salario, blado, vino, carnibus, | caseo et aliis victualibus ipsius magistri | et aliorum operariorum in construendo | fornellos tam turre camerete et faciendo | fenestras ipsius ac ipsam turrem et | cameretam dealbando et non ordinatis | et taxatis in ordinacione, quam aliis | ordinatis et taxatis. Dicitque ulterius | et confitetur ipsas materias realiter | implicavisse in operibus dicti castri | et ipsum opus per eum constructum | bene, recte et probe fecisse et complevisse | et ipsum melius esse completum quam | in ipsis ordinacionibus dictorum operum contineatur. | Inde receptam sub anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo sexto et die | decima mensis ianuarii manu dicti | Iohannis de Ferrariis notarii signatam.

Reddit ulterius quandam aliam notam | instrumenti per cuius tenorem magister | Iacobus¹, filius Iullii Bede de Gressoneto, | lathomus, confitetur et recognoscit | se habuisse a dicto vicecastellano videlicet | omnes et singulos lapides, calcem, | grobam, sambulum, ferramenta et alias | materias unacum salario, blado, vino, | carnibus, caseo et aliis victualibus | ipsius magistri et aliorum operariorum | in construendo omnia alia opera dicti | castri tam contenta in ordinacione et | taxatione quam ultra ordinata et taxata, | exceptis contentis in prima ordinacione | et confessionibus suprascriptis. De quibus | omnibus et singulis eciam salario et labore | facto ultra ordinacionem et taxationem quam de | aliis ordinatis et taxatis eundem vicecastellanum | solvit et quictavit. Et ulterius actestatur ipsas materias realiter | implicavisse in operibus dicti castri | Quarti et ipsum opus per eum constructum | bene et probe fecisse et complevisse | et illud opus melius esse completum | quam in dictis ordinacionibus contineatur. | Inde receptam sub anno Domini millesimo IIII^C | octuagesimo quarto et die decima nona | mensis decembris in fine dictarum confessionum, | extimacionum et receptionum cum aliis | scriptam et manu dicti Iohannis de | Ferrariis notarii signatam. Quarum | omnium vigore etiam et licterarum | dominicalium in eisdem quaterno et notis | consutarum et mencionatarum, quas reddit.

Allocantur sibi hic dicte quantitates, | deductis quatuor flor. quos posuerat | librasse pro pena baillivi et eius servitoris | et² quinque flor. pro scripturiis | et pena clerici curie prout supra folio | C IIII. Qui non intrantur prout supra | quia sunt sevitores domini aliunde | cum domino lucrum facientes. Sed | tantummodo intrantur sibi alie | quantitates mediante quod idem vicecastellanus | hinc ad festum Beati Iohannis Baptiste | anni presentis LXXXVI apportari teneatur³, | particulariter omnes materias in | operibus ultimo ultra ordinata factis⁴, | indicatas cum numero iornatarum et expensis et | particulari taxatione et extimacione | earundem pro quibus ultimo intrantur.

1 *Dans la marge gauche*: Confessio alterius lathomi.

2 *Effacé*: sex flor.

3 *Dans la marge gauche*: Vide pro domino.

4 *Dans la marge gauche*: Apportavit die sexta aprilis LXXXVI et illius tenor in fine computi est insertus.

Et quindecim flor. p. p. alia ipsa quantitas | de presente computo detrahetur. Et | hoc de mandato quorum supra | ascendens, ipsis particulis deductis, | dictis novem flor. ad VIII^C XXXV flor. VIII den. et VI^{us} unius den. gross. p. p.

Summa deducti

. VIII^C XXXVII flor. VIII den. et VI^{us} unius den. gross. p. p.

...

Copia particularum et rerum implicatarum | in operibus factis ultra ordinata.

«Infra describuntur que fuerunt facta plus quam | ordinata et taxata in castro Quarti, per nobilem Monfortum de Monteforti, vicecastellanum Quarti, | que taxanda et intranda veniunt.

Et | primo de abbatura¹ tocius turre et camerete | retro ipsam turrim, in qua taxarunt inisse octo | modia calcis et triginta duo modia arene | que valent ad rationem viginti duorum | grossorum modium calcis ad septem grossorum | pro modio arene, XXXIII flor. | III den.

Item pro salario magistrorum et | expensarum sexdecim florenorum, seu XVI flor.

Item ordinaverunt que facta fuerunt in fenestris | superioribus turre et alterius in camereta, videlicet | sinduli et alia facta ultra ordinata pro | decoracione et aptitudine tam pro materiis | quam salario magistrorum et expensarum, sex floreni, VI flor.

Item in camera fuit | alcium murum a tribus partibus de longo | de una ulna Auguste vel circa et ab alia | parte est turris.

Item fuerunt positi | decem boni chivroni in tecto et recoperto² fuit | ipsa camereta de novo. Et ultra losas antiquas | extimaverunt inisse circa octo tensas losarum | et omnia in isto capitulo descripte tam materia quam | salario magistrorum et expensis,³ victualibus | posse ascendere ad XVIII flor. et VI gross. p. p.

Item retro in pede dicte camerete, in quo | erat unus malus passus, reffectus fuit unus | muretus qui erat diruptus et male securus | circa unam tensam cum dimidia et taxaverunt | tam pro materia expensa manufacturarum, videlicet | III flor. p. p.

Item facta fuerunt | due pulcre licterie, una in turri cum pulcra | carreta et ambe cum banchis et bondions | recte adaptatis supra ipsas licterias pro coperturis | que omnia tam pro materia, expensis et salario | magistrorum extimate fuerunt ad III flor. p. p.

Item extimaverunt ferramenta posita | in ipsis laboribus plus quam fuit ordinata ad V flor. p. p.

Item extimaverunt duas tabulas cum | suis extochetis et una bancha facta visitacione | ad quatuor flor., III flor.

Item in summitate gradarii turre | factum fuit plus quam ordinatum unum tornavent | pulcrum cum hostio et cera⁴ sed, quia | trabes solani prini turre non sunt |

1 *Lire*: albatura.

2 *Lire*: recoperta.

3 *Effacé*: sex flor.

4 *Lire*: sera.

ita spisse prout ordinatum, inmiserunt | ipsum tornavent per contra ipsorum trabium.

Item in fornello turris factum fuit ultra | ordinaverunt unum marchipe a grea | et gioba et levate fuerunt les laudes | de numero pro recursando et decenter | adaptando, quia aliter parvum valebat | et opus non fuisset factum decenter | et pro istis ordinaverunt quatuor | flor., IV flor.

Item in olla in qua erat unum | foramen longitudinis circha una tensa | cum dimidia quod ipse castellanus refici | fieri, ordinaverunt duos flor. | et pro materia et expensis, II flor. V den. p. p.

Item in expensis duorum barillium cum | quatuor equis, clerici, sindaci et | magistrorum ac salario ipsorum magistrorum | duos flor. seu II flor. p. p.

Item in una mangioria pro equis | magna et posita in stabulo decenter | cum pertinenciis pro dividendo equos unum | ab alio, II flor. VIII den. gross. p. p.

Summa aliorum supra | scriptorum ascendunt ad centum | quindecim flor. p. p., | C XV flor. p. p.

Et sic ordinaverunt et taxaverunt, visis per | ipsos magistris mediantibus eorum iuramentis | in manibus ipsius domini baillivi et | mis notarii infrascripti, et iterum | dixerunt quod in fornellis ivit de | materia plus quam non fuit ordinatum, | extractum ac contentum in taxacione | super hoc facta per me notarium assertum, | receptum et alibi signatum. Iohannes Maria».

76. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/1, 1° vol., 1484-1485

16 avril 1484 – 15 avril 1485

Ruffinus de Murris

Computus nobilis | ducalis consiliarii Ruffini de Murris, thesaurarii | et financiarum Sabaudie generalis, castellanilque castellaniarum et | mandamentorum Quarti, Oyacie et Vallispelline | simul unitarum et suarum solitarum pertinenciarum per | illustrissimum dominum nostrum, dominum Carolum Sabaudie etc. | ducem, interveniente consensu nobilium Glaudii et Iacobi | de Foresta, ducalium scutifferorum magnorum castellanorum | ipsorum locorum et eorundem castellanorum iuribus per expressum | salvis et rescouatis¹, | constituti et ordinati² ad videlicet | et per unum annum tunc proximum, continuum et integrum, die | sue adhipiscende possessionis eiusdem castellanie | officii tunc incohandum et ulterius quamdiu bene fecerit | et eiusdem illustrissimi domini nostri ducis fuerit voluntatis, | sub annuis stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, | prerogativis, honoribus et oneribus eidem officio | incumbentibus et per consimiles castellanos | ibidem hactenus percipi et supportari

¹ Les mots depuis ipsorum locorum sont ajoutés à la fin du paragraphe avec un rappel. Le mot ibidem avant constituti est effacé.

² Effacé: eorundem tamen castellanorum iuribus per expressum salvis et rescouatis.

assuetis. | Subque¹ aliis modis et formis, promissionibus | et reservacionibus pro domino facientibus ad causam | fortificationis castri dicti loci Quarti, lacius | descriptis et declaratis in lictera dominicali | dicte constitutionis. Data in castro Reynaldo, | die duodecima mensis septembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo secundo, | manu Beczonis signata, cuius tenor in librata | salarii dicti castellani dicti secundi computi | precedentis de verbo ad verbum est | insertus. De redditibus, exitibus et | emolumentis preysiisque et obvencionibus | quibuscumque dicte castellanie, a die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo quarto | usque ad diem sexdecimam exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo quinto, | videlicet de uno anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, presentibus | spectabili et egregiis viris domino | Andrea de Martello, domino Grandimontis, | milite presidente, Iohanne Locterii, Iohanne Malleti | et Iacobo Lamberti, ex magistris et auditoribus | computorum domini per Petrum Lamberti, clavarium | et ex receptoribus dictorum computorum. Redditusque | per nobilem Montfortum de Monteforti, locumtenentem | et procuratorem dicti castellani, ut in computo precedenti. | Et examinatus per supradictos dominum presidentem et | magistros computorum, necnon Alexandrum Richardonis, ex eiusdem magistris | computorum, die duodecima et sequentibus mensis marci anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo sexto.

...
Summa tocius recepte huius | computi²

. IIII^c IIII^{xx} VII libr. XIII sol. VI den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

curs.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. ad X per XV

. II sol. forc.

. II^c L flor. III quart. gross. p. p.

. XXIII flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...
Libravit³ sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque florenos | parvi ponderis per annum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione sibi per dominum | facta per unum annum et | ulterius dum bene fecerit et | ipsius domini nostri fuerit voluntatis, | ut per ipsius domini nostri | licteram de testimonio premissorum | ac constitutionis predictae. Datam | in castro Reginaldo die duodecima | mensis septembris anno Domini | millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo debite | sigillatam et per Beczoni secretarium | signatam, cuius | tenor in computo | proxime precedenti sub presenti | librata de verbo ad verbum | est insertus. Et allocatur | sibi dictum

1 *Dans la marge gauche*: Vide pro domino.

2 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: VII^c LXII flor. IIII den. terc. unius den. terc. et quart. XII^t et XII^{us} XII^c part. XII^t unius den. gross. p. p.

3 *Dans la marge gauche*: Salarium.

salarium ad | rationem ipsius pro uno anno | integro, incepto die sexdecima | exclusive mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo quarto et finito | die eadem sexdecima mensis | aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo quinto, | de quo ut supra computat, videlicet XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti et | allocati cum remanencia computi precedentis . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M IX^C L flor. X den. terc. et quart. unius den. XII^{us} XIIⁱ et terc. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

77. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/2, 3° vol., 1485-1486

16 avril 1485 – 15 avril 1486

Ruffinus de Murris

Computus nobilis et egregii | ducalis consilarii Ruffini de Murris, thesaurarii | et financierium Sabaudie generalis, castellanique | castellaniarum et mandamentorum Quarti, | Oyacie et Vallispelline simul unitarum et | suarum solitarum pertinenciarum per illustrissimum | dominum nostrum, dominum Carolum Sabaudie etc. | ducem, interveniente consensu nobilis Iacobi de | Foresta, ducalis scutifferi, magni castellani | ipsorum locorum et ipsius castellani iuribus per expressum | salvis et rescouatis, constituti | et ordinati ad videlicet et per unum annum tunc | proximum, continuum et integrum, die sue adhipiscende | possessionis eiusdem castellanie officii tunc incohandum | et ulterius quamdiu bene fecerit et eiusdem illustrissimi | domini nostri ducis fuerit voluntatis, sub annuis | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, prerogativis, | honoribus et oneribus eidem officio incumbentibus | et per consimiles castellanos ibidem hactenus | percipi et supportari assuetis. Subque¹ aliis | modis et formis, promissionibus et reservacionibus | pro domino facientibus ad causam fortifficacionis | castri dicti loci Quarti, lacius descriptis et | declaratis in lictera dominicali dicte constitutionis. | Data in castro Reynaldo, die duodecima mensis | septembris anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo secundo, manu Beczonis signata, | cuius tenor in librata salarii dicti castellani | tercii computi precedentis de verbo ad verbum | est insertus. De redditibus, exitibus et | emolumentis preysiisque et obvencionibus quibuscumque | dicte castellanie, a die sexdecima inclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo quinto usque ad diem sexdecimam | exclusive eiusdem mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo sexto, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili et egregiis viris domino | Andrea de Martello, domino Grandimontis, milite | presidente, Iohanne Locterii, Iohanne Malleti, | Alexandro Richardonis et Iacobo Lamberti, ex | magistris et

---

1 *Dans la marge gauche*: Vide pro domino.

auditoribus computorum domini | per Petrum Lamberti, clavarium et ex receptoribus
| eorundem computorum. Redditusque per nobilem | Montfortum de Monteforti,
locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti. Et |
examinatus per quos supra, die quinta | mensis septembris anno Domini millesimo
III^C | octuagesimo sexto.

...

Summa tocius recepte huius computi¹

. III^C III^{XX} III libr. III sol. V den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. et ob. unius den. ad X per XV

. IX den. forc.

. II^C XXXI flor. II den. et VI^{us} unius den. gross. p. p.

. XIX flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Librav² sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque florenos | parvi ponderis
per annum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione sibi per
dominum | facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius domini | nostri
fuerit voluntatis, ut per | ipsius domini nostri licteram de testimonio | premissorum ac |
constitutionis predictae. Datam | in castro Reynaldo die duodecima | mensis septembris
anno Domini | millesimo quatercentesimo LXXX | secundo debite sigillatam et per
| Beczon secretarium signatam, cuius | tenor in computo secundo³ precedenti | sub
presenti librata de verbo ad | verbum est insertus. Et allocatur | sibi dictum salarium
ad rationem | ipsius pro uno anno integro, | incepto die sexdecima exclusive | mensis
aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo | quinto et finito
die eadem | sexdecima mensis aprilis anno | Domini millesimo quatercentesimo |
octuagesimo sexto, de quo ut | supra computat, videlicet XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti | et allocati cum remanencia computi proxime |
precedentis

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. Aug.

Et . M C LXVI flor. terc. et quart. XIIⁱ et quart. XIIe part. XIIⁱ unius den. gross.
p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: VII^C XXXIII [flor.] XI den. terc. unius den. et XXIII^{us} XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

3 *Le mot secundo est ajouté dans l'interligne sur le mot proxime effacé.*

78. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/2, 2° vol., 1486-1487

16 avril 1486 – 15 avril 1487

Ruffinus de Murris

Computus nobilis et | egregii ducalis consilarii Ruffini de Murris, | thesaurarii et
 financiarum Sabaudie generalis, | castellanique castellaniarum et mandamentorum |
 Quarti, Oyacie et Vallis Pelline simul | unitarum suarumque solitarum pertinenciarum
 | quarumcumque per illustrissimum principem | dominum nostrum, dominum
 Carolum Sabaudie etc. | ducem, interveniente consensu nobilis Iacobi de | Foresta,
 magni castellani ipsorum locorum | et ipsius castellani iuribus per expressum | salvis
 et rescouatis, constituti et ordinati ad | videlicet et per unum annum tunc proximum,
 | continuum et integrum, die sue adhipiscende | possessionis eiusdem castellanie
 officii tunc | incohandum et ulterius quamdiu bene fecerit | et eiusdem illustrissimi
 domini nostri ducis | fuerit¹ voluntatis, sub annuis stipendiis, | commoditatibus,
 prehemenciis, prerogativis, | honoribus et oneribus eiusdem officii | incumbentibus
 et per consimiles castellanos | ibidem hactenus percipi et supportari | assuetis.
 Subque aliis modis et formis, | promissionibus et reservacionibus pro | domino
 facientibus ad causam fortificationis | castri dicti loci Quarti, lacius descriptis | et
 declaratis in lictera dominicali dicte | constitutionis. Data in castro Reynaldo, die |
 duodecima mensis septembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo
 secundo, | manu Beczonis signata, cuius tenor | in librata salarii dicti castellani quarti
 | computi precedentis de verbo ad verbum est | insertus. De redditibus, exitibus |
 et emolumentis preysiiisque et obventionibus | quibuscumque dicte castellanie, a
 die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo
 octuagesimo | sexto usque ad diem sexdecimam | exclusive eiusdem mensis aprilis
 anno | Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | septimo, videlicet de uno
 anno integro. | Receptus apud Chamberiacum, | presentibus spectabili et egregiis viris
 | domino Andrea de Martello, domino | Grandimontis, presidente et milite presidente
 | milite (*sic*) Iohanne Locterii, Iohanne Maleti, | Alexandro Richardonis et Iacobo
 Lamberti, | ex magistris et auditoribus computorum | domini per Petrum Lamberti,
 clavarium | et ex receptoribus eorundem computorum. | Redditusque per nobilem
 Monfortum de | Monteforti, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in
 computo | precedenti. Et examinatus per quos supra | die vicesima quarta mensis
 augusti anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo septimo.

...

Summa tocius recepte | huius computi, incluso | arragio². V^c XXXVIII libr. V sol. IX den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. ad X per XV

---

1 *Le mot fuerit est répété.*

2 *Dans la marge gauche:* Valet in summa presens recepta: M IIII^{xx} XVI flor. VIII den. terc. unius den. terc. XII^s et VI^{ss} XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. IX den. forc.
 . V^C XLVII flor. XI den. ob. terc. et quart. unius den. terc. XIIⁱ quart. et VI^{us}
 XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.
 . XIX flor. et dimid. b. p. vet.
 Et . LXI franch. ad XV De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi castellano capienti | viginti quinque florenos parvi ponderis
 per annum, | prout capiebat castellanus ibidem | ante ipsum, ex constitucione |
 sibi per dominum facta per unum annum | et ulterius dum bene fecerit et ipsius |
 domini nostri fuerit voluntatis, ut | per ipsius domini nostri licteram | de testimonio
 premissorum ac | constitucionis predicte. Datam in | castro Reynaldo die duodecima |
 mensis septembris anno Domini M^o | quatercentesimo octuagesimo secundo | debite
 sigillatam et per Beczon secretarium | signatam, cuius tenor in computo | tercio
 precedenti sub presenti librata | de verbo ad verbum est insertus. | Et allocatur sibi
 dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno | integro, incepto die sexdecima
 exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo
 sexto et | finito die eadem sexdecima mensis | aprilis anno Domini millesimo IIII^C |
 octuagesimo septimo, de quo ut supra | computat, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, deducti et | allocati
 . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.
 Et . M IIII^{XX} XI flor. VI den. et II terc. unius den. gross. p. p.

79. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 45/2, 1° vol., 1487-1488

16 avril 1487 – 15 avril 1488

Ruffinus de Murris

Computus nobilis et egregii | ducalis consiliarii Ruffini de Murris, thesaurarii |
 et financiarum Sabaudie generalis, castellanilque castellaniarum et mandamentorum
 Quarti, | Oyacie et Vallispelline simul unitarum | suarumque solitarum pertinenciarum
 quarumcumque | per illustrissimum principem dominum nostrum, | dominum
 Carolum Sabaudie, et ducem, interveniente | consensu nobilis Iacobi de Foresta,
 magni | castellani ipsorum locorum et ipsius castellani | iuribus per expressum salvis
 et rescouatis, | constituti et ordinati ad videlicet et per unum | annum tunc proximum,
 continuum et integrum, | die sue adhipiscende possessionis eiusdem castellanie | officii
 tunc incohandum et ulterius quamdiu | bene fecerit et eiusdem illustrissimi domini |
 nostri ducis fuerit voluntatis, sub annuis | stipendiis, commoditatibus, preeminenciis,
 | prerogativis, honoribus et oneribus eidem | officio incumbentibus et per consimiles
 | castellanos ibidem hactenus percipi et | supportari assuetis. Subque aliis modis

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

| et formis, promissionibus et reservacionibus | pro domino facientibus ad causam fortificationis | castrum dicti loci Quarti, lacius descriptis | et declaratis in lictera dominicali huiusmodi | constitutionis. Data in castro Reynaldo, | die duodecima mensis septembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo secundo, | manu Beczonis ducalis secretarii signata, | cuius tenor in librata salarii dicti castellani | quinti computi precedentis de verbo ad verbum | est insertus. De redditibus, exitibus et | emolumentis preysis et obvencionibus | quibuscumque dicte castellanie, a die sexdecima | inclusive mensis aprilis anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo septimo | usque ad diem sexdecimam exclusive eiusdem | mensis aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo octavo, videlicet | de uno anno integro. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili et egregiis | viris domino Andrea de Martello, domino | Grandimontis, milite presidente, Iohanne Locterii, | Iohanne Malleti, Alexandro Richardonis et | Iacobo Lamberti, ex magistris et auditoribus | computorum domini per Petrum Lamberti, | clavarium et ex receptoribus eorundem computorum. | Redditusque per nobilem Monfortum de | Monteforti, locumtenentem et procuratorem dicti castellani, ut | in computo precedenti. Et examinatus per | quos supra diebus XXVI et sequentibus mensis | septembris anno predicto Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo octavo.

...

Summa tocius recepte | huius computi, incluso | arragio¹

. V^C LXXVII libr. XI sol. III den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. ad X per XV

. IX den. forc.

. IIII^C VIII flor. et quart. et XII^{us} unius den. XII^{us} XIIⁱ et VI^{us} XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

. XIX flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque florenos | parvi ponderis per annum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitutione sibi per dominum | facta per unum annum et | ulterius dum bene fecerit et | ipsius domini nostri fuerit voluntatis, | ut per ipsius domini nostri | licteram de testimonio premissorum ac | constitutionis predicte. Datam | in castro Regnauldo die duodecima | mensis septembris anno Domini | M^o IIII^C octuagesimo secundo | debite sigillatam et per Beczon, | ducalem secretarium, signatam. | Cuius tenor in quarto computo | precedenti sub presenti librata | de verbo ad verbum est | insertus. Et allocatur sibi dictum salarium ad rationem | ipsius pro uno anno integro, | incepto die sexdecima exclusive | mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo septimo | et finito

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: IX^C IIII^{XX} IX flor. II den. II terc. et quart. unius den. quart. VIⁱ et quart. XIIⁱ et quart. et VI^{us} XIIe part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

die eadem sexdecima | mensis aprilis anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo | octavo, de quo ut supra | computat, XXV flor. p. p.

Summa librate, salarii, deducti | et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . VI^C IIII^{XX} I flor. p. p.

80. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 46, 7° vol., 1488-1489

16 avril 1488 – 15 avril 1489

Ruffinus de Murris

Computus nobilis et | egregii ducalis consilarii Ruffini de Murris, | thesaurarii et
financiarum Sabaudie generalis, | castellanique castellaniarum et mandamentorum |
Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum | suarumque solitarum pertinenciarum
quarumcumque | per illustrissimum principem dominum nostrum, | dominum
Carolus Sabaudie etc. ducem, | interveniente consensu nobilis Iacobi de | Foresta,
magni castellani ipsorum locorum | et ipsius castellani iuribus per expressum | salvis
et rescouatis, constituti et ordinati | ad videlicet et per unum annum tunc proximum,
| continuum et integrum, die sue tunc adhipiscende | possessionis eiusdem officii
incohandum et | ulterius quamdiu bene fecerit et eiusdem illustrissimi | domini nostri
ducis fuerit voluntatis, | sub annuis stipendiis, commoditatibus, | preheminenciis,
prerogativis, honoribus et | oneribus eidem castellanie officio incumbentibus | et per
consimiles castellanos ibidem ante | ipsum hactenus percipi et supportari | assuetis.
Subque aliis modis et formis, | promissionibus et reservacionibus pro domino |
facientibus ad causam fortificationis castri | dicti loci Quarti, lacius descriptis et
declaratis | in lictera dominicali huiusmodi constitucionis. | Data in castro Reynaldo,
die duodecima | mensis septembris anno Domini millesimo | quatercentesimo
octuagesimo secundo, manu | Beczonis, ducalis secretarii, signata. Cuius | tenor
in librata salarii dicti castellani | sexti computi precedentis de verbo ad | verbo ad
verbum (*sic*) est insertus. De | redditibus, exitibus et emolumentis preysis et
obvencionibus quibuscumque dicte castellanie, | a die sexdecima inclusive mensis
aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | octavo usque
ad diem sexdecimam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini millesimo |
quatercentesimo octuagesimo nono, videlicet de | uno anno integro. Receptus
apud Chamberiacum, | presentibus spectabili et egregiis viris domino | Andrea de
Martello, domino Grandimontis, | milite presidente, Iohanne Locterii, Iohanne |
Malleti, Alexandro Richardonis et Iacobo | Lamberti, ex magistris et auditoribus |
computorum domini per Petrum Lamberti, | clavarium et ex receptoribus eorundem
computorum. | Redditusque per nobilem Monfortum de | Monteforti, locumtenentem
et procuratorem dicti castellani, | ut in computo precedenti. Et examinatus | per quos
supra die octava mensis octobris | anno Domini millesimo IIII^C nonagesimo.

...

Summa tocius recepte | huius computi, | incluso arragio¹

. V^C V libr. II sol. I den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. ad X per XV

. IX den. forc.

. II^M VI^C III flor. IX den. quart. et VI^{us} unius den. et quart. et XII^{us} XIIⁱ unius den.

. XIX flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Librav² sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque florenos³ | parvi ponderis per annum, prout capiebat | castellanus ibidem ante ipsum, | ex constitucione sibi per dominum | facta per unum annum et ulterius | dum bene fecerit et ipsius | domini nostri fuerit voluntatis, | ut per ipsius domini nostri | licteram de testimonio premissorum | ac constitucionis predictae. Datam | in castro Reynaldo die duodecima | mensis septembris anno Domini | millesimo quatercentesimo octuagesimo | secundo debite sigillatam | et per Beczon, ducalem secretarium, | signatam. Cuius tenor in quinto | computo precedenti sub presenti | librata de verbo ad verbum | est insertus. Et allocatur | dictum salarium ad rationem ipsius | pro uno anno integro, incepto | die sexdecima exclusive⁴ mensis | aprilis anno Domini millesimo | quatercentesimo octuagesimo octavo et | finito die eadem sexdecima mensis | aprilis anno Domini millesimo quatercentesimo | octuagesimo nono, de quo ut supra | computat, XXV flor. p. p.

...

Summa librate, salarii, deducti | et allocati

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . II^M C III^{XX} VII flor. II den. I quart. gross. p. p.

81. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 46, 6° vol., 1489-1490

16 avril 1489 – 15 avril 1490

Ruffinus de Murris

Computus nobilis et egregii | ducalis consiliarii Ruffini de Murris, thesaurarii | et financiarum Sabaudie generalis, castellanilque castellaniarum, mandamentorum et ressortorum | Quarti, Oyacie et Vallispelline simul unitarum | suarumque solitarum pertinenciarum quarumcumque | per illustrissimum dominum nostrum ducem, |

1 Dans la marge gauche: Valet in summa presens recepta: III^M C XXVI flor. VIII den. II terc. et quart. XIIⁱ et terc. XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 Dans la marge gauche: Salarium.

3 Le mot florenos est répété.

4 Lire: inclusive.

interveniente consensu nobilis Iacobi de Foresta, | magni castellani ipsorum locorum
 et | ipsius castellani iuribus per expressum salvis | et rescouatis, constituti et ordinati
 ad | videlicet et per unum annum tunc proximum, | continuum et integrum, die sue
 tunc adhipiscende | possessionis eiusdem officii incohandum et | ulterius quamdiu
 bene fecerit et eiusdem illustrissimi | domini nostri ducis fuerit voluntatis, sub annuis
 | stipendiis, commoditatibus, prehemenciis, prerogativis, | honoribus et oneribus
 eidem castellanie officio | incumbentibus et per consimiles castellanos | ibidem
 ante ipsum hactenus percipi et | supportari assuetis. Et sub aliis modis | et formis,
 promissionibus et reservacionibus | pro domino facientibus ad causam fortificationis
 | castri dicti loci Quarti, laciis descriptis et | declaratis in lictera dominicali huiusmodi
 | constitutionis. Data in castro Reynaldo, | die duodecima mensis septembris anno |
 Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo | secundo, manu | Beczonis, ducalis
 secretarii, | signata. Cuius tenor in librata salarii | dicti castellani septimi computi
 precedentis | de verbo ad verbum est insertus. De | redditibus, preysiis, obvencionibus
 exitibusque | et emolumentis quibuscumque dicte castellanie, | a die sexdecima
 inclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo quatercentesimo octuagesimo |
 nono usque ad diem sexdecimam exclusive | eiusdem mensis aprilis anno Domini
 millesimo | quatercentesimo nonagesimo, videlicet de | uno anno integro. Receptus
 apud Chamberiacum, | presentibus spectabili et egregiis viris domino | Andrea de
 Martello, domino Grandimontis, milite | presidente, Iohanne Locterii, Iohanne
 Malleti, | Alexandro Richardonis et Iacobo Lamberti, | ex magistris et auditoribus
 computorum | domini per Petrum Lamberti, clavarium | et ex receptoribus eorundem
 computorum. | Redditusque per nobilem Monfortum de | Monteforti, locumtenentem
 et procuratorem dicti | castellani, ut in computo precedenti. Et | examinatus per
 supradictos dominum presidentem | et magistris computorum domini die vicesima |
 mensis octobris anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo.

...

Summa tocius recepte | huius computi, | incluso arragio¹

. VI^C LI libr. XIII sol. VII den. terc. quart. et quart. unius den. mon.

. XXIX sol. V den. ob. unius den. ad X per XV

. IX den. forc.

. II^M V^C LI flor. VI den. quart. VI^{us} et quart. unius den. et VI^{us} XIIⁱ gross. p. p.

. XVI flor. et dimid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano | capienti viginti quinque florenos | parvi ponderis de
 salario per annum, prout | capiebat castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitutione
 sibi per | dominum facta per unum annum et | ulterius dum bene fecerit et ipsius |

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: III^M C III^{XX} XIII flor. II den. quart. et VI^{us} unius den. quart. XIIⁱ et quart. XII^c part. XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

domini nostri fuerit voluntatis, ut | per ipsius domini nostri licteram de | testimonio
premissorum ac constitutionis predicte. Datam in | castro Reynaldo die duodecima
| mensis septembris anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo secundo | debite
sigillatam et per Beczon, | ducalem secretarium, signatam. | Cuius tenor in quinto¹
computo | precedenti sub presenti librata | de verbo ad verbum est insertus. | Et
allocatur dictum salarium | ad rationem ipsius pro uno anno | integro, incepto die
sexdecima | exclusive mensis aprilis | anno Domini millesimo | quatercentesimo
octuagesimo | nono et finito die eadem | sexdecima mensis aprilis | anno Domini
millesimo IIII^C | nonagesimo, de quo ut | supra computat, XXV flor. p. p.

...

Libravit² in operibus et | reparacione castris dicti loci Quarti | necessario
reparacione indigentis, | prout in visitacione cuius | tenor talis est:

«Sequitur visitacio³ | operis fiendi in castro Quarti per nobilem Iacobum | de
Provanis, vicecastellanum Auguste, facta ex | mandato ducali sibi facto anno Domini
| millesimo quatercentesimo octuagesimo sexto, indicione | quarta, die decima nona
mensis iunii. Actum | infra domicillium castris Quarti in locis particulariter | annotatis
et inferius descriptis. Ibique visis | nonnullis dominicalibus licteris per nobilem et
potentem | virum Iacobum de Provanis, condominum Layniaci viceque | baillivum
Vallisauguste pro illustrissimo principe | domino nostro Sabaudie duce et ipsis cum
| honore et reverencia quibus potuit receptis. | Datis Thaurini die septima mensis
aprilis | de anno nuper proxime lapso debite sigillatis | et per egregium ducalem
secretarium | Marnix receptis et signatis super | restauracione et melioramento
ac | reedificacione in castro ducali Quarti | necessariis. Et, volens ipse dominus
| vicebaillivus ducali mandato obedire, | secum evocavit et evocari fecit infra |
scriptos magistros operarios, lathomos et | carpentatores eciam pro maiori et tuciori
| visitacione necessitatum dicti castris. Secum | evocavit videlicet nobiles Michaellem
| Rofferii eiusdem domini baillivi locumtenentem, | Alexandrum de Turre, Petrum
Robini, | mistralem dicti mandamenti Quarti, eciam | Iohannem Maria, Iohannem
Bertholeti, | Iohannem Osqueti, veluti syndicos et | procuratores parrochiarum Quarti
et Sancti | Christofori, et pro magistris operariis Anthonium | de la Percza, Iohannem
Vyly, Michaellem | de Ecclesia, Honorandum Grandis, Anthonium | Osqueti pro
bonis magistris | ligneaminum et lapidum magistris expertis et deputatis. Qui magistri
predicti, | participatis omnibus ad invicem et visis locis | eciam particulis et locis
necessariis dicti | castris reparandis et reficiendis, etiam | eorum mediantis iuramentis
super sanctis | Dei evvangeliis in ipsius vicebaillivi | et comissarii ad hec deputati
<manibus>, imposita | eciam ipsis magistris et cuilibet ipsorum | singulariter pena
consuetudinis de veritate | dicenda et commodo ducali procurando, | quiquidem
magistri operarii in eorum | conscienciis et per dicta eorum iuramenta | dixerunt et

---

1 Lire: sexto.

2 Dans la marge gauche: Opera castris Quarti.

3 Dans la marge gauche: Visitacio.

relerunt¹ in dicto castro | Quarti quam plura in eodem reparanda et melioranda pro utilitate prefati | domini nostri ducis et eius seu castri Quarti | que infra sequuntur pro nunc et in futurum | eidem castro valde necessaria et utilia.

Et primo eciam prefatus dominus | vicebaillivus commissarius ut supra | ordinavit fieri et construi in stupa | antiqua dicti castri supra antiquam coquinam | ipsius murum debere reffici et altiari de | bona materia, videlicet calce, lapidibus et arena | usque ad cadrum turris. Et magistri ipsi | taxaverunt² sumptuando ipsos laboratores | materiis et aliis necessariis, videlicet tam | pro muro fiendo eciam copertura coperiendo | et decoperiendo, infustando et distombando | eciam tailliando rocham et alia necessaria, | videlicet viginti gross. monete cursalis pro | tensa tam pro muro quam pro tecto³. De tot | numero autem theysiarum ibi necessariarum | ad presens extimare non possunt, | actento quod cognosci non potest murum | bonum nec pravum⁴, donec ipso muro | completo et facto. Et in illo spacio debeant | fieri tres camere superiores honeste cum | fenestris et hostiis, etsi forte in | eisdem implicentur aliqui lapides | qui sint tailliandi, quod ultra ipsos | viginti gross. debeant tailliari | ad iornaria. Et magistri qui dictum opus | facient illos allocare debeant et | ponere.

Item similiter, dicta | turris⁵ murata et coperta, magistri qui opus | facient quod in ea necesse fuerat de muro | et tecto precio predicto facere teneantur | et reddere sumptuando eisdem magistris | ut supra res et alia necessaria super loco⁶.

Item similiter necesse est una camera fienda super portali primi introitus dicti | castri que murari debeat precio et ad rationem | predictam, in qua camera necesse sunt duodecim | trabes longitudinis trium theysiarum cum dimidia | despagna et semes pro duobus solanis in | eadem camera fiendis, uno iuvante alio, | valentes XV den. gross. et octo duodenas postium, | valente qualibet duodena decem gross⁷.

Item pro levando murum paillierii et coperiendo | eodem precio perfici debeat in quo sunt necessarii | quatuor trabes sive tres arbaresterios⁸ longitudinis trium theysiarum | cum dimidia, quolibet valente II flor. p. p⁹.

Item duos cour longitudinis quinque | theysiarum cum dimidia, valente quolibet | III flor. p. p.

Item unam plumaciam | longitudinis quatuor theysiarum, valentem I flor. p. p.

Item in eodem paillierio | sexdecim duodenas postium, valente | qualibet duodena

1 *Lire*: retulerunt.

2 *Dans la marge gauche*: Extimacio.

3 *Dans la marge gauche*: Pro manufactura muri et tecti, XX gross.

4 *Le mot pravum est ajouté dans l'interligne sur un mot illisible effacé.*

5 *Lire*: turri.

6 *Dans la marge gauche*: Vide.

7 *Dans la marge gauche*: XII trabes sed, quia facta est crota, non sunt nisi sex et IIII duodene postium.

8 *Lire*: arbaresterii.

9 *Dans la marge gauche*: Precium huiusmodi materialium venit intrandum et intratur infra post manufacturam foliis VI^{XX} XIII et sequentibus.

duodecim den. gross. p. p. | cum quatuordecim trabibus pro eodem solano, | valente quolibet I flor. p. p.¹.

Item | necessario est facere unum pontonum | seu lobiam pro eundo ad cameram fiendam | super dictum primum portale, videlicet a platea | usque ad dictam cameram. Sunt necessarii | quinque trabes, quolibet longitudinis quatuor theysiarum, valentes² XV den. gross. et tres | duodene postium quercus, qualibet duodena postium | quercus valet XII den. gross. p. p.

Item | dixerunt pro premissis coperturis necessarium | est habere circa quater viginti theysias losarum, | valente qualibet theysia novem gross.

Item³ | dixerunt magistri predicti quod quelibet theysia | lapidum quadrata facit in muro plano latitudinem | trium pedum, videlicet duas theysias muri | completi et in qualibet theysia debent poni | tria sestaria calcis et sex modia arene. | Et dixerunt qualibet theysia lapidum quadrata, | conducta et tracta ad dictum castrum, | valere XXVIII den. gross. modius calcis | XXII den. gross. et modius arene septem gross. | cum portus omnino sit longicus.

Item⁴ | ordinaverunt in dictis cameris pro | substinendo tectum poni quinque arbasterios | quos taxaverunt quemlibet ipsorum cum ipsorum | plumaciis valere tribus flor. p. p.

Item dixerunt esse necesse plures | chivronos quorum extimacio pro nunc fieri | non poterant quemlibetque ipsorum taxaverunt valere | quatuor gross⁵.

Item dixerunt et | ordinaverunt esse necessarios XX trabes | bordonatos longitudinis quatuor theysiarum | cum dimidia et spicitudinis taliter sufficientes | quod si esset necesse possent armari, quos | taxaverunt ipsos in castro conductos ipsorum quilibet | valere II flor. p. p.

Item LX alios trabes | pro faciendo croysiatam super predictis viginti | trabibus, taxato quolibet ipsorum I flor. p. p., conducta | ut supra.

Item LX duodenas postium | de sapini valere qualibet duodena decem | den. gross. mon.

Item XXVIII duodenas | listellorum, taxata qualibet duodena⁶ magistris ordinata⁷ IIII^{or} | den. gross. mon⁸.

Pro galeria ordinaverunt | fore necessarios duodecim trabes pro eisdem | galeriis ante dictas cameras fiendas, videlicet | longitudinis cuiuslibet trium theysiarum, valente quolibet | V den. gross.

1 *Dans la marge gauche*: Nichil intretur quia facti fuerunt duo archi lapidei quorum precium infra intratur.

2 *La phrase depuis* longitudinis est insérée au fond du paragraphe avec un rappel.

3 *Dans la marge gauche*: Extimacio materiarum quarum precium infra intratur folio VI^{XX} XIII.

4 *Dans la marge gauche*: Extimacio fustarum.

5 *Dans la marge gauche*: Iam infra intrantur CXXV folio VI^{XX} III seu XLI flor. VIII gross.

6 *Effacé*: decem.

7 *Le mots* magistris ordinata sont ajoutés dans l'interligne à la fin de la phrase, avec un rappel.

8 *Effacé*: Item viginti quatuor duodene.

Item decem duodenas postium, valente qualibet | X gross., et tres travetos implicandos ou | parapet, valente quolibet IIII den. gross. p. p. Et | decem duodenas postium pro fodrando tectum subtus dictam | galeriam, ipsis postibus ad ratam predictam taxatis.

Pro factura solanorum camerarum. Item pro factura¹ | solanorum fiendorum in dictis cameris et | galleriis reversatis et croysiatis, taxaverunt | ipsi magistri sumptibus operariorum sumptuando per | castellanum vel aliam personam fustas, postes, listellos | et tachias necessarias factura cuiuslibet theysie | valere XVI gross. mon.

Item ordinaverunt | debere reffici galeriam² existentem ante magnam | salam usque ad capellam, pro eundo ad dictam capellam³, ad sostam, eciam | pro decoracione platee.

Item dixerunt | quod in predicto castro necesse est facere | unum viretum unacum charfiours⁴, lecteriis, banchis, | tabulis, scabellis, extochetis predictasque | cameras dealbare⁵. Eciam de armis eidem | castro necessariis uti balistis, viogiis, | hastis, colovrinis, targuetis, plastronis, | doliis, banderiis et certis aliis que presencialiter | extimare non possunt donec facta | fuerint⁶. Et de quam plurimis aliis eidem castro | necessariis ut unum furnum recoperire, | capellam et certas alias toretas que | deffectu coperture se deperuerunt. Eciam | esset necessaria una cisterna. Et | dixerunt fore necessaria duodecim duodenas lattarum longitudinis qualibet | trium theysiarum pro faciendo pontes, | taxata qualibet duodena sex gross⁷.

Item duodecim duodenas debalanterios | pro ponendo in dictis pontibus, valente qualibet | duodena novem gross.

Item quatuor | somatas riortarum de bioles, taxata qualibet | somata valere III den. gross.

Item duos sappinos | valentes VI den. gross.

Item de duabus | pallis ferri valentibus VI gross.

Item de | quatuor situlis⁸ IIII gross.

Item duabus | scalis longitudinis quatuor theysiarum taxaverunt | valere sexdecim gross.

Item de duabus | aliis scallis trium theysiarum valentibus XII den. gross.

Item de quatuor beches pro portando et tenendo | morterium taxaverunt illas valere | I flor. p. p.

Item taxaverunt quatuor | massos cordarum grossarum longitudinis | octo

1 *Dans la marge gauche*: Infra intrantur cum manufactura.

2 *Dans la marge gauche*: Non est facta.

3 *Les mots* pro eundo ad dictam capellam *sont ajoutés dans la marge droite avec un rappel*.

4 *Les mots* unacum charfiours *sont ajoutés dans l'interligne sur le mot* fermos *effacé*.

5 *Dans la marge gauche*: Completa iam intratur in recepcione.

6 *Dans la marge gauche*: Vide ordinationem pro municione castri et artillieriis.

7 *Dans la marge gauche*: Precium latarum pro faciendo pontes seu extimacio.

8 *Effacé*: seylliis.

theysiarum pro quolibet maxo taxato | ad octo gross.

Item taxaverunt pro expensis | prefati domini vicebaillivi cum quatuor | equis et aliarum personarum numero XXIII | videlicet III flor. p. p.

Item pro salario | sex magistrorum et duorum sindicorum | quos nobilis Monfortus de Monteforti, | vicecastellanus Quarti, pro suis iornalibus | manualiter exbursavit, videlicet XXII gross.

Et de premissis omnibus dicti domini, vicebaillivus | et nobilis Monfortus de Monteforti, | preceperunt michi notario subsignato | fieri et tradi licteras testimoniales | sive publicum instrumentum. Nycolaus | Poterii».

Deinde illustrissimus dominus noster, | dominus Carolus Sabaudie dux, | mandavit baillivo Vallisauguste | seu eius locumtenenti – quia, licet | castrum Quarti partim reparatum | fuerit per castellanum, ibidem nichillominus | castrum ipsum nondum sufficienter | reparatum erat – quatenus, eundo castrum, adherescet et illud debite | visitaret, vocatis magistris operariorum | et aliis in talibus expertis, unacum | reparacionibus iam factis, deinde | reparaciones, quas necessario | fiendas videbitur expedire, | ad tachium traderet, proclamari | faciendo locis et moribus assuetis | quis pro minori precio et meliori | condicione facere voluerit et | sibi in tachium traderet et expediret, | ut per ipsius domini nostri licteram. | Datam Thaurini die septima | aprilis anno Domini M^o IIII^c LXXXV^{to} | debite sigillatam et manu | Marmix, ducalis secretarii, signatam. | Cuius vigore idem vicebaillivus | fieri fecit visitacionem et extimacionem | supra scriptam et proclamari, | prout in fine eiusdem visitacionis | continetur. Ad quas cridas | nemo comparuit. Postmodum, | prefatus illustrissimus dominus noster, dominus Carolus | Sabaudie etc. dux, visis dicta lictera | et visitacione, ipsius vigore facta | et sumpta per eius benedilectum | fidelem consiliarium Iacobum | de Provanis, condominum Laynici, baillivum | Vallisauguste ac eciam cridis | factis si quis ipsa opera et | reparaciones minori precio | facere vellet et aliis expletis | annexis, actento maxime | quod nullus comparuit qui ipsa | opera tali nec minori precio | facturum se obtulerit nec putaverit | ut ipsa opera non restaret | perficienda, dicto castellano | Quarti commisit et mandavit | quatenus eadem opera in ipsa visitacione | ordinata et extimata fieri et | compleri faciat. Et pariter | ordinata que extimari non | potuerunt ac alia que sibi | videbantur necessario fienda | pro utilitate ducali fortifficacioneque | et decoracione ipsorum operum et | castrum, ut per ipsius illustrissimi domini | nostri licteram de testimonio premissorum, | cum mandato per supradictos dominum | presidentem et magistrum computorum, | habitis testimonialibus licteris de operibus | taxatis perfectis faciendis¹, in presencia ipsius baillivi | aut alterius qui pro tempore fuerit. | Cui equidem mandavit quod, ad | requisicionem ipsius vicecastellani, ad ipsum | castrum accedat cum tempus | fuerit et ipsas testimoniales | sumat unacum taxatione | et extimacione aliarum rerum | tam ordinarum quam forte non | ordinarum et non extimatarum, | necnon confessione solucionis | magistrorum qui ipsa opera perficerunt. Eo casu precia et

---

1 *Le mot faciendis est inséré dans la marge droite avec un rappel.*

summas | ipsarum reparacionum fiendarum | et aliquorum murorum pro | municione ipsius castri necessariorum, | de quibus testimoniales debite | in camera dictorum computorum reddentur | eidem vicecastellano super valoribus, exitibus, | preysiis, obvencionibus et emolumentis | quibusvis ipsius officii in suis | computis intrandi et allocandi | sine difficultate quacumque, quoniam | sic fieri voluit quibuscumque | contrarium non obstantibus. Datam | Thaurini die decima nona iullii | anno Domini M° III^c LXXXVI° quam | reddit premencionatis annexam sigillo | cancellario sigillatam et manu Marmix, | ducalis secretarii, signatam. | Cuiusquidem lictere vigore idem dominus baillivus | ad mandata procedendo ad | visitacionem, recepcionem ipsorum | operum processit prout in | visitacione et extimacione, | cuius tenor talis est:

«Visitacio operis completi castri Quarti facti | per nobilem Monfortum de Monteforti | castellanum dicti mandamenti Quarti¹. Anno Domini millesimo III^c | nonagesimo, indicione octava et die | vicesima nona mensis iullii. Actum in | castro Quarti, videlicet in magna sala | inferiori nova dicti castri, presentibus nobili | Anthonio Cagnie et dominis Beczoli, Iohanne | de Ferrariis, notario, et Petro Robini, mistrali | Quarti, et pluribus aliis testibus ad sub² scripta | vocatis et rogatis. Notum sit omnibus quod, | vigore certi ducalis mandati ab illustrissimo | domino nostro Carolo duce Sabaudie | emanati, dati Taurini die decima nona | mensis iullii anno Domini M° III^c LXXX sexto, | per egregium ducalem secretarium Marmix signati, | fuerat datum in mandatis nobili Monforto | de Monteforti, castellano Quarti, quatenus | opera ordinata et extimata, vigore certi | alterius mandati iam superius sibi nobili | Monforto facti, constantibus aliis precedentibus | licteris dominicalibus hiis supra primo | designatis annexis, fieri et compleri | faceret, eciam pariter ordinata que | extimari non poterant et alia que sibi | viderentur fieri necessario fienda pro | utilitate ducali fortifficationeque et | decoracione ipsorum operum et castri | Quarti. Feceritque ipse nobilis Monfortus | fieri in dicto castro nonnulla opera, | reparaciones et melioramenta, | ipsarum licterarum vigore, que affectat | castellanus ipse visitari taxarique et | extimari adeo quod in suis computis reddendis | intrantur aut de recepta deducentur. | Igitur prefatus nobilis Monfortus | de Monteforti ipsas dominicales litteras | presentavit spectabili et generoso Iacobo de | Provanis, ex dominis Laynici et baillivo | Vallisauguste, ipsum requirendo quatenus | illas iuxta illarum tenorem exequucioni | demandare velit. Et in illarum exequucione | opera facta et completa in ipso castro et | singulis locis eiusdem visitet et | visitacionem faciat, et fieri faciat³, per syndicos infra nominatos, | necnon eciam magistros operarios infra | nominatos, videlicet murorum, lignaminum et | ferramentorum subscriptorum iuxta dictarum | litterarum dominicalium formam. Qui dominus | baillivus, dictarum litterarum dominicalium | sibi presentatarum vigore et per eum cum | honore et reverencia receptarum, | facere que debet et tenetur se obtulit | ut supra ipsum opus

---

1 *Dans la marge gauche: Visitacio et recepcio.*

2 *La particule sub est insérée dans l'interligne.*

3 *L'expression et fieri faciat est insérée dans l'interligne.*

ut supra | in reparacionibus, ordinacionibus, visitacionibus, | et consitutionibus operum, hiis presentibus | annexis et per me notarium subscriptum | recepti¹ sub anno Domini millesimo IIII^c | LXXX sexto, die decima nona mensis | iunii. Eciam presente et existente egregio | Petro Perruqueti, procuratore fiscali Vallisauguste, | necnon Anthonio Nycole, Iohanne et Anthonio | Osqueti, Stephano de Orto, veluti sindicis | locorum et parrochiarum Sancti Christofori et | Quarti, de dicto opere et aliis antequam ipsa | in dicto castro firent noticiam habentibus. | Et qui dominus baillivus, premissis | omnibus visis receptis, precepit et iniunxit | ipse baillivus pro securiori visitacione | dictorum operum in ipso castro constructorum | discretis viris et magistris Bally de | Veltez, Anthonio Ros de la Pecza et | Gorzano Cravelli, lathomis, Francisco de Inter, | Ianino Braye et Iohanni Villani, carpentatoribus, | Iohanni Barge, Petro de Villa, alias Vertier, | et Iacobo de Quoherchie, fabris et | serralliatoribus magistris expercioribus et | famosis in dicta arte et in dicta Valle | Augusta nunc regnantibus, eciam | presentibus magistris Dominico de Lescherpia, | lathomo de Reiaco, Iohanne Bubey, | carpentatore de Clusiis et Panthaleone | de Lalaz, serralliatore de Augusta, qui dicta opera fecerunt et cuilibet | ipsarum iniunxit et precepit, sub pena | sexaginta solidorum monete cursalis | Auguste pro semel et viginti | solidorum eiusdem monete pro qualibet | die vice quibus faceret de contrario, iuramentisque super sanctis Dei evvangeliis per quemlibet | ipsorum magistrorum in manibus dicti baillivi | corporaliter prestitis ac in quorum | supra presencia, quatenus presencialiter per ipsum | castrum Quarti et in locis de novo | reparatis et constructis ipsam reparacionem | in ipso castro per ipsum castellanum factam | et in locis eiusdem in reparacione | ipsa contentis, factam per ipsum castellanum | et constructam particulariter et distincte | ac de puncto ad punctum et particula | in particulam ipsorum operum constructorum | in locis constructis et reparatis in dicto | castro videant, verifficent, mensurent | et ultra ordinata et taxata videant, | extiment et apprecient modo et forma | in ipsa ordinacione et licteris dominicalibus | superius confectis et designatis, singula | singulis refficiendo omnibus amore, | timore, dolo, malivolencia, dono ac quavis | parcialitate alia semotis.

Quiquidem | magistri lathomi carpentatores et | serallioni maxime dicti lathomi et | carpentatores visitaverunt et mensuraverunt | muros, tecta, solanos et alia infra | particulariter descripta. Qui cum filis, baculis, | tensis mensuratis nemoreis mensuraverunt | et theysaverunt, prout in formis particulariter | descriptis, qualibet tensa una iuvante | alia numeraverunt et carcullaverunt | prout infra.

Et primo mensuraverunt et | visitaverunt atque reperierunt prenominati | magistri Yally de Veltez, Anthonius Ros | de la Pecza et Gorzanus Cravelli, | presentibus semper ceteris magistris et sindicis, | de muris factis in magno edifficio a cadro | maioris turris et a parte civitatis Auguste | usque ad tornetam rotondam que est | in alio cadro dicti castris versus domum | Petri Piqueti, inclusive eciam una grossa | ogiva facta extra dictum castrum | pro fortifficacione eiusdem que est in | fondo magis de una teysia,

---

1 *Lire*: receptis.

eciam | inclusis certis muris et una archeria | facta in cisturno, eciam certis muraliis | factis et reparatis circum circa ortum in | dicto castro existentem, videlicet ducentum | et duas theysias cum dimidia muri | seu II^C II theys. cum dimidia.

Item | mensuraverunt et reperierunt in muris | factis tam in turri portalis dicti castri | quam muris palierii et merlis ibidem prope, factis | tectis hinc inde ad centum quadraginta | theysias cum dimidia, inclusis sedibus | pro maiori parte in platea dicti castri | circumcirca dictam plateam factis et reparatis, | seu CXL theys. cum dimidia. | Que muralie compensate grosse | cum prius et in aliquo loco deducte | possunt esse circa tres pedes spissitudinis, | seu III pedes spinsitudinis. | Et sunt in summa III^C XLIII theys.¹ | que valent ad rationem de XX gross. | pro tensa prout fuit ordinatum, videlicet pro | manufactura V^C LXXI flor. | VIII den. gross. p. p.

Item extimaverunt | crotam super dicto portali et aliam super | qua itur super dicto portali in duobus | archis et retractum retro portam | introitus castri et aliam crotam super | qua itur a vireto magni edificii in | orto prope grossam turrim ad dictam | turrim ad quinquaginta flor. p. p. | L flor. p. p.

Item extimaverunt | vutianium² factum super dicta crota super | introitu prime porte dicti castri valere | quindecim flor. p. p., XV flor. p. p.

Item taxaverunt viretum factum | ante magnum edificium noviter quod | toto edificio servit ad XXXV flor. p. p.

Item taxaverunt quandam | scallam lapideam euntem et descendentem | ad stabulum subtus magnam sallam | antiquam existentem cum uno pilario | rotondo pro substinendo grossos trabes | galearum, videlicet ad decem flor. p. p. seu | X flor. p. p.

Item quia | fuerat ordinatum si opus erant | aliqui lapides tailliandi pro ipso labore | qui tagleantur ad iornalia et quia | in loco non reperiuntur nisi sumptibus | maximis, ipse dominus castellanus, | considerans comodum domini eciam quia | fenestragia effici sint pulchriora et honestiora³, fieri fecit unam fornacem | mathonorum de quibus in fenestris et | hostiis implicati fuerunt quinque milliaria | et plus quam minus relatione ipsorum | magistrorum et predicti magistri taxaverunt, | quolibet milliaria valere sex flor. p. p. | et sic sunt et valent XXX flor. p. p.

Item actestantur quod facti sunt octo | fornelli novi ex quibus sunt quatuor | pulciores et maioris sumptus, videlicet | unum in sala nova, aliud in coquina | prope salam et alia duo in duabus | cameris super dictis menbris quos | taxaverunt cum matheria et labore | ad centum flor. p. p. seu C flor. p. p.

Item sunt alia duo in duabus | cameris sequentibus superioribus, aliud | in una alia camera ibidem prope non nova | et aliud super turri portalis que alia | quatuor taxaverunt ad septuaginta | flor. seu LXX flor. p. p.

Item, quia necesse erat in coquina | magna dicti castri pro illam aplanando,

1 *Dans la marge gauche: III^C XLIII theys.*

2 *Lecture incertaine.*

3 *Les mots effici sint pulchriora et honestiora sont insérés dans la marge droite avec un rappel.*

| ipse castellanus fieri fecit duos | passus de longo ad longum ipsius | coquine de bonis lapidibus taglatis | et pro planando ipsam coquinam et | copiendo bornellos ac evitando | ne aqua bornellorum per ipsam coquinam | intraret ymo pocius extra dictum | castrum redderet, et oportuit | tagliare de rocha ubi reperitur, | ipsam aquam bornelli. Eciam in ipsa | coquina in chafforio seu fornello | antiquo, ultra supra novum factum, | quia dictus fornellus antiquus sustinebatur | una trabe¹ quasi putredo² loco illius | trabis edificari fecit unum bonum | et honestum archum pro substinendo | ipsum charferium seu fornellum, | que omnia ipsi predicti magistri taxaverunt | valere, inclusis butumine a dictis passibus | usque ad murum et materia inclusa, | ad duodecim flor. p. p. seu XII flor. p. p.

Item in duabus bombarderiis, una in dispensa³ | et alia retro dictam dispensam taxaverunt | ad quinque flor. p. p. seu V flor. p. p.

Item in duabus aliis bombarderiis | super porta dicti castris taxaverunt ad | quinque flor. seu V flor. p. p.

Item | in tribus fenestris croysiatis, videlicet duo | in sala nova inferiori prope magnam salam | antiquam et alia sala seu camera supra | dictam salam novam, que facte sunt de | materia lapidum pulcre⁴ et bene laborate, | taxaverunt predictas tres fenestras | ad quadraginta quinque flor. p. p. seu | XLV flor. p. p.

Item pro barbacana | facta supra predictam portam dicti castris | de duodecim grossis lapidibus logiis | et bene laboratis taxaverunt ad | decem flor. seu X flor. p. p.

Item dixerunt esse dealbatum de | novo in dicto castro Quarti quatuor centum | et viginti quatuor theys. muri seu | IIII^c XXIII theys. muri. Quam | dealbacionem pro manufactura et matheria | ipsi taxaverunt, mediantibus eorum | iuramentis, qualibet theysia tres gross. cum dimidio | monete Auguste seu⁵ qui valent | videlicet C XXIII flor. VIII den. gross. p. p.

Item de infichiato sive imbochiato | taxaverunt esse tercentum octuaginta | et octo theysie, qui magistri predicti | taxaverunt qualibet theysia valere | duobus grossis predictae monete et ascendunt | ad septuaginta quatuor flor. et octo den. | gross. et sunt LXIII flor. VIII den. gross. p. p.

Item taxaverunt pinturas⁶ factas in | toto castro et ante turrim ac in quibus locis | que visitata sunt inclusis picturis et | iornalibus valere septem flor., VII flor. p. p.

Item visitaverunt et mensuraverunt | cum theysia et filis omnes tectus factas⁷ | tam super ipsis edificiis noviter per dictum | castellanum factis, tam in salis, cameris,

---

1 Le mot trabe est inséré dans l'interligne sur un mot illisible effacé.

2 Lire: putreda.

3 Le mot dispensa est inséré dans l'interligne sur le mot deffensa effacé.

4 Le mot pulcre est inséré dans l'interligne sur le mot publicite effacé.

5 La particule seu est répétée.

6 Le mot pinturas est inséré dans l'interligne sur un mot illisible effacé.

7 Lire: factos.

| turris, stabulo et¹ tornetis, | omnibus universaliter inclusis et | calculatis hinc inde ascendunt ad | novem viginti et sex theysias tectus seu IX^{XX} VI theysias tectus | valentes ad XX gross. pro theysia | videlicet III^C flor. p. p.

Item | dixerunt quod possunt esse implicate | de losis novis in ipsis coperturis circa | centum et viginti theysias | que in ordinacione² sunt taxate ad videlicet | C XX theysias losarum valentes | ad novem den. gross. pro qualibet theysia, | videlicet LXXXX flor. p. p³.

Visitacio | carpentatorum operum nemorum.

Et primo prenominati magistri | Franciscus de Inter, Ieninus Breye⁴ et Iohannes | Bullian, in presencia magistri Iohannis Bubey ut supra⁵, | carpentatores qui opera nemora⁶ | infrascripta fecit⁷, eciam presentibus dictis | sindicis Quarti et Sancti Christofori, iuramentis | ipsorum, dixerunt quod a stupha antiqua | usque ad cadrum turris ubi factum est | magnum edificium et ubi ordinatum | fuerat fieri tres cameras superiores | et sic per consequens facta sunt tria | menbra inferiora unius latitudinis | prout superior. Et quod ipse castellanus | fecit fieri fortes et pulcros solannos | sive traleysons pro maiori parte maioris | costus et pulciores quam non fuerat | ordinatum, quia, loco trabium bordonatorum | ut fuerat ordinatum, fieri fecit trabes | armatos pulcherrimos et maiori parte | ipsius operis. Et loco aliorum trabium super | ipsis ponendis, ut in ordinacione continetur, | in superioribus traleysons non positi sunt | illo modo sed fecit ipsas traleysons cum | multis trabetis et a la francoysa. Et postes | positi sunt ad longum trabetorum, et sunt | tot trabeti quod postes. Et sic concludunt quod | magis positum est de nemore quam tam | de trabibus quam trabetis quam non fuit ordinatum | et quod ipse traleysons sunt maioris costus | quam non fuit ordinatum. Eciam quod gallerie | ante ipsas cameras fecit fieri pulcra | et aliter quam in ordinacione continetur. | Et, quamvis ipsa opera non potuerint fieri | precio ordinato, ipse castellanus | fuit contentus, uno compensante alio, | dimicterentur precio ordinato, videlicet | de nemore ut appreciatum est et | numero theysiarum tam solannorum | quam galeriarum, parapet et graduum | ad sexdecim gross. pro qualibet theysia.

Item, ultra ordinata, ipse castellanus fieri | fecit duo menbra, uno super alio, sequencia | alia subscripta versus tornetam rotondam | et aliud membrum fecit fieri in cadro versus | Augustam dicti edificii, quia fecit levare | terram pro ipso membro,

1 *Effacé*: calculatis.

2 *Le mot* ordinacione *est inséré dans l'interligne sur le mot* omnibus *effacé*.

3 *Dans la marge gauche*: V^C LIIII flor.

4 *Effacé*: p.

5 *La phrase depuis* Bullian *est ajoutée au bas du folio*.

6 *Lire*: nemorea.

7 *Lire*: fecerunt.

conficiendo pro custodia | dicti castris ab illo latere¹. Eciam fecit fieri | unum gradarium a galeriis suprascriptis ordinatis | pro eundo supra ipsam turrim cum una | lobia ad latitudinem ipsius turris | cum copertura super dicto gradario et | lobia prout supra aliis galeriis.

Item | in salla nova apud magnam sallam antiquam² super | terra fecit fieri unum solanum quod non fuerat | ordinatum sed bene neccesse erat in quibus | solanis, gradario et lobia non ordinatis fieri, | fuerunt reperte esse implicate viginti una | duodena assidium que veniunt eidem | castellano intrande ad rationem | in ordinacione narratam decem gross. | pro duodena et in gradibus ac lobia et | parapet eiusdem taxaverunt alia nemora | ad tres flor. que, ut supra, veniunt | intranda ultra in ordinacione ordinata, | valent viginti flor. et dimidia, XX flor. VI den. | gross. p. p.

Item ipsi magistri et alii | secum existentes mensuraverunt omnes | ipsos solanos seu traleysons in ipso | magno edificio factos, in quibus sunt | novem menbra cum galeriis, gradibus | et parapet. Eciam in uno solano facto super | portali, quia loco alterius solani inferioris | ordinato fieri, facta sunt³ una crota pro | securitate ipsius porte et castris. Et sic in | omnibus suprascriptis solanis, galeriis, | parapet et gradibus ipsi magistri et alii, iuramento | ipsorum, dixerunt sunt theyse centum | et septuaginta valentes II^c LXXXVI flor. et VIII den⁴. | gross. p. p., C LXX theysie | valent II^c XXVI flor. VIII gross. p. p⁵.

Item dixerunt quod in ipsis⁶ tribus cameris | plus factis quam ordinatis inerunt decem octo | trabes tam integri quam positi in trabetis | qui veniunt intrandi dicto castellano | ultra taxata, quos taxaverunt ad | duodecim gross. p. p. sive XVIII flor. p. p⁷.

Item taxaverunt unum buffetum | existens in sala inferiori noviter facta | ad quatuordecim flor. p. p. sive XIII flor. p. p.

Item in uno tornaven in eadem sala | ad duodecim flor. p. p. sive XII flor. p. p.

Item taxaverunt portas duarum | fenestrarum croysiatarum ad chassie | ad sexdecim flor. p. p. seu ad XVI flor. p. p.

Item in una alia fenestra ibidem in dicta | sala existenti ad sex flor. p. p. seu ad VI flor. p. p.

Item in dicta sala in duabus tabulis | cum stochetis et uno bancho et duabus | strimis ibidem existentibus ad quindecim | flor. p. p. seu ad XV flor. p. p.

Item in uno armario seu buffeto coquine | et tornaven dicte coquine ad sexdecim | flor. p. p. seu ad XVI flor. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Fuste implicate ultra ordinata.

2 *Le mot antiquam est ajouté dans la marge droite avec un rappel.*

3 *Lire*: est.

4 *Le terme den. est répété.*

5 *Dans la marge gauche*: Ad XVI gross. pro theysia.

6 *Effacé*: menbris.

7 *Dans la marge gauche*: Videlicet et sic valent XVIII flor.

Item in dicta coquina in duabus fenestris | ad chassie ad septem flor. p. p. seu VII flor. p. p.

Item in sala superiori nova in uno | tornaven ad decem flor. seu X flor. p. p.

Item in uno buffeto bene minusiato in eadem | sala existenti ad XX flor. seu XX flor. p. p.

Item ibidem in dicta sala superiori in una | fenestra croysiata ad sex flor. p. p. seu | VI flor. p. p.

Item | ibidem in duabus fenestris aspicientibus | versus ortum ad quatuor flor. p. p. | seu III flor. p. p.

Item ibidem | in uno bancho cum una tabula et | suis extochetis ad XII flor. seu XII flor. p. p.

Item in camera proxima post iuxta | ipsam salam in uno buffeto ad octo | flor. seu VIII flor. p. p.

Item | ibidem in uno tornaven ad sex flor. seu VI flor. p. p.

Item in | grossa turri in uno buffeto et uno | bancho nucis ad undecim flor. p. p. sive | XI flor. p. p.

Item in una porta | sale superioris eundo a dicta sala | ad dictam cameram, secundam cameram, et | duabus fenestris ad novem flor. seu | IX flor. p. p.

Item in una | porta vireti, tribus eundo ad retractum, | una tercie camere et alia quarte camere | cum tribus fenestris ad decem flor. et | tres gross. p. p. seu X flor. III gross. p. p.

Item in camera superioris turris in quatuor | fenestris ad tres flor. p. p. sive III flor. p. p.

Item in porta dicte camere ad sexdecim | gross. mon. curs. Auguste seu | XVI den. gross. p. p.

Item in una | porta veniente de sala inferiori ad | coquinam ad sexdecim gross. seu XVI gross.

Item in camera bassa apud coquinam, | videlicet in duabus portis et una | fenestra ad duos flor. et octo gross. | mon. seu II flor. VIII gross.

Item in una porta et una fenestra | dispense ad duos flor. p. p. seu II. flor. p. p.

Item in canalibus ducentibus aquam | ubi decet ad tres flor. p. p. sive III flor. p. p.

Item in tribus pomellis, duobus super | turri alciori et versus Augustam et uno | super tornetam versus Piquetum et pro | tholis ibidem appositis ad sex flor. et | novem den. gross. p. p. seu VI flor. IX gross.

Item pro pena coperiendi dictos pomellos | ad duos flor. et sex gross. p. p. seu | II flor. VI gross.

Item retro dispensam | in una fenestra videlicet ad octo gross. mon. | seu VIII den. gross.

Item pro undecim | scabellis ad quinque flor. cum dimidio seu V flor. VI gross.

Item pro | duabus cathedris ad baston videlicet | ad unum flor. p. p., I flor. p. p.

Item | pro una porta magne sale euntis ad | cameram portalis videlicet ad sexdecim gross. | mon. seu XVI gross.

Item | in una porta cum modico solamine supra | vireto eunte in stabulo subtus

magnam | salam ad duos flor. p. p., II flor. p. p.

Item in torneta iuxta portale in porta et | retractu ad tres flor. seu III flor. p. p.

Item in camera portalis in una porta¹ | et quatuor fenestris ad | quatuor flor. et sex gross. p. p. seu | IIII flor. VI gross. p. p.

Item in | palerio in sex fenestris ad quatuor flor. | et sex gross. p. p. seu IIII flor. VI gross. p. p.

Item in portali subtus in tribus fenestris | videlicet ad duos flor. et sex gross. p. p. seu II flor. VI den. gross. p. p.

Item in | uno portali stabuli equorum videlicet ad unum | flor. seu I flor. p. p.

Item in | porta gruee palerii ad octo gross. seu VIII gross.

Item in duabus banderiis super fornellis | ad novem gross. seu IX gross. p. p.

Item in pena et manufactura magistri | ad octo gross. seu VIII gross. p. p.

Item taxaverunt facturam solani | supra stallam cum nemoribus ad faciendum | mangiornes et rastellerios stabuli | predicti cum factura ad X flor. p. p., | dicentes dictum solanum fuisse factum | prout fuit ordinatum.

Item | extimaverunt duas leyterias in duabus | cameris primis, quamlibet ipsarum | octo flor. p. p. et quatuor alias ad quatuor | flor. p. p. pro qualibet. Que sunt in summa triginta | duo flor. p. p. sive XXXII flor. p. p.

Item extimaverunt quoddam allorium | seu pontonium existens supra solamen | stabuli ex eo quia ex dicto solanno comode | videre non poterat per fenestras in dicto | palerio factas. Quod allorium taxaverunt valere tres flor. p. p. seu III flor. p. p.

Item dixerunt, iuramento ipsorum, | quod tam super magno edificio quam turribus | et palerio sunt positi centum et viginti | quinque chivroni, ultra antiquos qui sunt | taxati in ordinacione videlicet C XXV chivroni | videlicet ad IIII gross. pro quolibet valentes XLI flor. VIII gross.

Item dixerunt quod ultra albalesterios | ordinatos in ordinacione sunt positi duo | super turri cadrantis versus Augustam | et alia duo super turri portalis et | unum super duobus menbris factis | plus quam ordinatis. Quos taxaverunt | ad decem flor. seu X flor. p. p.

Item taxaverunt collam implicatam in | predictis tabullis, extochetis, buffetis | et aliis operibus valere unum flor. | p. p. sive I flor. p. p.²

Sequuntur³ sere et ferramenta in | hostiis et aliis ipsius castri noviter | apposita, que taxata extiterunt per | quos infra, eorum mediantibus iuramentis. | Magistri Iohannes Bargi, Petrus de | Villa, alias Vertier, et Iacobus de Quoerchii, | sarralliones ipsorum mediantibus | iuramentis in manibus dicti domini | baillivi corporaliter prestitis super sanctis | Dei evangeliis, eciam eis imposita | pena consuetudinis de veritate dicenda, | ipsi enim taxaverunt et appreciaverunt | seras cum clavibus, hostiis, buffetis et | aliis hedificiis noviter edificatis | et constructis et prout in eisdem appositis | particulariter

1 *Effacé*: et retractu.

2 *Dans la marge gauche*: V^c IIII^{xx} XV flor. IX den. gross.

3 *Dans la marge gauche*: Ferramenta.

et divisim, prout infra | sequitur.

Videlicet primo | feramenta cum sera cum clavibus | existentibus in buffeto in grossiori turri | duos flor., II flor. p. p.

Item | ferraturam unius archeban existentis | in dicta maiori turri unum flor., I flor. p. p.

Item ferraturam unius buffeti | existentis in sala inferiori nova iuxta | magnam salam antiquam quatuor flor. seu ad IIII flor. p. p.

Item | ferraturam de tornavent eiusdem sale | qui non habet nisi unam portam de decem | gross. seu X gross.

Item | ferraturam unius fenestre existentis in | dicta sala a parte platee eiusdem | castru duos flor. p. p. seu II flor. p. p.

Item ferraturam unius fenestre crociate | a parte introitus castru dicte sale basse | iuxta magnam salam antiquam tres | flor. et quatuor gross. seu III flor. IIII gross.

Item ferraturam alterius fenestre | crociate existentis in dicta sala a parte | orti castru tres flor. p. p. et quatuor | gross. seu III flor. IIII den. gross. p. p.

Item ferraturam cuiusdam | armarii sive buffeti existentis in | magna coquina decem octo gross. seu | XVIII den. gross. p. p.

Item | ferraturam cuiusdam fenestre | dicte coquine existentis a parte | platee castru unum flor. et | octo gross. seu I flor. VIII gross.

Item ferraturam unius buffeti existentis in | sala superiori nova a parte Auguste videlicet | quatuor flor. p. p. seu IIII flor. p. p.

Item ferraturam unius fenestra¹ crociate | existentis in dicta sala superiori usque ad unum | flor. et octo gross. seu I flor. VIII gross.

Item ferraturam unius² | tornaventis eiusdem sale qui habet duas portas | videlicet unum flor. et octo gross., I flor. VIII gross.

Item ferraturam unius armarii sive buffeti | positi in muro in camera iuxta dictam salam | superiorem tres flor. et quatuor gross., | III flor. IIII den. gross. p. p.

Item | ferraturam tornaventis eiusdem camere | decem gross. seu X gross. p. p.

Item seram existentem in porta coquine | ad decem gross. mon. seu X gross. p. p.

Item seram existentem in camera, videlicet in porta | iuxta ipsam coquinam novem gross. seu IX gross.

Item magis una alia sera in dicta camera | sex gross. seu VI gross. p. p.

Item seram existentem in garda roba | seu dispensa ad novem gross. seu IX gross. p. p.

Item seram existentem in sala nova | superiori videlicet in porta ipsius sale unum | flor. seu XII den. gross. p. p.

Item seram existentem in camera | noviter facta in summitate turris maioris | octo gross., VIII gross.

Item | seram existentem in camera iuxta salam | superiorem, videlicet in porta,

---

1 *Live*: fenestre.

2 *Effacé*: armarii sive buffeti.

novem | den. gross. seu IX gross.

Item | seram existentem in porta camere ante | summitatem vireti unum flor. seu | I flor. p. p.

Item | seram existentem in camera supra gardam robam | sive dispensam IX den. gross. p. p¹.

Item | seram existentem in prima porta castri, | videlicet intus cum duobus crochetis | octo den. gross., VIII gross.

Item | seram existentem in camera supra dictam | portam dicti castri, novem gross. p. p., | IX gross.

Item viginti | quinque vorrollios rotundos ad quinque quartos | pro quolibet tres flor. et septem gross. et tres quartos | seu II flor. VII gross. III quart.

Item | magis sex vornellios positos in fenestris | palicii ad rationem predictam septem den. | gross. et duorum quartorum seu VII gross. | II quart.

Item taxaverunt quinque | vorrollios plat ad rationem undecim quartorum, | quolibet valere unum flor. unum | gross. et tres quart., I flor. I gross. | III quart.

Item quatuor barras ferri | in fenestris cum croysiatis duplicibus, | taxatas valere octo den. gross. sive | VIII gross².

Et quasquidem | seras, ferramenta superscripta, eciam | omnia et singula infra descripta, prenomiatus | magister Panthaleon de Balaz asseruit | et, suo mediante iuramento, dixit | fessisse³, librasse, ponderasse et expedisse | tam prenomiatus nobili Monforto, castellano | predicto, quam eius servitoribus et nunciis. Et | de quibus predictis eciam superscriptus | Panthaleon, gratis et eius spontanea voluntate | motus, habuisse confessus fuit et recepisse | a prenomiatus nobili Monforto, castellano | predicto, plenam solucionem satisfacionem | et pagamentum de dictis ferramentis | et aliis proxime infra descriptis ad | taxam predictam et infrascriptam | per dictos magistros serralliones⁴ et ad hoc | expertos ad tantum taxatam. Et | promisit per suum iuramentum contra ipsam | taxam non contravenire ymo illam ratam | habere cum clausulis opportunis.

Et sequuntur | alia ferramenta tam alba quam nigra | que ipse Panthaleon eidem domino | castellano ultra predicta | fecit, expedivit, ponderavit et laboravit.

Et primo tam | in angonis quam crochetis et pro fenestris | dictis crochetis pro ponendo mantellos | pro fortificatione dicti castri, | videlicet viginti duas libr. | ferri seu XXII libr. ferri.

Item in aliis angonis et crochetis | pariter et aliis fenestris dictis | Panthaleoni de Molendino, servitori | dicti castri, viginti duas libr. seu | XXII libr. ferri.

Item in | grossis cavillis pro trabibus armatis | octo libr. ferri seu VIII libr. ferri.

Item in sparris et gonis pro portis | et fenestris undecim libr. cum dimidia ferri |

1 *Ce paragraphe est ajouté au bas du folio avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche: XLIII flor. VII den. ob. gross. p. p.*

3 *Lire: fecisse.*

4 *Dans la marge gauche: Confessio seralliatorum.*

seu XI libr. cum dimidia ferri.

Item | pro uno verrollio et sparris pro porta | stabuli pro uno parvo guicheto, unam | libram cum dimidia ferri, I libra cum dimidia | ferri.

Item pro sex cavillis pro aliis | trabibus armatis sexdecim libr. ferri seu | XVI libr. ferri.

Item pro aliis | duobus cavillis ut supra sex libr. ferri, | VI libr. ferri.

Item pro sex libris | grossarum tachiaram ferri, VI libr. ferri.

Item pro aliis duobus cavillis ut supra | quinque libr. ferri.

Item pro gonis et | verrollieris tresdecim libr. ferri. videlicet XIII libr. ferri.

Item pro crochetis | pro fenestris pro mantellis quindecim libr. | ferri, seu XV libr. ferri.

Item in crochetis, gonis et verrollieris | septem libr. cum dimidia ferri seu VII libr. | cum dimidia¹.

Item in aliis gonis | duas libr. cum dimidia ferri II libr. | cum dimidia ferri.

Item in cavillis ferri | novem libr. seu IX libr. ferri.

Item in gonis quatuor libr. cum dimidia ferri, | IIII libr. cum dimidia.

Item | in duabus clavibus ferri positis | in muro magni edificii pro fortificatione | et securitate muri, sexaginta | sex libr. ferri, LXVI libr. ferri.

Item in sex crochetis decem septem | libr. ferri, XVII libr. ferri.

Item in aliis cavillis sex libr. cum dimidia | ferri, VI libr. cum dimidia ferri.

Item in aliis viginti cavillis ferri | undecim libr. cum dimidia ferri, XI libr. cum dimidia | ferri.

Item in gonis et verrolliis | viginti unam libr. ferri seu XXI libr. ferri.

Item in | gonis et verrolleriis sexdecim libr. | cum dimidia ferri seu XVI libr. cum dimidia | ferri.

Item in gonis et verroglieriis | viginti quinque libr. ferri seu XXV | libr. ferri.

Item in aliis cavillis, | gonis, verroglieriis, crochetis triginta | octo libr. ferri seu XXXVIII libr.

Item in aliis cavillis pro trabetis | armatis² positis in | solano, videlicet quatuordecim libr. | ferri, XIII libr. ferri.

Item | in gonis sex libr. ferri, VI libr. | ferri.

Item in aliis cavillis et | verroglieriis quatuor libr. ferri seu | IIII libr.

Item in una clave | posita in vireto pro securitate viginti | quatuor libr. ferri, XXIII libr. ferri.

Item in duobus gonis quatuor libr. | IIII libr.

Item in tachis viginti | libr. ferri, XX libr.

Item plus | in quatuor clavibus positis in muro magni | edificii pro fortificatione septuaginta | octo libr. ferri seu LXXVIII libr.

Item in aliis clavibus positis in turri | alciori quadrantis quadraginta sex | libr.

1 *Ce paragraphe répété a été effacé.*

2 *Effacé: viginti duas libras.*

ferri seu XLVI libr.

Item | in aliis cavilliis pro aliis trabibus armatis | decem libr. ferri seu X libr.

Item in aliis cavillis decem septem libr. | cum dimidia ferri seu XVII libr. | cum dimidia.

Item in uno baston pro | ferreriis pro incarcerando sex libr. ferri | seu VI libr.

Item in viris | pro aptando bornellos castri sex quartos | seu VI quart¹.

Item in | crochetis et gonis decem octo libr. cum dimidia | ferri seu XVIII libr. cum dimidia.

Item in aliis crochetis triginta una | libr. ferri seu XXXI libr.

Item in quatuor crochetis decem libr. | cum dimidia ferri seu X libr. cum dimidia.

Item in gonis et varroglieriis quinque | libr. V libr.

Item in gonis | et circa fenestre magne ferrate et | croysiate in prima salla septem libr. | ferri seu VII libr.

Item | in crochetis positus in solamine seu | gradario superioris turre pro | carnibus substinendis tres libr. ferri | III libr. ferri

Item | in gonis positus in parva salla videlicet | in fenestris septem libr. ferri | VII libr.

Item in triginta | quatuor libr². sparrarum ferri seu | XXXVIII libr.

Item in gonis | triginta octo libr. ferri seu XXXVIII libr.

Item in crochetis et aliis duodecim libr. | seu XII libr.

Item in sparris | quatuor non albis pro portis viginti | unam libr. ferri seu XXI libr.

Item in sparris fenestre membri | apud coquinam octo libr. ferri albi | VIII libr. ferri albi³.

Item | quatuor gonis pro portis quinque libr. cum dimidia | ferri seu V libr. cum dimidia.

Item | pro gonis, crochetis et verroglieriis | viginti duas libr. ferri seu | XXII libr.

Item pro tribus clavibus | duplicibus pro portali pro clavando ipsum | portale cum crota octo viginti et duas | libr. ferri VIII^{XX} II libr. ferri.

Item pro gonis et crochetis quatuordecim | libr. ferri seu XIII libr. ferri

Item | pro duabus sparris pro una fenestra | pro sex libr. ferri seu VI libr. ferri

Item pro aliis clavibus superioribus | ipsius portalis ac tachis et gonis | septuaginta duas libr. ferri, LXXII libr.

Item pro aliis cavilliis pro ligando chivronos super | dicto portali XXX libr. ferri, XXX libr⁴.

Item pro aliis gonis, | cavillis et crochetis ubi supra viginti | duas libr. ferri, XXII libr.

1 Dans la marge gauche: I den. ob. gross.

2 Le terme libr. est répété.

3 Dans la marge gauche: albi.

4 Ce paragraphe est inséré au bas du folio avec un rappel.

Item pro una alia clave posita super | dicto vireto apud coquinam pro securitate | arnoti viginti libr. ferri seu XX libr.

Item pro sparris fenestre et porte¹ | larderii nigri tresdecim libr. ferri | seu XIII libr.

Item pro | quatuor sparris positus in tornavento | coquine et aliis duabus factis et positus | in porta magne sale facta de novo eundo | supra portale quindecim libr. ferri seu | XV libr. ferri albi².

Item pro aliis duodecim | positus tam super portali turris et ad | retractum cum certis aliis gonis et | verroglieriis ac certo acressamento barre | ferri porte primi portalis castri triginta | sex libr. ferri seu XXXVI libr.

Item in quatuor sparris duplicibus | videlicet tribus fenestris inferioribus | portalis et unius alterius porte apud | granerios antiquos triginta libr. ferri | seu XXX libr.

Item in | duodecim sparris pro fenestris palierii | viginti quinque libr. ferri XXV libr.

Summa ferri nigri M II^c XXV libr. ad | rationem quinque forc. pro qualibet libra | valent LXIII flor. IX den. V forc. | LXIII flor. IX den. V forc³.

Opus dealbatum.

Et primo pro una fenestra ferri seu ferrata pro | una fenestra parva in turri que ferrata | est dealbata et rotunda viginti unam | libr. ferri seu XXI libr.

Item | in una ferrata fenestre vireti cum baculis | rotondis et dealbatis videlicet triginta octo | libr. ferri seu XXXVIII libr.

Item pro duobus bastonis pro ponendo | banderias super turrim versus Augustam | videlicet viginti quinque libr. cum dimidia ferri | seu XXV libr. cum dimidia.

Item | in ferratis positus in duabus campis | fenestre croysiate in parva salla | in bastonis albis et rotondis triginta | quatuor libr. ferri sive XXXIII libr.

Item in duabus ferratis parvis fenestris | factis in ogiva que servunt duobus | menbris in bastonis albis et rotondis | quinque rucz ferri seu V rucz ferri.

Item in triginta quinque libr. sparrum | ferri XXXV libr.

Item in aliis | sparris duos rubz et decem octo libr. ferri | seu II rubz XVIII libr.

Item in aliis | sparris pro fenestris videlicet sex paria | triginta quinque libr. ferri XXXV libr.

Item in tribus bastonis albis pro | banderiis videlicet duobus super | fornellis et uno super torneta versus | Piquetum triginta octo libr. ferri | videlicet XXXVIII libr.

Item | in una fenestra ferrata in sala | inferiori videlicet cum bastonis albis et | rotondis et appagnier tresdecim rub et | octo libr. ferri seu XIII rub VIII libr.

Summa ferri albi IIII^c XLII libr. cum dimid. | ad rationem de III quart. pro qualibet libra | valent XXVII flor. VII den. VII forc. | Et XIII rub. et VIII libr. ad I

1 *Effacé: largi.*

2 *Le mot albi est ajouté dans l'interligne. Dans la marge gauche: albi.*

3 *Dans la marge gauche: LXIII flor. IX den. ob. et quart. gross.*

den. gross. pro libra valent XXVII flor. et | IX den. gross. p. p. Et sic in summa tota | ferri albi LV flor. IIII gross. VII forc¹.

Infra scribuntur tachie² tam | albe quam nigre et tam magne quam parve | empte per ipsum dominum castellanum | a diversis personis, prout suo iuramento | asseruit in manibus prefati domini | baillivi prestito. Que deliberate fuerunt | et ponderate ac numerate dicto magistro Iohanni | Bubey qui illas iuramento suo habuisse | dixit et illas in labore suprascripto | implicasse et tam per se quam per maczonos.

Et primo a Bertholino Sexiano, | commorante in Augusta, duodecim libr. tachiarum | seu XII libr.

Item magis tam | ab eodem Bertholino quam Guilliermo de Bosco | octo libr. tarchiarum ferri VIII libr.

Item a Bergantino, commorante in Villa | Francha, quatuor libr. tachiarum seu | IIII libr.

Item quos conduci fecit | per Iohannem de Saxo de Villafrancha | a civitate yporregiensi ad dictum | castrum duos ballonos ponderantes | ducentum triginta duas libr. ponderatos | per magistrum Iohannem Bubey, qui opus fecit³, II^C XXXII libr.

Item plus emit Auguste tres libr. | tachiarum seu III libr. tachiarum.

Item apportavit a civitate Thaurini | ipse castellanus tachias albas magnas | mille sive M^{le} tachias.

Item | quas apportari fecit de Gebennis tachias | albas parvas mille sive M^{le} tachias.

Item quas apportari fecit per magistrum | Michaellem de Ecclesia de Ciriaco ex Pedemontibus | novem centum tachias albas magnas fieri | IX^C tachias.

Item magis quas apportari | fecit a Gebennis tachias parvas albas mille | seu M^{le} tachias.

Item magis | apportari fecit de aliis tachiis magnis | albis per magistrum Michaellem de Ecclesia | videlicet mille tercentum seu M III^C | tachias.

Item quod conduci fecit per | Franciscum Solera de Villafrancha unum | ballonum tachiarum nigrarum ponderantem | centum et septem libr. CVII libr.

Item a Bertheto Catorelli quinque libr. | tachiarum nigrarum V libr.

Item solvit magis pro tercentum | parvis tachiis pro verreriis habitis | a nobili Guilliermo de Bosco | videlicet VI gross. mon.

Sunt | in summa tachie nigre III^C LXXI libr. | ad unum den. gross. pro libra valent | XXX flor. XI den. gross. p. p. Item | tachie albe grosse III^M II^C ad | III gross. pro C valent VIII flor. Tachie | parve II^M II^C ad II gross. pro C valent III flor. | VIII den. gross. valent XLII flor. VII gross⁴.

1 *Dans la marge gauche*: LV flor. IIII den. III quart. et quart. gross.

2 *Effacé*: seu trabes.

3 *L'incise qui opus fecit est ajoutée dans l'interligne*.

4 *Dans la marge gauche*: XLII flor. VII gross. *Au-dessous* : II^M III^C LVI flor. III den. ob. gross. p. p.

Et quasquidem predictas tachias magnas | et parvas albas et nigras superius | declaratas prenominaus magister | Iohannes Bubey¹, magister operis lignaminum dicti castri, | suo mediante iuramento in dicti domini baillivi | manibus prestito, dixit et iuravit | illos et illas a prefato castellano | habuisse et recepisse, illas tam per se quam | per eius servitores implicasse et | in maiori commodo dicti operis posuisse | et necnon eciam recepisse in diversis | parcellis. Et habuisse a prefato domino castellano | ibidem presente plenam satisfacionem et solucionem | omnium et singulorum iornalium et aliarum | rerum quarum idem magister Iohannes | Bubey, tam ratione sue persone quam suorum | servitorum et famulorum tocius temporis | preteriti usque ad hunc diem presentem, | pactum expressum faciens de non plus | ratione premissorum petendo quomodolibet | vel querelando seu reclamando.

Inde prefati magistri Iohannes Barges, | Petrus de Villa, alias Vertier, et Iacobus | de Quoerchii, eorum predictis iuramentis | ut supra per eos et eorum quemlibet | prestitis, dixerunt et valere asseruerunt | et taxaverunt in foroque eorum | consciencie decreverunt et dixerunt² | ibidem, videlicet ultra per eos taxata, videlicet | ferramenta, videlicet fenestram du panier | ponderantem tresdecim rub et octo libras, | qualibet libra valere uno grosso, libra³ | vero alterius laboris albi que non fuit | du panier valere tribus⁴ quartis pro singula | libra et libram alterius operis magistri | ut valere quinque forc., et libram magnarum | tachiarum valere uno grosso et centum | tachiarum grossarum albarum valere | tribus gross. et centum tachiarum | parvarum albarum valere duobus gross. | Et ita taxaverunt, extimaverunt | et appreciaverunt predicti magistri | sarralioni, si Deus eos adiuvet, et per | dicta eorum iuramenta ut supra | prestita, castellani ex iniunctione penali eis | facta.

Item prefatus | magister Panthaleon de Laba⁵, faber, pro | se et suis confessus fuit habuisse et | plenarie recepisse a prefato nobili | Monforto de Monteforti, castellano | predicto, plenam et omnimodam solucionem, | satisfacionem de predictis ferramentis, | seris et aliis quibuscumque sibi superius | ponderatis, libratis et expeditis | tam sibi proprio quam alteri eius nomine, | secundum taxam et extimacionem | superius per predictos magistros sarraliones | factam et de quibus premissis omnibus | et singulis prefatus Panthaleon pro | se et suis predictis heredibus et | causam habituris eundem dominum castellanum | et suos in prefati domini baillivi | commissarii supra deputati presencia solvit | et quictavit, pactum expressum faciens | de numquam ratione premissorum nec | alterius ipsorum petendo quomodolibet | nec requirendo, cum clausulis | in talibus opportunis.

Item et pariter magister | Dominicus Descherpia⁶, prefatus lathomus | et dicti

1 *Dans la marge gauche*: Confessio magistri Iohannis Bubey, carpentatoris.

2 *Dans la marge gauche*: Extimacio ferramentorum.

3 *Lire*: libram.

4 *Le mot tribus est inséré dans l'interligne sur le mot rubz effacé.*

5 *Dans la marge gauche*: Confessio magistri Panthaleonis de Laba, fabri.

6 *Dans la marge gauche*: Confessio magistri Dominici Descherpia, lathomi.

operis lathomie magister, gratis | et sponte in cuius supra presencia confessus fuit | habuisse et realiter cum effectu | reperisse a prefato nobili Monforto, | castellano, omnia ferramenta sibi pertinencia | que in papiro sunt descripta. Eciam et plenam et omnimodam solucionem, | satisfacionem laboris et operum | et iornalium per ipsum et per eius | servitores in ipsis muris, reparacionibus, | fenestris, archeriis, dealbacionibus, | tectis et aliis quibuscumque et in | quibuscumque locis ipsius castri factis | et melioratis tam per se quam eius servitores | et famulos a toto tempore preterito | usque in hunc diem presentem. Et | de quibus omnibus premissis tam in | specie quam in genere ipse predictus | Dominicus magister Descherpia pro | se et suis quibus supra prefatum | dominum castellanum et suos quos supra | solvit et quictavit cum pacto | expresso de non ulterius petendo | ratione premissorum nec quomodolibet | querelando cumque omni iuris et facti | renunciacione ad hec necessaria pariter | et cauthela.

Et de quibus premissis | omnibus presentacione, iniuncione, visione, | taxa, quictacione et aliis predictis | predictus dominus castellanus | precepit michi notario et clerico dicti | mandamenti Quarti subscripto sibi | fieri et tradi unum publicum | instrumentum. Nicolaus Porterii ».

Item taxaverunt pro expensis spectabilis | domini baillivi et domini procuratoris cum quatuor | equis pro una die octo magistrorum | tam ligneaminum quam lathomorum et quatuor | sindicorum procuratorum Quarti et Sancti Christofori | pro duobus diebus ac quatuor serallionum | pro uno die, clerici et mistralis qui cum | aliis steterunt videlicet VII flor. p. p.

Item pro salario ipsorum magistrorum solutorum | per dominum castellanum tres flor. et octo gross. | monete seu III flor. VIII gross¹.

Item | penam clerici dimictunt ordinacioni spectabilium | dominorum magistrorum computorum².

Item quia in visitacione et extimacione | dictorum operum, supra foliis CX et | sequentibus insertis, apparet lapides, | calcem, arenam et fustam in dictis | operibus implicatas forre (*sic*) taxatas | et extimatas, quarum precium nondum intratum est, videlicet quod quelibet theysia lapidum quadrata facit | in muro plano latitudinis trium | pedum, videlicet duas theysias muri | completi et in qualibet theysia | muri debent poni tria sestaria | calcis et sex modia arene. Et | dixerunt quod quelibet theysia lapidum | quadrata, conducta et tracta ad | dictum castrum, videlicet XXIII den. gross., modius calcis XXII den. gross. p. p., | modius arene VII den. gross. p. p. | Apparet eciam per recepcionem | dictorum operum in dicto castro | fuisse factas tercentum et quadraginta | tres theysias muri³. Igitur sibi | hic intrantur primo pro precio | dimidie theysie lapidum implicate | in qualibet dictarum III^c XLIII theys.,

---

1 *Dans la marge gauche*: X flor. VIII gross. *Ce même montant est indiqué au bas du folio*: X flor. VIII gross p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Tenet officium ordinatum et tenetur servire.

3 *Dans la marge gauche*: III^c XLIII theys. muri.

| ascendencium ad centum septuaginta | unam theysias cum dimidia lapidum, ut | supra extimata ad duos flor. p. p. pro | qualibet, ascendente ad III^C XLIII flor. p. p.

Item pro precio trium sestariorum | calcis implicatorum in qualibet theysia | dictarum III^C XLIII theysiarum, extimatis¹ | ad undecim den. gross. p. p. pro | qualibet theysia, ascendunt ad | videlicet III^C XIII flor. V den. gross. p. p.

Item pro precio sex modiorum | arene implicatorum in qualibet | theysia dictarum III^C XLIII theysiarum | muri ad rationem septem gross. pro | modio, ascendunt ad videlicet | M II^C flor. VI den. gross. p. p.

Summa² dictarum materiarum | lapidum, calcis et arene ut supra | implicatarum M VIII^C LVII flor. XI den. gross. p. p.

Libravit³ ulterius in empcone | et pro precio fustarum in dictis | operibus ut supra implicatarum, | prout ex tenore visitacionis, taxacionis | et reparacionis operum eorundem supra | mencionatorum.

Et primo pro precio sex trabium longitudinis trium theysiarum cum dimidia despagna et semes pro secundo solano camere facte super portam castrî, quia alia trabatura facta est ad crotam et valente quolibet XV den. gross. p. p. ascendunt ad VII flor. p. p. VI [den. gross. p. p.]

Item pro precio III^{or} duodenarum postium, valente qualibet X gross. III flor. III den. gross. p. p. ut supra.

Item⁴ <pro precio> | quatuor trabium arbaresteriorum longitudinis | trium theysiarum cum dimidia | implicatorum in substinendo et | copierendo murum pallierii, extimata | qualibet trabe ad duos flor. p. p., | ascendunt ad VIII flor. p. p.

Item pro precio duorum cours | longitudinis quinque theysiarum | cum dimidia, extimato quolibet | prout supra ad tres flor. p. p. sunt VI flor. p. p.

Item pro precio unius plumacii | extimati ut supra I flor. p. p.

Item pro precio sexdecim duodenarum | postium, extimata qualibet duodena | XII den. gross., XVI flor. p. p.

Item pro quatuordecim trabibus | in eodem pallierio implicatis, | extimatis ut supra qualibet | XII den. gross., XIII flor. p. p.

Item pro precio quinque arbaresteriorum | ordinatorum et positorum in tecto | supra cameras ad longum magni | edificii, extimatorum quolibet ad | tres flor. p. p., XV flor. p. p.

Item pro precio viginti trabium | quolibet longitudinis quatuor | theysiarum cum dimidia et talis | spissitudinis quod armari possent | si esset necesse, extimato quolibet | II flor. p. p., XL flor. p. p.

Item pro precio sexaginta aliorum | trabetorum necessariorum pro faciendo | croysiatas super predictis viginti | trabibus, taxata et extimata qualibet | conducta

---

1 Lire: extimatorum

2 Dans la marge gauche : M VIII^C LVII flor. XI den. gross. p. p.

3 Dans la marge gauche: Precium fustarum.

4 Les mots depuis sex trabium sont insérés dans la marge droite avec un rappel.

suprascripto loco ad unum flor. | p. p., LX flor. p. p.

Item pro precio sexaginta duodenarum | postium de sapinis in dictis operibus | implicatarum, extimatarum qualibet | duodena ad decem den. gross. p. p. | ascendencium ad L flor. p. p.

Item pro precio viginti quatuor | duodenarum listellorum, extimata | qualibet duodena ad quatuor den. | gross. p. p., VIII flor. p. p.

Item pro precio duodecim trabium | pro factura galleriarum, necessariorum | et ibidem implicatorum longitudinis | quelibet trium theysiarum, extimata | qualibet ad quinque den gross., V flor. p. p.

Item pro precio decem duodenarum | postium ibidem implicatarum, | valente qualibet duodena decem | den. gross., VIII flor. VIII den. gross. p. p.

Item pro precio trium travetorum | implicatorum ou parapet seu basis | de super valente quolibet quatuor den. | gross., I flor. p. p.

Item et pro | precio decem duodenarum postium | pro foderando tectum subtus existens | supra dictam galleriam, videlicet | reborsando ipsum, valente qualibet | X den. gross. ut supra, ascendente | ad VIII flor. IIII den. gross. p. p.

Item¹ pro precio duodecim duodenarum | lactarum longitudinis qualibet trium | theysiarum pro faciendo pontes ad | dictam edificacionem et que | lacte seu maior pars que superfuerunt | bone implicate fuerunt in tectis | et coperturis, valente qualibet duodena | VI den. gross., VI flor. p. p.

Item pro precio duodecim duodenarum | magnarum perticarum vocatarum ballancieres | necessariorum in dictis pontibus, | prout supra in dicta extimacione | folio CXI, extimata qualibet | duodena ad IX den. gross., IX flor. p. p.

Item pro precio quatuor somatarum | riortorum seu tortillienarum necessariorum | ad ligandum dictos pontes, extimata | qualibet III den. gross., I flor. p. p.

Item pro precio duorum sappinorum | seu fossoriorum ad faciendum morterium | valencium VI den. gross. p. p.²

Item | pro precio duarum pallarum ferri | extimatarum ut supra VI den. gross.³

Item pro precio IIII^{or} scyllietorum | ad portandum morterium et | aquam necessariam IIII den. gross. p. p.

Item pro precio duarum magnarum | scallarum longitudinis quatuor | theysiarum extimatarum valere | ut supra XVI gross.

Item pro precio aliarum duarum | scallarum trium theysiarum | valere extimatarum XII den. gross. p. p.

Item pro precio quatuor beches | pro tenendo et portando morterium | extimatorum ad I flor. p. p.

Item pro precio quatuor massarum | grossorum⁴ cordarum longitudinis | octo

1 *Dans la marge gauche*: Precium lactarum pro faciendo pontes.

2 *Dans la marge gauche*: Reddat in inventario.

3 *Dans la marge gauche*: Ut supra reddat.

4 *Lire*: grossarum.

theysiarum necessariarum | ad dicta opera, extimata qualibet | massa ad octo den. gross. p. p. videlicet II flor. VIII den. gross. p. p.

Item pro expensis dicti baillivi | trium suorum servitorum et | quatuor equorum et aliarum | personarum numero viginti quatuor | omnibus inclusis IIII flor. p. p.

Item pro salario sex magistrorum | et duorum sindicorum qui illic | interfuerunt et quos dictus castellanus | eisdem exbursavit manualiter pro | eorum iornatis XXII gross. p. p.

Et sic in summa pro dictis fustis | et cordalliis ac aliis supra expressis | videlicet II^C IIII^{XX} flor. VIII den. gross. p. p.¹.

Summa omnium operum et expensarum | premencionatarum tam manufacture | quam materiarum in eisdem implicatarum IIII^M V^C V flor. | VI den. ob. gross. p. p.².

Et quequidem | quantitates, ad proxime dictam | et subscriptam ascendentes, | intrantur sibi hic actentis licteris | dominicalibus taxacionibusque, | visitacionibus et extimacionibus | supra particulariter tam insertis | quam designatis, actenta eciam | relatione nobilis Iacobi Provane, | condomini Laynicii, baillivi Auguste, | refferentis suo iuramento | se in premissis visitacione, | extimacione et receptione ipsorum³ | operum cum aliis magistris | et officariis ac sindicis supranominatis | fuisse presentem ipsaque opera | fore bene et condecenter facta | et completa, exceptis infra | proxime mencionatis que, | licet taxata et extimata fuerunt, | nondum tamen sunt facta nec | completa⁴.

Et primo item visum fuit | inter omnes esse necessarium in dicto castro | de infrascriptis pro securitate dicti castri | ac fortifficatione et decoracione eiusdem | ex quibus aliqua fuerunt taxata aliqua | vero non, prout sequitur, mediantibus | eorum iuramentis.

Et primo in | sex portis et una fenestra⁵ nemorum, | que defficiunt in vireto, taxarunt XII flor., | XII flor. p. p.

Item in uno bancho⁶ | in sala nova inferiori de una fenestra | croysiata usque ad aliam, videlicet XVIII flor. p. p.

Item in una magna archa⁷ ad tenendum | farinam pro provisione dicti castri, continenti | quindecim modia, taxata XI flor. p. p.

Item in una alia archa⁸ pro tenendo lingia, | continenti circa tria modia taxata ad IIII flor.

1 *Dans la marge gauche:* II^C IIII^{XX} flor. VIII den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche:* Summa omnium operum suprascriptorum et materiarum implicatarum ultra ea que restant fienda et ultra arnesia et artillierias per eum emptas IIII^M V^C V flor. VI den. ob. gross. p. p.

3 *Le mot ipsorum est répété.*

4 *Dans la marge gauche:* Ea que restant ad faciendum.

5 *Dans la marge gauche:* Porte et fenestre vireti.

6 *Dans la marge gauche:* Unum banchum.

7 *Dans la marge gauche:* Una archa ad tenendum farinam.

8 *Dans la marge gauche:* Una archa ad tenendum lingia.

Item visum fuit esse necesse iterum | coperire¹, ut alias erat, pro eundo ad capellam, | ad sostam taxam autem dividerunt usque quo | factum esset.

Item visum fuit levari | unam turrim² que vocatur olla, in qua | tenentur preysonerii et fiat unum menbrum | ultra aliud quod nunc est, ut sit altitudinis | aliarum tornetarum ab illo latere existencium, | pro decoratione eciam pro custodia castris | qui est in quadro uno. Et sic ordinarunt | levari de una tensa cum dimidia et in | summa vadunt duodecim tense muri | et duodecim theyse coperture. Et taxaverunt | nemus pro copertura illius ad tres florenos | sine manufactura.

Item duas alias | tornetas³ coperire de novo in quibus | extimaverunt ire duodecim grossos | pro qualibet de nemore et de losis, ultra | que sunt, dixerunt esse necessaria, | tam super ipsa olla quam dictis duabus tornetis | decem theysie.

Item ordinarunt | pro decoratione castris quia versus magnam | extractam patue coperire tres pomellos⁴ | factos duos super turri portalis et uno⁵ super | aliam tornetam de tolis et alios duos⁶ fieri | super olla et torneta que edifficium (*sic*), quos | taxaverunt ad rationem aliorum suprascriptorum, | videlicet tam pro nemoris tolis et labore pro quolibet | pomello tres florenos et unum grossum, qui sunt | in summa XV flor. V den. gross. p. p.

Item | dictum fuit esse necesse coperire capellam⁷ | de fusta et losis opportunis, et facto labore | ut supra taxabitur.

Item visum fuit esse | necessarium facere duos furnos⁸ quia in | dicto castro nulli sunt, videlicet uno | tenente tria sestaria pro siligine et | unum de uno sestario pro frumento cum | fornellis opportunis et coperta, dividerunt | taxam usque quo essent facta quia melius | poterit videri de valore.

Item esset | necesse facere unum murum⁹ ab uno latere | curtulis sive orti extra castrum versus | viam, eciam ipso facto taxabitur.

Item | essent necessarie alique artillierie¹⁰ | pro custodia ipsius castris.

Et insuper dixerunt | esse necesse fieri subtus crotam primi | portalis castris unum banchum¹¹ nemoreum, | quia aliquando tenentur ibi diete | eciam pro sedendo custodes dicti castris. | Que facta facilius taxari poterit.

Predicta que omnia opera muri, tectus, | solani, reparaciones, dealbaciones prout | superius particulariter describuntur | mensurata fuerunt visaque et reparata | bene,

---

1 *Dans la marge gauche*: Tectum pro eundo ad capellam.

2 *Dans la marge gauche*: Levacio turris olle.

3 *Dans la marge gauche*: Copertura duarum tornetarum.

4 *Dans la marge gauche*: III pomellos.

5 *Lire*: unum.

6 *Dans la marge gauche*: II pomellos.

7 *Dans la marge gauche*: Copertura capelle.

8 *Dans la marge gauche*: Duo furni.

9 *Dans la marge gauche*: Murus prope ortum.

10 *Dans la marge gauche*: Artillierie.

11 *Dans la marge gauche*: I banchum subtus portale.

probe et fideliter murata, coperta et | reparata, prout in singula particula describitur.
| Et ita in prefati domini baillivi <manibus> iuraverunt, | dixerunt et asseruerunt
super sanctis | Dei evvangeliis per ipsos et ipsorum quemlibet | corporaliter prestitis,
omnibus amore, timore, | odio, favore aut quavis alia parcialitate | semotis. Et de
predictis omnibus et | singulis, prefati dominus baillivus et | castellanus, preceperunt
michi notario | et clerico eiusdem mandamenti Quarti | subsignato unum fieri
publicum instrumentum | sive licteras testimoniales. Datum | et actum anno, die, loco
et | presentibus premissis. Nycolaus Porterii».

Et quequidem opera et materie | in eisdem implicata supra | particulariter et
distincte taxate | et extimate, facto debito carculo, | ascendunt ad subscriptos quatuor
| mille quinque centum quinque | flor., sex den. et ob. unius den. gross. p. p.

Ultra opera et artillierias super | proxime mencionatas et descriptas | qui sibi
premissis actentis | eciam vigore licterarum supra | designatarum et de mandato |
quorum supra sibi intrantur | hic IIII^M V^C V flor. | VI den. ob. gross. p. p.

Allocantur sibi subscripti | decem flor. et octo den. gross. | p. p. quos solvit et
libravit | huiusmodi computi receptori pro | scriptura penaque et labore per | eum
substentis examinando, | carcullando et verifficando | opera supra proxime descripta
| que continent triginta duo | folia ascendencia ad rationem | quatuor den. gross. p.
p. pro quolibet, | iuxta solitum ad dictam | quantitatem que sibi hic intratur, actento
| quod de eisdem operibus debet computare | oneri domini prout fieri assuerit, |
videlicet X flor. VIII den. gross.

Allocantur sibi hic quos solvit | et libravit huiusmodi computi | receptori pro
emptione et precio | unius pagni per eum super eius | bancha in parva camera ante |
cameram magistratus¹ et licet ad magis | ascendat tamen non intrantur nisi | videlicet
XVIII den. gross. p. p.

...

Summa librate, salariorum, deducti | et allocati
    . XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.
Et . V^M VI^C II flor. VIII den. ob. unius den.². gross. p. p.

82. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 46, 5° vol., 1490-1491

16 avril 1490 – 31 octobre 1991

Ruffinus de Murris et Monfortus de Monteforti

Computus nobilium et | egregiorum virorum Ruffini de Murris, ducalis
| consiliarii, thesaurarii et financiarum Sabaudie | generalis, castellani castri,
castellaniarum | mandamentorumque et ressortorum Quarti, | Oyacie et Vallispelline
simul unitarum ac suarum | solitarum pertinenciarum quarumcumque per | bone

¹ *Lecture incertaine.*

² *Effacé: et quart. XII^l. Les termes unius den. sont répétés.*

memorie illustrissimum dominum nostrum, | dominum Carolum Sabaudie etc.,
 ducem quondam, | interveniente consensu nobilis Iacobi de Foresta, | magni castellani
 ipsorum locorum et ipsius | castellani iuribus per expressum salvis | et reservatis,
 constituti et ordinati ad | videlicet et per unum annum tunc proximum, continuum
 | et integrum, die sue tunc adhipiscende possessionis | eiusdem officii incohandum
 et ulterius dum | bene fecerit et eiusdem illustrissimi domini nostri | ducis fuerit
 voluntatis. Sub annuis stipendiis, | commoditatibus, prehemenciis, prerogativis, |
 honoribus et oneribus eidem castellanie | officio incumbendis et per consimiles |
 castellanos ibidem ante ipsum hactenus | percipi et supportari assuetis. Et sub aliis
 | modis et formis promissionibusque et reservationibus | pro domino facientibus ad
 causam fortificationis | castri dicti loci Quarti, lacius descriptis et | declaratis in lictera
 dominicali huiusmodi | constitutionis. Data in castro Reynaldo, die | duodecima
 mensis septembris anno Domini | millesimo IIII^C octuagesimo secundo, manu |
 Beczon, ducalis secretarii, signata. Cuius | tenor in librata salarii dicti castellani octavi
 | computi precedentis de verbo ad verbum est | insertus. Et Monforti de Monteforti, |
 castellani ibidem per illustrissimam dominam | nostram, dominam Blancham Sabaudie
 etc., | duchissam, tutorio nomine ducali noviter constituti | et ordinati ad et per unum
 annum proximum, | continuum et integrum, die adeptæ possessionis | sue eiusdem
 officii incohandum et simili die | ipso anno prius revoluto finiendum, iuribus |
 dicti magni castellani nobilis Iohannis Bonivardi¹ semper salvis, sub et | cum honoribus et
 oneribus assuetis, aliisque modis et formis lacius descriptis et declaratis | in lictera
 dominicali huiusmodi constitutionis. Data | Thaurini, die quindecima mensis iunii,
 anno | Domini millesimo IIII^C nonagesimo, cuius tenor | cum tenore instrumenti
 caucionis² a dorso | dicte lictere descripti infra in librata salarii | dicti castellani de
 verbo ad verbum sunt | inserti. De redditibus, preysiis, obvencionibus | exitibusque
 et emolumentis quibuscumque dicte | castellanie receptisque et libratris per eosdem
 | castellanos tam coniunctim quam divisim, ratione | et ad causam dicti castellanie
 officii pro domino | quovismodo factis, a die sexdecima | inclusive mensis aprilis
 anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo usque ad diem quindecimam
 | exclusive mensis iunii anno eodem, qua die | dictus nobilis Monfortus fuit de novo
 ibidem | castellanus constitutus prout supra, videlicet | de octo septimanis et quatuor
 diebus. Et | a dicta die quindecima inclusive mensis iunii | anno Domini millesimo
 quatercentesimo nonagesimo, | qua die dictus Monfortus fuit ut supra ibidem |
 castellanus constitutus, usque ad diem primam | exclusive mensis novembris anno
 Domini | millesimo quatercentesimo nonagesimo primo. Quo | durante tempore
 dictum castellanie officium | usque tunc exercuit, vigore appunctuamenti et | binarum
 licterarum dominicalium in fine presentis | computi insertarum, videlicet de uno anno
 | integro, decem novem septimanis et sex diebus. | Et sic in summa de uno anno integro
 viginti | octo septimanis et tribus diebus. Receptus | apud Chamberiacum, presentibus

---

1 *Les mots nobilis Iohannis Bonivardi sont ajoutés dans la marge gauche avec un rappel.*

2 *Dans la marge gauche: Vide caucionem prestitam.*

spectabili et | egregiis viris domino | Andrea de Martello, domino | Grandimontis, milite presidente, Iohanne Locterii, | Iohanne Malleti, Alexandro Richardonis et Iacobo | Lamberti, ex magistris et auditoribus computorum | domini per Petrum Lamberti, clavarium | et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditusque per dictum nobilem Montfortum | de Monteforti, locumtenentem et procuratorem | dicti castellani, ut in computo precedenti, | eciam et castellanum dicte castellanie | prout supra constitutum. Et examinatus | per supradictos dominum presidentem et | magistris computorum domini die | sexta mensis aprilis et sequentibus, | anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo secundo.

...

Summa tocius | recepte huius computi¹

. M C XII libr. XIX sol. VI den. II terc. et quart. unius den. mon. curs.

. III libr. III sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV

. I sol. VII den. forc.

. III^C VIII flor. VI den. gross. p. p.

. XLVI flor. et dymid. b. p. vet.

Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit² sibi ipsi castellano | per dominum constituto, ut in computo | proxime precedenti et successive, | per illustrissimam dominam nostram duchissam, | tutorio nomine ducali constituto et | ordinato ad et per unum annum tunc | proximum, continuum et integrum, salvis | tamen iuribus nobilis Iohannis | Bonardi, magni castellani ibidem, | sub annuis stipendiis modisque et | formis lacius descriptis et declaratis | in lictera dominicali huiusmodi constitutionis, | cuius tenor cum tenore instrumenti | caucionis sequitur:

«Blancha | duchissa Sabaudie, tutrix et tutorio nomine | illustrissimi filii nostri carissimi Caroli Iohannis Amedei, | ducis Sabaudie etc. Universis serie presencium | fieri volumus manifestum quod nos, actendentes | ad sensum, scienciam, prudenciam, legalitatem | obsequendique promptitudinem, quibus dilectum | fidelem nostrum Monfortum de Monteforti | novimus comprobatum, ex nostra certa sciencia | et consilii deliberatione eundem Monfortum | presentem et cum graciaram actione acceptantem | facimus, constituimus et deputamus castellanum | castri loci et tocius mandamenti Quarti et | Oyacie ac suarum solitarum pertinenciarum | ad et per unum annum proximum, continuum et | integrum, die adepte possessionis dicte | castellanie officii incohandum et simili die | ipso anno prius revoluto finiendum. Eidem propterea | regimen, exercicium et omnimodam huiusmodi officii | administracionem per tempus predictum commictimus, | sub stipendiis, honoribus, oneribus, prerogativis | et aliis per consimiles castellanos percipi et | supportari solutis. Ipse eciam Monfortus in |

1 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presens recepta: M III^C LXVIII [flor.] VIII den. ob. unius den. et quart. XIIⁱ (*effacé*: et quart. XIIe part.) XIIⁱ unius den. gross. p. p.

2 *Dans la marge gauche*: Salarium.

talibus debitum et assuetum hodie nostris in manibus prestitit¹ corporale iuramentum | quale huiusmodi officium iusque² ac Sabaudie statuta | deposcunt, salvis tamen in premissis et | reservatis expresse iuribus dilecti fidelis | scutifferi nostri Iohannis Bonandi, magni castellani | ipsius loci Carti, ita eciam et taliter quod, antequam | quocumque officio gaudere possit, caucionem ydoneam | in talibus prestari solitam in manibus baillivi | nostri Vallisauguste aut thesaurarii nostri prestare | teneatur. Mandantes propterea consiliis nobiscum | et Chamberiaci residentibus, presidenti et magistris | camere computorum, necnon baillivo et procuratori | Vallisauguste ac ceteris ducalibus officariis | quibus presentes pervenerunt, ipsorum eciam officiariorum | locatenentibus ac cuilibet eorundem, sub pena centum | librarum forcium pro singulo dictis consiliis | et de camera inferiore, quatenus huiusmodi constitutionis | licteras nostras, iuxta earum formam et tenorem, | prefato Montforto teneant, actendant et observent | ac per quorum intererit observari faciant. Ipsumque | in dicti officii possessione quatenus expediat, his | visis, ponant et inducant ac positum manuteneant | tueantur et deffendant erga quoscumque. Necnon | universis et singulis ducalibus subdictis huiusmodi | officio submissis quod dicto Montforto suisque | mandatis³, ordinacionibus, finis, iniunctionibusque | pareant, obediant et assistant veluti castellano | ut supra per nos deputato et constituto in nulloque contraveniant quomodolibet vel opponant, hiis mandatis | et aliis in contrarium facientibus et adducendis | quibuscumque non obstantibus, has in testimonium concedentes. | Datas Thaurini die quindecima iugni | M^o IIII^C nonagesimo per dominam, presentibus dominis | illustrissimo reverendissimo domino Francisco de Sabaudia, Auxiensi⁴ archiepiscopo | gubernatore et generali locumtenente, necnon dominis Anthonio | Champions, episcopo Montisagalas, canonico Sabaudie | A. de Montefalcone, abbate Altecumbe, A. de | Rossillione, domino Bellecentati, A[nthonio] de Gingino, | domino Dyvone, Humberto, domino Lucingii, Petro de | Agaciis, Petro de Cara, Deffendente de Pectenaco, | advocato fiscali, Sebastiano Serrerii, domino Gallianici, Glaudio | Rofferii».

Tenor caucionis.

«Anno Domini millesimo IIII^C | nonagesimo primo, die quatuordecima mensis | februarii, actum in civitate Auguste, | videlicet in turri illustrissimi domini nostri ducis | Sabaudie, presentibus ibidem discretis viris | Romanello, naturali filio spectabilis domini | Iacobi de Provanis, condomini Laynici, baillivi | Vallisauguste, Philiberto Rosseti, notario de | Cytiaco, Lugdunensis diocesis, testibus ad | hec vocatis et rogatis. Notum sit | omnibus quod cum nobilis vir Monfortus | de Monteforte, vigore presencium rescriptarum | dominicalium licterarum, constitutus fuerit castellanus

1 Le terme *prestitit* résulte de la correction du mot *prestitum* initialement écrit.

2 Le terme *iusque* est inséré dans la marge droite avec un rappel.

3 Effacé: officio.

4 Le terme *Auxiensi* est ajouté dans l'interligne.

| mandamentorum Quarti et Oyacie et in ipsis | retrospectis, ut mencio habetur, teneretur | fideiubere sive cavere in manibus prefati domini | baillivi Vallisauguste de exercendo et | reddendo bonum et legale computum | de dicto officio Quarti. Ibidem personaliter | constitutus prefatus nobilis Monfortus, | coram prefato domino baillivo, qui in prelibati domini | baillivi manibus fideiussit et cavit, prout in | licteris retrospectis dominicalibus licteris declaratur, | et cavit (*sic*) per nobilem Palinum de Vallursis, | burgensem Cuney, quem indempnem servare | promisit, etc. Et de quibus omnibus premissis | preceptum fuit michi notario fieri has testimoniales | licteras in testimonium omnium premissorum. | Iohannes de Ferrariis».

Quasquidem | licteras exhibet, debite sigillatas | et signatas, capienti¹ proter | hoc de salario per annum, XXV flor. p. p²., prout | percipere soliti sunt castellani | ibidem ante ipsum. Et allocatur | sibi dictum salarium ad | rationem ipsius pro uno | anno integro, viginti octo | septimanis et tribus diebus, | inceptis die sexdecima inclusive | mensis aprilis anno Domini M^o | III^C nonagesimo et finitis die prima | exclusive mensis novembris anno | Domini M^o III^C nonagesimo primo, | de quibus ut supra computat, videlicet XXXVIII flor. VIII den. et terc. et quart. unius den. gross. p. p.

...

Summa librate, deducti et allocati

. VI^C III^{XX} X flor. VIII den. et II terc. I quart. XIIⁱ unius | den. gross. p. p.

...

Tenor inventarii bonorum | mobilium existentium in castro | Quarti.

«In nomine Domini | amen. Anno eiusdem Domini currente | millesimo quatercentesimo nonagesimo | primo, indicione nona, die vero ultima | mensis octobris. Actum ante portam castris | Quarti, presentibus ibidem nobilibus | egregiisque viris Iacobo de Provanis, ex | dominis Laynici, baillivo Vallauguste³, Petro Perruqueti, | procuratore fiscali in Valle Augusta, | Anthonio Voudani, Dominico Trucheti, Bartholomeo | de Larey, notario, Stephanino de Orto et Matheo | de Roz ac pluribus aliis personis ibidem | abstantibus et existentibus, testibus ad hec | omnia et singula infrascripta vocatis, notis pariterque et rogatis. Cunctis per | hoc presens publicum instrumentum appareat | evidenter et liquide manifestum quod | ibidem personaliter constitutus nobilis | vir Monfortus de Monteforti olim | vicecastellanus mandamentorum Quarti | et Oyacie pro illustrissimo principe domino | nostro duce Sabaudie, finito tempore | dicti sui officii castris Quarti, qui reddidit | et remisit nobili viro Glaudio Rofferii, | moderno castellano dictorum mandamentorum | Quarti et Oyacie, ibidem presenti et recipienti, consentienti et acceptanti vice nomine et | ad opus prelibati domini nostri ducis Sabaudie | et suorum bona mobilia infrascripta | et ita in dicto castro Quarti existencia | per prelibatum nobilem Glaudium Rofferii, | castellanum modernum Quarti nomine | prelibati domini nostri ducis Sabaudie |

---

1 *Lire*: capiens.

2 *Le montant du salaire est ajouté dans la marge droite avec un rappel.*

3 *Lire*: Vallisauguste.

preservanda et custodienda. Et quiquidem | prefatus nobilis Glaudius Rofferii, castellanus | predictus pro se et suis heredibus et eius | causam habituris, iuratus promisit per | suum iuramentum super sanctis Dei | scripturis coram in manibus mis notarii | subsignati prestitum et sub obligacione | omnium bonorum suorum quorumcumque mobilium | et immobilium presencium et futurorum | reddere bonum, iustum et legale computum | illustrissimo principi domino nostro duci | Sabaudie, licet absentī tamquam presentī, melque notario subsignato, stipulanti et recipienti | uti publice persone vice nomine et ad opus | prelibati domini nostri ducis Sabaudie et suorum | ac omnium aliorum quorum eius nomine poterit | interesse, unacum omnium reliquorum restitutione, | sub pena restitutionis¹ omnium dampnorum, | expensarum et interesse. Bona mobilia sunt | ista que infra describuntur.

Et primo, in | grossa turri superiori, unum buffetum cum | suis ferris et aliis ferramentis opportunis. | Item ibidem unam magnam archam nemoris | nucis, unam tabulam cum suis extochetis | nemoris nucis. Item ibidem unam bancham | nucis cum marche pie. Item ibidem | aliud banchum nemoris in quo sunt duo | banchalia cum suis seris et clavibus. | Item tria armatoria cum suis seris et | clavibus in duobus. Item ibidem unam | lycteriam cum carreto. Item in cammera | retro ipsam turrim unam leyteriam et duo | parva armatoria. Item in menbro | ipsius turris superioris unum magnum | torna vent cum sua sera. Item in soturno | seu cellerio sunt² duodecim vasa | pro tenendo vinum, continentia viginti quatuor³ | modia et decem sestaria. Item | sunt due alie antique extra dictum | cellerium parum valentes. Item apud | dictum cellerium sunt cepi et chata pro | preysoneriis. Item unum par ferrorum | pro incarceratis. Item in sala inferiori | noviter facta unum buffetum cum suis seris | et aliis opportunis. Item ibidem unum | torna vent cum suis ferramentis opportunis. | Item ibidem duo tabule nucis cum suis | extochetis. Item unam bancham nemoris | albi. Item unam bancham nemoris veterem. | Item ibidem due forme. Item in coquina | ibidem prope dictam salam unum magnum | armatorium seu buffetum cum suis seris | opportunis. Item ibidem unam tabulam | cum suis extochetis. Item ibidem unam | magnam cathenam seu fermagium. Item ibidem | unum morterium lapidem⁴. Item ibidem | due prave banchete antique pauci | valloris. Item ibidem unum torna vent | cum suis ferramentis. Item ibidem unum | buffetum bene minusatum cum seris et | ferramentis opportunis. Item ibidem | unum banchum nucis cum una barra | virante hinc et inde. Item ibidem | unam tabulam nucis cum suis extochetis | nucis. Item unam leyteriam ibidem in | dicta sala. Item in cammera prope | dictam salam unum torna vent cum suis | ferramentis. Item ibidem in dicta | cammera unum buffetum in muro. Item | ibidem unam⁵ leyteriam. Item ibidem | unam tabellam cum

---

1 *Effacé*: d.

2 *Effacé*: duo vasa.

3 *Effacé*: et des.

4 *Lire*: lapideum.

5 *Effacé*: Ser.

suis extochetis parvam | et nemoris albi. Item et in alia | cammera sequenti unam
leyteriam. | Item in bassa cammera prope coquinam | unam leyteriam. Item ibidem in
dicta | cammera unam bossam veterem in qua | buratur farinam. Item in alio membro
| novo vocato dispensa due rote nemoris | nucis seu turni pro tenendo caseos et | alia
necessaria. Item ibidem unam serratam | veterem levatam de quadam fenestra. |
Item ibidem unam mastram veterem | cum suo copertorio. Item sunt in dicto | castro
undecim scabelli et due catedre | ad baston. Item in magna sala antiqua, | depincta a
quolibet latere de longo | ipsius sale, due banche antique. | Item ibidem in dicta sala
unam tabulam | cum extochetis veteris¹. Item unum | cornu de cerf duplicem alte
in medio | ipsius sale stapiatum una cathena ferri. | Item in cammera supra portale
unam | leyteriam. Item ibidem unam tabulam | cum extochetis. Item sub dictam
| magnam salam antiquam est una | mangeria nemoris ubi alias tenebantur | equi
et teneri possunt. Item in | cappella due campane metalli | existentes super dictam
cappellam garnite | ad pulsandum. Item <in> dicta cappella | furnimenta altaris
cum pannis, casula, | calice, patena et duobus pravis pitarfis | stangny cum quibus
ministratur sacerdoti | vinum et aquam in missa ac in libris | bene antiquis. Item in
dicta cappella | duo parva candelabra que fuerunt | offerta. Item in stabulo novo |
mangiarie² lapidis, calcis et nemoris | cum suis³ restellerio de longo ad longum ab
uno latere⁴. Item in pallierio | supra dictum stabulum unum pontonum | de longo ad
longum pro videndo fenestras. | Item omnes porte et fenestre facte in | dictis omnibus
menbris de novo habent | portas nemoris cum seris et aliis ferramentis | opportunis
et sunt in summa decemocto | sere cum eorum clavibus XVIII portarum. | Relique
vero porte et fenestre habent | eorum ferriculum cum ferramentis, | salva sera et clave.
De quibus premissis | omnibus iussum fuit michi notario | subsignato fieri et tradi
publicum | instrumentum.

Et ego, Bonifacius Tolleni, | publicus auctoritate imperiali notarius, hoc presens
| publicum instrumentum michi | fieri iussum rogatus recepi, aliisque occupatus
negociis, scribi et levari feci | manu alterius notarii ex licencia michi | super hoc
actributa⁵. Ideo me hic subscripsi | mea manu propria fideliterque signavi | in
testimonium omnium premissorum».

Tenor supplicacionis et binarum | licterarum dominicalium ad causam |
possessionis huius officii obtentorum, | et primo primarum licterarum.

«Blancha, duchissa Sabaudie, tutrix | et tutorio nomine illustrissimi principis
| filii nostri carissimi Caroli Iohannis Amedei, | Sabaudie etc. ducis. Universis serie
presencium | fiat manifestum quod cum hodie subscripta | inter dilectos fideles

---

1 *Lire*: veteribus.

2 *Effacé*: p.

3 *Lire*: suo.

4 *Le mot latere est répété*.

5 *Les mots ex licencia michi super hoc actributa sont insérés à la fin du paragraphe avec un rappel*.

nostros Monfortum | de Monteforti, modernum castellanum | Quarti hinc et
 Gladium Rofferii, | secretarium ducalem, futurum castellanum, | eiusdem loci inde,
 fuerit factum accordum | in quo inter cetera in eodem contenta | canetur quod dictus
 Monfortus teneat et | exercere habeat dictum officium usque ad | festum beati Michaelis
 archangeli proxime venturum. Ecce quod nos, supplicacioni dicti | Monforti super hiis
 nobis facte annuentes, | dictum terminum exercicii dicti officii | et appunctuamentum
 predictum ratum | habemus et acceptum per dictumque Monfortum | de Monteforti
 dictum officium exerceri | volumus usque ad dictum festum sancti | Michaelis
 absque impedimento sibi per | dictum Rofferii nec alium quempiam | inferendo et
 suis iussibus, iniunctionibus, | preceptis, sentenciis et mandatis dictum | exercendo
 officium fiendis et ferendis | pareri volumus et intendi cum et | sine penis velut
 castellano dicti loci | per nos ut premittimus constituto et | deputato, oppositionibus,
 excusacionibus, | liceris, mandatis et aliis in contrarium | adducentibus et facientibus
 non obstantibus. | Datum Thaurini die vigesima octava | maii anno Domini millesimo
 quatercentesimo | nonagesimo primo per dominam, presentibus | dominis reverendo
 Anthonio Championis, | episcopo Gebennarum, cancellario Sabaudie, | Merlone de
 Plozasco, admirato Rohdii, Amedeo de Romagniano, apostolico | prothonotario,
 Iohanne Cloppetii, presidente | Breysie, Anthonio de Gingino, domino | Dyvone,
 Petro de Agaciis, Deffendente | de Pectenatis, avvocato, Sebastiano | Serrerii, domino
 Gallianici, thesaurario. | Reddat licteras portitori. Beczon».

Tenor supplicacionis.

«Illustrissime princeps humiliter exponitur, | pro parte nobilis Monforti de
 Monteforti, | verum fore quod, cum esset aliqualis | differencia de et super castellania
 | Quarti inter ipsum exponentem hinc | et egregium Gladium Rofferii inde, | fuit
 mediante tractatu magnifici domini | thesaurarii deventum ad appunctuamentum
 | seu ordinamentum per quod inter cetera | fuit ordinatum quod exponens ipse
 regeret | officium ipsum usque ad festum | sancti Michaelis proxime venturum |
 pro complemento anni. Et demum, | interveniente beneplacito Illustrissimi Domini
 Vestri, | illud remittere deberet Gladio Rofferii. | Ecce quod, incontinenti facto
 appunctuamento | et quindecim diebus vel circha post | ipsum appunctuamentum,
 ad instigacionem, | ut creditur, dicti Rofferii, fuerunt mandate | sumi informaciones
 contra ipsum | et sibi interdictum officium predictum | ac positus, in locum sui,
 egregius Gladius | Rofferii. Qui per spacium sex ebdomadaram | ipse et egregius
 procurator fiscalis | Vallisauguste qui dictas informaciones | sumpsit, dictum officium
 exercuerunt absque | eo quod compertum fuerit, per dictas assertas | informaciones,
 in aliquo delinxisse nec | quicquam, ut credit, inhoneste fecisse. Adeo quod, |
 causante dicta interdictione, non potuit | exponens ipse, de denunciis et querellis | in
 manibus suis et eius locumtenentis | factis, iusticiam ministrare nec compositionem |
 facere, et longo tempore ante dictam | interdictionem in non modicum preiudicium
 | prefate Illustrissime Dominationi Vestre, cui compositiones | spectant et pertinent,
 excepto eius quarto | denario. Supplicavit igitur, premissis | actentis, se ad dictum
 tempus interdictionis deperditum per tantumdem tempus restitui | et dictum officium

sibi regendi committi | ut possit dictas compositiones et alia | necessaria tam pro
 prefata Illustrissima Dominacione Vestra | quam pro ipso exponente facere, prout
 credere | fore de mente prelibate illustrissime domine nostre quam | Altissimus ad
 vota conservet».

Tenor licterarum.

«Blancha, ducissa Sabaudie, tutrix et | tutorio nomine illustrissimi principis
 | filii nostri carissimi Caroli Iohannis Amedei, | ducis Sabaudie etc. Universis sit
 manifestum | quod nos, visis supplicatione licterisque | nostris sub annexis et
 considerans in eis | contentis, actento presertim quod post | constitutionem dilecto
 fideli secretario | nostro Glaudio Rofferii de officio castellanie | officii Quarti factam,
 Monfortus supplicans | medio tempore ab eodem officio et | illius exercicio suspensus
 fuit. Ideo, ac | certis aliis bonis moto respectibus, | terminum cadentem ad festum
 sancti | Michaelis proximum, ut ex dictis | sub annexis anticipatur, prorogamus |
 ad et per totum mensem octobris proxime | venturum sub eisdem modis, formis, |
 condicionibus, penis, obligacionibus, | administracione iusticie, commoditatibus | et
 aliis quibus huic ad festum predicti | sancti Michaelis suberat et gaudere | debebat.
 Ita tamen et taliter quod | teneatur et debeat de dicto festo sancti | Michaelis ad et per
 totum mensem | octobris predictum pati et permittere | dictum Rofferii seu pro eo
 agentes | intrare castrum dicti loci Quarti | indredique¹ et egredi eciam et victualia | ac
 alia bona in eodem castro receptare et | fideliter custodiri permittere absque | aliquo
 impedimento vel contradictione, | necnon in fine ipsius mensis octobris dictum |
 castrum et officium remittere eidem | Rofferio absque alterius expectatione mandati,
 | sub obligacionibus, penis et modis predictis. | Datum Thaurini, die vigesima tertia |
 septembris millesimo quatercentesimo | nonagesimo primo per dominam, presentibus
 | domino reverendo Anthonio Championis, episcopo | Gebennarum, cancellario
 Sabaudie, | Amedeo de Romagniano, prothonotario | appostolico, Iohanne Cloppetii,
 preside | Breyssie, Vasino de Solario, condomino | Morete, Petro Agacia, Petro Cara,
 | Ludovico de Vigniate, Deffendente Pectenatis, | advocato, Sebastiano Ferrerii,
 domino | Gallianici, Sabaudie thesaurario. | Reddat licteras portitori. De Ruscaciis».

83. ASTo, SR, CS, inv. 68, f. 99, m. 46, 4° vol., 1491-1492

1er novembre 1491 – 15 avril 1492

Glaudius Rofferii

Computus egregii ducalis | [secretarii] Glaudii Rofferii castellani castri, | [castell]
 aniarum mandamentorumque et ressortorum | [Quarti, O]yacie et Vallispelline simul
 unitarum | [et suarum] solitarum pertinenciarum quarumcumque | [per illustri]
 ssimam dominam nostram, dominam | [Blancham] duchissam Sabaudie, tutricem et |

---

1 *Live*: ingredique.

[tutorio no]mine, ducali constituti | et ordinati ad videlicet | et [per tres] annos tunc proximos, continuos et integros, | die quinta mensis iunii anno nonagesimo primo | in[cohandos et] simili die, ipsis tribus annis penis revolutis, | f[iniendos et] ulterius dum bene fecerit et domine fuerit | voluntatis, sub annuis stipendiis, commoditatibus, | prerogativis, honoribus et oneribus per consimiles | castellanos ibidem percipi et supportari solitis, | salvis tamen iuribus nobilis Iohannis de | Rossellione, magni castellani ibidem¹. Ita eciam | et taliter quod ipse Glaudius antequam dicti officii | possessionem adhipiscatur caucionem in talibus | prefati solitam in manibus domini presidentis et magistrorum | computorum domini aut spectabilis ducalis consiliarii | Sebastiani Ferrerii, thesaurarii Sabaudie, ydoneam | prestari teneatur, et sub aliis modis et | formis lacius descriptis et declaratis in lictera dominicali huiusmodi constitutionis – data Thaurini, | die quarta mensis februarii anno Domini millesimo | quatercentesimo nonagesimo primo, debite sigillata et | manu Richardi ducalis secretarii signata – deinde | per eandem illustrissimam dominam nostram duchissam | in eodem officio confermati et quatenus opus est de | novo constituti, constantibus aliis licteris | datis Thononi die vicesima mensis octobris | anno predicto, quarum tenores inferius in librata | salarii dicti castellani sunt inserti. De | redditibus, preysiis, obvencionibus, exitibusque et | emolumentis quibuscumque dicte castellanie | receptisque et libratris per dictum castellanum aut alium eius nomine, ratione dicti officii pro | domino quovismodo factis, a die prima inclusive | mensis novembris anno Domini millesimo quatercentesimo | nonagesimo primo – quibus die et anno huiusmodi | castellanie officium exercere incohavit, | vigore appunctuamenti et binarum licterarum | dominicalium in fine computi proxime precedentis | insertarum – usque ad diem sexdecimam exclusive | mensis aprilis anno Domini millesimo IIII^C nonagesimo | secundo, videlicet de viginti tribus septimanis | et quinque diebus integris. Receptus apud | Chamberiacum, presentibus spectabili et egregiis viris domino | Andrea de Martello, domino Grandimontis presidente, | Iohanne Malleti, Alexandro Richardonis et Iacobo Lamberti, | ex magistris et auditoribus computorum domini per Petrum | Lamberti, clavarium et ex receptoribus dictorum computorum. | Redditisque per eundem castellanum et examinatus | die octava mensis iunii anno eodem LXXXII.

...
 Summa tocius | recepte huius computi²
 . IIII^C IIII^{XX} IIII libr. V sol. IIII den. terc. quart. et quart. unius den. mon. curs.
 . III libr. III sol. V den. ob. bon. mon. ad X per XV
 . I sol. VII den. forc.
 . III^C XI flor. X den. gross. p. p.

1 *Dans la marge gauche*: Vide pro domino.

2 *Dans la marge gauche*: Valet in summa presenta: VIII^C XIII flor. IIII den. quart. et quart. unius den. terc. et quart. XII^I et quart. XII^F part. XII^I unius den. gross. p. p.

. XVI flor. et dymid. b. p. vet.
Et . LXI franch. ad XV

De quibus

...

Libravit¹ sibi ipsi nobili Galudio | Rofferii² castellano | ut supra constituto, capienti | de salario per annum viginti | quinque flor. p. p., prout capiebat | castellanus ibidem ante | ipsum, ex constitucione sibi <facta> per | illustrissimam dominam nostram | dominam Blancham de Monteferrato, | duchissam Sabaudie, tutricem | et tutorio nomine illustrissimi principis | domini nostri domini Caroli Iohannis | Amedei Sabaudie etc. ducis, | constituto et ordinato ad et per | tres annos continuos et integros | et ulterius dum bene fecerit et | ipsius domine nostre fuerit voluntatis, | salvis tamen iuribus spectabilis | domini Iohannis de Rossellione, | magni castellani dicti loci, | ut per ipsius domine nostre duchisse | licteram de testimonio premissorum | ac constitucione predicta, cuius | tenor talis est:

«Blancha | duchissa Sabaudie, tutrix et tutorio nomine | illustrissimi filii nostri carissimi Caroli Iohannis Amedei, | ducis Sabaudie etc. Universis serie presencium | fieri volumus manifestum quod nos, | actendentes ad sensum, scienciam, prudenciam, | obsequendi promptitudinem et alias virtutes | quibus personam dilecti fidelis secretarii | nostri Glaudii Rofferii novimus comprobata, | ex nostris certis sciencia motuque proprio | ac consilii deliberatione eundem Gladium, | presentem et cum graciaram actione | humiliter acceptantem, facimus, constituimus | et deputamus castellanum castrum et tocium mandamenti ac ressorti | Quarti et Oyacie suarumque solitarum | pertinenciarum ad et per tres annos | proximos, die vicesima quinta mensis | iugni proxime venturi incohandos | et simili die, ipsis tribus annis prius | revolutis, finiendos et ulterius dum | bene fecerit et nostre voluntatis fuerit. | Eidem propterea regimen et omnimodam | dicti officii administracionem per | tempus predictum commictentes, sub | honoribus, preheminenciis, prerogativis, | stipendiis ac aliis per consimiles castellanos | percipi et supportari solitis, salvis | tamen in hiis iuribus dilecti fidelis nostri | Iohannis de Rossillione, magni castellani | ipsius loci Quarti. Ita eciam et taliter quod | ipse Gladius, antequam dicti officii possessionem | adhipiscatur, caucionem in talibus | prestari solitam in manibus presidentis et magistrorum | camere computorum aut spectabilis | ac benedilecti fidelis consiliarii nostri | Sebastiani Ferrerii, domini Gallianici, | thesaurarii et financiarum Sabaudie | generalis, ydoneam prestari teneatur. | Ipse eciam Gladius iuramentum in talibus | prestari solitum nostris in manibus | corporaliter prestitit. Mandantes | propterea consiliis nobiscum | et Chamberiaci | residentibus, necnon prefatis presidenti et | magistris et baillivo ac procuratori Vallisauguste, | castellanis quoque Cliti, Bardi et | Montisioveti ac ceteris universis et | singulis ducalibus officariis, mediatis | et immediatis, quibus presentes pervenerunt, | ipsorum eciam officiariorum locatenentibus | et cuilibet eorundem, sub pena centum | librarum forcium pro

1 *Dans la marge gauche*: Salarium.

2 *Effacé*: vice.

singulo, dictis consiliis | et de camera inferiore quatenus huiusmodi | constitutionis
 licteras nostras, iuxta ipsorum formam | et tenorem ac per tempus predictum¹, |
 prefato Glaudio teneant, actendant et | observent ac ipsum in ipsius castellanie | officii
 possessionem, hiis visis, ponant | et inducant ac positum manuteneant | tuheantur
 et deffendant adversus | quoscumque ac quocumque ab eodem officio | semoto
 universisque et singulis | eidem officio submissis, ducalibus subdictis | quod eidem
 Glaudio suisque iussibus, mandatis, | sentenciis, ordinacionibus, iniunctionibus
 | pareant, intendant et assistant | veluti castellano ut supra per nos deputato | et
 constituto in nulloque contraveniant quomodolibet | vel opponant hiis mandatis ac
 aliis | in contrarium facientibus et adducendis quibuscumque | non obstantibus, has
 in testimonium concedentes. | Datas Thaurini die quarta februarii | anno Domini M^o IIII^C
 nonagesimo primo | per dominam, presentibus illustri | Philiberto de Sabaudia,
 comite Baugiaci, | gubernatore et generali | locumtenente, necnon dominis reverendo
 Anthonio | Champions, episcopo Gebennarum, cancellario | Sabaudie, Merlone
 de Plozaco, admiratore Rochi, | A. de Romagnano, apostolico prothonotario, | A.
 de Gingino, domino Dyvone, Petro | de Agaciis, Petro de Cara, Deffendente de |
 Pectenatis, advocato fiscali, Sebastiano Ferrerii, | domino Gallianici, thesaurario et
 financierum | Sabaudie generali. Reddat licteras portitori. Richardi».

Et quasquidem licteras constitutionis | prefata illustrissima domina nostra |
 duchissa confirmavit et observari | voluit ipsumque nobilem Glaudium | quantum
 opus est de novo | constituit castellanum dictorum | locorum per presens predictum
 ad | videlicet et per tres annos predictos, | sub modis et formis lacius | descriptis in
 dicta lictera dominicali, | data Thaurini die vigesima | octobris anno Domini M^o IIII^C
 nonagesimo | primo, cuius copia in fine presentis | computi consuta est. Capientem |
 propter hoc viginti quinque flor. p. p. | de salario per annum, prout percipere | soliti
 sunt castellani ibidem ante | ipsum. Et allocatur sibi hic | dictum salarium ad rationem
 | ipsius pro viginti tribus septimanis | et quinque diebus integris, inceptis | die prima
 inclusive mensis | novembris anno Domini M^o IIII^C | nonagesimo primo et finitis | die
 sexdecima exclusive mensis | aprilis anno Domini M^o IIII^C | nonagesimo secundo, de
 quibus | ut supra computat, ascendentes | ad XI flor. III den. quart. et VI^{us} et quart.
 unius p. p.

Libravit Vuilliermo de Verteys, | habitatori Quarti, pro decem theysiis
 bornellorum | per eum implicatorum in reparatione | bornelli castri Quarti ad
 rationem sex | quartorum pro qualibet theysia, tam pro | labore et salario quam
 expensis, | ut per notam instrumenti de testimonio | premissorum confessioneque
 et recepta | subscriptorum quindecim den. gross. p. p. | per ipsum Vuilliermum pro
 premissis | a dicto Vuilliermo, <ut per> licteram inde receptam | sub anno Domini
 M^o IIII^C nonagesimo | secundo et die vicesima secunda | mensis maii quam reddit in
 quadam | cedula papiri scriptam et | manu Iohannis Iaquemeti, notarii, | signatam,

---

1 *Effacé*: ter.

XV den. gross. p. p.

...

Summa librate, salarii et deducti

. XXXVIII libr. XIX sol. VIII den. ob. mon. curs.

Et . II^M C XII flor. VI den. quart. VIⁱ et quart. unius gross. p. p.

...

Tenor inventariorum et primo | tenor primi inventarii.

«In nomine Domini amen. Anno eiusdem | Domini currente millesimo quatercentesimo nonagesimo | primo, indicione nona et die ultima mensis | octobris, actum ante portam castri Quarti, | presentibus ibidem nobilibus egregiisque viris | Iacobo de Provanis, ex dominis Laynici, baillivo Vallisauguste, Petro Perruqueti, procuratore | fiscali in Valleaugusta, Anthonio Verdani¹, | Dominico Trucheti, Bartholomeo de Larey, notario, | Stephano de Orto et Matheo de Roz ac pluribus | aliis personis ibidem astantibus et existentibus, | testibus ad hec omnia et singula infrascripta | vocatis, notis pariterque et rogatis. Cunctis | per hoc presens publicum instrumentum | appareat evidenter et liquide manifestum | sit quod ibidem personaliter constitutus | nobilis vir Monfortus de Monteforti, olim vicecastellanus | mandamentorum Quarti et Oyacie, pro illustrissimo | principe domino nostro duce Sabaudie, finito | tempore dicti sui officii castri Quarti, quod | reddidit et remisit nobili Glaudio Rofferii, | moderno castellano dictorum mandamentorum | Quarti et Oyacie, ibidem presenti et recipienti, | consencienti et acceptanti vice nomine et ad | opus prelibati domini nostri ducis Sabaudie | et suorum bona mobilia infrascripta et servata | in dicto castro Quarti existencia per prelibatum | nobilem Glaudium Rofferii, castellanum | modernum Quarti, nomine prelibati domini | nostri ducis Sabaudie preservanda et | custodienda. Et quiquidem prefatus nobilis | Glaudius Rofferii, castellanus predictus | pro se et suis heredibus et eius causam | habituris, iuratus promisit per suum | iuramentum ad sancta Dei evangelia | in manibus mis notarii subsignati | prestitum et sub obligacione omnium bonorum | suorum mobilium et immobilium presencium et | futurorum quorumcumque reddere bonum, | iustum et legale computum illustrissimo | principi domino nostro duci Sabaudie, licet | absentem tanquam presenti, meque notario | stipulanti et recipienti, uti publice persone | vice nomine et ad opus prelibati domini | nostri ducis Sabaudie et suorum ac | omnium aliorum, quorum eius nomine poterit | interesse, unacum reliquorum restitutione, | sub pena restitutionis omnium dampnorum, | expensarum et interesse. Bona mobilia | sunt ista que infra describuntur.

Et primo, in grossa turri superiori, unum | buffetum cum suis ferris et aliis ferramentis | opportunis.

Item ibidem unam magnam archam nemoris | nucis et unam tabulam cum suis extochetis | nemoris nucis.

Item ibidem unam bancham nucis cum | marchepie.

---

1 *Lire*: Voudani.

Item ibidem aliud banchum nemoris in quo | sunt duo banchalia cum suis seris et | clavibus.

Item tria armatoria cum suis seris et | clavibus in duobus.

Item ibidem unam liecteriam cum | carreto.

Item in camera retro ipsam turrim unam | liecteriam et duo parva armatoria.

Item in membro ipsius turris superioris unum | magnum tornavent cum sua sera.

Item in soturno seu sellerio sunt duodecim | vasa pro tenendo vinum, continencia viginti | quatuor modia et decem sestaria.

Item sunt due alie magne extra sellerium | predictum parum valentes.

Item apud dictum sellerium sunt cept et chat[hene] | pro preysoneriis.

Item unum par ferrorum pro incarceratis.

Item in sala inferiori noviter facta unum | buffetum cum suis seris et aliis opportunis.

Item ibidem unum tornavent cum suis | ferramentis opportunis.

Item ibidem due tabulle nucis cum suis | extochetis.

Item unam bancham nemoris albi.

Item unam bancham nemoris veterem.

Item ibidem due forme.

Item in coquina ibidem prope dictam salam | unum magnum armatorium seu buffetum cum suis | seris opportunis.

Item ibidem unam tabulam cum suis | extochetis.

Item ibidem unam magnam cathenam seu | fermagium.

Item ibidem unum morterium lapideum.

Item ibidem due prave banchete antique | pauci valloris.

Item ibidem unum tornavent cum suis | ferramentis.

Item ibidem unum buffetum bene minusiatum | cum seris et ferramentis opportunis.

Item ibidem unum banchum nucis cum una | barra virante hincinde.

Item ibidem unam tabulam nucis cum suis | extochetis nucis.

Item unam liecteriam ibidem in dicta | sala.

Item in camera prope dictam salam unum | tornavent cum suis ferramentis.

Item ibidem in dicta camera unum buffetum | in muro.

Item ibidem unam liecteriam.

Item ibidem unam tabullam cum suis ectochetis | parvam et nemoris albi.

Item in alia camera sequenti unam | liecteriam.

Item in bassa camera prope coquinam unam | liecteriam.

Item ibidem in dicta camera unam bossam | veterem in qua buratur farinam.

Item in alio membro novo vocato dispensario | due rote nemoris nucis seu turni pro tenendo | caseos et alia neccessaria.

Item ibidem unam serratam veterem elevatam | de quadam fenestra.

Item ibidem unam mastram veterem cum | suo copertorio.

Item sunt in dicto castro undecim scabelli | et due cathedre ad baston.

Item in magna sala antiqua, depincta a | quolibet latere de longo ipsius sale, due

| banche antique.

Item ibidem in dicta sala unam tabulam | cum ectochetis veteribus.

Item unum cornu de cerf duplicis alte in | medio ipsius sale stapiatum una cathena | ferrea.

Item in camera supra portale unam | liecteriam.

Item ibidem unam tabulam cum | ectochetis.

Item subtus dictam magnam salam | antiquam est una mangeria nemoris ubi | alias tenebantur equi et teneri possunt.

Item in capella due campane metalli existentes | super dictam capellam garnite ad pulsandum.

Item in dicta capella furnimenta altaris cum | pannis, casula, calice, patena et duobus pravis | pitarlis stagno cum quibus ministratur | sacerdoti vinum et aquam in missa ac in libris | antiquis.

Item in dicta capella duo parva candelabra | que fuerunt offerata.

Item in stabulo novo mengerie lapidis, | calcis et nemoris cum suis restelleriis | de longo ad longum ab uno latere.

Item in pallierio supra dictum stabulum | unum ponchonum de longo ad longum pro | videndo fenestras.

Item omnes porte et fenestre facte in dictis | omnibus membris de novo habent portas | nemoris cum seris et aliis ferramentis opportunis | et sunt in summa decemocto sere cum suis clavibus XVIII portarum.

Relique vero porte et fenestre habent | eorum ferrogliā cum ferramentis, salva sera | et clave.

De quibus premissis omnibus iussum fuit | michi notario subsignato fieri et tradi | publicum instrumentum. Et ego, Bonifacius Tolleni, publicus auctoritate | imperiali notarius, hoc presens | publicum | instrumentum michi fieri iussum rogatus recepi, | aliisque occupatus negociis, scribi et levare feci | manu alterius notarii ex licencia michi super | hoc ac tributa. Ideo me hic subscripsi mea | manu propria fideliterque signavi | in testimonium omnium premissorum ».

Tenor secundi inventarii | artillieriarum.

« In nomine Domini amen. Anno a | nativitate eiusdem Domini, sumpto corrente | millesimo quatercentesimo nonagesimo primo, | indicione nona, die vero ultima mensis | octobris. Actum ante portam castrī Quarti, | presentibus ibidem nobilibus egregiisque viris | Iacobo de Provanis, ex dominis Laynici, baillivo Auguste, Petro Perruqueti, procuratore | fiscali in Valle Augusta, Anthonio Voudani, | Domino¹ Trucheti, notario, Bartholomeo de Larey, etiam notario, Stephano de Orto | et Matheo de Roz, pluribusque aliis | ibidem existentibus ad hec omnia infrascripta | peragenda vocatis pariter et rogatis. | Notum sit omnibus, tam presentibus quam | futuris, quod, cum anno et die presentibus | nobilis Monfortus de Monteforti, olim | vicecastellanus

---

1 *Live*: Dominico.

mandamenti Quarti, pro | illustrissimo principe domino nostro Sabaudie | duce remiserit nonnulla bona mobilia | existencia infra dictum castrum Quarti | nobili viro Claudio Rofferii, castellano | moderno Quarti, sub debito inventario | die presenti per me notarium subscriptum | recepto, hinc siquidem fuit et est | quod, ultra predicta bona mobilia | contenta et mencionata in predicto | inventario, ipse nobilis Montfortus, | olim castellanus Quarti, tradidit et | remisit, sub debito inventario, artillierias | et bona mobilia subscripta quas et | que ipse nobilis Montfortus, ut ibidem | asserebat, de suo proprio fieri fecit | et emit predicto nobili Claudio Rofferii, | moderno castellano castri et mandamenti | Quarti, presenti ibidem, acceptanti et | recipienti pro se et suis, sub tamen | pactis, promissionibus, condicionibus | et reservacionibus subscriptis semper | salvis, de quibus infra. Bona mobilia et artillierie sunt | hec.

Primo duos banderios ferri pulcros et | honestos, ponderantes quaterviginti et sex | libras, taxatos qualibet libra uno denario | gross. et sic valent VII flor. den. gross. p. p.

Item duos alios landerios, ponderantes | quaterviginti et quatuor libras, taxatos | ut supra qualibet libra uno den. gross. et sic | valent VII flor. p. p.

Item unum veren, ponderantem viginti octo | libras cum dimidia ferri, taxata qualibet | libra tribus quartis unius den. gross. et sic valet XXI den. quart. et quart. gross. p. p.

Item duos alios veren parvos, ponderantes | quatuordecim libras cum dimidia ferri, | taxata qualibet libra ut supra tribus | quartis unius den. gross. et sic | valent X den. III quart. et quart. gross. p. p.

Item de salpêtre pro pulvere colobrinarum, | detractis duobus barralibus, ponderante | videlicet LXXII libr. salpêtre.

Item in pulvere facto et complete, detractis | barrillietis, XVI libr. pulveris.

Item quinque colovrinas bonas et | pulcras, taxata qualibet colovrina ad duos | flor. p. p. est in summa X flor. p. p.

Item duos vueges et duas allabardas, | taxatas qualibet pecia ad duos flor. | p. p. et sic in summa VIII flor. p. p.

Item tres arbalestas novas et bonas, | taxata qualibet arbalesta ad quadraginta | den. gross. et sic in summa X flor. p. p.

Item unum bonum querniquinum, taxatum | ad VI flor. VI den. gross. p. p.

Item centum et triginta tres virothonos | non ferratos, taxatos ad II¹ flor. p. p.

Item ducentum et duodecim lapides plombi | pro colovrinis.

Item duos muellos seu modulos ad faciendum | dictos lapides pro colovrinis et quilibet | ipsorum facit duos lapides.

Protestans idem nobilis Montfortus | et ita pacto expresso pacisciens cum | prefato nobili Claudio Rofferii, moderno | castellano Quarti, quod, si predicta | bona mobilia ut supra inventarizata | ultra contenta in primo inventario | intrantur sibi et allocentur in suis | postremo fiendis computis, illa sint et | restent sub debito inventario

---

1 Effacé: IIII.

in manibus | ipsius nobilis Glaudii Rofferii, castellani, | ad opus illustrissimi principis domini | nostri ducis.

Alias autem et casu quo sibi non allocentur | nec intrentur per magistros dominos camere | quod illa eidem nobili Montforto et suis sint salva.

Teneaturque ipse nobilis Glaudius Rofferii | quod et iuratus promisit pro se et suis | heredibus et successoribus eiusque causam | habituris et eius iuramento super sanctis | Dei evangelia corporaliter in mis dicti notarii | manibus tactis prestito eidem nobili | Montforto et suis reddere et restituere.

Aut secum cum eodem de valore ipsorum | bonorum mobilium concordare, et hoc ad | primam requisicionem dicti nobilis Montforti | et suorum recipiendo per dictum nobilem | Glaudium quictanciam de ipsis bonis | mobilibus, ut supra, receptis ab eodem | nobili Montforto et suis, | cum permissionibus bonorum, obligacionibus, | renunciacionibus et aliis clausulis in talibus | debitis et opportunis. De quibus premissis | omnibus iussum fuit michi notario subscripto | fieri et tradi publicum instrumentum.

Et ego, Bonifacius Tolleni, publicus | auctoritate imperiali notarius, premissis | omnibus et singulis, interfui et hoc presens | publicum instrumentum michi fieri iussum | rogatus recepi, aliisque occupatus | negociis, scribi et levari feci manu alterius | notarii ex licencia michi super hoc | atributa. Ideo me hic subscripsi mea | manu propria fideliterque signavi in | testimonium omnium premissorum».

Et quarumquidem bonorum mobilium et | artillieriarum precia dicto nobili Montforto | in computo proxime precedentis fuerunt | intrata.

Tenor licterarum constitucionis castellanie officii | Quarti nobilis Glaudii Rofferii.
«Blancha, duchissa Sabaudie, tutrix et tutorio nomine | illustrissimi filii nostri carissimi Caroli Iohannis Amedei, ducis Sabaudie etc. | Universis serie presencium fieri volumus manifestum | quod nos, actendentes ad sensum, scienciam, prudenciam, obsequendi | promptitudinem ac alias virtutes quibus personam | dilecti fidelis secretarii nostri Glaudii Rofferii novimus | comprobata, ex nostra certa sciencia motuque proprio ac | consilii deliberatione eundem Glaudium, presentem ac cum | graciaram actione humiliter acceptantem, facimus, constituimus et | deputamus castellanum castri et totius mandamenti ac ressorti | Quarti et Oyacie suarumque solitarum pertinenciarum ad et per tres annos | proximos, die vigesima quinta mensis iunii proxime | venturi incohandos et simili die ipsis tribus annis | prius revolutis finiendos et ulterius dum bene fecerit | et nostre voluntatis fuerit. Eidem propterea regimen et | omnimodam dicti officii administracionem per tempus predictum | commictentes, sub honoribus, prehemenciis, prerogativis, | stipendiis ac aliis per consimiles castellanos percipi et supportari | solitis, salvis tamen in his iuribus dilecti fidelis nostri | Iohannis de Rossillione, magni castellani ipsius loci Quarti. | Ita eciam et taliter quod ipse Glaudius, antequam dicti officii | possessionem adhipiscatur, cautionem in talibus prestari | solitam in manibus presidentis et magistrorum camere computorum | aut spectabilis ac benedilecti fidelis consiliarii nostri | Sebastiani Ferrerii, domini Gallianici, thesaurarii et | financiarum Sabaudie generalis, idoneam

prestari teneatur¹. | Ipse eciam Gladius iuramentum in talibus prestari | solitum nostris in manibus corporaliter prestitit. Mandantes | propterea consiliis nobiscum et Chamberiaci residentibus, necnon | prefatis presidenti et magistris baillivoque et procuratori | Vallisauguste, castellanisque Cliti, Bardi et Montisioveti | ac ceteris universis et singullis ducalibus officariis, | mediatis et immediatis, quibus presentes pervenerunt, ipsorum eciam | officiariorum locatenentibus et cuilibet eorundem, sub pena | centum librarum forcium pro singulo, dictis consiliis² | et de camera inferiore, quatenus huiusmodi constitutionis licteras | nostras iuxta ipsorum formam et tenorem ac per tempus | predictum prefato Glaudio teneant, actendant et observent | ac ipsum in ipsius castellanie officii possessionem, his visis, | ponant et inducant ac positum manuteneant, tutantur³ | et deffendant adversus quoscumque, alio quocumque ab eodem | officio semoto. Universisque et singulis eidem officio submissis, | ducalibus subdictis quod eidem Glaudio suisque iussibus, | mandatis, sentenciis, ordinationibus, iniunctionibus pareant, intendant | et assistant veluti castellano ut supra per nos deputato et | constituto. In nulloque contraveniant quomodolibet vel opponant | hiis mandatis ac aliis in contrarium facientibus et adducendis | quibuscumque non obstantibus, has in testimonium concedentes. Datas | Taurini, die quarta februarii M^o III^C nonagesimo primo | per dominam, presentibus⁴ illustri Philiberto de Sabaudia, comite Baugiaci, | gubernatore et generali locumtenente, necnon dominis reverendo Anthonio Champions, | episcopo et principe Gebennarum, cancellario Sabaudie, Merlone de | Plozasco, admirato Rohdii, A. de Romagnano, | apostolico prothonotario, | A. de Gingino, domino Dyvone, Petro de Agaciis, | Petro de Cara, Deffendente de Pectenatis, advocato fiscali, | Sebastiano Ferrerii, domino Gallianici, theasaurario et finciarum | Sabaudie generali. Reddat licteras portitori. Richardi».

Tenor cautionis seu actestationis illius.

«Actestor ego subscriptus, Stephanus Decapriis, vicesegretarius | specialis ducalis, consiliarii et finciarum Sabaudie thesaurarii | generalis, domini Sebastiani Ferrerii, domini Gallianici eius nomine | recepisse fideiussionem dari iussam in retroscriptis licteris | per Gl[adium], ducalem secretarium intronominatum. Que data fuit | per eundem secretarium intronominatum ad formam retroscriptarum | licterarum et pro quo cavit nobilis Petrus Coperii, sub die | XXVIII marcii anni presentis subscripti. Et in fidem premissorum | hic me subscripsi. Datum Taurini die XXIII^{ta} iullii | M^o III^C nonagesimo primo. Reddita est. Decapriis».

Tenor aliarum licterarum.

«Blancha, ducissa Sabaudie, tutrix et tutorio nomine | illustrissimi principis

---

1 *Effacé*: cautionem.

2 *Effacé*: inferiore.

3 *Lire*: tutentur.

4 *Effacé*: dominis.

filii nostri carissimi Caroli Iohannis Amedei, ducis Sabaudie etc. | Universis harum serie fieri volumus manifestum <quod> cum | pridem licteris nostris patentibus constituerimus et deputaverimus | dilectum fidelem secretarium nostrum, Gaudium Rofferii, castellanum | castrorum, locorum et mandamentorum Quarti et Oyacie ac districtuum | et pertinenciarum eorundem ad et per tres annos proximos, die XXV^{ta} | mensis iunii proxime fluxi incohandos indeque supplicacioni dilecti | nostri Monfortis de Monteforti, moderni castellani ipsius loci Quarti, | super his nobis facte, certis bonis respectibus, de consensu | tamen dicti Gaudii, huiuscemodi terminum, incohandum die predicta | XXV^{ta} dicti mensis iunii, prologaverimus hinc ad festum | sancti Michaelis proxime venturum exclusive huiuscemodique terminum | ex post certis ex causis prorogaverimus per totum hunc | mensem octobris, ut in licteris nostris dicte prolongationis | ac instrumentis pactorum ipsorum Gaudii et Monfortis super has | confectis latius continetur. Et quod nos volentes, ut equum est, | dictas licteras constitutionis prefato Gaudio per nos concessas | suum sortiri debere effectum, ex nostris certa sciencia | et consilii deliberatione, licteras ipsas semper ratas et | acceptas habendo, confirmamus, ratificamus, approbamus | ac roboris firmitatem obtineri volumus ac eundem | Gaudium, licet absenti secretario nostro subsignato, | ad opus sui stipulamur <ac> quatenus opus est de novo constituimus | et deputamus castellanum dictorum locorum nostrorum | et mandamentorum ac pertinencium eorundem ad et per tres | annos proximos predictos, finito tempore dicte | ultime prolongationis, incohandos et ipsis tribus | annis revolutis finiendos et ulterius dum | bene fecerit et nostre voluntatis fuerit ac sub modis | et formis in ipsis locis constitutionis descriptis. Mandantes | propterea consiliis nobiscum et Chamberiaci residentibus | presidentique et magistris camere computorum, necnon | baillivo et procuratori Vallisauguste, castellanisque | Cliti, Bardi et Montisioveti ac ceteris universis et | singullis ducalibus officariis et subdictis, mediatis | et immediatis, quibus presentes pervenerunt, ipsorum eciam | officiariorum locatenentibus et cuilibet eorundem dictis | consiliis et de camera inferiore, quatenus dictas constitutiones | hasque nostras confirmationes ac nove concessionis licteras | prefato Gaudio, iuxta ipsarum formam et tenorem, teneant, actendant et observent. Eundemque Gaudium | ipsi memorati baillivus et procurator et castellani, | seu alter ipsorum in dicti officii possessionem, dicto tempore | prolongationis lapso, ponant et inducant ac positum manuteneant, | tueantur et deffendant ab omnibus | vi, violencia et ceteris facti operibus illicitis sibi | per quemcumque inferendis prefato Monforto de | Monteforti ac eius vicesegretario, sub pari pena | premissa ac nostre indignacionis pro quolibet inhibendo. | Quibus per has inhibemus ne, dicto termino lapso, | se de dicto castellanie officio illiuisve exercicio quovismodo | habeant impedire <in> quantum dicta pena secus faciendo | se plecti formidant. Universis vero et singullis | ducalibus subdictis dicto officio submissis quod eidem | Gaudio suisque iussibus, mandatis, ordinationibus, sentenciis, exequutionibus, iniunctionibus et non alteri nisi per | eum deputando pareant, obediant et assistant | uti castellano ut supra per nos constituto et deputato, | suis mandatis, sub quavis verborum forma, forte | in contrarium inadvertenter concessis et imposterum | concedendis facientibusque

et adducendis quibuscumque non | obstantibus. Quibus omnibus ex dicta nostra
sciencia | derogamus et derogatum esse volumus et ipsas | revocamus per presentes
quas in testimonium concedimus. | Datas Taurini, die vicesima octobris M° IIII^C
| nonagesimo primo per dominam, presentibus dominis reverendo | Antonio
Championis, episcopo et principe Gebennarum, | cancellario Sabaudie, A. de
Romagnano, prothonotario, Iohanne | Cloppet, preside Breysse, Petro de Agaciis,
Petro | de Cara, Francisco de Vignate, Deffendente de Pectenatis, | advocato fiscali,
Sebastiano Ferrerii, thesaurario Sabaudie. | Reddat licteras portitori. Magnini».

Extracta presens copia est, licet | aliena manu scripta, debite | collacionata cum
proprio originali | per me. Lamber, computorum receptor.

TABLE DES MATIÈRES

	<i>Page</i>
Introduction	7
Abréviations.	11
Legenda	13
A – EXTRAITS DES COMPTES DE LA CHÂTELLENIE DE BARD	15
B – EXTRAITS DES COMPTES DE LA CHÂTELLENIE DE QUART.	435

Achévé d'imprimer
sur les presses de l'imprimerie
Tipografia DUC
de Saint-Christophe
au mois de décembre 2020

Édition hors commerce de 500 exemplaires
réalisée par la Région Autonome Vallée d'Aoste